

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Türk Dili ve Edebiyatı 9

Kavram Öğretimi Kitabı

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Türk Dili ve Edebiyatı 9

Kavram Öğretimi Kitabı

Hazırlayanlar
Kitabı hazırlayan yazar isimleri çalışma sayfalarının sonunda listelenmiştir.

Editör
Dr. Kubilay ÜNSAL
Soner SAVAK
Yunus SEYLAN

Dil Uzmanı
Ahmet YALÇİN
Sami DEMİRBAĞ

Program Geliştirme Uzmanı
Nedim DENİZLİ

Rehberlik ve Psikolojik Danışma Uzmanı
Rahime EKER

Ölçme ve Değerlendirme Uzmanı
Gülseren TOPUZ

Sorumlu Grafik Tasarım Uzmanı
Sevgi KIRMACI

Görevli Grafik Tasarım Uzmanları
Adem GÜNEŞ, Adem KURBAN, Ahmet Kemal KAVUKÇU
Celalettin ŞİŞMAN, Cenk Özgür BAŞKAYA, Deniz VURAL
Duygu BAYRAM, Elif IŞIK, Emre GÖKÇE
Eyüp DUMAN, Hilal YAŞAR, Nazım Hikmet ULUÇAY
N. Şafak ÖZDOĞAN, Songül TOPÇU, Şeref ÇAKAR
Yusuf DEMİR

Ortaöğretim Genel Müdürlüğü
Öğretim Programları ve Ders Kitapları
Daire Başkanlığı

Bireyin ve toplumun gereksinimleri, hayatın her alanında ortaya çıkan yenilikler ve gelişmelere bağlı olarak hızla değişmektedir. Bu durum, öğrenme ve öğretme sürecinin de ihtiyaçlar doğrultusunda yeniden yapılandırılmasına yol açmaktadır. *Kavram Öğretimi Kitabı* öğrencilerin derslerde öğrendikleri kavramlara dair yanılgıları tespit edip gidermek, kavram karmaşalarının önüne geçmek ve kavrama dair bilgilerini pekiştirmek maksadıyla tasarlanmıştır. Bu kitapta öğrencilerin derslerde öğrendikleri kavramları konu içeriğine uygun olarak ele alan ve farklı seviyelerde hazırlanmış etkinlikler yer almaktadır. Etkinliklerin ilgi uyandıracak düzeyde ve dikkat çekici olmalarına özen gösterilmiştir. Bazı etkinliklerde ele alınan kavram günlük hayatla ilişkilendirilmiş yahut kültür, sanat, bilim ve teknolojinin söz konusu kavramla olan bağı ortaya konmuştur. Böylelikle öğrencilerin kavramı içselleştirip kavrama yönelik edindiği bilgilerin kalıcı olmasını sağlamak amaçlanmıştır.

Kavram Öğretimi Kitabı'nda ele alınan kavrama dair bilgileri hatırlatmak ya da bilgi eksikliğini, karmaşayı veya yanılgıyı ortaya çıkarabilmek için kavram haritaları, bilgi haritaları, düşünce haritaları, kavram karikatürleri, kavram çözümleme tabloları ve kavramla bağdaşan, sezgi uyandıran, çağrışım kurulabilecek görsellere yer verilmiştir. Etkinliklerin üst düzey düşünme becerilerini geliştirmeye yardımcı nitelikler taşımasına özen gösterilmiştir. Böylelikle öğrencilerin kavrama dair bilgilerini sorgulamaları, karşılaştırmaları, değerlendirmeleri ve neden sonuç ilişkisi kurarak kavramları özümsemeleri amaçlanmıştır. Hazırlanan etkinliklerde anlamlı ve kalıcı öğrenmeyi sağlamak, kavramlar arasındaki ilişkileri somutlaştırmak ve derslerde öğrenilen kavramların hayatın farklı alanlarındaki kullanımlarını yansıtabilmek hedeflenmiştir.

Kavram Öğretimi Kitabı'ndaki etkinlikler öğrencilerin hatalarını görmelerine, eksik bilgilerini tamamlamalarına, öğrendiklerini pekiştirmelerine yardımcı olacaktır. Öğrendiklerini derslerinde ve günlük yaşamda kullanabilen öğrencilerin eğitim süreçlerinde ve meslek hayatlarındaki başarı düzeyi yükselecektir. *Kavram Öğretimi Kitabı*'nın öğrencilerimize faydalı olması dileğiyle...

KAVRAM ÖĞRETİMİ

ÇALIŞMA LİSTESİ

"Etkinlik Listesi" sayfasında etkinlik isimlerini tıklayarak etkinlik sayfasına, etkinlik sayfalarında "Ortaöğretim Genel Müdürlüğü" yazısını tıklayarak "Etkinlik Listesi" sayfasına kolayca ulaşabilirsiniz.

Etkinlik sonlarındaki karekodları okutarak etkinliklere ve cevap anahtarlarına online olarak ulaşabilirsiniz.

Sayfa numaraları yanındaki bu işaret etkinliğin arka sayfada devam ettiğini gösterir.

Etkinlik uygulama süresini gösterir.

KAVRAM ÖĞRETİMİ

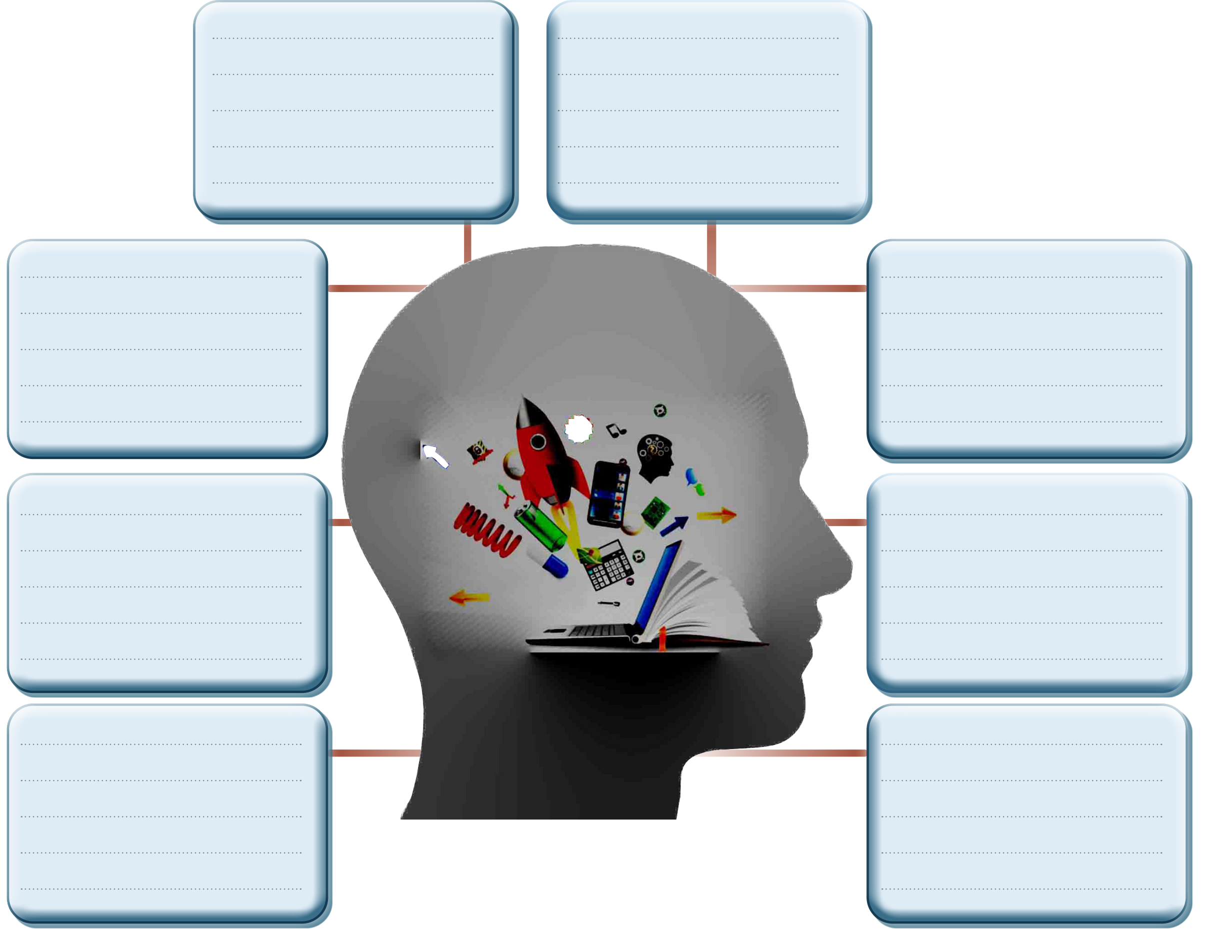
ÇALIŞMA LİSTESİ

BU SAYFA BOŞ BIRAKILMIŞTIR.

1. ÜNİTE : ***GİRİŞ > Edebiyat > Edebiyat***
Kavram : *Edebiyat*
Genel Beceriler : *Yaratıcı Düşünme ve İnovasyon Becerisi, İletişim Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	BANA GÖRE EDEBİYAT	20 dk.
Çalışmanın Amacı	Edebiyat kavramının tanımını yapıp edebiyatın kapsam ve içeriğini ayırt edebilme.	

1. Sizce edebiyat nedir? Edebiyatı nasıl tanımlarsınız? Edebiyat denilince aklınıza gelen çağrışımları aşağıda verilen düşünce haritasına yazınız.

2. “Edebiyatın içerebileceği konulara bir sınırlama getirmek mümkün değildir.” yargısına katılıyor musunuz? Düşüncelerinizi gerekçeleriyle belirtiniz.

....
....
....
....
....

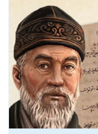
3. İnsanlar düşüncelerini, duygularını, hayallerini, söylemek istediklerini veya ürettiği fikirleri hangi yollarla ifade edebilir? Görüşlerinizi belirtiniz.

....
....
....
....
....

Dilin kendisi aslında edebiyattır.

Martin Heidegger

Ukuş körki til ol bu til körki söz
(Aklın süsü dildir, dilin süsü söz)

Yusuf Has Hacib

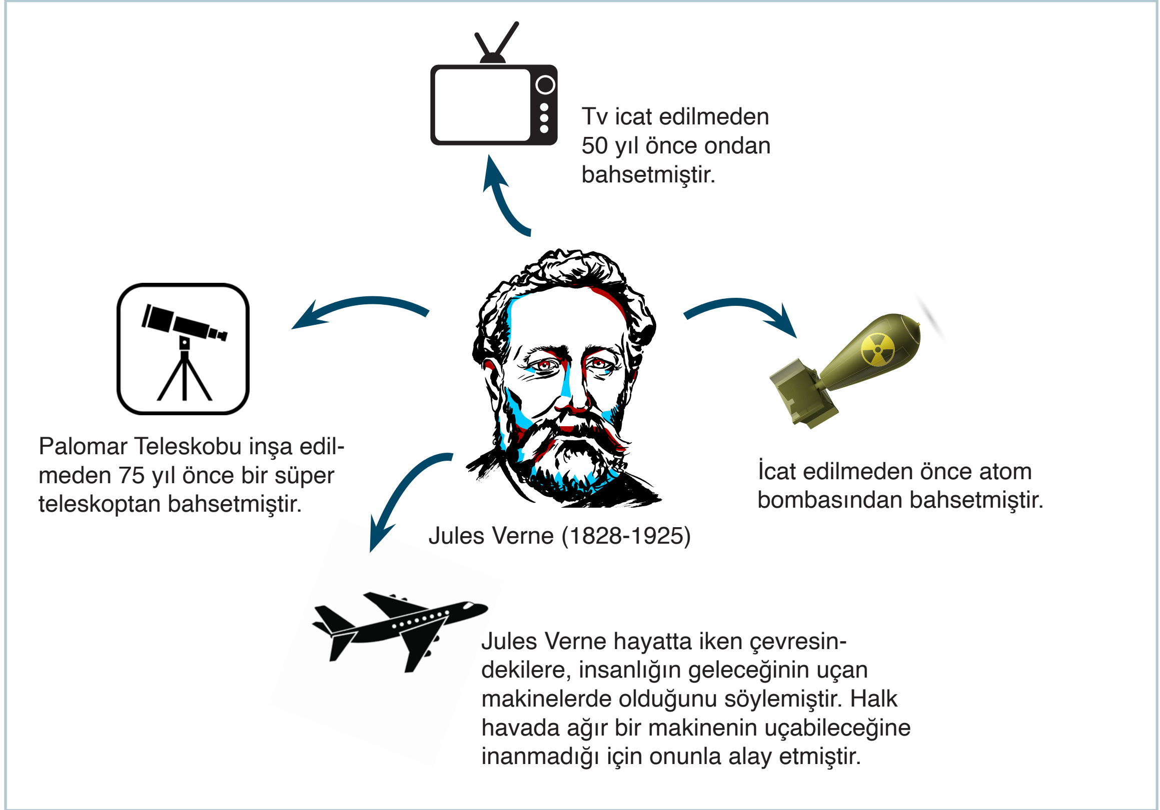
4. Alman düşünür Martin Heidegger (Martin Haydegır) ile Türk düşünür Yusuf Has Hacib'in sözlerinden yola çıkarak edebiyat hakkında hangi çıkarımlarda bulunabilirsiniz? Çıkarımlarınızı gerekçeleriyle yazınız.

....
....
....
....
....

1. ÜNİTE	***: GİRİŞ > Edebiyat > Edebiyat***
Kavram	*: Edebiyat ve Bilim*
Genel Beceriler	*: Bilgi Okuryazarlığı Becerisi, İletişim Becerisi*
Alan Becerileri	*: Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**BİLİM, EDEBİYAT VE İLHAM**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Edebiyat ve bilim arasındaki ilişkiyi ve etkileşimi açıklayabilme.*	

1. Fransız yazar Jules Verne (Jul Vern), XX. yüzyılda ortaya çıkan birçok bilimsel ve teknolojik gelişmeyi eserlerine konu etmiştir. Görselde verilen bilgilerden yola çıkarak edebiyat ve bilim ilişkisiyle ilgili görüşlerinizi yazınız.

....

....

....

....

....

....

2. Jules Verne'in 1865 yılında yazdığı bilim kurgu romanı *Aya Yolculuk*'taki hesaplamalarla 1969 yılında gerekleştirilen Ay yolculuğunun bilimsel verileri arasında benzerlikler bulunmaktadır. Yazarın yaklaşık yüz yıl öncesinde böyle bir roman yazmasını ve yazdığı bu romanın bilimsel gelişmelere etkisini yorumlayınız.

....

....

....

....

....

....

3. Jules Verne, günümüzde yaşamış olsaydı sizce neler hayal ederdi; kendinizi Jules Verne'in yerine koyup hayal ettiğiniz gelişmeleri yazınız?

....

....

....

....

....

....

1. ÜNİTE** : **GİRİŞ > Edebiyat > Güzel Sanatlar
Kavram : Güzel Sanatlar
Genel Beceriler : Yaratıcı Düşünme ve İnovasyon Becerisi, İletişim Becerisi
Alan Becerileri : Yazma Becerisi

Çalışmanın Adı	**ACABA SANAT MI?**	20 dk.
Çalışmanın Amacı	Bir eseri güzel sanat eseri yapan özellikleri belirleyebilme.	

***Yönerge:** Aşağıdaki görsel ve metinden hareketle soruyu cevaplayınız.*

Görsel 1: İstanbul Hanımefendisi

"İSTANBUL HANIMEFENDİSİ"
AVUSTURYA'DA REKOR FİYATA ALICI BULDU

Ünlü ressam Osman Hamdi Bey'in 19. yüzyıla ait eseri "İstanbul Hanımefendisi", Avusturya'nın başkenti Viyana'daki Dorotheum Sanat Galerisindeki müzayede salonunda açık arttırmada satışa sunuldu. Müzayedeye telefonla bağlanan ve kimliği açıklanmayan sanatsever tarafından tablo, 1 milyon 500 bin avro bedelle satın alındı.

(...)

Aşkın Kıyağan, Anadolu Ajansı

1. Osman Hamdi Bey'in *İstanbul Hanımefendisi* tablosunun bir kopyası yerine çok yüksek bir bedel ödenerek orijinalinin satın alınması sizi sanat eserinin hangi özelliğine götürür?

....
....
....
....
....

2. Galata Kulesi, Süleymaniye Camisi ya da III. Ahmet Çeşmesi aslına uygun olarak mahallenizde inşa edilse ortaya çıkan yapıya "sanat eseri" diyebilir misiniz? Neden?

....
....
....
....
....

3. a) Aşağıdaki görsel size neler çağrıştırıyor? Yorumlayınız.

Görsel 2: Umut Özdemir'in Ölüdeniz isimli fotoğrafı

....
....
....
....
....

b) Umut Özdemir'in *Ölüdeniz* fotoğrafını güzel sanatların aşağıdaki tabloda yer alan özellikleri açısından değerlendiriniz.

Güzel sanatların özellikleri	*Ölüdeniz* fotoğrafının değerlendirmesi
Kişisellik	Fotoğraf, sanatçısının hem duygu ve düşünce dünyasından izler taşır hem de sanat zevk ve birikimini yansıtır. Bu nedenle kişiseldir.
Estetiklik	
Yaratıcılık	
Hayranlık uyandırma, etkileme	
Biriciklik, orijinallik	
Kalıcılık/zamansızlık	

c) Değerlendirmelerinizden hareketle yukarıdaki görselin güzel sanat eseri sayılıp sayılmayacağını açıklayınız.

....
....
....
....
....

Hazırlayan: *Pınar HACISALİHOĞLU*

1. ÜNİTE : ***GİRİŞ > Edebiyat > Güzel Sanatlar***
Kavram : *Güzel Sanatlar*
Genel Beceriler : *İletişim Becerisi*
Alan Becerileri : *Okuma ve Yazma Becerisi*

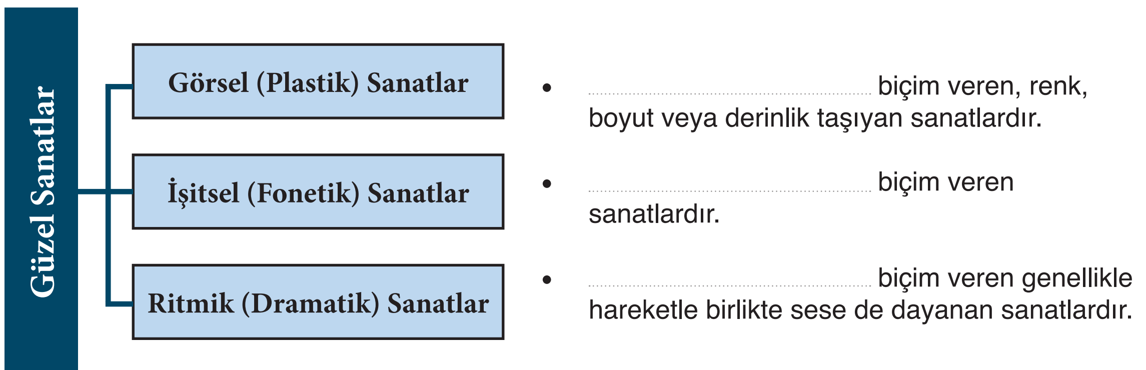
Çalışmanın Adı	**SINIFLA VE DAHA İYİ ANLA!**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Güzel sanatların sınıflandırılmasındaki ilke ve yöntemleri açıklayabilme.*	

1. Aşağıda sanat eserlerinin bazı özellikleri ile eser görselleri verilmiştir. Eserler için geçerli özellikleri tespit ederek tabloya işaretleyiniz.

	Görsel 1 İshakpaşa Sarayı (mimari)	*Görsel 2 Yalnızlık (resim)*	*Görsel 3 Kuğu Gölü (bale)*	*Görsel 4 Şık (roman)*	*Görsel 5 Ayla (film)*
Sese biçim verme					
Maddeye biçim verme					
Harekete biçim verme					
Yaratıcılık gerektirme					
Coşku, hayranlık uyandırma					
Biriciklik, teklik					

2. Sınıflandırmalar konuyu ya da kavramı daha iyi anlamaya yardım eder. Güzel sanatlarla ilgili de belirli ölçütlere bağlı kalınarak birtakım sınıflandırmalar yapılabilir. Bunlar, yeni sanat dallarının gelişmesiyle çeşitlenebilir; ölçütlerin değişmesiyle farklılaşabilir.

Güzel sanatları kullanılan malzemelere göre ayıran geleneksel sınıflama aşağıda verilmiştir. Sanat dallarının hangi malzemeye biçim verdiğini boşluklara yazarak tabloyu tamamlayınız.

3. Aklınızda bir sanat dalı tutunuz ve yönergeyi takip ederek soruları cevaplayınız. Cevaplarınız sizi seçtiğiniz sanat dalının hangi sınıfa ait olduğu bilgisine götürecektir.

?

1. Maddeyi mi biçimlendiriyor?

EVET → Demek ki görsel bir sanat dalı.

HAYIR → **2. Yalnızca sese/söze dayalı bir sanat mı?**

EVET → Demek ki işitsel bir sanat dalı.

HAYIR → **3. Harekete dayalı bir sanat mı?**

EVET → Demek ki dramatik bir sanat dalı.

HAYIR → **Seçtiğinin bir sanat dalı olduğuna emin misin?**

1. ÜNİTE : **GİRİŞ > Edebiyat > Metin**
Kavram : *Metin ve Edebî Metin (Sanat Metni)*
Genel Beceriler : *Eleştirel Düşünme Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	METİN HAKKINDA	15 dk.
Çalışmanın Amacı	Metin ve edebî metin arasındaki farkı belirleyebilme.	

1. **a)** Aşağıdaki cümlelerde geçen "metin" sözcüklerinin ikisinin açıklaması yay ayraç içinde verilmiştir. "Metin" sözcüğü ile ilgili diğer açıklamaları da siz yapınız.

a) Halit Ziya'nın *Mai ve Siyah* romanından alınan aşağıdaki metni okuyunuz.
(Roman metni-edebî metin)

b) Etkileşimli tahtanın nasıl kurulacağı kurulum kılavuzundaki metinde yeterince açık bir şekilde anlatılmış.
(Etkileşimli tahta kullanma kılavuzundan alınan bir metin-bilgilendirici [öğretici] metin)

c) Tiyatro metinlerinin yer aldığı kitapçığa tekst denir.
(..)

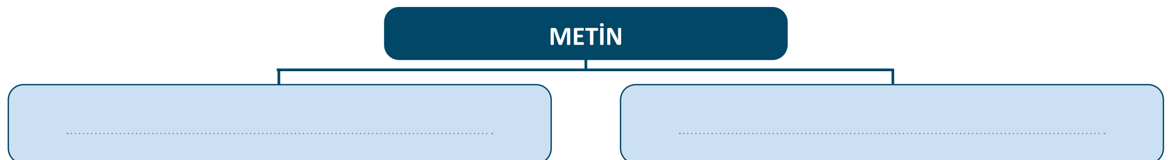
ç) Kapalı şiir metinlerini anlamaya çalışmak matematik çözmek kadar eğlenceli.
(..)

d) Makale metnindeki altı çizili bölümü çok beğendiğim için tekrar tekrar okudum.
(..)

e) Sinema üzerine yazılan eleştiri metinlerini okumaktan hoşlanırım.
(..)

f) Deneme türü en sevdiğim metin türlerindendir.
(..)

b) Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda "metin" kavramının tasnifinin yer aldığı diyagramı doldurunuz.

2. **a)** Yukarıdaki cümlelerden ve yay ayraç içindeki açıklamalardan hareketle aşağıdaki metinleri, türlerine uygun olarak tabloya yerleştiriniz.

	Metinler	Edebî Metin (Sanat Metni)	Bilgilendirici (Öğretici) Metin
1	*Mai ve Siyah*		
2	Etkileşimli Tahta Kullanma Kılavuzu		
3	*Vatan yahut Silistre*		
4	*Çanakkale Şehitlerine*		
5	*Dil ve Kültür*		
6	*Diriliş Ertuğrul* dizisi eleştirisi		

I. Metin

Vatan Yahut Silistre

(…)

Zekiye (Yanına koşup sözünü keserek) — Önce beni öldür.
İslâm Bey (İşitmemiş gibi) — Gideceğim.
Zekiye (Yine sözünü keserek) — Sende o kadar erkeklik yoksa, ben kendimi öldürürüm.
İslâm Bey (Israrlı bir ağırbaşlılıkla) — Gideceğim... Gideceğim... Gideceğim... Yoluma cehennemin ateşleri saçılsa yine gideceğim, göğsüme Azrail'in pençesi dayansa yine gideceğim, babamın mezarını çiğnemek gerekse yine gideceğim, ninemin vücudu ayağımın altında ezilecek olsa yine gideceğim, gerçekten benim için öleceğini bilsem yine gideceğim.

Namık Kemal, Vatan yahut Silistre

II. Metin

Çanakkale Şehitleri

Şu Boğaz Harbi nedir? Var mı ki dünyâda eşi?
En kesîf orduların yükleniyor dördü beşi,
-Tepeden yol bularak geçmek için Marmara'ya-
Kaç donanmayla sarılmış ufacık bir karaya.
Ne hayâsızca tehaşşüd ki ufuklar kapalı!
Nerde -gösterdiği vahşetle "Bu: Bir Avrupalı!"
Dedirir- yırtıcı, his yoksulu, sırtlan kümesi,
Varsa gelmiş, açılıp mahbesi, yâhud kafesi!
(…)

Mehmet Akif Ersoy, Safahat

III. Metin

Mai ve Siyah

"Henüz yirmi iki yaşında, bütün maneviyeti [ruh hâli] yalnız bir ümidin tahakkukuna muntazır [gerçekleşmesini beklemekte] ... Şöhret bulmak, edip olmak, herkesçe tanınmak, bugün o kadar acılıklarına göğüs vermek için hayatını zehirlediği bu edebiyat âleminin bir gün yüksek zirvelerine [doruklarına] çıkmak ve ismini o kadar yükseltmek ki… Edip olmak, şöhret almak, senelerden beri bütün düşüncesi bu değil miydi?" (39)

Halit Ziya Uşaklıgil, Mai ve Siyah

IV. Metin

Etkileşimli Tahta Kurulum Kılavuzu

Not: VGA üzerinden bağlanmak istediğinizde harici kaynağın ses işlevini aktarmak için kullanılan kabloyu Etkileşimli Tahta ürününüze takmayı unutmayınız. Bağlamış olduğunuz harici kaynağın görüntüsünü Etkileşimli Tahta ürününe aktardığınızdan emin olunuz.

Etkileşimli Tahta Kurulum Kılavuzu

V. Metin

Diriliş Ertuğrul

(…)
Tarihimizi tam olarak yansıtma iddiasında olmayan tarihî diziler izleyici tarafından büyük ilgi görüyor. Diriliş Ertuğrul da bu dizilerden biri. Konusu, çekimi, oyunculuğu ve aksiyon dolu sahneleriyle Kore dizilerini geride bırakan bir çalışma.

Namık Yusuf, Diriliş Ertuğrul

VI. Metin

Kültür ve Dil

"Bir dili bilmek demek, konuşulanı, yazılanı anlamak ve bizzat konuşmak ve yazmak demektir. İdeal, bir dilde kullanılan bütün kelime ve deyimleri bilmektir. İşte o zaman, insan geniş duygu ve düşünce dünyasına rahatça açılabilir.

Mehmet Kaplan, Kültür ve Dil

(Metinler, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

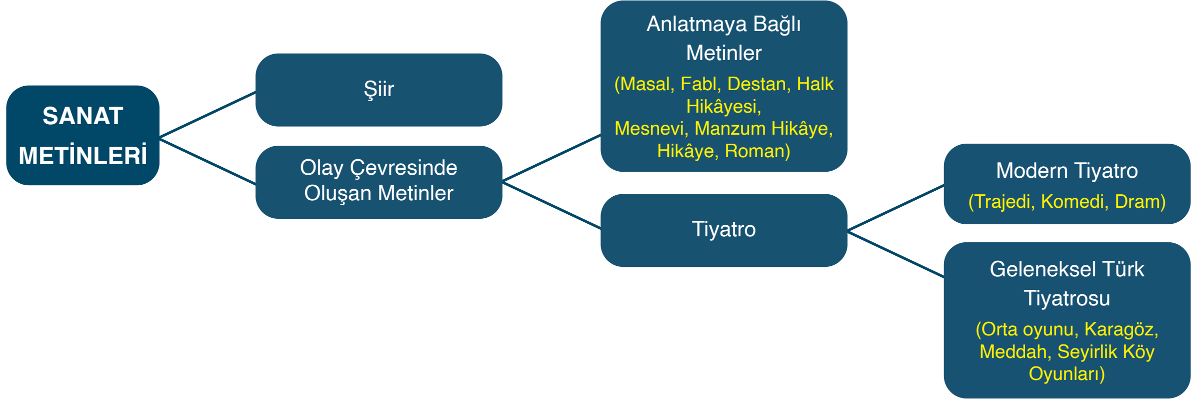
b) III ve V. metni "konu, amaç ve hedef kitle arasındaki ilişki" bakımından değerlendiriniz.

....
....
....
....
....

1. ÜNİTE : ***GİRİŞ > Edebiyat > Metin***
Kavram : *Edebî Metin (Sanat Metni)*
Genel Beceriler : *İletişim Becerisi, Bilgi Okuryazarlığı Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**SANAT METİNLERİ VE ÖZELLİKLERİ**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Edebî metinlerin ayırt edici özelliklerini tespit edebilme.*	

Yönerge: *Aşağıdaki metinleri okuyunuz. Metinlerden hareketle soruları cevaplayınız.*

I. Metin

ACIMAK

(...)

Tren karanlık bir ovadan geçiyordu. Akşamüstünden beri durmadan esen rüzgârın çıkardığı seslerle nihayetsiz bir deniz hissi veren bir ova... Sadece ufukta az yıldızlı bir göğün eteğinde uzakta sıra dağların hayali seçiliyordu. Işıkları sönmemiş bir iki pencereden dökülen tozlu hafif aydınlığın erişebildiği yerlerde boş tarlalar cılız kuru ağaç iskeletleri parlayıp sönüyordu. Trenle yarış eder gibi uçan büyük bir kuşun gölgesi bir zaman bu ışığın içinde koştu sonra yavaş yavaş geri kaldı kayboldu. Zehra gözlerini kapadı eski günlerini düşünmeye görmeye başladı. Hatıralarının en güzelleri en eskileriydi. Çocukluğunun ilk seneleri oldukça hoş geçmişti. Ondan sonra acılar ümitsizlikler isyanlarla dolu bir işkence devresi başlıyordu. Nihayet bir manevi felce uğramış gibi bu acılar duruyor benliği ortadan kayboluyor artık sırf başkaları için düşünmeye ve yaşamaya başlıyordu. Çocukluğu Beylerbeyi'nde bir eski yalıda geçmişti. Bu yalıya iki yanındaki yüksek harap duvarlarda otlar bitmiş boş ıslak bir sokakta küflü bir demir kapı ile girilirdi.

(...)

Reşat Nuri Güntekin, Acımak

II. Metin

SEBİL VE GÜVERCİNLER

Çözülen bir demetten indiler birer birer,
Bırak, yorgun başları bu taşlarda uyusun,
Tutuşmuş ruhlarına bir damla gözyaşı sun,
Bir sebile döküldü bembeyaz güvercinler…

(...)

Ziya Osman Saba, Sebil ve Güvercinler
(Metinler, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

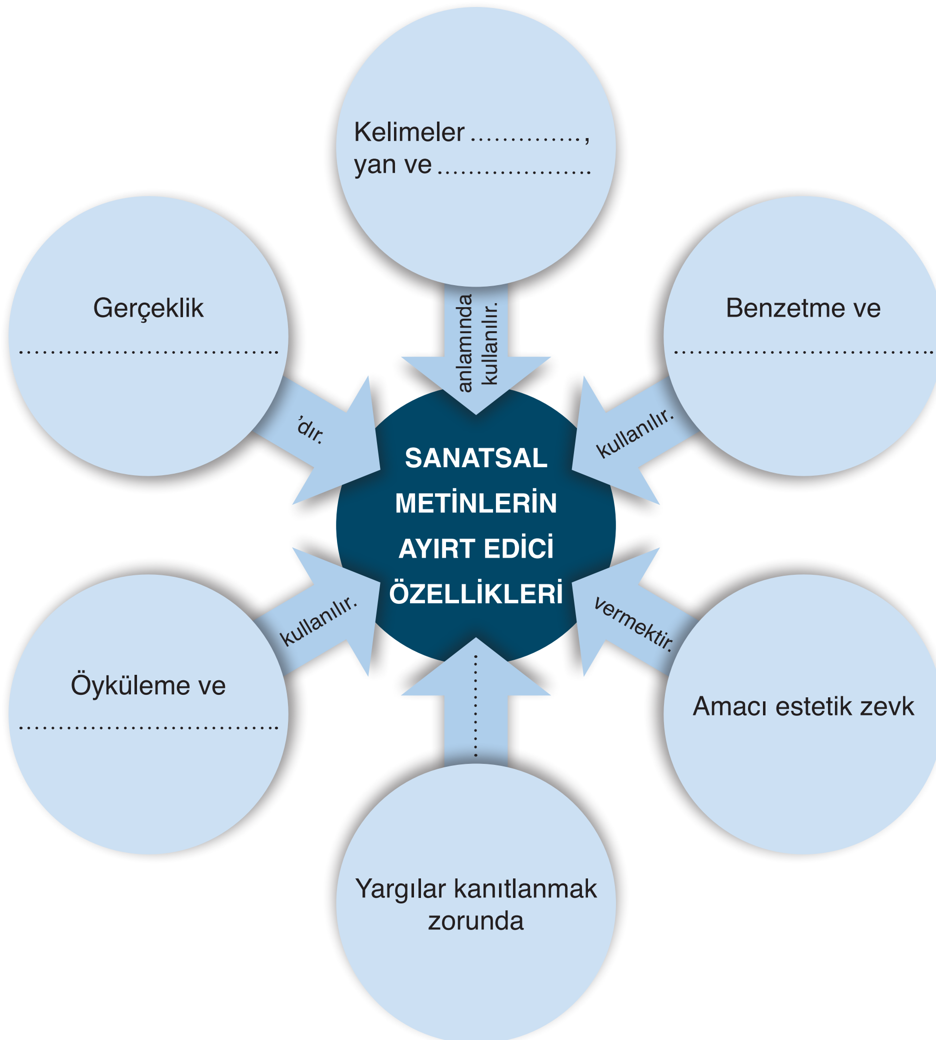
1. Okuduğunuz iki metinde gerçeklik nasıl anlatılmıştır?

....
....
....
....
....
....

2. İnsanların kendilerini ifade etme çabaları ile sanat metinleri arasındaki ilişkiyi açıklayınız.

....
....
....
....
....
....

3. Ön bilgilerinizden ve örnek metinlerden yola çıkarak sanatsal metinlerin ayırt edici özelliklerini gösteren kavram haritasındaki boşlukları doldurunuz.

Hazırlayan: *Hatice PERÇİN AYAN*

1. ÜNİTE : ***GİRİŞ > Edebiyat > Metin***
Kavram : *Edebî Metin (Sanat Metni), Bilgilendirici (Öğretici) Metin*
Genel Beceriler : *Yaratıcı Düşünme ve İnovasyon Becerisi, İletişim Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**BİLMEK VE HİSSETMEK**	20 dk.
Çalışmanın Amacı	Edebî metin ile bilgilendirici (öğretici) metin arasındaki farkı açıklayabilme.	

Yönerge: *Aşağıdaki metinleri okuyunuz. Metinlerden hareketle soruları cevaplayınız.*

I. Metin

HAVA, İKLİM VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ

Ulusal meteoroloji kuruluşlarında güneşlenme, bulutluluk, hava, deniz yüzeyi ve toprak sıcaklığı, yağmur, kar, dolu, şimşek ve fırtına gibi iklim elemanları ve atmosfer olayları, iklim bilimsel (klimatolojik) amaçlar için düzenli olarak kaydedilir. İklim bilimcilere göre, atmosferdeki değişebilen süreçlere bağlı olan hava, yeryüzünün herhangi bir yerindeki ve herhangi bir andaki atmosferik olayların tümüdür. İnsan etkinliklerinin çok büyük bir bölümü, hava olaylarına bağlıdır ve ondan etkilenir. Bu yüzden, hava olaylarının kısa süreli öngörülerinin yapılması, insan yaşamı için önemli kabul edilmektedir. Bu da atmosfere (hava küreye) ilişkin bilgilerin oldukça kesin bir doğrulukla bilinmesine bağlıdır.

Tüm atmosfer olayları, süreçleri ve iklim, belirli bir zaman süresi ile tanımlanabilmektedir: Bir rüzgâr hamlesi (rüzgâr hızındaki ani artışlar) birkaç saniye sürebilir; bir kümülüs bulutu, birkaç saat içinde gelişip yok olabilir; alçak basınçlar (siklonlar) ve onlara bağlı kötü hava koşulları, birkaç günden on güne kadar etkili olabilir; yüksek basınçlara (antisiklonlara) bağlı iyi hava devreleri, haftalar ve kuraklık olayları aylarca sürebilir. Buzulların eriyip geri çekilmesine yol açan sıcaklık değişimleri, onlarca/yüzlerce; buzul ve buzul arası çağlar binlerce yıl sürebilir.

(…) *Murat Türkeş, Utku M. Sümer, Gönül Çetiner, Küresel İklim Değişikliği ve Olası Etkileri*

II. Metin

YENİDEN BAHAR OLSA

Yaşlı kadın, kımıltısız başını bir düşten çekip aldı. Tekir kedi, odanın ortasında tüylerini parlatıyordu. Ansızın durup keskin ve sert bir bakış yolladı kadına. Sonra kulaklarını arkaya doğru dikleştirip, ortalığı dinledi. Yukarıda birisi yürüyordu. Ayak sesleri kesilince, kedinin bakışları yumuşadı, halıyı eşeledi. Kadın, yine pencereye çevirdi başını. Dumanlı bir rengin içinden gelip geçeni kucaklayan bakışlarında bir çocuk şaşkınlığı vardı. Yoğurtçunun çıngırağı, bir arabanın camları sarsıp geçişi ona yaşadığını duyurdu. (…)

Bir sepet indi aşağıya. Kedi, kadının oturduğu divana sıçradı. İpin kımıltısını, az sonra bakkalın makarna, çamaşır tozu, ekmek koyduğu sepetin yukarıya çıkışını yaşlı kadınla birlikte izledi.

Yeniden bahar olsa… Komşuların sıcak gülüşüyle aydınlansa odalar. Arka bahçede çiçeklerin arasında bir türkü söylese. İsmail Efendi, domatesleri, biberleri, gülleri gözden geçirse, ortancaların yanına bir iskemle atıp, gölgeli serinlikler içinde sabah kahvesini içse.

Yaşlı kadının bahçeyle uğraşacak gücü kalmamıştı artık. Selma'nın sinemalarda yer göstericilik yapan kocası, bu eve ilk geldiği gün, "Ben bahçeye bakarım teyze." demişti. "Ortanca, gül, hanımeli dikerim. Duvara da sarmaşık yürütürüm."

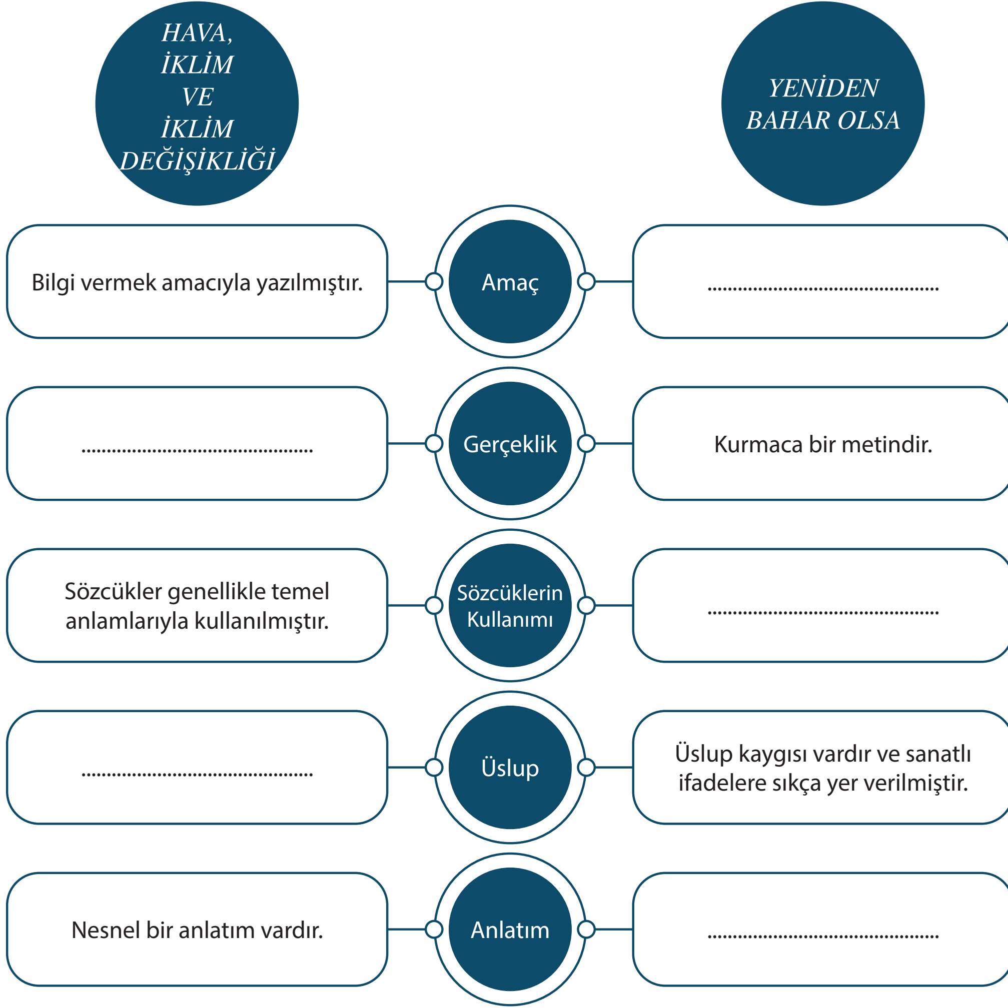
Ortalığa bahar kokusu yayılmıştı bile. Havada bir başka aydınlık, bir başka esinti vardı. Yaşlı kadın, Selma'nın doğacak çocuğunu düşündü. Elini, sarışın bir başı okşamak için uzattı. Uzun çenesi titredi, pencere bulutlandı. Güçsüz yumruğuyla birkaç kere dizine vurdu. Kedi, ağır bir yürüyüşle mutfağa doğru gidiyordu. (…)

Sevinç Çokum, Hikâye Tahlilleri (Haz. Mehmet Kaplan)

(Metinler, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

1. **a)** Aşağıdaki boşlukları doğru bilgilerle doldurunuz.

b) Yukarıdaki bilgilerden hareketle *Hava, İklim ve İklim Değişikliği* ve *Yeniden Bahar Olsa* adlı metinlerin hangisinin edebî (sanatsal) metin, hangisinin bilgilendirici (öğretici) metin olduğunu belirleyiniz.

....
....
....

2. Okuduğunuz metinlerin yazarları yazılı bir kanal kullanarak okurlarıyla iletişime geçmişlerdir. Yazarlar, yazı yerine video gibi görüntülü bir kanalla iletişim kurmak isteselerdi *Hava, İklim ve İklim Değişikliği* ve *Yeniden Bahar Olsa* adlı metinler hangi tür TV yapımlarına (dizi, film, haber, belgesel, yarışma vb.) kaynaklık ederdi? Gerekçesiyle açıklayınız.

....
....
....

3. Günlük hayatta karşılaştığınız edebî (sanatsal) ve bilgilendirici (öğretici) metin türlerine örnekler veriniz.

....
....
....

1. ÜNİTE : ***GİRİŞ > Yazma > Anlatımın Özellikleri***
Kavram : *Açıklık*
Genel Beceriler : *İletişim Becerisi*
Alan Becerileri : *Okuma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**AYNI ANLAMI MI ÇIKARDIK?**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*İyi bir anlatımda bulunması gereken açıklık ilkesini açıklayabilme.*	

Yönerge: *Aşağıdaki metni okuyunuz. Metinden hareketle soruları cevaplayınız.*

Geçenlerde birçok değerli ismin bir araya geldiği önemli bir toplantıya davet edildim. Çırağan Sarayı'nda gerçekleştirilen bu toplantıya siyaset, bilim, sanayi, sanat dünyasından birçok değerli insan katılmıştı. Toplantıda katılımcılarla sohbet ederken bir şey dikkatimi çekti. Önemli bir sanatçı, Dışişleri Bakanı ile konuşuyordu. <u>Görünen o ki bu sanatçı, Dışişleri Bakanı'na bir hayli yakındı</u>. Epey bir süre Bakan Bey'le konuşup onun yanından ayrıldı.

a) ....

b) ....

c) ....

1. Yukarıdaki parçada altı çizili cümlenin hangi anlamlara gelebileceğini parçanın altında boş bırakılan yere yazınız.

2. Bir ifadenin farklı farklı anlamlara gelmesi hangi anlatım ilkesine aykırıdır? Yanlış anlaşılmalar sonucu insanların iletişim kurarken ne gibi olumsuzluklar yaşayabileceğini yorumlayınız.

....
....
....
....

3. Yanlış anlaşılmamak için konuşurken ya da yazarken nelere dikkat etmek gerekir? Açıklayınız.

....
....
....
....

Hazırlayan: *Fatih GÖKSOY*

1. ÜNİTE : GİRİŞ > Yazma > Anlatımın Özellikleri
Kavram : Duruluk
Genel Beceriler : İletişim Becerisi
Alan Becerileri : Okuma Becerisi

Çalışmanın Adı	**DURU İFADELER**	20 dk.
Çalışmanın Amacı	İyi bir anlatımda bulunması gereken özelliklerden duruluğu açıklayabilme.	

Yönerge: *Aşağıdaki örnekleri inceleyiniz. Örnekleri inceledikten sonra soruları cevaplayınız.*

A) Bir cümlede aynı anlama gelen kelimelerin bir arada kullanılması duruluk ilkesine aykırıdır.
Duyduklarımı sana aynen olduğu gibi anlattım.
Oldukça şen, neşeli biriydi.

B) Aşağıdaki cümlelerde yer alan “pek çok” ve “birçok” belgisiz sıfatları çokluk ifade etmektedir, bu nedenle “-lar/-ler” çoğul ekinin tamlanan durumundaki adda kullanımı duruluk ilkesini bozmuştur.
Pek çok elbiseler aldım.
Birçok arkadaşlarım var.

C) Altı çizili deyimler aynı anlama geldiğinden aşağıdaki cümlelerde duruluk ilkesine uyulmamıştır.
Sevinçten etekleri zil çalmış, ağzı kulaklarına varmıştı.
Hata yapmamak için ince eleyip sık dokur, kılı kırk yarar.

1. Aşağıdaki cümleleri “duruluk” ilkesi bakımından değerlendiriniz.

	Duru	**Duru Değil**
a) Olup biteni kulağıma eğilip alçak sesle fısıldayarak anlattı.		
b) Uyurken gördüğüm rüyanın etkisinden uzun süre çıkamadım.		
c) İki kardeşin en küçüğü hastalanmış.		

2. Duru bir ifadede olması gereken özellikler nelerdir?

....
....
....
....
....

3. Duruluk ilkesine uymayan bir cümlede anlatım bozukluğu oluşur mu? Neden?

....
....
....
....
....

Hazırlayan: *Dr. Aylin ÇAKIR*

1. ÜNİTE : ***GİRİŞ > Yazma > Anlatımın Özellikleri***
Kavram : *Yalınlık*
Genel Beceriler : *İletişim Becerisi*
Alan Becerileri : *Okuma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**YALIN İFADELER**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*İyi bir anlatımda bulunması gereken özelliklerden yalınlığı açıklayabilme.*	

Yönerge: *Aşağıdaki örnekleri inceleyiniz. Örnekleri inceledikten sonra soruları cevaplayınız.*

A) Aşağıdaki dörtlükte abartma sanatı yapıldığından yalın bir anlatımdan söz edilemez.

Bir ah çeksem dağı taşı eritir,
Gözüm yaşı değirmeni yürütür,
Bu hasretlik beni dahi çürütür,
Bana sıla da bir gurbet il de bir.
(...)

Karacaoğlan, Bütün Şiirleri

B) Aşağıdaki dörtlükte benzetme ve kişileştirme sanatı yapıldığından yalın bir anlatımdan söz edilemez.

(...)
Kaldırımlar, çilekeş yalnızların annesi;
Kaldırımlar, içimde yaşamış bir insandır.
Kaldırımlar, duyulur, ses kesilince sesi;
Kaldırımlar, içimde kıvrılan bir lisandır.
(...)

Necip Fazıl Kısakürek, Çile

1. Aşağıdaki cümleleri "yalınlık" ilkesi bakımından değerlendiriniz.

	Yalın	Yalın Değil
a) Beni çok özlemiş.		
b) Güneş gülen yüzünü yine gösterdi.		
c) Ömür boyunca yüzü gülmedi.		

2. Yalın bir ifadede olması gereken özellikler nelerdir?

....
....
....

3. Yalınlık ilkesine uymayan bir cümle anlatımı olumsuz etkiler mi? Neden?

....
....
....

Hazırlayan: *Dr. Aylin ÇAKIR*

1. ÜNİTE : ***GİRİŞ > Yazma > Anlatımın Özellikleri***
Kavram : *Anlatım*
Genel Beceriler : *Bilgi Okuryazarlığı Becerisi, İletişim Becerisi*
Alan Becerileri : *Okuma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**ANLATMAYI BİLMEK**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*İyi bir anlatımda bulunması gereken özellikleri açıklayabilme.*	

Yönerge: *Yukarıda verilen Anlatım Özellikleri kavram haritasındaki boşluklara derslerde öğrendiklerinizden yararlanarak hatırlatıcı bilgiler yazınız.*

1. <u>İyi şairler, az sözle çok şey anlatırlar</u> (I). <u>İşe yaramayan sözlere yer vermezler şiirlerinde</u> (II). Onların şiirinde <u>şatafatlı sözlere</u> (III) rastlayamazsınız. <u>Kullandıkları kelimeler sizi yormaz.</u> (IV)

Yukarıdaki numaralandırılmış cümlelerde hangi anlatım özelliklerinin vurgulandığını verilen boşluklara yazınız.

I. ....

II. ....

III. ....

IV. ....

Ağır ağır çıkacaksın bu merdivenlerden
Eteklerinde güneş rengi bir yığın yaprak
Ve bir zaman bakacaksın semaya ağlayarak

Ahmet Haşim

2. Yukarıdaki şiiri, anlatımın açıklık ilkesine göre değerlendiriniz.

....
....
....
....
....

3. Aşağıdaki cümlelerde kullanılan anlatım özelliklerini bulunuz, bunları yay ayraç içindeki boşluklara yazınız.

a) Öyle eserler vardır ki başladığınızda o eseri bitirmeden rahat edemezsiniz. Eser, sizi öylesine sarıp sarmalar ki acaba ne olacak diye merak duygunuz hep canlı kalır, uyumak isteseniz de uyuyamazsınız. (..)

b) Necip Fazıl'ın "Tomurcuk derdinde olmayan ağaç, odundur." cümlesi, anlatım özelliklerinden hangisine göre açıklanabilir. (..)

4. Aşağıdaki tabloyu doldurunuz.

Kavram	Öğrendiğim Tanım
AÇIKLIK	
YALINLIK	
DURULUK	
AKICILIK	
SÜRÜKLEYİCİLİK	
ÖZLÜLÜK	
YOĞUNLUK	

1. ÜNİTE : ***GİRİŞ > Yazma > Düşünceyi Geliştirme Yolları***
Kavram : *Benzetme*
Genel Beceriler : *Eleştirel Düşünme Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**GİBİ GİBİ**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Metindeki düşünceyi geliştirme yollarından benzetme ve benzetmenin işlevlerini belirleyerek bunları doğru kullanabilme.*	

(…)
Eski şiirinde bir Fuzûlî Türkçesi vardır. Fuzûlî de tıpkı Nevaî gibi dikenli bahçelerde gül dermenin zevki ve arzusu içindedir. Mecnun'un Leyla'yı sevmesi gibi üstün bir Türk dili sevgisiyle "Ben diken gibi sert bilinen Türkçeyle gül yaprağı gibi şiirler söyleyeceğim." demiş ve aziz lisanımızı gerçekten gül yaprağı gibi ince renkli söyleyişlere ulaştırmıştır.
(…)

Nihat Sami Banarlı, Türkçenin Sırları

1. Yukarıdaki metinde kullanılan benzetme cümlelerini tabloda verilen boşluklara yazınız. Benzetme ilgisi kuran sözcük veya sözcükleri cümlenin karşısına yazınız. Benzetme cümlesini, bulduğunuz benzetme ilgisi kuran sözcüğünün yerine başka bir sözcük kullanarak yeniden yazınız.

Benzetme İfadesi	Benzetme İlgisi Kuran Sözcük	Benim İfadem

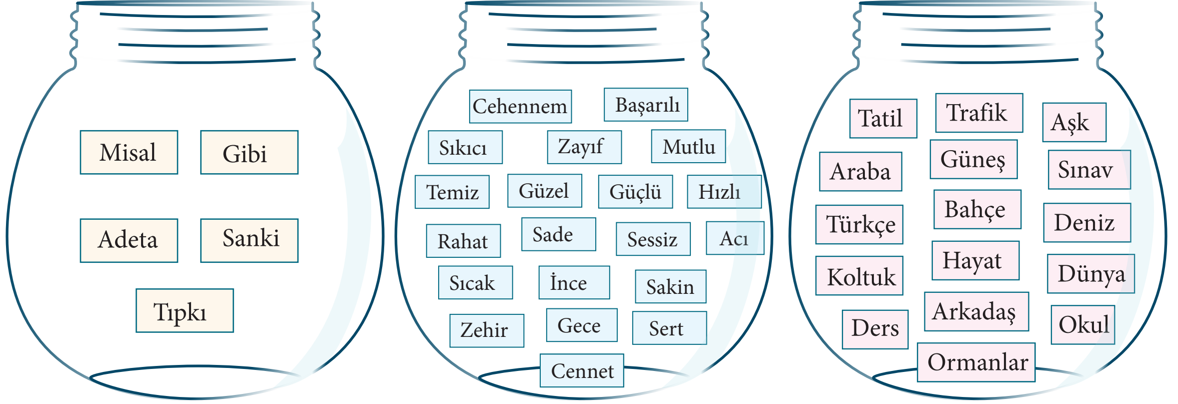
2. Aşağıda verilen bulmacadaki benzetme ilgisi kuran sözcükleri bulunuz. Bu sözcükleri cümlelerdeki uygun boşluklara yazarak cümleleri tamamlayınız.

N	R	H	M	A	K	İ	N	I	E
T	İ	İ	İ	Y	K	V	L	G	Ö
I	Ş	P	S	N	L	Ç	C	J	R
K	Z	I	A	M	K	Ü	G	K	Ğ
P	A	S	L	T	Ü	İ	Y	Ü	Ş
I	O	T	I	İ	B	J	R	Ş	Ğ
T	B	İ	E	İ	Ç	A	L	V	Ö
L	D	T	V	D	B	E	S	S	R
V	G	Ü	E	C	A	B	N	Ü	Ü
E	M	K	A	D	A	R	G	H	T

KADAR ....
....
....

- Öyle özgür hissediyorum ki .... gökyüzünde süzülen bir kuşum.
- Pazardan aldığımız kavun bal .... tatlı ve güzeldi.
- Dünkü haberden sonra yüreğim .... bayram yerine döndü.
- Su .... akıp geçiyor zaman gözümüzün önünden
- Sana dünyalar .... büyük bir sevgi bıraktım.
- .... yeni doğmuş bir bebek gibi günahsız ve savunmasızdı.

3. Aşağıda verilen kavanozlardan birer kelime seçerek seçtiğiniz kelimelerle benzetme cümleleri oluşturunuz. Oluşturduğunuz cümleleri tabloda verilen boşluklara yazınız.

....
....
....
....
....
....

1. ÜNİTE : ***GİRİŞ > Yazma > Düşünceyi Geliştirme Yolları***
Kavram : *Somutlaştırma*
Genel Beceriler : *Yaratıcı Düşünme ve İnovasyon Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**SOYUTTAN SOMUTA**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Somutlaştırmayı açıklayabilme.*	

Yönerge: *Aşağıdaki metni okuyunuz. Metinden hareketle soruları cevaplayınız.*

GERİ GELEN MEKTUP

Ruhun mu ateş, yoksa o gözler mi alevden?
Bilmem bu yanardağ ne biçim korla tutuştu?
Pervane olan kendini gizler mi hiç alevden?
Sen istedin ondan bu gönül zorla tutuştu.

Gün, senden ışık alsa da bir renge bürünse;
Ay, secde edip çehrene, yerlerde sürünse;
Her şey silinip kayboluyorken nazarımdan,
Yalnız o yeşil gözlerinin nuru görünse...

Ey sen ki kül ettin beni onmaz yakışınla,
Ey sen ki gönüller tutuşur her bakışınla!
(…)

Hüseyin Nihal Atsız, Ruh Adam
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

1. Okuduğunuz metinden alınan aşağıdaki dizelerde şair, soyut bir kavram olan "gönül" kelimesini somutlaştırmıştır. Şairin bu dizelerde "gönül" kelimesini somutlaştırırken nasıl bir yöntem kullandığını tablodaki boşluklara yazınız.

Dize	Somutlaştırma Yöntemi
Ey sen ki gönüller tutuşur her bakışınla,	
Sen istedin ondan bu gönül zorla tutuştu.	

2. Siz de "gönül" kelimesini somutlaştıracağınız iki örnek cümle yazınız.

....
....
....
....
....

3. Aşağıda verilen dizelerde somutlaştırılan kavramları tespit edip tablodaki boşluklara yazınız.

Metin	Somutlaştırılan Kavramlar
I. Metin Acıyı kav, sevdayı çakmak Bilip yola çıkmak üzresin *Hilmi Yavuz*	
II. Metin Ne açlık ne susuzluk… Bakışlar, dudaklar tok, Hayat bir meyve, bir dal, bir yaz, bir ot kokusu *Ahmet Kutsi Tecer*	
III. Metin Dalga dalga hücum edip pişmanlıklar Unutuşun o tunç kapısını zorlar. Ve ruh atılan oklarla delik deşik; İşte, doğrudan eski evdesin birden, Yolunu gözlüyor lamba ve merdiven, Susmuş ninnilerle gıcırdıyor beşik Ve cümle yitikler, mağluplar, mahzunlar... *Ahmet Muhip Dıranas*	
IV. Metin İçimde damla damla bir korku birikiyor; Sanıyorum, her sokak başını kesmiş devler... Üstüme camlarını, hem simsiyah dikiyor; Gözüne mil çekilmiş bir âmâ gibi evler. *Necip Fazıl Kısakürek*	
V. Metin Eski libas gibi âşığın gönlü Söküldükten sonra dikilmez imiş. Güzel sever isen gerdanı benli Her güzelin kahrı çekilmez imiş. *Seyrani*	

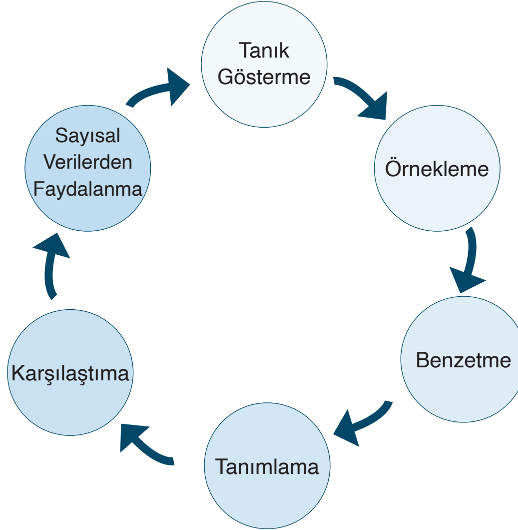

1. ÜNİTE : ***GİRİŞ > Yazma > Düşünceyi Geliştirme Yolları***
Kavram : *Tanık Gösterme*
Genel Beceriler : *İletişim Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**TANIĞIN KİM?**	20 dk.
Çalışmanın Amacı	*Düşünceyi geliştirme yollarından tanık göstermeyi açıklayabilme.*	

Yönerge: *Aşağıdaki bilgi haritasını inceleyip metni okuyunuz. Bunlardan hareketle soruları cevaplayınız.*

Düşünceyi Geliştirme Yolları

DİLDE GELİŞME

(…)
Brecht: "İdeal, halk için kralların dili ile yazmaktır." der. Yani yazar eserini halkı aydınlatmak maksadıyla yazmalıdır ama onu kaleme alırken yüksek kültürlü insanların dilini kullanmalıdır. Zira halk dili derin ve yüksek hakikatleri ifade edecek kelime ve deyimlerden mahrumdur. Günlük konuşma dilinde insan vücudu ile ilgili kelimelerin sayısı yirmiyi geçmez. Hâlbuki tıp ilmi yüzlerce kelime kullanır. Tabiat ilimleri ile sosyal bilimler de öyle. Bunun sebebi insan vücudunun, tabiatın ve sosyal hadiselerin karmaşık oluşudur. Halk anlasın diye karmaşık vakıaları basitleştirmek, onu bilmediği pek çok hakikatten mahrum etmek demektir. İyi bir romancı ve hikâyecinin eseri de halkın bilmediği kelimeler ve ifade şekillerini ihtiva edebilir. Burada da basitleştirme ve sadeleştirme halkı, tanıması veya zevk alması gereken duygu ve düşüncelerden uzak tutar.

İlim ve kültürce ileri ülkelerin lügatleri, geri kalmış ülkelerinkinden beş-on kat zengindir. Bunun sebebi açıktır: İlim ve kültürce ilerlemek, daha çok şeye dikkat etmek, daha çok şey üretmek, daha çok karmaşık düşünce ve sanat eseri vücuda getirmek demektir.

Bir gün Sait Faik bir hikâyeciden bahsederken: "Bırak canım, öyle hikâyeci mi olur, daha balıkların adlarını bilmiyor." diyordu. Her balığın ayrı bir yapısı olduğu gibi ayrı bir adı da vardır. Balık adı çok umumidir. Sanat umumiyi değil, hususiyi anlatır. Sait Faik gibi, balıklara dikkat eden onların sadece adlarının değil huylarının da farklı olduğunu görür. Bu ince dikkatin hikâyeye neler kazandırdığını anlamak için Sait Faik'in Dülger Balığının Ölümü adlı hikâyesini okumalısınız.
(…)

Mehmet Kaplan, Kültür ve Dil
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

Bertolt Brecht (Bertholt Breht): Başarılı oyunları, kuramsal yazıları ve uygulamadaki yenilikleriyle XX. yüzyıl tiyatrosunun yönlendiricisidir. Çağdaş siyasal ve maddeci tiyatronun en önemli temsilcilerinden biridir.

1. **a)** “Yani yazar eserini halkı aydınlatmak maksadıyla yazmalıdır ama onu kaleme alırken yüksek kültürlü insanların dilini kullanmalıdır.” ifadesi metindeki hangi cümleyi açıklamaktadır? Yazar, yazısına neden başkasına ait ve açıklanması gereken bir cümle ile başlamış olabilir?

....
....
....
....
....

b) Metinde buna benzer başka bir kullanım olup olmadığını bularak bu kullanımların metne katkısını değerlendiriniz.

....
....
....
....
....

2. **a)** Günlük hayattaki bir tartışmada muhatabınızı ikna etmek için konuyla ilgili “başkasına (uzman ya da konu hakkında söz sahibi bir kişiye) ait bir sözü, açıklamayı, ifadeyi, düşünceyi” kullanır mısınız? Neden?

....
....
....
....
....

b) Günlük hayattaki bir tartışmada muhatabı ikna etmek için konuyla ilgili “başkasına (uzman ya da konu hakkında söz sahibi bir kişiye) ait bir sözün, açıklamanın, ifadenin ve düşüncenin” kullanılması “tanık gösterme”ye örnek olarak gösterilebilir mi? Niçin?

....
....
....
....
....

1. ÜNİTE : ***GİRİŞ > Yazma > Düşünceyi Geliştirme Yolları***
Kavram : *Düşünceyi Geliştirme Yolları*
Genel Beceriler : *Eleştirel Düşünme Becerisi*
Alan Becerileri : *Okuma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**FARKINI ORTAYA ÇIKARALIM**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Düşünceyi geliştirme yollarını kavrayıp bunların metindeki işlevlerini fark edebilme.*	

1. Aşağıdaki kutucuklara metinden uygun cümleler yazınız.

Tanım Cümlesi:
....
....
....
....
....

Karşılaştırma Cümlesi:
....
....
....
....

Örnekleme Cümlesi:
....
....
....
....

Tanık Gösterme Cümlesi:
....
....
....
....

Benzetme Cümlesi:
....
....
....
....

Sayısal Veri Cümlesi:
....
....
....
....

Yönerge: *Aşağıdaki metni okuyunuz. Metinden hareketle soruları cevaplayınız.*

FABRİKATÖRÜN YARGILANMASI

Ünlü bir fabrikatör, Marmara Denizi kenarındaki fabrikasında gerekli önlemleri almadığı için doğayı kirletmiştir ve bundan dolayı yargılanmaktadır.

Savcı, davaya konu olan olayı anlatmak isterim, diyerek söze başladı:

— Kişinin kendi üzerine düşen görevleri zamanında yerine getirmesi değil midir, sorumluluk?

Savcı, söze devam etti:

— Bu adam, hem kendine haksızlık etmiştir hem sevdiklerine! Kişinin sahip olduğu erdemler ya da bilgelik kendisini nadiren mutlu etse de budalalıkları ve kötü huyları başkalarını sıkça mutsuz eder,

diyen Samuel Johnson haksız mıdır şimdi?

Salondakiler homurdanmaya ve “Haklıdır, haklıdır!” diye seslerini yükseltmeye başladılar.

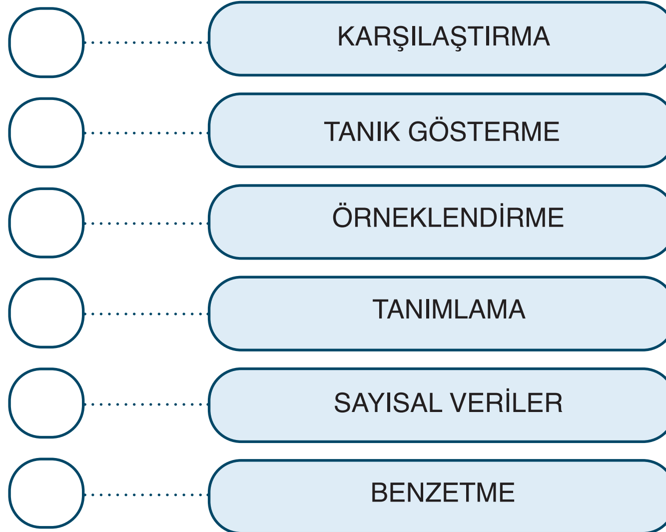
Hâkim, salonu susturarak Savcı’dan konuşmasına devam etmesini istedi.

Savcı:

— Bu adamın fabrikasından dökülen kirli sular Marmara Denizi’ne akmaktadır. Bu adam ve bunun gibiler yüzünden denizlerimiz ölmektedir. Marmara Denizi’nde deniz salyası oluşumunun en büyük sebebi bunun gibi sorumsuzlardır. Uluslararası standartlara göre 5 milyar dolara ve beş yıl gibi uzun bir süreye ihtiyaç var bu kirliliği temizlemek için.

Savcı “Şimdi Hâkim Bey, bu kirlilik birçok denizimizi etkilemektedir! Ege, Akdeniz ve Karadeniz bu kirlilikten etkilenmektedir. Davaya konu olan bu olayın örnek teşkil etmesi açısından, doğa katliamına sebep olan davalının, en ağır şekilde cezalandırılmasını talep ediyorum.” diyerek sözlerini bitirdi.

Komisyon.

2. Yukarıdaki kutucuklarda bulunan düşünceyi geliştirme yollarıyla aşağıdaki cümleleri eşleştiriniz.

a) Tiyatro, bir eserin seyirciler önünde sahnede canlandırılmasıdır.

b) Yunus Emre: “Sevelim, sevilelim, bu dünya kimseye kalmaz.” derken aslında hayat gayemizin ne olması gerektiğini de bize öğretiyor.

c) Covid 19 aşı tablosuna baktığımızda 30.07.2021 Cuma günü 70 milyon kişinin aşılandığını görmekteyiz.

ç) Hayatta gayesizce yaşayan insanları hiç sevmem. Tembel tembel oturmanın kime ne faydası var? Etrafımıza bakalım, doğa sürekli hareket hâlinde değil mi? Bugün tomurcuk olan çiçek, yarın açacak; kışın kuru olan dal, baharda canlanacak. Peki, insana durup tembellik yapmak yakışır mı?

d) Roman okumak, çok zevkli ve öğretici bir uğraştır. Uçsuz bucaksız bilgi deryalarında dolaştırır insanı. Umulmadık kapılar açar ona. Fakat kimileri romanı okumayı değil de romanın sinemaya uyarlanmış hâlini izlemeyi tercih eder, böylesini daha mantıklı bulur. Çünkü günler sürecek bir okumayı birkaç saate sığdırır beyaz perde.

e) Bu yaz Çukurova’yı bir at nalı biçiminde çevreleyen Toroslar’ı, Ali Dağı’nı, Kapuzbaşı Şelalesi’ni görme fırsatım oldu.

1. ÜNİTE : ***GİRİŞ > İletişim > İletişimin Ögeleri***
Kavram : *Bağlam*
Genel Beceriler : *İletişim Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**İLETİŞİM SÜRECİNİ OLUŞTURAN BAĞLAM KAVRAMINI AYIRT EDİYORUM**	20 dk.
Çalışmanın Amacı	*İletişimde bağlamın önemini ve işlevini açıklayabilme.*	

1. Aşağıdaki görselde iletişimin beklendiği gibi gerçekleşmemesinin nedeni nedir? Açıklayınız.

....

....

....

....

2. Aşağıdaki metinde geçen "**bağlam**" kelimesi sizde nasıl bir çağrışım oluşturuyor? Açıklayınız.

METİN

Metin, çok farklı düzeylerde dille iletişimde bulunmak amacıyla oluşturulan anlatma ve anlaşma aracıdır. Cümle, yalnız başına eksiksiz bir anlaşmayı sağladığı zaman, kullanıldığı **bağlamda** metin değerindedir. Ancak bir cümle ile herhangi bir konuda soruya gerek duyulmadan ve şüpheye yer bırakmadan anlaşma sağlanamaz. Öyleyse metin, cümlelerden oluşan, daha yerinde bir söyleyişle, cümlelerle örülen bir anlatma ve anlaşma aracıdır.

(...)

Şerif Aktaş, Şiir Tahlili

(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

....

....

....

3.

Bu açıklamalardan hareketle “**baş**” kelimesini aşağıda verilen görsellerdeki bağlama uygun cümlelerde kullanınız.

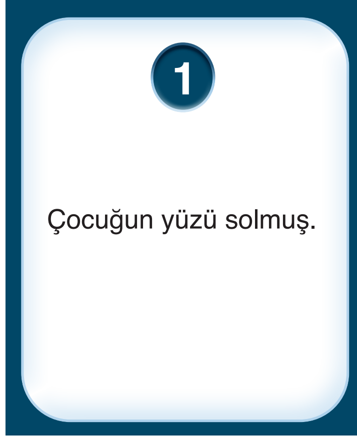

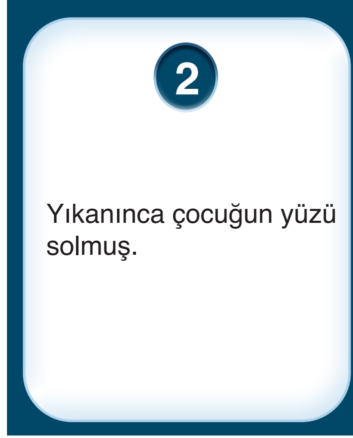

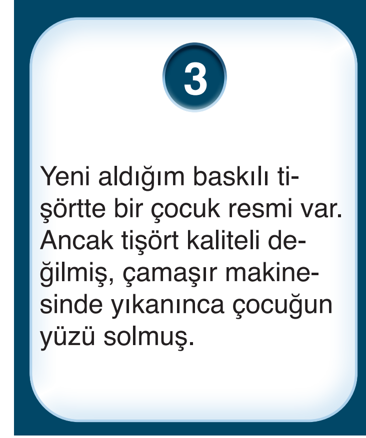
1. ÜNİTE : ***GİRİŞ > İletişim > İletişimin Ögeleri***
Kavram : *Bağlam*
Genel Beceriler : *Yaratıcı Düşünme ve İnovasyon Becerisi, İletişim Becerisi*
Alan Becerileri : *Okuma ve Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**HER KARTTA BAŞKA ANLAM**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*İletişimde bağlamın önemini ve işlevini açıklayabilme.*	

1. Aşağıdaki kartları numara sırasına göre okuyunuz. Kartların tamamını okuduktan sonra son cümledeki anlamın nasıl değiştiğini açıklayınız.

....
....
....
....
....

2. Aşağıdaki tabloda ilk satırda verilen örneği inceleyiniz. Daha sonra siz de verilen ilk cümleye yeni kelimeler ekleyerek ikinci ve üçüncü cümleleri oluşturunuz.

İlk cümle	İkinci cümle	Üçüncü cümle
Kapağını açtım.	İçindekileri merak edip kapağını açtım.	Kitabın içindekileri merak edip kapağını açtım.
Dünya düzelmişti.		
Kalesini korudu.		
Kolları indirin.		
Bütün pencereleri kapatın.		
Boğazını temizliyor.		

Hazırlayan: *Osman ŞEN*

1. ÜNİTE : ***GİRİŞ > İletişim > İletişimin Ögeleri***
Kavram : *İleti (Mesaj)*
Genel Beceriler : *BİT Becerisi, İletişim Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**İLETİ-YORUM**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*İletişimde iletinin işlevini ve önemini açıklayabilme.*	

1. a) İletişimde sözlü ifadelerin yetersiz kaldığı durumlarda aktarılmak istenen duygu, jest ve mimiklerle desteklenir. Aşağıdaki görsellerde jest ve mimiklerle aktarılmak istenen duyguya uygun düşecek cümleler kurunuz.

	....		....
	....		....

b) Günlük hayatta sosyal medya aracılığı ile iletişim kurulması gittikçe artmaktadır. Arkadaşlar, aile, iş çevresi hatta kasap ve manavla dahi sosyal medyadan iletişim kurmak daha çok tercih edilmektedir. Sosyal medya aracılığıyla gerçekleştirilen iletişimlerde birtakım emojiler kullanılmaktadır. Emojilerin kullanılması iletinin hangi yönünün eksikliğini gideriyor. Açıklayınız.

....
....
....
....
....

2. İleti; konuşma, yazı, hareket, resim vb. şekilde gönderilebilir. Aşağıdaki görsellerin taşıdığı iletilere uygun cümleler yazınız.

....

....

....

....

Hazırlayan: *Mustafa Asım EKMEKÇİOĞLU*

1. ÜNİTE : ***GİRİŞ > İletişim > İletişimin Ögeleri***
Kavram : *Kanal*
Genel Beceriler : *Yaratıcı Düşünme ve İnovasyon Becerisi, İletişim Becerisi*
Alan Becerileri : *Okuma ve Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**İLETİŞİM YOLLARI**	15 dk.
Çalışmanın Amacı	İletişimde kanal kavramının işlevini ve önemini açıklayabilme.	

Yönerge: *Aşağıdaki metni okuyunuz. Metinden hareketle soruları cevaplayınız.*

SÜVEYŞ KANALI'NDA SIKIŞAN GEMİ DÜNYA LOJİSTİK SEKTÖRÜNÜN GÜNDEMİNİ DEĞİŞTİRDİ

Tüm küresel ticaretin yaklaşık yüzde 12'si, Asya ve Avrupa arasında giden tankerlerin ve konteyner gemilerinin Afrika çevresinde uzun bir yolculuğa çıkmasını engelleyerek yakıt tasarrufu sağlayan 193 km uzunluğundaki kanaldan geçiyor.

Japon firma Shoe Kisen'in sahibi olduğu 400 metre uzunluğundaki (yaklaşık dört futbol sahası) 20 bin konteyner taşıma kapasiteli yük gemisi 24 Mart'ta kanal yolunda yakalandığı kum fırtınası sonrası rotadan çıkıp, kıyıya çarparak kanalda sıkışmıştı.

Panama bandıralı gemi, Çin'den Hollanda'nın Rotterdam Limanı'na giderken karaya oturmuştu.

220 bin tonluk geminin kurtarılması için römorklar ve iş makineleriyle çalışmalar üçüncü gününe girerken geminin tekrar yüzdürülmesi sağlanamadı.

Avrupa ile Asya'yı birbirine bağlayan 24 metre derinliğe ve 205 metre genişliğe sahip kanalda trafiğin askıya alınması, yeni tip korona virüs (Covid-19) nedeniyle sıkıntı yaşayan lojistik hatlarındaki sorunları derinleştirdi.

The Ever Given gemisinin karaya oturmasının ardından 200'den fazla gemi kanalda geçiş için beklerken bunların 30'dan fazlasının petrol taşıyan gemi olduğu ifade ediliyor.

Bu tıkanıklık nedeniyle petrol tankerlerinin nakliye ücretleri bu hafta neredeyse iki katına çıkarken birçok geminin de rotasını değiştirmesine neden oldu.

Anadolu Ajansı
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

1. Süveyş Kanalı'nda yaşanan kaza, uluslararası önem taşıyan bu ticaret yolunun kapanmasına neden olmuştur. İletişim esnasında iletişim kanalında meydana gelebilecek aksaklıklar insanlar arasındaki iletişimi nasıl etkiler?

2. Süveyş Kanalı'nın kaza neticesinde kapanması nedeniyle alternatif yollar aranmış fakat bulunan yeni yollar zaman kaybına neden olduğu ve ekonomik maliyeti arttırdığı için tercih edilmemiştir. İletişim kanalında da Süveyş Kanalı'ndaki gibi bir kaza meydana gelseydi başka hangi kanallar kullanılabilirdi? Bu farklı kanalların kullanılması iletişimi nasıl etkilerdi?

3. Tiyatroya gittiğinizde görüşünüzü engelleyen ön koltuktaki izleyici, oyunu izlemenize engel olur. İletişim kanallarındaki aksaklıklarla ilgili günlük yaşamda karşılaşılabilecek yukarıdaki duruma benzer örnekler veriniz.

Hazırlayan: *Fatma KAYRAKLI*

1. ÜNİTE : GİRİŞ > İletişim > İletişimin Ögeleri
Kavram : Kod
Genel Beceriler : İletişim Becerisi, Problem Çözme Becerisi
Alan Becerileri : Okuma ve Yazma Becerisi

Çalışmanın Adı	**ŞİFREYİ ÇÖZELİM**	20 dk.
Çalışmanın Amacı	İletişimde kod kavramının önemini ve işlevini fark edebilme.	

1. Aşağıda şair Abdurrahim Karakoç'un bir şiirinin ilk dörtlüğü verilmiştir. Kendinizi iletişimde alıcı olarak düşündüğünüzde yazılanlar sizin için ne ifade ediyor?

Üoüunbl lömbz ni efnf

....

Üoüuüsşüo Njısjcbo'in

....

Öhmüo, liaio ömşüo ıfmf

....

Üoüuüsşüo Njısjcbo'in

....

2. Yukarıdaki dörtlüğü yandaki kodlamaya göre çözümleyiniz. Bu uygulamadan sonra kod, gönderici ve alıcı arasında nasıl bir ilişki olması gerektiği konusunda düşüncelerinizi söyleyiniz.

3. Diller (Türkçe, İngilizce, Çince vb.) de birer kod (şifre) olarak değerlendirilebilir mi? Açıklayınız.

....
....
....
....
....
....
....
....
....

Hazırlayan: *Osman ŞEN*

1. ÜNİTE : **GİRİŞ > İletişim > İletişimin Ögeleri**
Kavram : *Kod*
Genel Beceriler : *İletişim Becerisi*
Alan Becerileri : *Okuma ve Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	HAYATIMIZDAKİ KODLAR	15 dk.
Çalışmanın Amacı	İletişimi ve ögelerini açıklayabilme.	

1. Yandaki görselde II. Dünya Savaşı'nda önemli rol oynayan "enigma" adlı kod makinesi yer almaktadır. Bir kod makinesi savaşın kaderini değiştirebilir mi? Açıklayınız.

....
....
....

12 AA 345

4321 9876 5012 9900
CARDHOLDER NAME

25002 74135

2. Yukarıda günlük yaşamda kullanılan bazı kodlarla ilgili görseller verilmiştir. Bu görsellerde yer alan kodlar nelerden oluşturulmuştur?

....
....
....
....

3. **a)** Aşağıdaki kavram haritasındaki boşlukları tamamlayınız.

KOD			
	doğru çözümlenirse	ileti	I)................................
	II)................................	ileti	anlaşılmaz.
	yanlış çözümlenirse	ileti	III)................................

b) Kodların çözümlenemediği veya yanlış çözümlendiği durumlarda neler yaşanabileceğini günlük hayattan örneklerle açıklayınız.

....
....
....
....

1. ÜNİTE : ***GİRİŞ > İletişim > İletişimin Önemi***
Kavram : *İletişim*
Genel Beceriler : *İletişim Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**MESAJI ANLADIK MI?**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*İletişimin ögelerini belirleyebilme.*	

Yönerge: *Aşağıdaki cümleleri inceleyiniz. Soruları cümleleri göz önünde bulundurarak cevaplayınız.*

I. Evde kal, sağlıkla kal.
II. Evden bir yere ırganman.
III. Gıldır gıcıh işler için dışarı çıkman.
IV. Hinci oturuve oturduğun yerde.

1. Yukarıdaki cümleler, T.C. Sağlık Bakanlığının ve bazı il ve ilçe belediyelerinin salgın nedeniyle halkı bilinçlendirmek amacıyla hazırlayıp ülkenin belirli noktalarındaki billboardlara (duyurumluklara) yerleştirdiği afişlerden alınmıştır. Cümlelerin iletişim ögelerini aşağıdaki tabloya göre belirleyiniz.

I. cümle

Gönderici (Kaynak)	
Alıcı	
İleti (Mesaj)	
Geri Bildirim (Dönüt)	
Bağlam	
Kanal	
Kod (Şifre)	

II. cümle

Gönderici (Kaynak)	
Alıcı	
İleti (Mesaj)	
Geri Bildirim (Dönüt)	
Bağlam	
Kanal	
Kod (Şifre)	

III. cümle

Gönderici (Kaynak)	
Alıcı	
İleti (Mesaj)	
Geri Bildirim (Dönüt)	
Bağlam	
Kanal	
Kod (Şifre)	

IV. cümle

Gönderici (Kaynak)	
Alıcı	
İleti (Mesaj)	
Geri Bildirim (Dönüt)	
Bağlam	
Kanal	
Kod (Şifre)	

2. Cümleleri, verilen iletiler bakımından karşılaştırınız? Aralarında fark var mıdır? Yorumlayınız.

....
....
....
....
....

3. I. cümlede verilen iletiyle diğer cümlelerde verilen iletilere ülkemizin tüm bölgelerinde aynı şekilde geri bildirim (dönüt) verilebilir mi? Yorumlayınız.

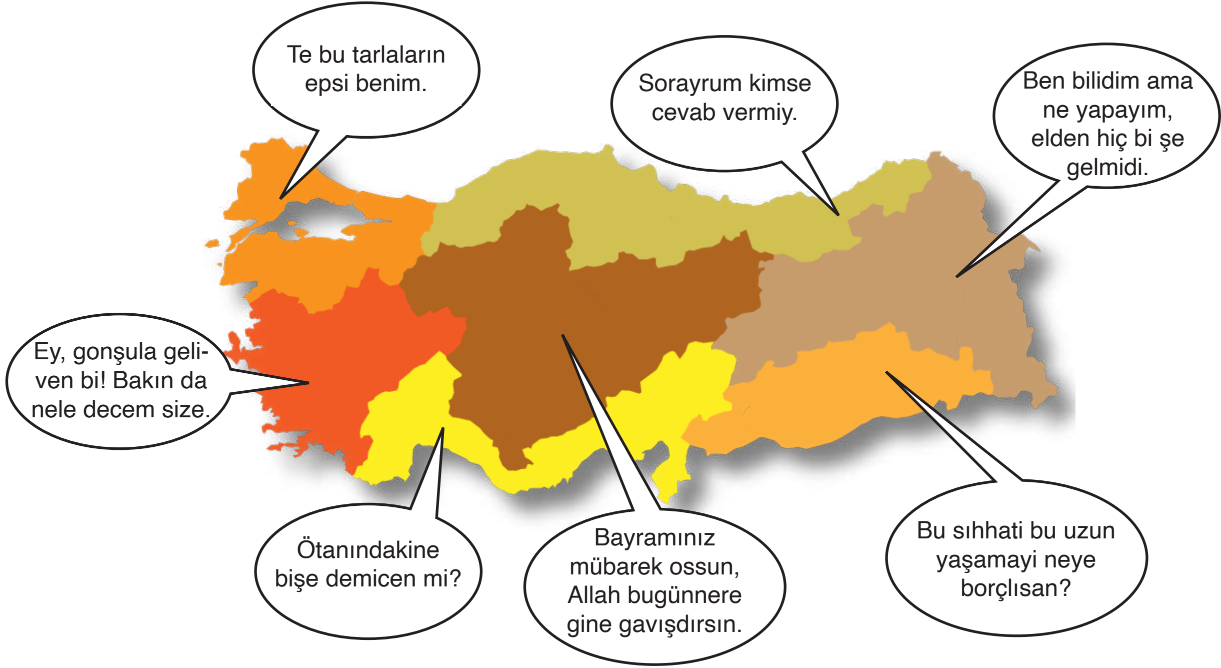
....
....
....
....
....

1. ÜNİTE : ***GİRİŞ > Dil > Dilin Kullanımından Doğan Türleri***
Kavram : *Ağız*
Genel Beceriler : *İletişim Becerisi, Yaratıcı Düşünme ve İnovasyon Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**ARTIK KARIŞTIRMAM**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Bir dilin kullanımının bölgelere, şehirlere, köylere göre farklılık gösterebileceğini fark edebilme.*	

Yönerge: *Aşağıdaki görseli inceleyiniz. Görselden hareketle soruları cevaplayınız.*

1. Ülkemiz sınırları içinde yazı dili konusunda bir çeşitlilik yokken konuşma biçimlerinde bölgeden bölgeye, şehirden şehire hatta köyden köye bazı farklılıklar görülmektedir. Bu çeşitlilik dil biliminde ağız kavramı olarak açıklanmaktadır. Aynı ülke sınırları içinde konuşma dilinde bu tip farklılıklar olmasının nedenini nasıl açıklarsınız?

....
....
....
....

2. İnsanların iletişimi sırasında kimi zaman ağız farkından doğan eğlenceli diyaloglar ortaya çıkabilmektedir. Siz de görseldeki konuşma farklılıklarından da yararlanarak bir diyalog tasarlayıp bu diyaloğu bir metne dökünüz.

....
....
....
....

3. Konuşma dilindeki çeşitlilik yazı dilinde de olursa iletişimde ne gibi sorunlar ortaya çıkabilir? Açıklayınız.

....
....
....

Hazırlayan: *Arzu GÜRVARDAR*

1. ÜNİTE : GİRİŞ > Dil > Dilin Kullanımından Doğan Türleri
Kavram : Şive
Genel Beceriler : İletişim Becerisi
Alan Becerileri : Yazma Becerisi

Çalışmanın Adı	**NEDEN FARKLI?**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Dilin kullanımdan doğan türlerinden şiveyi ve Türkçenin şivelerini açıklayabilme.*	

Türkiye Türkçesi	Kurban bayramınız mübarek olsun!
Azeri Türkçesi	Qurban bayramınız mubarek olsun!
Özbek Türkçesi	Kurban bayromıngız mobarak bolsun!
Türkmen Türkçesi	Gurban bayramıngız gutlu bolsun!
Kırgız Türkçesi	Mayramıngız kut bolsun!
Tatar Türkçesi	Korban bayramı mubarek bulsin!
Karaçay Türkçesi	Kurman Bayramıgız kabıl bolsun!

1. Yukarıdaki tabloda “Kurban bayramınız mübarek olsun!” sözünün farklı Türk topluluklarındaki söylenişi verilmiştir. Aradaki farklılıklara rağmen cümlelerin anlaşılır olmasının nedeni ne olabilir?

....
....
....
....
....

“Türkiye’nin bölünmezliğinin, ilelebet varlığının harcı Türkçedir.”

Oktay Sinanoğlu

2. Oktay Sinanoğlu “harç” benzetmesiyle neyi kastetmiştir? Açıklayınız.

....
....
....
....
....
....
....
....
....
....

Görsel: Bağımsız Türk Cumhuriyetleri Haritası

3. Türkçede farklı şiveler bulunmaktadır. Yukarıdaki Bağımsız Türk Cumhuriyetleri Haritası'nı da göz önünde bulundurarak bu durumu açıklayınız.

....

....

....

....

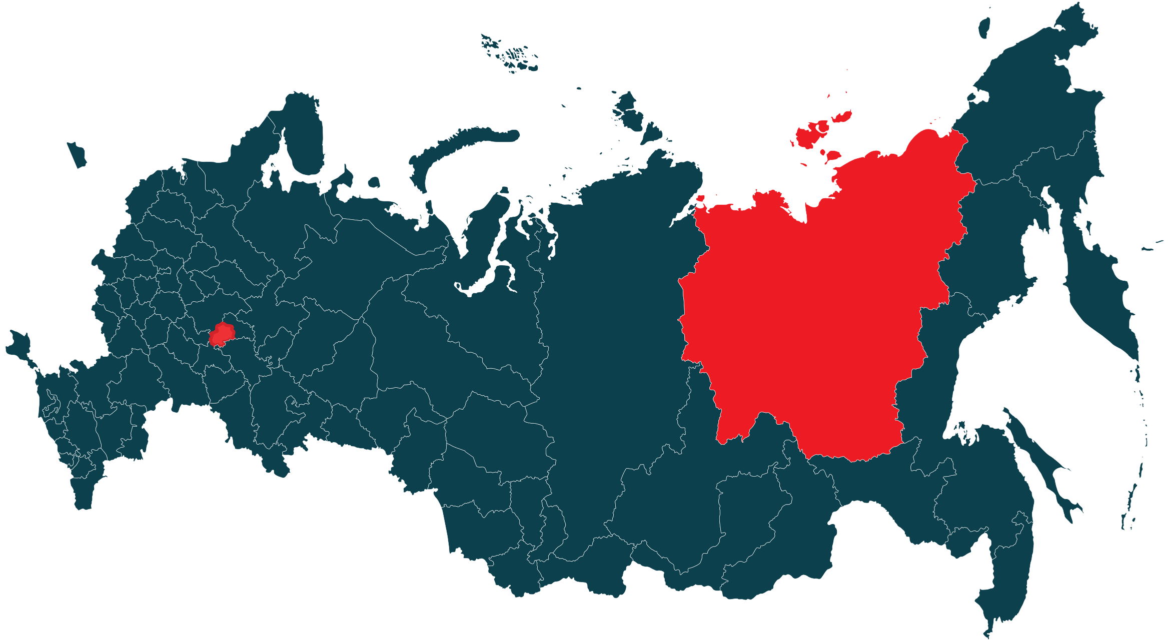
....

1. ÜNİTE : ***GİRİŞ > Dil > Dilin Kullanımından Doğan Türleri***
Kavram : *Lehçe*
Genel Beceriler : *İletişim Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**TÜRKÇENİN LEHÇELERİ**	20 dk.
Çalışmanın Amacı	*Dilin kullanımdan doğan türlerinden lehçeyi ve Türkçenin lehçelerini açıklayabilme.*	

Yönerge : *Aşağıdaki haritayı ve bilgi haritasını inceleyerek soruları cevaplayınız.*

TÜRKÇENİN LEHÇELERİ

ÇUVAŞ LEHÇESİ

Çuvaş Özerk Cumhuriyeti, Rusya Federasyonu'na bağlıdır. Çuvaş Türkçesi yaklaşık iki milyon kişi tarafından konuşulmaktadır.

YAKUT (SAHA) LEHÇESİ

Yakutistan ya da Saha Cumhuriyeti, Rusya Federasyonu'na bağlıdır. Yakut (Saha) Türkçesi, yaklaşık bir milyon kişi tarafından konuşulmaktadır.

1. Lehçe, bir dilin tarihsel, bölgesel ve siyasal sebeplerden dolayı ses, yapı ve söz dizimi özellikleriyle ayrılan kolu, diyalekt olarak tanımlanmaktadır. Yukarıdaki Rusya haritasında kırmızı renk ile Çuvaş ve Yakut Türklerinin yaşadıkları bölgeler gösterilmiştir. Yüzölçümü küçük olan alan Çuvaşistan, diğer işaretli alan ise Yakutistan'dır. Haritada Çuvaş ve Yakut Türkçelerinin yayılma sahalarını inceleyerek bunların lehçe olmalarının nedenlerini açıklayınız.

....
....
....
....

ÇUVAŞ LEHÇESİ ÖRNEKLERİ

ham: kendim
kur-: görmek
kay-: gitmek
kil-: gelmek
vula-: okumak
Çupa çupa kiltim.: Koşa koşa geldim.
şkul hışşin: okuldan sonra
şultan şul: yıldan yıla
Kinekene vularım.: Kitabı okudum.
Sana kurma kiltim.: Seni görmeye geldim.
Unta pin ıtla aça virenet.: Orada binden fazla çocuk okuyor.

YAKUT (SAHA) LEHÇESİ ÖRNEKLERİ

kuorat: şehir
kılaaska: sınıfta
tıa: orman
biir: bir
üs: üç
ühüs: üçüncü
oustuol: masa
oloppos: sandalye
bıhax: bıçak
bıs-: biçmek
algıs: dua
bil-: bilmek
kör-: bakmak
baar: var
En xannık omukkunuy?: Sen hangi millettensin?

2. Yukarıda Çuvaş ve Yakut lehçesinden örnekler verilmiştir. Bu ifadeleri Türkiye Türkçesine çevrilmiş hâlini incelemeden anlayabiliyor musunuz? Çuvaş veya Yakut Türkü ile konuşarak anlaşabilir miydiniz? Açıklayınız.

....
....
....
....
....

3. Yakut (Saha) lehçesiyle ilgili verilen örnekleri inceleyerek Yakut lehçesiyle “Sınıfta bir masa, üç sandalye var.” yazınız.

....
....
....
....
....

1. ÜNİTE : ***GİRİŞ > Dil > Dilin Kullanımından Doğan Türleri***
Kavram : *Ağız-Şive-Lehçe*
Genel Beceriler : *İletişim Becerisi*
Alan Becerileri : *Okuma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**SES BAYRAĞI**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Ağız, şive ve lehçe arasındaki farkları açıklayabilme.*	

Yönerge: *Aşağıda "Yeni yılınız kutlu olsun." ifadesinin farklı şive ve lehçelerdeki karşılıkları verilmiştir. Bu cümleleri inceleyerek soruları cevaplayınız.*

YENİ YILINIZ KUTLU OLSUN	
Gagavuz Türkçesi	Yeni yılınızı kutlerim.
Azerbeycan Türkçesi	Yeni iliniz mübarek olsun.
Özbek Türkçesi	Yangi yilingiz kutli bo'lsin.
Uygur Türkçesi	Yengi yılıngızğa mübarek bolsun.
Kazak Türkçesi	Janga jılıngız kuttı bolsın.
Karakalpak Türkçesi	Canga cılıngız kuttı bolsın.
Kırgız Türkçesi	Cangı cılıngız kuttu bolsun.
Kırım (Tatar) Türkçesi	Yanı ılınız kairlı (mubarek) olsun.
Başkurt Türkçesi	Hezze yangı yıl menen kotlayım.
Kumuk Türkçesi	Yangı yılıgız kutlu bolsun.
Yakut Türkçesi	Ehigini şanga cılınan eğerdeliibin.
Çuvaş Türkçesi	Sene sul yaçepe salamlatap.

1. **a)** Cümlelerde yazılışı aynı olan kelimeleri ve bu kelimelerin ait olduğu lehçe/şiveleri yazınız.

....

....

....

....

b) Kelimelerin aldığı ekleri inceleyerek bu eklerdeki benzerlik ve farklılıkları yazınız.

....

....

....

....

....

2. Şive ve lehçenin tanımlarından hareketle hangi cümlenin bir lehçeye, hangi cümlenin bir şiveye ait olduğunu tahmin ediniz.

....

....

....

....

....

3. Aşağıda bazı şehirlerimizde konuşma dilinde kullanılan kelimeler ve bunların anlamları verilmiştir.

böcüg (böcek), azucuh (azıcık), bahşa (başka), emice (amca) ➔ ERZURUM

ilanna (lahana), bahalı (pahalı), gı (kız), başgı (başka) ➔ MUĞLA

uvak (ufak), hırtlak (gırtlak), gar (kar), kuva (kova) ➔ GAZİANTEP

uti (ütü), paluk (balık), kuzi (kuzu), boğda (buğday) ➔ TRABZON

a) Bu kelimelerde ne gibi ses farklılıkları görüyorsunuz?

....

....

....

....

b) Bu illerimizde yaşayan vatandaşlarımız yukarıdaki kelimeleri resmî bir evrakta nasıl yazmalıdır? Neden?

....

....

....

....

4. Sizin yaşadığınız bölgede de konuşma dilinde kullanılan bu tür kelimeler var mı? Bildiğiniz veya çevrenizdeki insanlardan duyduğunuz üç kelimeyi yazınız.

....

....

....

....

1. ÜNİTE : GİRİŞ > Dil > Dilin Kullanımından Doğan Türleri
Kavram : Argo
Genel Beceriler : İletişim Becerisi
Alan Becerileri : Yazma Becerisi

Çalışmanın Adı	**DİLDEKİ BİR YOZLAŞMA ÖRNEĞİ: ARGO**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Argo kavramını açıklayabilme.*	

Yönerge: *Aşağıda verilen tanımlardan hareketle soruları cevaplayınız.*

Tanım 1: Her yerde ve her zaman kullanılmayan veya kullanılmaması gereken çoklukla eğitimsiz kişilerin söylediği söz veya deyim.

Tanım 2: Serserilerin, külhanbeylerinin kullandığı söz veya deyim.

1. Yukarıda argo ile ilgili iki tanım verilmiştir. Verilen bu tanımlardan hareketle argonun toplumun tümü tarafından kullanılmamasının sebepleri sizce nelerdir?

....
....
....
....
....

Ahmet: Sözümüzü tutmazsak ayvayı yedik.

Ali: Borcumuzu nasıl ödeyebiliriz? Toriği çalıştır bakalım.

Ahmet: Bence kardeşinin hediye ettiği şu kitabı sahafa götürüp okutalım.

ARGO SÖZLÜK:

ayvayı yemek: Güç durumda kalmak.

torik: Akıl, zekâ.

okutmak: Bir şeyi satarak elden çıkar

2. Argo kullanımının yaygınlaşmasının dile ve kültüre vereceği zararlar neler olabilir?

....
....
....
....
....
....
....
....
....
....

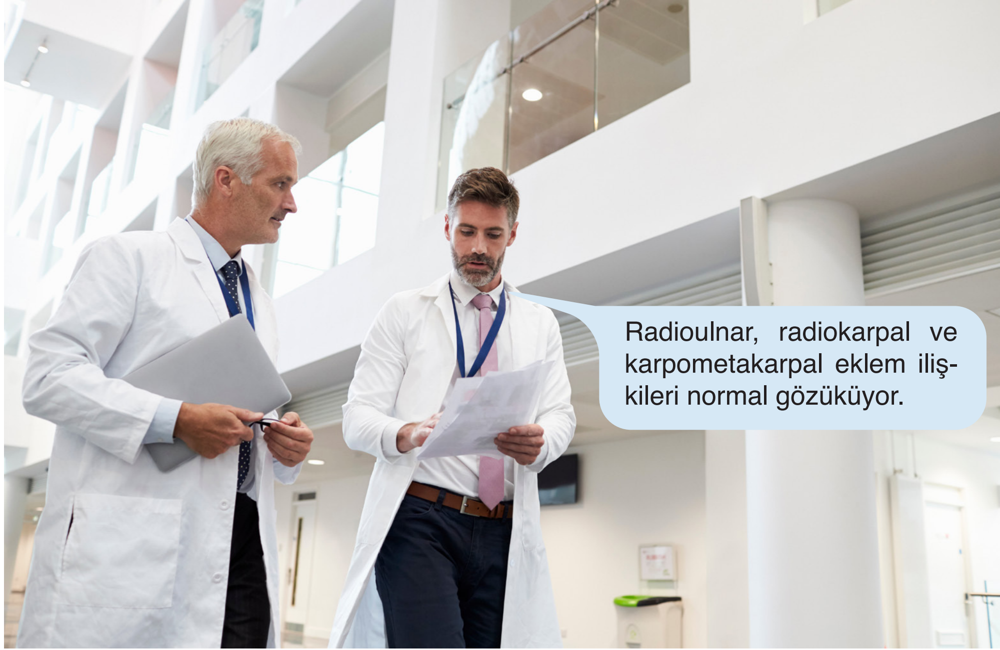

Hazırlayan: *Vildan ÖZMEN*

1. ÜNİTE : ***GİRİŞ > Dil > Kullanımından Doğan Türleri***
Kavram : *Jargon*
Genel Beceriler : *BİT Becerisi, İletişim Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**ÖZEL BİR DİL TABAKASI: JARGON**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Jargon kavramını açıklayabilme.*	

Yönerge: *Aşağıda verilen bilgilerden hareketle soruları cevaplayınız.*

Bilgi Notu: Görseldeki doktorların konuşması esnasında yanlarından geçen bir hasta yakını, söylenen cümleye bir anlam verememiştir. Bunun nedeni aynı meslek veya topluluktaki insanların, ortak dilden farklı, kendine özgü kelime hazinesi olan özel bir dil kullanmalarıdır. Bu özel dil "jargon" olarak adlandırılır.

- Jargon; argoda olduğu gibi, o grup içinde sıkça konuşulan fikirlerin kısaca ifade edilebilmesi için geliştirilmiştir ama argo gibi kaba değildir.
- Jargonun tıp, ekonomi, mühendislik, mimarlık, öğretmen, terzi, denizci, asker, öğrenci jargonu gibi adlandırmaları bulunmaktadır.

1. Aşağıda verilen konuşmalar hangi mesleklere ait jargonlar olabilir? Yazınız.

Komutanım **şafak** on beş. **Devreme** göre **teskereyi** almamıza az kaldı.	
Bugün itibarıyla önemli bir projeye **start verdik**. Sürecin hızlanması için hemen **aksiyon almalıyız.** Yarın sabah **meeting** (miting) yaparak **breef** (briif) paylaşacağım. İşe bazı departmanları **assign (essayn) ederek** başlayabiliriz.	
Kaptan **arka dörtlü** de doldu, ekmek teknesi **çakılı**. Daha da yolcu toplamak gerekmez bize, **bas gaza** gidelim.	

2. Sizce jargon hangi sosyolojik ve psikolojik ihtiyaçlardan ortaya çıkmış olabilir?

....
....
....
....
....

Kitle iletişim araçlarının günlük yaşamda yer edinmesiyle birlikte insanlar arasındaki günlük konuşma biçimleri farklı bir boyuta geçmiştir. Cep telefonu ve internet ortamında kullanılan yazı dili anlaşılmayacak bir düzeye ulaşmıştır… Burada kullanıcıların iletişim sırasında kullandıkları kısaltmaları karşı taraftaki kişinin anlayabilmesi ancak o kişinin de bu kısaltmalardan haberdar olmasıyla mümkündür. İnternet ortamında birbirini hiç tanımayan kişilerin kısaltma ya da Türkçe, İngilizce kelimelerin yapısını bozarak anlaşmaları, kullanıcıların daha önce bu kısaltmaları öğrenmiş oldukları izlenimini vermektedir.

Zekerya Batur, Kitle İletişim Araçlarının Oluşturduğu Yeni Bir Dil Katmanı: Öğretmen Adaylarının Kullandığı Kitle İletişim Jargonu

3. Yukarıdaki bilgilerden hareketle genel ağ (internet) veya cep telefonu aracılığıyla kurulan iletişimde kullanılan dil sizce jargon kabul edilebilir mi? Gerekçeleriyle yazınız.

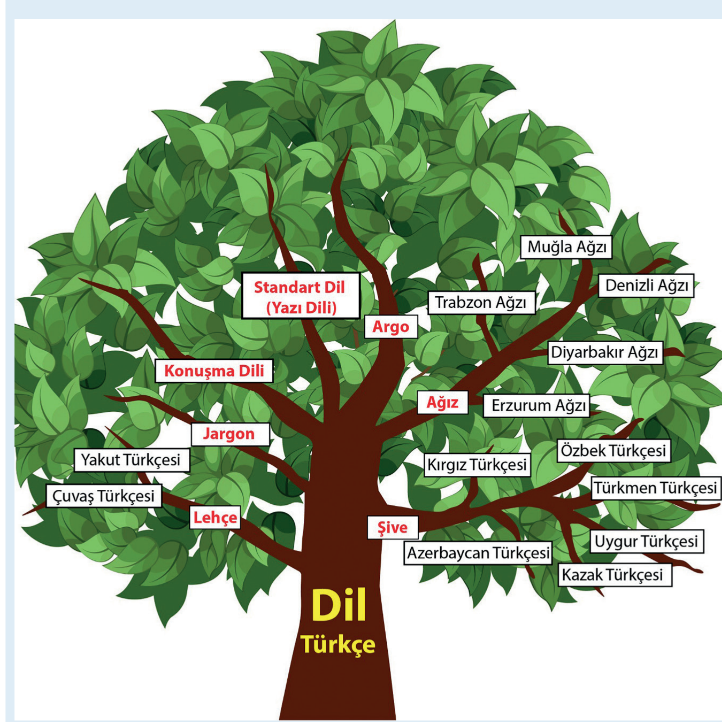
....
....
....
....
....

1. ÜNİTE** : **GİRİŞ > Dil > Dilin Kullanımından Doğan Türleri
Kavram : Lehçe - Şive - Ağız - Jargon - Argo
Genel Beceriler : İletişim Becerisi
Alan Becerileri : Yazma Becerisi

Çalışmanın Adı	**DİLİN KULLANIMINDAN DOĞAN TÜRLERİNİ AYIRT EDİYORUM**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Dilin kullanımından doğan türlerini ayırt edebilme.*	

***Yönerge:** Aşağıdaki metni okuyunuz. Metinden hareketle soruları cevaplayınız.*

AĞIZ

Alp Öğretmen sınıfa girer ve derse başlar:

— Günaydın akadaşla! Bön konumuz “Dilin Gullanımından Doğan Türleri”. Bu gonuda öncelikle “şive” ve “ağız” gavramları üzerinde durcez. Bu iki gavram, ülkemizde en çok garıştırılan ya da yanlış bilinen gavramla arasındadır. Sizin içinizde de bu iki gavramı garıştıranla muhakkak vadır. Bön bu garışıklı baraba giderivecez.

Öğretmenlerinin sınıfta ilk kez farklı bir konuşma dili kullandığını gören öğrenciler şaşkınlık içerisinde Alp Öğretmen’i dinlemektedir. Öğrencilerden Ahmet söz ister:

— Öğretmenim, bugün neden böyle farklı konuşuyorsunuz?

Alp Öğretmen:

— Gonuşmamın nesi farklı?

Ahmet:

— Sanki memleketinizin şivesiyle konuşuyorsunuz. Televizyonlarda izlediğimiz Ege dizilerindeki konuşmalara benziyor.

Öğrencilerden Gül söz ister:

— Bence “şive” değil “ağız” dememiz gerekiyor.

Alp Öğretmen:

— Dersin başında söylediğim gibi içimizde bu iki kavramı karıştıranlar olduğunu görüyoruz.

Alp Öğretmen sınıfa “Benim konuşmamda anlamadığınız kelimeler oldu mu?” diye sordu. Öğrencilerin çoğunluğu hemen hemen bütün kelimeleri anladıklarını söyledi. Daha sonra Alp Öğretmen:

— Eğer benim yerime dersinize bir Azerbaycan Türk’ü öğretmen girseydi ve dersi Azerbaycan Türkçesiyle anlatsaydı söylediklerini anlayabilir miydiniz?

Öğrenciler farklı görüşler bildirse de büyük bir kısmı Azerbaycan Türk’ü öğretmenin konuşmalarını daha az anlayacaklarını söyledi.

Daha sonra Alp Öğretmen şöyle devam etti:

— Evet, ben Egeliyim. Balıkesir’de doğdum, büyüdüm. Bugün derse o bölgeye özgü konuşma diliyle başladım ancak burada kullanmamız gereken doğru kavram “şive” değil Gül’ün de dediği gibi “ağız”dır. Bir ülke içinde aynı dilin yörelere göre farklı konuşma şekillerine ağız denir. Farklılıklar ise sadece söyleyişte görülür, yazılış değişmez. Ege şivesi değil Ege ağzı dememiz gerekiyor. Şimdi ise İstanbul ağzı ile konuşuyorum. Yazı dilimizde İstanbul ağzı esas alınmıştır. Ülkemizde Erzurum,

Edirne, Denizli, Muğla, Trabzon ağızları gibi pek çok ağız vardır. Bir dilin yazıyla takip edilebilen tarihî dönemlerinde birbirinden ayrılan kollarına şive denir. Dilin şiveleri arasında bazı kelime ve ses farklılıkları vardır. Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Türkmenistan, Doğu Türkistan gibi diğer Türk coğrafyalarında kullanılan Türkçe ise "şive" olarak adlandırılır. Dersinize Azerbaycan Türk'ü bir öğretmen girseydi ve Azerbaycan Türkçesi ile konuşsaydı kullandığı Türkçe, Azerbaycan "şive"si olacaktı ve onu da kısmen anlayacaktınız.

Daha sonra Alp Öğretmen etkileşimli tahtada açtığı aşağıdaki soruları öğrencilerin cevaplamasını ister.

Komisyon

1. Aşağıda verilen metinlerdeki dil özelliğini (şive/ağız) bulup alttaki boşluklara yazınız.

İndi men anlayıram eşg imiş her ne varsa Beli kimin gelbini eşk ateşi yaharsa Dünyayı derk eyleyer eşk bir amal imiş Senin mene verdiğin elm ü geyl ü gal imiş	Ana vatanımsın baba yurdumsun Ozannar diyarı şirin gırşehir Uzah galdım gurbet elde Derdimsin hasretin bağrımda derin gırşehir
I. Metin:	**II. Metin:**

2. Aşağıdaki tabloda verilen cümlelerdeki dil özelliğini bulup işaretleyiniz.

Örnek Cümle	Şive	Ağız	Lehçe
Burunqi zamanda bir padişaning güzel bir qizi bar eken.			
Şindi bazara sarımsak satma gidiyon.			
Şığır okaap berip gövnümüzi götererdi.			
Kılaaska biir ostuol üs oloppos turar.			
Çok güzel, te büle ekmekler var.			
Manna biir kergen oloror.			

3. **a)** Günlük hayatta argo kullanmanın dilimize ne gibi etkileri olabilir? Düşüncelerinizi yazınız.

....
....
....
....
....

b) Jargon örneği üç kelimeyi standart dildeki anlamları ve ait oldukları meslek grubu ile birlikte aşağıdaki tabloya yazınız.

Kelime Örnekleri	Anlamları	Meslek Grubu

1. ÜNİTE : ***GİRİŞ > Edebiyat, İletişim, Dil > Edebiyat, İletişim, Dil***
Kavram : *Edebiyat-İletişim-Dil*
Genel Beceriler : *İletişim Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	EDEBİYAT, İLETİŞİM VE DİL KAVRAMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ	20 dk.
Çalışmanın Amacı	Edebiyat, iletişim ve dil kavramları arasındaki ilişkiyi ayırt edebilme.	

Yönerge: *Aşağıda verilen kavram haritasında edebiyat, dil ve iletişim kavramları arasındaki ilişkiyi inceleyiniz. Kavram haritasında eksik bırakılan kısımları öğrendiğiniz bilgiler doğrultusunda tamamlayınız.*

2. ÜNİTE : ***HİKÂYE > Hikâye Türleri > Olay Hikâyesi***
Kavram : *Olay Hikâyesi*
Genel Beceriler : *İletişim Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**OLMAYACAK OLAY!**	*15 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Olay hikâyesinin özelliklerini açıklayabilme.*	

Yönerge: *Aşağıdaki metni okuyunuz. Metinden hareketle soruları cevaplayınız.*

TESTİ

(…)

Uğradığımız ikinci köyün pınarlı kahvesinde bizi telaşlı bir kalabalık durdurdu. Arkada boş kalan tek yere, ortaya, iki eliyle gırtlağını tutan bir genç adam bindirdiler. Her dağlı Lübnan genci gibi siyahça fesinde henüz kalıpçının sıcağı ve fırçası sezilen, lacivert kostümlü biri... Bu adam konuşamıyordu. “Ga! Ga! Ga!” diye tek hecelerle bir şeyler anlatmak istiyordu.

İlk önce, aklıma onun bir deli olması ihtimali geldi. Belki de arkadakiler de aynı şeyi düşünmüş olacaklar ki hep bir ağızdan sorduk:

“Nesi var?”

(…)

Neden sonra işi öğrendik: Gırtlağını iç tarafından bir eşek arısı sokmuş.

“Bu arıyı nasıl yutmuş?”

“Su içerken!”

Lübnan’ın yabancısı olan sanır ki bardaktaki arıyı görmemiş, yutuvermiş. Hayır, böyle değil! Lübnan köylerinde suyun içiliş şekli bizimkine benzemez: İlk gittiğiniz zaman bir yerde, bir kır kahvesinde veya köylü evinde su istediniz mi, önünüze minimini bir toprak testi getirirler, kenarında ufacık, tenasüpsüz emziği olan bir akçıl testi... Sakın bardak beklemeyiniz, bardak kullanılmaz. Fakat testiye de dudak dokundurmak ayıptır, yasaktır. O hâlde? O hâlde siz bu testiyi sağ elinizle yukarıya, başınızı geçecek bir yüksekliğe kaldıracaksınız, ağzınızı havaya açacaksınız ve uzaktan hesaplı şekilde suyu gırtlağınıza dökeceksiniz!

(…)

Dudak, dokundurduğunuz testiyi hemen kırarlar. Zahir, hastalık geçer korkusuyla. Bardak kullanmamak da gene bu korkudan, biraz da su kıtlığı çekilen o fakir, taşlık yerlerde su ve para tasarrufundan dolayı olacak.

İşte otomobile bindirdikleri genç, anlattığım şekilde su içerken, testinin içine girmiş olan kocaman bir eşek arısı, tazyikle emziğin dar ağzından fırlamış, gelip gırtlağa, belki de gırtlağın son boğmağına yapışmış. Yapışmış ve sokmuş. Arı çıkmış ama iğnesi ve zehri içeride... Ekmek, bal, yoğurt, çiğ kıyma, falan filan yutturmuşlar faydası yok... Acı artıyor ve fenası, gırtlak şişiyor, örtülüyor.

Acele şehre, doktora gidecek.

“Eh,” dedik, “elbette orada bir çaresini bulurlar” ve yola düzüldük.

(…)

Şüphe yok, hasta Beyrut’u bulamayacaktı.

Yol üstü, büyükçe bir köyde, bir doktor tabelasına rastlayınca durduk. Hemen atladım; ben atladım. Zira arkadakiler artık yarı katılaşmış olan vücudu kollarından bırakmıyorlardı.

Kapıyı çaldım, arkasında biri bekliyormuş gibi çarçabuk açıldı, bir papaz, uzun boylu, simsiyah vakarlı bir papaz göründü, sordum:

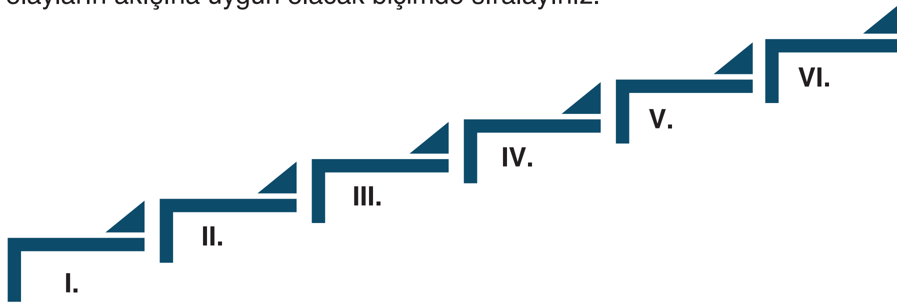
"Doktor burada mı?"
Ağır ağır, kilise sesiyle cevap verdi:
"Burada idi... Biraz evvel Allah'ın davetine icabet etti. Ruhu istirahatte olsun, amin!"
Bütün tüylerim ürperdi, elimle arabayı ve arabadakini gösterebildim.
"Rahat etmesine dua edeceğim birisi de orada!" der gibi...
(…)

Fakat, tuhafı, akşamüzeri aynı köyden ve aynı kahvenin önünden yüreğim atarak neşesiz eve dönerken baktım, sabahleyin ölüsünü taşıdığımız yaşta bir genç, toprak testisini havaya kaldırmış, ağzını bir karış açmış. "Lık lık! Lık lık!" keyifle, korkusuz, düşüncesiz su içiyor.
Emin olunuz, bütün bildiğimiz hayvanların içinde en ihtiyatsız ve en ibret almazı insandır.

Refik Halid Karay, Gurbet Hikâyeleri
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

a) Köydeki doktorun bir gece önce öldüğünü öğrenmeleri ve giderek kötüleşen genci kaybetmeleri
b) Gencin durumunun giderek kötüleşmesi
c) Ertesi gün, ölen gencin yaşında birinin testideki suyu aynı şekilde içmesine şahit olması
ç) Şehre giderken büyükçe bir köyde bir doktor tabelası görmeleri ve boğulan genci tedavi ettirebilmeyi umarak durmaları
d) Anlatıcı ve otomobildekilerin yol üzerindeki bir köye uğramaları ve köyde boğazındaki bir rahatsızlıktan dolayı konuşamayan bir gençle karşılaşmaları
e) Gencin testiden su içerken bir eşek arısı tarafından boğazından sokulmuş olduğunu öğrenmeleri ve genci şehirde tedavi ettirmek amacıyla yanlarına almaları

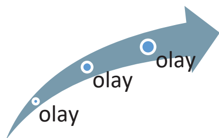
1. **a)** Yukarıdaki cümlelerde olay örgüsü karışık bir şekilde verilmiştir. Cümleleri aşağıdaki basamaklı sütuna olayların akışına uygun olacak biçimde sıralayınız.

b) Hikâyedeki merak duygusunun kaynağı nedir? Merak duygusu neden sürekli yükselmektedir?

....
....

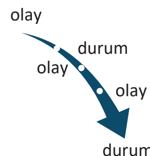
2. Hikâyedeki olayları bir şekille ifade etmeniz gerekseydi aşağıdaki şekillerden hangisini seçerdiniz? Niçin?

(1)

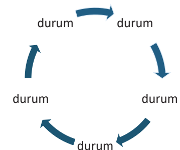
(2)

(3)

(4)

(5)

2. ÜNİTE	**: HİKÂYE > Hikâye Türleri > Durum Hikâyesi**
Kavram	: Durum Hikâyesi, Olay Hikâyesi
Genel Beceriler	: İletişim Becerisi
Alan Becerileri	: Yazma Becerisi

Çalışmanın Adı	**DURUM HİKÂYESİ NEDİR?**	15 dk.
Çalışmanın Amacı	Durum hikâyesinin özelliklerini açıklayabilme.	

Yönerge: *Aşağıdaki metni okuyunuz. Metinden hareketle soruları cevaplayınız.*

HİŞT, HİŞT!

Yürüyordum. Yürüdükçe de açılıyordum. Evden kızgın çıkmıştım. Belki de tıraş bıçağına sinirlenmiştim. Olur, olur! Mutlak tıraş bıçağına sinirlenmiş olacağım.

Otların yeşil olması, denizin mavi olması, gökyüzünün bulutsuz olması, pekâlâ bir meseledir. Kim demiş mesele değildir, diye? Budalalık! Ya yağmur yağsaydı? Ya otların yeşili mor, ya denizin mavisi kırmızı olsaydı? Olsaydı o zaman mesele olurdu, işte.

Çikolata renginde bir yaprak, çağla bademi renkli bir keçi gördüm. Birisi arkamdan:

— Hişt, dedi.

Dönüp baktım. Yolun kenarındaki daha boyunu posunu almamış taze devedikenleriyle karabaşlar erik lezzetinde bana baktılar. Dişlerim kamaştı. Yolda kimsecikler yoktu. Bir evin damını, uzakta uçan bir iki kuşu, yaprakların arasından denizi gördüm. Yoluma devam ederken:

— Hişt hişt, dedi.

Dönüp bakmak istedim. Belki de çok istediğim için dönüp bakamadım. Olabilir. Gökten bir kuş hişt hişt ederek geçmiştir. Arkamdan yılan, tosbağa, bir kirpi geçmiştir. Bir böcek vardır belki hişt hişt diyen.

— Hişt! Dedi yine.

(…)

Şimdi bir çiçek tarlasında idim. Bana hişt hişt diyen mutlak bir kuştu. Vardır böyle kuşlar. Cık cık demezler de hişt hişt derler. Kuştu kuş.

Bir adam yer belliyordu. Belin demirine basıyor, kırmızıya çalan bir toprak altını, üste aktarıyordu. Merhaba hemşerim, dedi.

— Ooo! Merhaba! Dedim.

Tekrar işine daldı. Hişt hişt, dedim. Aldırmadı. Bir daha hişt, dedim. Yine aldırmadı. Hızlı hızlı hişt hişt hişt!

— Buyur beğim, dedi.

— Bir şey söylemedim, dedim.

Küçük parmağını kulağına soktu. Kaşıdı. Çıkarıp parmağına baktı. Belin sapına siler gibi yaptı.

— Hişt hişt, dedim.

Yüzünü göğe kaldırdı. Kuşlara baktı. Denize baktı. Dönüp şüphe ile bana baktı.

— Bu sene enginarlar nasıl? Dedim.

— İyi değil, dedi.

— Baklayı ne zaman keseceksin?

— Daha ister, dedi.

Nefes alır gibi hişt dedim.

Yine şüphe ile denize, şüphe ile göğe, şüphe ile bana baktı.

(…)

— Çocuklar nasıl? diye sordum.

— İyiler, dedi. Dokuzdu sekiz kaldı. Biliyorsun dokuzuncusunun macerasını ya…

— Sus, sus, dedim. Yürekler acısı. Haydi Allah'a ısmarladık!

— Haydi güle güle.

Biraz uzaklaşınca:

— Hişt hişt.

Bu sefer yakaladım. Bahçıvandı. Oydu oydu.

— Hadi hadi yakaladım bu sefer seni, dedim.

— Yok vallahi, dedi, vallahi daha kesmedim bakla, senden ne diye saklayayım, parasıyla değil mi?

— Sen değil misin hişt hişt diyen?

— Ben de duyarım bir ses, amma bulamam nereden gelir?

Nereden gelirse gelsin dağlardan, kuşlardan, denizden, insandan, ottan, böcekten, çiçekten. Gelsin de nereden gelirse gelsin! Bir hişt sesi gelmedi mi fena. Geldikten sonra yaşasın çiçekler, böcekler, insanoğulları.

Hişt hişt! Hişt hişt! Hişt hişt!

Sait Faik Abasıyanık, Alemdağ'da Var Bir Yılan
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

1. Aşağıda olay hikâyesinin özellikleri verilmiştir. Okuduğunuz metni göz önünde bulundurarak siz de durum hikâyesinin özelliklerini tablodaki boşluklara yazınız.

Olay ve Durum Hikâyelerinin Özellikleri	
Olay Hikâyesi	**Durum Hikâyesi**
Serim, düğüm, çözüm bölümlerinden oluşur.	
Olay ağırlıklıdır.	
Merak ögesi ön plandadır.	
Hikâye beklenmedik bir sonla biter.	

2. Olay hikâyesinin diğer adı klasik hikâye, durum hikâyesinin diğer adı kesit hikâyesidir. Durum hikâyesine kesit hikâyesi denmesinin sebebi sizce ne olabilir?

....
....
....

3. Okuduğunuz hikâyede yazar serim, düğüm, çözüm bölümlerinden oluşan bir olay hikâyesi yazmak yerine nereden geldiği tam olarak belli olmayan bir sesin sebep olduğu bir kesiti/durumu sizce neden anlatmıştır?

....
....
....
....

2. ÜNİTE : ***HİKÂYE > Hikâye Türleri > Olay ve Durum Hikâyesi***
Kavram : *Olay ve Durum Hikâyesi*
Genel Beceriler : *Eleştirel Düşünme ve İletişim Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**NE FARK VAR?**	20 dk.
Çalışmanın Amacı	Olay ve durum hikâyesinin nitelikleri arasındaki farkları metinlerden yola çıkarak tespit edebilme.	

Yönerge: *Aşağıdaki metinleri okuyunuz. Metinlerden hareketle soruları cevaplayınız.*

I. Metin

DİYET

(…)

İşte bugün de sabah namazından beri durmadan on saat uğraşmıştı. Dövdüğü eğri namluyu örsünün tarafındaki su fıçısına daldırdı. Ocağının sönmeye başlayan ateşine baktı. Çekici bırakan eliyle terini sildi. Kapıya döndü. Karşıki mescitte hüzünlü hüzünlü akşam ezanı okunuyor, bacasının tepesindeki yuvada leylekler sonu gelmez bir takırdı koparıyordu. İkindi abdesti daha duruyordu. Yalnız ellerini yıkadı. Kuruladı. Yenlerini indirdi. Saltasını omzuna attı. Dışarıya çıktı. Kapısını iyice çekti. Kilitlemeye gerek görmezdi. Uzun alandan mescite doğru yürüdü… Kentin kenarındaki bu mütevazı mabede hep yoksullar gelirdi. Minaresi sokağa bakan ufak bir pencereydi. Müezzin buradan başını çıkarır, ezanını okurdu.

Koca Ali, mescide girince her zamankinden fazla kalabalık gördü. Hep üç kandil yakılırken bu akşam ramazan gibi tüm kandiller yanmıştı. Daha namaz safları dizilmemişti. Kapının yanına çöktü. Yanında alçak sesle konuşanların sözlerine istemeye istemeye kulak kabarttı. Konya'dan iki garip dervişin geldiğini, yatsı namazına kadar Mesnevi okuyacaklarını duydu.

(…)

Ömer Seyfettin, Bütün Hikâyeleri

II. Metin

KARANFİLLER VE DOMATES SUYU

Küçük bir çam ormanı. Vakit sabah. Arı, sinek, kuş sesi. Bir siyah gözlükten görülen yerde ve ağaçlarda güneş parçaları. Sonra uzak, göğün, kendi renginden biraz daha koyu kıyılara giden hudutlu bir deniz… İşte böyle bir yerde köyün insanlarını düşünüyorum. Kitaplar, bir zaman bana, insanları sevmek lazım geldiğini, insanları sevince tabiatın, tabiatı sevince dünyanın sevileceğini, oradan yaşama sevinci duyulacağını öğretmiştiler. Hayır, şimdi insanları, kitapların öğrettiği şekilde sevmiyorum. Şiirler, romanlar, hikâyeler, masallar bana bu ilmi tahsil ettirmişlerdir. Beyinin vapurdan iner inmez çantasını kapan uşaktan iğrenmemeyi, sabahleyin altı buçukta tabiatla kavga için sokağa fırlamayan adamın çalışmadığını kendi kendime öğrendim. Ama şu sabahleyin altı buçukta tabiatla kavga için sokağa fırlamayan adam, isterse akşama kadar insanları aldatmak için didinsin. Kaç para eder! Gözümde, milyonu olsa da, kalp para ile metelik etmez.

(…)

Sait Faik Abasıyanık, Mahalle Kahvesi
(Metinler, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

Öğrencilerine olay ve durum (kesit) hikâyesi arasındaki farkı anlatmaya çalışan Umay Öğretmen sınıfta *Diyet* ile *Karanfiller ve Domates Suyu* adlı hikâyelerden birer bölümü öğrencilerine okumuş ve ardından aşağıdaki soruları sormuştur.

a) Hangi hikâyede olay ön plandadır?

b) Hangi hikâye sizde merak duygusu uyandırdı?

c) Hangi hikâyede öznel ifadeler daha fazladır?

1. Umay Öğretmen'in öğrencilerinden biri olsaydınız yukarıdaki sorulara nasıl cevap verirdiniz?

a) ....

b) ....

c) ....

2. *Karanfiller ve Domates Suyu* adlı hikâyeden hareketle aşağıdaki soruları cevaplayınız.

	EVET	HAYIR
a) Hikâyede durum ön plandadır.		
b) Hikâyedeki merak unsurları güçlüdür.		
c) Durum ön planda olduğu için serim, düğüm ve çözüm bölümlerinin belirgin olması beklenmez.		
d) Karakterlerin ruhsal durumlarının ayrıntılı olarak verilmesi beklenir.		

2. ÜNİTE : **HİKÂYE > Hikâye > Tema**
Kavram : *Tema*
Genel Beceriler : *İletişim Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**HİKÂYEDE TEMAYI BULUYORUM**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Hikâyenin temasını tespit edebilme.*	

Yönerge: *Aşağıdaki metni okuyunuz. Metinden hareketle soruları cevaplayınız.*

İLKİ

(…)

Saptı araba. Saçaklarda boy boy, uçları sipsivri buzlar sarkıyor. Parmaklarımı hafifçe dişliyordum. Parmaklarım duygusuz! Atlar öksürüyordu. "Çarşı Camii"nin minaresi delip geçmişti mor soğukluğu. Arabanın fenerleri çizik çizikti. Lambanın kızarık aydınlığı gözlerimi sulandırıyordu. Teller ışıyordu. Üzerlerinde küçücük karaltılar sezinliyordum. Serçeler, leke leke, kıvrık pençeleriyle asılakalmış olmalılardı. Atlar birden durdu. Arabacı körükten içeri eğildi: "Geldik."

(…)

Bavulum elimde, ıpıssız sokakta, ortada kaldım. Tekerlekler, atlar göçük sesler çıkararak uzaklaştılar hızla. Yok oldular. Bir yumuşaklığa dalıvermiş gibi. Sesler hiç yankılanmadı. Evler, duvarlar kaskatıydı. Çinko oluklar, çatıları kristal parıltılarla çevreliyordu. Ortalıkta bir köpek bile yoktu. Ipıssızdı her yan. Orada çömeldim. Bu evin tokmağı böyle el biçiminde miydi? Tunçtu el. Kara binektaşı burada mıydı? Bilye çukurlarımızı doldurmuşlar. Duvar boyunu yokladım. Kardeşimin başını bu sokakta yarmışlardı. Kan izleri yok olmuş. Çember izlerimiz yok. Bizim evin kapısı pürüzlüydü. Boyanmış. Kül rengi ya da yeşil. Soğuk. Budak yerleri vardı. Budağın birini ben çıkarmıştım. Sokaktan gelip geçenlere su püskürtürdüm oradan. Babam aşık oynamamı yasaklamıştı.

(…)

Çeşmenin şırıltısı duyulmuyor. Donmuş demek. Donmuştur. Pencereler karanlık. Geleceğimi bilmiyorlardı. Koğuşlarda yatılan, tiz zil sesleriyle sınıflarına girilen okuldan ilk günler kaçmak istemiştim. Ama büyümüştüm artık. Annem kolları uzun, üstüme iyice oturmayan elbisemin içinde beni koskocaman görünce kimbilir nasıl şaşıracaktı.

(…)

Vüs'at O. Bener, İlki

(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

1. **a)** Okuduğunuz metindeki duyguları bir ya da birkaç kelime ile ifade ediniz.

....

....

b) Bu kelime ya da kelime gruplarını seçme nedenlerinizi kısaca açıklayınız.

....

....

2. Siz bir hikâye yazacak olsaydınız hangi duygular üzerinde dururdunuz? Gerekçeleriyle açıklayınız.

....

....

....

....

....

2. ÜNİTE : **HİKÂYE > Hikâye > Konu**
Kavram : Konu
Genel Beceriler : İletişim Becerisi
Alan Becerileri : Yazma Becerisi

Çalışmanın Adı	**KONUDAN KONUYA**	20 dk.
Çalışmanın Amacı	Hikâyenin konusunu belirleyebilme.	

Yönerge: *Aşağıdaki metni okuyunuz. Metinden hareketle soruları cevaplayınız.*

İHTİYAR ÇİLİNGİR

Koyunpazarı'nda bir ufacık dükkân; bir küçük ocak yanıyor, bir ufak çocuk körük çekiyor. İhtiyarlamış, küçülmüş, ak sakallı, küçük yüzlü bir adam, gözünde çifte gözlük, mini mini halkaları ateşte ısıtıp zincir bağlıyordu.

Ne hoş manzara, gözüm ilişti. Dükkânın önünde kaldım. Bir çilingir dükkânı. Ufak kilitler, eski zaman kapı halkaları, rezeler, menteşeler, hayvân zincirleri. Böyle ufak tefek şeyler yapıyor. Bunlardan pek çok da yapmış, dükkânın ötesine berisine asmış. (...)

Bir tarafa dayanıp durdum. Adamcık, benimle hiç meşgul olmuyor göründü. Birer tarafı açık, ufak halkalar hazırlamış, bir halka takıp açık tarafını ateşe tutuyor, o hazır oluncaya kadar bir başkasını ateşten çekip ucunu, kemali dikkatle kapıyor, bir parça büküyor, onu tekrar ateşe verinceye kadar, evvelki hazır oluyor, böylece muntazam çalışıyordu. Emin olunuz ki, gayet dürüst ve muntazam bir zincir vücuda geliyor, bir cilâsı noksan kalıyordu.

Şüphesiz, eski binalarda gördüğümüz o müzeyyen edevat, böyle dükkânlarda, bu nezaketle, bu ihtimamla, bu kanaat ve feragatla işlenir, yapılırdı. Sanata böyle bir merbutiyyet-i dindârâne vardı. (...)

Ben oradayken, gençten bir adam geldi. Elinde bir değnek vardı. Demirciye uzattı. Bu değneğin ucuna beş on halka geçirilecek. Bu genç adam, onunla, her sabah akşam bağa giderken eşeği dürtecek.

Demirci anladı, ses çıkarmadı, duvardan üç beş halka aldı, sanatına vakıf bir adam sükunetiyle değneğe taktı. Lâkin, genç adam, usûl hilafına, değneğin yan tarafına bir halka daha taktırmak istiyordu. Çilingirle aralarında mubahase, başladı. Çilingir, "Olmaz, dedi, bunun usulü böyledir."

Delikanlı usulü bozmakta ısrar ediyordu.

— Canım sen tak. Nene lazım...

— Takılmaz evladım... Ben kırk yıldır bu sanatı işlerim.

— Canım, parasıyla değil mi? Sen takıver, ötesine karışma!

İhtiyar, belki ısrar etmeyip takacaktı ancak "parasıyla" sözüne fena hâlde içerledi, daha ziyade bir şey demeyerek değneği genç adamın elinden aldı, eski taktıklarını da sökerek iade ettikten sonra,

— Biz para âşıklısı değiliz, var başka yerde yaptır, dedi.

Düşündüm kaldım. Para için işlemediğini iddia eden bu fakir ihtiyar, şüphesiz, sanatının âşığıydı. "Filan usta gitti, bu sanatı da götürdü" diyecekler diye, bu dükkânı bekliyordu. Onun nazarında filan şey filan şekilde yapılır, başka türlüsü sanata saygısızlık olurdu. Bunu yıllarca belki asırlarca ustalar böyle yapmışlar; öyle ya, onun arkasında bu yolda, bu erkanda gelmiş geçmiş ustalar, pirler vardı. Dükkânlarını hâlika ibadet eder gibi açıp kapamışlardı. Sanat, onlara bahşolunmuş bir kerametti.

Evet, bu adam para âşıklısı değildi. O, ustalarının postunda oturur bir sanat halifesiydi. O nasıl derse desin, işlediği sanatta, teraküm etmiş bir vedaat mevcut olduğunun kaili bulunuyordu. Selahiyattar olmayan bir adamın, parayla, onu tebdile (değiştirme) ne hakkı vardı!..

Memduh Şevket Esendal, İhtiyar Çilingir
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

Kelime Dağarcığı:
Edevat: Bir iş için gerekli olan malzemelerin, parçaların tümü. **feragat:** Hakkından kendi isteğiyle vazgeçme. **kanaat:** Kanıklık, yeter bulma, yetinme. **kemal:** Yetkinlik, erginlik, eksiksizlik. **merbutiyyet:** Bağlılık, ilişkinlik. **mubahase:** Konuşma, söyleşi. **müzeyyen:** Süslenmiş, bezenmiş. **reze:** Menteşe. **selahiyattar:** Yetkili. **teraküm:** Birikme, yığılma. **usûl hilafına:** Kurala aykırı.

1. Aşağıda kutucuk içinde verilen kelimelerden metnin konusunu belirlemede yardımcı olabilecekleri yandaki boş satırlara yazınız. Bu kelimelerden hareketle metnin konusunu aşağıda belirtilen yere yazınız.

Kelimeler

Çilingir, İhtiyar, Para, Manzara, Yıl
Saygı, Hak, Sanat, Genç, İçerlemek
Asırlarca, Dükkân, Halife, Olmaz
Fakir, Usul, Dürüst, Aşk, Delikanlı
Meşgul, Halka, İbadet, Usta, Yol
Adam, Ateş, Rahat, Hoş

....	....
Konu:	
....	....

2. Tabloda verilen cümlelerden metnin konusu ile örtüşen ve örtüşmeyenleri işaretleyiniz.

Cümleler	Örtüşür	Örtüşmez
"Evet, bu adam para âşıklısı değildi."		
"Canım sen tak. Nene lazım..."		
"Onun nazarında filan şey filan şekilde yapılır, başka türlüsü sanata saygısızlık olurdu."		
"Canım, parasıyla değil mi? Sen takıver, ötesine karışma!"		
"Para için işlemediğini iddia eden bu fakir ihtiyar, şüphesiz, sanatının âşığıydı."		

3. Aşağıda verilen görseli metnin konusundan hareketle yorumlayınız.

....
....
....
....
....
....
....
....

2. ÜNİTE	***: HİKÂYE > Hikâye > Tema ve Konu***
Kavram	*: Tema ve Konu*
Genel Beceriler	*: İletişim Becerisi*
Alan Becerileri	*: Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**ZORLUK YILLARI**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Bir hikâyede tema ve konu arasındaki farkı belirleyebilme.*	

Yönerge: *Aşağıdaki metni okuyunuz. Metinden hareketle soruları cevaplayınız.*

ANADOLU'DA BİR GECE

Bu çocuğa Anadolu'da rastladım. Çankırı ile Kastamonu arasında, "Kalehan"da konaklamıştık. Arabamızın bir hayvanı çatlamış, ağzı köpüklenerek yabani bir hırıltıdan sonra hanın kapısına serilmiş; kımıldamadan, çırpınmadan, tepinmeden bir lahzada katılaşmıştı. Arabacı, sağ kalan hayvanını yatırdıktan sonra öfkeyle karşıma dikildi:

— Efendi! Benden yana umudun kalmasın. Buradan ileriye bir adım atamam. Bir araba bul.

(…)

Başka araba yoktu, iki gün handa bekledim. Hancı, uzak bir mesafede imişim gibi haykırarak müjdeledi:

— Kalk hele… Başka araba geldi, üç yağız hayvanı var. Ilgaz'ı da geçer, uçurumu da geçer, daha bilmem aha, şeytanın yamacını da geçer, kalk hele…

Hanın kapısına çıkınca bana tanıtılan yeni arabacım, taze bir tecessüsle beni süzdü, ben de aynı merakla ona baktım: On üç on dört yaşında bir çocuktu. Kül benizli, elmacık kemiklerinin altı çukura batmış, üst dudağını gölgeleyen silik bir tüy çizgisiyle cılız kafalı bir köy oğlanıydı.

Siyah kirpikli gözlerinin derin parıltısıyla sordu:

— İnebolu'ya mı?

— Evet.

— Araba hazır

Korkuya benzer bir isteksizlik, beni bu küçük arabacıyla pazarlığımda haksızlıklara düşürüyordu; çocuk, çıkarmak istediğim her güçlüğü kabul etti. Uzlaştı, eşyamı arabasına taşıdı. Araba kalkarken hancıyla eski arabacı arkamdan seslendiler:

— Korkmayasın, küçüktür ama hayvanları iyi sürer.

Anadolu'nun hüzünlü sabahlarından biri idi. Ağır ağır gidiyorduk… Yol çok dönemeçli, çapraşık ve dardı; hayvanlar, yağız, parlak, sert adalelerinde birikmiş kuvveti boşaltabilecek kadar hız alamıyorlardı. Küçük arabacım, elindeki dizginleri rehavetle tutarak yanımızda yükselen toprak kayalara bakınıyor, arabasıyla hiç oyalanmıyordu. Düşündüm: "Ne kadar olsa çocuk, Allah bizi kazadan esirgesin!"

(…)

Ilgaz'ı geride bırakmak üzereydik, sabah yaklaşıyordu fakat… Birdenbire yolun kenarında, otuz kırk metre ilerimizde, araba fenerinin sarı ışığından üç siyah gölgenin yavaşça kaçıştıklarını gördük.

Arabacım hemen ayağa kalktı.

Dizginleri sol elinin bileğine sararak sağ elini bol pantolonunun arka cebine attı. Büyük, hantal, eski sistemde bir tabanca çekti ve hayvanları daha şiddetle sürdü. Araba, gölgelerin kaçıştığı yere geliyordu; karartıların bulunduğu hizaya yaklaşınca siyah elbiseleriyle dimdik duran ve ellerini fişeklerine

dayamış üç uzun boylu adamın arabaya baktıklarını gördük. Yakın tehlikelerin soğuk teri, sırtımdan aşağıya sızdı.

Arabamız, silahşorların tam hizasına geldiği zaman gölgeler, hiç kımıldanmadılar, yolun kıyısında ağaçlar gibi hareketsiz kaldılar, araba uçar gibi geçti. Arabacım geriye dönmüş, yol kıvrılıncaya kadar tabancasının namlusunu hedeften ayırmamıştı. Ilgaz'ı böyle geçtik. O gölgeler kimdiler? Ne bekliyorlardı? Bize sataşmaktan niçin vazgeçtiler? Korktular mı? Anlaşılmadı. Küçük arabacım dedi ki:

— Ah! Bir sataşsaydılar, iki üçünü birden devirseydim…

Galip bir kumandan edasıyla arpa torbasına keyifli keyifli yerleşmiş, "Ecevik"e kadar Köroğlu'nun türküsünü söyleyerek hayvanları sürmüştü. Gölgelerden bir daha hiç bahsetmedi.

İnebolu'da yirmi gün kaldım. Bir gün, Anadolu gazetelerini karıştırırken on üç yaşlarında, Bursalı Hüseyin isminde bir arabacı çocuğunun Ilgaz'da Rum eşkıya tarafından çevrildiğini, kahraman yavrunun eski bir tabanca ile iki şakiyi yere serdiğini fakat… Bir martin kurşunuyla yaralandığını, devriye yetişmeden öldüğünü okudum. Bu Hüseyin benim arabacımdı.

O günden sonra, Anadolu konuşulduğu zaman, bu küçük arabacıyı anarım. Onun yanık, esmer yüzünde siyah, parlak gözlerinde, destani kahramanlığımızın izlerini bulur, azametli mazimizin gururunu duyardım.

Peyami Safa, Anadolu'da Bir Gece
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

Kelime Dağarcığı:
tecessüs: Kendini ilgilendirmeyen şeyleri, belli etmeden öğrenmeye çalışma.

1. Hikâyede ele alınan temel duygu ve düşünce nedir, yazınız?

....
....
....
....

2. Metinde anlatılan temel duygu, nasıl sınırlandırılıp somutlaştırılmıştır?

....
....
....
....

3. Aşağıdaki tablodaki boşlukları doldurunuz.

Kavram	Öğrendiğim Tanım	Metnin Tema ve Konusu
Tema		
Konu		

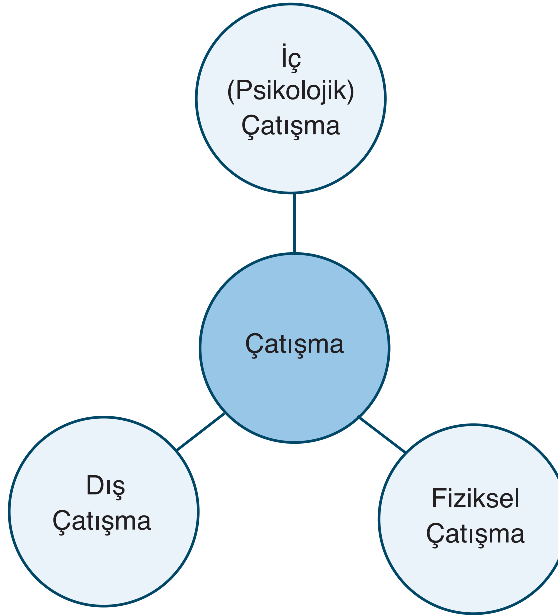

Hazırlayan: *Hüseyin AYHAN*

2. ÜNİTE : ***HİKÂYE > Hikâyede Çatışma > Çatışma***
Kavram : *Çatışma*
Genel Beceriler : *Yaratıcı Düşünme ve İnovasyon Becerisi, İletişim Becerisi, Bilgi Okuryazarlığı Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**HİKÂYEDE ÇATIŞMA**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Hikâyedeki temel çatışmayı ve bu çatışma etrafında metinde yer alan veya metnin ima ettiği diğer çatışmaları belirleyebilme.*	

Yönerge: *Aşağıdaki bilgi haritasını inceleyerek metni okuyunuz. Bunlardan hareketle soruları cevaplayınız.*

BİR ORMAN HİKÂYESİ

(…)

Bir gün hükümetin bir şirkete ormanın öbür başında işlemek müsaadesi verdiğini duyunca, ihtimal bunun ne demek olduğunu pek bilmediğimizden, hiç aldırış etmedik…

Fakat çok geçmeden ormanın öbür ucunda birbiri arkasına devrilen ağaçları, gittikçe büyüyen meydanları görünce nasıl bir tehlikenin yanaştığını fark eder gibi olduk; bu tehlikeyi gücümüzün yettiği kadar kendimizden uzak tutmaya çabaladık. Fakat ormana düşen bu yara, yavaş yavaş yayıldı, kökleşti. En eski, en büyük ağaçlar, önünde bilmeden ürperdiğimiz, ceddimizmiş gibi çekindiğimiz ihtiyar gövdeler birbiri arkasına devriliyor, çıplak meydanlar gün günden artıyordu. Çocukluğumuzda güçbela aralarından geçebildiğimiz, güneşin bile giremediği kuytu, sıkı yerlerde şimdi kel birer meydan vardı. Üzerlerinde yalnız ezilmiş otlar, ufak yongalar görülen bir meydan…

(...)

Delikanlı, biz köylü adamlarız. Aklımız çok ilerisine ermez. Şirket bize, bu ormanları son sistem işleteceğim, dedi. Ormancılığın usulü budur, dedi. Siz beceremiyorsunuz, dedi. Belki doğru söylüyordu. Fakat bu işteki geriliğimizden istifade ederek bizi eli böğründe bırakmak revayıhak mıydı? (...)

Artık çocukluğumuzun, delikanlılığımızın geçtiği yerlerde yüreğimiz sızlamadan dolaşamıyorduk. (...)

Sabahattin Ali, Değirmen

(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

1. Çatışma; hikâyede karşıt duygu, düşünce ve isteklerin, kişilik özelliklerinin bir arada sergilenmesi ile ortaya çıkan durumdur. Bu durum, tema ve konuya ulaşmada okuyucuya yardımcı olur, merak duygusunu canlı tutar. Yukarıdaki hikâyede yer alan çatışmaları bularak açıklayınız.

....
....
....
....
....

2. Bir hikâyede çatışmanın bulunması o hikâyeye neler kazandırır? Açıklayınız.

....
....
....
....
....

3. Siz de içerisinde iç çatışma olan bir paragraf yazınız.

....
....
....
....
....

2. ÜNİTE	: ***HİKÂYE > Hikâyenin Yapı Unsurları > Şahıs Kadrosu (Kişiler)***
Kavram	: *Tip*
Genel Beceriler	: *İletişim Becerisi, Yaratıcı Düşünme ve İnovasyon Becerisi*
Alan Becerileri	: *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**HAYATTAN HİKÂYEYE TİP**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Hikâyedeki tipleri ayırıp, tipin özelliklerini açıklayabilme.*	

***Yönerge**: Aşağıdaki metni okuyunuz. Metinden hareketle soruları cevaplayınız.*

KÂHYA

Yakınlardaki bir radyo, akşamın yedisinde başlayıp sekize kadar sürecek olan "Reklamlar Geçidi" programında Muzaffer Akgün'ün yanık ezgisini yayıyordu.

Sağdaki büyük bir yapının gölgesindeyse yediden, on, on bir yaşına kadar çocuklar, toz toprak içinde çift kale oynuyorlardı. Yahut da oynamaya çalışıyorlardı kocaman bir naylon topla. Naylon topun ardında kıyametler kopuyordu üstelik. Bağırıp çağırmalar, küfürler, toz bulutları, "Goooool!" sesleri. O, bütün bunlara kıyıdan, hasret dolu gözleriyle bakıyor, arada kendi kendine heyecanlanıyordu. On yaşlarında ya var ya yoktu. Esmer ayakları yalındı. Kış, yaz, okul saatleri dışında semtteki kâhyaya yamaklık yaptığını, babasının (…) gittiğini, annesinin Mahmutpaşa'da tuzcunun yanında, ablasının Cibali tütün fabrikasında çalıştığını biliyordum. Oysa okuyordu. Hem okuyor hem de kâhyaya yamaklık ediyor, kazandığı paralarla defter, kalem alıyor, yaşlı annesine, tüberkülozlu ablasına yük olmamağa çalışıyordu. Birinde eşelemiştim. Büyüdüğünde kaptan olacağını, bütün dünyayı ancak bu sayede gezip dolaşabileceğini söylemişti. Şimdi top oynayan kendi akranı çocuklara bakarken heyecanlanışı dikkatimi çekmişti, sokuldum yanına. Öylesine kaptırmıştı ki oyuna kendini, beni geç fark etti, fark edince de toparlandı:

— Vay abi, sen misin?

— Hayrola? dedim.

— Bakıyorum be abi. Şu santraforu görüyor musun? Hiç iş yok. Ben olsam… üç metreden topu kaleye sokamadı!

Neden oynamadığını sordum.

İçini hasretle çekti, gri bebekli gözleri bulandı. Yalın ayaklarına baktı.

— Ayakkabım yok.

— Onlardan çoğu da ayakkabısız...

— Ayakkabısız ama, ayakları sakatlanınca, doktora götürecek babaları var onların!

— Senin de annen?

Gene içini çekti:

— Kadın hasta hasta çalışıyor tuzcuda. Bir de benimle mi uğraşsın. Sonra zaten aksinin biri tuzcu. Top oynar, ayağımı sakatlarsam annem beni doktora götürmek zorunda kalacak. İşe gidemeyince adam anneme hemen yol verir!

— Ablan?

— Gene içini çekti, hem de "Amma da halden anlamazmışsın!" dercesine.

— Ablam kendi hastalığını bile tedavi ettiremiyor!

Radyoda "Reklamlar geçidi".

Kocaman yapının gölgesindeki çocukların toz toprağa karışan çığlıkları.

Küçük kâhyanın her şeye rağmen oyuna dalıp dalıp giden, oyuna hasret, çocuk gözleri.

Orhan Kemal, Kırmızı Küpeler
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

1. **a)** Orhan Kemal'in pek çok hikâyesinde, ailesinin geçimini sağlamak zorunda kalan yoksul çocuklar anlatılmıştır. Sizce yazar, eserlerinde benzer özellikler taşıyan şahısları neden tekrarlamaktadır? Açıklayınız.

....
....
....
....

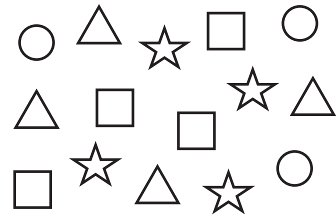
b) Hikâyedeki çocuk kâhya yamağı ile ilgili aşağıdaki soruları cevaplayınız.

Şahsın belirgin özellikleri nelerdir?	
Şahıs bir grubu temsil gücüne sahip mi?	
Şahıs bulunduğu çağda/toplumda genellenebilecek özellikler taşıyor mu?	
Şahsın olaylara hangi tepkileri vereceği tahmin edilebilir mi?	
Şahıs hikâye boyunca değişen, gelişen özellikler gösteriyor mu?	
Bu şahsın benzerini başka yazarların hikâye, roman ya da senaryolarında görmek mümkün mü?	

c) Bu şahsı tip olmaktan çıkarmak için hikâyeye hangi eklemeleri yaparsınız? Gerekçelendirerek açıklayınız.

....
....
....
....

2. Bir şablon yardımıyla yandaki gibi çizilen şekillerle bir yazarın farklı hikâyelerde anlattığı tipler arasında nasıl bir ilişki kurulabilir? Yorumlayınız.

....
....
....
....

3. Hikâyelerdeki tipler, bir toplumsal sınıfın/zümrenin bazı özelliklerini temsil eder. Çalışan çocuk tipinin ezilmişliği, harp zengini tipinin sömürüyü, birtakım köylü tipinin kurnazlığı, alp tipinin cesareti temsil ettiği söylenebilir. Tip unsurunun neyi temsil ettiğini görmek, metni anlamlandırmaya nasıl bir katkı sağlar? Gerekçelendirerek açıklayınız.

....
....
....
....
....

2. ÜNİTE : ***HİKÂYE > Hikâyenin Yapı Unsurları > Şahıs Kadrosu (Kişiler)***
Kavram : *Karakter*
Genel Beceriler : *İletişim Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**HANGİSİ KARAKTER?**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Metindeki şahıs kadrosunun özelliklerini belirleyebilme.*	

Yönerge: *Aşağıdaki metni okuyunuz. Metinden hareketle soruları cevaplayınız.*

BİR SALDIRI

(…)

Hayrullah Efendi her akşamki gibi, bayırına tek başına tırmanmaya başladı. Aklı İnebolu'ya gönderdiği kereste kayıklarıyla motorunda idi; bu fırtınanın kendisine zararlı olabileceğini düşünerek tasalanıyordu; canı sıkılmış bir hâlde, etrafından habersiz, başı muşambasının kukuletasına gömülü, elindeki elektrik fenerini yoluna yansıta yansıta, ağır ağır çıkıyordu. Tam fıstığın altına, o dik ve dolambaç yere gelmişti; birden gırtlağına bir elin yapıştığını ve alnına soğuk bir demirin dayandığını duydu, gerilemek istedi, yapamadı, ilerleyeyim dedi, kımıldanamadı; boyun eğmiş, güçsüz, durmaya mecbur oldu, bekledi. Rüzgârın uğultusu içinde boğuk bir ses: "Cüzdanını!.." diye emretti. Hayrullah Efendi şakağına uzanan tabancaya rağmen canına ilişmek istenilmediğini anlayınca bu ümitle ve heyecanla: "Aman, peki, vereyim!" dedi. (…) Bu cümlesinin işitilip işitilmediğini anlayamadı; yalnız bir eliyle cüzdanını çıkardı ve ötekine uzattı. Hemen serbest kalmak ve uzaklaşmak istiyordu. Cüzdanda altı tane yüzlük ve birçok da beşlik banknotlar vardı. Yedi yüz liradan fazla idi. Fakat canından iyi mi idi? Sağlık olsun, gene kazanırdı, tek hayatına ilişmesin de... Hırsız, karanlığın içinde telâşla, cüzdanını açtı. Hayrullah Efendi'nin elinden elektrik lambasını kapıp bir atkı ile sarılı olan yüzünü göstermemeye çalışarak içini acele acele yokladı. Kâğıtların üzerindeki yüz rakamı bu keskin ışık altında daha çekici ve daha anlamlı görünüyor, büyür gibi canlı duruyordu. (…) Eli bir süre, kâğıtların üzerinde örümcek gibi korkunç, kararsız, şaşkın düşünceli dolaştı, dolaştı, parmaklar büküldü, tereddüt eder gibi durdu, sonra yalnız bir tanesini, bir beş liralığı çekti, cüzdanı kapadı ve geri, sahibine, Hayrullah Efendi'ye uzattı. Şimdi ışık sönmüş ve hırsız yokuştan aşağı çılgın gibi koşarak arkasına bakmadan, kaçmaya başlamıştı. Hayrullah Efendi korkaktı fakat hem dinç hem de çok meraklı, araştırıcı bir adamdı. Şu acemi ve acayip hırsızı, geçirdiği korkuya rağmen, kovalamak isteğine karşı koyamadı, rahat koşmak için kukuletasını indirdi ve daha fazla düşünmeden merakın ve memnunluğun verdiği bir cesaret ve atılımla kaçanın arkasına düştü; yuvarlanır gibi süratle bayırı indi, karaltılar içinde, bastığı yeri görmeyerek koşuyor; yetişmeye çalışıyordu. Aşağı inmişti, birden aydınlık bir pencere altında ötekinin hızlı hızlı çarşıya doğru gittiğini gördü, izlendiğinin farkında değildi, artık koşmuyor ve telâş göstermiyordu. O önde, bu arkada çamurlu ve selli sokakları döndüler, döndüler, sonunda iki açık bakkal dükkânıyla bir kahvenin şenlendirdiği aydınlık bir meydanlığa, köyün ufacık çarşısına geldiler. Hırsız dosdoğru bir bakkala girdi. Hayrullah Efendi, duvar dibinden sinsi sinsi yürüyerek cama yaklaştı ve eğilip iki turşu kavanozunun arasından içerisine göz attı. Herif atkının ucu ile terlerini siliyordu; beti benzi uçmuş, hasta yüzlü, tıraşı uzun, zayıf, acınacak bir adamdı; arkasında asker kaputu bozmasından yarı palto, yarı hırka garip bir elbise vardı. Sık sık soluduğu ve etrafına şaşırmış gibi baktığı dışarıdan bile fark olunuyordu. Bakkal raftan bir okka ekmek aldı ve ona uzattı; öteki bunu derhal kaptı, bir ucundan koparıp koca bir lokmayı hemen ağzına attı. Bir taraftan yiyor, bir taraftan kâh zeytin çanağını, kâh sucuk halkasını göstere göstere başka şeyler ısmarlıyordu. Bu ne acemi, ne aç, ne zavallı bir hırsızdı. Hayrullah Efendi, yüreğinin ezildiğini duyarak ve kendisini göstermeyerek herifin çıkmasını bekledi. Rahatlamış gibi telaşsız uzaklaştığı zaman artık arkasından gitmeyi gereksiz buldu, dükkâna girdi: "Bu çıkan adam kimdir?" diye sordu. Aldığı cevaptan anladı

ki ona bu gece, bayırda, fıstığın dibinde tabanca uzatıp gırtlağına yapışan ve sonra yedi yüz liranın içinden beş lirasını alarak kaçan bir hırsız değil, namuslu bir aç adamdı.

(…)

Hayrullah Efendi, ertesi gün bir kayık erzak hazırlattı ve onun evine gönderdi; götüren adam dönüşünde anlatıyordu:

“Kapıyı bir kadın açtı, ‘Olamaz, bizim efendinin şimdi bunları alacak vakti yok, yanlış getirdiniz!’ diyordu. O sırada kocası geldi, ‘Kim gönderdi?’ diye sordu, biz söylemedik fakat anlamış olacak ki dayatmadı, başını öte yana çevirdi, pek iyi göremedim ama sanırım ağlıyordu!”

Refik Halid Karay, Memleket Hikâyeleri
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

Kelime Dağarcığı:
kaput: Palto. **kukuleta:** Yağmur, soğuk vb. dış etkilere karşı başa geçirilen, giysiye dikili veya ayrı olarak kullanılan başlık. **okka:** 1,282 kilogram veya 400 dirhemlik ağırlık ölçüsü birimi.

1. Okuduğunuz hikâyedeki şahıs (kişi) kadrosunu kimler oluşturmaktadır?

....
....
....
....
....

2. Okuduğunuz hikâyedeki şahıs (kişi) kadrosundan hangisi ya da hangileri karakter özellikleri taşımaktadır?

....
....
....
....
....

3. Hikâyedeki şahıs (kişi) ya da şahıslardan (kişilerden) bazılarını karakter olarak belirlemenizde hangi özellikler etkili olmuştur? Açıklayınız.

....
....
....
....
....

2. ÜNİTE : ***HİKAYE > Hikâyenin Yapı Unsurları > Şahıs Kadrosu (Kişiler)***
Kavram : *Karakter ve Tip*
Genel Beceriler : *İletişim Becerisi, Bilgi Okuryazarlığı Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**KARAKTER Mİ, TİP Mİ?**	*15 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Karakter ve tip arasındaki farkları açıklayabilme.*	

Yönerge: *Aşağıdaki metni okuyunuz. Metinden hareketle soruları cevaplayınız.*

ROZALYA ANA

(…)
— Hey Rozalya Ana! Senin kızdan haber var mı?

— Geçende bir mektup aldım. İyiymiş…

— Bu kışı bakalım nasıl geçireceğiz?

— Ah bir dükkâncık açaydık şuralarda. Bir lokanta… (…)
— Dur bakalım Feride… Hele evler bitsin de… Daha bir yıl oldu Kırım'a geleli. Hem dükkân açmaya izin verecekler mi bakalım?

Rozalya Ana evini düşünürdü. Yarı yarıya örülmüş duvarlarıyla penceresiz kapısız evciğini… Mavi kırmızı daçalar gibi olamazdı o ev elbet. Onlar mağrur çatıları, kâğıt süslemeler benzeri nakışlı pencereleriyle ağaçların arasında, ta çarlık devrine uzanan sessizlikleriyle belirirlerdi. Onun evi toprak üstünde baharın baş veren sarı çiğdemler gibi olacaktı…

— Kıza bir yün başlık ördüm bir gecede… Gideceği güne yetiştirdim… Ben oralarda da bizdeki gibi kıtlık var sanırdım, "İncinar kızım, bir şeyler sarıp vereyim yanına, dedim… Aman aç kalırsın oralarda…" O güldü ve dedi ki; "Ana oralarda her şey boldur. Sen beni merak etme." Doğru mu dersiniz? Ne ararsan yığılıymış pazarlarda… Eh doğrudur belli ki. İncinar'ım yalan söylemez…

— Öyleymiş be Rozalya öyleymiş, dedi Feride. Ve sesini hantal, etekleri çamurlu bir tramvay ezip geçti.

Rozalya kumralına aklar karışmış saçlarından kayan güllü yün şalını düzelterek,

— Yaza gelecek İncinar, dedi. Belki ben pencereleri takarım o zamana kadar. Bahçenin bir yanına çilek saçarım… Çünkü içime derttir. Bir gün "Ana.." demişti. "Canım çilek ister..", Anayım, bu söz üstüne durulur mu?

(…)

Benim kızım ak kuğu kızım eski vakitler olacaktı da eski vakitler, alacaktım o çileği… Ama Özbekistan'da bol bol bulurduk pazar yerlerinde. Çanak çanak yerdik. Şimdi böyle oldu. Dar günlerdir, Orası da bizim sürgün yerimizdir. Burası ise vatanımız. Vatanımızda aç kalsak da razıyım,

— Demek okumaya gitti İncinar İstanbul'a… Şanslıymış kızın Rozalya Ana, dedi Sakine…

— Kazandı işte imtihanları… Benim kız, yamandır. Şimdi orda iki yıl durup ondan sonra nasıl derler, bir kademe daha yükseğe çıkacak…

— Desene senin kız profesör olmağa niyetli…

— Öyle Öyle… dedi Rozalya. Ama biz bu hasretliği bitiremeyeceğiz. Nereye varsak oraya gelecek bizimle Sakine…

— Aman Rozalya zaman nedir ki, üfleyip geçiverir. Bak yaza gelecek diyorsun…

— Gelecek inşallah… Hüda nasib ederse…

Sevinç Çokum, Rozalya Ana
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

1. Sizce Rozalya Ana'nın benzerlerine başka eserlerde de rastlamak mümkün müdür yoksa Rozalya Ana, yazar tarafından bu hikâye için kurgulanmış bir hikâye kişisi midir? Gerekçeleriyle açıklayınız.

....

....

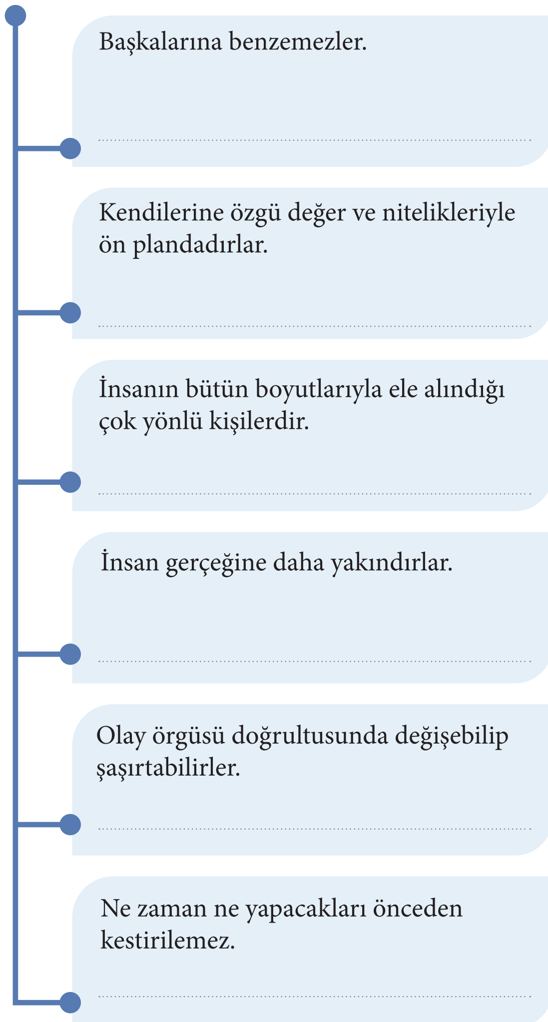
....

....

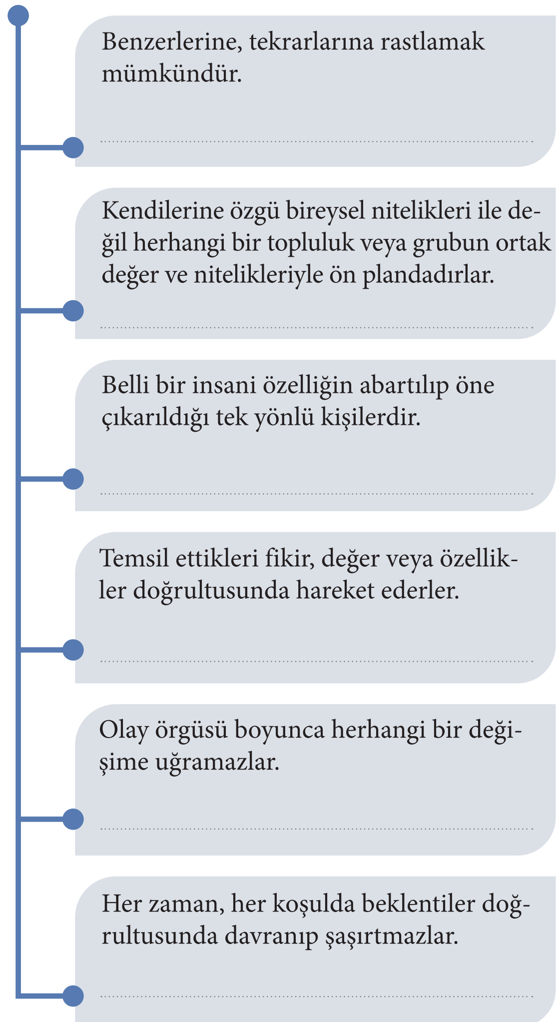
....

2. Aşağıdaki bilgi haritasında verilen bilgilerden hareketle okuduğunuz veya izlediğiniz eserlerden (hikâye, roman, tiyatro, film…) aklınızda kalan karakter veya tiplere örnekler veriniz.

KARAKTER

TİP

2. ÜNİTE** : **HİKÂYE > Hikâyenin Yapı Unsurları > Olay Örgüsü, Kişiler, Zaman, Mekân
Kavram : Olay Örgüsü, Kişiler, Zaman, Mekân
Genel Beceriler : İletişim Becerisi
Alan Becerileri : Yazma Becerisi

Çalışmanın Adı	**HİKÂYEYİ TAHLİL EDİYORUM**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Hikâyenin yapı unsurlarını ve bu unsurların hikâyedeki işlevlerini açıklayabilme.*	

***Yönerge:** Aşağıdaki metni okuyunuz. Metinden hareketle soruları cevaplayınız.*

PAZARLIK

Sıcak yaz gecesi. Mahalle kahvesinin önündeki setin üstü sanki ufak bir bahçecikti. Ortada küçük bir havuz, içinde gazoz şişeleri, etrafında biraz çimen, kına çiçekleri. Kahve pencerelerine sicimler gerilmiş, gecesefaları, telgraf çiçekleri, kireçle sıvanmış yarım tenekeler içinde sardunyalar sıralanmış. Kapının sağ tarafında bazısı giyimli, birtakımı da gecelik entarileri, şam hırkaları ile dört beş kişi, İstanbul'un son büyük zelzelesinden konuşuyorlardı. Gümrük aracılarından Faik Efendi, kırk beş yaşlarında, uzun kara bıyıklı, esmer bir adam. Ayağının birini altına alarak, kaşlarını yukarı aşağı oynatarak anlatıyor:

"Ben" diyor, "hareket olurken Eminönü'ndeydim. Feyzi Bey, Allah sizi inandırsın, o Yeni cami minareleri yok mu birbirine dokunuyor ayrılıyor, dokunuyor ayrılıyor, o kaldırım taşları sanki su içinde fasulye kaynar gibi böyle kaynıyordu. O mavnalarda ne kadar yemiş varsa hepsi dansa kalkmış. Herkes köprüye koştu, ben de koştum. Köprünün üstüne gelen yığıldı, hilafsız beş yüz bin kişi vardı."

Muhatabı şam hırkalı, zayıf, uzun boylu, kalın sesli Harbiye Nezareti Mektubi Kalemi müsevvitlerinden Feyzi Bey:

"Yok hacım" dedi, "bu biraz hilaflı oldu."

Faik Efendi bozulmuş, sordu: "Neden?" dedi.

"Neden olacak elmasım, köprünün üstü beş yüz bin kişi alır mı?"

Faik Efendi, sonra fena hâlde saracaklarını ve bu işin bitip tükenmeyeceğini bildiğinden, işi kabul ettirmeye çalışıyordu. Salkım ağacının kütüğüne dayanmış askerî eczacı Remzi Efendi hiç gülmeyen yüzüyle yavaş sesle sordu:

"Köprü bu kadar adamı nasıl kaldırır" dedi, "hikmet!"

"İstanbul halkının yarısı? Vardı ya, ne zannediyorsunuz? Yarım milyon dediğin nedir!"

Etraftakiler çokça gülüştüler, Faik Efendi de biraz gevşer gibi oldu:

"Adam" dedi, "beş yüz bin olmasın da dört yüz bin olsun!"

"Dört yüz bin de olmaz."

"Neden?"

"E, hesap meydanda. Diyelim köprünün boyu olsun dört yüz metre, öyle mi?"

"Ne bileyim, ölçmedim ya!"

"Canım, şimdi beş yüz bin kişiyi gözle hesap ediyordun, köprüyü neden hesap edemiyorsun?"

"Ne bileyim ben, sizin sözünüze karşı söylüyorum!"

Feyzi Bey hesap yaparken, Faik Efendi ona bakıyordu. Biraz düşünür gibi oldu. Kaşlarını oynatarak:

"Ben hesap mesap bilmem" dedi, "dört yüz bin yoksa, iki yüz bin kişi ferah ferah vardı. İsterseniz başkalarına da sorun."

Biraz durdu. Sonra işe az daha tav vermiş olmak için:

"Feyzi Bey, Feyzi Bey" dedi, "bu, kahvede durup hesap halletmek değil, can pazarı kardeşim, herkes kendi başının derdine düşmüş. Denize düşen yılana sarılır."

Feyzi Bey gülümsedi:

"Yok, hacım" dedi, "elbet dediğin doğrudur. Sen yalan söyleyecek değilsin ya! Ben latife ettim."

Dinleyenlerden biri: "Öyledir, öyle" dedi, "Faik'in hakkı var."

Sustular. Faik Efendi biraz bozulmuş:

"Yok, ama" dedi, "valla saracaksınız... Olmaz ki... İnsanı lakırdı ettiğine de pişman edersiniz. Feyzi Bey, canım, valla sen yapıyorsun."

"Benim bir şey dediğim var mı?"

"Ben bilirim" dedi, "Sen yüz bin kişiye razı oluyor musun?"

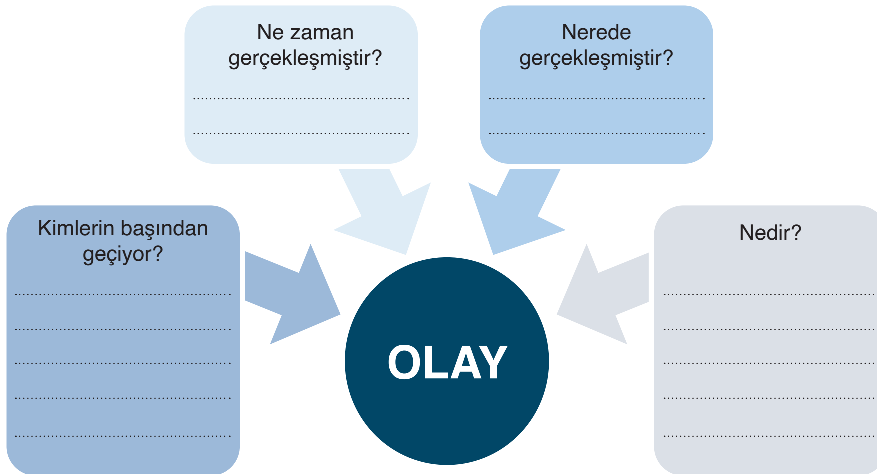
Feyzi Bey başı ile "olmam" diye işaret etti. Faik Efendi "yetmiş bine" diye sordu. Feyzi Bey gene razı olmadı. (...)

Memduh Şevket Esendal, Pazarlık
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

Kelime Dağarcığı:

hilaf: Yalan. **mavna:** Gemilere ve yakın kıyılara yük taşıyan, güvertesiz büyük tekne. **zelzele:** Deprem.

1. Aşağıdaki tabloda boşlukları doldurunuz.

2. Yazarın kurmaca bir metinde mahalle kahvesi gibi gerçek mekândan, Faik Efendi gibi gerçek kişilerden söz etmesinin amacı sizce ne olabilir?

....
....
....

3. Okuduğunuz hikâyede kına çiçekleri, gecesefaları, sardunyalar gibi olayın geçtiği zamanı vurgulayan betimleyici ifadelerin kullanılması anlatımı nasıl etkilemiştir?

....
....
....

2. ÜNİTE : HİKÂYE > Anlatıcı ve Bakış Açısı > Anlatıcı
Kavram : Anlatıcı
Genel Beceriler : İletişim Becerisi
Alan Becerileri : Yazma Becerisi

Çalışmanın Adı	ANLATICI SES	20 dk.
Çalışmanın Amacı	Hikâyede anlatıcının işlevini ve önemini açıklayabilme.	

Yönerge: *Aşağıdaki metinleri okuyunuz. Metinlerden hareketle soruları cevaplayınız.*

I. Metin

ÖYKÜDE ANLATICI SES

(…)

Yazar, bir öyküyü oluştururken, hikâyeyi kimin anlatacağını, nasıl anlatacağını; kahramanın dünyayı, eşyayı nasıl algıladığını belirler. Bu tasarı, yazarın anlatımda, metinde bir odak belirlemesinden başka bir şey değildir. Yazar odağını ve bakış açısını oluşturduktan sonra bu zaviyeden hikâyesini anlatır. Yazarın en hayati tercihi budur: Olayı kimin bakış açısından anlatacaktır. Bu seçim aynı zamanda yazarın tarafını ve öyküden beklentilerini de belirler. Çünkü öyküyü kimin bakış açısından anlatacağını bu beklentileri doğrultusunda oluşturur. Bir anne kız vedalaşmasını anlatacak öykücü için annenin bakışı seçilirse öykünün farklı, kızın gözünden anlatılırsa farklı bir hâl alacağı açıktır. Yazar hangi duyguyu vermek istiyorsa o anlatıcıyı seçer.

(…)

Necip Tosun, Modern Öykü Kuramı

II. Metin

KAŞAĞI

Ahırın avlusunda oynarken aşağıda, gümüş söğütler altında görünmeyen derenin hazin şırıltısını işitirdik. Evimiz, iç çitin büyük kestane ağaçları arkasında kaybolmuş gibiydi. Annem İstanbul'a gittiği için benden bir yaş küçük olan kardeşim Hasan'la artık Dadaruh'un yanından hiç ayrılmıyorduk. Bu, babamın seyisi, ihtiyar bir adamdı. (…)

Gümüş gibi parlayan bu güzel kaşağının dişlerine baktım; çok keskin, çok sivri idi. Biraz köreltmek için duvar taşlarına sürtmeye başladım. Dişleri bozulunca tekrar denedim. Gene atların hiçbiri durmuyordu. Kızdım. Öfkemi sanki kaşağıdan çıkarmak istedim. On adım ilerideki çeşmeye koştum. Kaşağıyı yalağın taşına koydum. Yerden kaldırabileceğim en ağır bir taş bularak üstüne hızlı hızlı indirmeye başladım. İstanbul'dan gelen, ihtimal, Dadaruh'un kullanmaya kıyamadığı bu güzel kaşağıyı ezdim, parçaladım. Sonra yalağın içine attım. (…)

Babam pek sertti. Bir bakışından ödümüz kopardı. Hasan'a dedi ki:

Eğer yalan söylersen seni döverim...

— Söylemem.

— Pekalâ, bu kaşağıyı niye kırdın?

Hasan, Dadaruh'un elinde duran âlete şaşkın şaşkın baktı. Sonra sarı saçlı başını sarsarak:

— Ben kırmadım, dedi.

— Yalan söyleme, diyorum.

— Ben kırmadım.

Babam tekrar:

— Doğru söyle, darılmayacağım. Yalan çok fenadır, dedi.

Hasan, inkârda inat etti. Babam hiddetlendi. Üzerine yürüdü, "Utanmaz yalancı" diye, yüzüne bir tokat indirdi. (…)

Dadaruh çok durgundu. Pervin, hüngür hüngür ağlıyordu.

— Niye ağlıyorsun? diye sordum.

Kardeşin hasta. (…)

Ben de ağlamaya başladım. O, hastalandığından beri Pervin'in yanında yatıyordum. O gece hiç uyuyamadık. Dalar dalmaz Hasan'ın hayali gözümün önüne geliyor, "İftiracı! İftiracı" diye, karşımda ağlıyordu. Pervin'i uyandırdım.

— Ben Hasan'ın yanına gideceğim, dedim.

— Niçin?

— Babama bir şey söyleyeceğim.

— Ne söyleyeceksin

— Kaşağıyı ben kırmıştım, onu söyleyeceğim.

— Hangi kaşağıyı?

— Geçen seneki. Hani, babamın Hasan'a darıldığı...

Sözümü tamamlayamadım. Derin hıçkırıklar içinde boğuluyordum. Ağlaya ağlaya Pervin'e anlattım. Şimdi babama söylersem, Hasan da duyacak, belki beni affedecekti.

— Yarın söylersin, dedi.

— Hayır, şimdi gideceğim.

— Şimdi baban uyuyor, yarın sabah söylersin; Hasan da uyuyor. Onu öpersin; ağlarsın; seni affeder.

— Pekala!

— Haydi şimdi uyu!

Sabaha kadar gene gözlerimi kapayamadım. Hava henüz ağarırken Pervin'i uyandırdım. Kalktım. Ben içimdeki zehirden azabı boşaltmak için acele ediyordum. Yazık ki, zavallı masum kardeşim o gece ölmüştü. Sofada çiftlik imamıyla Dadaruh'u ağlarken gördük. Babamın dışarıya çıkmasını bekliyorlardı.

Ömer Seyfettin, Seçme Hikâyeler
(Metinler, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

1. Birinci metinde yazara göre bir eserde anlatıcıyı belirlemek "hayati" bir unsur olarak görülmektedir. Metinde verilen bilgilerden hareketle bir eserde anlatıcı neden önemlidir? Açıklayınız.

....
....

2. Ömer Seyfettin, *Kaşağı* hikâyesinde anlatıcı olarak hikâye kahramanı kardeşi seçmiştir. Yazar, anlatıcı belirlerken anlatıcının bazı özelliklerini (duygusal durumunu, diğer kahramanlara karşı tutumunu, kişisel özelliklerini vb.) de önemser. Metne göre kardeşin özellikleri hikâyede anlatıcı olması için uygun mudur? Açıklayınız.

....
....

3. Modern hayatta televizyon programları (dizi, sinema, haber programları, futbol maçı anlatıları, reklamlar) eski zaman hikâye anlatıcılarının yerini tutabilir mi? Açıklayınız.

....
....

2. ÜNİTE : HİKÂYE > Anlatıcı ve Bakış Açısı > Bakış Açısı
Kavram : Hâkim Bakış Açısı
Genel Beceriler : İletişim Becerisi, Bilgi Okuryazarlığı Becerisi
Alan Becerileri : Yazma Becerisi

Çalışmanın Adı	**BİLDİKLERİMİ ANLATIYORUM**	20 dk.
Çalışmanın Amacı	Hâkim bakış açısının özelliklerini ve işlevini açıklayabilme.	

Yönerge: *Aşağıdaki metni okuyunuz. Metinden hareketle soruları cevaplayınız.*

BİR GEMİCİ HİKÂYESİ

Şap Denizi'nde dolaşan gemilerin ateşçilerine kazanların önü güverteden daha serin gelir.

İşte bunun için başaltındaki kamaradan çıkarak ocak vardiyasına giden genç bir ateşçi, gözlerini kapayıp öne doğru eğilerek koşuyor, gemiyi yalayıp duran sıcak rüzgârdan kaçmak istiyordu. Fakat fırtınanın önündeki gemi cezbeli bir derviş gibi kendini dört tarafa çarpıyor ve makine dairesine doğru koşmaya çalışan genç ateşçi düşmemek için bazen küpeşteye, bazen kaptan kamarasının açık duran kapısına sarılıyordu. Biraz sonra ufak kapıya yetişti. Daracık demir merdivenleri koşarak indi.

Bu genç ateşçi daha on dokuz yaşındaydı. Tercümei hâli (biyografisi) gayet kısadır: Babası yüzbaşıydı. Tekaüt olunca oğlunu okutamadı. (…) mektebi dördüncü sınıfta bıraktı. On dört yaşından on sekiz yaşına kadar yalnız boş gezdi. Babasının evinde yiyip içerek ve sokakta kavga ederek geçen bu günler, babası kalp sektesinden ölünceye kadar devam etti. Oğlunun haylazlıklarının, oldukça gün görmüş olan babanın ölümünde fazlaca tesiri olduğu da söylenebilir. Yalnız bu ölümden sonra sert bir -ekmek kazanmak- devresi başladı. Babasından kalan maaş, anasıyla küçük kız kardeşine bile yetmiyordu. İhtimal, deniz kenarı bir şehirde olmaları, gemilere girmesine sebep oldu. Bunda katiyen bir tercih falan yoktu. Aynı ihtimalle şoför ve bakkal çırağı da olabilirdi. Fakat şimdi bir senelik deniz hayatı onu başka şey olmak istemekten vazgeçirmişti. (…)

Dili onu biraz da münzevi yapmıştı. İnsanlara pek güç meram anlatıyordu; yarım saat uğraşarak bir kelime çıkarabiliyor, etrafındakileri güldürmese bile sıkıyor, daha fazla da kendisi sıkılıyordu. Deniz ona oldukça mükemmel bir arkadaştı. Başaltındaki kirli yatağında, geminin burnuna çarpan dalgaların uğultusunu dinler, onları uykusunda bile duyardı. Zaten sıkmadan uzun uzun anlatmasını bilen yegâne geveze, denizdir. Ömürlerinin dörtte üçünü denizde geçiren ihtiyarların arasında bile, suların sesini sıkıcı, yeknesak bulan, bu sesten bıkan birine tesadüf edilmemiştir.

(…)

Bu gemiye gireli daha bir ay olmamıştı. (…) Gemi değil, bir cehennemdi bu... Altmış sene evvel İtalya'da yapılmış, kocaman, dört direkli, yelkenli ve tek kazanlı bir vapurdu. (…) Yunan veliahdına yatlık, Danimarka hükümetine mektep gemiliği, bir Rus tüccarına posta vapurluğu yapmıştı. Ve şimdiki sahibi İstanbullu bir Yahudi, bu hurdayı Aden ile İstanbul arasında şilep olarak işletiyordu.

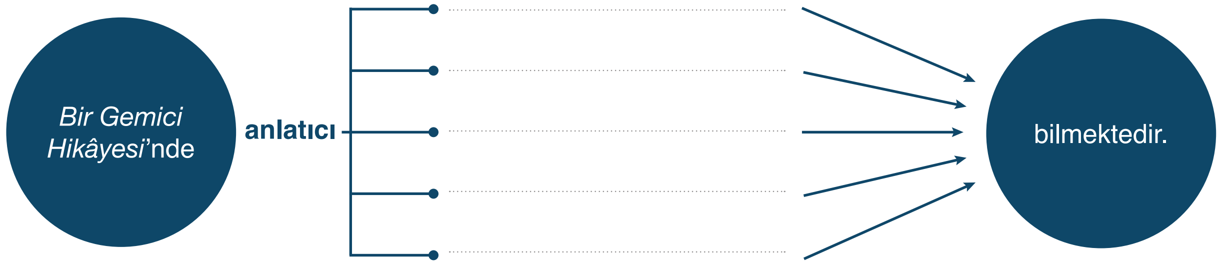
(…)

Sabahattin Ali, Bütün Öyküleri I
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

Kelime Dağarcığı:

ateşçi: Fabrika, vapur, lokomotif vb. ateşle işleyen yerlerde ocaklara kömür atıp ateşin sürekli yanmasını sağlayan kimse, kazancı, ocakçı. **başaltı:** Gemilerde tayfa ve erlerin ön güverte altındaki koğuşları. **cezbeli:** Bir duygu veya bir inanışın etkisiyle aşırı ölçüde coşup kendinden geçen kişi. **kalp sektesi:** Kalbin birdenbire durması. **küpeşte:** Gemide güverte hizasında ıskarmoz bağlarına tutturulan dikmelerin dış yüzlerine kaplanan kaplamaların oluşturduğu siper, borda kaplamalarının en üstü, güverteden yukarı kalan bölüm, korkuluk, parapet. **münzevi:** Topluluktan kaçan, yalnız başına kalmayı seven. **Şap Denizi:** Kızıldeniz. **şilep:** Yük gemisi. **tebaa:** Uyruk. **tekaüt olmak:** Emekli olmak, emekliye ayrılmak. **yeknesak:** Tekdüze.

1. Okuduğunuz metindeki altı çizili ifadelerden yola çıkarak aşağıdaki boşlukları doğru bilgilerle doldurunuz.

2. Okuduğunuz hikâyede başkahramanın kendisi anlatıcı olsaydı anlatımda ne tür farklılıklar ortaya çıkardı? Belirtiniz.

....
....
....
....
....

3. Metinden alınan aşağıdaki cümlelerde anlatıcının taraflı davranıp davranmadığını ilgili kutucuğa (✓) işareti koyarak belirtiniz. "Açıklama" kısmına gerekçesini yazınız.

Cümleler	Anlatıcı Taraflı Davranmıştır.	Anlatıcı Tarafsız Davranmıştır.	Açıklama
Babası yüzbaşıydı. Tekaüt olunca oğlunu okutamadı. (…) mektebi dördüncü sınıfta bıraktı. On dört yaşından on sekiz yaşına kadar yalnız boş gezdi.			
Oğlunun haylazlıklarının, oldukça gün görmüş olan babanın ölümünde fazlaca tesiri olduğu da söylenebilir.			
İhtimal, deniz kenarı bir şehirde olmaları, gemilere girmesine sebep oldu. Bunda katiyen bir tercih falan yoktu. Aynı ihtimalle şoför ve bakkal çırağı da olabilirdi.			
Zaten sıkmadan uzun uzun anlatmasını bilen yegâne geveze, denizdir. Ömürlerinin dörtte üçünü denizde geçiren ihtiyarların arasında bile, suların sesini sıkıcı, yeknesak bulan, bu sesten bıkan birine tesadüf edilmemiştir.			

2. ÜNİTE : ***HİKÂYE > Anlatıcı ve Bakış Açısı > Bakış Açısı***
Kavram : *Gözlemci Bakış Açısı*
Genel Beceriler : *İletişim Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**GÖZLERİMLE GÖRDÜM**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Gözlemci bakış açısını açıklayabilme.*	

Yönerge: *Aşağıdaki metni okuyunuz. Metinden hareketle soruları cevaplayınız.*

ARABALAR BEŞ KURUŞA

Akşam, caddelerin kalabalık zamanında, köşe başına bir kadınla bir çocuk gelirdi. Siyah bir çarşafa bürünen kadın elleriyle çarşafını yüzüne kapatır, yalnız iki siyah göz, sokağın yarı aydınlığında, parıltısız, önüne bakardı. Çocuk yanında ayakta dururken o çömelir, küçük bir çuvaldan birtakım oyuncaklar çıkarırdı: Bunlar bir değneğin ucuna takılmış bir çift tahta tekerlekti. Tekerleklerin üzerinde, iki yuvarlak tahtanın arasına çivilenmiş dört çubuktan ibaret kameriye gibi bir şey duruyor ve tekerlekler yerde yürütülünce bu kameriye fırıl fırıl dönüyordu.

Oyuncaklar kadının önünde dizilince çocuk bir tanesini eline alıyor, kaldırımda ileri geri götürerek incecik sesiyle bağırmaya başlıyordu:

— Arabalar beş kuruşa... Beş kuruşa... Arabalar beş kuruşa!..

Ve sokaklar tenhalaşıncaya kadar, belki üç dört saat, burada duruyorlardı.

Çocuk sekiz yaşında vardı, fakat ilk görüşte altı yaşından fazla denilemezdi. Zayıf ve minimini idi. Sonra, hiç durmadan bağıran sesi küçük bir kızın sesi gibi ince ve titrekti. “Beş kuruşa!” derken “ş”lere basıyor ve dudaklarının arasından onları ezerek çıkarıyordu.

Kendisi de annesi gibi hep önüne bakar ve başını kaldırmazdı.

(…)

— Arabalar beş kuruşa!..

Başını çevirip baktı, sonra koşarak o tarafa gitti, siyah çarşaflı kadının yanındaki çocuğun elini tutarak:

— Aaa! Dedi, sen burada araba mı satıyorsun?

Satıcı başını kaldırıp baktı. Hemen yüzü güldü, o da “Aaa” dedi ve ilave etti:

— Annem yalnız gelemiyor, sonra bağıramıyor da... Onun için ben de geliyorum!..

Beyaz tozluklu çocuk, yün eldivenli ellerini paltosunun cebine sokarak küçük bir kese kâğıdı çıkardı, içinden bir badem ezmesi alıp ağzına attı, bir tane de arkadaşına verdi. Ağzını şişirerek sordu:

— Derslere ne zaman çalışıyorsun?

— Mektepten çıkınca... İki saat filan çalışıyorum, dersleri yapıyorum. Ondan sonra buraya geliyoruz.

(…)

Sabahattin Ali, Bütün Öyküleri
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

1. **a)** Metinde kahramanların zihninden geçenlere, geçmişte yaşadıklarına, gelecekte yaşayacaklarına dair bilgiler olup olmadığını gerekçesiyle açıklayınız?

....
....
....
....
....

b) Metindeki anlatıcı ile "ayna" arasında bir benzerlik kurulabilir mi? Neden?

....
....
....
....
....

2. Metinde genellikle üçüncü kişili anlatım/üçüncü kişi ağzı kullanılmıştır. Okuduğunuz metnin son iki cümlesini üçüncü kişi ağzıyla yeniden yazınız.

....
....
....
....
....

3. Şahit olduğunuz bir olayı kahramanlara eşit mesafede ve tarafsız olarak anlatmak isteseydiniz hangi bakış açısını tercih ederdiniz?

....
....
....
....
....

2. ÜNİTE : HİKÂYE > Anlatıcı ve Bakış Açısı > Bakış Açısı
Kavram : Kahraman Anlatıcı Bakış Açısı
Genel Beceriler : İletişim Becerisi
Alan Becerileri : Yazma Becerisi

Çalışmanın Adı	**KAHRAMAN BAKIŞ AÇISI NEDİR?**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Kahraman bakış açısının özelliklerini açıklayabilme.*	

Yönerge: *Aşağıdaki metni okuyunuz. Metinden hareketle soruları cevaplayınız.*

SEVDİĞİM

Odaya yavaşça girdim, bu ufak köylü kulübesinin içine bir esmer tül serpilmişti. Ocağın önünde gölgeni görüyordum, dirseklerini dizlerine dayamış, başını ellerinin içine almış ateşlere bakıp düşünüyordun.

O gün akşama kadar yağmur düşmüş ve bizi güzelce ıslatmıştı. Arkamıza kalın atkılar aldığımız hâlde yine çamaşırlarımıza kadar ıslanıyor, atların üstünden duman çıkıyor, tekerlekler sular içinde dönüyor, kırlarda, bütün kuru dereler su getirmiş, taşmış, her taraftan sel suları gidiyor, mütemadiyen küçük küçük göller, ırmaklar geçerek, etrafa sular saçarak gidiyorduk.

(…)

Yağmur dineli üç dört saat olmuştu. Artık yollarda araba tekerleklerinin izlerinden ufacık dereler akmıyordu, yalnız güzel yıkanmış kumlar yer yer serilmiş, birkaç adımda bir ufacık göller gurubun rengiyle ufak altın tepsiler gibi parlıyordu.

Güneş batmış, yorgun uzanmış dinlenen bulutların arasında sema altın renkleriyle yanıyor, altında derenin durgun sularında yansıyor ve suların parlak yüzünde uzun kamışların ince gölgeleri güzelce görünüyordu.

O tarafta, ufuk üstünde bir köyün, bütün renkleri silinmiş yalnız çatılar, bacalar ve sivri birer külaha benzeyen ot odalarının semaya düşen kenar hattı belli oluyor ve sakin rutubetli havada semaya yükselen dumanlar eflatun, renkli görünüyordu.

(…)

Sevdiğim, akşam ne kadar güzel, dere ne kadar parlak ve durgun. Uzaktan köpek sesleri ne kadar canlı, yağmurdan sonra ovanın bu sükûnu ne kadar tatlı idi. Yanımda ayakta duruyordun, yüzüne bakmıyordum, ancak acayip bir hisle iki damla yaşın güzel yanaklarından yuvarlanıp düştüğünü duydum. O lahza dönüp yüzüne baksam, sanki tatlı bir hayal uçacakmış, sanki güzel bir rüyadan uyandırılacakmış gibi içime bir korku gelirdi. Her zaman olduğu gibi tamamen seninle meşgul olarak hareketsiz durdum.

Sevdiğim! Her zaman olduğu gibi dedim, çünkü sen benim tatlı bir hayalimdin. Seni ancak ruhumla hissederdim, ne zaman sana elimi uzattımsa, ruhun dalgalandı, kollarım arasında yalnız tatlı bir ceset buldum.

(…)

Memduh Şevket Esendal, Gödeli Mehmet
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

1. Bir çocukla bir yetişkinin bakış açıları, kültür düzeyleri, tecrübeleri birbirinden farklıdır. Bu nedenle yazar, eserini yazmadan önce bir çocuğun veya bir yetişkinin hayata bakış açısını da göz önünde bulundurarak anlatıcı tipini ve bakış açısını seçmelidir.

Siz bir hikâyenin yazarı olsaydınız eserinizde hangi bakış açısını kullanırdınız?

....
....
....
....
....
....
....
....
....
....

2. Kahraman bakış açısı, edebî metinlerde başvurulan en eski ve en yalın anlatıcı türlerinden biridir. Birinci kişili anlatıcı ve kahraman bakış açısıyla yazılmış bir eserde anlatıcı olayı bizzat yaşar. Anlatıcı, çevresindeki kişileri, bu kişilerin duygu ve düşünce dünyalarını kendi gözüyle görür ve okuyucuya tanıtır.

Bu durumun okuyucuya ve hikâyenin inandırıcılığına katkısı sizce nedir?

....
....
....
....
....
....
....
....
....
....

3. Okuduğunuz metinden hareketle kahraman bakış açısıyla yazılan eserlerin özelliklerini maddeler hâlinde yazınız.

....
....
....
....
....
....
....
....
....
....

2. ÜNİTE : ***HİKÂYE > Anlatım Biçimleri > Öyküleme ve Betimleme***
Kavram : *Öyküleme ve Betimleme*
Genel Beceriler : *İletişim Becerisi, Bilgi Okuryazarlığı Becerisi*
Alan Becerileri : *Okuma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**ANLATIM TARZIMIZ**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Bir hikâyedeki anlatım biçimleri arasındaki farkı belirleyebilme.*	

Yönerge: *Aşağıdaki metni okuyunuz. Metinden hareketle soruları cevaplayınız.*

GÜVERCİN AVLAYAN MARTI

Terasta yemlerini yiyen güvercinlerden biri aniden başının üzerinde kurşundan bir gölge hissetti. Çatıya tüneyen martı, şişmanlığından umulmayan bir çeviklikle güvercinin tepesine inmiş, zavallıyı yerden iki metre yükseklikte vurmuştu.

(…)

Tabiatın kanunu değildi bu.

(…)

Niçin martılar güvercin avlıyor? Balıkla beslendiğini bildiğimiz bu güzelim hayvanlar niçin çıktı yoldan böyle? Bir araştırma mı yapılsa acaba? Bana göre araştırmaya falan gerek yok…

Ağaçları tıraş ettik, balıkların kökünü kuruttuk. Havayı mazotla doldurduk. Toprağı dejenere ettik. Bir yerden şöyle kazara çıkmış bir çimen ucu görsek, hep birlikte oraya hücum ederek ezdik onu, mahvettik.

Büzülüp kaldığım odada martıya mı, güvercine mi, yoksa kendi hâlime mi ağlayacağımı bilmeden donup kalmıştım…

Mustafa Kutlu, Arka Kapak Yazıları
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

1. **a)** "Çatıya tüneyen martı, şişmanlığından umulmayan bir çeviklikle güvercinin tepesine kurşun gibi inmiş, zavallıyı yerden iki metre yükseklikte vurmuştu." Metinden alınan bu cümlede ağırlıklı olarak "..." anlatım biçimi kullanılmıştır.

b) "Niçin martılar güvercin avlıyor? Balıkla beslendiğini bildiğimiz bu güzelim hayvanlar niçin çıktı yoldan böyle?" Metinden alınan bu cümlede ağırlıklı olarak "..." anlatım biçimi kullanılmıştır.

2. **a)** Okuduğunuz metinde inandırıcılığı sağlamak için hangi ögeler kullanılmıştır?

....
....
....
....
....
....
....
....
....
....

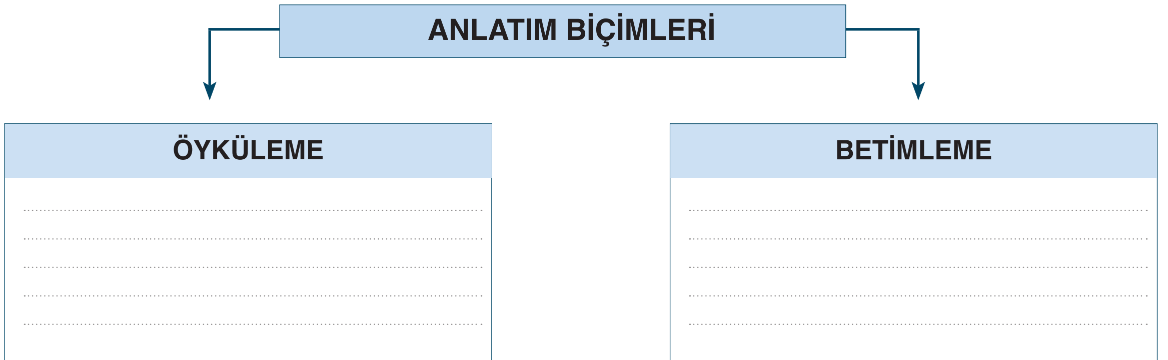
b) Niteleyici kelimelerin kullanılmasının metne katkıları nelerdir?

....
....
....
....
....

3. Aşağıdaki boşlukları tablodaki kavramlara göre doldurunuz.

Kavram	Kendi Tanımım	Metinden Örnekler
Öyküleme		
Betimleme		

4. **a)** Aşağıdaki boşluklara öyküleme ve betimleme anlatım biçimlerinin üçer özelliğini yazınız.

b) Öğrendiğiniz bilgilerden yararlanarak aşağıdaki boşluğu doldurunuz.

Öyküleme ve Betimleme Arasındaki Ayırt Edici Özellikler	

2. ÜNİTE : ***HİKÂYE > Anlatım Teknikleri > Anlatım Teknikleri***
Kavram : *Anlatma (Tahkiye Etme) Tekniği*
Genel Beceriler : *İletişim Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

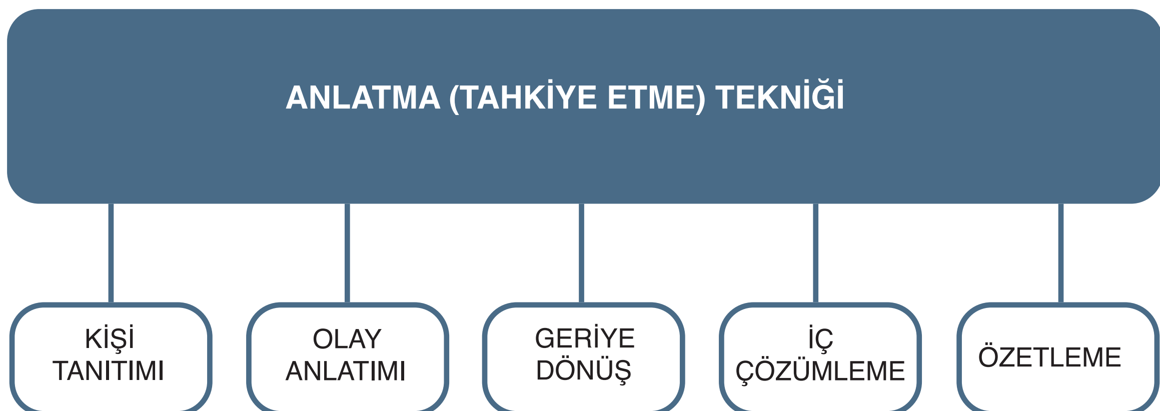
Çalışmanın Adı	**NASIL ANLATILIR?**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Hikâyede anlatma tekniğinin özelliklerini açıklayabilme.*	

Yönerge: *Aşağıdaki bilgi haritalarını inceleyiniz. Bilgi haritarından hareketle soruları cevaplayınız.*

1. Hikâyede anlatılanların okura aktarılmasında anlatıcının işlevini açıklayınız.

....

2. Aşağıdaki tabloda verilen metinlerde hangi anlatma tekniklerinin kullanıldığını boşluklara yazınız.

a)	....	**SEMAVER** (…) Sabahları Ali'nin bir semaver, bir de fabrikanın önünde bekleyen salep güğümü hoşuna giderdi. Kahvaltısını yaptıktan sonra evden çıkıp duraktaki arkadaşları ile buluştu ve birlikte fabrikaya yürüdüler. (…) *Sait Faik Abasıyanık, Semaver*
b)	....	**BENLEM** (…) Neden sonra, bir mucize olmuş gibi yüreği alışılmış vuruşlara kavuşunca burun direğini sızlatan kokusunda sonu gelmez çığlıkların anlatılmaz homurtularında pek öyle katlanılmaz şeyler olmadığını düşünmüştü. 'Neredeyse alışmıştım' demişti içinden. (…) *Tahsin Yücel, Ben ve Ötesi*
c)	....	**SEVİNCİNİ BULMAK** (…) Salim Usta karısının yasını bir yıl tuttu, pes etti. Uzak akrabalarından bir kadın buldular: Sultan. Kadının on sekiz yaşlarında iki oğlu vardı. Görüştüler, anlaştılar. Sultan Elif'in ciciannesi olarak eve geldi, yerleşti. Eğri oturup doğru konuşmalı; kadın işbilir, mülayim, akıllı çıktı. (…) *Mustafa Kutlu, Sevincini Bulmak*
ç)	....	**BUHRAN** (…) Sustu... Çenesinden tutarak yüzünü bana doğru çevirdim: Bu yüz, radyo lâmbasının zayıf turuncu ışığında belli belirsiz, çok eski bir rüyada görülen bir yüzün hatırası gibi görünüyordu… Ben bu rüyayı on yedi yaşımda iken görmüş ve onu senelerce şehir şehir, sokak sokak aramış ve daha ilk karşılaşmamızda, göğsüm daralarak: 'İşte bu odur!' demiştim. (…) *Tarık Buğra, Oğlumuz / Yarın Diye Bir Şey Yoktur*
d)	....	**SON KUŞLAR** (…) Hele bir tanesi vardı, bir tanesi. Çocukları bu işe seferber eden de oydu. Ökseleri cumartesi gecesinden hazırlayan da… Konstantin isminde bir herifti. Galata'da bir yazıhanesi vardı. Zahire tüccarıydı. Kalın, tüylü bilekleri, geniş göğsü, delikleri kapanıp açılan üstü kara kara benekli bir burnu, deriyi yırtmış da fırlamış gibi saçları, kısa kısa bir yürümesi, kalın kalın bir gülmesi… (…) *Sait Faik Abasıyanık, Son Kuşlar* *(Metinler, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)*

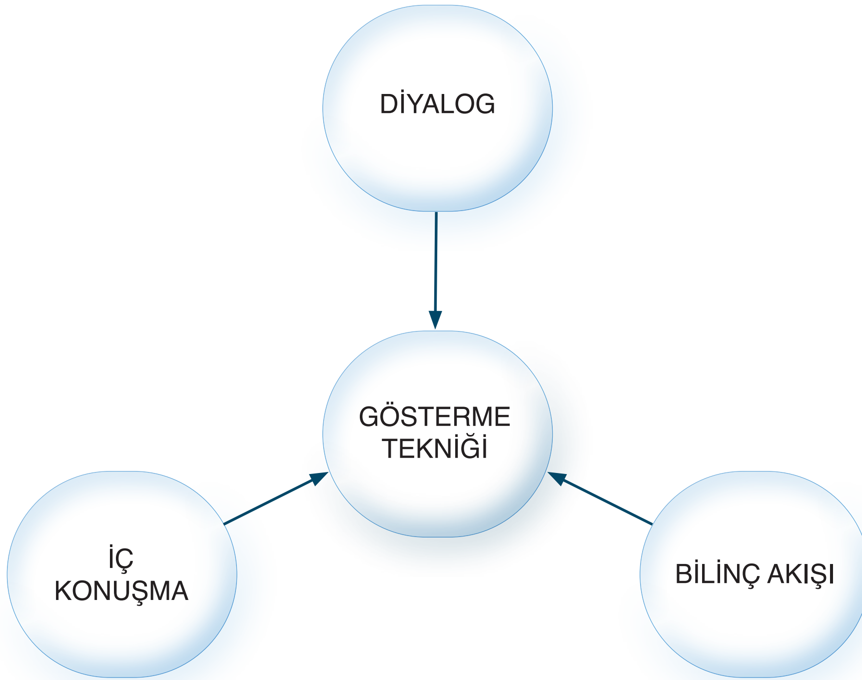

2. ÜNİTE : ***HİKÂYE > Anlatım Teknikleri > Anlatım Teknikleri***
Kavram : *Gösterme Tekniği*
Genel Beceriler : *İletişim Becerisi, Bilgi Okuryazarlığı Becerisi, Yaratıcı Düşünme ve İnovasyon Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**GÖSTERME TEKNİĞİ**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Öyküleyici metinlerde gösterme tekniğini açıklayabilme.*	

Yönerge: *Aşağıdaki bilgi haritasını inceleyip metinleri okuyunuz. Metinlerden ve bilgi haritasından hareketle soruları cevaplayınız.*

Bilgi Notu: Öyküleyici metinlerde gösterme, tahkiye etme (anlatma), betimleme, özetleme, diyalog, iç konuşma, bilinç akışı gibi anlatım tekniklerinden yararlanılır. Bunlardan gösterme tekniğine "sahneleme" adı da verilir. Gösterme tekniği genellikle diyalog, iç konuşma ve bilinç akışı ile yapılır.

I. Metin

EVDEKİ

(…)

"Sokağa bakıyorum. Tek tük geçenler var. Çoğu kadın. Yüzleri asık, adımları sert. Bir yerden kavgadan geliyorlar, ya da bir yere kavgaya gidiyorlar sanırsın… Kös kös yürüyorlar. Hepsi de kendine güvenen kişiler, belli. Kusur bağışlayacak göz yok bunlarda. Büzülüyorum; içimi bir korku kaplıyor. Şu tokmak gibi herif bizim sokakta oturan kasap değil mi? Öğle yemeğine geliyor olmalı. Kime bırakmış dükkânı? Yetişkin çırakları vardır. Ceketi yamalı bir adama kemikli yerinden yarım kilo eti onlar yutturur şimdi. Bu adamlar namaz kılar mı acaba?"

(…)

Yusuf Atılgan, Bütün Öyküler

II. Metin

ESKİCİ

(…)

Bir aralık nerede kimlerle olduğunu keyfinden unuttu, dalgınlığından ana diliyle sordu:

"Çiviler ağzına batmaz mı senin?"

Eskici başını hayretle işinden kaldırdı. Uzun uzun Hasan'ın yüzüne baktı:

"Türk çocuğu musun be?"

"İstanbul'dan geldim!"

"Ben de o taraflardan... İzmit' ten!"

(…)

Refik Halid Karay, Gurbet Hikayeleri

III. Metin

BEYHUDE ÖMRÜM

(…)

"Islak kayanın önünde uzanan toprak parçasına bakarken daldığım bu kısacık zamana nasıl sığmıştı bu kadar ağaç, bu kadar meyve, bu kadar yeşillik. Demek içime işlemiş. İçimden çıkıp o avuç içi kadar, taşlık, çalılık toprak parçasına yayılıvermiş."

(…)

Mustafa Kutlu, Beyhude Ömrüm

(Metinler, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

1. Okuduğunuz metinlerde gösterme tekniğinin nasıl kullanıldığını belirleyiniz.

....

....

....

....

....

2. Okuduğunuz metinlerden ve kavram haritasından hareketle gösterme tekniğinin özelliklerini açıklayınız.

....

....

....

....

3. İç konuşma tekniğini kullanarak bir paragraf yazınız.

....

....

....

....

Hazırlayan: *Dr. Mustafa EREN*

2. ÜNİTE : ***HİKÂYE > Anlatım Teknikleri > Anlatım Teknikleri***
Kavram : *Gösterme (Sahneleme) Tekniği*
Genel Beceriler : *İletişim Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**VE ANLATICI ÇEKİLİR!**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Gösterme tekniğini açıklayabilme.*	

Yönerge: *Aşağıdaki metinleri okuyunuz. Metinlerden hareketle soruları cevaplayınız.*

I. Metin

AH MERCİMEĞİM

(…)
Kızlar vara yoğa güler, Aslı her lafa gülmezdi. Hayır hayır, somurtkan olduğundan değil, asaleti ve lacivert duruşu sebebiyle gülmez ama gülümserdi. Gülümseme dediğimiz şey yârin gül yüzünün çiçeklenmesi değil midir? Hah işte tastamam öyle gülümserdi. Aslı'yı gören bir daha bakardı. O kadar gösterişli bir duruşu vardı. Köşklere hanım, saraylara sultan olacak bir edası vardı. Bizim mahallenin capcık [şımarık, hoppa] kızları bile hakkını teslim eder ve "Köşklere layık bu Aslı!" derlerdi.
(…)

Mustafa Çiftçi, Ah Mercimeğim

II. Metin

SENİ NE İHTİYARLATTI?

(…)
Seni ne ihtiyarlattı?

Valla kayınpeder bize küçük bir arsa vermişti. Oraya bir ev yapıp başımızı sokmamız dört senemizi aldı. Derken hanım kooperatife girelim diye tutturdu. Girdik. Onu bitirdiğimizde çocuklar büyümüştü. Evlendirdik. Hanım büyük oğlan için küçük bir arsa almamızda ısrar etti. Aldık.

Ama ben ne sordum, siz ne anlatıyorsunuz?

Onu diyordum. Hanım küçük oğlanı da kooperatife soktu. İki oğlanın da ev işleri bitince Hacca gidecektik. Kavlimiz öyleydi.

Gittiniz mi?

O sene ben iki evi de satıp Meram'dan bir arsa almak konusunda ısrar ettim. Oğlanlar emlakçılık yapalım baba, sen bu işten anlıyorsun, diye tutturdular. Eee çocuklara iş lazım. Hayır demek olmaz…
(…)

Abdullah Harmancı, Seni Ne İhtiyarlattı?
(Metinler, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

1. Yukarıdaki metinlerin hangisinde anlatıcıya yer verilmemiştir? Gerekçesiyle yazınız.

....
....
....
....
....
....
....
....
....
....

2. Yukarıdaki iki metni gözleriniz kapalı olarak dinlediğinizde hangisi sahnede canlandırılıyor hissi uyandırır?

Bilgi Notu: Hikâyelerde olaylar/durumlar her zaman anlatıcılar yoluyla aktarılmaz. Kimi zaman anlatıcı aktarma işini bırakır, kenara çekilir. Yazar böylesi durumlarda olayları/durumları kahramanların ağzından doğrudan anlatmayı seçer.

Sizi kahramanların diyaloglarıyla baş başa bırakırım. Bir anlatıcıya gerek kalmaz.
Size kahramanın iç sesini duyururum. Kahraman kendi kendine konuşmaktadır adeta. Bir anlatıcıya gerek kalmaz.
Kahramanın bilinçaltında olanları duyarsınız. Serbest çağrışım yoluyla, mantık gözetmeksizin kahramanın düşüncelerini önünüze sererim. Bir anlatıcıya gerek kalmaz.
Diyalog
İç Konuşma
Bilinç akışı

3. Yukarıdaki görselde anlatıcının olmadığı, kahramanların kendilerini aracısız anlattıkları teknikleri temsil eden kişiler yer almaktadır. Bunlardan hangisinin konuşması okuduğunuz metinlerden biriyle örtüşmektedir?

2. ÜNİTE : ***HİKÂYE > Anlatım Teknikleri > Anlatım Teknikleri***
Kavram : Özetleme
Genel Beceriler : İletişim Becerisi
Alan Becerileri : Yazma Becerisi

Çalışmanın Adı	**YAZAR NEDEN ÖZETLİYOR?**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Anlatım tekniklerinden özetlemeyi açıklayabilme.*	

***Yönerge**: Aşağıdaki metni okuyunuz. Metinden hareketle soruları cevaplayınız.*

ÖMER

(…)

Şimdi biz, hepimiz doktorda toplanmıştık. Ancak birbirimizi kaybetmemek ister gibi, birbirimizi hatırlamak ister gibi karımla ben el ele tutuşmuş, öylece doktora, doktorun hareketlerine bakıyorduk:

Göğsünü dinledi, öksür dedi, nefes al, derin derin nefes al dedi, nefes ver dedi. Diline baktı. Derece koydu. Nabzını saydı ve bana:

— Sıtma geçirmiş miydi? diye sordu.

Hayır, Ömer sıtma geçirmemişti. Ömer hiç hasta olmamıştı. Ömer işte böyle aslan gibi bir çocuktu. Ona, böyle birdenbire ne oldu?

Ömer'in nesi var?

Doktor, "Önemsiz bir şey." dedi.

— Önemsiz bir şey. Reçeteyi ben yaptırır çocukla gönderirim, dedi.

Ve onların nasıl alınacaklarını anlattı.

Önemli bir şey değilmiş. Karım, o gittikten sonra:

— Fakat nedir? diye mırıldandı.

Ertesi gün, daha ertesi gün ve üçüncü gün Ömer, sabahları iyileşir gibi oldu; fakat akşamları, bir önceki akşamdan daha ağırlaştı ve ancak bir hafta sonra doktorlar:

— Tifo, dediler.

Ömer tifo yatağında, günlerce dalgın, erimiş ve bitmiş olarak yattı: ateş, ateş, ateş… Ateş yavrucağı eritmiş, bitirmişti.

Sonra, bir sabah kendine gelir gibi oldu. Akşam gene fenalaştı; fakat ertesi sabah bize gülümsedi ve annesi onu kucaklayıp öptü.

(…)

Tarık Buğra, Yarın Diye Bir Şey Yoktur
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

1. a) Hikâyede Ömer'in hastalığı genellemelerle ve zamanda atlamalarla anlatılmaktadır. Bu durumu dikkate alarak özetleme tekniğinin hikâye türündeki işlevini yorumlayınız.

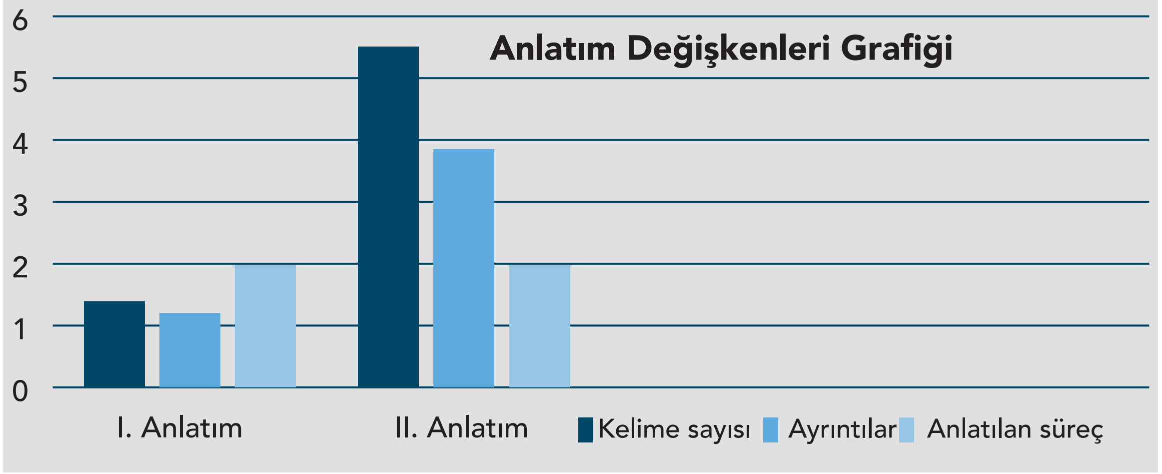
....
....
....

b) "Ertesi gün, daha ertesi gün ve üçüncü gün Ömer, sabahları iyileşir gibi oldu; fakat akşamları, bir önceki akşamdan daha ağırlaştı ve ancak bir hafta sonra doktorlar:
— Tifo, dediler. "

Yazar hikâyenin bu kısımda özetleme tekniğini kullanmasaydı hangi ayrıntıları anlatabilirdi? Açıklayınız.

....

....

2. Yukarıdaki tabloda bir olay, özetleme tekniği kullanılmaksızın hikâye edilmiş, ardından metnin bir bölümünde özetlemeye gidilerek ikinci kere anlatılmıştır. Grafiğin "I. Anlatım" ve "II. Anlatım" sütunlarında bu iki anlatımdaki kelime sayısı, ayrıntılar ve anlatılan sürece ilişkin oranlar verilmiştir. Buna göre hangi anlatım özetleme tekniğinin kullanıldığı hikâyeye aittir? Gerekçelendirerek açıklayınız.

....

....

....

....

....

(…) Nasıl anlatmalı? Hangi anlatıcıyı kullanmalı? Hangi zaman kipinde anlatmalı? Mekân seçimi nasıl olmalı? Diyalogların ağırlığı ne olmalı? Nereden başlamalı ve nasıl yol almalı? Metnin temposu nasıl olmalı; hızlı bir ritimle mi yoksa dingin bir su gibi mi akmalı? Final nasıl olmalı; vurucu bir şekilde mi yoksa ucu açık, okurun katılımını da hedefleyen bir sonla mı bitmeli?

İşte bütün bunlar sizin aklınızla idame ettirebileceğiniz matematiksel bir süreçtir. Yani dünyadaki her şey gibi öykünün de temelinde matematik vardır.

Neslihan Önderoğlu, Türk Öykücülüğü Özel Sayısı
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

3. Yukarıdaki metinden hikâyede kullanılacak özetleme tekniğinin de titiz bir hesaplama gerektirdiği yargısına ulaşılabilir. Buna göre sizce yazar özetlemede ne tür hatalar yapabilir? Yorumlayınız.

....

....

....

2. ÜNİTE : ***HİKÂYE > Anlatım Teknikleri > Anlatım Teknikleri***
Kavram : *İç Konuşma Tekniği*
Genel Beceriler : *İletişim Becerisi*
Alan Becerileri : *Okuma ve Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**BENDEN BANA**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*İç konuşma tekniğini açıklayabilme.*	

Yönerge: *Aşağıdaki metni okuyunuz. Metinden hareketle soruları cevaplayınız.*

MES'UT İNSANLAR FOTOĞRAFHANESİ

O akşam işimden erken çıkabilmiştim. Şöyle Beyoğlu'na kadar bir uzanayım, dedim. Köprü'den saatlerdir pis hava ile dolmuş ciğerlerimin teneffüs hakkını vererek, Haliç'i ve Boğaziçi'ni selâmlayarak geçtim. (…) Bu caddeye ne kadar da çok fotoğrafçı toplanmış, şimdiye kadar kaç tanesinin önünde resimleri seyre daldım. Bütün bu mes'ut insanlar buralara da saadetlerini tespit ettirmek için koşuşmuş olacaklar. Bu resimlerde, yaşayacaklarından daha uzun zaman tebessümleri devam edecek. Şu gelin, demin gördüğüm kocalı kadın değil mi? Şu pembe yüzlü, çift örgülü saçlı küçük çocuk, daha demin sıçrayarak yanımdan geçen genç kız değil mi? (…) Yalnız bu caddede bulunmak insanı mes'ut etmeğe kâfidir. Yaşadığımı, ben de saadetimi düşünmeliyim. Şu kadar dükkânın içinde elbette beni de mes'ut, hiç olmazsa memnun edebilecek şeyler satanlar da yok değil ya! (…) Fakat şimdi niçin böyle uğraşıp duruyorum? Niçin kendi kendimi aldatmaya çalışıyorum? Benim asıl mes'ut zamanlarım ne oldu? Niçin asıl o zamanlar resim üzerine resim çıkartmadım? Niçin her fotoğrafçıya uğramadık? (…)

Ziya Osman Saba, Mes'ut İnsanlar Fotoğrafhanesi
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

1. Yazar, aklından geçenleri aktarırken kesik ve kopuk cümleler yerine düzenli ve birbiriyle ilişkili cümleler kurmayı tercih etmiştir. Bu durumun anlatıma etkileri neler olabilir?

....
....
....
....
....
....
....
....

2. **a)** Yazar, metin boyunca kendi kendine konuşmakta ve sorular sormaktadır. Bu tür metinlerin karşılıklı konuşma tekniğiyle oluşturulan metinlerden ne gibi farkları olabilir?

....
....
....
....
....

b) Siz bu tür metinlerden hangisini okumayı tercih edersiniz? Neden?

....
....
....
....
....

3. Yaşadığınız bir olayı iç konuşma tekniğini kullanarak yazınız.

....
....
....
....
....

2. ÜNİTE : ***HİKÂYE > Anlatım Teknikleri > Anlatım Teknikleri***
Kavram : *İç Konuşma Tekniği*
Genel Beceriler : *İletişim Becerisi, Bilgi Okuryazarlığı Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	KAHRAMANIN İÇ DÜNYASI	20 dk.
Çalışmanın Amacı	Anlatım tekniklerinden iç konuşmayı açıklayabilme.	

Yönerge: *Aşağıdaki metni okuyunuz. Metinden hareketle soruları cevaplayınız.*

ÇÖZÜLME

I.

Şimdi sâkinim, öyle olmam gerek, biraz daha durulmalıyım, çünkü ben bir şey yapmadım, buna iyice inanmalıyım, iyice inanmalıyım, bıçak en son benim elimde değildi, arabacı vurulduğunda da kimse beni orada görmedi, daha sâkin, daha sâkin, daha sâkin.. ilkin kendimi inandırmalıyım.

Güneş pencerenin kirli, tozlu camlarından, sabahın ilk ışıklarını yayıyordu boş odaya. Yarım, belki bir saattir uyanık oldukları halde, kimse bir ötekine bir tek laf etmemişti. Uğursuz bir şey bekleniyor gibiydi. Sükûn, sanki, içlerinde bir dinamit örüyordu. Meczup kız Keriman, şimdi, duvarın oyuğundan çıkardığı üstü bezlerle sarılı bir çöpü tahtaların üzerinde gezindiriyor, ağzı bilinçsizce açık, "ağğğ, uğğğ" diye sesler boşaltıyordu Kerim'in sessizlik halkasına ve gaz ocağının harlı tısıltısına. *Daha sâkin, daha sâkin... anam bana inanmıyor, ilkin kendimi inandırmalıyım. Acaba polis eve uğradı mı? Soramazsın ki. Vay domuz başım.* Anası içeri girdi yeniden. *Vay belâlı başım.* Düşüncesi kesildi. O anda da, hiç beklemediği soruyu sordu anasına:

— Kahve var mı evde?

(...)

Ayakyolundan döndüğünde, anası, kahvesini yatağının baş ucuna koymuştu. Bu sefer, yorganını sırtlamadan, doncak, bağdaş kurdu yatağına. Fincanı avucuyla kavrayarak ağır, dalgın höpürdetti kahvesini. *Ne diyordum? Ha.. polis. Bıçağın bana ait olduğunu kimse bilmiyor.. Yani şimdilik.. Anam şüpheleniyor, gözünden bir şey kaçmıyor, ama beni ele vermez. Zaten ben ne yaptım? Ben mi yaptım?*

Bacısı, biçimsiz açılmış ağzıyla gülümsüyordu. Elindeki çöpü, tahtaya sertçe vurmaya başladı. Kerim, isteksiz, bakışlarını o yana çevirdi. Bacısının, çirkin denebilecek gülümsemesini görünce, dalgın düşüncelerinden kurtulur gibi oldu. Kendini, yerini belirledi adeta. Birden, açık, parlak bir gözle baktı bacısına:

— Eyi misin? diye seslendi.

Gıdıklanmış gibi güldü Keriman. Omuzlarını oynattı. Kardeşinden bir iltifat aldığını anlamıştı. Keyfinden, bebek ağlaması gibi sesler çıkardı ağız boşluğundan.

— Baba nasıl? diye sordu Kerim.

Keriman kıkırdadı. Elindeki çöpü kardeşinin üstüne fırlattı. Bu sıra, anası gazocağını pompalarken başını omzundan çevirdi, Kerim'e baktı. Yüzünde, hiç de sevecen bir anlatım yoktu, görünürde.

— Baban mı? diye sordu hınçla. Yeni mi aklına düştü?

Kerim, aldığı çöpü, emekleyerek kendisine doğru gelen bacısının önüne attı.

— Yok, diye karşılık verdi anasına, hep aklımda ama, sana bir şey sorulmuyor ki. Surat ediyorsun.

— Ederim elbet. Seni doğuracağıma taş doğuraydım.

— Nedir bu hal ana, sabahın köründe?

— Sen daha iyi biliyorsun. Duymadım belleme. Babana gelince, ayağını çoktan çukura sokmuş o.

— Hiç umut yok muymuş?

Anası cevap vermedi.

Güneş oldukça yükselmiş, odayı iyice ışığa boğmuştu. Pencerelerin perdesi olmadığından, ışıklar, bütün bolluğuyla dolduruyordu odayı. Nereden çıktığı anlaşılmayan sinekler, vızıldamaya başlamıştı ışık çizgilerinin içinde.

Kerim, yatağın içinde, belini doğrultmuş oturuyordu bu kez. Bileklerini, dizlerinin üstünden sarkıtmıştı. Anasıyla, bu sabah, istediği konuşma ortamını kuramayacağını anlamıştı. *Bir kez inandırabilsem onu. Benim bir şey yapmadığımı, elimi kana bulamadığımı. Bütün inancı sarsılmış bana karşı.*

(…)

Rasim Özdenören, Çözülme

(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

- Okur, doğrudan kahramanın iç dünyasına götürülür.
- Birinci tekil şahıs anlatımı kullanılır.
- Kahraman kendi zihninde karşısında biri varmış gibi konuşur.
- Düşüncelerde mantıksal bir bağ vardır, cümleler düşünce akışına uyar.
- Bireyin iç dünyası aracısız aktarılır.

1. Yukarıdaki bilgi haritasını incelediğinizde okuduğunuz metindeki eğik yazılı bölümlerin iç konuşma tekniğiyle yazılmış olduğunu söyleyebilir misiniz? Açıklayınız.

....

....

....

2. Sizce yazar, neden kendisini aradan çıkarıp kahramanın duygu ve düşüncelerini aracısız aktarmayı tercih etmiş olabilir?

....

....

....

3. *Şimdi sâkinim, öyle olmam gerek, biraz daha durulmalıyım, çünkü ben bir şey yapmadım, buna iyice inanmalıyım, iyice inanmalıyım, bıçak en son benim elimde değildi, arabacı vurulduğunda da kimse beni orada görmedi, daha sâkin, daha sâkin, daha sâkin.. ilkin kendimi inandırmalıyım.*

Okuduğunuz metinden alınan yukarıdaki iç konuşmayı üçüncü tekil kişi anlatımıyla yeniden yazınız ve bu iki metnin sizde bıraktığı etkiyi karşılaştırınız.

....

....

....

2. ÜNİTE : ***HİKÂYE > Anlatım Teknikleri > Anlatım Teknikleri***
Kavram : *Anlatım Teknikleri*
Genel Beceriler : *İletişim Becerisi, Yaratıcı Düşünme ve İnovasyon Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**TEKNİKLERİ YORUMLUYORUM**	*15 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Hikâyede anlatım tekniklerinin işlevlerini açıklayabilme.*	

Yönerge: *Aşağıdaki metinleri okuyunuz. Metinlerden hareketle birinci soruyu cevaplayınız.*

1. Aşağıdaki hikâyede olay, gösterme (sahneleme) tekniği kullanılarak karşılıklı konuşmalarla aktarılmıştır. Aynı olayı anlatma tekniği kullanarak karşılıklı konuşmalar olmadan yazınız.

PİYANGO BİLETİ

— Öyle de olabilir. Ne düşünüyorum, biliyor musun? Vapurla evvelâ İzmir’e gideriz, İzmir’i gezer dolaşırız… Sonra İstanbul’a…

— Çok masraf olacak, kocacığım… İzmir’den filan vazgeçelim de…

— Niye vazgeçelim, canım? Biz de insan, değil miyiz?

— İnsanız ama, masraf olacak…

— Olsun…

— Olsun olur mu? Parayı harcamak kolay ama…

— Pekâlâ, İzmir’e uğramayalım, doğru İstanbul’a.

Orhan Kemal, Ekmek Kavgası
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

PİYANGO BİLETİ

....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....

2. Aşağıda verilen hikâyelerden alınan kısımlarda farklı anlatım teknikleri kullanılmıştır. Bu parçalarda kullanılan anlatım teknikleriyle eşleştiriniz.

ÇİÇEK TEFSİRİ

— Nerde kaldın efendi? Sabah beri seni bekliyorum.

— Hastaneye gitmiştim. Çay alır mısınız?

— Bırak şimdi çayı mayı. Sana verdiğim süre doldu. Ne diyorsun? Dükkândan çıkacak mısın yoksa mahkeme…

Mustafa Kutlu, Hayat Güzeldir

TUZCUOĞLU'NUN OTÇULUĞU

Altı, yedi ay bu işin arkasından koştuktan sonra köylerden kasaplık hayvan alıp gelmeye başladı. İlkin biraz para batırdı ise de sonra işini düzeltti.

Memduh Şevket Esendal, Bizim Nesibe

BİZİM KÖY BİR BALIKÇI KÖYÜDÜR

İşte yatağın üstüne oturmuş, ayakkabılarımı giyiyorum. Bir dakika durup elimi yorgana koydum. Başımı da şöyle yastığa doğru şakacıktan eğdim. Uyumuşum. Kaç dakika böyle yarım yamalak, tostoparlak, eğri büğrü vaziyette uyuduğumu bilmiyorum.
Her şeye rağmen bu, beni köle gibi, sevgili gibi esir eden uykudan kurtulmalıyım. Yaşasın musluk! Avuçlarını buz gibi su ile doldur! Çarp yüzüne! Bir daha! Tamam!.. Nişancı dükkânlarındaki kuvvet oyuncağının zili çın çın öttü. Sokağa fırladım.

Sait Faik Abasıyanık, Bütün Eserleri 2
(Metinler, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

İÇ KONUŞMA

DİYALOG

ÖZETLEME

2. ÜNİTE : ***HİKÂYE > Anlatım Teknikleri > Anlatım Teknikleri***
Kavram : *Anlatım Teknikleri*
Genel Beceriler : *İletişim Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**HİKÂYEDE ANLATIM TEKNİKLERİ**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Anlatım tekniklerinin hikâyedeki işlevlerini açıklayabilme.*	

Yönerge: *Aşağıdaki metni okuyunuz. Metinden hareketle soruları cevaplayınız.*

BİR ORMAN HİKÂYESİ

— Orman bizim her şeyimizdir delikanlı, anamız, babamız, evimiz… diye, yanımda oturan ihtiyar anlatmaya başladı. Alacakaranlık gittikçe artıyordu. Güneş, aşağılarda uzanan ovadan tamamen çekilmişti. Yalnız arkamızdaki büyük ormanda, ağaçların üstüne atılmış kırmızı bir çuha gibi rüzgârla hafif hafif kıpırdıyordu. Biraz sonra büsbütün kayboldu. Ve o anda her şey değişiverdi. Şimdiye kadar yaşayan, kımıldayan, ses çıkaran ova artık ölüydü ve beyaz, ince bir sisle örtülmeye başlamıştı. Buna karşılık orman canlanıyordu. Sabahtan beri ancak mırıltıları duyulabilen ağaçlar konuşuyorlar, bağırıyorlar, sallanıyor ve ellerini birbirine uzatıyorlardı. Yalnız ağaçlar değil, yerdeki otlar, kuru yapraklar, çalılar, ağaçların gövdesine sarılan sarmaşık soyundan nebatlar, hatta kahverengi mantarlarla koyu yeşil yosunlar bile canlanmıştı. Gürültülü bir kımıldama, bir ses kargaşalığı ormanın kenarlarından dışarı dökülüyordu. Arkamızda büyük bir şehir gerinerek uyanıyor zannediyordum. Birden bir işaret almışlar gibi bu ahenge hayvanlar da karışıverdiler. Kuş haykırışları, ulumalar, acele koşan ayakların altında kırılan dalların sesi birbirini kovalıyordu. Ara sıra ovaya kadar uzanarak oradaki mutlak sessizliği bile yırtan acı ve keskin bir feryat, arkasından bir boğuşma gürültüsü ve uzun hırıltılar, bu karanlıkla beraber canlanan şehre korkunç bir mahiyet veriyordu.

Biraz ileride ön ayağıyla hırçın hırçın eşelenen atım kişnedi ve başını bana doğru çevirerek inler gibi sesler çıkardı. Sonra, tekrar otlamaya başladı.

Yanımdaki ihtiyar, dirseklerini dizlerine dayamış oturuyordu. Sıkarak ufalttığı gözlerini ayaklarının ucuna yahut yüzüme dikerek kırpıştırıyordu.

— Her şeyimiz, delikanlı, varımız yoğumuz ormandır bizim… diye devam etti. Ormanı evimizden iyi tanırız, her ağaç bizim kahrımızı anamızdan çok çekmiştir. Köyümüz bir ormanın ortasındaydı, etrafını ağaçlar bir duvar gibi sarmıştı. Biz onun dışında da dünya olduğunu bilmezdik bile. Çocukken değneklerden yaptığımız kağnılara kuru yaprak doldurur, arabacılık oynardık. Daha sonraları babalarımıza yardım etmeye özenir, kaybolan deve torumlarını aramak için en sık yerlere dalardık. Orada kaybolmamız mümkün değildi. Hiç bilmediğimiz yerlerde bile sıkıntı çekmeden yolumuzu bulurduk. Kırık dallar, devrilmiş kütükler bize yol gösterirdi. Hem insan kendi evinde kaybolur mu? Büyüdükçe ormanın, bizim için daha başka şeyler olduğunu da anladık: Sırtımızı o giydiriyor, karnımızı o doyuruyor, evimizin kerestesini o veriyordu. Ormansız yaşamak! Bunu aklımıza getirmiyorduk bile.

Sonra elini başına götürdü. Kasketini geri iterek seyrek beyaz saçlarını yakaladı. Böylece bir müddet kaldı. Ben onun içerisindeki vukuatı takip ediyor ve kurulması biten bir duvar saatinin rakkası gibi nasıl yavaş yavaş sükûnete geldiğini görüyordum.

(…)

Sabahattin Ali, Değirmen
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

Kelime Dağarcığı:
torum: Deve yavrusu.

1. Okuduğunuz hikâyede yazar sizce neden özetleme tekniğini tercih etmiştir? Açıklayınız.

....
....
....
....
....
....
....
....

2. Metinde "Sabahtan beri ancak mırıltıları duyulabilen ağaçlar konuşuyorlar, bağırıyorlar, sallanıyor ve ellerini birbirine uzatıyorlardı." gibi ifadelerle insan dışındaki varlıkların ya da doğa olaylarının kişileştirilerek betimlenmesi anlatımı nasıl etkilemiştir?

....
....
....
....
....
....
....
....

3. Siz bir hikâye yazsaydınız olay örgüsünü hangi anlatım teknikleriyle kurgulamayı tercih ederdiniz? Tabloda uygun yerlere gerekçeleriyle yazınız.

Anlatım Teknikleri	Gerekçesi

Hazırlayan: *Hatice PERÇİN AYAN*

2. ÜNİTE : HİKÂYE > Hikâye > Üslup
Kavram : Üslup
Genel Beceriler : İletişim Becerisi
Alan Becerileri : Yazma Becerisi

Çalışmanın Adı	**YAZARIN DİLİ KULLANIMI**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Hikâyenin üslup özelliklerini açıklayabilme.*	

1. Aşağıdaki "üslup" kavramı ile ilgili verilen tanımları eşleştiriniz.

Açık, süsten ve zorlamadan uzak, kolayca anlaşılabilen anlatımdır.	AKICILIK
Anlatımın belirsizlik taşımaması, net olmasıdır.	AÇIKLIK
Üslup kelimesinin eş anlamlısıdır.	BİÇEM
Sözlü ve yazılı anlatımın gereksiz sözlerden, gereksiz uzatmalardan arındırılmış olma durumudur.	YALINLIK
Bir sözcüğün gerçek anlamının dışında kullanılmasıdır.	MECAZ
Anlatımın ses akışına uygun olması, anlatımda kolay ifadelere yer verilmesidir.	DURULUK

I. Metin

ORHAN KEMAL: SOKAĞA AÇILAN PENCERE YA DA KIRIK HAYATLAR

(…)

Öyküleri tümüyle diyaloglara dayanan Orhan Kemal, ağırlıklı olarak söyleşi tekniğini kullanır. Bunun da Orhan Kemal'deki gerçekçilik anlayışının bir uzantısı olduğu söylenebilir. Çünkü bu yöntemi çoğunlukla gözlemci, gerçekçi ya da izlenimci yazarlarda görürüz. Bilindiği gibi söyleşi-öykülerde ilk göze çarpan özellik, yazarın "edebiyat yapma" zorunda olmamasıdır. Sanatçının müdahalesi alt seviyededir. O, ya soruları sorar ya da konuşulanlara bir mikrofon uzatır. Bu tarz, kahramanı direkt-aracısız tanıtmanın bir yoludur. Samimi, süslemesiz bir yapıyı gerektirdiği için de inandırıcılığı yüksektir. Karakter sağlam çizilirse kalıcı ve etkili olur. Dil özellikle diyaloglarda gerçekçidir. Öyküdeki dil, edebî değil, konuşma dilidir. (…) Orhan Kemal'in öyküde kendine biçtiği en önemli rol, tanıklık ve aktarmadır. Söyleşi de böyle bir amaç için bütün imkânları bünyesinde taşır. Ona sadece seçme kalır. Hangi konuyu gündeme getirecek ve kimi seçecektir. Aradığı gerçeği nasıl olsa onlar söyleyecektir. Buradaki isabet, amacın tam olarak gerçekleşmesini de sağlayacaktır. Hiç kuşkusuz karşılıklı konuşmanın, yani söyleşinin öykü katına yükselmesi için, öykü formunun gereklerinin yerine getirilmesi, onun kurallarına uyulması gerekir. Bu yöntemle ilgili olarak, "kişilerimin psikolojik durumlarını ben değil, bizzat kendilerine yaptırıyorum. Bunun için de konuşmanın diyalektiğine başvuruyorum." diyen Orhan Kemal, diyalogla öykünün daha gerçekçi bir çizgiye oturduğunu düşünür.

(…)

Necip Tosun, Öykümüzün Kırk Kapısı
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

II. Metin

KURBAN

Köyün yamacından motor sesi duyulunca kahvedekilerde bir kaynaşma oldu, hepsi dışarıya uğradılar.

"Mücde Halil Ağam, aha, senin dört beygirli varıyo!..." diye bağırdı uzaktan köyün sığırtmacı.

Halil Ağa, elindeki tesbihi şakırdatarak, kahvenin sundurması üzerinden oğluna seslendi:

"Murat, şu hayvana bi' su içir sevabına... Susuz gurban idersez ruzumahşerde davacı olu' bizden." dedi. (…)

Yarıcı Osman:

"Vay anasını!" diye bağırdı.

Halil Ağa:

"Maşallah de'n!... Nazara gelir ha!..." diye azarladı onları. Traktörü seyredenler, ağanın bu çıkışması üzerine:

"Maşallah, maşallah..."

"Allah kem gözden, kem nazardan saklasın!..." dediler.

Caminin müezzini:

"İbram Hoca duasını okuyunca nazar, muzar işlemez ona..." diye hatırlattı.

Halil Ağa:

"Biz de öyle görüştüydük... Hani, nirde bizim İbram Hoca?" diye göz gezdirdi etrafına. İmam, cübbesini uçurarak, yukardan geliyordu.

Yol açtılar. (…)

Halil Ağa, traktörün tekerlek lastiklerini okşayan oğluna:

"Bre herif, sen nasıl gençsin?" diye bağırdı, "Ne zamandır sabırsızlanır, dururdun... Neye atlameyon dört beygirlinin üzerine? Senin için almadık mı gâvurun malını?"

Murat sıçradı makinistin yanına, ama ayağı kaydı. Makinist tutmasaydı, düşecekti.

Halil Ağa tesbihini şakırdattı:

"Alın gelin, bakam Sarı Öküz'ü.. Çok emeği geçti bize... Gasaba verip mindar göndermeğe gönlüm irazı olmadı. Gurbanlık mertebesine ulaşsın bâli, dedim... (…)

Sarı Öküz'ü getirdiler, traktörün önüne yıktılar. Mazot kokusuyla burnu yanan hayvan debelendi. Ayaklarını kalın bir urganla bağladılar. Bir demir parçası uğruna canına yıkılmasına esef eder gibi, gözlerinden yaş geldi. Başını öbür tarafa döndürdü, gözlerini yumdu, kendini bıçağa teslim etti.

Kemal Bilbaşar, Güzel Yazılar Hikayeler 1
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır)

2. Birinci metinde yazar, Orhan Kemal'in öykülerinde kullandığı üslupla ilgili hangi değerlendirmeleri yapmıştır? Açıklayınız.

....
....
....

3. Kemal Bilbaşar'ın *Kurban* adlı hikâyesini dil ve üslup özellikleri açısından değerlendiriniz.

....
....
....

2. ÜNİTE : **HİKÂYE > Hikâye > Üslup**
Kavram : Üslup
Genel Beceriler : İletişim Becerisi, Bilgi Okuryazarlığı Becerisi
Alan Becerileri : Yazma Becerisi

Çalışmanın Adı	**ÜSLUBUNDAN TANIMAK**	20 dk.
Çalışmanın Amacı	Hikâyede yazara özgü dil ve anlatım özelliklerini belirleyebilme.	

1. **a)** Aşağıda yazar/üslup sütununda yazarların kendilerine özgü bazı dil ve anlatım özellikleri, hikâyeden bir bölüm sütununda ise bazı hikâyelerden alınmış bölümler bulunmaktadır. Hangi yazarın hangi hikâyeyi yazmış olabileceğini verilerden hareketle tahmin edip altlarındaki boşluğa yazınız.

Yazar/üslup	Hikâyeden bir bölüm
MUSTAFA KUTLU Kişi ve mekân betimlemelerinin yanı sıra hikâyede yaşanan bazı anlar çeşitli benzetmelerle okuyucuya aktarılmıştır. (…) Mustafa Kutlu, hikâyelerini geleneksel nitelikler taşıyan bir anlatıcı etrafında şekillendirirken modern anlatım tekniklerinden yararlanmayı ihmal etmemektedir. (…) (…) deyimlere, zaman zaman (…) argo sözcüklere, halk diline bolca yer vermiştir. (…) Yazar, kahramanların her birini geldikleri sosyal çevreye uygun konuşturmuştur. Kentten köye göç etmiş olanlar İstanbul Türkçesi ile, turistler İngilizce, köylüler yerel ağızla diyalog kurmuşlardır. *Cansu Sarı Burnazoğlu, Mavi Kuş Adlı Eserde Mustafa Kutlu'nun Hikâyeciliğine Dair Unsurlar*	(…) Bu rüyaların zorladığı hiçbir yüksek sır yoktu. Bunlar, alelade, ancak hayatımızda olduğu için, hususi kıymetler verdiğimiz için bizi mesut eden şeylerin cinsindendi: aşk gibi, sıkıntılarımız gibi... (…) Bir defasında küçük bir merdiven başı gördü. Küçük bir masa üzerinde cam bir kavanoz içinde kırmızı balıklar yüzüyordu. Kısa, ancak bir lahza süren bir görüştü bu. Fakat o kadar vazıhtı ki belki bu vuzuhu yüzünden görür görmez uyanmıştı. "Keşke biraz daha bakabilseydim …" Çünkü içinde, mühim bir şeyin olmasını bekleyenlerin hissiyle, o kesif dikkat ve üzüntü ile uyanmıştı. 1. ....
SELİM İLERİ Selim İleri öykülerinin en çok takdir edilen yönü, ayrıntıcı bir anlayışla kotarılmış olan "dil"idir. (…) İleri, aynı zamanda öz Türkçe kelimeler seçmeye özen göstermiştir. (…) İleri'nin öykülerinde tasvirlerin öznel özellikler taşıdığını da söylemek gerekir. Bir ayrıntı işçisi olan İleri, tasvirlerini öykünün atmosferini güçlendirmek, şiirselliğini artırmak amacıyla kullanır. Öykünün içerisinde belli bir amaca hizmet etmek için yazılan tasvirler okuyucuda "fazlalık" duygusu yaratmazlar. Selim İleri öykülerinde, diyaloglardan uzun uzadıya yararlanılmaz. (…) *Abdullah Harmancı, Selim İleri'nin Edebi Kişiliği ve Öykücülüğü*	Annemin yeniden genç kız gibi yollardan geçtiği sıralarda, yağmurlardan bile gönenirdim. Bu yağmurlar ergenlik yıllarımın ve şimdinin yağmurlarına yabancıdır. Rüzgâr üşütmezdi; soğuk rüzgârlar yağmurluğumun yakasını, eteklerini açıp uçurtmazdı. Yağmurda yürüyüşlerimiz annemle. Tramvayların, otobüslerin, vapurların, ender bindiğimiz otomobillerin pencerelerine iri damlalar vururdu. Damlanın bütünleşerek cama çarpışı dağılarak kendince su yolları açıyor. Binlerce resim çizerdim kafamda. Annemi görürdüm, kuşlar uyduruyorum, ay yıldızlı Türk bayrakları… 2. ....
AHMET HAMDİ TANPINAR Ahmet Hamdi Tanpınar, dilde yenilikçi değil gelenekçidir. Özleştirme/ sadeleştirme çabalarına itibar etmez. Kendisini ifade edecek her kelimeyi kullanır. Öykülerinde temiz, akıcı bir Türkçe vardır. Okur daha onun ilk cümleleriyle gürül gürül akan, coşkulu, kendini dizginleyemeyen büyük bir anlatıcı ile karşı karşıya olduğunu anlar. Tanpınar'ın peşinde koştuğu şey şiirselliktir. Öykülerinin her satırının sanki bir şair elinden çıkma olduğunu hissettirmeye çalışır. (…) iç monolog, bilinç akışı, geriye dönüş, sembolik anlatım, soyutlama gibi anlatı yöntemlerini kullanmıştır. (…) *Necip Tosun, Öykümüzün Sınır Taşları* *(Metinler, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)*	Şu merhaba diyen adam kolumu dürterek "Nerelisin efendi?" diye sordu. Sarı dişleri dökülmüş, yüzünde on beş günlük kırçıl sakal, üstelik gülümsüyor. Çayı içtim ya, demek ki gevşemişim "Şebinkarahisarlıyım." dedim. Gülümsemesi genişledi, birden dinceldi sanki (…) "Ben de Suşehri'ndenim efendi, hemşeri sayılırık"… Şimdi yanaşacak, kulağı da az işitiyor galiba. Kim bilir neler anlatacak? İşi de acele… Aman be… İşine de acelesine de… Anlat hemşerim anlat, önce şu Değirmenci Halil'in hikâyesini anlat. 3. ....

b) Üslupla ilgili yukarıda verilen değerlendirmeler ışığında aşağıdaki bilgi haritasını tamamlayınız.

2. *Yusuf ile Züleyha* hikâyesini okumuş olan bir okur, artık hikâyeyi bildiği hâlde bir başka yazarın *Yusuf ile Züleyha* eserini de satın alıp okumaktadır. Sizce bu okura göre eserin ne anlattığı mı, konuyu nasıl anlattığı mı daha önemlidir? Yorumlayınız.

....

....

....

....

....

3. Aşağıdaki boşluğa en sevdiğiniz hikâye yazarının adını yazınız ve tabloda yazarınızın üslubunu anlatan yargıların karşısına (X) işareti koyunuz.

En sevdiğim hikâye yazarı:	
1. Yazarın anlatımı oldukça akıcı, okurken zamanın nasıl geçtiğini anlamıyorum.	
2. Yazarın kelime kadrosu çok zengin, hikâyeleri bana yeni kelimeler öğretiyor.	
3. Yazar, yabancı kökenli kelimeleri çokça tercih ediyor; bazen sözlük kullanmam gerekiyor.	
4. Yazarın anlatımı son derece duygusal ve coşkulu, bu sayede kendi duygularımı fark ediyorum.	
5. Yazarın öznel yerine nesnel anlatımı tercih etmesi ona duyduğum güveni artırıyor.	
6. Yazar öyle söz sanatları kullanıyor ki beni sürekli şaşırtıyor.	
7. Yazar devrik cümleleri çok sık kullanıyor, bu da metni hareketlendiriyor.	
8. Kelime ve cümle tekrarları hikâyeye şiirsellik katıyor ayrıca metinde anlamı pekiştiriyor.	
9. Uzun, sıralı cümleler beni kahramanın zihninde adım adım dolaştırıyor.	
10. Yazarın cümleleri kısa kısa, hiçbir fazlalık barındırmıyor.	
11. Yazar farklı anlatım tekniklerini bir arada kullanmayı deniyor, bu da beni okurken daha dikkatli olmaya itiyor.	
(Bir madde de sen ekle.)	

2. ÜNİTE : HİKÂYE > Hikâye > İleti
Kavram : Örtük İleti
Genel Beceriler : İletişim Becerisi
Alan Becerileri : Yazma Becerisi

Çalışmanın Adı	**MESAJ ALINDI MI ÇOCUK?**	20 dk.
Çalışmanın Amacı	*Metinleri yorumlayarak örtük iletileri tespit edebilme.*	

Yönerge: *Aşağıdaki metni okuyunuz. Metinden hareketle soruları cevaplayınız.*

EV ONA YAKIŞTI

(…)

Halil, evden barktan anlar pek aklı başında bir adam değil, kiracılar da bildiğimiz kiracılar! Birkaç ay içinde, evi bir yıkıntı yerine çevirdiler, sonra da çıkıp gittiler. Kimse de gelip tutmadı. Bahçe duvarları yer yer yıkıldı; kapısı, camı, çerçevesi kalmadı. Halil de komşu çocukları, inekleri, öküzleri, keçileri ile başa çıkamaz oldu. Bu sırada, emekli Binbaşı Ali Köse'nin, şehirde, Okçu Hamza mahallesinde oturup durduğu baba bucağını, belediye yıkıp, oradan yol açacak oldu. Binbaşıya evinden çıkmak düştü. Gitti, Silgioğlu'nun evini ucuza tuttu. Binbaşının karısı gidip evi görünce, şaşırdı:

— Ayol, burası dört duvar, burada nasıl otururuz? Binbaşı emeklisi aldırmadı.

— Otururuz, otururuz, sen işine bak, dedi.

"Bunlar bu yıkıntıda nasıl oturuyorlar? diye merak eden tanıdıklar, komşular gelip gördüler; şaşırıp kaldılar."

Sonra da gidip ev sahibine haber verdiler:

— Evi görme! Yüreğin yanar, dediler. Sudan da ucuz verdin ya! Silgioğlu da merak etti, gitti gördü. Doğru. Yürek yanacak gibi.

(…)

Birkaç gün sonra binbaşıya haber yolladı: "Evden çıkmazsa mahkemeye vereceğim."

Binbaşı düşündü. Gelen adama dedi ki:

— O beni evden kolay çıkaramaz ama Halil gibisi ile uğraşmak bana yakışmaz. Elin ağzına sakız oluruz. Bu adam evine ne istiyor dersin? Gelen adam:

— Bilmiyorum, dedi, istersen gidip sorayım. Yarın haber getiririm. Binbaşı

— Yok, dedi, onun evinden çıkacağım. Yalnız bana bir hafta izin versin. Bir hafta sonra da çıktı. Çıkarken de oğluna gösterdi.

— Bak, dedi, biz girdiğimiz gün nasıldı, şimdi çıkarken nasıl! ... Emeğine acıma. Görenler,

"Burada adamlar oturmuşlar." demelidirler. Hadi çekici al da perdeleri sök. Usulca çıkar ki duvarlar bozulmasın. Ben gideyim Mandıracıoğlu'nun evine bir bakayım. Evi gül gibi temiz, camları bile silinmiş olarak bıraktılar. Son günü binbaşının hanımı hem ağladı, hem de camları sildi, temizledi. Bir kaç gün sonra Silgioğlu evini fabrika muhasebecisine on beş liraya verdi.

(…)

Ertesi günü başkaları;

"Sende akıl var mı Halil?" dediler. "Yapılmış evini bir daha yıktır da, aklın başına gelsin. Evi asıl şimdi ucuza verdin!"

Halil Silgioğlu da kızdı:

— Ulan, dedi, sizin de bir sözünüz bir sözünüze uyuyor mu? "Ucuza verdin çıkar." dediniz, herifi çıkardık. Şimdi de "Yazık oldu." diyorsunuz. Pekiyi ettim de çıkardım, evi bedava mı vereceğim! Aradan birkaç ay daha geçti, dediler ki:

“Silgioğlu, git de evi şimdi gör! Bak ne adam olduğunu da anla!”

Halil gitti, evini gördü. Eh, daha büsbütün kötü duruma düşmemiş ama yolunu tutmuş. (…)

Odaların duvarlarına kazık çakıp çocuklarına salıncak kurmuşlar. Cam kırılmış, kâğıt yapıştırmışlar. Mutfakta odun kırmışlar, döşeli tuğlalar da kırılmış. (…)

Çarşıda her dükkândan onu çağırıp

“Ev işin nasıl oldu?” diye soruyorlar, Silgioğlu’nu kızdırıyor, eğleniyorlardı. Kim bilir ki bu sırada güzel baht, Silgioğlu’nu da tasadan kurtarmak için hazırlanıyormuş. Bir gün duyuldu ki muhasebeciyi buradan kaldırıyorlarmış, karısı da muhasebeciden ayrılıyormuş. Bir sabahtı, bu haber çarşıyı baştanbaşa dolaştı. (…)

Silgioğlu’nun sırtından sanki bir dağ kalktı. Çarşıya çıktı, Şekercioğlu’nun hanının kahvesine gidip oturdu, yanına gelenlere:

— Evi binbaşıya sattım, dedi.

— Yazık etmişsin, diyecek oldular.

— Hiç yazık etmedim, dedi, herifçioğlu yapmayı da biliyor, oturmayı da! Ev, ona yakıştı.

— Ulan, dediler, bize versen, bize de yakışırdı.

— Hiç yakışmazdı, dedi, biz ahır sekisinde alışmışız. Senin, benim gibilerin elinde kalıp da yurtluk olacağına, onun elinde ko şenlik olsun!

Memduh Şevket Esendal, Ev Ona Yakıştı
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

1. Okuduğunuz metinde yazarın hikâyenin içine gizlediği örtük ileti sizce nedir?

....
....
....

2. Güzel bir elbise veya takı insana yakışabilir ancak ev insana yakışır mı? Yazar, “Ev ona yakıştı” derken sizce neyi kastetmiştir?

....
....

3. Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Bu evlerde yaşayan insanların hayatlarıyla ilgili örtük iletiler sizce neler olabilir?

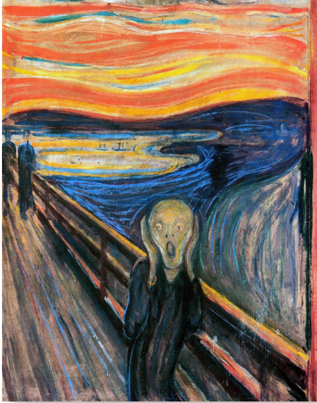
....
....
....

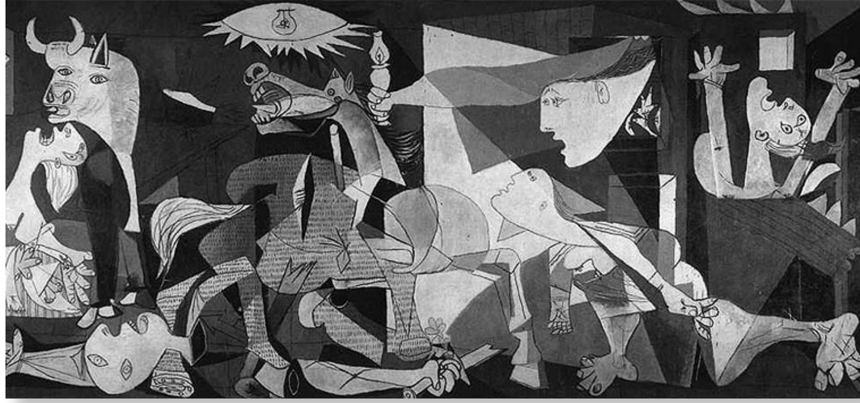

2. ÜNİTE : ***HİKÂYE > Hikâye > İleti***
Kavram : *Açık ve Örtük İleti*
Genel Beceriler : *İletişim Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**BAĞLANTIYI DÜŞÜN, YORUMLA**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Metindeki iletileri tespit edip metne hâkim olan düşünceleri ifade edebilme.*	

Yönerge: *Aşağıdaki görselleri inceleyip metinleri okuyunuz. Görseller ve okuduğunuz metinden hareketle soruları cevaplayınız.*

Görsel 1: Çığlık

Görsel 2: Guernica

I. Metin

Dünyadaki birçok ressam, tablolarına görünenin ötesinde mesajlar bırakmışlardır. Edvard Munch'ün (Edvard Münk) en önemli tablosu *Çığlık*'ta korkan, umutsuz bir insan dikkat çeker. Derinlemesine incelendiğinde ise genel olarak insanoğlunun ruhsal problemlerle boğuşması, o anlardaki yalnızlığı resmedilmiştir. Picasso'nun dünyada anıtsal bir statü kazanmış ünlü *Guernica (Gernika)* tablosu ise, ilk bakışta anlaşılmaz görünse de aslında bir köyün bombalanma anını, savaşın insanlık dışı yönünü ortaya koymuştur. Sanatta ileti, farklı malzemeler kullanılarak verilir. Resmin malzemesi fırça, boya, tuvalken bir hikâyenin malzemesi dildir. Hikâye yazarı iletisini, sözcükleri kullanarak ifade eder. Bunu bazen apaçık bazen de üstünü örterek yapar.

II. Metin

GENÇLİK BERBERİ

Arasta'nın daracık sokaklarından birinin, kasabanın pazar yerini anacaddeye bağlayan sokakla kesiştiği köşede kalırdı dükkânı. Köşeyi kesen çift kanatlı camlı kapı, iki yanında iki yan sokağa bakan iki pencere ile küçük bir beşgen. Pencerelerle kapının alt camları tül perdelerle örtülüydü.(…) Kapı karşı gelen duvara bitişik, birbirine yaklaşan birer kıvrım çizdikten sonra ayakları bir kuş penceresi gibi açılarak yere inen, üstü mermer kaplı, ceviz, XV. Louis stili bir tuvalet masasıyle, onun üstünde, çizgileri daha sade, daha yalın bir dönemden kalma, kalın ceviz çerçeveli ayna vardı. Aynanın sağında, rafları kat kat beyaz örtüler, havlularla dolu, işçiliği aynayı tutan, çift kanatlı ceviz bir camlı dolap asılıydı. Tuvalet masasının iki ucundaki çekmecelerin üstünde, aynanın önünde, kolonya ispirto şişeleri, krem, pamuk kavanozları, pudra kutuları, fırçalar taraklar diziliydi. Tıraş makineleri ile usturalar çekmecelerde dururdu. (…) Duvarların önüne dizili sandalyeler, deri şilteli berber koltuğu ile tamamlanırdı dükkânın eşyası. 1930'lara yaklaşırken, o günlerin koşullarına göre, eksiksiz, saç sakal kestiren müşterilerin sevinçle girip çıktıkları, hasır sandalyelerde tıraş sıralarını beklerken keyifle çene çalarak sokaktan geçenlere içerde görünmekten hoşlandıkları bir dükkândı. (…)

Derken 1931 buhranı şaşkın bıraktı kasabayı. Buhrandan önce göremedikleri şeyleri de görüyorlardı artık. Çoktandır görünmez bir göç başlamıştı kasabadan. Lisede, üniversitede okuma olanağı bulan

çocuklar öteden beri dönmüyorlardı. Kasabada ustalarının yanında marangozluk, kunduracılık öğrenenlerin de onların ardından İzmir'e İstanbul'a, Ankara'ya göç ettikleri duyuluyordu. (…)

(…) Gidenlerin yerine yenisi gelmiyordu. Buhranın sıkıntıları hafiflerken otuz beşle kırk arasına geliverdiler. Ne deseler boşunaydı. Kendilerindeydi gerçek değişiklik. Geçim yükü ağırlaşmıştı evlerinin. Yüreklerinde öten o eski kuşlardan üçü beşi uçmuştu onlara görünmeden. Eski heves, eski sevinç yoktu içlerinde.(…)

Geçen yıllarda daha da azaldı müşterileri. Saatlerce kimsenin saçını kestiği olmuyordu. Sağ kalan bir iki gençlik arkadaşı eskisinden de sık uğruyorlardı dükkânına. Güzel havalarda pencerelerden birini açıyorlardı. Çaylarını içiyorlardı ağır ağır. Konuşmaları da ağır ağırdı. Bazen hiç konuşmadan dalıp gittikleri oluyordu. Dinden, ahiretten söz eder olmuşlardı çoklukla. Aralarından ayrılanları anıyorlardı kısa, özlü sözlerle. Bir söz dudaklarının kıyısında beliriveren küçük bir gülümseme bile çok şeyler hatırlatmaya yetiyordu ikisine de. Bir daha dalıp gidiyorlardı. Dükkânın kapısı üstünde, kuruyup çatlamış, rengini atmış boyasıyle, unutulup kalan Gençlik Berberi yazılı o tabelaya baktıkları yoktu hiç. Bakışları karşılaşınca, gençlik günlerinin tanıkları olarak, yıllar öncesini görüyorlardı birbirinin gözlerinde.

Necati Cumalı, Gençlik Berberi
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

1. *Çığlık* ve *Guernica* tablolorı ile *Gençlik Berberi* isimli metindeki açık veya örtük iletilerden birkaçını yazınız.

....
....
....
....

2. Yazar metinde geçen “Gidenlerin yerine yenisi gelmiyordu.”, “Yüreklerinde öten o eski kuşlardan üçü beşi uçmuştu onlara görünmeden. Eski heves, eski sevinç yoktu içlerinde.” cümleleriyle hangi duyguları ifade etmek istemiş olabilir? Açıklayınız.

....
....
....
....

3. **a)** Sizce metinde bireylerin yaşamındaki değişimden hareketle verilmek istenen ileti nedir? Açıklayınız.

....
....
....
....

b) Okuduğunuz metindeki iletiyi bulurken yararlandığınız cümleleri yazınız.

....
....
....
....
....

2. ÜNİTE : **HİKÂYE > İsimler > İsimler**
Kavram : İsimler
Genel Beceriler : Bilgi Okuryazarlığı Becerisi
Alan Becerileri : Okuma Becerisi

Çalışmanın Adı	**İSMİNİ ÖĞRENELİM**	20 dk.
Çalışmanın Amacı	İsimlerin türlerini belirleyebilme.	

Yönerge : *Aşağıdaki metni okuyunuz. Metinden hareketle soruları cevaplayınız.*

ERZURUMLU TAHSİN

Tahsin Efendi'yi ilk defa olarak bir kış gecesi gördüm… Fakat daha evvel ondan bahsetmişlerdi. Herkesin bildiği şekilde hikâyesi şu idi:

Erzurum'un hâli vakti yerinde bir ailesinin çocuğu imiş; İstanbul'da hukuk tahsilini yapmış, hatta bir iki küçük memuriyette dahi bulunmuş, sonra Balkan Harbi'nde gönüllü olmuş, Trakya'da yaralanmış, iyileştikten sonra tekrar orduya girmiş, harbin sonunda birdenbire her şeyi terk etmiş ve bir daha ortalıkta görülmemiş. Uzun zamanlar öldü sanmışlar, sonra haberleri gelmeye başlamış: Bir mektep arkadaşı büyük seferberlikte onu Tebriz'de bir cami kapısında görmüş, fakat yanına yaklaşınca tanımamazlığa geldiği için konuşamamış. Bir başkası Şam'da rastlamış, üstü başı pek pejmürdeymiş, ilk önce arkadaşını tanımadan sadaka istemiş, fakat yüzüne bakınca uzattığı parayı atarak kaçmış…

Bana Tahsin Efendi'den ilk önce bahseden bu ikincisi olmuştu. Bu esnada babası ölmüş, kardeşleri ve annesi belki bir gün döner ihtimaliyle mirastan hissesini ayırmışlardı. Annesi onun bir gün geleceğine o kadar eminmiş ki, her kapı çalınışında "Tahsin'dir!" diye yerinden fırlarmış. Ben Erzurum'da iken bu bekleyen annelerin hikâyelerini çok dinledim. Hemen her evde bir iki ölüye ağlanır ve bir iki kayıp beklenirdi. Tahsin Efendi işte bu kayıplardan biriydi.

Bir gün Tophaneli kahvesinde birkaç kişi oturmuş, çay içiyorduk. Birdenbire bir arkadaş nefes nefese içeriye girdi:

— Haberiniz var mı? Tahsin Efendi gelmiş. Üç gündür, Erzurum'da imiş. Kardeşleri gizlemişler; üst baş bitik… Anası sevincinden ölümler geçirmiş. İki gece evde kalmış, yıkamışlar, yeni urbalar giydirmişler, mirasını vermişler. Anası oğlunu evlendirmeye kalkmış… İlk önce "olur olur"la geçiştirmiş, sonra dün akşam anasına "Vazgeçin, demiş, bunlardan vazgeçin. Benim dünya malında gözüm yok, ben dünyayı boşadım. Böyle evlerde oturamam, elbise, muntazam yiyecek, sıcak yatak; bunlar bana zor geliyor… ben gideceğim, benim mala, mülke ihtiyacım yok." demiş.

(…)

Ahmet Hamdi Tanpınar, Hikâyeler
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

Kelime Dağarcığı:
memuriyet: Memurluk. **muntazam:** Düzenli, sürekli ve düzgün bir biçimde. **pejmürde:** Eski püskü, yırtık. **urba:** Giysi.

1. Okuduğunuz metinden alınan cümlelerdeki altı çizili isimlerin türünü tablodaki boşluklara yazınız.

Cümleler	Sayısına Göre İsmin Türü
Erzurum'un hâli vakti yerinde bir ailesinin çocuğu imiş (…).	
Ben Erzurum'da iken bu bekleyen annelerin hikâyelerini çok dinledim.	
Birdenbire bir arkadaş nefes nefese içeriye girdi.	

Cümleler	Maddesine Göre İsim Türü
Anası sevincinden ölümler geçirmiş.	
Böyle evlerde oturamam, elbise, muntazam yiyecek, sıcak yatak; bunlar bana zor geliyor…	

Cümleler	Varlıklara Verilişine Göre İsim Türü
Bir başkası Şam'da rastlamış (…).	
Bu esnada babası ölmüş, kardeşleri ve annesi belki bir gün döner ihtimaliyle mirastan hissesini ayırmışlardı.	

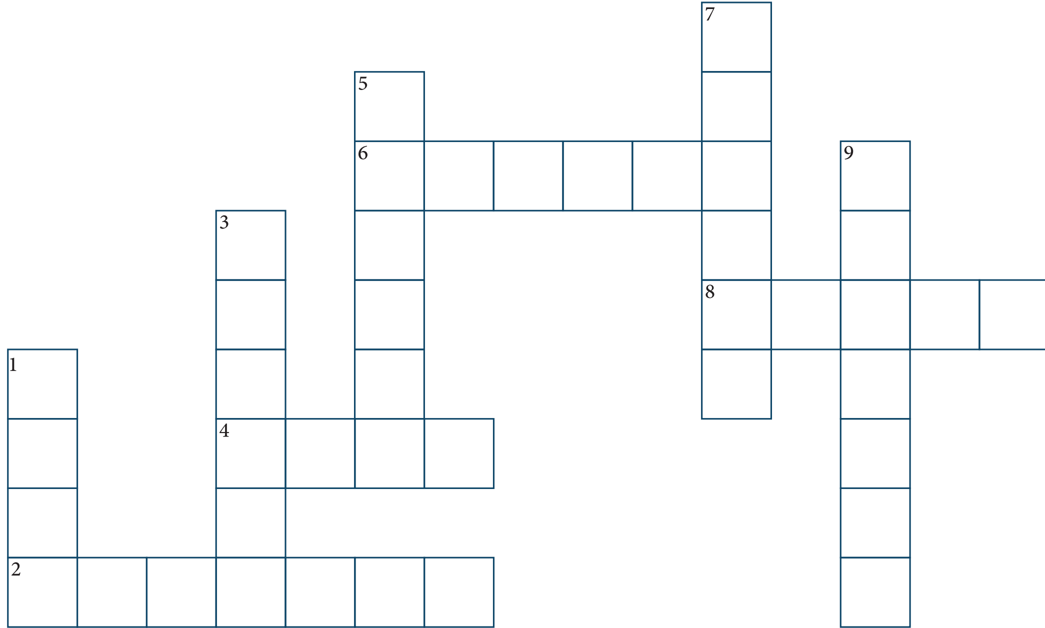
2. "Trakya'da yaralanmış, iyileştikten sonra tekrar orduya girmiş, harbin sonunda birdenbire her şeyi terk etmiş ve bir daha ortalıkta görülmemiş." cümlesindeki altı çizili sözcük grubunun yerine, cümlenin anlamını bozmayacak şekilde,

a) Somut ve tekil bir isim yazınız. ....

b) Bir topluluk ismi yazınız. ....

c) Soyut ve çoğul bir isim yazınız. ....

3. Okuduğunuz metinden alınan aşağıdaki ipucu isimleri kullanarak bulmacayı çözünüz.

İpucu Sözcükler: dünya, efendi, elbise, gönüllü, kapı, mektep, ordu, Trakya, urbalar

Sorular:
1. Topluluk ismi olan sözcük.
2. Somut, çoğul ve cins isim olan sözcük.
3. Benzerlerinden farklı özellik taşıyan bir varlığa isim olarak verilmiş sözcük.
4. Somut, tekil ve cins isim olan sözcük.
5. Kullanıldığı yere göre tekil isim veya topluluk ismi olabilen sözcük.
6. Somut, tekil ve cins isim olan sözcük.
7. Kişi adlarından önce veya sonra geldiğinde ilk harfi büyük yazılan sözcük.
8. Hem özel hem cins isim olarak kullanılan sözcük.
9. Soyut bir isimden türeyen sözcük.

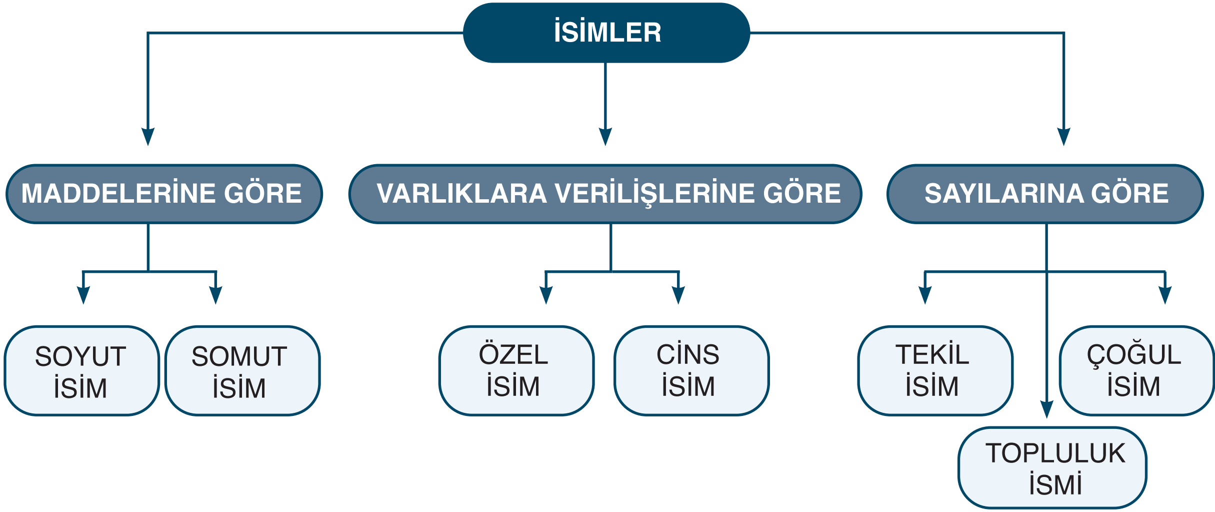

2. ÜNİTE	**: HİKÂYE > İsimler > İsimler**
Kavram	*: İsimler*
Genel Beceriler	*: Bilgi Okuryazarlığı Becerisi*
Alan Becerileri	*: Okuma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**İSİM ÇEŞİTLERİ**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*İsim türleri arasındaki farkı belirleyebilme.*	

Yönerge: *Aşağıdaki bilgi haritasını inceleyip metinleri okuyunuz. Bunlardan hareketle soruları cevaplayınız.*

1. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere yukarıdaki kavram haritasından uygun kelimeler getiriniz.

a) Beş duyu organından herhangi biriyle algılanan isimlere .... isim denir.

b) Beş duyu organından herhangi biriyle algılanamayan isimlere .... isim denir.

c) Aynı türden varlıklara verilen isimlere .... isim denir.

d) Tek bir kavram ve varlığa verilen isimlere .... isim denir.

e) Aynı türden varlıkların bir tanesini karşılayan isimlere .... isim denir.

f) Birden fazla varlık ya da kavramları karşılayan isimlere .... isim denir.

g) Çoğul eki almadığı hâlde birden çok varlığı karşılayan isimlere .... ismi denir.

I. Metin

BİR ORMAN HİKÂYESİ

"Orman bizim her şeyimizdir delikanlı, anamız, babamız, evimiz..." diye, yanımda oturan ihtiyar anlatmaya başladı. Alacakaranlık gittikçe artıyordu. Güneş, aşağılarda uzanan ovadan tamamen çekilmişti. Yalnız arkamızdaki büyük ormanda, ağaçların üstüne atılmış kırmızı bir çuha gibi rüzgârla hafif hafif kıpırdıyordu. Biraz sonra büsbütün kayboldu. Ve o anda her şey değişiverdi. Şimdiye kadar yaşayan, kımıldayan, ses çıkaran ova artık ölüydü ve beyaz, ince bir sisle örtülmeye başlamıştı.
(…)
Yüzünden, ağzının kenarlarından, gözlerinden, hatta vücudunun her sarsıntısından dökülen bir acı beni sarıyor, kucaklıyordu.

Sabahattin Ali, Bir Orman Hikâyesi

II. Metin

BİRİNCİ MEVKİ YOLCUSU

Birkaç yıl sonra Moskova'ya yolum düştü. Beni oraya belediye başkanı özel bir mektupla çağırmıştı, en azından yüzyıldan beri gazetelerin çözümü için çarşaf çarşaf yazı yazdıkları bir konuyu görüşecektik. Oraya gitmişken müzelerden birinde halka açık beş konferans verdim. Böyle bir olay üç günlüğüne de olsa bir kentte tanınmak için yeterlidir, değil mi? Ama ne yazık ki öyle olmadı. Hiçbir Moskova gazetesinde adım geçmedi.

Anton Çehov, Birinci Mevki Yolcusu

(Metinler, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

2. Yukarıdaki metinlerdeki altı çizili kelimeleri tablodaki uygun yerlere yerleştiriniz.

Özel - Somut - Tekil	Cins - Somut - Tekil	Soyut	Çoğul	Topluluk
....	....	....	....	....

3. Aşağıdaki tabloda "örneklerim" kısmına kavramla ilgili örnek isimler yazınız.

Kavram	Örneklerim
Özel İsim	......
Cins İsim	......
Somut İsim	......
Soyut İsim	......
Tekil İsim	......
Çoğul İsim	......
Topluluk İsmi	......

2. ÜNİTE : ***HİKÂYE > Hikâye > Hikâyenin Unsurları***
Kavram : *Hikâye*
Genel Beceriler : *Bilgi Okuryazarlığı Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**ÖĞRENDİKLERİMİ UYGULUYORUM**	20 dk.
Çalışmanın Amacı	*Hikâye ve hikâyenin unsurlarıyla ilgili kavramları açıklayabilme.*	

Yönerge: *Aşağıdaki metni okuyunuz. Metinden hareketle soruları cevaplandırınız.*

SUS PAYI

Saatçioğlu Hidayet Bey'in Bursa'daki ipek fabrikasında kırk yıllık işçibaşı Hasip Efendi, ölen karısına benzettiği işçi kızlardan biri olan Fotika'ya âşık olur. Fakat Fotika da daha önce hastalanıp ölen diğer işçi kızlar gibi günlük on dört saatlik, sağlıksız koşullarda çalışmaya dayanamaz, hastalanır. Hasip Efendi, işçi kızların ölümüne kendisinin de sebep olduğunu düşünerek vicdanen rahatsızlık duymaktadır. Doktor ve ilaç masraflarını karşılasa da Ermeni asıllı bir Hristiyan olan Fotika'yı kurtaramaz. Yolda karşılaştığı papaz, Hasip Efendi'ye Avrupa'daki fabrikaların çalışma saatlerinden ve koşullarından, işçi ücretlerinden, kanunlardan ve Saatçioğlu'nun hilelerinden bahsederek genç kızları fabrikanın öldürdüğünü ve öldürmeye devam edeceğini söyler. Hasip Efendi, akşam Saatçioğlu Hidayet Bey'in gelmesini bekler.

Hasip Efendi, akşam, fabrika sahibi Saatçioğlu Hidayet Bey'in gelmesini bekledi. Saat on birdi; her zamanki gibi zeytin rengi kupası kaldırımlar üzerinde, kara rağmen gür bir ses çıkararak dairenin önünde durdu. Sahi o ne sevimsiz bir adamdı; şimdiye kadar bunu niçin bu derece fark etmemişti?

İri karnı, yassı vücuduyla sonra kavun kafası, mini mini kirpiksiz gözleriyle Hidayet Bey, kurşun kalemleri üzerindeki hayvan resmine, timsaha benziyordu. Hesaplara baktılar, iş üzerine birçok konuştular, gidiyordu. Hasip Efendi kayıtsız gibi pencereden bakarak garip bir sesle "Fotika öldü!" dedi; sonra odada garip uyumla inleyen kendi sesine de yabancı kaldı. Öbürü hatırlamadı: "Fotika mı, dedi, kim o?.."

Hasip, ateş gibi kızardı, hiddetle cevap verdi:

— Burada çalışan bir kız, güzel bir kız, altı aydır yatıyordu…

Hidayet Bey: "Ya? Öyle mi?" dedi, kapıya doğru yürüdü. İşçibaşı yerinden kımıldamadı fakat hâkim bir sesle söylendi:

— Onu burası, bu fabrika öldürdü; her sene bir iki kurban veriyoruz, günahını çekeceğiz.

Fabrikatör döndü, şaşırarak, üzüntüyle memura baktı, sonra mırıldandı:

— Buna biz ne yapabiliriz, hastalık, vakti gelmiş!

— Yok, Efendim yok, ecel değil, hastalık değil!..

Şimdi anlatıyordu! Dün öğrendiklerini, düşündüklerini hiç saklamayarak en şiddetli kelimeleri kullanmaktan çekinmeyerek söylüyordu, öteki ayakta; susuyor, dinliyordu.

Mangalı küllenmiş bu soğuk, karanlık odada Hasip hep camdan; yağan kara, Fotika'nın mezarını örten iri kara bakıyordu; Saatçioğlu bir cevap bulmak, bir şey söylemek arzusuyla hâlâ duruyor, arıyordu. Hasip'i kolundan tutup bir işçi kızı gibi sokağa atmak kolay değildi; çünkü iş zamanı fabrika ustasız kalacaktı; çünkü bu fikirlerle, bu isyan fikirleriyle kovulan adamlardan daima çekinmek lâzımdı. Şimdi yapılacak muamele uysallık, durmak ve beklemekti. İşte bu düşünce ile döndü, kapıyı açtı ve yavaş bir sesle:

— Çok hiddetlenmişsin, Hasip Efendi, dedi, yarın akşama konuşuruz; ben sana, maaşına dair iyi bir haber getirecektim...

İşçibaşı yerinden fırladı:

— Yok, dedi, benim hesabımı verin, çıkacağım.

Oysaki öbürü hiç dinlemedi, yürüdü, paltosunun yakasını kaldırarak avluyu geçti. Orada arabacı, kapıcı ve makinist duruyor, onun iltifatını bekliyorlardı. Hasip Efendi artık cesaret edemedi hatta yaptıklarına biraz pişman, koridorda kaldı. Bütün bu gürültülerin üzerinde tamir edilmez, yalnız bir şey vardı; Fotika'nın ölümü.

İki gün Saatçioğlu Hidayet Bey fabrikaya uğramadı. Hatta evinde de yoktu, çiftliğe gitmişti. İşçibaşı uykusuz bir uzun geceden sonra sanki rahatlamıştı. Öbürünün yumuşaklığı, kendisinin şiddeti arasında birçok karşılaştırma yaptı, bazı bahaneler buldu, kabahati her tarafa dağıttı, garip bir pişmanlıkla işine başladı. Dört gün sonra maaşı artmıştı; şimdi sekiz lira kazanıyordu; (…) Hayat gene önceki durgunluğuyla, gene önceki tatsızlığıyla başlamıştı. (…)

Refik Halid Karay, Memleket Hikâyeleri
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

Kelime Dağarcığı:
kupa: Kapalı ve yalnız arkada oturulacak yeri olan, genellikle atların çektiği dört tekerlekli araba.

1. Ebrar Öğretmen, Türk Dili ve Edebiyatı dersinde Hikâye Ünitesi kavramlarıyla ilgili öğrencilerinin öğrendiklerini pekiştirmek için *Sus Payı* metninden hareketle aşağıdaki etkinliği hazırlamıştır. Siz de soruları cevaplandırarak öğrendiklerinizi pekiştiriniz.

1 Hikâyenin türü nedir?
....
....
....

2 Hikâyenin teması nedir?
....
....
....

3 Hikâyenin konusu nedir?
....
....
....

4 Hikâyedeki temel çatışma nedir?
....
....
....

5 Hikâyenin şahısları kimlerdir?
....
....
....

6 Hasip Efendi tip midir karakter midir? Niçin?
....
....
....

7 Olaylar hangi zaman diliminde gerçekleşmektedir?
....
....
....

8 Hikâyedeki olaylar hangi mekânlarda geçmektedir?
....
....
....

9 Hikâye hangi anlatıcı ve bakış açısıyla yazılmıştır?
....
....
....

10 Hikâyede kullanılan anlatım biçimleri nelerdir?
....
....
....

11 Hikâyede hangi anlatım teknikleri kullanılmıştır?
....
....
....

12 Yazarın okura iletmek istediği mesaj nedir?
....
....
....

2. ÜNİTE : ***HİKÂYE > Hikâye > Hikâye***
Kavram : *Hikâye*
Genel Beceriler : *İletişim Becerisi, Yaratıcı Düşünme ve İnovasyon Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**HİKÂYE İNCELEME**	20 dk.
Çalışmanın Amacı	Okuduğu hikâyeyi inceleyip yapı unsurlarını ayırt edebilme.	

Yönerge: *Aşağıdaki metni okuyunuz. Metinden hareketle soruları cevaplandırınız.*

ANT

(…)

Okulun bahçesindeki aptes fıçısının musluğu koparılmıştı. Büyük Hoca suçu yapanı arıyordu. Bu, mavi cepkenli, kırmızı kuşaklı, hasta, zayıf bir çocuktu. Haber verdim. (…) İnkâr etti. Sonra diğer bir çocuk çıktı. Kendi kopardığını, onun suçu olmadığını söyledi. Bağıra bağıra sopaları yedi. O zaman Büyük Hoca, "Niçin yalan söylüyor, bu zavallıya iftira ediyorsun?" diye kulağıma yapıştı. Ağladım. Ağladım. Çünkü yalan söylemiyordum. Akşamüstü, okul dağılırken dayağı yiyen çocuğu tuttum:

— Niçin beni yalancı çıkardın? Musluğu sen koparmamıştın.

— Ben koparmıştım.

— Hayır, sen koparmamıştın. Öbür çocuğun kopardığını ben gözümle gördüm.

Direnmedi. Yüzüme baktı. (…) Eğer hocaya söylemeyeceğime yemin edersem saklamayacaktı. Anlatacaktı. Ben hemen meraklanıyordum:

— Musluğu Ali koparmıştı, dedi, ben de biliyordum. Ama o hem çok zayıf hem de hastadır. (…) Belki ölür, daha yataktan yeni kalktı.

— Ama sen niçin onun yerine dayak yedin?

— Niçin olacak. Biz onunla ant içmişiz. O bugün hasta, ben iyi, kuvvetliyim. Onu kurtardım işte.

Pek güzel anlamadım. Tekrar sordum: (…)

Sonra dikkat ettim, okulda birçok çocuk, birbirleriyle ant içmişlerdi. Ant içerek kan kardeşi olmak… Bu beni düşündürmeye başladı. (…)

Aklıma ant içmeyi koymuştum. Fakat kiminle? Bir rastlantı, beklenmeyen bir kaza bana kan kardeşimi kazandırdı. (…) Arkamızdaki evlerin sahibi Hacı Budakların benim kadar bir çocuğu vardı ki en çok da adı hoşuma giderdi: Mıstık… Mıstık, yazın her cuma sabahı büyük bir deste söğüt dalı getirirdi. Bu dallardan kendimize atlar yapar, cirit oynar, yarışa çıkardık. (…) Nasıl oldu, farkına varmadım, söğüdün kabuğu birden yarıldı. Arasından kayan çakı sol elimin işaret parmağını kesti. Sulu, kırmızı bir kan akmaya başladı. O anda aklıma bir şey geldi: Ant içmek… Parmağımın acısını unuttum, Mıstık'a:

— Haydi, dedim, bak, elim kesildi. Kan kardeşi olalım. Sen de kes…

Razı oldu. Elimden aldığı çakıyla kolunu, biraz kesti. (…) Parmağımın kanıyla karıştırdık. Mıstık'la kan kardeşi olmuştuk artık. (…) Yine birlikte oynuyor, okuldan eve birlikte dönüyorduk. Bir gün hava çok sıcaktı. Büyük Hoca, bize yarım günlük tatil verdi. (…) Mıstık'la sokağın tozları içinde yavaş yavaş yürüyorduk. (…) Büyük, geniş bir yoldan geçiyorduk. (…) Birdenbire karşıdan iri, kara bir köpek çıktı. Koşarak geliyordu. Arkasından birkaç adam köpeği kovalıyorlardı. Bize, "Kaçınız, kaçınız, ısıracak!.." diye bağırdılar. Korktuk, şaşırdık. Öyle kaldık. (…) Gözleri ateş gibi parlayan köpek bize yetişmişti. O zaman Mıstık, "Sen arkama saklan!.." diye haykırdı, önüme geçti. Köpek ona saldırdı. (…) Mıstık'ın küçük fesi, mavi yemenisi düştü. Titriyordum. Amcalar yetiştiler. Köpeği uzaklaştırdılar. (…) Mıstık, "Bir şey yok… Acımıyor… Biraz çizildi…" diyordu. (…) Ertesi günü Mıstık, okula gelmemişti. Daha ertesi günü yine gelmedi… Anneme, Hacı Budaklara gidip Mıstık'ı görmemizi söyledim.

— Hastaymış yavrum, dedi, inşallah iyi olunca yine oynarsınız, şimdi rahatsız etmek ayıptır.

Ondan sonra ben her zaman Mıstık'ı iyileşmiş bulacağım, umuduyla okula gittim.

Ne yazık ki o hiç gelmedi… Köpek kuduzmuş. Baktırmak için Mıstık'ı Bandırma'ya götürdüler. Sonunda bir gün işittik ki Mıstık ölmüş (…) Ve hep, farkında olmayarak sol elimin işaret parmağına bakarım. Birinci boğumun üstünde hâlâ beyaz çizgi şeklinde duran bir küçük yara izi, bence çok kutsaldır. Andı için ölen, hayatını mahveden kahraman kan kardeşimin, sıcak dudaklarını tekrar parmağımın ucunda duyar, beni kurtarmak için kendisinden büyük, kudurmuş, iri ve kara çoban köpeğiyle pençeleşen o aslan ve kahraman hayalini görürüm.

Ve ulusumuzdan, sezgilerle bezeli Türklükten uzaklaştıkça, daha kokuşmuş derinliklerine yuvarlandığımız karanlık uçurumun, bu ahlak ve bozuculuk, vefasızlık ve bencillik, bayağılık ve miskinlik cehenneminin dibinde, üzgün ve şartlanmış kıvranırken, saf ve nurdan geçmiş, kaybolmuş bir cennetin gerçekten uzak bir serabı hâlinde karşımda açılır… Beni mutlu eder. (…)

Ömer Seyfettin, Ant

(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

1. a) Okuduğunuz hikâye hangi anlatıcı ve bakış açısıyla yazılmıştır?

....

....

b) Okuduğunuz hikâyede kullanılan anlatım biçimlerine yönelik çıkarımlarda bulununuz.

....

....

2. a) Okuduğunuz hikâyenin teması nedir? Temayı belirlemenize yardımcı olan olay nedir?

....

....

b) Okuduğunuz hikâyede hangi evrensel duygu ve kavramlar ele alınmıştır?

....

....

c) Okuduğunuz hikâyenin iletisini ortaya koyan bir cümle yazınız.

....

....

3. a) Mıstık, söz vermenin gereğini yerine getirmiş midir? Mıstık'ın yerinde siz olsaydınız nasıl davranırdınız?

....

....

b) Anlatıcı, ant içmeyi ve sözüne sadık kalmayı milletimizle nasıl bağdaştırmıştır; açıklayınız.

....

....

....

3. ÜNİTE	***: ŞİİR > Tema> Tema***
Kavram	*: Tema*
Genel Beceriler	*: İletişim Becerisi, Yaratıcı Düşünme ve İnovasyon Becerisi*
Alan Becerileri	*: Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**SÖZÜN ÖZÜ**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Şiirin temasını tespit edebilme.*	

Yönerge: *Aşağıdaki metni okuyunuz ve kavram haritasını inceleyiniz. Kavram haritasından hareketle okuduğunuz metinle ilgili soruları cevaplayınız.*

NEFES ALMAK

Nefes almak, içten içe, derin derin,
Taze, ılık, serin,
Duymak havayı bağrında.

Nefes almak, her sabah uyanık.
Ağaran güne penceren açık.
Bir ağaç gölgesinde, bir su kenarında.

Üstünde gökyüzü, ufuklara karşı.
Senin her yer: caddeler, meydan, çarşı.
Kardeşim, nefes alıyorsun ya!

(…)

Nefes almak, kolunda bir sevgili,
Kırlarda bütün bir pazar tatili.
Bahar, yaz, kış.

(…)

Sürahide, ışıl ışıl, içilecek su.
Deniz kokusu, toprak kokusu, çiçek kokusu.
Yüzüne vuran ışık, kulağına gelen ses.

Ah, bütün sevdiklerim, her şey, herkes…
Anlıyorum, birbirinden mukaddes,
Alıp verdiğim nefes.

Ziya Osman Saba, Cümlemiz
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

SOYUTLUK

Tema, soyut olması bakımından konudan ayrılır.

ODAK NOKTASI

Şiirdeki bütün birimler bir tema etrafında bir araya gelip şiiri meydana getirir.

ANLAMSAL TEKRARLAR

Şiirde sıkça kullanılan yakın anlamlı kelime veya kelime grupları, tema için ipucu oluşturabilir.

TEMA (ANA DUYGU)

Şiirdeki tema evrenseldir.

EVRENSELLİK

Başlık şiirin temasını bulmak için bir ipucu olabilir.

BAŞLIK

1. Şiirin temasını yazınız.

....
....
....
....

2. Şiirde temayı bulmanıza yardımcı olan kelime veya kelime gruplarına örnekler veriniz.

....
....
....
....

3. **a)** Şiirin başlığı temaya uygun mudur? Açıklayınız.

....
....
....

b) Siz de şiire yeni bir başlık belirleyiniz. Bu başlığı belirlerme nedeninizi açıklayınız.

....
....

3. ÜNİTE : ŞİİR > Tema > Tema
Kavram : Tema
Genel Beceriler : İletişim Becerisi, Yaratıcı Düşünme ve İnovasyon Becerisi
Alan Becerileri : Okuma ve Yazma Becerisi

Çalışmanın Adı	**ŞİİRDE TEMA**	20 dk.
Çalışmanın Amacı	Şiirde temayı açıklayabilme.	

Yönerge: *Aşağıdaki metinleri okuyup görseli inceleyiniz. Metinler ve görselden hareketle soruyu cevaplayınız.*

KOŞMA

Ala gözlerini sevdiğim dilber
Ben güzel görmedim senden ziyade
Bilmem huri misin göklerden inen
Bugün güzelliğin dünden ziyade

Merhametin çoktur benden farıma
Beni görüp gül yüzünü bürüme
Çıkıp eller ile gezip yürüme
Seni seven çoktur benden ziyade

Doğan aylar gibi doğar görünür
Kırmızılar giyip çıkar salınır
Ah ettikçe kara bağrım delinir
Sayılmaz benlerin binden ziyade

Karac'oğlan der ki bu sözüm haktır
Âlemi seyrettim akranın yoktur
Sineme vurduğun bir kanlı oktur
Daha cevrin var mı bundan ziyade

Karacaoğlan
Cahit Öztelli, Karacaoğlan Hayatı, Sanatı, Şiirleri
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

Kelime Dağarcığı:
farıma: Fariğ olmamak, vazgeçmemek.

1. Şiirdeki temel duygu ve düşünceye tema denir. Şiirde tema soyut ve genel bir ifadedir. Buna göre şiirin temasını bulunuz ve şiirin teması ile görselin temasını karşılaştırarak açıklayınız.

....
....
....
....
....
....

ÖZLEYEN

Gönlümle oturdum da hüzünlendim o yerde,
Sen nerdesin, ey sevgili, yaz günleri nerde!
Dağlar ağarırken konuşurduk tepelerde,
Sen nerde o fecrin ağaran dağları nerde!

Akşam, güneş artık deniz ufkunda silindi,
Hulyâ gibi yalnız gezinenler köye indi,
Ben kaldım, uzaklarda günün sesleri dindi,
Gönlümle, hayâlet gibi, ben kaldım o yerde.

Yahya Kemal Beyatlı
Yahya Kemal Beyatlı, Kendi Gök Kubbemiz
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

2. Şiirin temasını bularak tematik bütünlüğünün olup olmadığını açıklayınız.

....
....
....

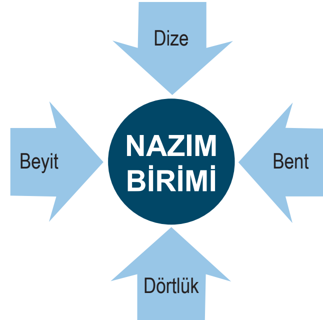
3. *Özleyen* şiirini devam ettirecek şekilde, şiirin temasına uygun bir dörtlük yazınız.

....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....

3. ÜNİTE : ***ŞİİR > Şiirde Yapı Unsurları > Nazım Birimi***
Kavram : *Dize, Beyit, Dörtlük, Bent*
Genel Beceriler : *İletişim Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**DİZE GRUPLARI**	20 dk.
Çalışmanın Amacı	Nazım birimini ve nazım birimi türlerini açıklayabilme.	

Yönerge: *Aşağıdaki metinleri okuyunuz. Metinlerden hareketle soruları cevaplayınız.*

I. Metin

KANADLAR

Vaktiyle sâhibiydiler onlar, şu göklerin.
Bak merhametle şimdi, kırılmış kanadlara!

Hürriyetin misâli değil, kendisiydiler;
Lâyıktılar dilimde en üstün sıfatlara!

Gökten haber getirmek için, kutlu bir gece,
Onlarla gökte çıktı çıkan, gizli katlara!

Bir özleyişle boynunu bükmüş garipleri
Erdirdiler uzak, erişilmez muradlara!

(…)

Engel, sınır, duraklama bilmezdi güçleri
Hız verdiler, bu güçle, akınlarda atlara!

Vaktiyle sâhibiydiler onlar, şu göklerin.
Bak merhametle şimdi kırılmış kanadlara!

Arif Nihat Asya

II. Metin

NEFES

Gam elinden benim zülfü siyahım
Peykan değdi sinem yaralandı gel
Suna başın için ağlatma beni
Bugün sevda candan aralandı gel

Gamdan hisar oldu mekânım yurdum
İşitmez avazım dinlemez virdim
Bir değil beş değil on değil derdim
Düğümler baş verdi sıralandı gel

(…)

Pir Sultan Abdal'ım haftada ayda
Günler gelir geçer bulunmaz fayda
Gönül Hak arzular canım hayhayda
Toprağım üstüme kürelendi gel

Pir Sultan Abdal

(Metinler, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

1. I ve II. metindeki toplam dize sayıları eşit midir? Bu dizelerin gruplanmasında şiirler arasında nasıl bir fark olduğunu belirtiniz.

....

....

....

....

....

2. Okuduğunuz şiirlerin kafiye (uyak) düzenlerinin belirlenmesinde dize gruplarındaki sayıların bir önemi var mıdır? Neden?

....
....
....
....
....

Hirâs-ı fitne saldun dehre ey bîdâd neylersün
Kopardun yer yer âşub-ı kıyâmet-zâd neylersün
Perîşânlıklar etdün nev-be-nev îcâd neylesün
Tağıtdun hâb-ı nâz-ı yârı ey feryâd neylersün
Edüp fitneyle dünyayı harâb-âbâd neylersün

Bulup pervâza ruhsat rûzgâra işveler satdun
Perîşân etmeğe cem'iyyet-i uşşâkı cân atdun
Ne âl etdünse etdün murg-ı cânı dâma uğratdun
Varup giysû-yı zülf-i yârı biribirine katdun
Yine bir fitne tahrik eyledün ey bâd neylersün
(…)

Nâilî
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

3. Yukarıdaki şiirde mavi dizeler Şeyhülislâm Bahâyi'ye, kırmızı dizeler ise Nâilî'ye aittir. Nâilî, Şeyhülislâm Bahâyi'ye ait dizelerin üzerine üçer dize ekleyerek yeni bir şiir oluşturmuştur. Şiirin ekleme yapılmadan önceki ve ekleme yapıldıktan sonraki nazım birimlerini yazınız.

....
....
....
....
....

4. Nâilî, Şeyhülislâm Bahâyi'nin şiirine birer dize daha ekleseydi şiirin nazım birimi değişir miydi? Neden?

....
....
....
....
....

3. ÜNİTE : ***ŞİİR > Şiirde Yapı Unsurları > Nazım Birimi***
Kavram : *Dize, Beyit, Dörtlük, Bent*
Genel Beceriler : *İletişim Becerisi, Bilgi Okuryazarlığı Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**NAZIM BİRİMİNİ BULALIM**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Şiirin yapı unsurlarından nazım birimini açıklayabilme.*	

Yönerge: *Aşağıdaki metinleri okuyunuz. Metinlerden hareketle soruları cevaplayınız.*

Dize/Mısra

I. Metin

Her şey bir kere daha yanlış gibi.

Sezai Karakoç

II. Metin

Neler çeker bu gönül söylesem şikâyet olur.

Şeyhülislâm Yahyâ

III. Metin

Geceleri, aydan, evlere girilemiyordur.

Ece Ayhan

Bilgi Notu: Dize, bir şiirin parçası olabileceği gibi kendi içinde bağımsız bir bütün de olabilir.

Beyit

IV. Metin

KAR MÛSİKÎLERİ

-Varşova 1927-

Bin yıldan uzun bir gecenin bestesidir bu.
Bin yıl sürecek zannedilen kar sesidir bu.

Bir kuytu manastırda duâlar gibi gamlı,
Yüzlerce ağızdan koro hâlinde devamlı,

Bir erganun âhengi yayılmakta derinden...
Duydumsa da zevk almadım İslâv kederinden.

Zihnim bu şehirden, bu devirden çok uzakta,
Tanbûri Cemil Bey çalıyor eski plâkta.

Birdenbire mes'ûdum işitmek hevesiyle,
Gönlüm dolu İstanbul'un en özlü sesiyle.

Sandım ki uzaklaştı yağan kar ve karanlık,
Uykumda bütün bir gece Körfez'deyim artık!

Yahya Kemal Beyatlı

Dörtlük

V. Metin

BAHAR BEKLERKEN YAZILMIŞ ŞİİR

O günü görmek için sade bekliyeceğiz,
Göreceğiz bir sabah yeşil tomurcukları.
Hazırlanıyor gibi, gökyüzü, ufuk, deniz,
Bir sabah dökülecek baharların baharı.

Bu bahar yalnız mesut günler taşımaktadır,
Başbaşa kalacağız kenarında bir suyun.
Göz alabildiğine yeşil uzanan çayır,
Bir saadet içinde sessiz otlıyan koyun.

Bu bahar güleceğiz en içten bir sevinçle.
Bir melek ordan bize uzatacak elini.
— Beni bırakma kalbim, kalbim sen bana söyle
Kalbim, ümitlerinin bana en güzelini!.

Ziya Osman Saba

Bilgi Notu: Dörtlük aynı zamanda bir bent çeşididir.

VI. Metin

ANNECİĞİM

Ak saçlı başını alıp eline,
Kara hülyalara dal anneciğim!
O titrek kalbini bahtın yeline,
Bir ince tüy gibi sal anneciğim!

Sanma bir gün geçer bu karanlıklar,
Gecenin ardında yine gece var;
Çocuklar hıçkırır, anneler ağlar,
Yaşlı gözlerinle kal anneciğim!

Gözlerinde aksi bir derin hiçin,
Kanadın yayılmış, çırpınmak için;
Bu kış yolculuk var, diyorsa için,
Beni de beraber al anneciğim!...

Necip Fazıl Kısakürek

Bent

VII. Metin

MAZOT

Ağlamadan
dillerim dolaşmadan
yumruğum çözülmeden gecenin karşısında
şafaktan utanmayıp utandırmadan aşkı
üzerime yüreğimden başka muska takmadan
konuşmak istiyorum.
(…)

İsmet Özel

VIII. Metin

LEYLA

Bu akşam rüyamda Leyla'yı gördüm
Derdini ağlarken yanan bir muma;
İpek saçlarını elimle ördüm,
Ve bir kemend gibi taktım boynuma
Bu akşam rüyamda Leyla'yı gördüm.
(…)

Ahmet Hamdi Tanpınar

IX. Metin

MEMLEKET İSTERİM

Memleket isterim
Gök mavi, dal yeşil, tarla sarı olsun;
Kuşların çiçeklerin diyarı olsun.

Memleket isterim
Ne başta dert ne gönülde hasret olsun;
Kardeş kavgasına bir nihayet olsun.

Memleket isterim
Ne zengin fakir ne sen ben farkı olsun;
Kış günü herkesin evi barkı olsun.

Memleket isterim
Yaşamak, sevmek gibi gönülden olsun;
Olursa bir şikâyet ölümden olsun.

Cahit Sıtkı Tarancı

(Metinler, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

1. Okuduğunuz dize/mısra, beyit, dörtlük, bent örneklerini ve bilgi notlarını da göz önünde bulundurduğunuzda sizce nazım birimini oluşturan ölçüt nedir? Açıklayınız.

....
....
....

2. Aşağıdaki tanımları karşılarındaki kavramlarla eşleştiriniz.

- Şiirin satırlarından her biri, mısra.
- Anlam bakımından birbirine bağlı iki dizeden oluşmuş şiir parçası.
- Dört dizelik bölümlerden oluşmuş şiir veya şiir parçası.
- Üç ve daha fazla dizeden oluşan nazım birimidir.

Dörtlük
Bent
Beyit
Dize

3. Aşağıda verilen şiirlerin nazım birimlerini altlarındaki noktalı yerlere yazınız.

DÂVET

Bekliyorum
Öyle bir havada gel ki,
Vazgeçmek mümkün olmasın!

Orhan Veli Kanık

....

BULMAK

Bir an kayboldun gibi! yaşadım kıyameti
Yoruldun ama buldun ey kalbim emaneti
(…)

Erdem Bayazıt

....

Hazırlayan: *Birkan OLGÜNER*

3. ÜNİTE : **ŞİİR > Şiirde Ahenk Unsurları > Ölçü**
Kavram : *Hece Ölçüsü*
Genel Beceriler : *İletişim Becerisi, Bilgi Okuryazarlığı Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**HECE HECE ŞİİR**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Şiirde ahengi sağlayan hece ölçüsünü ve durağı tespit edip açıklayabilme.*	

1. Hece ölçüsü, dizelerdeki hece sayılarının eşitliğine dayanan Türklerin millî ölçüsüdür.

a) Aşağıdaki şiirlerin hece ölçüsünü tespit ederek altına yazınız.

b) Aşağıdaki şiirleri okurken durulan yerleri (/) işaretiyle belirleyiniz. Şiirlerin duraklarını yazınız.

I. Metin

MÂNİ

Su gelir deste gider
Ayrılır dosta gider
Gurbet yansın yıkılsın
Sağ gelen hasta gider

Anonim
Cem Dilçin, Örneklerle Türk Şiir Bilgisi

Ölçü : ....

Durak : ....

II. Metin

KOŞMA

Eğer benim ile gitmek dilersen
Eğlen güzel yaz olsun da gidelim
Bizim iller kıraçlıdır aşılmaz
Yollar çamur kurusun da gidelim
(...)

Karacaoğlan
Cem Dilçin, Örneklerle Türk Şiir Bilgisi

Ölçü : ....

Durak : ....

III. Metin

HER ŞEY YERLİ YERİNDE

(...)
Her şey yerli yerinde bir dolap uzaklarda
Azapta bir ruh gibi gıcırdıyor durmadan,
Bir şeyler hatırlıyor belki maceramızdan
Kuru güz yaprakları uçuşuyor rüzgârda.

Ahmet Hamdi Tanpınar
Cem Dilçin, Örneklerle Türk Şiir Bilgisi
(Metinler, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

Ölçü : ....

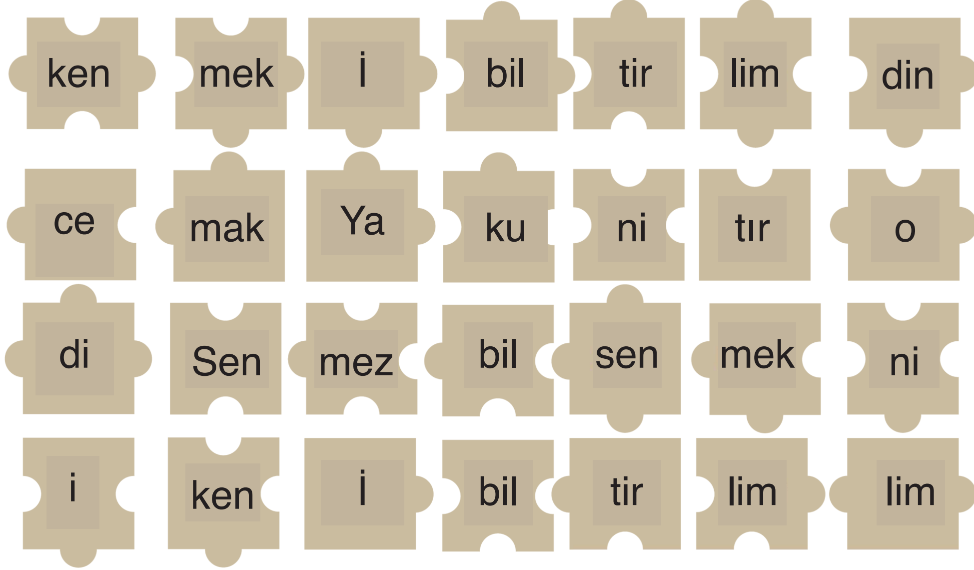
Durak : ....

2. Şiirlerin her dizesinde eşit sayıda hece bulunmasının şiire ve okuyucuya katkısı neler olabilir?

....

....

3. Aşağıdaki yapboz parçalarını doğru şekilde bir araya getirdiğinizde dört dizeli, yedili hece ölçüsüyle yazılmış bir şiir oluşacaktır. Yapboz parçalarındaki heceleri Yunus Emre görselinin üzerine yazarak şiiri bütün hâline getiriniz.

Hazırlayan: *Fatma KAYRAKLI*

3. ÜNİTE : ***ŞİİR > Şiirde Ahenk Unsurları > Ölçü***
Kavram : *Durak*
Genel Beceriler : *İletişim Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**DURAKLA BİRAZ!**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Şiirde ahengi sağlayan durakları belirleyip özelliklerini açıklayabilme.*	

Yönerge: *Aşağıdaki metinleri okuyunuz. Metinlerden hareketle soruları cevaplayınız.*

I. Metin

HAN DUVARLARI

(…)
Ellerim takılırken rüzgârların saçına
Asıldı arabamız bir dağın yamacına.
Her tarafta yükseklik, her tarafta ıssızlık,
Yalnız arabacının dudağında bir ıslık!
Bu ıslıkla uzayan, dönen kıvrılan yollar,
Uykuya varmış gibi görünen yılan yollar
Başını kaldırarak boşluğu dinliyordu.
Gökler bulutlanıyor, rüzgâr serinliyordu.
Serpilmeye başladı bir yağmur ince ince.
Son yokuş noktasından düzlüğe çevrilince
Nihayetsiz bir ova ağarttı benzimizi.
Yollar bir şerit gibi ufka bağladı bizi.
(…)

Faruk Nafiz Çamlıbel, Han Duvarları

II. Metin

BANA SENİ GEREK SENİ

(…)
Aşkın aldı benden beni,
Bana seni gerek seni
Ben yanarım dün ü günü,
Bana seni gerek seni
Ne varlığa sevinirim,
Ne yokluğa yerinirim
Aşkın ile avunurum,
Bana seni gerek seni
(…)

Yunus Emre, Güldeste

III. Metin

Nâ-dâna esrârı etmeyiz ızhâr
Nâ-ehline ârifandan sır çıkmaz
Bezme kadem bassa hezârân ağyâr
Dilce söyler tercümandan sır çıkmaz

Tokatlı Nuri
Cem Dilçin, Örneklerle Türk Şiir Bilgisi
(Metinler, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

Kelime Dağarcığı:
ağyâr: Yabancı. **ârifan:** Ermişler, arifler. **bezm:** Sohbet meclisi. **esrâr:** Sırlar. **hezârân:** Binlerce **ızhâr:** Açığa vurma. **kadem:** Ayak, adım. **nâ-dân:** Cahil. **nâ-ehil:** Ehil olmayan.

1. Yukarıdaki şiirleri okurken nefes alıp duraksadığınız kelimelerden sonra (/) işareti koyunuz. Şiirlerin nasıl duraklandığını gösteriniz.

....

2. Şiiri duraklara dikkat ederek okumak dinleyicide nasıl bir etki bırakır?

....

3. Hece sayıları eşit olmasına rağmen durakları her dizede değişen şiirlere “duraksız şiir” denir. Yukarıdaki şiirlerden hangisi duraksız şiir olarak örneklendirilebilir?

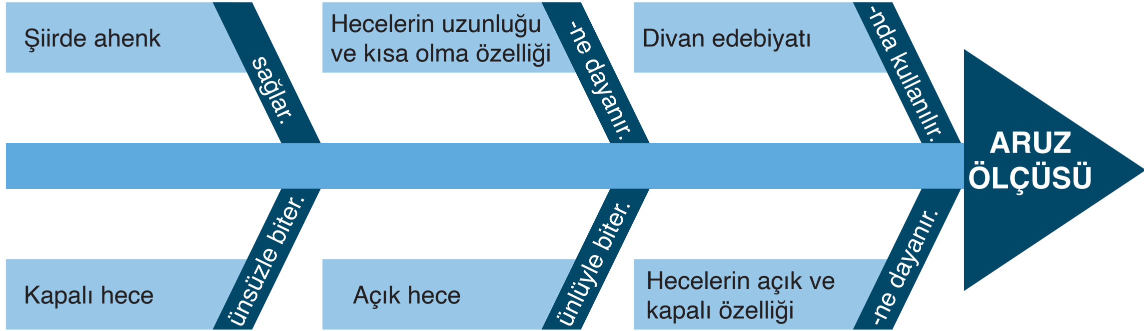
....

3. ÜNİTE : **ŞİİR > Şiirde Ahenk Unsurları > Ölçü**
Kavram : Aruz Ölçüsü
Genel Beceriler : İletişim Becerisi
Alan Becerileri : Yazma Becerisi

Çalışmanın Adı	**ARUZ ÖLÇÜSÜNÜN AHENGE KATKISI**	20 dk.
Çalışmanın Amacı	Aruz ölçüsünün şiirin ahengine katkısını açıklayabilme.	

Yönerge: *Aşağıdaki metni okuyunuz. Metinden hareketle soruları cevaplayınız.*

SÜLEYMANİYE'DE BAYRAM SABAHI

Artarak gönlümün aydınlığı her saniyede,
Bir mehabetli sabah oldu Süleymaniye'de.
Kendi gök kubbemiz altında bu bayram saati,
Dokuz asrında bütün halkı, bütün memleketi
Yer yer aksettiriyor mavileşen manzaradan,
Kalkıyor tozlu zaman perdesi her an aradan.
Gecenin bitmeğe yüz tuttuğu andan beridir,
Duyulan gökte kanat, yerde ayak sesleridir.
Bir geliş var!.. Ne mübârek, ne garip âlem bu!..
Hava boydan boya binlerce hayaletle dolu...
Her ufuktan bu geliş eski seferlerdendir;
O seferlerle açılmış nice yerlerdendir.
Bu sükûnette karıştıkça karanlıkla ışık,
Yürüyor, durmadan, insan ve hayalet karışık;
Kimi gökten, kimi yerden üşüşüp her kapıya,
Giriyor, birbiri ardınca, ilahî yapıya.
Ordu-milletlerin en çok dövüşen, en sarpı,
Adamış sevdiği Allah'ına bir böyle yapı.
En güzel mabedi olsun diye en son dinin,
Budur öz şekli hayal ettiği mimarinin.
(…)

Yahya Kemal Beyatlı, Kendi Gök Kubbemiz
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

1. Okuduğunuz *Süleymaniye'de Bayram Sabahı* adlı şiir aruz ölçüsüyle yazılmıştır. Sizce şair bu şiiri hece ölçüsüyle yazsaydı aynı ahengi yakalayabilir miydi? Açıklayınız.

....
....
....
....
....

2. Okuduğunuz şiirden hareketle aruz ölçüsünün şiirin ahenk ve estetik yönüne katkısını açıklayınız.

....
....
....
....
....

3. Divan edebiyatında kullanılan aruz ölçüsünün Türk edebiyatında uzun süre yer bulmasının sebepleri sizce neler olabilir?

....
....
....
....
....

3. ÜNİTE : ***ŞİİR > Şiirde Ahenk Unsurları > Ölçü***
Kavram : *Ölçü*
Genel Beceriler : *İletişim Becerisi, Bilgi Okuryazarlığı Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**ÖLÇÜYÜ KAÇIRMAYALIM**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	Şiirde kullanılan ölçüyü belirleyebilme.	

Yönerge: *Aşağıdaki metinleri okuyunuz. Metinlerden hareketle soruları cevaplayınız.*

I. Metin

ÖZLEYEN

Gönlümle oturdum da hüzünlendim o yerde,
Sen nerdesin, ey sevgili, yaz günleri nerde!
Dağlar ağarırken konuşurduk tepelerde,
Sen nerde, o fecrin ağaran dağları nerde!
(…)
— — • / • — — • / • — — • / • — —
mef'ûlü/mefâîlü/mefâîlü/feûlün

Yahya Kemal Beyatlı, Kendi Gök Kubbemiz

II. Metin

YAĞMUR

Uyu! Gözlerinde renksiz bir perde,
Bir parça uzaklaş kederlerinden
Bir ruh gülümsüyor gibi derinden
Mehtabın ördüğü saatler nerde?
(…)

Ahmet Hamdi Tanpınar, Bütün Şiirleri

III. Metin

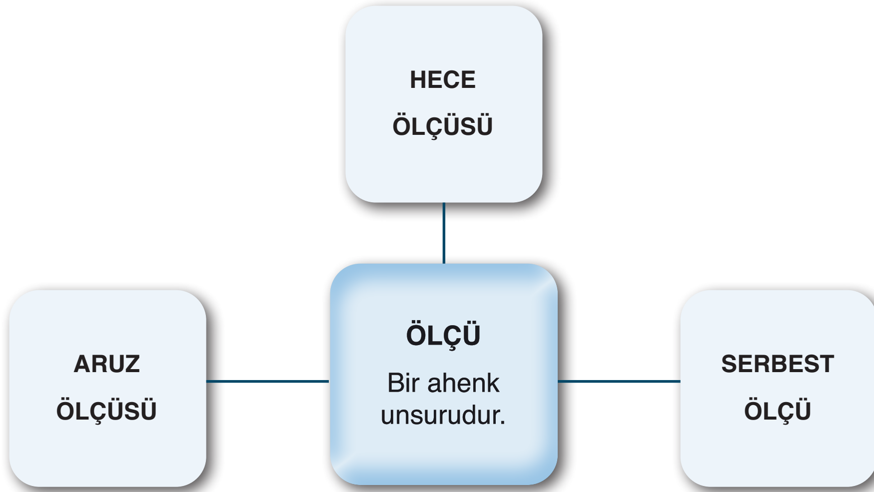
SALKIMSÖĞÜT

(…)
Nal sesleri sönüyor perde perde,
atlılar kayboluyor güneşin battığı yerde!

Atlılar atlılar kızıl atlılar,
atları rüzgâr kanatlılar!
Atları rüzgâr kanat...
Atları rüzgâr...
Atları...
At...
Rüzgâr kanatlı atlılar gibi geçti hayat!
(…)

Nazım Hikmet Ran, Bütün Şiirleri
(Metinler, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

Kelime Dağarcığı:
fecir: Tan. **mehtap:** Ay ışığı.

1. Okuduğunuz metinlerin özellikleriyle ilgili tabloda verilen bilgilerden yararlanarak boşlukları doldurunuz.

Şiirin Özelliği	Şiirin Adı	Şiirin Ölçüsü
Dizelerdeki hece sayıları birbirine eşittir. Dizelerde durma yerleri (durak) vardır.		
Dizelerdeki hece sayılarının eşitliği, uzunluk-kısalığı (kapalılık-açıklık) göz önünde bulundurulmamıştır.		
Dizelerdeki heceler uzunluk-kısalık yönünden birbiriyle uyum içindedir.		

2. *Salkımsöğüt* adlı şiirde tercih edilen ölçü ile şiirin içeriği arasında nasıl bir ilişki vardır? Açıklayınız.

....

....

....

....

3. Birbirine yakın dönemlerde eser vermiş Yahya Kemal Beyatlı, Ahmet Hamdi Tanpınar ve Nazım Hikmet Ran'ın okuduğunuz şiirlerinde farklı ölçüleri kullanmaları hakkındaki düşüncelerinizi belirtiniz.

....

....

....

....

....

....

....

....

3. ÜNİTE : ***ŞİİR > Şiirde Ahenk Unsurları > Kafiye Düzeni > Düz Kafiye***
Kavram : *Düz Kafiye*
Genel Beceriler : *Bilgi Okuryazarlığı Becerisi, Yaratıcı Düşünme ve İnovasyon Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**DÜZENLİ KAFİYELER**	20 dk.
Çalışmanın Amacı	*Düz kafiye düzenini belirleyebilme.*	

Yönerge: *Aşağıdaki şiiri okuyunuz. Şiirden hareketle soruları cevaplayınız.*

MİHRİBAN

(…)
Yâr deyince kalem elden düşüyor
Gözlerim görmüyor aklım şaşıyor
Lâmbamda titreyen alev üşüyor
Aşk kağıda yazılmıyor Mihriban!

Önce naz sonra söz ve sonra hile
Sevilen seveni düşürür dile
Seneler asırlar değişse bile
Eski töre bozulmuyor Mihriban!

Tabiplerde ilaç yoktur yarama
Aşk değince ötesini arama
Her nesnenin bir bitimi var ama
Aşka hudut çizilmiyor Mihriban!

Boşa bağlanmamış bülbül gülüne.
Kar koysan köz olur aşkın külüne.
Şaştım kara bahtın tahammülüne.
Taşa çalsam ezilmiyor Mihriban!
(…)

Abdurrahim Karakoç, Dosta Doğru (Bütün Şiirleri 4)
(Şiir, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

1. Aşağıda verilen tabloda (   ) içlerini doldurarak şiirin kafiye düzenini belirleyiniz.

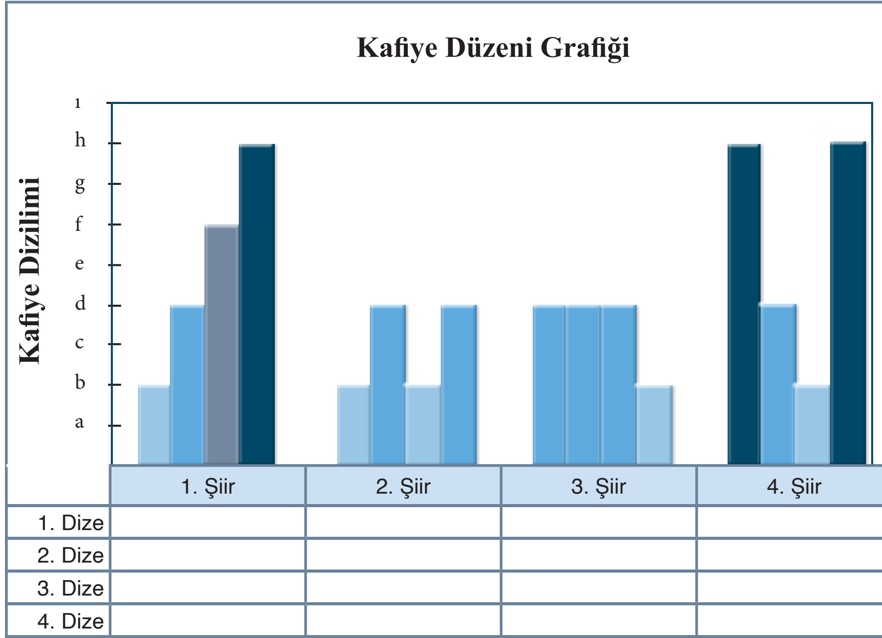
Yâr deyince kalem elden düşüyor Gözlerim görmüyor aklım şaşıyor Lâmbamda titreyen alev üşüyor Aşk kağıda yazılmıyor Mihriban!	( ) ( ) ( ) ( )	Tabiplerde ilaç yoktur yarama Aşk değince ötesini arama Her nesnenin bir bitimi var ama Aşka hudut çizilmiyor Mihriban!	( ) ( ) ( ) ( )
Önce naz sonra söz ve sonra hile Sevilen seveni düşürür dile Seneler asırlar değişse bile Eski töre bozulmuyor Mihriban!	( ) ( ) ( ) ( )	Boşa bağlanmamış bülbül gülüne. Kar koysan köz olur aşkın külüne. Şaştım kara bahtın tahammülüne. Taşa çalsam ezilmiyor Mihriban!	( ) ( ) ( ) ( )

Şiirin Kafiye Düzeni: ....

2. Şiirin kafiye düzenini devam ettirecek şekilde verilen boşlukları tamamlayınız.

.... gel ( )
.... ( )
.... ( )
.... Mihriban! ( )

3. Aşağıdaki verilen şiir grafiklerinden hangisi *Mihriban* şiirine ait kafiye düzeni ile uyumludur? Tabloyu grafikte verilen bilgilerden hareketle doldurunuz.

	1. Şiir	2. Şiir	3. Şiir	4. Şiir
1. Dize				
2. Dize				
3. Dize				
4. Dize				

....
....
....
....

3. ÜNİTE** : **ŞİİR > Şiirin Ahenk Unsurları > Kafiye Düzeni
Kavram : Koşma Tipi Kafiye Düzeni
Genel Beceriler : Bilgi Okuryazarlığı Becerisi
Alan Becerileri : Yazma Becerisi

Çalışmanın Adı	**KAFİYE DÜZENİNİ BULALIM**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Koşma tipi kafiye düzenini açıklayabilme.*	

***Yönerge :** Aşağıdaki metni okuyunuz. Metinden hareketle soruyu cevaplayınız.*

KOŞMA

Eğer benim ile gitmek dilersen
Eğlen güzel yaz olsun da gidelim
Bizim iller kıraçlıdır aşılmaz
Yollar çamur kurusun da gidelim

Aşamazsın Karaman'ın ilini
Köprüsü yok geçemezsin selini
Gerdan yaylasını Perçem belini
Lale sümbül bürüsün de gidelim
(…)
Karac'oğlan der ki buna ne fayda
Hiç rağbet kalmadı yoksula bayda
Bu ay da olmazsa gelecek ayda
On bir ayın birisinde gidelim

Karacaoğlan
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

1. Aşağıdaki tabloda şiirin birinci dörtlüğü verilmiştir. Birinci dörtlüğün kafiye düzenini yandaki boşluklara yazınız.

Eğer benim ile gitmek dilersen	....
Eğlen güzel yaz olsun da gidelim	....
Bizim iller kıraçlıdır aşılmaz	....
Yollar çamur kurusun da gidelim	....

Kafiye Düzeni:..

2. Aşağıdaki tabloda şiirin son dörtlüğü verilmiştir. Son dörtlüğün kafiye düzenini yandaki boşluklara yazınız.

Karac'oğlan der ki buna ne fayda	....
Hiç rağbet kalmadı yoksula bayda	....
Bu ay da olmazsa gelecek ayda	....
On bir ayın birisinde gidelim	....

Kafiye Düzeni:..

3. **a)** Şiirin ikinci dörtlüğünün kafiye düzenini bulunuz.

....
....
....
....

b) Şiirin son iki dörtlüğünden hareketle koşma tipi kafiye düzenini yazınız.

....
....
....
....

Hazırlayan: *Fatih GÖKSOY*

3. ÜNİTE : ***ŞİİR > Şiirde Ahenk Unsurları > Kafiye Düzeni***
Kavram : *Mâni Tipi Kafiye Düzeni*
Genel Beceriler : *İletişim Becerisi, Yaratıcı Düşünme ve İnovasyon Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**ANADOLU'DAN ESİNTİLER**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Şiirde ahengi sağlayan özellikleri tespit edebilme.*	

1. Aşağıdaki gelin–kaynana arasındaki mâni atışmalarının kafiye düzenini bulunuz.

Sinilerde şekerim ....
Üstüne bal dökerim ....
Biber gibi sözünü ....
Oğlun için çekerim ....

Saraylar sıcak değil ....
Güller domurcak değil ....
Bir yastıkta kocayın ....
Sevda oyuncak değil ....

2. **a)** Aşağıda hem halk şiirinden hem de modern şiirden örnekler verilmiştir. Bu şiirlerin kafiye düzenlerini karşılaştırınız.

Halk Şiiri Örneği

Mâni

Bu dağlar olmasaydı ....
Çiçeği solmasaydı ....
Ölüm Allah'ın emri ....
Ayrılık olmasaydı ....

Sıra sıra kazanlar ....
Kara yazı yazanlar ....
Cennet yüzü görmesin ....
Aramızı bozanlar ....

Anonim

Modern Şiir Örneği

Lisan

Güzel dil Türkçe bize, ...
Başka dil gece bize. ....
İstanbul konuşması ....
En saf, en ince bize. ....

Lisanda sayılır öz ....
Herkesin bildiği söz; ....
Manası anlaşılan ....
Lügate atmadan göz. ....
(...)

Ziya Gökalp, Lisan
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

b) Her iki şiir karşılaştırıldığında modern şiirin halk şiirinden etkilendiği söylenebilir mi? Neden?

....
....
....

3. Mâni tipi kafiye düzeniyle bir dörtlük yazınız.

....
....
....
....
....
....

Hazırlayan: *Hüseyin AYHAN*

3. ÜNİTE : **ŞİİR > Şiirde Ahenk Unsurları > Kafiye Düzeni**
Kavram : *Çapraz Kafiye Düzeni*
Genel Beceriler : *Yaratıcı Düşünme ve İnovasyon Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**ÇAPRAZ KAFİYE**	20 dk.
Çalışmanın Amacı	Şiirde çapraz kafiye düzenini belirleyip açıklayabilme.	

ÇAPRAZ KAFİYE
(a)
(b)
(a)
(b)

Bâdı saba selâm eyle o yâre .( )
Pek göresim geldi illerimizi .( )
Gönül arzu çeker amma ne çare .( )
Nideyim tutan var yollarımızı .( )

Karacaoğlan

1. Dörtlüğün kafiye düzenini, kendi aralarında kafiyeli olanlara aynı harfleri yazarak bulunuz.

....

....

Yönerge: *Aşağıdaki şiiri okuyunuz. Şiirden hareketle soruları cevaplayınız.*

BİR BAŞKA TEPEDEN

Sana dün bir tepeden baktım aziz İstanbul! .( )
Görmedim gezmediğim, sevmediğim hiçbir yer. .( )
Ömrüm oldukça, gönül tahtıma keyfince kurul! .( )
Sade bir semtini sevmek bile bir ömre değer. .( )

Nice revnaklı şehirler görülür dünyada, .( )
Lakin efsunlu güzellikleri sensin yaratan. .( )
Yaşamıştır derim, en hoş ve uzun rü'yada .( )
Sende çok yıl yaşayan, sende ölen, sende yatan. .( )

Yahya Kemal Beyatlı, Kendi Gök Kubbemiz
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

2. Şiirin her iki kıtasının da kafiye düzenini bulunuz.

....

....

3. *Bir Başka Tepeden* şiirinin devamı olacak şekilde çapraz kafiye düzeniyle bir dörtlük yazınız.

....

....

....

....

Hazırlayan: *Dr. Mustafa EREN*

3. ÜNİTE : ŞİİR > Şiirde Ahenk Unsurları > Kafiye Düzeni
Kavram : Sarmal (Sarma) Kafiye Düzeni
Genel Beceriler : İletişim Becerisi
Alan Becerileri : Yazma Becerisi

Çalışmanın Adı	SARMAL KAFİYE	20 dk.
Çalışmanın Amacı	Sarmal (Sarma) kafiye çeşidini açıklayabilme.	

Yönerge: *Aşağıdaki metinleri okuyunuz. Metinlerden hareketle soruları cevaplayınız.*

YAPRAK SARMA TARİFİ

Salamura (tuzlanmış) üzüm yaprakları 2-3 dakika sıcak suda bekletilir, yıkanır, süzgece alınır. Bir kabın içerisine soğanlar rendelenir üzerine zeytinyağı dökülür. Pirinç yıkanarak kabın içerisine eklenir. Baharatlar, salça ve tuzu da ilave edildikten sonra ince kıyılmış maydanozu da eklenerek karıştırılır. **Yaprağın geniş kısmına iç harçtan konulur ve iki taraftan kapatılarak boru gibi sarılır.** Bu işleme yaprak bitene kadar devam edilir. Sarılan yaprakların üzerine zeytinyağı ve isteğe göre limon dilimleri ekleyip yaklaşık 5-6 su bardağı kadar da sıcak su ilave edilerek kısık ateşte pişirilir.

AÇSAM RÜZGÂRA

(…)

Versem kendimi bütün bütün a
Bir yelkenli olup engine. b
Kansam bir an güzelliğine b
Kuşlar gibi serseri ömrün. a

Orhan Veli Kanık, Bütün Şiirleri
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

1. Şiirin kafiye düzeni ile görseldeki yemeğin adı, yapılışı ve şekli arasında bir ilgi kurulabilir mi? Açıklayınız.

....
....
....
....
....
....
....
....
....

2. Aşağıdaki şiirlerin kafiye düzenini tespit ederek hangisinin sarmal kafiye düzeniyle oluşturulduğunu belirtiniz.

I. Metin

İŞARET

Ne zaman yandı elin,
Ne zaman yaktı ellerini hatıram?
Ne zaman bir yüzük gibi taktı hatıram,
Bu gizli ve acı işareti, gelin?

Sezai Karakoç, Gün Doğmadan

II. Metin

ŞAŞIRDIM KALDIM

Şaşırdım kaldım nasıl atsam adım;
Gün kasvet gece kasvet.
Bulutlar, sisler içinde bunaldım;
Gök mavisine hasret.
(…)

Cahit Sıtkı Tarancı, Bütün Şiirleri
(Metinler, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

3. Aşağıdaki yarım bırakılmış dörtlükler, sarmal kafiye düzeni oluşturacak biçimde tamamlanacaktır. Buna göre karşıdaki dizeleri boş bırakılan yerlere yazınız.

I. Metin

ODAMDA

....	a	İç âlemim oyuncaktan farksız
Kafamda bir çocuk var meraksız,	b	
....	b	Ben miyim bu şeylerin sahibi?
Odam, içime bir ayna gibi.	a	
(…)		

II. Metin

GÜN DOĞUYOR

(…)		
Korkarak şekl’alıyor bacalar,	a	Gözleri uykulu atmacalar.
....	b	
Bakıyorlar günün gözlerine	b	Gün doğuyor şehrin üzerine.
....	a	
(…)		

III. Metin

EBABİL

....	a	Hafızamı bir deniz kıyısına çeken yol,
....	b	Alıp içinde sesler uçuşan bu akşamdan
Aydınlık rüyaların peşine düşen gondol,	b	
Mavi bir denizde yüzer gibi yanan şamdan.	a	
(…)		

Orhan Veli Kanık, Bütün Şiirleri
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

3. ÜNİTE : ***ŞİİR > Şiirde Ahenk Unsurları > Kafiye (Uyak) Düzeni***
Kavram : *Örüşük Kafiye Düzeni*
Genel Beceriler : *İletişim Becerisi, Bilgi Okuryazarlığı Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**ÖRÜNTÜYE BAKALIM**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Şiirde örüşük kafiye düzenini tespit edebilme.*	

Yönerge: *Aşağıdaki metni okuyunuz. Metinden hareketle soruları cevaplayınız.*

ŞEHİR ÜSTÜNDEN YÜKSELEN AY	Renk Sütunu	Harf Sütunu
Karanlık sokaklara karıştı bir yarasa,		
Bir kedi sırtı gibi niçin kabardı dağlar?		
Sırtlarında ışıktan bir el mi gezdi yoksa?		
Şimdi yükselen ayı aç köpekler selâmlar,		
Kaldırım taşlarına uzanır bir derbeder.		
Boğulan bir çan gibi diner bütün sedalar.		
Ey Şehir! İsyanların nasıl yatıştı yer yer.		
Sen şimdi kaybolurken gecelerin sisinde,		
Bütün çığlıklarını Allaha götürürler,		
Göğe yükselen ayın kan dolu tepsisinde...		
Ziya Osman Saba, Geçen Zaman *(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)*		

1. **a)** Yukarıdaki şiirde aynı şekilde kafiyelenen dizelerin yanındaki kutucukları aynı renklerle boyayınız ve sonuçta oluşan renk örüntüsüne dikkat ediniz.

b) Aynı renklerle boyadığınız kutucukların yanındaki boşluklara alfabetik sırayla olmak kaydıyla aynı harfleri yazınız.

c) Örüşük kafiyeli bir şiirin dinleyicisi/okuyucusu şiir boyunca dize sonlarında aynı sesleri mi, yavaş yavaş değişen sesler mi duyar? Açıklayınız.

....
....
....
....
....
....
....
....
....
....

Bilgi Notu: Örüşük kafiye, Türk edebiyatına Batı şiirinden gelen terza-rima nazım biçiminde kullanılmaktadır. Bu biçimde, üçerli dizelerden oluşan bentlerin sayısı isteğe bağlıdır; şiir, son bir dize ile bitirilir. Bu son dize daha güçlü, çarpıcı ve dokunaklıdır.

2. Aşağıdaki örüşük kafiyeyle yazılmış şiirin bazı dizeleri çıkarılmıştır. Şiirin kafiye düzenine, anlamına ve en etkileyici dizesini sona bırakmaya dikkat ederek şiiri tamamlayınız.

YAPRAK

Anıyordum baharı; çırpınarak
Düştü bir gölge şey avuçlarıma;
....
....
....
Sana hüsran bakışlı mavi sema!..
....
....
Sen fakat söyle ey güzel yaprak,
....

Ali Canip Yöntem, Ali Canib (Yöntem)'in Şiirleri
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

Söyle çehren kadar ölüm sarı mı?
Bu hazan belli çok fidan kıracak,
Örtecek dallarıyla yollarımı...
Ey hazan artık intikam alma,
Yine ölmüş zavallı bir yaprak...
Şimdi zulmetleriyle haykıracak

3. Yandaki şiiri okuyunuz ve kafiye düzeni açısından inceleyiniz.

MANDOLİN

Hangi kızın şen elleri
Gecelerin matemine
Serpiyor bu emelleri?

O genç kızın sevinci ne?
Kopup sedef ellerinden
Kalbe düşen bu inci ne?

Bir eser yok kederinden;
Söyle şair, bu gülüş ne?
Fakat sonra tâ derinden,

Tâ içinden bükülüş ne?

Ali Canip Yöntem, Ali Canib (Yöntem)'in Şiirleri
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

3. ÜNİTE : ***ŞİİR > Şiirde Ahenk Unsurları > Kafiye Düzeni***
Kavram : *Kafiye Düzeni*
Genel Beceriler : *Bilgi Okuryazarlığı Becerisi*
Alan Becerileri : *Okuma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**DÜZEN SAĞLANDI**	15 dk.
Çalışmanın Amacı	*Şiirde kafiye düzenini belirleyebilme.*	

1. Aşağıdaki şiir alıntılarının kafiye düzenini altlarındaki boşluğa örnekteki gibi yazınız.

Örnek Metin

YAĞMUR VE BEN

Ayrılmıyor gözlerim ıslak camlardan asla;
Şimdi bütün düşüncem sade yağmurla meşgul
Acep hangi kadındır tarıyor usul usul,
Upuzun saçlarını simsiyah bir tarakla?

Cahit Sıtkı Tarancı

abba-sarmal kafiye

I. Metin

KİMSESİZLİK

Yıllardır ki bir kılıcım kapalı kında,
Kimsesizlik dört yanımda bir duvar gibi;
Mustaribim, bu duvarın dış tarafında
Şefkatine inandığım biri var gibi.

Kemalettin Kamu

I. ....

II. Metin

GÖNLÜM

Benim gönlüm bir kelebek,
Dolaşıyor çiçek çiçek.
Tükenecek ömrü böyle
Çırpınarak, titreyerek.

Orhan Seyfi Orhon

II. ....

III. Metin

HAPİSHANE ŞARKISI-3

Burda çiçekler açmıyor,
Kuşlar süzülüp uçmuyor,
Yıldızlar ışık saçmıyor,
Geçmiyor günler, geçmiyor

Sabahattin Ali

III. ....

IV. Metin

SOKAK FENERİ

Ölü bir camdan ağlayan korku
İnliyor serserî ve boş geceye;
Kaldırımlar bütün sükût, uyku...

Her duvar, her kovukta şimdi niye?
Bir büyük göz niyâz eder, ağlar
"Bitsin artık bu gizli şüphe! " diye?

Korkarım... Saklanır heyulâlar...
Bana der: İşte bir sahîfe oku,
Sarı gölgemde hasta kalbin var!

Ölü bir camdan ağlayan korku...

Ali Canip Yöntem

IV. ....

V. Metin

ANNEME MEKTUP

Elemi, acıyı gel gayrı unut
Kalbini kederden, dertten uzak tut,
Şu öksüz başımı bir lahza uyut;
Dizinde derdimin ilacı anne

Vehbi Cem Aşkun

V. ....

VI. Metin

HAVAYA ÇİZİLEN DÜNYA

Yalnızlık, sabahların yaşadığı yalnızlık;
Suların içindeki ışıklar kadar ılık.

Hüzün, o mısralardan dudakta kalan hüzün;
İkindi üstlerinde aydınlığı gündüzün.
(…)

Fazıl Hüsnü Dağlarca

(Metinler, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

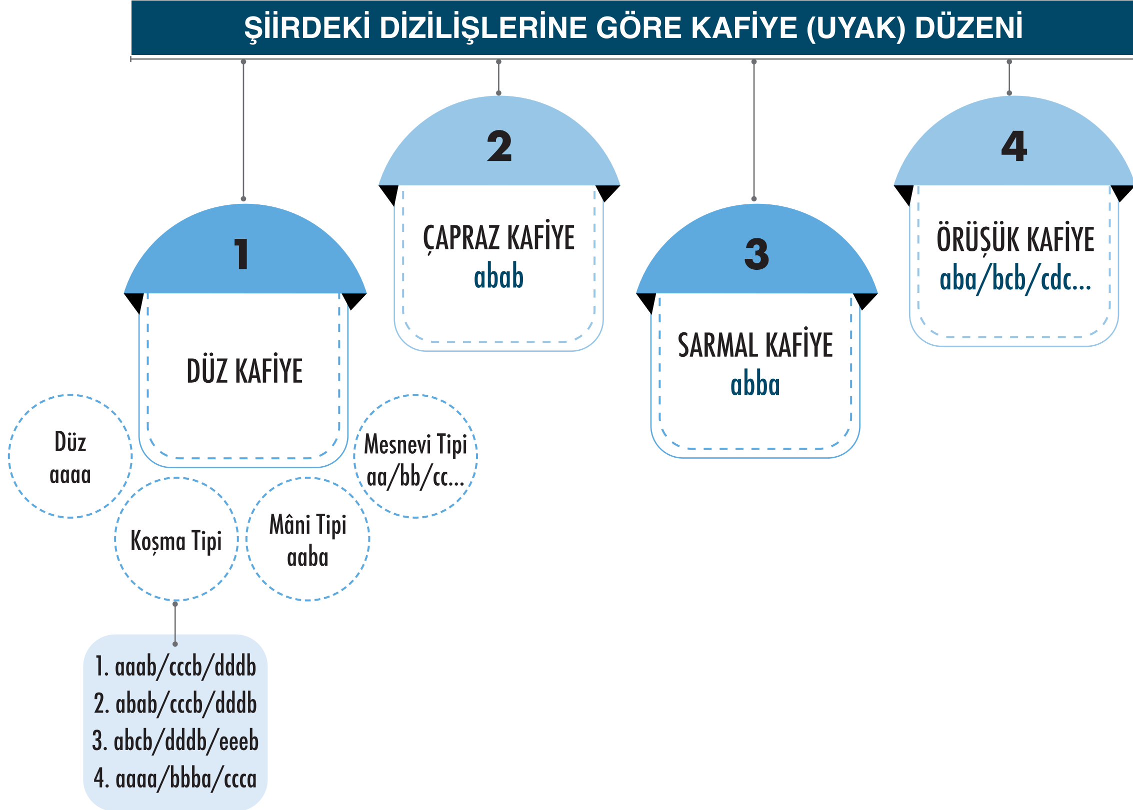
VI. ....

2. ÜNİTE : **ŞİİR > Şiirde Ahenk Unsurları > Kafiye (Uyak) Düzeni**
Kavram : Kafiye (Uyak) Düzeni
Genel Beceriler : Bilgi Okuryazarlığı Becerisi
Alan Becerileri : Okuma Becerisi

Çalışmanın Adı	**HANGİ KAFİYE (UYAK) DÜZENİ, HANGİ ŞİİRİN?**	20 dk.
Çalışmanın Amacı	Şiirdeki dizilişlerine göre kafiye (uyak) türlerini tespit edebilme.	

Yönerge: *Aşağıdaki bilgi haritasını inceleyiniz. Bilgi haritasındaki bilgilerden hareketle soruyu cevaplayınız.*

1. Aşağıda verilen şiirlerin hangi kafiye (uyak) düzenine sahip olduklarını şiirlerin alt kısımlarında yer alan boşluklara yazınız.

I. Metin

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak,
O benim milletimin yıldızıdır parlayacak,
O benimdir, o benim milletimindir ancak!

Çatma, kurban olayım çehreni ey nazlı hilâl;
Kahraman ırkıma bir gül… Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır, Hakk'a tapan milletimin istiklâl.
(…)

Mehmet Akif Ersoy

....

II. Metin

SES

Günlerce ne gördüm, ne de bir kimseye sordum;
“Yârab! Hele kalb ağrılarım durdu.” diyordum.
His var mı bu âlemde nekâhet gibi tatlı?
Gönlüm bu sevincin halecaniyle kanatlı
Bir taze bahar âlemi seyretti felekte.
Mevsim mütehayyil, vakit akşamdı Bebek’te;
Akşam… lekesiz, saf, iyi bir yüz gibi akşam…
Tâ karşı bayırlarda tutuşmuş iki üç cam,
(…)

Yahya Kemal Beyatlı

III. Metin

NERDESİN

Geceleyin bir ses böler uykumu,
İçim ürpermeyle dolar: —Nerdesin?
Arıyorum yıllar var ki ben onu,
Âşıkıyım beni çağ’ran bu sesin.

Gün olur sürüyüp beni derbeder,
Bu ses rüzgârlara karışır gider.
Gün olur peşimden yürür beraber,
Ansızın haykırır bana: —Nerdesin?
(…)

Ahmet Kutsi Tecer

IV. Metin

HER ŞEY YERLİ YERİNDE

Her şey yerli yerinde; havuz başında servi
Bir dolap gıcırdıyor uzaklarda durmadan,
Eşya aksetmiş gibi tılsımlı bir uykudan
Sarmaşıklar ve böcek sesleri sarmış evi

Her şey yerli yerinde; masa, sürahi, bardak,
Serpilen aydınlıkta dalların arasından
Büyülenmiş bir ceylan gibi bakıyor zaman
Sessizlik dökülüyor bir yerde yaprak yaprak.
(…)

Ahmet Hamdi Tanpınar

V. Metin

DAR KALIP

İnsanlar içinden kurtulup, ne zaman
Aynamla baş başa, yapayalnız kalsam,
Akislerle susup, nihayet bir insan
Olduğumu bana hâtırlatır aynam.

Aynam, aynam bana bir devle bir cüce
Halinde gösterir içimle dışımı.
Bu müthiş tezadı duyup düşündükçe.
Nasıl zaptedeyim ben haykırışımı!

Cahit Sıtkı Tarancı

VI. Metin

KELEBEK

Mavi bir gölge uçtu pencereden
Baktım: Âvâre bir küçük kelebek;
Yaramaz geldi kim bilir nereden?

Belli yorgundu; bir veremli çiçek
Gibi serpildi lambanın yanına;
Bir duman uçtu, gitti titreyerek…

(…)

Ali Canip Yöntem

VII. Metin

USANÇ

Her yalana kanmışım,
Her söze inanmışım,
Ben artık sevgiden de
Bıkmışım, usanmışım!

Ne bağımda gülüm var,
Ne dalda bülbülüm var;
Artık ne aşkım; ne de
Aşka tahammülüm var!
(…)

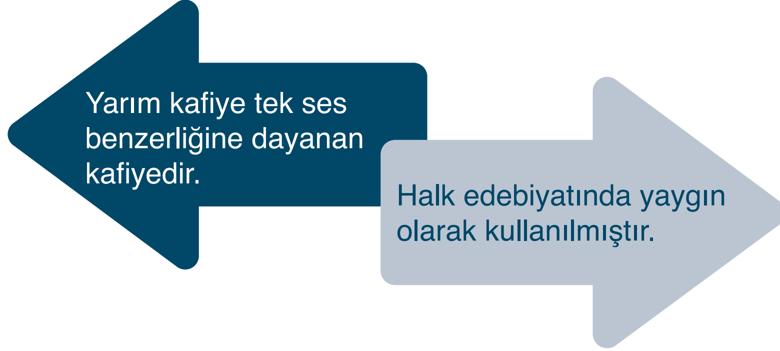
Orhan Seyfi Orhon

(Metinler, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

3. ÜNİTE : **ŞİİR > Şiirde Ahenk Unsurları > Kafiye**
Kavram : *Yarım Kafiye*
Genel Beceriler : *İletişim Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**ŞİİRDE KAFİYE VE AHENK İLİŞKİSİNİ BELİRLİYORUM**	20 dk.
Çalışmanın Amacı	*Kafiyenin şiirin ahengine katkısını ifade ederek yarım kafiyeyi gösterebilme.*	

Yönerge: *Aşağıdaki şiirleri okuyunuz. Şiirlerden hareketle soruları cevaplayınız.*

I. Metin

FELEK VURDU BAŞIMA

(…)
Veysel der dünyaya ben niye geldim
Her zaman ağladım ne zaman güldüm
Gönlüme teselli kendimde buldum
Sabır ile teskin ettim özümü.

Âşık Veysel

II. Metin

GÜZELLİĞİN ON PAR' ETMEZ

(…)
Kim okurdu kim yazardı,
Bu düğümü kim çözerdi.
Koyun kurt ile gezerdi
Fikir başka başk-olmasa.
(…)

Âşık Veysel

(Metinler, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

1. Yukarıda verilen şiir örneklerinden yola çıkarak kafiyenin şiire katkılarını yazınız.

....
....
....
....
....

2. Kafiye bakımından birbiriyle uyumlu ve yarım kafiyenin kullanıldığı üç kelime bularak bu kelimeleri yazınız ve kafiyeleri gösteriniz.

....
....
....
....
....

3. Aşağıdaki şiirlerde geçen yarım kafiyeleri bulup yan tarafta gösteriniz.

I. Metin

ŞEHRİN ÜSTÜNDEN GECEN BULUTLAR

Dağlara, denizlere, ovalara
Uzansaydık yağarak iplik iplik,
Tohumları susamış tarlalara
Bahar, gölge ve yağmur götürseydik.

Bakıp imreniyorum akınına
Şehrin üstünden uçan bulutların.
Gidiyor, gidiyorlar yakınına
Rüyamızı kuşatan hudutların.

Ahmet Muhip Dranas

....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....

II. Metin

DİLEK

Mesut olmuş görmek isterdim hepinizi...
Bu bahar gününde, dertliyi, ümitsizi.

Terfi etmiş memur, sınıf geçmiş öğrenci,
Kadını, erkeği, yaşlısı, genci,

Bir bayram sevinciyle, kol kola, sokaklarda.
Su başlarında, ağaç altlarında, parklarda

Sevgililer, baş başa, muratlarına ermiş.
Çocuklar, el ele, bir halka oluvermiş.

(...)

Ziya Osman Saba

(Metinler, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....

3. ÜNİTE : ***ŞİİR > Şiirde Ahenk Unsurları > Kafiye***
Kavram : *Tam Kafiye*
Genel Beceriler : *Yaratıcı Düşünme ve İnovasyon Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**KAFİYE DEFTERİ**	20 dk.
Çalışmanın Amacı	Şiirin ahenk unsurlarını açıklayabilme.	

1. Aşağıda verilen kelimelerle tam kafiye oluşturacak yeni kelimeler bulunuz.

Tam kafiye	Tam kafiye + kelime hâlinde redif	Tam kafiye + ek hâlinde redif+ kelime hâlinde redif
Dünya	Naz olur	canan-dan gelir

2. Aşağıda verilen dörtlüğün kafiyesini kutular yardımı ile bulunuz.

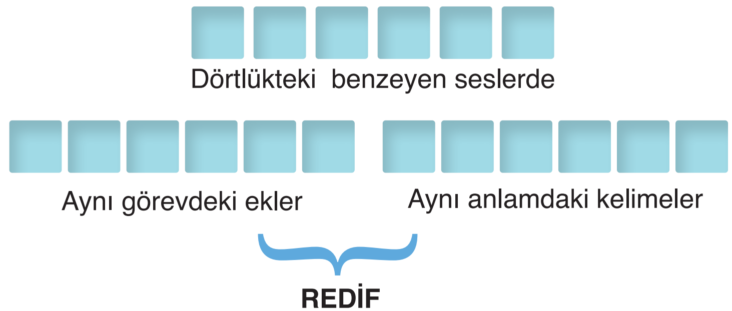
I. Metin

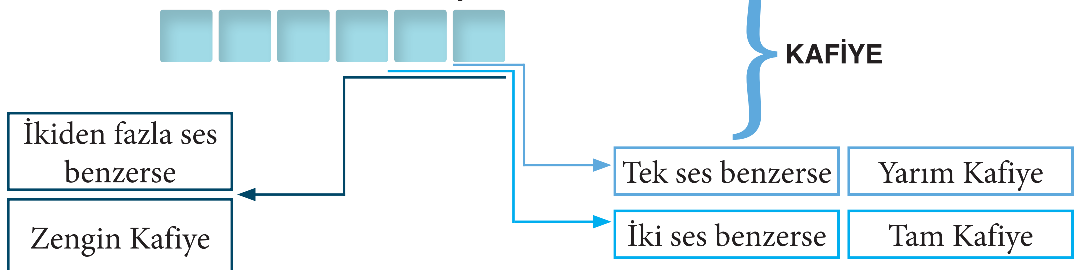
ÇOBAN ÇEŞMESİ

(…)
Vefasız Aslı'ya yol gösteren bu,
Kerem'in sazına cevap veren bu,
Kuruyan gözlere yaş gönderen bu…
Sızmadı toprağa çoban çeşmesi.
(…)

Faruk Nafiz Çamlıbel, Han Duvarları
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

Dörtlükteki ses benzerliklerini sondan başlayarak aşağıdaki kutulara yazınız.

II. Metin

RİNDLERİN AKŞAMI

Dönülmez akşamın ufkundayız. Vakit çok geç;
Bu son fasıldır ey ömrüm, nasıl geçersen geç!
Cihâna bir daha gelmek hayâl edilse bile,
Avunmak istemeyiz öyle bir teselliyle.
Geniş kanatları boşlukta simsiyâh açılan
Ve arkasında güneş doğmıyan büyük kapıdan
Geçince başlıyacak bitmeyen sükûnlu gece.
Gurûba karşı bu son bahçelerde, keyfince,
Ya şevk içinde harâb ol, ya aşk içinde gönül!
Ya lâle açmalıdır göğsümüzde yâhud gül.

Yahya Kemal Beyatlı, Kendi Gök Kubbemiz
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

3. Yahya Kemal Beyatlı'nın *Rintlerin Akşamı* şiirindeki tam kafiye olan beyitleri bulunuz.

....
....
....
....
....

3. ÜNİTE : **Şiir > Şiirde Ahenk Unsurları > Kafiye**
Kavram : *Zengin Kafiye*
Genel Beceriler : *Yaratıcı Düşünme ve İnovasyon Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**SESLERİN ZENGİNLİĞİ**	20 dk.
Çalışmanın Amacı	Şiirdeki zengin kafiyeleri belirleyebilme.	

Yönerge: *Aşağıdaki metni okuyunuz. Metinden hareketle soruları cevaplayınız.*

CANIM İSTANBUL

Ruhumu eritip de kalıpta dondurmuşlar;
Onu İstanbul diye toprağa kondurmuşlar.
İçimde tüten bir şey; hava, renk, eda, iklim;
O benim, zaman, mekân aşıp geçmiş sevgilim.
Çiçeği altın yaldız, suyu telli pulludur;
Ay ve güneş ezelden iki İstanbulludur.
Denizle toprak, yalnız onda ermiş visale;
Ve kavuşmuş rüyalar, onda, onda misale.
İstanbul benim canım;
Vatanım da vatanım...
İstanbul,
İstanbul…
(…)

Boğaz gümüş bir mangal, kaynatır serinliği;
Çamlıca'da, yerdedir göklerin derinliği.
Oynak sular yalının alt katına misafir;
Yeni dünyadan mahzun, resimde eski sefir.
Her akşam camlarında yangın çıkan Üsküdar,
Perili ahşap konak, koca bir şehir kadar...
Bir ses, bilemem tanbur gibi mi, ud gibi mi?
Cumbalı odalarda inletir "Kâtibim"i…
Kadını keskin bıçak,
Taze kan gibi sıcak…
İstanbul,
İstanbul…

Yedi tepe üstünde zaman bir gergef işler!
Yedi renk, yedi sesten sayısız belirişler...
Eyüp öksüz, Kadıköy süslü, Moda kurumlu,
Adada rüzgâr, uçan eteklerden sorumlu.
Her şafak Hisarlarda oklar çıkar yayından
Hala çığlıklar gelir Topkapı Sarayı'ndan.
Ana gibi yâr olmaz, İstanbul gibi diyar;
Güleni şöyle dursun, ağlayanı bahtiyar...
Gecesi sümbül kokan
Türkçesi bülbül kokan
İstanbul,
İstanbul...

Necip Fazıl Kısakürek, Çile
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

Kelime Dağarcığı:
cumba: Eski evlerde pencere hizasından sokağa doğru çıkıntısı olan kafesli bölüm. **gergef işlemek:** Gergefe nakış işlemek. **mahzun:** Üzgün. **sefir:** Elçi. **tanbur (tambur):** Klasik Türk müziğinin başlıca çalgılarından biri olan, yay veya mızrapla çalınan, uzun saplı, telli çalgı. **visal:** Kavuşma.

1. Aşağıdaki dizelerde kafiyeyi oluşturan sesleri ve ek/sözcük hâlindeki redifleri boşluklara yazınız.

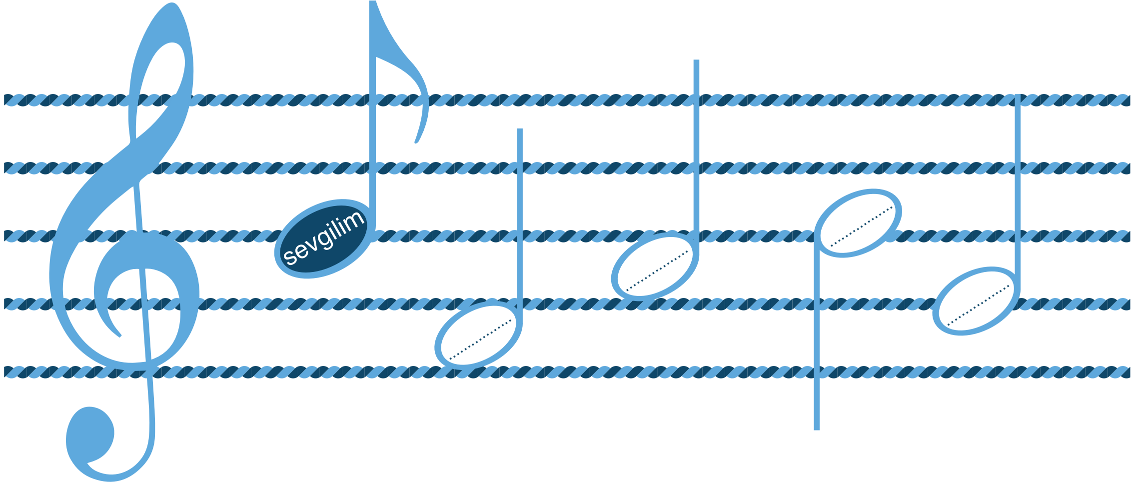
Dizeler	Kafiyeyi Oluşturan Sesler	Redif Olan Ekler/ Sözcükler
Denizle toprak, yalnız onda ermiş visale; Ve kavuşmuş rüyalar, onda, onda misale.		
Her akşam camlarında yangın çıkan Üsküdar, Perili ahşap konak, koca bir şehir kadar...		
Bir ses, bilemem tambur gibi mi, ud gibi mi? Cumbalı odalarda inletir "Kâtibim"i…		
Gecesi sümbül kokan Türkçesi bülbül kokan		

2. **a)** Okuduğunuz metinde geçen "İçimde tüten bir şey; hava, renk, eda, iklim;/O benim, zaman, mekân aşıp geçmiş sevgilim" dizelerinde hangi seslerle kafiye yapılmıştır? Açıklayınız.

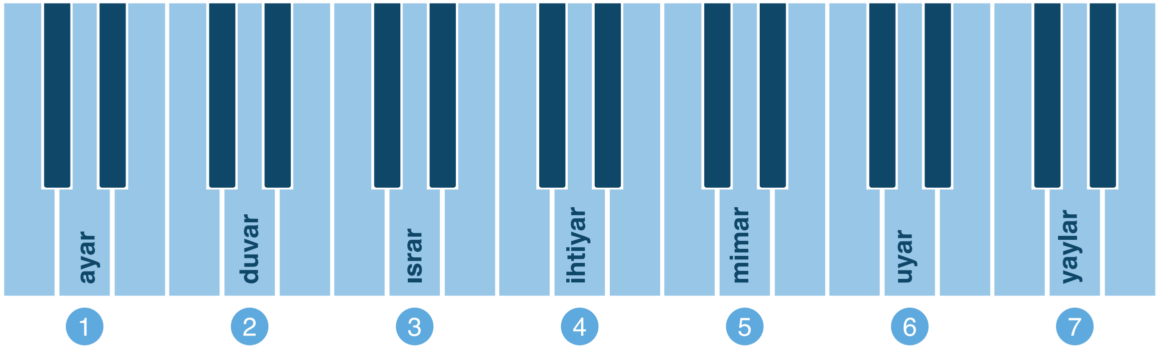
....

....

b) Şair, 2. dizeyi yeniden yazacak olsaydı aynı kafiyenin oluşması için "sevgilim" sözcüğü yerine hangi sözcükleri kullanabilirdi? Şekildeki noktalı yerlere yazınız.

3. "Ana gibi yâr olmaz, İstanbul gibi diyar;/Güleni şöyle dursun, ağlayanı bahtiyar..." dizelerinde "diyar-bahtiyar" sözcükleriyle zengin kafiye yapılmıştır. Aşağıdaki sözcüklerin hangileriyle "bahtiyar" sözcüğü arasında zengin kafiye oluşabileceğini numarasıyla belirtiniz.

....

....

....

Hazırlayan: *Ahmet ASLAN*

3. ÜNİTE : **ŞİİR > Şiirde Ahenk Unsurları > Kafiye**
Kavram : *Tunç Kafiye*
Genel Beceriler : *Bilgi Okuryazarlığı Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**TUNÇ KAFİYEYİ BULALIM**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Tunç kafiyenin özelliklerini açıklayabilme.*	

Yönerge: *Aşağıdaki metinleri okuyunuz. Metinlerden hareketle soruları cevaplayınız.*

I. Metin

SÜLEYMÂNİYE'DE BAYRAM SABAHI

(…)
Bu sükûnette karıştıkça karanlıkla ışık
Yürüyor, durmadan, insan ve hayâlet karışık;
(…)

Yahya Kemal Beyatlı, Kendi Gök Kubbemiz

1. Yukarıdaki dizelerde kırmızı olarak verilen seslerin oluşturduğu kafiye türü nedir? Açıklayınız.

....
....
....
....

II. Metin

AÇIK DENİZ

I

(…)
Kalbimde vardı "Byron"u bedbaht eden melâl
Gezdim o yaşta dağları, hulyâm içinde lâl...

II

(…)
Gördüm deniz dedikleri bin başlı ejderi;
Gördüm güzel vücûdunu zümrütliyen deri
(…)

III

(…)
Şekvânı dinledim, ezelî muztarip deniz!
Duydum ki rûhumuzla bu gurbette sendeniz,
(…)

Yahya Kemal Beyatlı, Kendi Gök Kubbemiz
(Metinler, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

Kelime Dağarcığı:
bedbaht: Mutsuz, bahtsız, talihsiz. **ejder:** Ejderha. **ezelî:** Öncesiz. **hülyâ:** Tatlı düş, hayal. **lâl:** Dili tutulmuş, konuşamaz duruma gelmiş. **melâl:** Can sıkıntısı, usanç. **muztarip (muzdarip):** Izdırap ve acı çeken. **sükûnet:** Durgunluk, dinginlik, hareketsizlik, sessizlik. **şekvân:** Şikâyet yazısı. **zümrüt:** Cam parlaklığında, yeşil renkte, saydam bir süs taşı.

2. Yukarıdaki dizeler için aşağıdaki açıklamalar yapılmıştır. Bu açıklamalardan hareketle boş bırakılan yerleri uygun şekilde doldurunuz.

I. “melâl” ve “lâl” sözcüklerinde tunç kafiye .... Çünkü “lâl” sözcüğü “melâl” sözcüğünün içinde aynen yer almaktadır.

II. “ejderi” ve “deri” sözcüklerinde tunç kafiye .... Çünkü “....................................” sözcüğü “....................................” sözcüğünün içinde aynen yer almaktadır.

III. “....................................” ve “....................................” sözcüklerinde tunç kafiye .... Çünkü .... sözcüğü .... sözcüğünün içinde aynen yer almaktadır.

3. Yukarıdaki açıklamalardan hareketle tunç kafiye hakkında verilen aşağıdaki bilgiler doğru ise “D” yanlış ise “Y” harfini cümlelerin sonundaki boşluklara yazınız.

a) Dize (mısra) sonunda birbiriyle kafiyeli olan ve en az üç sesten oluşan bir sözcük bir diğer sözcük içinde aynen yer alıyorsa tunç kafiye oluşur.	
b) Birbiriyle uyaklı olan sesler “yâr” (sevgili anlamında) ve “âr” (utanma duygusu anlamında) sesleriyse tunç kafiye oluşur.	
c) Tunç kafiye olması için en az üç ses benzer olmalıdır.	
ç) Tunç kafiye bir zengin kafiye türü değildir.	

Hazırlayan: *Kemal BATMAZ*

3. ÜNİTE : ŞİİR > Şiirde Ahenk Unsurları > Kafiye
Kavram : Cinaslı Kafiye
Genel Beceriler : Yaratıcı Düşünme ve İnovasyon Becerisi
Alan Becerileri : Yazma Becerisi

Çalışmanın Adı	CİNASLI KAFİYE NEDİR?	15 dk.
Çalışmanın Amacı	Şiirde cinaslı kafiyeyi belirleyebilme.	

Yönerge: *Aşağıdaki metinleri okuyunuz. Metinlerden hareketle soruları cevaplayınız.*

I. Metin

ÖLÜNÜN ODASI

(…)
Bu benim kendi ölüm, bu benim kendi ölüm;
Bana geldiği zaman, böyle gelecek ölüm…

II. Metin

ZEHİR

Yokluk, sen de yoksun, bir var bir yoksun!
İnsanoğlu kendi varından yoksun…
(…)

III. Metin

ANNECİĞİM

(…)
Kanadın yayılmış, çırpınmak için;
Bu yıl yolculuk var, diyorsa için,
Beni de beraber al anneciğim!

IV. Metin

HATIRA

Renk renk hatıralarım oda oda silindi;
Anne kokan bir Türkçem vardı, o da silindi.

V. Metin

O'NA

Benim efendim!
Ben sana bendim!
Bir üfledin de yıkıldı bend'im
Ben ki denizdim,
Dağbaşı bendim.
(…)

VI. Metin

SAKARYA TÜRKÜSÜ

(…)
Şimdi dövün Sakarya, dövünmek vakti bu an;
Kehkeşanlara kaçmış eski güneşleri an!

Necip Fazıl Kısakürek, Çile
(Metinler, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

1. Okuduğunuz metinlerdeki cinaslı kafiyelerin nasıl yapıldığını belirtiniz.

....
....
....
....
....
....
....
....

2. Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. görsel 1'de "Kuleden/kul eden", görsel 2'de "gülüver/gülü ver", görsel 3'te "gülerken/gül erken" kelime ve kelime gruplarıyla cinaslı kafiyenin kullanıldığı dizeler oluşturunuz.

Görsel 1

Görsel 2

Görsel 3

....
....
....
....

3. ÜNİTE : **ŞİİR > Şiirde Ahenk Unsurları > Kafiye ve Redif**
Kavram : Kafiye ve Redif
Genel Beceriler : Bilgi Okuryazarlığı Becerisi, İletişim Becerisi
Alan Becerileri : Yazma Becerisi

Çalışmanın Adı	KAFİYE VE REDİF	20 dk.
Çalışmanın Amacı	Şiirde ahengi sağlayan kafiye ve redifleri tespit edebilme.	

Yönerge: *Aşağıdaki bilgi haritasını inceleyiniz ve metni okuyunuz. Bilgi haritası ve metinden hareketle soruları cevaplayınız.*

BİR AYRILIK BİR YOKSULLUK BİR ÖLÜM

Vara vara vardım ol kara taşa
Hasret ettin beni kavim kardaşa
Sebep ne gözden akan kanlı yaşa
Bir ayrılık bir yoksulluk bir ölüm
(…)
Karac'oğlan der ki kondum göçülmez
Acıdır ecel şerbeti içilmez
Üç derdim var birbirinden seçilmez
Bir ayrılık bir yoksulluk bir ölüm

Karacaoğlan
Cahit Öztelli, Karacaoğlan Bütün Şiirleri
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

1. Okuduğunuz şiirin dize sonlarındaki ses benzerliklerini bulunuz.

....
....
....
....
....

2. Kafiye; dize sonlarında yazılışları ve okunuşları aynı, anlamları ve görevleri farklı kelime ve eklerin benzerliğidir. Redif ise dize sonlarında yazılışları, okunuşları, anlamları ve görevleri aynı olan eklerin, kelime ve kelime gruplarının benzerliğidir.

a) Yukarıdaki bilgiye göre bulduğunuz ses benzerliklerinde kafiyeleri ve redifleri gösteriniz.

....
....

b) Rediflerin türünü yazınız.

....
....

3. Kafiye ve redifin kullanılmasının şiire nasıl katkısı olmuştur? Açıklayınız.

....
....
....
....
....

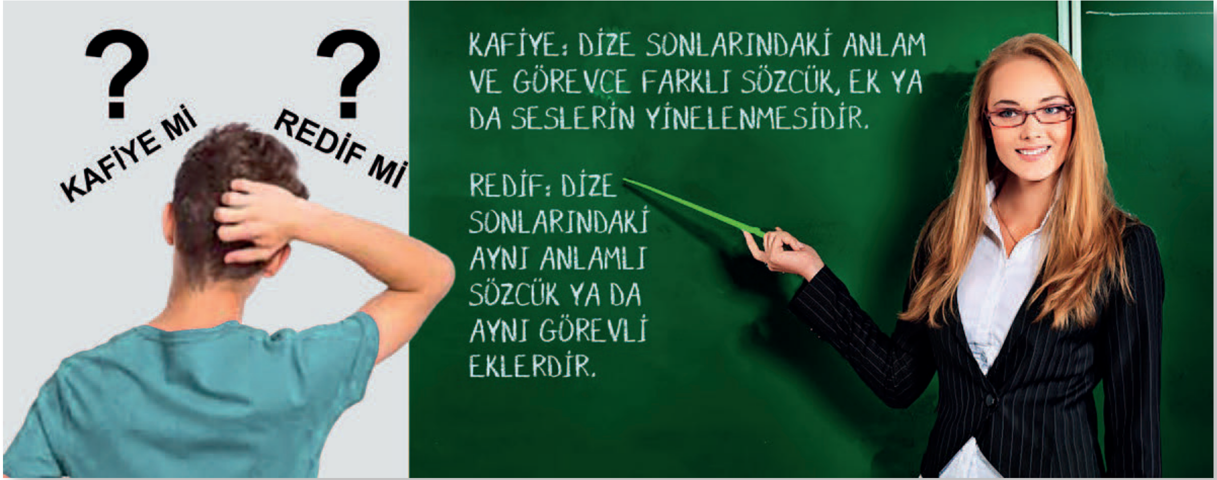

Hazırlayan: *Dr. Aylin ÇAKIR*

3. ÜNİTE : **Şiir > Şiirde Ahenk Unsurları > Kafiye ve Redif**
Kavram : *Kafiye ve Redif*
Genel Beceriler : *Bilgi Okuryazarlığı Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**KAFİYE Mİ? REDİF Mİ?**	20 dk.
Çalışmanın Amacı	Şiirin ahenk unsurlarından kafiye ve redif arasındaki farkı ayırt edebilme.	

Yönerge: *Aşağıdaki görseli inceleyiniz, metinleri okuyunuz. Görselden ve metinlerden hareketle soruları cevaplayınız.*

I. Metin

HÜTHÜT

Düştür doğaldır içlenme ....
Bezginlik göllerinde bir gece ....
Karanlıkta senin de ....
Yüzdüğün olmuştur. ....

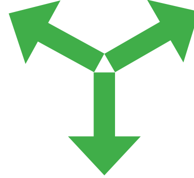
Behçet Necatigil

II. Metin

KIRK DERECE

Başından kayar yastık, ...
Nura döner karanlık; ....
Sırlar çözülür artık, ...
Kırka çıkınca ateş ....

Necip Fazıl Kısakürek

III. Metin

NASİHAT

Senin saçların varsa altın gibi ....
Benim de vardı eskiden. ....
Çocuğuma uyuma geceleri ....
Saçlarındır karanlıklarda giden. ....

Fazıl Hüsnü Dağlarca

(Metinler, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

1. **a)** *Hüthüt*, *Kırk Derece*, *Nasihat* adlı şiirlerin dize sonlarındaki ses benzerliklerini karşılarına yazınız.

b) Belirlediğiniz ses benzerliklerinin kafiye mi yoksa redif mi olduğunu nedenleriyle açıklayınız.

....
....
....
....
....

I. Metin

SÜRGÜN'DE BİR KUYTU

Sık yaprakları karaağaçların ....
Çoban şiirlerini düşündürür ....
Ak bulutlar pamuk pamuk yürür ....
Ki nur dolu başaklarda ....

Hasan İzzettin Dinamo

II. Metin

SUSMANIN İKİNCİ YÜZÜ

Şimdi bütün anmalar bir susma'nın içinde… ....
Şimdi bütün susmalar bir odanın içinde… ....
Anlatmaya bir sözcük, bir bakış arıyorlar ....
Önce sakladıkları, bir adamın içinde ....

Özdemir Asaf

(Metinler, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

2. **a)** *Sürgün'de Bir Kuytu* ve *Susmanın İkinci Yüzü* adlı şiirlerdeki redifleri karşılarına yazınız.

b) Tespit ettiğiniz redifler sözcük hâlinde mi yoksa ek hâlinde mi belirtiniz.

....
....
....

3. ÜNİTE : ***ŞİİR > Şiirde Ahenk Unsurları > Ses Tekrarı***
Kavram : *Aliterasyon, Asonans*
Genel Beceriler : *Bilgi Okuryazarlığı Becerisi, İletişim Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**AHENKLİ ŞİİRLERİN ŞAİRİ: TEVFİK FİKRET**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Şiirde ahenk unsurlarından aliterasyon ve asonansları belirleyebilme.*	

Yönerge: *Aşağıdaki şiir alıntılarını okuyunuz. Şiir alıntılarından hareketle soruları cevaplayınız.*

Terk edemem ölmeden evvel seni
Hak bu ki sensin eden ihyâ beni

Tevfik Fikret, Cânân-ı Girîzâna

Yiyin efendiler yiyin; bu hân-ı iştihâ sizin;
Doyunca, tıksırınca, patlayıncaya kadar yiyin!

Tevfik Fikret, Hân-ı Yağma

Ne var fakat gücenecek;
Rengîn demek renkli demek;
Benim kedim de üç renkli,
Hem de benekli benekli.

Tevfik Fikret, Rengîn

Bugün benim bayram günüm,
Fakat ablama küskünüm.

Tevfik Fikret, Hediye

Çamurlu kaldırım taşlarında pek seyrek
Geçen adımları sezdirmiyor; derin, muztar

Tevfik Fikret, Sükûn İçinde

Dışarıda gürleyerek kükremiş bir ordu gibi
Döverdi sâhili binlerce dalgalar, asabî

Tevfik Fikret, Balıkçılar

Sen gül ve ferahlan ve övün; işte zaferler,
Şanlar, saçılar, velveleler... Lâkin o muğber,

Tevfik Fikret, Hilâl-i Âhmer!

Ayşe Çevirici, Tevfik Fikret'in Şiirlerindeki Edebî Sanatlar

(Metinler, aslına sâdık kalınarak alınmıştır.)

Kelime Dağarcığı:

hân-ı iştihâ: Doyumsuz sofra. **ihyâ:** Yeniden canlandırma, diriltme. **muztar:** Acı çeken. **muğber:** Küskün. **velvele:** Gereksiz telaş.

1. Okuduğunuz alıntılarda Tevfik Fikret'in şiirlerinde söyleyişe ahenk katmak için; özenli ve bilinçli seçilmiş kelimelerin, hecelerin, seslerin şiire müzikalite kattığı söylenebilir mi? Neden?

....
....
....
....
....
....
....
....

2. Aşağıdaki tabloyu verilen şiirlerden hareketle doldurunuz.

Şiir Adı	Aliterasyon/Asonans	Ahenk Sağlayan Sesler
Cânân-ı Girîzâna	Asonans	e sesi

3. Aşağıdaki tabloda verilen ifadeleri doğru veya yanlış olarak belirleyiniz.

Cümle	Doğru	Yanlış
Ünlü seslerin tekrarına aliterasyon, ünsüzlerin tekrarına ise asonans denir.		
Aliterasyon ve asonans şiirde ahenk unsurlarındandır.		
Tevfik Fikret'in *Hediye* isimli şiirinde sadece asonans vardır.		
Aliterasyon ve asonans, sadece hece ölçüsü ile yazılmış şiirlerde bulunur.		
Şiirde ahenk unsurları, şiirin seslendirilmesini olumlu etkiler.		
İstiklâl Marşı'nda aliterasyon ve asonans bulunmamaktadır.		
Asonans ve aliterasyon şiir ve düzyazıda kullanılan ahenk unsurlarıdır.		

3. ÜNİTE : **ŞİİR > Nazım Türleri > Günümüz Türk Edebiyatı Şiir Türleri**
Kavram : Şiir
Genel Beceriler : Bilgi Okuryazarlığı Becerisi
Alan Becerileri : Okuma Becerisi

Çalışmanın Adı	TÜRLÜ TÜRLÜ YAZMIŞLAR	25 dk.
Çalışmanın Amacı	Konu, tema vb. özelliklerinden hareketle şiirin türünü belirleyebilme.	

Yönerge: *Aşağıdaki metinleri okuyunuz. Metinlerden hareketle soruları cevaplayınız.*

I. Metin

DÖŞEME

işte evvel baharın üç ayları yetişti
şimdi göçmen kuşların tebdil mekân çağıdır
bir yol sökün eyledi mi dizi dizi turnalar
hasanbeyli yaylaları can bulup yeşerdi mi
kınalanır elvan elvan yeryüzü
örencik'in yamacında meclis kurulur
sıra sıra cezveler köze sürülür
talim eder 'geldi m'ola' türküsünü sarı Ökkeş
(…)

Attila İlhan, Duvar

II. Metin

İNCİTME

Gölgesinde otur amma
Yaprak senden incinmesin.
Temizlen de gir mezara
Toprak senden incinmesin.
(…)

Abdürrahim Karakoç, Yasaklı Rüyalar

III. Metin

SESİN

Sesin yıldızlı gecemdir
Başucumda geniş, sonsuz
Dalgalanır derinleşir;

Akan deremdir, ben susuz
Çatlamış dudaklarımla
Koşarım saf billuruna…
(…)

Ahmet Hamdi Tanpınar, Bütün Şiirleri

IV. Metin

MEHMETÇİK

Atıldı bir Mehmetçik, büyüyü bozdu,
Bir düşman süngüsüne, göğsünden.
Bu şahadetle kayalar yarıldı sanki,
Dipçik gürültüsünden.

Soruyordu herkes birbirine,
Parlayan şey bu mu?
Zafere eriyordu bileklerimizde,
Tarihin ilk dipçik hücumu.

Hayran oluyordu koca gökyüzü,
Göğüslerimizde büyüyen bahta.
28 Mart günü bir adsız tepede,
Çeliğe karşı tahta.

Fazıl Hüsnü Dağlarca, Bütün Şiirleri

V. Metin

DURUM

(…)
Bin dokuz yüz altmış yedi yılında
Çirkin sözler gezer halkın dilinde
Ud edep kalmadı kızda gelinde
Büyükler küçüğe gelir minnete

Kimisi söz verir sözünde durmaz
Hakikati doğru sözü duyurmaz
İşlediği suçun farkına varmaz
Ne yüzle varacağız ahirete
(…)

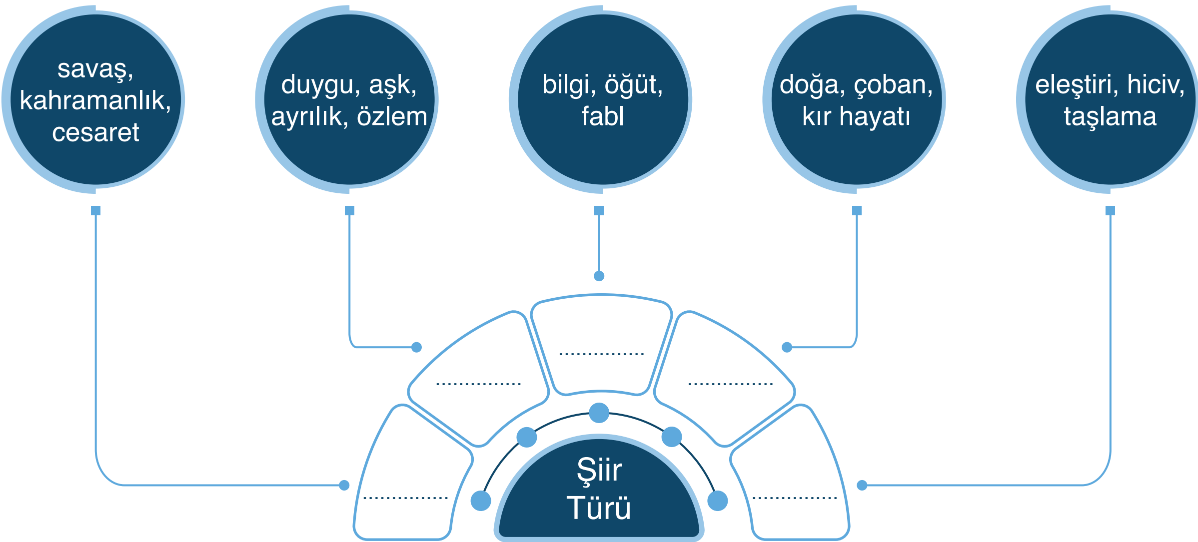
Âşık Veysel Şatıroğlu, Dostlar Beni Hatırlasın
(Metinler aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

1. Okuduğunuz şiirlerin konusunu aşağıdaki boşluklara yazınız.

Konusu	Konusu	Konusu	Konusu	Konusu
....	....	....	....	....
....	....	....	....	....
....	....	....	....	....
....	....	....	....	....
....	....	....	....	....
I. Metin	II. Metin	III. Metin	IV. Metin	V. Metin
....	....	....	....	....
Şiir Türü	Şiir Türü	Şiir Türü	Şiir Türü	Şiir Türü

2. Aşağıdaki sözcüklerin çağrıştırdığı şiir türlerini boşluklara yazınız.

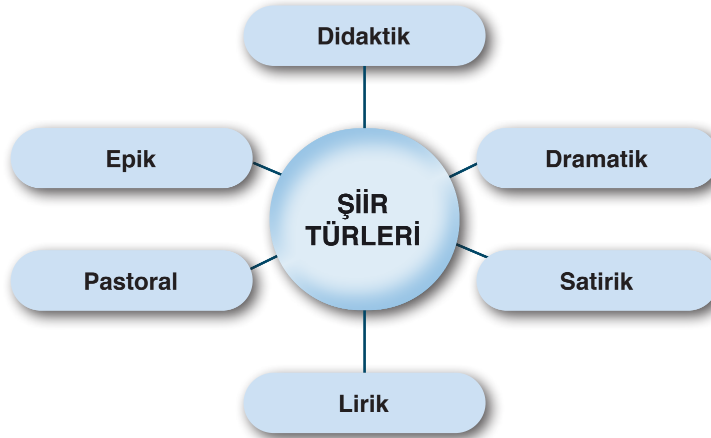

3. ÜNİTE : **ŞİİR > Nazım Türleri > Günümüz Türk Edebiyatı Şiir Türleri**
Kavram : Şiir
Genel Beceriler : Bilgi Okuryazarlığı Becerisi, İletişim Becerisi
Alan Becerileri : Yazma Becerisi

Çalışmanın Adı	**BİL BAKALIM TÜRÜM NE?**	15 dk.
Çalışmanın Amacı	Şiir türlerini ayırt edebilme.	

Yönerge: *Aşağıdaki bilgi haritasını inceleyiniz ve metinleri okuyunuz. Bilgi haritası ve metinlerden hareketle soruları cevaplayınız.*

I. Metin

MAVİ

Ağaç taşı anlamaz
Gökyüzü mavi iken
Ağaç susuzluğu anlamaz
Gökyüzü mavi iken
Ben seni
Çok sevdiğimi anlarım
Gökyüzü mavi iken

Fazıl Hüsnü Dağlarca, Bütün Şiirleri 1

II. Metin

XIII

Kılıçlar, mızraklar, alevden tuğlar
Savrulan yelesi yüzlerce atın
Ve siyah gölgesi uçan kuşların
Dökülen saçılan mücevher altın

Ahmet Hamdi Tanpınar, Bütün Şiirleri

III. Metin

BİR DUYMA DA GÖR

Bir duyma da gürültüsünü
Dallarda çıtırdayarak açılan fıstıkların,
Gör bak ne oluyorsun.
Bir duyma da gör şu yağan yağmuru;
Çalan çanı, konuşan insanı.
Bir duyma da kokusunu yosunların,
Istakozun, karidesin,
Denizden esen rüzgârın...

Orhan Veli Kanık, Tüm Şiirleri

IV. Metin

KUYRUKLU ŞİİR

Uyuşamayız, yollarımız ayrı;
Sen ciğercinin kedisi, ben sokak kedisi;
Senin yiyeceğin kalaylı kapta;
Benimki arslan ağzında,
Sen aşk rüyası görürsün, bense kemik.
(…)

Orhan Veli Kanık, Tüm Şiirleri

V. Metin

AZMİNE SARIL

Ye's öyle bir bataktır ki, düşersen boğulursun
Azmine sarıl sımsıkı bak ne olursun

Mehmet Akif Ersoy, Safahat

VI. Metin

DELİ İBRAHİM

(…)
II. İSTANBULLU (gülerek):
Sultan İbrahim pek kederliymiş derler;
ne avlar, ne Boğaz âlemleri ne de halayıklar, cariyeler,
hiçbiri ışıtmıyormuş bunalan yüreğini;
bir odadan çıkıp bir odaya giriyormuş
sığamıyormuş o koskoca saraya
I. İSTANBULLU (hınzır hınzır):
Sığamaz ya! Değil saray, dünya dar gelir öylesine
Göğünde hep kara bulutlar nöbet tutar,
Kösemin etekleri tutuşmuş derler.
(…)

A. Turan Oflazoğlu, Deli İbrahim
(Metinler, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

1. Yukarıdaki şiirler, konusuna göre altı farklı şiir türünü temsil etmektedir. Hangi numaralı şiirin hangi türe ait olduğunu alttaki kutucuğa yazınız.

ŞİİR TÜRÜ	Didaktik	Dramatik	Epik	Lirik	Pastoral	Satirik
ŞİİRLER						

2. Aşağıdaki tabloda verilen özelliklerin hangi şiir türüne ait olduğunu ✓ işareti ile belirtiniz.

	ÖZELLİK	KONULARINA GÖRE ŞİİR TÜRLERİ					
		Didaktik	Dramatik	Epik	Lirik	Pastoral	Satirik
a)	Çoban, kır, dağ, köy hayatını, doğal güzellikleri ve bunlara duyulan özlemleri anlatan şiirlerdir.						
b)	Savaş ve kahramanlık gibi konuları işleyen şiirlerdir.						
c)	Düşüncenin ağır bastığı eğitici, öğretici şiirlerdir.						
ç)	Eleştirel bir anlatımı vardır. Bir kişi, olay ya da durumu eleştirir.						
d)	Daha çok tiyatroda kullanılır. Karşılıklı konuşmalar içerir. Toplumdaki acıklı olayları konu alır.						
e)	Duygu ve düşüncelerin coşkulu bir dille anlatılması söz konusudur.						

3. Bir şiirin konusuyla türü arasında nasıl bir ilişki olduğunu açıklayınız.

....
....
....

Hazırlayan: *Kemal BATMAZ*

3. ÜNİTE : **ŞİİR > Manzume ve Şiir > Manzume ve Şiir**
Kavram : *Manzume*
Genel Beceriler : *İletişim Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**İPUÇLARINI TAKİP ET**	20 dk.
Çalışmanın Amacı	Metinlerden yola çıkarak manzume ve şiirin genel özelliklerini, aralarındaki farkları açıklayabilme.	

Yönerge: *Aşağıdaki metinleri okuyunuz. Metinlerden hareketle soruları cevaplayınız.*

I. Metin

KUTADGU BİLİG

Bir kimse hizmete gireyim dese,
İki şey gerek, sözü kestim kısa.

Birincisi sağlıktır, hastalıksız,
Ki hizmet edebilsin, ağartsın yüz.

Öbürü som altındır ey zeki insan,
Sarfedebilmek için gerektiği an.

Ondan sonra işe yarar bu hizmet,
Bunu bilene olmaz kapıda kilit.

Aldı som altın, gümüş, eşya ve mal;
Der ki bunalırsam bana bu yarar.

Evinden kalkıp çıktı, düştü yola,
Bazan yürüdü, bazen verdi mola.

Gelip ulaştı hanın durduğu şehre,
Cân ü gönülden dilediği yere.

Girip kente aradı inecek yer,
Yer bulamayınca dünya geldi dar.

Bunaldı, imârete indi gidip,
Yatıp orda geceledi sabredip.

Ne der işit akıllı kişi, bilip
Sana söyledi söz, bilgiden alıp

Çok kötü olur insan tanıdıksız,
Yabancılar içinde kalsa yalnız.

Yusuf Has Hacip, Kutadgu Bilig

II. Metin

OARISTYS

Ey hâtırası içimde yemin kadar büyük,
Ey bahçesinin hoş günlere açık kapısı
Hâlâ rüyalarıma giren ilk göz ağrısı,
Çocuk alınlarda duyulan sıcak öpücük.

Ey sevgi dalımda ilk çiçek açan tomurcuk,
Kanımın akışını yenileştiren damar,
Gül rengi ışıkları sevda dolu akşamlar
İçime yeni bir fecir gibi dolan çocuk.

Ey tahta perdenin üzerinden aşan hatmi
Ve havaları seslerimizle dolu bahar,
Koşuştuğumuz yollar, oynadığımız sular,
Kâğıttan teknesinde sevinç taşıyan gemi.

Duyup karşı minarede okunan yatsıyı
Yatağıma sıcaklığını getiren rüya,
Denizlerinde onunla yaşadığım dünya
Ve ey ufku beyaz cennetlere giden kıyı.

Ah! Birçok şeyler hatırlatan erik ağacı
Ve o ilk yolculukla başlıyan hasret, zindan;
Atları çıngıraklı arabanın ardından
Beyaz, keten mendilimde sallanan ilk acı.

Orhan Veli Kanık, Bütün Şiirleri
(Metinler, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

1. **a)** Metinlerden hangisi bir manzumeden alınmış olabilir? Niçin?

....
....
....
....
....
....

b) Metinlerden hangisi bir şiirden alınmış olabilir? Niçin?

....

....

....

....

....

....

Açık ifadeler | Bireysel duygular | Olay örgüsü

Öğreticilik yerine sanatsallık | Öyküleyici anlatım | Mecazlı söyleyiş

Sade bir dil | Anlam kapalılığı | Öğretici nitelikler | Söz sanatları

KUTADGU BİLİG

OARISTYS

2. Yukarıdaki boş kutucukları Yusuf Has Hacip ve Orhan Veli'nin kaleme aldığı metinlerin özelliklerini yansıtan anahtar ifadelere göre boyamanız istense her iki metin için hangi renkleri kullanırdınız?

3. *Kutadgu Bilig* ve *Oarıstys* adlı metinlerden yola çıkarak şiir ve manzumenin ortak özelliklerinden birini tespit ediniz.

....

....

....

....

3. ÜNİTE : ŞİİR > Şiirde İmge
Kavram : İmge
Genel Beceriler : Bilgi Okuryazarlığı Becerisi, Eleştirel Düşünme Becerisi
Alan Becerileri : Okuma ve Yazma Becerisi

Çalışmanın Adı	**İMGE**	20 dk.
Çalışmanın Amacı	İmgeyi açıklayabilme.	

Yönerge : *Aşağıdaki bilgi haritasını ve metni okuyunuz. Bunlardan hareketle soruları cevaplayınız.*

İMGE

- İmge; edebî eserlerde yansıtılmak isteneni daha canlı ve etkili, görünür kılmak amacıyla zihinde oluşturulmak istenen görüntüye denir.
- İmge, zihinde oluşan ve hayal edilen şeydir.
- Hayatı, soyut ve somut yönleriyle ifade eden doğal dile ait kelime ve kavramların sınırlılığı; insan duygusu, düşüncesi ve hayalinin sınırsızlığı; evrenin zenginliği ve belirsizliği; farklı düşünce, duygu ve hayallerin yeni olay ve durumların zihinde oluşturduğu görüntü ve tasarımların mecazlar ve söz sanatlarıyla şiirde ifade edilmesi imgeleri doğurmuştur.

KIRIN TEPESİNDEKİ AĞACA ÖVGÜ

Ağaç olmuşsun bir defa
Bu kırın tepesinde
Yaşayacaksın ağacım,
Yaşayacaksın,
Tek ağaç olsan da.
Bir damla su için göklere bakacaksın bazen,
Yıldızlara dil dökeceksin sessizce.
İncecik damarlarını
Sert derinliklere salacaksın.
Yaşamak kolay değil ağacım,
Yaşayacaksın.

Yaşama sevinci bu,
Yaşama aşkı.
Sadece kendin sevinecek değilsin
Bu kırın tepesinde.
Gölgene çekeceksin kurdu, kuşu.
Rüzgâr, dallarını okşayacak,
Seninle bilecek rüzgâr olduğunu.
Yaşama sevinci bu,
Yaşayacaksın ağacım,
Yaşayacaksın.

Cırcır böceklerinin şarkısını dinleyerek
Ay ışığına dalmak güzel şey…
Yaşamaktan nasibini alacaksın,
Yaşama şarkısı söyleyecek çırpınarak yaprakların.
Aşk ile şevk ile sallanacak dalların…

Coşkun Ertepınar, Çocuklar ve Papatya
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

1. Okuduğunuz şiirdeki ağaç imgesi kimi/neyi karşılamaktadır?

....
....
....
....

2. Şiirde geçen “Ağaç olmuşsun bir defa/Bu kırın tepesinde” dizeleriyle şairin hangi imgeyi vurgulamaya çalıştığını yorumlayınız.

....
....
....
....

3. Şiirde geçen “Bir damla su için göklere bakacaksın bazen/Yıldızlara dil dökeceksin sessizce/İncecik damarlarını/Sert derinliklere salacaksın/Yaşamak kolay değil, ağacım/Yaşayacaksın.” dizelerinde şairin ortaya koyduğu “yaşamak” kavramlarının imgesel boyutunu yorumlayınız.

....
....
....
....

3. ÜNİTE : **ŞİİR > Edebî Sanatlar > İmge**
Kavram : İmge
Genel Beceriler : İletişim Becerisi
Alan Becerileri : Yazma Becerisi

Çalışmanın Adı	**İMGE Mİ?**	20 dk.
Çalışmanın Amacı	İmgenin şiire katkısını, imge ile söz sanatları arasındaki benzerlik ve farklılıkları açıklayabilme.	

Yönerge : *Aşağıdaki metinleri okuyunuz. Metinlerden hareketle soruları cevaplayınız.*

I. Metin

İMGE

İmge, şiiri tekdüzelikten kurtarmak, şiirdeki anlam zenginliğini güçlendirmek için kullanılan zihinsel tasarımdır. İmge ile şairler kendi dünyalarına ait ipuçlarını okurlarına sunar. Kelimelerin gücünden ve imgelerin çağrışımsal gücünden faydalanan şair, şiirlerine hayallerinden serpiştirir. Anlam dünyasını ortaya koymada imgesel çözümlemenin önemli bir yeri vardır. Çünkü şiirde sözü etkili kılma yöntemlerinden olan imge, şairin varlıklara kendine has anlamlar yükleyerek meydana getirdiği bir yapıdır.

A. Mecit Canatak, Yeni Türk Edebiyatının Temel Kavramları

II. Metin

HAYÂL ŞEHİR

Git bu mevsimde, gurup vakti, Cihangir'den bak!
Bir zaman kendini karşındaki rü'yâya bırak!
Başkadır çünkü bu akşam bütün akşamlardan;
Güneşin vehmi saraylar yaratır camlardan;
O ilâh isteyip eğlence hayalhânesine,
Çevirir camları birden peri kâşânesine.
Som ateşten bu saraylarla bütün karşı yaka
Benzer üç bin sene evvelki mutantan şarka.
Mest olup içtiği altın şarabın zevkinden,
Elde bir kırmızı kâseyle ufuktan çekilen,
Nice yüz bin senedir şarkın ışık mîmârı
Böyle mamur eder ettikçe hayâl Üsküdar'ı.

O ilâhın bütün ilhâmı fakat ânîdir;
Bu ateşten yaratılmış yapılar fânîdir;
Kaybolur hepsi de bir anda kararmakla batı.

Az sürer gerçi fakîr Üsküdar'ın saltanatı;
Esef etmez güneşin şimdi neler yıktığına;
Serviler şehri dalar kendi iç aydınlığına,
Ezelî mağfiretin böyle bir iklîminde
Altının göz boyamaz kalpı da hâlisi de.
Halkının hilkati her semtini bir cennet eden
Karşı sâhilde, karanlıkta kalan her tepeden,
Gece, birçok fıkarâ evlerinin lâmbaları
En sahîh aynadan aksettiriyor Üsküdar'ı.

Yahya Kemal Beyatlı, Kendi Gök Kubbemiz

Şiirin ikinci mısraındaki rüya kelimesiyle açık istiare yapılmıştır. Kastedilen mana, rüya kadar güzel olan şehrin manzarasıdır. Dördüncü mısradaki saraylar kelimesi de aynıdır. Şiirde bunlar gibi daha birçok edebî sanat vardır. Edebî sanatları şiirdeki sözün bütününden ayırmak doğru değildir. Nitekim bazen aynı kelime birden çok sanat için kullanıldığı gibi bir veya birkaç kelimenin edebî sanat olması da şiirdeki söz örgüsüyle ilgilidir. Mesela ikinci mısradaki rüya kelimesini istiare yapan, ilk iki mısra boyunca örgütlenen sözdür. Bu söz silsilesi kesintiye uğramaksızın şiirin sonuna kadar devam etmektedir. Sözel metin ilerledikçe gösterilen yani zihnî hakikat yavaş yavaş oluşur. Söz konusu hakikat imgenin ta kendisidir. Bu bir şehir imgesidir ve bilinen bir şehirden -İstanbul'dan- ilhamla meydana getirilmiştir. Fakat bunun gerçek İstanbul'la hiçbir ilgisi yoktur; bu, şairin zihninde inşa ettiği özel bir tasarımdır. Kısaca, hayalî bir İstanbul'dur. Ama başıboş bir hayal de değildir. Yüzyıllar boyu kültür ve sanatta belli bir kıvama eriştikten sonra şaire miras kalan ve onunla birlikte yaşayarak gelişen hususi ve bedii bir İstanbul bilgisidir.

Adem Can, Şiir Üzerine Yapılan Çalışmalarda İmge Terimi

(Metinler, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

1. Okuduğunuz metinlerde geçen ve imge kavramının anlamını çağrıştıran kelimeleri aşağıdaki kutucuklara yazınız.

İmge				

2. **a)** Metinlerden hareketle imgenin şiire katkısı neler olabilir? Açıklayınız.

....

b) Okuduğunuz metinlerden hareketle imge bir söz sanatı olarak kabul edilebilir mi? Niçin?

....

3. Aşağıda verilen örnek metinlerde kullanılan imgeleri tespit ediniz. Bulduğunuz imgelerin şiire katkısını açıklayınız.

Örnek Metinler	Şiirde Kullanılan İmge ve İmgenin Metne Katkısı
I. Metin Mecnûn'u sayıklayan çöle selam Mecnûn'u kucaklayan çöle övgü Çölde gün battığı zaman Mecnûn'a selam, Mecnûn'a övgü *Sezai Karakoç*	
II. Metin Lûgat, bir isim ver bana halimden; Herkesin bildiği dilden bir isim! Eski esvablarım, tutun elimden; Aynalar, söyleyin bana, ben kimim?" *Necip Fazıl Kısakürek*	
III. Metin Artık demir almak günü gelmişse zamandan, Meçhûle giden bir gemi kalkar bu limandan. *Yahya Kemal Beyatlı*	
IV. Metin Başım sukutu öğüten Uçsuz, bucaksız değirmen İçim muradına ermiş Abasız, postsuz bir derviş *Ahmet Hamdi Tanpınar* *(Metinler, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)*	

3. ÜNİTE : ***ŞİİR > Şiirde İmge > İmge***
Kavram : *İmge*
Genel Beceriler : *İletişim Becerisi*
Alan Becerileri : *Okuma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**ÖZGÜRLÜĞE YOLCULUK**	20 dk.
Çalışmanın Amacı	*Şiirdeki mazmun, imge ve edebi sanatları belirleyerek bunların anlama katkısını açıklayabilme.*	

Yönerge: *Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Görsellerden hareketle soruları cevaplayınız.*

İmge: Zihinde tasarlanan ve gerçekleşmesi özlenen şey, hayal, hülya

1. Öğretmen, Türk dili ve edebiyatı dersinde öğrencilerinden "özgürlük" temalı bir dörtlük yazmalarını istemiştir. Bazı öğrencilerin zihinlerinde oluşan görseller yukarıda verilmiştir.

a) İncelediğiniz görsellerin sizin hayalinizdeki "özgürlük" kavramını karşılayıp karşılamadığını açıklayınız.

....
....
....

b) Şairlerin şiirlerinde imgelere başvurmasının gerekçeleri neler olabilir. Açıklayınız.

....
....
....

1. **a)** Behçet Necatigil'den alınan aşağıdaki dizelerde yer alan imgeleri bulunuz.

b) Bulduğunuz imgelerden yola çıkarak şairin ev kavramına yüklediği anlamları ifade ediniz.

EVLERLE SAVAŞ

Evler her gün yollar bizi dışarı:
– Git, getir!
Emredilen ekmeği akşamları
Alın terlerimiz getirecektir.

a) İmge: ....
b) Çağrıştırdığı Anlam: ....
....
....
....
....

Tencerenin azgınlığı başta,
Sofralarla beraber: – Getir!
Dünya durdukça
Tencere pişirecek, sofra eritecektir.

a) İmge: ....
b) Çağrıştırdığı Anlam: ....
....
....
....
....

Evler ezer insanları dağ gibi,
Dışardan küçücük!
Çeker evler boynumuzdaki ipi:
Taşı develerce yük!

a) İmge: ....
b) Çağrıştırdığı Anlam: ....
....
....
....
....

Erzaklar halimizden anlasa ya,
Anlamaz.
Biter sabun, biter şeker, biter yağ
Biter gaz.

a) İmge: ....
b) Çağrıştırdığı Anlam: ....
....
....
....
....

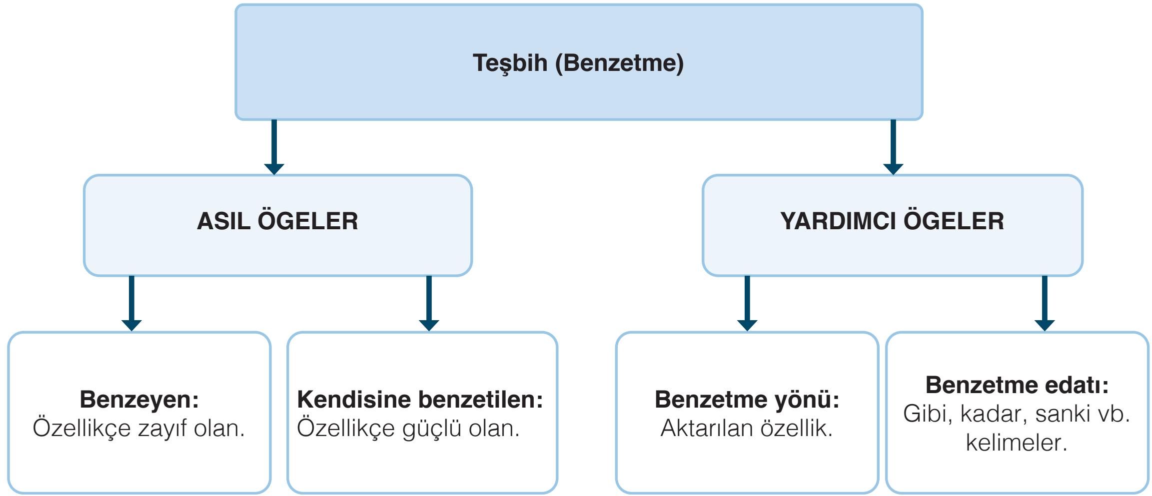
Behçet Necatigil, Şiirler–Bütün Yapıtları
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

3. ÜNİTE	**: ŞİİR > Edebi Sanatlar > Teşbih**
Kavram	*: Teşbih (Benzetme)*
Genel Beceriler	*: Bilgi Okuryazarlığı Becerisi, İletişim Becerisi, Yaratıcı Düşünme ve İnovasyon Becerisi*
Alan Becerileri	*: Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**NE GİBİ?**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Teşbih sanatının şiire kattığı anlamı açıklayabilme.*	

Yönerge : *Aşağıdaki bilgi haritasını ve görselleri inceleyiniz. Bilgi haritası ve görsellerden hareketle soruları cevaplayınız.*

Bilgi Notu: Teşbihibeliğ (Yalın Teşbih/Güzel Benzetme): Sadece benzeyen ve benzetilen ögeleriyle yapılan benzetmedir. Benzetme yönü ve benzetme edatı kullanılmaz.

Görsel 1

Görsel 2

1. Yukarıdaki görsellerden teşbih (benzetme) sanatına uygun bir ifade oluşturunuz.

....
....
....
....
....

Böyle yalçın dağlarda sessiz dolaşanlar kim?
Köyler ufka dizilen tozlanmış birer resim:
Yollar köyleri saran eskimiş çerçeveler...

Sabri Esat Siyavuşgil

2. Yukarıdaki dizelerde bulunan teşbih sanatlarının nasıl yapıldığını yazınız.

3. Aşağıdaki tabloyu inceleyerek teşbih sanatının anlatıma nasıl bir özellik kazandırdığını yazınız.

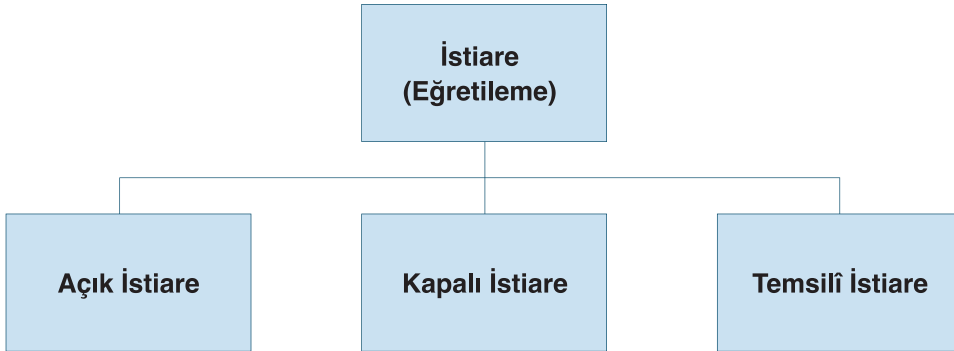
TEŞBİH SANATI YOK	TEŞBİH SANATI VAR
Enginde gün batıyor, Sular öyle temiz ki, Yeni gurbete çıkmış Başucumda en uzak, en yakın hâtıralar.	Enginde gün batıyor suların süsü gibi, Sular öyle temiz ki, annemin yüzü gibi Yeni gurbete çıkmış bir kalp öksüzü gibi Başucumda en uzak, en yakın hâtıralar. *Kemalettin Kamu, Gurbet Benim İçimde*
Dörtnala gelip Uzak Asya'dan Akdeniz'e uzanan bu memleket bizim	Dörtnala gelip Uzak Asya'dan Akdeniz'e bir kısrak başı gibi uzanan bu memleket bizim *Nazım Hikmet Ran, Kuvâyi Milliye*

3. ÜNİTE : ŞİİR > Edebî Sanatlar > İstiare
Kavram : İstiare (Eğretileme)
Genel Beceriler : Bilgi Okuryazarlığı Becerisi, Yaratıcı Düşünme ve İnovasyon Becerisi
Alan Becerileri : Yazma Becerisi

Çalışmanın Adı	İSTİARE VE TÜRLERİ	20 dk.
Çalışmanın Amacı	İstiare sanatını açıklayabilme.	

1.Yönerge: *Aşağıdaki bilgi haritasını inceleyerek bilgi metnini okuyunuz. Bilgi haritasında ve bilgi metninde verilenlerden yararlanarak soruları cevaplayınız.*

Bilgi Notu: İstiare (eğretileme), benzetmenin asıl unsurlarından olan benzeyen ve kendisine benzetilenden sadece biri kullanılarak yapılan benzetme sanatıdır. Benzeyen kullanılarak yapılan istiare kapalı istiare, kendisine benzetilen ile yapılan istiare açık istiare, bir şiir boyunca devam eden istiare ise temsilî istiaredir.

"Arı gibi çalışkan çocuk, ödevlerini yaptıktan sonra bahçeye babasının yanına yardıma giderdi."

1. **a)** Yukarıdaki cümledeki benzetmeyi bularak tabloyu doldurunuz.

Benzeyen	Kendisine Benzetilen	Benzetme Yönü	Benzetme Edatı

b) Yukarıdaki cümleyi, cümlede açık istiare sanatı olacak şekilde yeniden yazınız.

....
....
....

c) Yukarıdaki cümleyi, cümlede kapalı istiare sanatı olacak şekilde yeniden yazınız.

....
....
....

SESSİZ GEMİ

Artık demir almak günü gelmişse zamandan,
Meçhûle giden bir gemi kalkar bu limandan.

Hiç yolcusu yokmuş gibi sessizce alır yol;
Sallanmaz o kalkışta ne mendil ne de bir kol.

Rıhtımda kalanlar bu seyâhatten elemli,
Günlerce siyâh ufka bakar gözleri nemli.

Bîçâre gönüller! Ne giden son gemidir bu!
Hicranlı hayâtın ne de son mâtemidir bu!

Dünyâda sevilmiş ve seven nâfile bekler;
Bilmez ki giden sevgililer dönmiyecekler.

Bir çok gidenin her biri memnun ki yerinden,
Bir çok seneler geçti; dönen yok seferinden.

Yahya Kemal Beyatlı, Kendi Gök Kubbemiz
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

2. Yukarıdaki şiirde sessiz bir gemiye benzetilen nedir? Bu tür benzetmelere ne denir?

....
....
....

3. Kapalı istiare sanatını kullanarak kendinizi sevdiğiniz bir varlığa benzettiğiniz bir cümle kurunuz.

....
....
....

3. ÜNİTE : ***ŞİİR > Edebî Sanatlar > İstiare***
Kavram : *İstiare (Eğretileme)*
Genel Beceriler : *Bilgi Okuryazarlığı Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**KAPALI MI, AÇIK MI?**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*İstiare sanatını ve çeşitlerini ayırt edebilme.*	

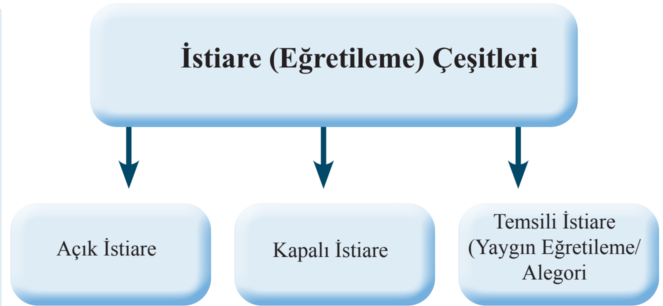
Bilgi Notu: Bir benzetmenin temel unsurlarından [benzeyen (güçsüz unsur) veya kendisine benzetilen (güçlü unsur)] sadece birinin kullanılmasıyla oluşan edebî sanata istiare denir.

- Bir aslan kedi gibi miyav dedi/Minik fare de tıpkı aslan gibi kükredi. } Benzetme örnekleri
- Bir aslan miyav dedi/Minik fare kükredi. } Kapalı istiare örnekleri
- Aslanım benim! Aslanlarımız vatanı koruyor. } Açık istiare örnekleri

1. Yukarıdaki örneklerden hareketle aşağıdaki benzetmeleri istiareye çeviriniz.

Benzetme örneği	Dağlar bir düşman gibi yolumuzu kesiyor.
İstiareye dönüştürülmüş hâli	
Benzetme örneği	Çok şükür, cennet gibi bir memlekette yaşıyoruz.
İstiareye dönüştürülmüş hâli	
Benzetme örneği	Pencereme bu sabah bir şiir kondu kuş gibi.
İstiareye dönüştürülmüş hâli	

Bilgi Notu: Açık istiare yapılırken benzetmenin temel unsurlarından sadece kendisine benzetilen (güçlü unsur) kullanılır. Bir varlığın yerine benzediği şey kullanılır. Kurnaz birine “tilki” demek, sevdiğine “balım” diye hitap etmek vb. açık istiare sanatını örneklendirmektedir.

2. a) Aşağıdaki görselleri ve tabloyu inceleyiniz. Tabloda birer açık istiare örneği olarak verilen altı çizili kelimelerin görsellerdeki hangi varlığı karşıladığını altlarındaki noktalı yerlere yazınız.

Görsel 1

Görsel 2

Görsel 3

<u>Bal, bal!</u> Almadan geçme.	Seni görünce <u>incileri diziyorum.</u>	Kurban olurum <u>beşikte yatan kuzuya!</u>
....	....	....

b) Aşağıdaki tabloyu koyu renk yazılmış kelimelere dikkat ederek doldurunuz.

	Açık İstiare Örneği	Kendisine Benzetilen (Güçlü Unsur)	Benzeyen (Güçsüz Unsur)	Güçlü Unsurun Güçsüz Unsur Yerine Kullanıldığını Anlatan ipucu	Sonuç
1	Bir **ateş** düştü **canıma** **Tüterim** kimseler bilmez	Ateş	Aşk veya dert	Canına düşmesi yani içinde olması	Dert veya aşk yerine verdiği acıdan dolayı ateş denmiştir.
2	Şu **bakır zirvelerin** ardından Bir **süvari** geliyor **kan rengi.** Başlıyor şimdi melul **akşamda** Son ışıklarla bulutlar cengi!	Süvari			
3	Şafak söktü yine **sunam** uyanmaz Hasret çeken gönül derde dayanmaz	Suna (Halk ağzında göl ördeğidir.)			
4	Kalenin bedenleri Çevirin gidenleri Ne güzel **baş bağlıyor** Şu köyün **fidanları**	Fidanlar			

Bilgi Notu: Kapalı istiare yapılırken temel unsurlardan sadece benzeyen (güçsüz unsur) kullanılır. Kendisine benzetilenle (güçlü unsur) ilgili durum, özelik ve eylemler benzeyene (güçsüz unsur) aktarılır.

c) Aşağıdaki tabloda koyu kelimelerin birlikte oluşturduğu anlamı düşününüz. Tabloyu örneğe göre doldurunuz.

	Kapalı İstiare Örneği	Özelliği Aktarılan Varlık	Özelliği Ödünç Alan Varlık	Aktarılan Özellik	Sonuç
1	Yüce dağların başında **Salkım salkım** olan **bulut**, Saçın çözüp benim için Yaşın yaşın ağlar mısın?	Üzüm	Bulut	Salkım salkım olmak	Salkım salkım olmak üzümle ilgili bir özellikken bulut için kullanılmıştır.
2	Aşağıdan bir yel esti Yine **kırdı dallarımı**				
3	Şu dağların ne karanlık ardı var **Lale, sümbül boyun bükmüş;** derdi var.				
4	Varsın bahçelerde **rüzgâr** gezinsin, Yağmur ince ince toprağa sinsin.				

3. ÜNİTE : **ŞİİR > Edebî Sanatlar > Mecazımürsel**
Kavram : *Mecazımürsel*
Genel Beceriler : *Bilgi Okuryazarlığı Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**ÂŞIKLAR ATIŞIYOR**	20 dk.
Çalışmanın Amacı	Mecazımürsel sanatının özelliklerini açıklayabilme.	

***Yönerge**: Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Görsellerden yararlanarak soruları cevaplayınız.*

Görsel 1

Görsel 2

Konya'da geleneksel olarak gerçekleştirilen Âşıklar Bayramı'nın son gününde âşıklar (ozanlar) arasında atışma düzenlenmiştir. Yapılan gösteri ve âşıklarla ilgili kimi bilgiler şunlardır:

I. Atışmaya altı (6) âşık katılmıştır.
II. Âşıkların söylediği dörtlükler Görsel 1'de konuşma balonu olarak verilmiştir.
III. Her âşık, atışmada söyleyeceği dörtlükte mecazımürsel sanatı yapmak zorundadır.

1. Âşıklardan hangileri III. öncülde verilen şartı yerine getirememiştir? Yazınız.

....
....
....
....
....

2. Âşıklar, görsel 2'de yer alan anlam ilgilerinden hangilerine örnek olabilecek mâni **söylememiştir**? Yazınız.

....
....
....
....
....

3. III. öncüldeki şartı yerine getiren âşıklar, görsel 1'deki anlam ilgilerinden hangilerine dayanarak, hangi sözcükleri benzetme amacı gütmeden başka sözcüklerin yerine kullanmıştır? Sırasıyla açıklayınız.

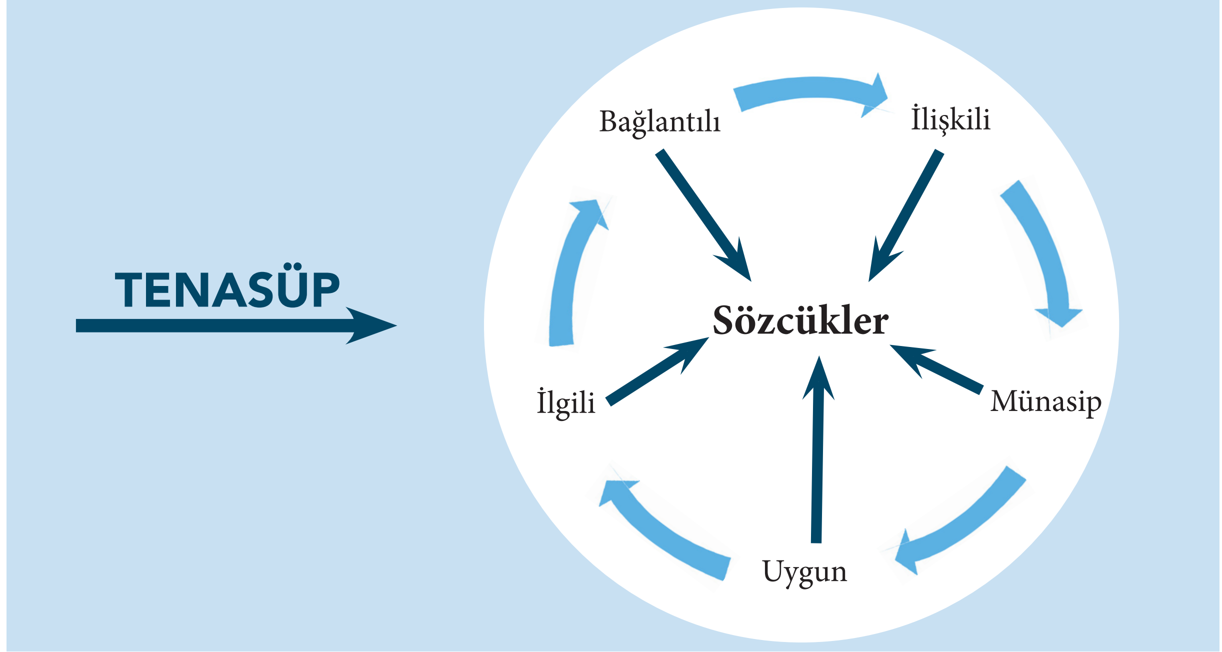
....
....
....
....
....

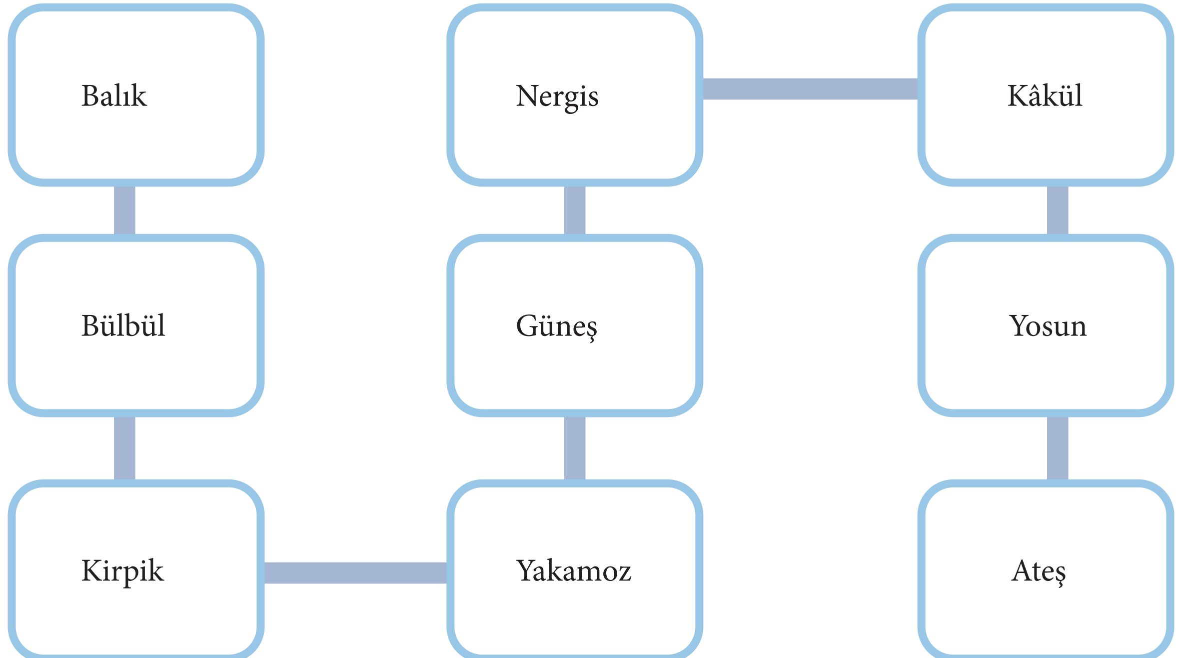
Hazırlayan: *Veysel BALCI*

3. ÜNİTE : ***ŞİİR > Edebî Sanatlar > Tenasüp***
Kavram : *Tenasüp*
Genel Beceriler : *Bilgi Okuryazarlığı Becerisi*
Alan Becerileri : *Okuma ve Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**UYGUN SÖZCÜKLER**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Tenasüp sanatını açıklayabilme.*	

1. Baybars, aşağıdaki sözcüklerden üçünü kullanarak bir dörtlük yazacaktır. Baybars hangi sözcükleri seçerse dörtlüğünde tenasüp (uygunluk) sanatına yer vermiş olur? Neden?

2. Gönlümün bahçesinde bekler

Belki de bir gözler yolumu

Vuslata doğan her şafakta kim bilir

Bir verir kalbimize umudu

Yukarıdaki dörtlükte tenasüp sanatının olabilmesi için renkli dairelerle gösterilen yerlere kendi belirlediğiniz uygun sözcükleri yazınız.

....

3. Aşağıdaki dörtlüklerde hangi sözcüklerin tenasüp sanatını meydana getirdiğini boşluklara yazınız.

I. Metin

SEN ORDASIN BEN YANINDAYIM

Gönderdiğin duayı bugün de aldım sağol
Dokuz kez besmeleyle yıkadım yüreğimi
Ellerin vardı ellerin, tesbih çekmiş yorulmuş
Bir seccade üstünde dirilmiş umutların

Adnan Büyükbaş

....

II. Metin

İSTANBUL

Can evimden baktım sana İstanbul!
Demli çaylar gibiydi uzaklarda Emirgân
Türkülerde yağmur yağmur Üsküdar
Dualarda sımsıcak Eyüp Sultan

Yavuz Bülent Bâkiler

....

III. Metin

ZEHİR

Çocukken haftalar bana asırdı;
Derken saat oldu, derken saniye…
İlk düşünce, beni yokluk ısırdı:
Sonum yokluk olsa bu varlık niye?

Necip Fazıl Kısakürek

....

IV. Metin

KUŞLAR VE GEMİLER

Şeffaf bir aydınlık içinde, semaya,
Yükseklere doğru kuşlar kanat açtı.
Ümidi kuştüyü gibi yere saçtı,
Kuşların, kuşların kavuştuğu dünya.

Cahit Sıtkı Tarancı

....

V. Metin

DENİZİN GETİRDİKLERİ

Gelin yaklaşın dalgalar yanıma
Bıktım insanlardan, şehirlerden bıktım!
Sayın ki bir gemiciyim, gemim batmış,
Yüze yüze bu kıyıya çıktım!

Cahit Külebi

....

VI. Metin

SIR

Başımda fırıl fırıl dönüyor bin makara,
Makineler bir devin kafasız gövdesidir.
Lânetimin kumaşı dokunuyor kapkara,
Bu diş gıcırtıları tezgâhların sesidir.

Yaşar Nabi Nayır

(Metinler, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

....

3. ÜNİTE : **ŞİİR > Edebî Sanatlar > Telmih**
Kavram : *Telmih*
Genel Beceriler : *Bilgi Okuryazarlığı Becerisi*
Alan Becerileri : *Okuma Becerisi*

Çalışmanın Adı	TELMİHOO	20 dk.
Çalışmanın Amacı	Şiirdeki telmih sanatını tespit edip edip kullanılma amacını açıklayabilme.	

1. Telmih, insanların çoğu tarafından bilinen ünlü olay, kıssa, fıkra ve nüktelere; ilmî konulara, atasözlerine veya inançla ilgili konulara işaret etme ve hatırlatma sanatıdır. Bu sanatı bilmek için okuyucunun tarihteki bu olayı, kıssayı, fıkrayı, nükteyi, ilmi konuyu, atasözünü veya inançla ilgili konuyu bilmesi gerekir. Bunun için geliştirilen bir arama motoru olan Telmihoo, size bu konular hakkında ayrıntılı bilgi vermektedir. Aşağıdaki şiirlerde hangi kelimeleri Telmihoo'ya yazarsanız size bu olaylar, kıssalar, fıkralar, nükteler, ilmî konular, atasözleri veya inançla ilgili konular hakkındaki bilgilere ulaştırır.

HÜZÜNLÜ BİR AKŞAM BORUSUNUN EZGİSİ İÇİN SÖZ

(…)
Hangimiz ermiş mutluluğa.
Masallar dinlerdi sevdalı Cemşit,
Sindbad, balık gözlü Şirin, Şehrazat,
Ey sevi. Afrodit benzeri dikit,
Kaç çeşit demir deldi Ferhat,
(…)

Melih Cevdet Anday, Teknenin Ölümü

ETRAFI KONUŞURLARKEN

Akdeniz ne güzel konuşuyor!
Aslan yeleli dalgalarıyla
Hep Barbaros'u yâdetmededir.
(…)

Cahit Sıtkı Tarancı, Otuz Beş Yaş Bütün Şiirleri
(Metinler, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

TELMİHOO
ARA

TELMİHOO
ARA

TELMİHOO
ARA

TELMİHOO
ARA

TELMİHOO
ARA

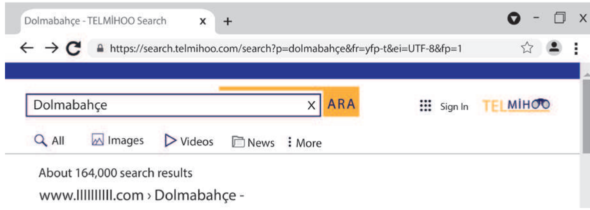
TELMİHOO
ARA

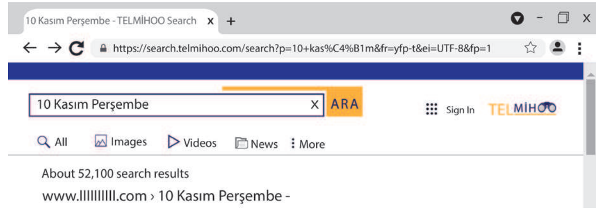
2. Aşağıdaki şiirde geçen “On Kasım Perşembe”, “Dolmabahçe” ifadeleri Telmihoo’ya yazılmıştır. Bu ifadeler tarihteki hangi olayı veya kişinin bilgilerini hatırlattığını yazınız.

ON KASIM

Yıl otuz sekiz On Kasım Perşembe
Hatırdan çıkmayacak bir sonbahar
Sarsılıyor İstanbul yedi tepe
Yaman esmiş Dolmabahçe’de rüzgâr
(…)

Faruk Nafiz Çamlıbel, Han Duvarları
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

....

....

3. Telmih sanatı bazen şairlerin mahlaslarıyla karıştırılır. Aşağıdaki şiirlerden hangisinde telmih yapılmış, hangisinde mahlas kullanılmıştır? Şiirlerin altındaki boşluğa yazınız.

I. Metin

ŞEB-İ GAM

Fuzuli gibi-
Mum olmalıydı da
Mum yakmalıydım
Gam gecesinde
(…)

Behçet Necatigil, Şiirler Bütün Yapıtlar

II. Metin

GAZEL

Ger çok istersen Fuzûlî izzetün az et sözi
Kim çok olmaktan kılubdur çok azizi hâr söz

Fuzûlî, Fuzûlî Divânı
(Metinler, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

....

....

3. ÜNİTE : **Şiir > Edebî Sanatlar > Hüsnütalil**
Kavram : Hüsnütalil
Genel Beceriler : Bilgi Okuryazarlığı Becerisi, Yaratıcı Düşünme ve İnovasyon Becerisi, İletişim Becerisi
Alan Becerileri : Yazma Becerisi

Çalışmanın Adı	**HAYATA GÜZEL BAK**	20 dk.
Çalışmanın Amacı	Şiirdeki edebî sanatları belirleyerek bunların anlama katkısını değerlendirebilme.	

1. Aşağıda verilen boşlukları uygun ifadelerle tamamlayınız.

HÜSNÜTALİL

Hüsn: Güzellik

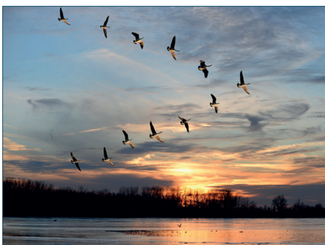
Ta’lîl: Sebep bulma

Anlamı:
....

Hüsnütalil Sanatının Tanımı:
....
....

Hüsnütalil Sanatının Amacı:
....
....

2. Aşağıda bazı görseller ve gerçek nedenleri verilmiştir. Bu görsellerdeki olay ve durumların gerçek sebebini gizleyerek hayalî ve güzel bir neden bulunuz.

	GERÇEK NEDEN	HAYALÎ VE GÜZEL NEDEN
	Yol kenarlarını güzelleştirmek amacıyla dikilen ağaçlar	a) ....
	İlkbaharın gelmesiyle ağaçların çiçek açması	b) ....
	Sonbaharda kuşların sıcak böl-gelere göç etmesi	c) ....

3. Aşağıdaki şiirlerde hüsnütalil sanatını bulunuz. Gerçek anlamı ve güzel anlamı belirleyerek sanatın nasıl yapıldığını açıklayınız.

I. Metin

BU SABAH HAVA BERRAK

"Bu sabah hava berrak;
Bu sabah her şey billurdan gibi.
Gök masmavi bu sabah,
Güzel şeyler düşünelim diye.
(…)

Cahit Sıtkı Tarancı, Bütün Şiirleri

II. Metin

O RÜZGÂR

(…)
Bilmemiş var mı geniş yeryüzünün serhaddi,
Yıkmış ufkunda durup karşı koyan her seddi,
Yeni bir ülkede yem vermek için atlarına
Nice bin atlı kapılmıştı fetih rüzgârına.

Yahya Kemal Beyatlı, Kendi Gök Kubbemiz

III. Metin

ÇOBAN ÇEŞMESİ

(…)
"Gönlünü, Şirin'in aşkı sarınca
Yol almış hayatın ufuklarınca,
O hızla dağları Ferhat yarınca
Başlamış akmağa çoban çeşmesi..."
(…)

Faruk Nafiz Çamlıbel, Han Duvarları

IV. Metin

DALGACI MAHMUT

İşim gücüm budur benim,
Gökyüzünü boyarım her sabah,
Hepiniz uykudayken.
Uyanır bakarsınız ki mavi.
(…)

Faruk Nafiz Çamlıbel, Han Duvarları
(Metinler, aslına sadık kalınarak alınmıştır)

3. ÜNİTE : ***ŞİİR > Edebî Sanatlar > Tecahüliarif***
Kavram : *Tecahüliarif*
Genel Beceriler : *İletişim Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**BİLİNMEYENİ BİLMEK**	15 dk.
Çalışmanın Amacı	Şiirdeki tecahüliarif sanatını tespit edip anlama katkısını açıklayabilme.	

Yönerge: *Aşağıdaki metinleri okuyunuz. Metinlerden hareketle soruları cevaplayınız.*

I. Metin

YÜKÜ NE?

sabaha karşı
bulutlar denize iner
göz gözü görmez
pustan

dağıtıp yağmur dumanını
boğaz'dan geçen tanker
neden böyle kederli
bu kadar solgun
gözyaşı mı yüklemişler

Attila İlhan, Ayrılık Sevdaya Dahil

II. Metin

RÜYA

Uzun bir uykudan kalkıp bir sabah,
Baktım ki yepyeni odamda eşya.
Çocukluk evim bu değildi… Eyvah!
Gördüğüm, değildi bildiğim dünya!

Ellerim bir kanat gibi titrekti,
Tutmasam, gözümden yaş inecekti;
Bir şey beni dürtüp aynaya çekti,
Ondaydı gecenin esrarı güya.

Sordum etrafıma, ne oldu, ne var?
Nedir suratımda bu çukur yollar?
Sanki yaşamaya güvenim kadar
Büyük bir şey çaldı, benden o rüya…

Necip Fazıl Kısakürek, Çile

III. Metin

ÖTESİNİ SÖYLEMEYECEĞİM

Kırmızı kiremitler üzerine yağmur yağıyor
Evimizin tahtadan olduğunu biliyorsunuz
Yağmur yağıyor ve bazı tahtalar vardır
Suyun içinde gürül gürül yanan
Dudağımı büküyorum ve topladığım çalıları
Bekçi Halil'in kız kardeşinin oğluna ait
Daha doğrusu halasından kendisine kalacak olan
Arsasındaki yıkık duvarın iç tarafına saklıyorum
Hiç kimsenin bilmesine imkân yok
(…)

Sezai Karakoç, Gün Doğmadan
(Metinler, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

1. *Yükü Ne*? adlı şiirde söyleyici, yağmurlu bir günde Boğaz'dan geçen bir tankerle ilgili "neden böyle kederli/bu kadar solgun" sorusunu sormuş ve "gözyaşı mı yüklemişler" dizesiyle bu soruya cevap aramıştır. Bir taşıta gözyaşı yüklemenin gerçek hayatta imkânsız olduğunu bilen söyleyici neden böyle bir anlatıma başvurmuştur? Yorumlayınız.

....
....
....
....

2. *Rüya* adlı şiirin son dörtlüğündeki "Nedir suratımda bu çukur yollar?" dizesini "Belirdi yüzümde bu çukur yollar." şeklinde okuyunuz. Her iki ifadeyi etkileyicilik yönünden karşılaştırınız.

....
....
....
....

3. *Ötesini Söylemeyeceğim* adlı şiirdeki "Yağmur yağıyor ve bazı tahtalar vardır/Suyun içinde gürül gürül yanan" dizelerini yorumlayınız.

....
....
....
....

3. ÜNİTE : ***ŞİİR > Edebî Sanatlar > Kinaye***
Kavram : *Kinaye*
Genel Beceriler : *İletişim Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**BİL BAKALIM KİNAYE NEREDE?**	*15 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Edebî sanatlardan kinayenin esere katkısını açıklayabilme.*	

Yönerge: *Aşağıdaki metinleri okuyunuz. Metinlerden hareketle soruları cevaplayınız.*

I. Metin

YOL TÜRKÜLERİ

(…)
"Siyah akar Zonguldak'ın deresi;
Yüz karası değil, kömür karası;
Böyle kazanılır ekmek parası."
(…)

Orhan Veli Kanık, Bütün Şiirleri
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

1. Yandaki metinde yer alan "Yüz karası değil, kömür karası." dizesinde kinayeli bir söyleyiş vardır. Bu ifadeyi açıklayınız.

....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....

II. Metin

ALDANMA CAHİLİN KURU LAFINA

(...)
Kar suyundan süzen çeşme göl olmaz
Gül dikende biter diken gül olmaz
Dız dız eden her sineğin bal'olmaz
Peteksiz arının balı yalandır
(...)

III. Metin

GÖKLERDEN SÜZÜLDÜM, TERTEMİZ İNDİM

(...)
Yüzlerimi yere vurdum süründüm
Çok dolandım ırmak oldum göründüm
Eleklerden geçtim yundum arındım
Kâmilâne karlı renge boyandım
(...)

IV. Metin

MECNUN GİBİ DOLANIYORUM ÇÖLLERDE

(...)
Bir güzelin mecnunuyum ezelden
Veremem telkini gelmiyor elden
Yandım ateşine can ü gönülden
Görmesem günlerim uzar yıl gibi
(...)

Âşık Veysel Şatıroğlu, Dostlar Beni Hatırlasın
(Metinler, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

2. Yukarıdaki metinlerde renklendirilerek verilen kinayeli ifadeleri açıklayınız.

....
....
....
....

3. Yukarıdaki şiirlerde kinaye sanatına başvurulması şiirleri nasıl etkilemiştir?

....
....
....
....

3. ÜNİTE : ŞİİR > Edebî Sanatlar > Kinaye
Kavram : Kinaye
Genel Beceriler : Bilgi Okuryazarlığı Becerisi
Alan Becerileri : Yazma Becerisi

Çalışmanın Adı	KİNAYELİ SÖYLEYİŞLER	20 dk.
Çalışmanın Amacı	Kinaye sanatını metinlerde tespit edebilme.	

Yönerge: *Aşağıdaki metinleri okuyunuz. Metinlerden hareketle soruları cevaplayınız.*

I. Metin

İSTİKLAL MARŞI

Korkma! Sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak,
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
(…)

Mehmet Akif Ersoy, İstiklâl Marşı

II. Metin

ÇANAKKALE ŞEHİTLERİNE

(…)
Ey, bu topraklar için toprağa düşmüş asker!
Gökten ecdad inerek öpse o pak alnı değer.
(…)

Mehmet Akif Ersoy, Safahat

III. Metin

OTUZ BEŞ YAŞ

(…)
Nereden çıktı bu cenaze? Ölen kim?
Bu kaçıncı bahçe gördüm tarumar
(…)

Cahit Sıtkı Tarancı, Bütün Şiirleri
(Metinler, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

1. Okuduğunuz metinlerde kinaye sanatı hangi kelimelerle yapılmıştır. Açıklayınız.

....
....
....
....

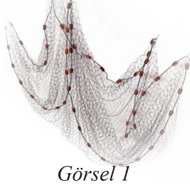
2. Aşağıdaki tabloda verilen cümlelerdeki kinayeli söyleyişleri açıklayınız.

Cümle	Gerçek Anlam	Mecaz Anlam
Arkadaşın dayısı güçlüdür, halleder.		
Ah yollarına kul, kurban olurum. Yüz çevirme benden, mahvolurum.		
Çocukların velvelesi, herkesi ayağa kaldırdı.		
Ne yapsın, ayağı kaydı bir kere.		
Bu taşı bize dostumuz atıyorsa durup düşünmemiz gerekir.		

3. ÜNİTE : ***ŞİİR > Edebî Sanatlar > Tevriye***
Kavram : *Tevriye*
Genel Beceriler : *Bilgi Okuryazarlığı Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**YAKINDAN UZAĞA**	20 dk.
Çalışmanın Amacı	Bir sözcüğün, içinde bulunduğu bağlamdan hareketle kazandığı anlamları tespit edebilme.	

Görsel 1

ağlar

ağlamak

Biri var pencerede
Pencere önlerinde **ağlar**, durur.

Behçet Necatigil

Cumhuriyet Dönemi şairi Behçet Necatigil, şiirinde “ağlar” sözcüğüyle anlatıma incelik katmak amacıyla tevriye sanatına başvurmuştur. Sözcüğü hem ağlamak fiili olarak hem de balık ağları anlamında kullanmıştır. Yakın anlam olarak “ağlamak” eylemini, uzak anlamıyla da balık ağlarını kastetmiştir.

Yönerge: *Aşağıdaki metinleri okuyunuz. Metinlerden ve yukarıdaki açıklamalardan hareketle soruları cevaplayınız.*

I. Metin

Bir çulluk su aldı. **Kış**! diye bağırdım.

İlhan Berk

kış

Görsel 2

?
....

II. Metin

Ah bellek, acı bellek!
Hem **arı**sın sen
Hem kimbilir hangi gülden
Kalma diken?
Ve ne uzun bir büyüsün, yaz!
Gurbetler senin ülken, yalnızlar senin ülken

Hilmi Yavuz

(Metinler, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

arı

Görsel 3

?
....

1. “Kış” ve “arı” sözcükleri yukarıdaki şiirlerde iki farklı anlama gelecek şekilde kullanılmış ve bu anlamlardan biri görsellerle belirtilmiştir. Sizce bu sözcüklerin çağrıştırdığı diğer anlamlar nelerdir? Açıklayınız.

....
....
....
....

2.

Şimdi sâhil boyunca Maltepe'yi
Köpüren mâvi dalgalar yalıyor.
Kanmadık gaşy eden bu mâviliğe
Ne yazık! Geçmek üzredir bu gece;
Ey gönül fecre az zaman kalıyor!

Yahya Kemal Beyatlı

Yahya Kemal, *Maltepe* isimli şiirinde "kanmadık" sözcüğü yoluyla tevriye sanatına başvurmuştur. Bu sözcüğün metinde kullanılan yakın ve uzak anlamlarını açıklayınız.

....
....
....
....

3.

Biri var, durmadan beni arar,
Biri var mevsimlerdir beklerim.

Biri var ki açmamış bir bahar,
Göklerimde yıldız, içimde sır.

Sabahattin Kudret Aksal
(Metinler, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

Sizce şiirde geçen "yıldız" sözcüğü ile tevriye sanatına başvurulmuş mudur? Niçin?

....
....
....
....

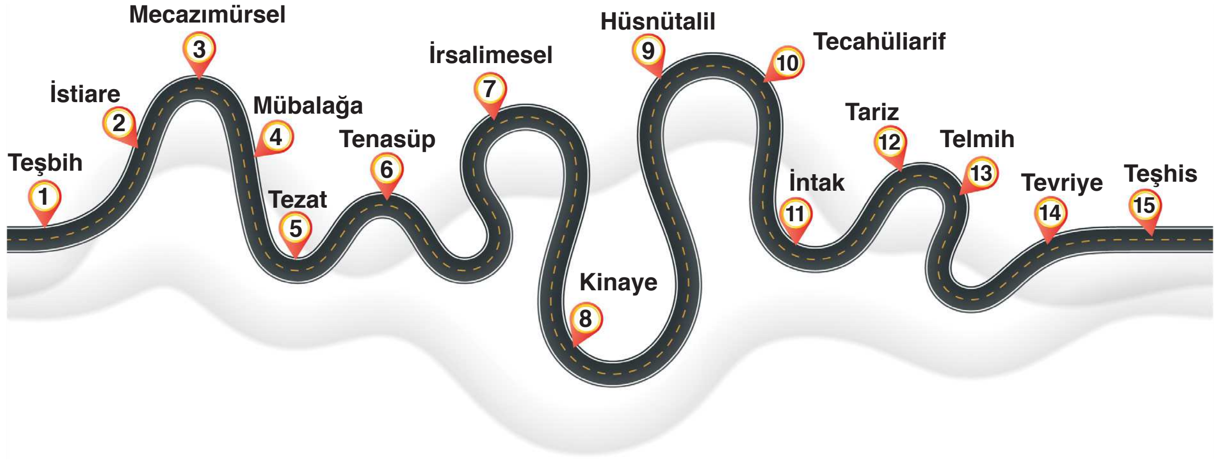

3. ÜNİTE : ***Şiir > Edebî Sanatlar > İrsalimesel***
Kavram : *İrsalimesel*
Genel Beceriler : *Bilgi Okuryazarlığı Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**İRSALİMESEL DURAĞI**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Şiirdeki edebî sanatları açıklayıp irsalimesel sanatını ayırt edebilme.*	

1. Aşağıda verilen infografik haritayı inceleyiniz. Haritada numaralandırılmış durakları altta verilen edebî sanatların açıklamalarıyla eşleştiriniz.

EDEBÎ SANATLAR

- İnsan dışındaki varlıkları insan özelliğiyle donatma sanatıdır.
- Aralarında ilgi bulunan iki şeyden zayıf olanı kuvvetli olana benzetme sanatıdır.
- Aralarında benzerlik ilgisi bulunan iki sözcükten birini diğerinin yerine kullanma sanatıdır.
- Amacı kapalı bir şekilde anlatma, iki anlama gelecek bir sözü mecaz yönüyle anlaşılacak şekilde kullanma sanatıdır.
- Birini küçük düşürmek ve onunla alay etmek amacıyla, söylenecek sözü tam tersi olan bir söz ile nükte yaparak anlatma sanatıdır.
- Kişileştirilen bir varlığı konuşturma sanatıdır.
- Anlam bakımından aralarında ilgi bulunan iki veya daha fazla kelime, terim veya deyimi tezat olmaksızın bir araya getirme sanatıdır.
- Bir nükte yapmak amacıyla iyi bilinen bir şeyi bilmiyormuş gibi davranma sanatıdır.
- İnsanların çoğu tarafından bilinen ünlü bir olay, kıssa, fıkra, ilim konuları, atasözleri veya inanca işaret etme ve hatırlatma sanatıdır.
- İki düşünce, duygu ve hayâl arasında birbirine karşıt olan nitelikleri ve benzerlikleri bir arada söyleme sanatıdır.
- Bir fikri, konu ile ilgili bir atasözü veya tanınmış bir söz ile aydınlatma sanatıdır.
- Sözün etkisini arttırmak için bir şeyi olamayacağı biçimde, yahut olduğundan çok veya az gösterme sanatıdır.
- Nükte yapmak amacıyla birkaç anlamı olan bir kelimenin en uzak anlamını kastederek kullanma sanatıdır.
- Herhangi bir olayı gerçek nedeninin dışında daha güzel ve hayalî bir nedene bağlayarak açıklama sanatıdır.
- Bir sözü benzetme amacı gütmeden gerçek anlamı dışında kullanma sanatıdır.

2. Söz sanatları durakları arasında hareket eden irsalimesel otobüsü hangi duraklara uğramalıdır? Düşüncelerinizi gerekçeleriyle açıklayınız.

7

Bu eller miydi masallar arasından
Rüyalara uzattığım bu eller miydi?
Arzu dolu, yaşamak dolu,
Bu eller miydi resimleri tutarken uyuyan.
Fazıl Hüsnü Dağlarca

6

Her şeyin fazlası zararlıdır ya
Fazla şiirden öldü Edip Cansever.
Cemal Süreya

5

Çağır Karac'oğlan çağır
Taş düştüğü yerde ağır,
Gönül sevdiğinden soğur
Görülmeyi görülmeyi.
Karacaoğlan

4

Mum yanıyor, zaman yanıyordu
Bir taraftakiler gülüyor,
Bir taraftakiler ağlıyordu.
Özdemir Asaf

2

Ateşten kızaran bir gül arar da
Gezer bağdan bağa çoban çeşmesi
Faruk Nafiz Çamlıbel

3

Kirpikleri uzundur yârin hayâle sığmaz
Meşhûr bir meseldir mızrak çuvala sığmaz
Hevâî

İRSALİMESEL

1

Dünyadan ahrete gidip gelmemek
Olmazsa iktiza eder ölmemek
Balık baştan kokar, bunu bilmemek
Seyrânî gafilin ahmaklığından.
Seyrânî

....

....

....

....

....

3. "Sakla samanı gelir zamanı" atasözünü kullanarak irsalimesel sanatına örnek bir şiir yazınız.

....

....

....

....

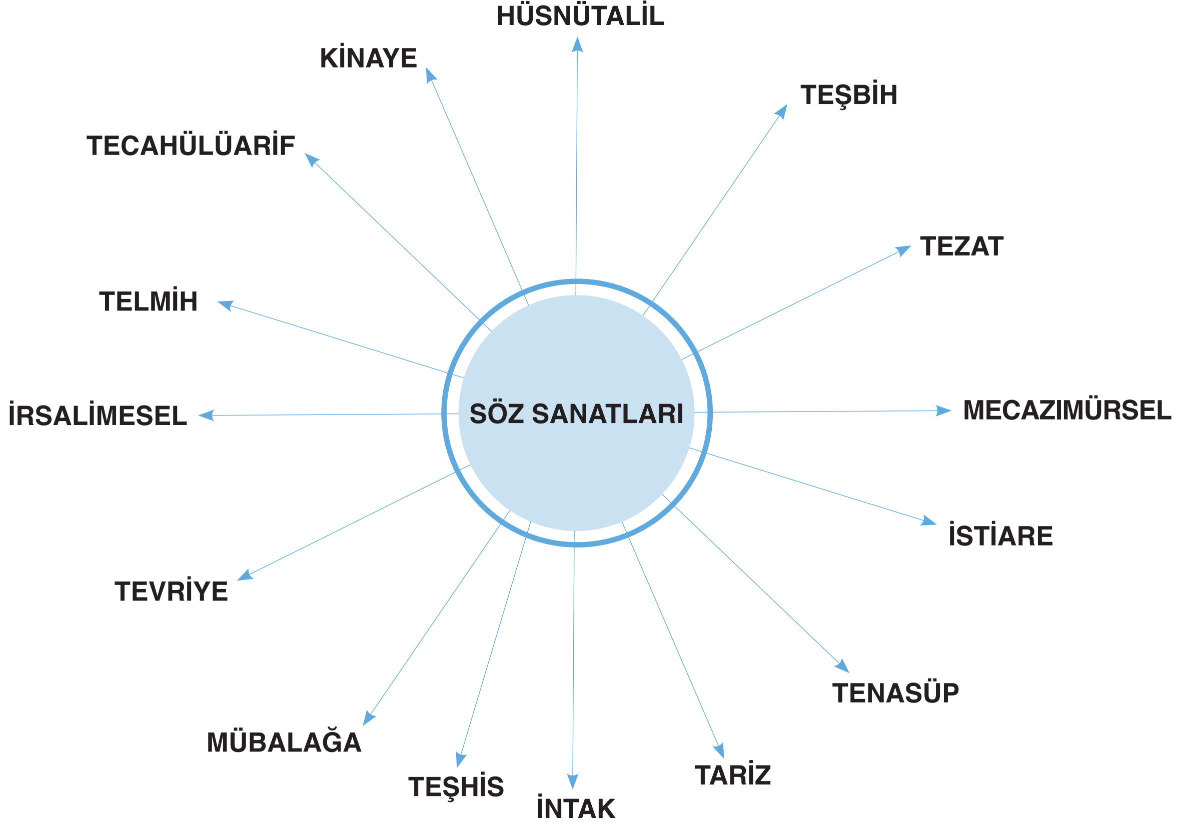
....

3. ÜNİTE : ŞİİR > Edebî Sanatlar > Edebî Sanatlar
Kavram : Edebî Sanatlar
Genel Beceriler : Bilgi Okuryazarlığı Becerisi
Alan Becerileri : Okuma Becerisi

Çalışmanın Adı	BU İŞ, SANAT İŞİ	20 dk.
Çalışmanın Amacı	Şiirdeki edebî sanatları belirleyerek bunların anlama katkısını açıklayabilme.	

Yönerge: *Aşağıdaki soruları kavram haritasındaki söz sanatlarını kullanarak cevaplayınız.*

1. Aşağıdaki boşluklara özellikleri verilen söz sanatlarının isimlerini yukarıdaki bilgi haritasından yararlanarak yazınız.

a) Bir özelliğiyle zayıf olan bir varlığı güçlü olan varlığa benzetme. Benzetmenin asıl iki ögesi “benzeyen” ve “kendisine benzetilen”dir. Yardımcı iki öge ise “benzetme yönü” ve “benzetme edatı”-dır. (..)

b) İnsana ait özelliklerin insan dışı varlıklara aktarılmasıyla yapılan sanattır. (..)

c) Benzerlik ilgisiyle bir sözcük yerine başka bir sözcük kullanmaktır. Benzetmenin iki temel ögesinden yalnızca birinin kullanılmasıyla yapılır. (..)

ç) Bir sözü iki gerçek anlamıyla kullanma sanatıdır. (..)

d) Söylenen bir düşünceyi inandırmak ve pekiştirmek amacıyla söze bir atasözü ya da atasözü değerinde bir örnek katmaktır. (..)

2. Aşağıdaki şiirlerde kullanılan söz sanatlarını bulunuz ve açıklayınız.

a) Kullanılan Söz Sanatı / Sanatları: (..........)

Ah bu türküler, köy türküleri
Ana sütü gibi candan
Ana sütü gibi temiz.

Bedri Rahmi Eyüboğlu

Açıklama:

....

....

b) Kullanılan Söz Sanatı / Sanatları: (..........)

Dağlara yaslanıp yatan güneşi
Yaralı, hastadır, yorgundur sandım.

Rıza Tevfik Bölükbaşı

Açıklama:

....

....

c) Kullanılan Söz Sanatı / Sanatları: (..........)

Bir nasihatim var zamana uygun
Tut sözümü yattıkça yat uyanma
Meşhur bir kelamdır sen kazan sen ye
El için yok yere ateşe yanma

Virani

Açıklama:

....

....

ç) Kullanılan Söz Sanatı / Sanatları: (..........)

Gökyüzünün başka rengi de varmış
Geç fark ettim taşın sert olduğunu
Su insanı boğar, ateş yakarmış
Her geçen günün bir dert olduğunu
İnsan bu yaşa gelince anlarmış

Cahit Sıtkı Tarancı
(Metinler, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

Açıklama:

....

....

3. ÜNİTE	**: ŞİİR > Edebî Sanatlar > Edebî Sanatlar**
Kavram	: Edebî Sanatlar
Genel Beceriler	: Bilgi Okuryazarlığı Becerisi, İletişim Becerisi
Alan Becerileri	: Yazma Becerisi

Çalışmanın Adı	**EDEBÎ SANATLARIN ETKİSİ**	20 dk.
Çalışmanın Amacı	Edebî sanatları açıklayabilme.	

UÇUN KUŞLAR

O çay ağır akar, yorgun mu bilmem?
Mehtabı hasta mı, solgun mu bilmem?
Yaslı gelin gibi mahzun mu bilmem?
Yüce dağ başında siyah tül vardır.

Rıza Tevfik Bölükbaşı, Serâb-ı Ömrüm

1. Okuduğunuz şiirde geçen “yorgun çay”, “hasta, solgun mehtap” gibi söylemler sizce okuyucuda nasıl bir etki bırakmaktadır?

....

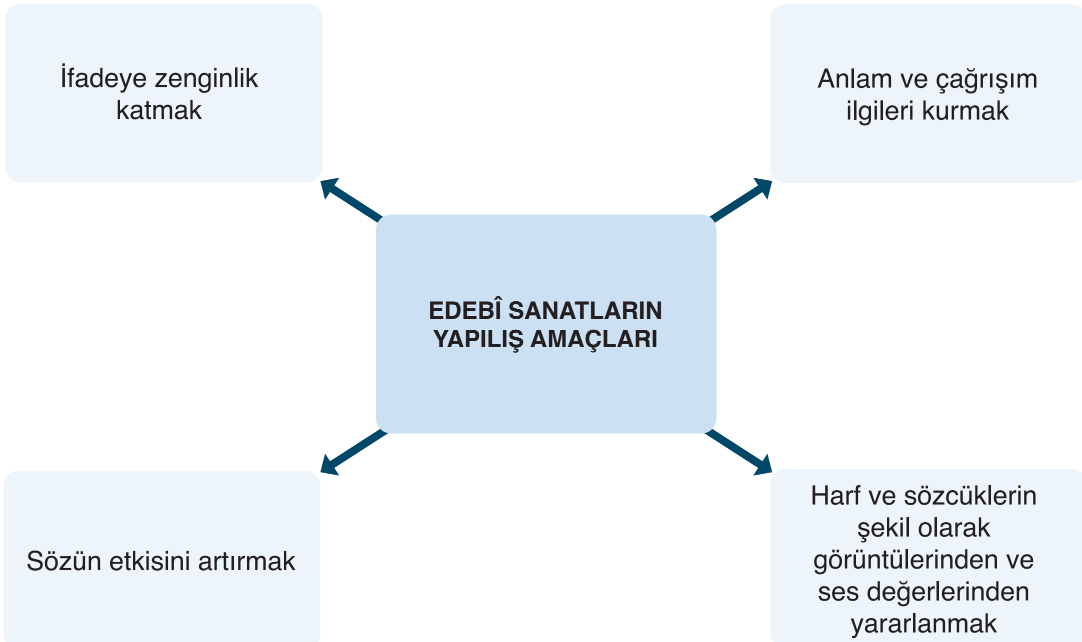
....

2. Yukarıdaki dörtlükte geçen edebî sanatları aşağıdaki boşluklara yazınız.

a) Dörtlükte çay ve mehtaba insana ait özellikler yüklenerek .... sanatı yapılmıştır.

b) “Yaslı gelin gibi mahzun” sözcük grubuyla 3. dizede .... sanatı yapılmıştır.

c) 4. dizede kendisine benzetilen (siyah tül) verilmiş, benzeyen verilmemiştir. Bu nedenle bu dizede .... sanatı vardır.

3. Aşağıdaki şiirlerde kullanılan edebî sanatları altlarına yazınız.

Akıl ersin ermesin sevdama Senden yanayım dedi yeşeren dal senden yana *Arif Damar, Alıcı Kuşu Kardeşliğin*	Bir an önce görülsün diye Akdeniz, Toroslarda ağaçlar hep çocuk kalır. *Sunay Akın, Makiler*
a)	**b)** ....
Zihnim bu şehirden, bu devirden çok uzakta, Tanburî Cemil Bey çalıyor eski plakta *Yahya Kemal Beyatlı, Kendi Gök Kubbemiz*	Leyla gelin oldu, Mecnun mezarda, Bir susuz yolcu yok şimdi dağlarda. *Faruk Nafiz Çamlıbel, Han Duvarları* *(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)*
c)	**ç)** ....

3. ÜNİTE : **ŞİİR > Şiirde Söyleyici > Mahlas ve Tapşırma**
Kavram : Mahlas ve Tapşırma
Genel Beceriler : İletişim Becerisi, Bilgi Okuryazarlığı Becerisi
Alan Becerileri : Yazma Becerisi

Çalışmanın Adı	**TAKMA AD GELENEĞİ**	20 dk.
Çalışmanın Amacı	Mahlas ve tapşırmayı açıklayabilme.	

Yönerge: *Aşağıdaki görseli inceleyiniz ve metinleri okuyunuz. Görsel ve metinlerden hareketle soruları cevaplayınız.*

I. Metin

Ne ağlarsın benim zülfü siyahım
Bu da gelir bu da geçer ağlama
Göklere erişti figânım ahım
Bu da gelir bu da geçer ağlama

Bir gülün çevresi dikendir hardır
Bülbül har elinde ah ile zârdır
Ne de olsa kışın sonu bahardır
Bu da gelir bu da geçer ağlama

Daimî'yem her can ermez bu sırra
Gerçek âşık olan erer o nûra
Yusuf sabır ile vardı Mısır'a
Bu da gelir bu da geçer ağlama

Âşık Daimî, Türk Halk Şiiri

II. Metin

Âşık Daimî (1932-1983)
Asıl adı İsmail Aydın olan Daimî, 1932 yılında İstanbul'da doğdu. (…)
Daimî, gerek cura çalan dedesinden gerekse dedesinin arkadaşı olan âşıklardan etkilenmeyle küçük yaşta saz çalmasını öğrenmiş, "Daimî" mahlâsıyla şiirler söylemiştir. (…)

Mustafa Sever, Türk Halk Şiiri

III. Metin

Tapşırma: Türk halk şiirinde mahlas yerine kullanılan tabir. Divan şiirinde olduğu gibi halk şiiri örneklerinde de manzumenin son dörtlüğünde âşık mahlasını söyler; buna tapşırma denir. Halk şiirinde, şairinin/söyleyenin mahlasının tapşırılmadığı/ zikredilmediği örnek yok gibidir.

Turan Karataş,
Ansiklopedik Edebiyat Terimleri Sözlüğü
(Metinler, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

Kelime Dağarcığı:
figan: Bağırarak ağlama, inleme. **har**: Diken. **zâr**: Ağlayan, inleyen.

1. Yukarıdaki metinlerden ve görselin çağrışımından hareketle tapşırmanın işlevini açıklayınız.

....
....
....
....
....

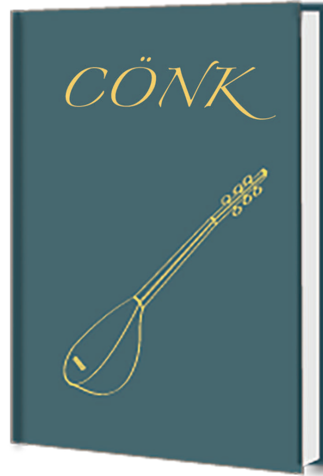
1	Bizim yaylamız oluklu Akar suları balıklı Dadaloğlu'm çift belikli Kızlar gelir yaylamıza	2	Ger derse Fuzûlî ki güzellerde vefâ var Aldanma ki şâir sözü elbette yalandır
3	Câna minnet ne çekersem çekeyim ey Nef'î Lezzet- vuslat için firkat-i yâri çekemem	4	Karac'oğlan eydür dosta darılmaz Hasta oldum hatırcığım sorulmaz Vatan tutup bu yerlerde kalınmaz İlleri var bizim il'e benzemez

Kelime Dağarcığı:
belik: Saç örgüsü. **firkat:** Ayrılık. **minnet:** Yapılan bir iyiliğe karşı kendini borçlu sayma. **vuslat:** Sevgiliye kavuşma.

2. Bir öğrenci aşağıda görseli verilen iki ayrı seçki hazırlamakta; divan şiirlerini Divan isimli defterde, halk şiirlerini Cönk isimli defterde toplamayı amaçlamaktadır. Öğrencinin Cönk'e kaydedeceği hangi şiirler tapşırma örneği içermektedir? Belirtiniz.

....
....
....

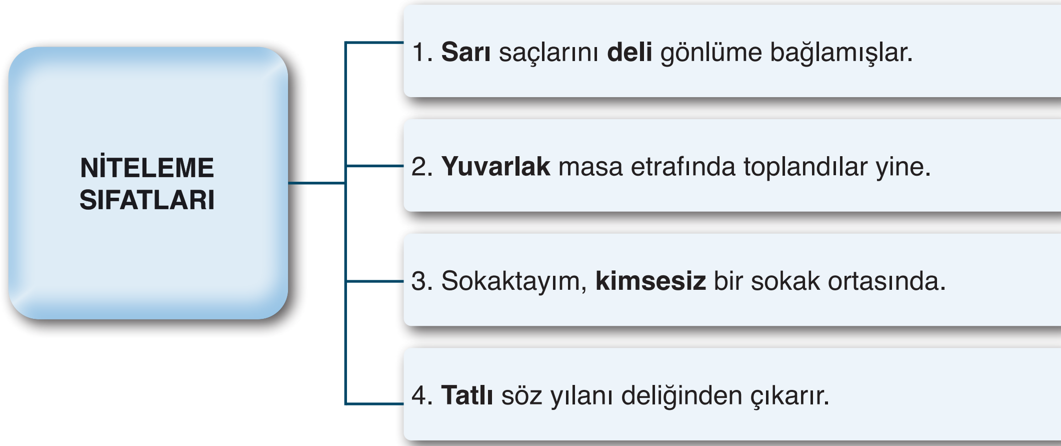
3. Divan şiiri ve halk şiiri geleneğinde mahlaslar bazen şairin bazen de onun üstadının tercihiyle alınır. Sizce bu adların seçiminde hangi faktörler etkili olmuştur? Günümüzde bir sosyal medya kullanıcısının takma ad tercihini etkileyen faktörleri de düşünerek yorumlayınız.

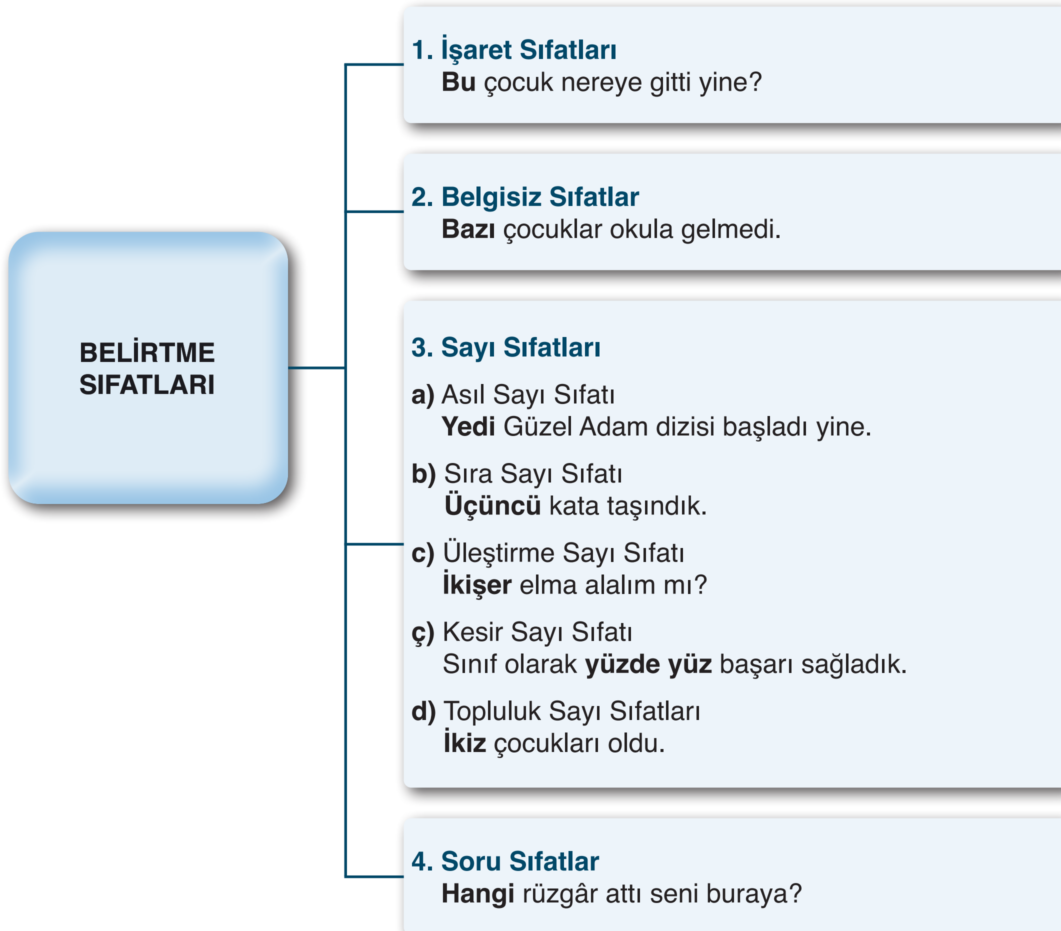
....
....
....
....
....

3. ÜNİTE : ***ŞİİR > Sözcük Türleri > Sıfatlar***
Kavram : *Niteleme ve Belirtme Sıfatları*
Genel Beceriler : *Bilgi Okuryazarlığı Becerisi, Yaratıcı Düşünme ve İnovasyon Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**İSME ÖN AD OLANLAR**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Metinde geçen niteleme ve belirtme sıfatlarını tespit edebilme.*	

Yönerge: *Aşağıdaki metinleri okuyunuz. Metinlerden hareketle soruları cevaplayınız.*

I. Metin

YOLCULUK

Yolculuk, her zaman düşündüm onu;
İçimde bu azgın davet ne demek?
Oraya, nerdeyse güneşin sonu,
Uçmak, kayıp gitmek, kaçıp dönmemek.
(…)
Beni çağırmakta yabancı dostlar;
Bu dostlar ne güzel, dilsiz ve adsız.
Eski evde, şimdi bir başka ev var:
Avlusu karanlık, suları tadsız.
(…)
Başım, artık onu taşımak ne zor!
Başım, günden güne kayıtsız bana.
Dalında bir yaprak gibi dönüyor.
Acı rüzgârların çektiği yana…

Necip Fazıl Kısakürek, Çile

II. Metin

ANNEME MEKTUP

Ben bu gurbet ile düştüm düşeli,
Her gün biraz daha süzülmekteyim.
Her gece içine mermer döşeli,
Bir soğuk yatakta büzülmekteyim.

Böylece bir lâhza kaldığım zaman,
Geceyi koynuma aldığım zaman,
Gözlerim kapanıp daldığım zaman,
Yeniden yollara düzülmekteyim.

Son günüm yaklaştı görünesiye,
Kalmadı bir adım yol ileriye:
Yüzünü görmeden ölürsem diye,
Üzülmekteyim ben, üzülmekteyim.

Necip Fazıl Kısakürek, Çile
(Metinler, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

1. I. metindeki niteleme sıfatlarını aşağıdaki tabloya yazınız.

I. metindeki niteleme sıfatları:	

2. II. metindeki belirtme sıfatlarını çeşitleriyle birlikte aşağıdaki tabloya yazınız.

II. metindeki niteleme sıfatları:	

3. Okuduğunuz I. metinde “Dalında bir yaprak gibi dönüyor” dizesinde “bir” kelimesi belgisiz sıfat olarak kullanılmıştır. “Bir” sözcüğünü asıl sayı sıfatı görevinde cümlede kullanınız.

....
....
....
....

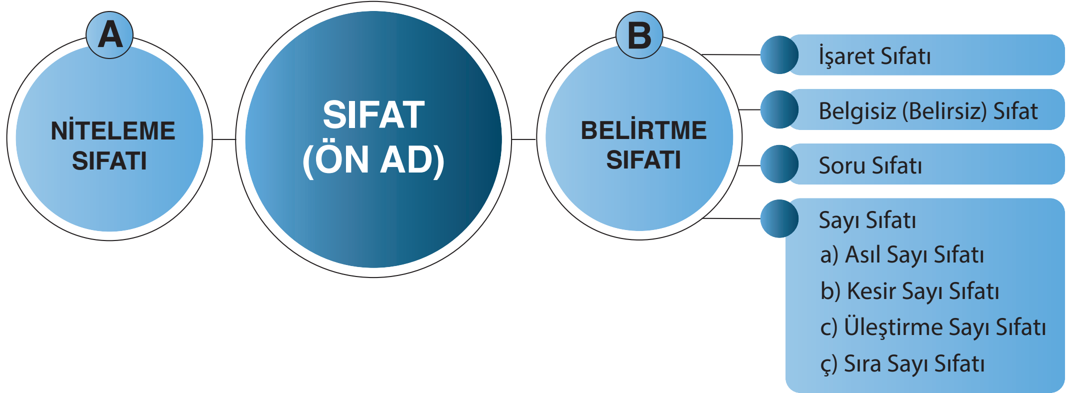

Hazırlayan: *Mustafa YEŞİLKAYA*

3. ÜNİTE : ***ŞİİR > Sözcük Türleri > Sıfatlar > Niteleme ve Belirtme Sıfatları***
Kavram : *Niteleme ve Belirtme Sıfatları*
Genel Beceriler : *Bilgi Okuryazarlığı Becerisi, Yaratıcı Düşünme ve İnovasyon Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**SIFATLARI BULALIM**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Niteleme ve belirtme sıfatlarını ayırt edebilme.*	

Yönerge: *Aşağıdaki bilgi haritasını inceleyiniz ve metni okuyunuz. Bilgi haritası ve metinden hareketle soruları cevaplayınız.*

1. İsimlere sorulan nasıl sorusunun cevabı niteleme sıfatıdır. Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları isimlerin rengini, şeklini, durumunu niteleyecek şekilde uygun kelimelerle doldurunuz.

	Renk	Biçim	Durum
Toplantıya yetişmek için hızlı adımlarla .... sokakta ilerliyordu.			
Yarın kendim için .... gömlek satın alacağım.			
Arkadaşlarımla beştaş oynamak için .... taşlar topladık.			
Kilo almak istemediğimden .... yiyeceklerden uzak durmalıyım.			

2. İsimlere sorulan nasıl sorusunun cevabı niteleme sıfatıdır. Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları isimlerin rengini, şeklini, durumunu niteleyecek şekilde uygun kelimelerle doldurunuz.

	İşaret Sıfatı	Belgisiz (Belirsiz) Sıfat	Sayı Sıfatı	Soru Sıfatı
Yüzde elliye varan sezon sonu indirimleri başlamış.				
Bazı öğrenciler derse hazırlıksız gelmiş.				
O çocuk birinci olmuş.				
Hangi ödevini bitirdin?				

3. Aşağıdaki şiirde yer alan sıfatları bulup çeşitlerini belirtiniz.

MONA ROSA

Mona Rosa. Siyah güller, ak güller.
Geyve'nin gülleri ve beyaz yatak.
Kanadı kırık kuş merhamet ister.
Ah senin yüzünden kana batacak.
Mona Rosa. Siyah güller, ak güller.

Ulur aya karşı kirli çakallar,
Ürkek ürkek bakar tavşanlar dağa.
Mona Rosa bugün bende bir hal var.
Yağmur iri iri düşer toprağa,
Ulur aya karşı kirli çakallar.
(…)

Sezai Karakoç, Monna Rosa Şiirler 1 - İlk Şiirler
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

....
....
....
....
....

3. ÜNİTE : **ŞİİR > Nazım Biçimleri ve Türleri > Nazım Biçimleri ve Türleri**
Kavram : Nazım Biçimleri ve Türleri
Genel Beceriler : Bilgi Okuryazarlığı Becerisi
Alan Becerileri : Okuma Becerisi

Çalışmanın Adı	**RAFLARI DÜZENLE**	20 dk.
Çalışmanın Amacı	Türk şiirinde kullanılan nazım tür ve biçimlerini ayırt edebilme.	

Yönerge: *Aşağıdaki görseli inceleyerek metni okuyunuz. Görselde ve metinde verilenlerden yararlanarak soruları cevaplayınız.*

Bir lisede Türk dili ve edebiyatı öğretmenliği yapan Zeynep Hanım, genel ağdan satış yapan bir kitap sitesinden okul kütüphanesi için, Türk şiiri nazım tür ve biçimlerinde basılmış kitap siparişi vermiştir. Zeynep Hanım, kitap sitesinden gelen tüm kitapları kütüphanedeki masalardan birinin üzerine koymuş; okulun kütüphanecilik kulübü öğrencileri Ahmet Salih, Ali, Deniz, Şevval, İkbal ve Fatma'dan kitapları sınıflandırmalarını ve "TÜRK ŞİİRİ KİTAPLIĞI"ndaki belirlenmiş raflara yerleştirmelerini istemiştir. Kitap türleri ve öğrencilerle ilgili kimi bilgiler şunlardır:

- Ahmet Salih "Divan Edebiyatı Nazım Türleri" rafını düzenleyecektir.
- Ali, "Divan Şiiri Nazım Biçimleri" rafını düzenleyecektir.
- Deniz, masa üzerinde bulunan "Mâni", "Koşma" ve "Varsağı" adlı kitapları ilgili rafa yerleştirecektir.
- Şevval, "Halk Şiiri Nazım Türleri" rafını düzenleyecektir.
- İkbal, "Yeni Türk Şiiri Nazım Biçimleri" rafını düzenlemiştir.
- Fatma, "İslamiyet Öncesi Türk Şiiri Nazım Türleri" rafını düzenlemiştir.

1. Ahmet Salih, düzenleyeceği rafa hangi kitapları koymalıdır? Yazınız.

....

....

....

....

....

2. Öğrencilerden hangileri kendisine ait rafa daha önceden yanlışlıkla konmuş kitapları çıkarmalıdır? Yazınız.

....

....

....

....

....

3. Deniz, hangi rafı düzenleyecektir; Deniz'in düzenleyeceği rafta daha önceden hangi kitaplar vardır? Yazınız

....

....

....

....

....

4. "Güzelleme, Deme, Ağıt, Taşlama ve Şathiye" adlı eserler hangi rafa, hangi öğrenci tarafından yerleştirilecektir? Yazınız.

....

....

....

....

....

5. Ali, düzenleyeceği rafa hangi kitapları koymalıdır? Yazınız.

....

....

....

....

....

3. ÜNİTE : **ŞİİR > Şiir > Şiir**
Kavram : *Şiir*
Genel Beceriler : *Bilgi Okuryazarlığı Becerisi*
Alan Becerileri : *Okuma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**KUŞ BAKIŞI**	20 dk.
Çalışmanın Amacı	Şiirle ilgili kavramları genelden özele sıralayabilme.	

Yönerge: *Aşağıdaki kavram haritasını inceleyerek Şiir Ünitesi'nde öğrendiklerinizi gözden geçiriniz.*

ŞİİR

- **AHENK**
  - **Ölçü**
    - Hece – Durak
    - Aruz
    - Serbest
  - **Kafiye**
    - Tam
    - Yarım
    - Zengin
    - Tunç
    - Cinaslı
  - **Redif**
    - Ek Hâlinde
    - Sözcük Hâlinde
  - **Kafiye Düzeni**
    - Koşma Tipi – aaab
    - Mâni Tipi – aaba
    - Mesnevi Tipi – aabb
    - Çapraz – abab
    - Sarmal – abba
    - Örüşük – aba bcb ...
  - **Tekrarlar**
    - Ses
      - Asonans
      - Aliterasyon
    - Sözcük ve Sözcük Grubu
    - Dize (Nakarat)
  - **Ses Akışı**
    - Vurgu
    - Tonlama
- **TEMA**
  - **Konu- Nazım Türü**
    - **İslamiyet Öncesi Dönem**
      - Koşuk
      - Sagu
      - Destan
    - **Halk Edebiyatı**
      - Anonim
        - Ağıt
        - Ninni
      - Âşık Tarzı
        - Güzelleme
        - Koçaklama
        - Taşlama
        - Ağıt
      - Dini Tasavvufi
        - İlahi
        - Nefes
        - Deme
        - Nutuk
        - Şathiye
        - Devriye
    - **Divan Edebiyatı**
      - Tevhit
      - Münacat
      - Naat
      - Methiye
      - Hicviye
      - Mersiye
      - Fahriye
    - **Batı Etkisindeki Türk Şiiri**
      - Lirik
      - Epik
      - Pastoral
      - Satirik
      - Didaktik
      - Dramatik
- **ANLAM**
  - **Açık İleti**
  - **Örtük İleti**
    - **Mazmun**
    - **İmge**
    - **Edebî Sanat**
      - Teşbih
      - İstiare
      - Mecazımürsel
      - Teşhis ve İntak
      - Tenasüp
      - Tezat
      - Hüsnütalil
      - Tecahüliarif
      - Kinaye
      - Tevriye
      - Tariz
      - İrsalimesel
      - Mübalağa
      - Telmih
- **YAPI**
  - **Nazım Birimi**
    - Dize (Mısra)
    - Beyit
    - Bent
    - Dörtlük
  - **Nazım Biçimi**
    - **Halk Edebiyatı**
      - Anonim
        - Mâni
        - Türkü
      - Âşık Tarzı
        - Koşma
        - Semai
        - Varsağı
        - Destan
    - **Divan Edebiyatı**
      - Beyitlerle Kurulan
        - Gazel
        - Kaside
        - Mesnevi
        - Müstezat
        - Kıta
      - Bentlerle Kurulan
        - Rubai
        - Tuyuğ
        - Murabba
        - Şarkı
        - Muhammes
        - Terkibibent
        - Terciibent
    - **Batı Etkisindeki Türk Edebiyatı**
      - Sone
      - Terzarima
      - Triyole
      - Balat
      - Serbest Müstezat
      - Serbest Şiir

Hazırlayan: *Yunus SEYLAN*

4. ÜNİTE : ***MASAL / FABL > Masal > Masal***
Kavram : *Masal*
Genel Beceriler : *Eleştirel Düşünme Becerisi, Bilgi Okuryazarlığı Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**MASAL DÜNYASI**	20 dk.
Çalışmanın Amacı	*Masal türünün genel özelliklerini metinlerden hareketle açıklayabilme.*	

Yönerge: *Aşağıdaki metinleri okuyunuz. Metinlerden hareketle soruları cevaplayınız.*

HAMAMCI İLE KELOĞLAN

Bir varmış, bir yokmuş… Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde bir kadıncağızın bir oğlu varmış. Keloğlan diye çağırırmış.(…) Yalnız birçok tavukları olduğundan bunların yumurtasını satarak geçinip giderlermiş.
Birgün tavuklar yumurtlamamış, kadın da oğluna tavuklardan birini satarak ekmek almasını söylemiş. Keloğlan tavuklardan birini (…) hamamcıya satmış. Fakat hamamcı parayı vermeden gitmeğe başlamış. Keloğlan da peşini takip etmiş. Hamamcının eve girdiğini görünce o da hemen arkasından girmiş (…). Hamamcı tavuğu karısına uzatarak:
— Bunu al, iyice temizle, (…) suyuna güzel bir pilav yap, (…) bir uşak göndererek aldıracağım, demiş (…).

Keloğlan bunları dinlediği için akşamüstü olunca hemen hamamcının evine gitmiş:
— Bey yemeği istiyor, demiş.
Kadın da tatlısı ile, tuzlusu ile bir yemek hazırlayarak tepsiye koymuş ve çocuğa vermiş.
(…)

Hamamcı, karısının hazırladığı tavuğu iştahla yemek için eve gelmiş, karısına yemek nerde diye sormuş. Kadıncağız hiçbir şeyden haberi olmadığı için yemekleri bir uşağın gelip aldığını söylemiş.
Hamamcı kızmış. Kim geldi? Nasıl adamdı? Diye karısına sualler sormuş. (…)
Hamamcının adamları ertesi gün Keloğlan'ı yakalamak için sokağa çıkmışlar. Keloğlan'ı yakalayamamışlar. (…) padişaha haber vermişler. Padişah (…) tavuğu olanların (…) saraya gelmelerini emretmiş. Keloğlan da tavuklarını (…) padişaha götürmeğe karar vermiş.
(…)

— Devletlüm, Keloğlan benim, işte geldim, demiş.
Padişah, "bu ne cür'et" deyip, atmış bunu zindana; tavuklarını da kestirip yemiş.
Keloğlan zindan kurtulmanın çarelerini aramış. Zindanın kapıcısına bir kese altın vererek:
— Bana yarım saat izin ver, ufak bir işim var, onu halledip hemen döneceğim, demiş.
Gidip bir kürk yaptırmış. Kürkün her tüyüne bir çıngırak bağlatmış. (…)
Padişahın uyuduğu esnada içeri girip, gizlice karyolanın altına saklanmış.
Padişah derin uykuya daldığı zaman karyolanın altında kürkünü giyerek iyice silkinmiş. Çıngıraklar müthiş bir ses çıkarmışlar. Padişah, (…) "Nedir bu" diye bağırmaya başlamış. (…) Biraz sonra Keloğlan yeniden silkinmiş. (…) Padişah, korka korka "sen kimsin" diye sormuş. Keloğlan:
— Azrail'im, canını almaya geldim, demiş.
— Ben ne suç işledim ki, canımı almak istiyorsun?
— Daha ne yapacaksın? Suçsuz, günahsız kardeşimi zindana atmışsın. Bunun için canını alacağım.
(…)

— Hayır… O senin kardeşin olamaz. Ben tavukları çok olanı zindana attım. Beni bağışla.
— İşte o çocuk benim kardeşimdir. Eğer onu hemen serbest bırakmazsan canını alacağım.
— Şimdi kardeşini azat edeceğim. Yeter ki, canımı alma.

— Şimdi olmaz demiş Keloğlan. (…) Yarın sabah zindandan çıkarır (…) kızını da verirsen, seni bağışlarım. (…)

(…) Ertesi gün padişah adamlarını gönderip, Keloğlan'ı zindandan çıkartmış. (…) kızını ona verip, kırk gün, kırk gece düğün yaptırmış. Keloğlan, annesini de yanlarına getirip, güzelce yaşamışlar. Düzenle düzencinin elinden kurtuluş olmaz. Onlara masal… Bizlere ömür…

Zeynelâbidîn Makas, Türk Dünyasından Masallar
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

1. Bir edebî metin türünün taşıdığı genel özellikler; o metindeki bazı ifadeler, üslup, içerik dikkate alınarak tespit edilebilir. Aşağıdaki tabloda *Hamamcı ile Keloğlan* masalında geçen bazı ifadelere yer verilmiştir. Masal türünün özelliklerinden birkaçını bu ifadelerden yararlanarak belirleyiniz. Tabloda boş bırakılan yerlere yazınız.

HAMAMCI İLE KELOĞLAN	**MASALIN ÖZELLİKLERİ**
Bir varmış, bir yokmuş… Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde…	
… kırk gün, kırk gece düğün yaptırmış. Keloğlan, annesini de yanlarına getirip, güzelce yaşamışlar…	
… padişaha haber vermişler…	
… Düzenle düzencinin elinden kurtuluş olmaz. Onlara masal… Bizlere ömür…	

2. Masallarda merak ögesi sürekli canlı tutulur. Sizce *Hamamcı ile Keloğlan* adlı masalda merak duygusunu harekete geçiren cümleler hangileridir?

....
....
....

3.

Masallar nereden geldi? Onları ilk kim anlattı?
Masalları ilk bir kadın anlattı.
Peki o kadına kim anlattı?
Bir çocuk anlattı.
Henüz bu dünyaya ilk adımını atmamış bir çocuk.
Ya o çocuğa kim anlattı?
Sessizlik anlattı, sessizlik.

Judith Malika Liberman (Jüdit Malika Libırmın)

Masal anlatıcısı Judith Malika Liberman bu sözleriyle masalın hangi özelliğine dikkat çekmek istemiş olabilir? Açıklayınız.

....
....
....
....

Hazırlayan: *Arzu GÜRVARDAR*

4. ÜNİTE : MASAL/FABL > Tema ve Konu > Masallarda Tema, Konu ve Temel Çatışma
Kavram : Tema, Konu ve Temel Çatışma
Genel Beceriler : İletişim Becerisi
Alan Becerileri : Yazma Becerisi

Çalışmanın Adı	**AKIL YAŞTA DEĞİL BAŞTADIR**	20 dk.
Çalışmanın Amacı	*Masalda tema, konu ve temel çatışmayı belirleyebilme.*	

Yönerge: *Aşağıdaki metni okuyunuz. Metinden hareketle soruları cevaplayınız.*

"KAZ YOLLASAM YOLAR MISIN?"

Padişah bir gün tebdil-kıyafet çıkmış sarayından, dolaşıyormuş. Bir kulübeye uğramış, yolu üstünde. Orda on beş yaşlarında bir kız oturmuş, gergef işliyormuş. Kız, Padişaha buyur etmiş. Vezir de berabermiş. Padişahla kız konuşmağa başlamışlar, Vezir de dinlermiş:

"Kızım, baban nerde?"

"Azı çok etmeğe gitti."

"Annen nerde?"

"Biri iki etmeğe gitti."

"Eviniz pek güzel ama, bacası eğri."

"Bacası eğri ama, dumanı doğru çıkar."

"Bir kaz yollasam yolar mısın?"

"İnce tüylerine kadar…"

Padişah, "Allahaısmarladık." demiş, ayrılmış. Saraya vardıklarında Vezirine:

"Kulübedeki kızla konuştuklarımızın mânasını verirsen verirsin, yoksa başın cellat olacak." demiş.

(…)

"Aman Padişahım, bana üç gün izin ver." diye yalvarmış. Bir gün düşünmüş, iki gün düşünmüş, işin içinden çıkamayacağını kestirince doğru kıza gitmiş:

"Geçen gün Padişahla konuştuğunuz sözlerin mânasını bilemezsem başım uçacak. Aman kızım, bana söyle şunları."

"Anlatırım ama, her biri için yüz altın isterim." demiş kız. Vezir parayı vermiş. Kız da bir bir anlatmış:

"Babam çiftçi; 'azı çok etmeğe gitti' demenin mânası bir ekecek, on, yirmi alacak… Annem ebe; doğuma çağırmışlardı o gün: 'biri iki yapmağa gitti' dedim."

"Padişah: 'bacanız eğri diyince, 'dumanı doğru çıkar' dedin; o ne demek?"

"Benim gözüm şaşı olduğu için Padişah böyle söyledi: ben de 'dumanı doğru çıkar' diye karşılık verdim, yani 'iyi görürüm" demek istedim."

Peki, bir de Padişah 'bir kaz yollasam yolar mısın?' diye sordu; sen 'hay hay' dedin…"

Bunun üzerine kız gülmüş:

"İşte, Padişah bana seni yolladı, güzelce yoldum ya." demiş.

Pertev Naili Boratav, Az Gittik Uz Gittik
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

Kelime Dağarcığı:
gergef: Üzerine kumaş gerilerek nakış işlemeye yarar, çoğu dikdörtgen biçiminde olan çerçeve. **tebdil:** Değiştirme.

1. **a)** Okuduğunuz masalda küçük kız hangi evrensel kavramları temsil etmektedir?

....
....
....
....
....

b) Sizce, bu kavramlar masalın temasını yansıtıyor mu? Gerekçeleriyle yazınız.

....
....
....
....
....

2. **a)** Masaldaki temel çatışma hangi masal kişileri arasındadır?

....
....
....
....
....

b) Masal kişileri arasındaki çatışma, okuyucuyu metnin temasına ulaştırıyor mu? Gerekçeleriyle açıklayınız.

....
....
....
....
....

3. **a)** Okuduğunuz masalın konusunu bir cümle ile özetleyiniz.

....
....
....
....
....

b) Sizce bu masala konu olan olay gerçek hayatta yaşanabilir mi? Düşüncelerinizi kısaca yazınız.

....
....
....
....
....
....
....
....
....
....

4. ÜNİTE : ***MASAL/FABL > Plan > Masal Planı***
Kavram : *Döşeme, Serim, Düğüm, Çözüm, Dilek*
Genel Beceriler : *Bilgi Okuryazarlığı Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**MASAL**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Masallardaki döşeme, serim, düğüm, çözüm ve dilek bölümlerini belirleyebilme.*	

AÇ KURT

Bir varmış, bir yokmuş. Allah'ın kulu çokmuş. Çok söylemesi günahmış; hikâye söylemesi sevapmış. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde bir kurt yaşarmış. Köyün kıyısında kışları açlıktan kıvranıyormuş. Yine böyle bir gün:

— Köye gideyim de oradaki inekten, koyundan yiyeyim, demiş.

Köye gitmiş, bir ineğe rast gelmiş:

— İnek, ben öyle açıktım ki seni yiyeceğim, demiş.

— Dur, beni şimdi yeme. Şuraya kadar sırtıma bin, in; birbirimizi gezdirelim de beni öyle ye, demiş.

Kurt kabul etmiş ve o sırada da inek kaçmış. Kurt bir ahırın önüne gitmiş. Ahırdan bir katır çıkmış. Katıra:

— Açlıktan ölüyorum, katır seni yiyeceğim, demiş.

— Benim etim sert, sen beni yiyemezsin. Gideyim, baltayla satırı getireyim de beni öyle ye, demiş.

Baltayla satıra gidiyorum diye katır da kaçmış. Kurt, av aramaya devam etmiş. Bir koyuna rastlamış:

— Koyun, açlıktan ölüyorum, seni yiyeceğim, demiş.

— Yok, beni şimdi yeme. Gel, seninle şu tarafa doğru gidelim de orada bir oynayalım, demiş.

O da kurdu kandırıp kaçmış. Sonra kurt, keçiyle karşılaşmış.

Keçiye:

— Seni yiyeceğim keçi, çok açım, demiş.

Keçi:

— Benim karnımda iki tane yavrum var. Bizi üç olunca ye, demiş. Sonra o da kaçmış. Kurt harmanlığa doğru yoluna devam etmiş. Bir ata rast gelmiş.

Ata:

— At, açlıktan ölüyorum. İmkânı yok, kaçırmam seni; seni yiyeceğim, demiş.

At:

— Yok, beni şimdi yeme. Gel, sırtıma bin de bir cirit oynayalım. Beni ondan sonra ye, demiş.

Böylece at da kaçmış. Kurt bütün avlarını kaçırmış. Bu sefer düşünmeye ve kendi kendine söylenmeye başlamış:

— Be hey kurt! Eline geçti bir inek, ye de boynuzlarını dinelt. Sen ne yapacaksın inmeyi, binmeyi? Kâtip mi olduydun, demiş. Katırı düşünmüş:

— Eline geçti bir katır, yesene hatır hatır. Sen ne yapacaksın baltayı, satırı? Kasap mı olacaktın, demiş. Sonra koyunu düşünmüş:

— Hey kafasız! Sen ne edeceksin oyunu moyunu, yesene koyunu. Oynayıp da köçek başı mı olacaktın, demiş. Oradan keçi gelmiş aklına:

— Eline geçti bir keçi, ne yapacaksın ikiyi, üçü; kessene keçiyi. Sürü başı mı olacaktın yoksa, demiş. Sonra atı düşünmüş:

— Eline geçti bir at, ye de yanında yat. Sen ne yapacaksın cirit oynamayı? Cirit başı mı olacaktın, demiş.

Bütün avlarını kaçıran kurt, açlıktan ölmüş.

Necati Demir, Anadolu Türk Masallarından Derlemeler
(Metin aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

1. *Aç Kurt* adlı masaldan hareketle tabloda verilen boşlukları masalda yer alan cümlelerle tamamlayınız.

Döşeme	
Serim	
Düğüm	
Çözüm	
Dilek	

2. *Aç Kurt* adlı masalın planında yer almayan bölümü belirleyiniz. Belirlediğiniz bölümü kendi cümlelerinizle tamamlayınız.

....
....
....
....
....
....
....

3. Masal planında yer alan döşeme, serim, düğüm, çözüm ve dilek bölümlerini tablodaki açıklamalarla eşleştiriniz.

Masalcı, kahramanların iyi bahtını, dinleyenler için de temenni eder.	
Asıl olayın geçtiği bölümdür.	
Bu bölümde iyiler ödüllendirilir ve kötüler cezalandırılır.	
Masaldaki yer ve kişiler tanıtılır.	
Kalıplaşmış sözler veya tekerlemeler kullanılır.	

Hazırlayan: *Teoman Ali GÜNEŞ*

4. ÜNİTE : ***MASAL/FABL > Mitolojik Ögeler > Masallarda Mitolojik Ögeler***
Kavram : *Mitolojik Öge*
Genel Beceriler : *İletişim Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**HAYALLERİN UÇ NOKTASI**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Masallardaki mitolojik ögeleri tespit edebilme.*	

Yönerge: *Aşağıdaki tabloyu inceleyiniz ve metni okuyunuz. Metinden hareketle soruyu cevaplayınız.*

MASALLARDA BULUNAN BAZI MİTOLOJİK ÖGELER					
Ağaç	Su	Dağ	Cin-Peri	Dev	Yılan
Ejderha	Elma	Kurt	Kuş	Ayna	At

ALTIN KUŞ

Evvel zaman içinde, ihtiyar bir adamın üç oğlu ve bir büyük elma ağacı varmış. İhtiyar adam, her yıl bu elma ağacının meyvelerinden yiyip gençleşiyormuş. Bir yıl, meyveleri olgunlaşma zamanında birisi yiyip gitmiş. Bir sonraki yıl adamın büyük oğlu nöbet tutmuş. Ancak gece yarısı uyuyakaldığı için biri gelip elmaları yine yiyip gitmiş. Ertesi yıl ortanca oğlu nöbet tutmuş. O da uyuyakalmış. İhtiyar adam üçüncü yıl küçük oğlunu nöbete koymuş. O, uyumadan beklemiş. Bir müddet sonra bir altın kuş uçarak gelmiş, elma ağacına konup elmaları yemeye başlamış. Çocuk sessizce kuşun kanadından tuttuğunda kuş uçup gitmiş. Bir kanadı kopup çocuğun elinde kalmış. Çocuk sabah babasına kuşun kanadını götürür. Babası: “Kanadını bulmuşsunuz, şimdi kuşun kendisini bulun.” der. Kuşu aramak için ihtiyar adamın iki oğlu gelişkin atlarına binip, etkili silahlar kuşanıp yola çıkmışlar. O zaman yaşlı adamın küçük oğlu: “Ben de gideceğim.” diye babasından izin ister. Babası izin verir. Çocuk da sarı tayına binip yola çıkar.

Çocuk giderken yol kenarında bir kara taşa rastlar. Kara taşta kara bir yazı yazar: “Sol tarafa gidenin kendisi ölür, sağ tarafa gidenin atı ölür.” O esnada sarı tay dile gelir: “Ölürsem ölürüm, sağ tarafa gidelim.” der. Çocuk sağ tarafa gider ve bir ormana geldiklerinde kurt saldırır. Çocuk atından inip kaçar. Kurt, ata saldırır. Atından olan çocuk, bir ağacın arkasına gizlenip ağlarken kurt gelir. Çocuk korkar. O sırada kurt: “Korkma, ben senin atını yedim. Şimdi senin dileğini yerine getireceğim.” der. “Aradığım altın kuştur.” der çocuk. O zaman kurt: “Şimdi sen benim sırtıma bin ve gözünü yum.” der.

Çocuk kurda binip gözlerini kapar. Kurt nice dağları aştıktan sonra çocuğa: “Gözlerini aç!” der. Çocuk gözlerini açtığında bir şehre geldiklerini görür.

O zaman kurt: “Kuş işte bu evde. Yavaşça gidip kuşu ayaklarından değil de kanadından yakala gel.” der.

(…)

Sabri Doğan, Kırgız Masalları
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

1. Destan, efsane ve masal gibi eserlerde geçen tabiatüstü unsurlara mitolojik ögeler denir. Bu bilgiden hareketle yukarıdaki masalda geçen mitolojik ögelerin özelliklerini yazınız.

....
....
....
....
....

2. Mitler; ilkel insan topluluklarının, evreni, dünyayı ve doğa olaylarını yorumlamak, henüz sırrını çözemedikleri hayatın ve evrenin çeşitli görüntülerini bir anlama bağlamak ihtiyacından doğmuş hikâyelerdir.

Masallardaki mitolojik unsurların günümüz sanatına yansımaları var mıdır? Açıklayınız.

....
....
....
....
....

3. Su, ağaç, dağ ve hayvan gibi mitolojik ögeler farklı milletlere ait masallarda da karşımıza çıkmaktadır. Sizce bu durumun sebebi ne olabilir? Yazınız.

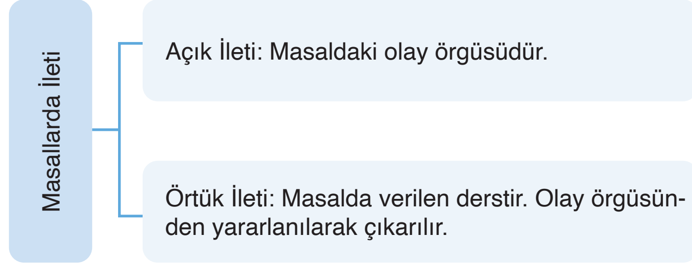
....
....
....
....
....

4. ÜNİTE : MASAL/FABL > Açık ve Örtük İletiler > Masallarda Açık ve Örtük İletiler
Kavram : Açık ve Örtük İletiler
Genel Beceriler : İletişim Becerisi
Alan Becerileri : Yazma Becerisi

Çalışmanın Adı	MASALDAKİ DERS	20 dk.
Çalışmanın Amacı	Masallardaki açık ve örtük iletileri tespit edebilme.	

Yönerge: *Aşağıdaki bilgi haritasını inceleyiniz ve masalı okuyunuz. Bilgi haritasında verilen bilgilerden ve masaldan hareketle soruları cevaplayınız.*

TENCERECİK

Bir varmış, bir yokmuş. Evvel zaman içinde fakir bir ana-kız varmış. Ana, gece sabaha kadar iplik eğirir, kız da onu götürüp pazarda satar, nafakalarını böylece çıkarırlarmış.

Bir gün kadın gene ipliğini eğirmiş, kızına vermiş. Kız pazarda ipliği satmış; bunun parasıyla ekmek alacağı yerde, küçücük bir tencere satılıyormuş, o tencere pek hoşuna gitmiş, parayı vermiş, onu almış. Eve dönmüş kız, yiyecek ekmek yok… Kızın elinde bir tencere. Anası kızmış, kızına bir temiz dayak atmış. Tencereyi de fırlatıp sokağa atmış. Bunlar o gece aç acına yatmışlar.

Ertesi gün bir ebe hanım lohusadan dönüyormuş. Bakmış sokakta güzel bir tencere, almış eve getirmiş, yıkamış, temizlemiş. İçine bir yaprak dolması sarmış. Tencereyi ocağa koymuş, yemeği pişirmiş. Tam kapağını açıp yemeğe oturacağı zaman kapı çalınmış, birisi acele ebeyi doğuma çağırıyormuş. Ebe: "Eve dönünce yerim." diye yemeği olduğu gibi tencerenin içinde bırakıp gidiyor. Tencere oradan kalkıp tıkır tıkır doğru kızın evine geliyor. Kapı çalınıyor. Kız koşup kapıya gidiyor:

"Kim o?"

"Tencerecik."

"İçinde ne var?"

"Dolmacık."

Kız kapıyı açıp dolmayı boşaltıyor, tencereyi sokağa atıyor. Ana kız oturup afiyetle yiyorlar.

Padişahın karısı sultan hanım hamama gidiyormuş. Bakıyor ki sokakta güzel bir tencere:

"Şu tencereyi alsana." diyor dadısına. Dadı tencereyi alıyor. Hamama varıyorlar. Hamamda sultan hanım soyunup elmaslarını, incilerini tencerenin içine koyuyor. Dadısına teslim edip hamama giriyor. Dadı, tencere kucağında uyuklamaya başlıyor. Tencere hemen kalkıp, tıkır tıkır doğru kızın

evine gidiyor, kapıyı tıklatıyor:

"Kim o?"

"Tencerecik."

"İçinde ne var?"

"Cici bici incicik."

Kız incileri, elmasları, altınları alıyor, giyiniyor, süsleniyor, tencereyi gene sokağa atıyor.

Ertesi gün de şehzade hamama gidiyormuş. Tencereyi sokakta görüyor: "Lala, şu tencereyi alsana. Ne güzel tencere." diyor. Lala tencereyi alıyor, hamama varıyorlar. Şehzade hamamda yıkanıyor, temizleniyor, tıraş oluyor. Tencere bu şehzadeyi "hop!" içine alıveriyor… Doğru kızın evine götürüyor. Kapıya tak tak vuruyor:

"Kim o?"

"Tencerecik."

"İçinde ne var?"

"Kocacık."

Kız tencerenin kapağını açınca içinden ayın on dördü gibi güzel şehzade çıkıyor. Şehzade de kızı görüyor ki, o da ayın on dördü gibi bir güzel, üstünde elmaslar, inciler. . .

"Kız bana varır mısın?" diyor. Kız da:

"Varırım." diyor. Kırk gün, kırk gece düğün yapıyorlar. Tencereyi de artık bir daha sokağa atmıyorlar, evin baş köşesine koyup saklıyorlar.

Onlar ermiş muradına, biz de erelim muradımıza.

Pertev Naili Boratav, Az Gittik Uz Gittik
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

1. Masalda anlatılan açık iletiyi açıklayınız.

....
....
....
....
....

2. Masalda verilen örtük iletiyi ve bu iletiyi bulmanızı sağlayan olayları açıklayınız.

....
....
....
....
....

3. Siz böyle bir masal yazsaydınız nasıl bir açık ve örtük ileti verirdiniz? Açıklayınız.

....
....
....
....
....

4. ÜNİTE : ***MASAL/FABL > Fabl > Fabl***
Kavram : *Fabl*
Genel Beceriler : *Bilgi Okuryazarlığı Becerisi, İletişim Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**FABL NEDİR?**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Fabl türünün özelliklerini açıklayabilme.*	

Yönerge: *Aşağıdaki metni okuyunuz. Metinden hareketle soruları cevaplayınız.*

MAYMUNLA YUNUS BALIĞI

Eski Yunanlılarda adetmiş;
Yola çıktılar mı gemiyle,
Maymunlar, köpekler götürürlermiş,
Yolda canları sıkılmasın diye.
Atina yakınlarında bir gemi batmış,
Köpekli, maymunlu yolcularıyla.
Kimseler kurtulmayacakmış,
Yunus balıkları olmasa.
Bu balıklar insan dostudur,
Plinius (Finiıs) öyle der kitabında, doğrudur.
Bir yunus çok adam kurtarmış o gün,
Bir maymunu da kurtarmak üzereymiş,
İnsana benzediği için.
Almış sırtına, kıyıya çıkacak,
Öyle adam gibi oturmuş ki maymun,
Gören kral mıral sanacak.
Bir ara konuşacağı tutmuş yunusun:

— Atina'dan mısınız, demiş.

— Evet, demiş maymun; hem de pek tanınmışımdır. Bir işiniz düşerse beklerim. Hâkim makim hep akrabamdır. Belediye başkanı teyzemin oğlu.

— Sağ olun, demiş yunus balığı;

Pire'yi de bilirsiniz öyleyse. Sık sık görürsünüz elbette...

— Her gün, demiş maymun; dostumdur, görmez olur muyum?

İşte o zaman çıkmış foyası meydana, limanı adam sanmış bizim mankafa!

Böyle insan da çoktur ya, neyse! Roma'yı Paris'te bilirler, her yeri görmüş gibi konuşurlar. (Ben de ne olayım) … hiçbir yeri görmüşlerse.

Yunus basmış kahkahayı; dönmüş bakmış ki sırtına, insan değil kurtardığı. Atmış maymunu suya, dönmüş gerisin geri adam arayıp kurtarmaya.

La Fontaine, Bütün Masallar

(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

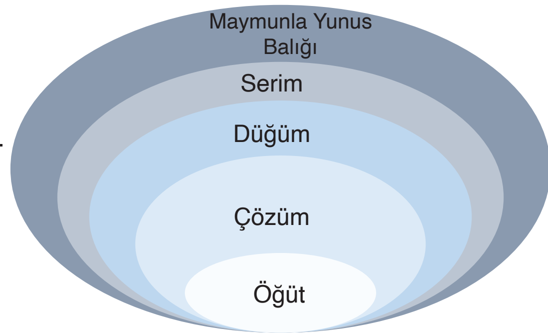
1. Okuduğunuz fablın aşağıda karışık bir şekilde verilen planını görsele sıralayınız.

I) Yunus balığının insan sandığı bir maymunu kurtarmak üzereyken maymunun yunus balığına insan gibi görünmeye çalışarak sohbet etmesi sırasında foyasının ortaya çıkması ve yunus balığının maymunu sırtından atıp insanları kurtarmaya devam etmesi.

II) Gelenekleri doğrultusunda eğlence amacıyla yanlarına köpek ve maymunlar alan Eski Yunanlıların denize açılmaları ve gemilerinin batması.

III) Olmadığınız biri gibi görünürseniz, büyüklenir ve kibre kapılırsanız nihayetinde bir yerde kendinizi ele verirsiniz.

IV) Yunus balığının denize düşen insanları kurtarması.

2. **a)** Fabllarda kahraman olarak neden çoğunlukla hayvanlar tercih edilmektedir?

....

....

....

....

b) Yunus balığı yanlışlıkla maymun yerine köpeği kurtarsaydı ve fabldaki diyalog maymun yerine köpek ile gerçekleşseydi fabl verdiği mesaj bakımından bu kadar etkili olur muydu? Niçin?

....

....

....

....

3. Aşağıdaki tabloda fabl türünün genel özellikleri yer almaktadır. Tablodaki bilgilerden hareketle yukarıdaki metinde fablın hangi özelliklerinin olduğunu boşluklara yazınız.

	Fablın Genel Özellikleri	**Maymunla Yunus Balığı'nda Bulunan Özellikler**
1	Kahramanlar genellikle hayvanlardır. Kahramanları insanlar olan fabllar da vardır.	Kahramanlar; maymunlar, yunus balığı, köpekler ve insanlardır.
2	Fabl ders verme amacı güden, genellikle manzum bir edebî türdür.	
3	Fabllarda bir öğüt yer alır.	
4	Fabllarda verilen öğüt, genellikle bir atasözü ya da özdeyiş yoluyla verilir.	Maymunun durumunu anlatan ifadeler: "Her yeri görmüş gibi konuşurlar.", "(Ben de ne olayım) hiçbir yeri görmüşlerse."
5	Fabllarda soyut kavramlar, somut olaylar yardımıyla anlatılır.	"Kurnazlık" ve "büyüklenme ya da olmadığı biri gibi görünme çabası" soyut durumu karşılarken maymunun Pire Limanı'nı adam sanması ve "mankafa" nitelendirmesine muhatap olması da somut olayı karşılar.
6	İnsanların başından geçen her türlü olay fablın konusunu, iyilik-kötülük gibi çatışmalar olay örgüsünü oluşturur.	Hayatını kurtarmak isteyen maymunun her şeyi biliyormuş gibi davranarak komik duruma düşmesi ve hayatından olması konuyu oluştururken temel çatışma, maymunun olmadığı bir kişi gibi görünmeye çalışmasıdır.
7	Hayvanlar fablda "kurnazlık, cesaret, kibir, kıskançlık, kahramanlık" gibi insani özellikleri temsil edecek şekilde yer alır.	Maymun üzerinden anlatılan insani özellik kurnazlıktır.
8	Kahramanları hayvan olan fabllarda genellikle teşhis ve intak sanatlarından yararlanılır.	
9	Anlatmaya dayalı diğer türlerde olduğu gibi fablda da öyküleyici anlatıma başvurulur.	
10	Fabl türünde de masalda olduğu gibi yer ve zaman belirsizdir.	
11	Ders verme amacı güdüldüğü için fabllarda sade bir anlatım vardır.	
12	Zaman zaman kalıp sözlere yer verilir.	"(Ben de ne olayım), mankafa, foyası ortaya çıkmak, adam gibi oturmak vb. ifadeler kalıp sözlere örnek olarak verilebilir.
13	Masalda olduğu gibi fablda da "dostluk, dayanışma, korku, öfke, kurnazlık" gibi evrensel tema ve kavramlar işlenir.	

4. ÜNİTE : ***MASAL/FABL > Tema ve Konu > Fabllarda Tema, Konu ve Temel Çatışma***
Kavram : *Tema, Konu ve Temel Çatışma*
Genel Beceriler : *Eleştirel Düşünme Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**ÇATIŞMAYI BULALIM**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Fabl metnindeki konu, tema ve çatışmayı belirleyebilme.*	

Yönerge: *Aşağıdaki metni okuyunuz. Metinden hareketle soruları cevaplayınız.*

KURT İLE KUZU

Kim daha güçlüyse odur haklı
İnanmayan dinlesin bu masalı
Kuzunun biri su içiyormuş
Pırıl pırıl bir dereden
Aç bir kurt çıkagelmiş yukarıdan,
Av peşinde besbelli
— Vay, demiş öfkeyle;
Sen kim oluyorsun da
Suyumu bulandırıyorsun benim?
Şimdi anlatırım ben sana.
— Aman efendim demiş kuzu;
Kızmayın da bir bakın neredeyim.
Ben nasıl bulandırayım suyunuzu?
Akıntı benden yana.
Siz yukarıdasınız.
Ben yirmi adım aşağıda.
— Onu bunu bilmem, demiş canavar;
Bulandırıyorsun işte, o kadar.
Hem dahası var, hımbıl:
Sen bana küfretmiştin geçen yıl.
— Nasıl olur devletlim, demiş kuzu;
Geçen yıl dünyada yoktum.
Süt kuzusuyum, baksanıza.
— Sen değilsen, kardeşindir ukala.
— Kardeşim yok ki küfretsin size.
— Seninkilerden biridir öyleyse
İşiniz gücünüz beni çekiştirmek,
Çobanlarınız, köpekleriniz birleşerek.
Hepsini anlattılar bana.
Size artık haddinizi bildirmeli,
Deyip kesmiş devletli.
Kaptığı gibi kuzuyu doğru ormana
Ve orada
Görmüş hesabını güzelce.
(…)

Sabahattin Eyüboğlu, La Fontaine Masalları
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

1. Okuduğunuz fablın konusu nedir, açıklayınız.

....
....
....
....
....
....
....
....
....

2. Okuduğunuz fabldan çıkarılabilecek en kapsamlı yargıyı yazınız.

....

3. Olay örgüsüne dayalı her metinde bir çatışma söz konusudur. Okuduğunuz fablda öne çıkan çatışmayı tespit ediniz.

....

Hazırlayan: *Fatih GÖKSOY*

4. ÜNİTE : ***MASAL/FABL > Plan > Fabl Planı***
Kavram : *Serim, Düğüm, Çözüm, Öğüt*
Genel Beceriler : *Bilgi Okuryazarlığı Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**FABL PLANI DOĞRU MU?**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Fabl planını belirleyebilme.*	

***Yönerge**: Aşağıdaki bilgi haritasını inceleyip metin ve açıklamaları okuyunuz. Metin ve açıklamalardan hareketle soruları cevaplayınız.*

KIRLANGIÇ VE KÜÇÜK KUŞLAR

Bir kırlangıç dünyayı geze dolaşa
Çok şeyler öğrenmiş.
(…)
Bir gün, bir yerde, kırlangıç bakmış,
Tarlasına, sıram sıram
Kenevir tohumu ekiyor köylünün biri.
Kırlangıç çağırmış küçük kuşları,
— Bakın, demiş, sizin kuyunuzu kazıyor bu adam.
Bana göre hava hoş, çeker giderim buradan,
Ama korkarım sizin hâliniz duman.
Şu elin savurduğu tohumlar yok mu
Başınıza örülen bir çoraptır sizin,
Her attığı tohum birinizin öksesi,
Benden size söylemesi.
Günü gelip kenevir sicim oldu mu
Seyreyleyin size kurulacak dolapları.
Ya ölüm ya zindan gayrı sizlere:
Kiminize kafes, kiminize tencere.
Onun için, gelin, dinleyin beni,
Yiyin şu tohumların hepsini.
Yaz günü kırlangıcı kim dinler,
Küçük kuşlar diledikleri yemi yemişler.
Kenevir başlamış büyümeye yeşil yeşil.
Kırlangıç bir kez daha uyarmak istemiş
Dünyadan habersiz küçük kuşları:
Koparın, demiş; bir bir koparın
Bu kötü tohumdan çıkan yapracıkları.
Onlar büyüdü mü kendinizi yok bilin.
Kuşlar kırlangıca kızmış,
— Aman ne şom ağızlısın, demişler,
Hem sonra kaç bin kuş ister
Bütün o filizleri yolmak için?
Kenevir büyüdükçe büyümüş,
Kırlangıç, kuşları bir kez daha uyarmış:
— Bakın, demiş işler kötü,
Kötü tohum yurdunuzda aldı yürüdü.
Bugüne dek inanmadınız bana, peki,
Ama bir gün baktınız ki insanoğlu
Buğdayları büyüyedursun tarlada,
Vakit bulmuş kuş avlamaya şurada burada,
Kurmuş ağlarını dağda bayırda,
Siz küçük kuşları avlamak için.
Ya hiç çıkmayın yuvanızdan,
Ya da göç edin başka bir yere
Ördek, turna ne yapıyorsa
Siz de onlar gibi yapın.
Ama siz küçüksünüz, doğru,
Geçemezsiniz bizim gibi çölleri, denizleri.
Size göre iş değil yeni dünyalar aramak.
Yapabileceğiniz tek şey bence
Duvar deliklerine saklanmak olacak.
Kuşcağızlar yorulmuş kırlangıcı dinlemekten,
(…)
Başlarına geleceği haber verirken.
Onlara olan bizimkilere de olmuş,
Nice kafesler kuşlarla dolmuş.
Hep böyle kendi bildiğimizi okuruz yalnız
Bela başımıza gelmedikçe inanmayız.

Jean De La Fontaine, Masallar
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

FABL PLANI

Serim	Düğüm	Çözüm	Öğüt
Kişiler kısaca tanıtılır, olayın geçtiği çevre belirtilir, olay başlatılır.	Çatışma ortaya konur ve olay düğümlenir. Olayın ayrıntılarına girilir. Merak duygusu yoğunluk kazanır.	Düğüm çözülür, çatışma sona erer. Olay genellikle beklenmedik bir sonuca bağlanır.	Olayla ilgili ana fikir öğüt biçiminde verilir. Bu öğüt, daha çok bir atasözü ile ortaya konur.

Âdem, Pınar, Osman ve Zeynep; *Kırlangıç ile Küçük Kuşlar* fablını okumuş ve sınıf tahtasına okudukları fablın planıyla ilgili aşağıdaki cümleleri yazmışlardır:

I	Bu bölüm, metnin son iki dizesi olup bu bölümde fablın ana fikri söylenmemiş; sonuç okuyucuya bırakılmıştır.
II	Metinde kendilerine verilen nasihatleri dinlemeyen yavru kuşların başına bir şey gelip gelmeyeceği merakı, bu bölümde uyandırılmıştır.
III	Kırlangıç, kuş yavruları ve olayların geçtiği yer hakkında ilk bilgi, düğüm bölümünde verilmiştir.
IV	Kırlangıcın uyarılarını umursamayan yavru kuşların tuzağa düşmesine bu bölümde yer verilmiştir.

Bu cümlelerle ilgili olarak şunlar bilinmektedir:

- Pınar'ın cümlesi fablın çözüm bölümüyle ilgili olup doğru bir ifadedir.
- Zeynep, cümlesinde öğüt bölümüyle ilgili hatalı bir açıklama yapmıştır.
- Osman'ın cümlesi fablın düğüm bölümüyle ilgili olup doğru bir ifadedir.
- Âdem'in cümlesinde fablın bölümlerinden biri ile ilgili bilgi yanlışı söz konusudur.

1. Yukarıdaki bilgilere göre numaralanmış cümlelerin kime ait olduğunu aşağıdaki tabloya yazınız.

I	
II	
III	
IV	

2. Zeynep'in cümlesi hangi şekilde düzenlenirse hatalı bilgi düzeltilmiş olur? Açıklayınız.

....

....

....

....

....

3. Âdem'in cümlesi fablın hangi bölümüyle ilgili bir bilgi yanlışı içermektedir? Açıklayınız.

....

....

....

....

4. ÜNİTE : ***MASAL/FABL > Yapı > Fabllarda Olay Örgüsü, Şahıs Kadrosu, Zaman ve Mekân***
Kavram : *Olay Örgüsü, Şahıs Kadrosu, Zaman ve Mekân*
Genel Beceriler : *İletişim Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**FABLLARDA YAPI UNSURLARI**	*15 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Fabllarda olay örgüsü, kişiler, zaman ve mekân unsurlarının özelliklerini açıklayabilme.*	

Yönerge: *Aşağıdaki metni okuyunuz. Metinden hareketle soruları cevaplayınız.*

EŞEKLE KÖPEK

Yardımlaşmak gerek, doğanın yasası bu;
Ama eşek bir gün boş vermiş bu yasaya
Bilmem nasıl yapmış bunu
Çünkü uysal bir yaratık bilir eşeği dünya.
Köpekle birlikte yoldaymış bir gün
Yürüyormuş ciddi ciddi, hiçbir şey düşünmeden.
Efendileri de geliyormuş ikisinin ardından.
Durmuşlar bir ara, efendi yatmış uyumuş,
Eşek hemen otlamaya koyulmuş;
Çayırlıkmış orası, yemyeşil;
Otlar da tam eşeğin zevkine göre.
Ama hiç devedikeni yokmuş görünürde.
Eh, ne yapalım, demiş olmayıversin;
Her zaman kuşsütü, kuru üzüm aramamalı
Ziyafetten vazgeçecek değiliz ya
Devedikeni yok diye.
O gün bulduğuyla yetinmiş bizim uzun kulaklı
Oysa bu arada zavallı köpek
Açlıktan öldü ölecek.
— Sevgili Yoldaşım, demiş eşeğe;
Ne olur, şöyle biraz eğil de
Yiyeceğimi alayım sırtındaki heybeden.
Eşek sus pus, duymamış sanki mübarek.
Duysa bir hayli vakit kaybedecek
Oysa vakit ot demektir kendisi için
Uzun süre duymazlıktan geldikten sonra:
— Ahbap, demiş, beni dinleyecek olursan
Efendinin uyanmasını bekle;
Kalkar verir yiyeceğini kendi eliyle;
Acele etme, nerdeyse uyanır.
İşte tam o sırada
Kurt çıka gelir ormandan:
Al sana bir aç hayvan daha!
Eşek yardıma çağırmış hemen köpeği
Bu sefer köpek oynamamış yerinden:
— Ahbap, demiş, beni dinleyecek olursan,
Hemen kaç, efendin de uyanır nerdeyse.
Aman durma, koş; kurt yetişirse sana
Bas tekmeyi, kır çenesini, korkma;
Daha yeni nalladılar seni
Bence serersin yere kurdun leşini.
Köpek bu güzel söylevi bitirirken
Zalim kurt eşeği boğazlamış çoktan.

Güvenlik istersek
Yardımlaşmak gerek.

Jean de La Fontaine, Masallar (Fables)
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

1. Eşekle Köpek fablında anlatılan sembolik olayların gerçek hayatta insanlar arasında yaşanma olasılığı nedir? Açıklayınız.

....

....

....

....

....

2. Aşağıdaki tabloyu inceleyiniz. Okuduğunuz metinden hareketle fabl kahramanlarıyla ilgili tespitlerde bulununuz.

	Fabllardaki Kahramanların Özellikleri
Şahıs kadrosu kalabalık mıdır?	
Kahramanlar ayrıntılı mı yoksa yüzeysel mi betimlenmiştir?	
Kahramanlar tip veya karakter olarak sınıflandırılabilir mi?	
Kahramanların insan gerçekliğine yakınlığı nedir?	
Kahramanların psikolojik derinliği var mıdır?	

3. Eşekle Köpek fablından alınan aşağıdaki dizeleri inceleyiniz. Sizce metinde olayların geçtiği zaman ve mekânla ilgili ayrıntılı betimleme yapılmayışının nedeni nedir? Açıklayınız.

“Köpekle birlikte yoldaymış bir gün”,
“Çayırlıkmış orası, yemyeşil;
Otlar da tam eşeğin zevkine göre.
Ama hiç devedikeni yokmuş görünürde.”

....

....

....

....

....

4. ÜNİTE : MASAL > Fabl > Evrensel Değerler > Fabllarda Evrensel Değerler
Kavram : Evrensel Değerler
Genel Beceriler : İletişim Becerisi
Alan Becerileri : Okuma Becerisi, Yazma Becerisi

Çalışmanın Adı	İNSANİ DEĞERLER	20 dk.
Çalışmanın Amacı	Fabl örnekleri üzerinde evrensel değerleri tespit edebilme.	

KELİLE VE DİMNE
Beydeba

* Dostluk
* Barış
* Tedbirli olma
* Sadakat

EZOP MASALLARI
Aisopos

* Adalet
* Cömertlik
* Sadakat
* Kanaatkârlık

HARNAME
Şeyhî

* Doğruluk
* Kanaatkârlık
* Kıymet bilme
* Sabırlı olma

FABLLAR
La Fontaine

* Dostluk
* Cömertlik
* Yardımlaşma
* Cesaret

1. Dört farklı kültürün ürünü olan yukarıdaki fabllarda birçok benzer kavramın konu edilmesi hakkında ne düşünüyorsunuz? Bu durum, fablların hangi özelliğiyle açıklanabilir?

....
....
....
....
....
....
....
....
....
....

***Yönerge:** Aşağıdaki metinleri okuyunuz. Metinlerden hareketle soruları cevaplayınız.*

I. Metin

KARGA İLE KOYUN

Kara karga bir bakmış, kartal gökyüzünde fır fır dönüyor, sonra kurşun gibi yere sağılıp kocaman bir koyunu kapıp götürüyor. Böylece en azından bir haftalık yiyeceğini çıkarıyor. Kendi kendine “Yahu ben şu kartal kadar da mı yokum? Benim ondan neyim eksik? Vallahi ben de kartal olurum.” diyerek kartal olmaya karar vermiş. Sonra uçarak koyunların otladıkları bir meraya gelmiş. Gözüne bir koyunu kestirmiş. Çevresinde uçup dolanarak gözüyle hayvanı tartmış. “İyi, semiz bir koyun. Hem de besili. Bana en azından üç beş gün yeter.” demiş.

Kanatlarını germiş, pençelerini açmış, tam bir kartal özentisiyle koyunun üstüne saldırmış. Fakat tüylerine pençelerini geçirdiği koyunu ne kadar uğraştıysa bir türlü kaldıramamış. Bu işi becerememiş becerememesine ya üstelik tüylere saplanan pençelerini de bir türlü kurtaramıyormuş. Tam o sırada koyunla karganın itişip kakışmasını uzaktan gören çoban yetişmiş. Kargayı yakalayıp bir kafese koymuş. Karga böylelikle çoluk çocuğun maskarası olmuş.

M.Öncel, Âşık Aslan-La Fontaine Masalları

II. Metin

HARNAME

Bir eşek var idi zâif ü nizâr
Yük elinde katı şikeste vü zâr

Gâh odunda vü gâh suda idi
Dün ü gün kahr ile kısuda idi

Ol kadar çeker idi yükler ağır
Ki teninde tü komamışdı yağır
(…)
Gördi otlakda yürür öküzler
Odlu gözler ü gerlü göğüzler

Boynuzı ba'zısınun ay bigi
Kiminün halka halka yay bigi
(…)
Bâtıl isteyü haktan ayrıldum
Boynuz umdum kulakdan ayrıldum

İster iken halâldan rûzî
Varım itdüm haramîler rûzî
(…)

Şeyhî, Harnâme

Günümüz Türkçesi

Zayıf bir eşek vardı
Yük çekmekten anası ağlardı

Bazen odun çeker, bazen su taşırdı
Gece gündüz sıkıntılıydı

O kadar ağır yükler taşıdı ki
Yaralardan tüyü kalmadı
(…)
Otlakta yürüyen öküzleri görür
Gözleri ateşli, göğüsleri gergin ve dolgun

Bazılarının boynuzları ay gibi
Kimisinin de halka halka yay gibi
(…)
Batıl isteyerek haktan ayrıldım
Boynuz umdum kulaktan ayrıldım

Helalinden rızk isterken
Bütün servetimi haramilere kaptırdım
(…)

(Metinler, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

2. Okuduğunuz metinlerin konularını ve vermek istediği mesajları metin yazarlarının farklı uluslardan olmasını da dikkate alarak karşılaştırınız.

....
....
....
....
....

3. Fabların tüm insanlara seslenmesi ile fabl kahramanlarının hayvanlar ve bitkiler olması arasında nasıl bir bağlantı kurulabilir?

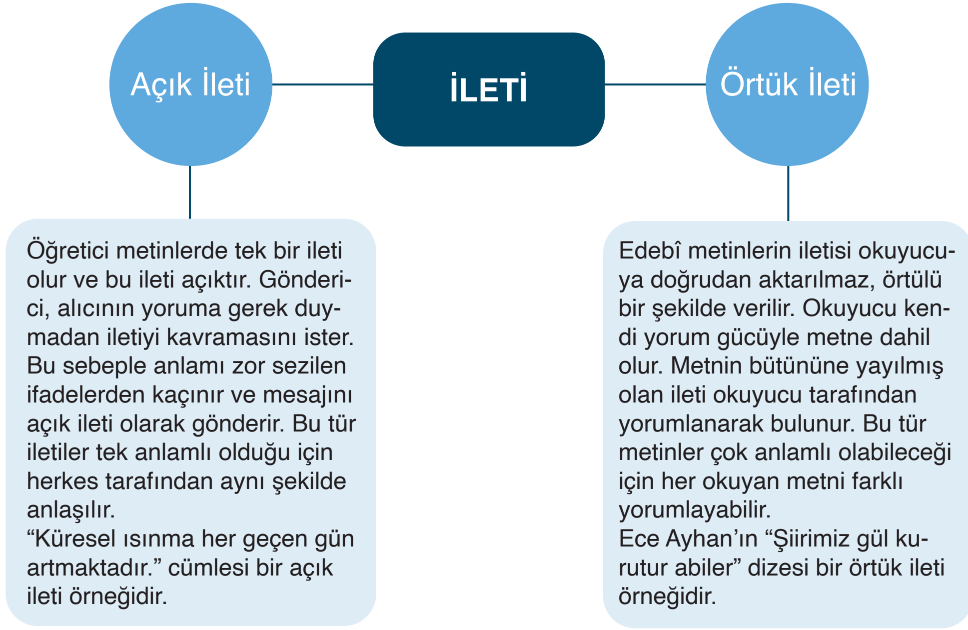
....
....
....
....
....

4. ÜNİTE : ***MASAL/FABL > Açık ve Örtük İletiler > Açık ve Örtük İletiler***
Kavram : *Açık ve Örtük İletiler*
Genel Beceriler : *Bilgi Okuryazarlığı Becerisi, İletişim Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**ÖRTÜK ANLAMLAR**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Metindeki açık ve örtük iletileri belirleyebilme.*	

Yönerge: *Aşağıdaki bilgi haritasını inceleyip metni okuyunuz. Bunlardan hareketle soruları cevaplayınız.*

ŞAHİN VE GÜVERCİNLER

Güvercinler, şahinin korkusuyla her zaman uyanık ve güvercinliğe yakın durmak zorundaydılar. Ancak böyle hasımlarının saldırısından kurtulabiliyorlardı. Güvercinleri saldırarak yakalayamayacağını anlayan şahin, onları kurnazlıkla avlamaya karar verdi.

Bir gün, "Eğer beni kralınız olarak kabul ederseniz ben de size saldırmaktan vazgeçerim ve sizi çaylaklardan, doğanlardan korurum," dedi.

Güvercinler şahinin sözüne inandılar ve onu kralları olarak kabul ettiler. Krallığından güç alan şahin çok geçmeden, her gün bir güvercini gövdeye indirmeye başladı.

"Ettiğimizi bulduk," dedi güvercinler, birer birer şahine yem olurken.

Bazı çareler hastalığın kendisinden de kötüdür.

Tozan Alkan, Ezop Masalları
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

1. Okuduğunuz fablda mesaj olay örgüsü içinde örtük ileti olarak verilmiş, son cümledeyse açık ileti olarak söylenmiştir. Siz de aşağıdaki fablın örtük iletisinin ne olduğunu tek bir cümle olarak altındaki noktalı yere yazınız.

TİLKİ VE ÜZÜMLER

Açlıktan ölmek üzere olan bir tilki, iri iri üzümlerinin insanın ağzının suyunu akıttığı bir bağa sessizce yanaşır. Sıçrayarak üzümlere ulaşmaya çalışır fakat bir türlü başaramaz. Sonunda pes edip uzaklaşırken şöyle homurdanır: "İyi ki yemedim. Bu üzümler ekşi."

(...)

Tozan Alkan, Ezop Masalları
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

....
....
....
....
....

2. Tablodaki ifadelerin hangilerinin açık, hangilerinin örtük ileti olduğunu tespit ediniz. Bu tespitinize göre tabloyu örnekteki gibi doldurunuz.

	Örtük İleti	**Açık İleti**	**Edebî Metin**	**Öğretici Metin**
Fillerin en belirgin ve önemli özelliği büyüklükleridir.				
Senin kalbinden sürgün oldum ilkin Bütün sürgünlüklerim bir bakıma bu sürgünün bir süreği	X		X	
elimden tut yoksa düşeceğim yoksa bir bir yıldızlar düşecek				
Koyun ilk evcilleştirilen hayvanlardan biridir.				
Dumanlısı güzeldir türkülerin; Öyle hem seçik olsun, hem kapalı.				

3. Sizce örtük ileti kullanılmadan fabl yazılabilir mi? Açıklayınız.

....
....
....
....
....
....
....
....
....
....

Hazırlayan: *Birkan OLGUNER*

4. ÜNİTE : MASAL/FABL > Fabl > Fabl
Kavram : Fabl
Genel Beceriler : Eleştirel Düşünme Becerisi
Alan Becerileri : Okuma Becerisi

Çalışmanın Adı	FABL MI DESEM MASAL MI?	20 dk.
Çalışmanın Amacı	Fabl türünün özelliklerini açıklayabilme.	

Yönerge: *Aşağıdaki metni okuyunuz. Metinden hareketle soruları cevaplayınız.*

I. Metin

AÇIL SOFRAM AÇIL

Bir varmış bir yokmuş, Allah'ın kulu çokmuş. Develer tellal iken, pireler berber iken, ben anamın beşiğini tıngır mıngır sallar iken bir Keloğlan varmış...

(…)

"Bir söyler ses çıkmaz, iki söyler ses çıkmaz, üçüncüsünde bir Arap bacı çıkar kuyudan "Ne istiyorsun Keloğlan?" diye sorar. "Ne isteyeceğim, leblebimi istiyorum!" der. Arap bacı da "A Keloğlan, yarım leblebin, su perisinin düğününe çerez oldu. Koca bir düğün halkı yedi yedi, bitmedi, hâlâ da yiyip duruyorlar; eksik artık helal et! Onun yerine sana öyle bir sofra getirdim, öyle bir sofra getirdim ki 'Açıl sofram açıl!' dersin, açılır; yersin, içersin; sana da yeter, ona da yeter, ne tükenir ne biter. Sonra 'Kapan sofram, kapan!' dersin, kapanır." der. Demesiyle kaybolması da bir olur Arap'ın...

(…)

Gelgelelim, sür sürelim; bu davet günü, Keloğlan'ın başına gelen, pişmiş tavuğun başına gelmez. Ne olur, nasıl olur? O gün, bu sofracık "sırra kadem" basar! İşte o zaman Keloğlan'ın gözleri fal taşı gibi açılır.

(…)

"A kara kuyu, kara kuyu! Periler mi gönderdin? Pirleri mi gönderdin? N'ettin, n'eyledin? Ben uyur, anam uyanıkken sofrayı aldırdın evimden? Döne döne pazarlık olacaksa ver sen de benim leblebiyi!" der.

(…)

Gerçi sofralarını, ne Arap bacı kurar ne kum hacı kaldırır; ille velakin eli kolu dert görmesin, iki cihanda yüzü ak olsun, yine anacığı serer, anacığı derler; yerler, içerler, öte yana geçerler. Onlar ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine….

Masallar, Eflâtun Cem Güney

II. Metin

YAŞLI KEDİ VE GENÇ FARE

Dünya görmemiş genç bir fare
Yaşlı bir kediyi yumuşatırım sanmış
Yalvarıp merhametine sığınarak,
Fare celladına diller dökerek:
— Kıymayın bana, demiş;
Bu boyumla, minnacık dişlerimle
Ne zarar verebilirim bu eve?
Ben yaşarsam aç mı kalır sanki
Bu evin bayı, bayanı, adamları?
Bir buğday tanesiyle beslenirim;
Bir ceviz yesem tos toparlak olurum.
Bakın ne zayıfım şimdi, biraz bekleyin;
Bırakın beni de,
Büyüyünce sayın çocuklarınız yesin."
Bunları söylüyormuş kediye
Pençesine düşen fare.
— Tam buldun, demiş kedi;
Bana mı döküyorsun bu dilleri?
Ha bana yalvarmışın, ha bir sağıra.
Bir kedi, hem de yaşlı bir kedi
Can bağışlayacak ha?
Görülmüş şey mi bu?
Gel, değişmez yasalara uy da
(…)
Çocuklarım yiyecek bulur nasıl olsa.
Kedi görmüş işini kedice.
Bu masaldan çıkarılacak derse gelince:
Gençlik güvenir kendine,
Her belayı atlatırım sanır, aldanır;
Yaşlı her yaratıksa amansızdır.

Masallar, La Fontaine
(Metinler, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

1. Okuduğunuz *Açıl Sofram Açıl ve Yaşlı Kedi* ile *Genç Fare* metinlerine göre tabloda verilen ifadelerden uygun olanları işaretleyiniz.

	Açıl Sofram Açıl	Yaşlı Kedi ve Genç Fare
Tekerleme ile başlamıştır.		
Dilekle bitmiştir.		
Öğütle bitmiştir.		
Düzyazı ile yazılmıştır.		
Şiir şeklinde yazılmıştır.		
Kahramanları insanlar ve olağanüstü varlıklardır.		
Kahramanları hayvanlardır.		
Olağanüstü olaylara yer verilmiştir.		
Teşhis ve intak sanatı vardır.		
Anonimdir.		
Yazarı bellidir.		
Masal metnidir.		
Fabl metnidir.		

2. Okuduğunuz metinlerin ortak özelliklerini yazınız.

AÇIL SOFRAM AÇIL

a) ....

b) ....

c) ....

ç) ....

YAŞLI KEDİ VE GENÇ FARE

Hazırlayan: *Fatma KAYRAKLI*

4. ÜNİTE : ***MASAL/FABL > Sözcük Türleri > Edatlar, Bağlaçlar, Ünlemler***
Kavram : *Edatlar, Bağlaçlar, Ünlemler*
Genel Beceriler : *Bilgi Okuryazarlığı Becerisi, Yaratıcı Düşünme ve İnovasyon Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**EDAT VE BAĞLACIN METİN İÇİNDEKİ İŞLEVİ**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Masal türündeki metinler üzerinde edat ve bağlaçları tespit edebilme.*	

Yönerge: *Aşağıdaki metni okuyunuz. Metinden hareketle soruları cevaplayınız.*

GEYİK PRENS

(…)

Masal bu ya, o ülkenin padişahının ahırında bulunan atlar da koca ağacın dibindeki kaynaktan su içermiş meğer. Bir akşam bir grup atlı, her zaman olduğu gibi atlarını oraya getirmiş. Ama atlar tam suyu içmek üzereyken suyun yüzeyinde genç bir kızın yansımasını görerek geri çekilmişler. Binicileri belki de su temiz değildir diye düşünerek yalağı boşaltıp taze suyla doldurmuş ama atlar son anda yine geri çekilip suyu içmemiş. Atlılar ne yapacaklarını bilemeyerek durumu anlatmak üzere Padişah'a gitmişler.

"Belki de su kirlidir," demiş Padişah.

"Hayır," diye yanıtlamış atlılar. "Yalağı tamamen boşaltıp temiz suyla tekrar doldurduk ama atlar yine de suyu içmedi."

"Tekrar gidin," demiş efendileri. "Etrafa iyice bakın. Belki kaynağın yakınlarında onları korkutan biri vardır."

Atlılar geri dönüp kaynağın etrafını iyice aramışlar. Başlarını koca ağacın tepesine çevirince genç kızı görmüşler. Hemen geri dönüp durumu Padişah'a anlatmışlar. Padişah gidip kendi gözleriyle görmeye karar vermiş. Başını kaldırıp da ayın on dördü gibi parlayan kızı görünce gözlerini ondan alamamış. "Cin misin, yoksa peri mi?" demiş Padişah, genç kıza.

"Ne cinim ne de peri, senin gibi bir faniyim," diye yanıtlamış kız.

Padişah ağaçtan insin diye boş yere yalvarmış kıza. Ne kadar dil döktüyse de kızı inmeye ikna edememiş. Bunun üzerine çok öfkelenen Padişah, adamlarına ağacı kesmelerini emretmiş. Adamlar baltalarını getirip ağaca vurmaya başlamışlar. Vurmuşlar, vurmuşlar, vurmuşlar. Ağacın gövdesi incecik kalana dek vurmuşlar. Fakat o sırada akşam çökmeye, hava kararmaya başlamış. Adamlar da ertesi gün devam etmek üzere işi bırakmışlar.

Onlar gittikten biraz sonra geyik ormandan koşarak gelmiş, ağaca bakmış ve kardeşine neler olduğunu sormuş. Kız, ağaçtan inmediğini, adamların da ağacı kesmeye çalıştıklarını söylemiş. "İyi yapmışsın," diye yanıtlamış geyik. "Bundan sonra da sana ne derlerse desinler sakın inme." Geyik ağaca yaklaşıp gövdesini yalayınca ağaç bir anda öncekinden de sağlam ve kalın bir hâle gelmiş.

(…)

1. Aşağıdaki tabloda yazılı olan cümlelerdeki edat, bağlaç ve ünlem olan sözcükleri bulunuz. Bu sözcüklerin cümleye hangi anlamları katmış olabileceğini belirtiniz.

Başını kaldırıp da ayın on dördü gibi parlayan kızı görünce gözlerini ondan alamamış. "Cin misin, yoksa peri mi?" demiş Padişah, genç kıza.
"Ne cinim ne de peri, senin gibi bir faniyim," diye yanıtlamış kız.
"Bundan sonra da sana ne derlerse desinler sakın inme."

2. **a)** "Padişah ağaçtan insin diye boş yere yalvarmış kıza. Ne kadar dil döktüyse de kızı inmeye ikna edememiş. Bunun üzerine çok öfkelenen Padişah, adamlarına ağacı kesmelerini emretmiş. Adamlar baltalarını getirip ağaca vurmaya başlamışlar. Vurmuşlar, vurmuşlar, vurmuşlar. Ağacın gövdesi incecik kalana dek vurmuşlar. Fakat o sırada akşam çökmeye, hava kararmaya başlamış. Adamlar da ertesi gün devam etmek üzere işi bırakmışlar." paragrafındaki edat ve bağlaçları gösteriniz.

b) Bulduğunuz edat ve bağlaçları çıkararak paragrafı tekrar okuyunuz ve anlam açısından değerlendiriniz.

3. "için, kadar" edatlarını cümleye farklı anlamlar katacak şekilde ikişer cümle örneği ile aşağıdaki tabloda gösteriniz.

için	
kadar	

Hazırlayan: *Hatice PERÇİN AYAN*

4. ÜNİTE	**: MASAL/FABL > Sözcük Türleri > Edatlar, Bağlaçlar, Ünlemler**
Kavram	: Edatlar, Bağlaçlar, Ünlemler
Genel Beceriler	: Bilgi Okuryazarlığı Becerisi
Alan Becerileri	: Okuma Becerisi

Çalışmanın Adı	**ONLARSIZ ANLAM OLMAZ**	20 dk.
Çalışmanın Amacı	Metinde verilen edat, bağlaç ve ünlemleri tespit edip bunların metindeki işlevlerini belirleyebilme..	

Yönerge: *Aşağıdaki metni okuyunuz. Metinden hareketle soruları cevaplayınız.*

GÜLEN NAR'LA AĞLAYAN AYVA

(…)

A yolcu, demiş, eceline mi susadın sen! Gülen Nar'la Ağlayan Ayva dediğin bir devin bahçesinde, ağaçlardan bir ağacın üstündedir. El ermez, güç yetmez ona. İyisi mi, ahını yellere, derdini sellere ver de gel bu yoldan vazgeç oğul!..

Daha da ne diller dökmüş ama Yörük beyi:

— Çoban baba, demiş. Ben bu başı bu yola koydum bir kere, kader ne ise öyle olur gayrı. Ne olur, biliyorsan o bahçenin yolunu göster bana, diye yalvarıp yakarmış.

Çoban dayanamamış:

— Anlaşıldı oğul, anlaşıldı; öyle bir ateş sarmış ki yüreğini, gayrı ölüm bile döndürmez seni! Şimdi, eğil de kulak ver bana: Devin bahçesi, Kafdağı'nın tepesindedir. Bura ile oranın arası altı aylık yol... Ne sağa eğil ne sola bükül ne şu ırmağa ak ne başka bir dereye dökül; alnının doğrusuna, düpe düz git. Bir gün olur, Kafdağı'na varırsan, dağ gibi bir kapı çıkar önüne. "Açıl kapım açıl!" dersin, açılır kapı. Gayrı girdin mi, girdin bahçeye. Bahçenin ortasında bir ağaç göreceksin, bin yıllık bir ağaç! İşte gülen Nar'la Ağlayan Ayva bu ağacın üstündedir ama yedi başlı devin de gözleri onun üstündedir. Allah bir kuvvet verir de bir vuruşta devin başını düşürebilirsen o, bin yıllık ağaç da eğim eğim eğilir önünde. Sen de Gülen Nar'la Ağlayan Ayva'yı koparırsın dalından. Haydi, yolun açık olsun, demiş.(…)

Eflatun Cem Güney, Türk Masalları
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

1. Yukarıdaki metne göre aşağıdaki tabloda verilen kelimelerin türünü ilgili kutucuğa (X) işareti koyarak belirtiniz.

Kelimeler	Edat	Bağlaç	Ünlem
A yolcu			
de			
oğul			
ama			
ki			
bile			
ile			
ne (…) ne			
gibi			
Açıl kapım açıl			

FATİH-HARBİYE

1. Cümle

Gözlerini bir an için kapadı ve hayalinde birtakım siyahlıklar kımıldadı.

2. Cümle

Tramvayın daha hızlı gitmesini istiyor ve babasının sevincini görmek için sabırsızlanıyordu.

3. Cümle

Dışarıda yapılacak hiçbir şey olmadığı için eve gelmişti.

4. Cümle

Gülter suyu getirirken, Neriman biraz evvel babası için duyduğu merhameti şimdi kendisi için hissediyordu.

5. Cümle

Hareketinin şiddetine herkes dikkat etmiş olduğu için kendini topladı ve münakaşa eden gruba doğru mutedil birkaç adım attı:

Peyami Safa, Fatih-Harbiye

(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

GÜNCEL TÜRKÇE SÖZLÜK

için

1. *edat* Amacıyla, maksadıyla:
"Ukalalık yapmamak için bütün gayretine rağmen yine de o düşündüğünü yapmıştı." - **Sait Faik Abasıyanık**

2. *edat* Neden ve sonuç belirten bir söz:
"Hastanın uykuda olduğunu söylemesi sırf vakit kazanmak içindi." - **Reşat Nuri Güntekin**

3. *edat* -den dolayı, -den ötürü:
"Bu büyükşehirde ona ilk hitap eden adam olduğu için ona yüreğini açmak ihtiyacını duyuyordu." - **Yakup Kadri Karaosmanoğlu**

4. *edat* Özgü, ayrılmış:
Sizin için bir kitap getirdim.

5. *edat* Düşüncesince, kendince, göre:
"Bizim için çok enteresan bir şeydi bu yeni icat." - **Burhan Felek**

6. *edat* Hakkında:
"Gel gör ki dilimin ucunda kağnı var. Kağnılar için de bir çift sözüm var." - **Bedri Rahmi Eyüboğlu**

7. *edat* Oranla, göz önünde tutulursa:
Bu şapka senin için büyük.

8. *edat* Karşılığında, karşılık olarak:
Bu eşyalar için kaç lira ödediniz?

9. *edat* Uğruna, yoluna:
"Neler yapmadık şu vatan için." - **Orhan Veli Kanık**

10. *edat* Süre belirten bir söz:
"Açık söyleyeyim, size birkaç gün için sığındım." - **Aka Gündüz**

11. *edat* Ant deyimleri yapan bir söz:
Namusum hakkı için. Çocukların başı için.

2. Peyami Safa'nın *Fatih-Harbiye* romanından alınan cümlelerde "için" edatının hangi anlamlarda kullanıldığı tabloda verilen boşluklara yazınız.

Cümleler	Anlamı
1. Cümle	
2. Cümle	
3. Cümle	
4. Cümle	
5. Cümle	

__5. ÜNİTE__ : __ROMAN > Roman Türleri > Konularına Göre Roman Türleri__
Kavram : Roman Türleri
Genel Beceriler : Bilgi Okuryazarlığı Becerisi
Alan Becerileri : Okuma Becerisi

Çalışmanın Adı	**HANGİ ROMAN?**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Konularına göre roman türlerini ayırt edebilme.*	

Yönerge: *Aşağıdaki metinleri okuyunuz. Metinlerden hareketle soruları cevaplayınız.*

I. Metin

OSMANCIK

(…)
Osman başını kaldırmış bakıyor. Öfkeyle sendelemekte, yalpalamaktadır; ne yapacağını, ne diyeceğini bir türlü bulamıyor. Ve Ede Balı'yı, yıldızların isimsiz aydınlığında, hiçbir günün, hiçbir vaktinde görmediği kadar görüyor: Ede Balı'yı görüyor; ama gördüğü kimdir, hatta nedir, bilemiyor:
O, sanki, babası Ertuğrul'dur. Yok ama, babası değil, babasından ve babasının gaza yoldaşlarından dinlediği, dedesi Süleyman Şah'tır; dedesinin babası Kaya Alp'tır ve birbirlerinin babası, Kızıl Buğa'dır, Bayıntur'dur, Aykuluk'tur, Doğan'dır; kısacası Yafes'ten Nuh'a kadar bütün ceddidir, der Ede Balı. (…)

Tarık Buğra, Osmancık

II. Metin

DOKUZUNCU HARİCİYE KOĞUŞU

(…)
Ben de o muayene odasının ve nice muayene odalarının önünde senelerce bekledim. Benim yanımda büyüğüm de yoktu. Yalnız başıma demir parmaklıklı kapıdan içeriye girerdim, dokuzuncu hariciye koğuşuna doğru ağaçların bile sıhhatine imrenerek yürürdüm, camlı kapıların garip bir beyazlıkla gözlerime vuran ve içimde korku ile karışarak yuvarlanan parıltıları arasında o dehlize girerdim ve yalnız başıma bir köşeye ilişirdim, kımıldamazdım, susardım, beklerdim, korkudan büzülürdüm, rengimin uçtuğunu hissederdim. (…)

Peyami Safa, Dokuzuncu Hariciye Koğuşui

III. Metin

CEMİLE

(…)
Fabrikanın Amele Kapısı üzerindeki yuvarlak saat öğlenin on bir buçuğunu beş geçeyi gösteriyordu. Tam on bir buçukta dokumahane paydos olmuştu. Şimdi iplikhanenin kadın işçileri, siyah göğüslük, beyaz başörtü kalabalığı hâlinde, yorgun çıkıyorlardı.
Fabrikanın önü, pazar yeri gibiydi: Üzüm kuru yemiş, portakal, çeşit çeşit tatlı, kuru köfte, simit satıcılarının haykırışları birbirine karışıyor, kuvvetli güneşin altında hazla uçuşan besili karasinekler yiyeceklere inip kalkıyorlardı. (…)

Orhan Kemal, Cemile

IV. Metin

ŞAFAĞIN ROBOTLARI

(…)
Daneel (Denil) ağır ağır başını salladı. "Benim gibi robotlar insanlara gerçekten çok benzerler, Ortak Elijah (İlayja), saçlarımızdan gözeneklerimize kadar insanlardan farkımız yoktur. Seslerimiz normaldir, yemek yemek gibi şeyler de yapabiliriz. Yine de davranışlarımızda gözle görülür bazı farklar vardır. Zamanla ve teknik daha ilerledikçe belki bu farklar ortadan kalkacak. Şimdiki halde pek çok fark olduğunu söylemeliyim. İnsan biçimi robotlara alışık olmayan sen ve diğer Arzlılar bu farkları kolaylıkla göremezsiniz. Ama Aurora'lılar hemen fark eder. Hiçbir Aurora'lı Jander'ın (Jandır) ya da benim gerçek bir insan olduğumuzu sanmaz." (…)

Isaac Asimov (Ayzek Ezimov), Şafağın Robotları
(Metinler, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

1. Okuduğunuz romanların türünü aşağıdaki boşluklara yazınız.

I. Metin ....

II. Metin ....

III. Metin ....

IV. Metin ....

2. Aşağıdaki numaralı kutucuklarda hangi roman türünün açıklandığını tabloya yazınız.

	Roman Türü		Roman Türü
1		**6**	Polisiye roman
2		**7**	
3	Macera romanı	**8**	
4		**9**	
5			

Hazırlayan: *Ahmet ASLAN*

5. ÜNİTE : ***ROMAN > Roman Türleri > Romanlarda Tema, Konu ve Temel Çatışma***
Kavram : *Tema, Konu ve Temel Çatışma*
Genel Beceriler : *Bilgi Okuryazarlığı Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**KONU, TEMA VE ÇATIŞMA**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Romanda konu, tema ve çatışmayı tespit edebilme.*	

Yönerge: *Aşağıdaki metni okuyunuz. Metinden hareketle soruları cevaplayınız.*

TATARCIK

Roman, Cumhuriyet'in getirdiği yeniliklere karşı olan zengin İstanbulluların köşk ve yalılarda yaşadığı Boğaziçi, Poyrazköy'de geçer. Roman kahramanlardan biri olan Osman Kaptan, Tatarcık'ın babasıdır ve aslen Tatar olduğu için kızı Lale, Tatarcık adıyla çağırılır.
Osman Kaptan denizci, eşi Lalezar da komşularına karşı biraz resmî davranan ancak düğün ya da cenaze gibi durumlarda öncü olan bir kadındır. Osman Kaptan vefat ettiğinde Tatarcık on üç yaşındadır ve durumu köy kahvesine giderek o haber verir.
Babasının ölümünden sonra Kandilli Kız Lisesini birincilikle bitiren Tatarcık, birçok işte çalışarak (İngilizce dersleri vererek, keçi otlatarak, balık tutarak) hem annesini kimseye muhtaç etmez hem de yaşadıkları yalıyı onarır.
Tatarcık, bisikletiyle geçtiği yolu kapatan Kör İsmail'le tartışır, kendisine takılmak isteyen Kübik Palas adlı yalının zengin sahibi Sungur Balta'yı da köylülerin gözü önünde azarlar.
Köylüler "Mehlika Sultan'a âşık yedi genç" adını verdikleri ve adları Haşim, Salim, Safa, Ahmet, Recep, Hasan ve Şinasi olan gençleri duyar. Aslında bu gençlerin her birinin âşık olduğu farklı bir Mehlika Sultan'ı vardır.
Tatarcık, Amerikan Kolejinden tanıdığı ve kendisine Amerika'daki sosyal hareketler hakkında bilgiler veren Miss. Helen Barkley'i beklerken kahramanlardan biri olan Zehra da oldukça şık giyinmiş, kendini ön plana çıkarmak için kalabalıktan uzak bir yerde yedi genci beklemektedir ve bu gençlerden biri olan Recep'e ilgi duymaktadır. Yedi genç gelip köyün yakınlarındaki koruda kamp kurarlar. Bu grubu köye davet eden ve köyde toplumsal bir heyecana sebep olan Haşim'dir. Ancak Tatarcık, Haşim'den pek hoşlanmamaktadır. Ayrıca Tatarcık'ın köylüye karşı geliştirdiği sert tutum da devam etmektedir.
Recep, tavırları ve hareketleriyle güvenilir, sadık bir dost olmakla birlikte örnek biridir.
Köydeki genç kızlar ve ev hanımları Tatarcık'ı eş olmaya uygun görmemektedir ancak Recep Tatarcık'a ilgi duymaktadır.
Recep, Tatarcık'a yakınlaşabilmek için Miss. Barkley ile vapurda tanışır ve onunla tekrar görüşmek için bir randevu alır. Bu sayede Tatarcık'ı da görmeyi planlamaktadır.
Recep'in Tatarcık'la tanışması onları nişanlanmaya kadar götürür.

Tatarcık romanından:

TATARCIK'IN BİSİKLETİ

Tatarcık, hem de on sekiz yaşında Kandilli Kız Lisesini birinci olarak bitirince kimse hayret etmedi. Bir kul, bu kadar iş arasında derslerine çalışmak için nerede ve nasıl vakit buldu, diye sormadı. O yaz, yalısını tamir ettirdi. Daha doğrusu etti. Çünkü bu işi o, bir tek dülgerle beraber yalnız başına başarmıştı.
(…)
Tatarcık'ın bu sene bisikleti vardı. Hem de hayatının saat gibi işleyen intizamını bozacak kadar ihtirasla bağlandığı bir bisiklet! O kadar ki, hatta keçi bile azıcık unutulmuş, tamamen Lâlezar Hanım'ın eline bırakılmıştı.
Ve bisiklete yaman biner. Ne zaman talim etmiş? Bunu gerçi kimse kestiremiyor, yalnız bu makine parçasının, değil keçinin muhabbetine, hatta deniz aşkına biraz galebe çaldığını herkes anlıyor. Ve köydeki şöhreti ve her evde münakaşaya yol açan son maceralarının sebebi hep bu bisiklettir.

Neden mahalleli başka bisikletlere kulak asmıyor da Tatarcık kızınkine… (kızıyor), tahammül edemiyor? Burasını biraz izah etmek lâzımdır.
(…)

Halide Edip Adıvar, Tatarcık
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

Kelime Dağarcığı:
dülger: Yapıların kaba ağaç işlerini yapan kimse. **esvap:** Giysi. **galebe çalmak:** Yenmek, üstün gelmek, baskın çıkmak. **ihtiras:** Aşırı güçlü istek, tutku. **intizam:** Düzenli, düzgün olma. **izah etmek:** Açıklamak, ayrıntılı bilgi vermek. **kulak asmamak:** Önem vermemek, dinlememek. **münakaşa:** Tartışma. **panjur:** Güneşi ve rüzgârı önlemeye, ışığı azaltmaya yarayan, açılır kapanır dar ve yatay tahtadan, plastikten veya metal gereçlerden yapılmış, pencereye takılan kapatma düzeneği. **talim etmek:** Hep aynı şeyi yemek zorunda olmak. Öğretmek, bilgi kazandırmak.

1. **a)** Tatarcık romanının özetinden hareketle aşağıda verilen konulardan romanın temasıyla ilgili olanların karşısına (✓) işareti bırakınız.

	TATARCIK ROMANININ KONUSU	✓
1	Olduğu gibi görünmeme	
2	Bir kadın için zor şartlara rağmen ayakta kalabilme	
3	Hedefi olma	
4	Çevresiyle seviyeli bir ilişki içinde olma	
5	Yeniliklere karşı durma	
6	Örnek insan ve davranışların değer bulması	
7	Gençler arasındaki ilişkiler	
8	Eğitim kurumlarının Cumhuriyet yıllarındaki durumu	
9	Çalışma azmi	
10	Yaşadığı çevrenin kurallarına aykırı bir yaşam	

b) Tablodan hareketle Tatarcık romanın konusunu ve temasını yazınız.

Kavram	Tanım	Tatarcık
Tema	Romanın bütününe hâkim olan temel duygu veya düşüncedir. Tema soyut ve genel bir kavramdır. Metin dışında da var olabilen sevgi, aşk, dostluk, yalnızlık gibi kavramlar temayı oluşturabilir.	
Konu	Soyut kavramların somutlaştırılarak kişi, yer, zaman ve durum bildiren biçimlerde anlatılmasına konu denir. Her romanın belli bir konusu vardır.	

2. *Tatarcık* romanından alınan “Tatarcık’ın Bisikleti” adlı bölümdeki çatışmayı ve çatışma cümlelerini aşağıdaki tabloya yazınız

Kavram	Tanım	Tatarcık/Çatışma
Çatışma	Dramatik anlaşmazlık veya aykırılıktır. Karşıt duygu, düşünce ve isteklerin; kişilik özelliklerinin bir arada sergilenmesi ile ortaya çıkan durumdur. Olayların dayandığı asıl ögedir, merak duygusunu canlı tutar: hayal-gerçek çatışması vb.	
Çatışma Cümleleri		

Hazırlayan: *Kemal BATMAZ*

5. ÜNİTE : ***ROMAN > Yapı Unsurları > Romanın Yapı Unsurları***
Kavram : *Olay Örgüsü, Şahıs Kadrosu, Zaman ve Mekân*
Genel Beceriler : *İletişim Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**ROMANIN YAPI UNSURLARINI KAVRAYALIM**	20 dk.
Çalışmanın Amacı	*Romanlarda olay örgüsünü, şahıs kadrosunun özelliklerini, zaman ve mekânı tespit edebilme.*	

Yönerge: *Aşağıdaki metinleri okuyunuz. Metinlerden hareketle soruları cevaplayınız.*

ÇOCUKLAR HASTANESİ

Beklemesini onlar kadar bilen yoktur.

Öğleye doğru muayene odasının önü doldu. Sıralarda oturacak yer kalmadığı için yeni gelenler ayakta durdular ve anneler, hasta çocuklarını dizlerine oturtabilmek için duvar diplerine çömeldiler. Karanlık dehliz. Kapalı kapıların mustatil buzlu camlarından gelen soğuk ışıkların buğusu, yüksek ve çıplak duvarlara vurarak donuyor. Saatlerce bekleyenler var. Fakat buna alışmışlar. Az kımıldanıyorlar, hiç konuşmuyorlar.

(…)

İÇİNDE BİR ŞEYLER GEÇEN ODA

O insan ki yüzünde bıkkınlıkla sebat mücadele eder.

Beyaz gömlekli, güçlü kuvvetli adam parmağıyla beni de işaret etti, yüksek sesle çağırdı. Karanlık dehlizden beyazlıklarla dolu ve aydınlık muayene odasına girdim. Beyazlıklar ve madenî parıltılar. Yedi senedir bu işin teferruatını iyi öğrenmiş olduğum için vakit kaybettirmemeye mecbur, oturdum, soyundum ve sol dizimi çözmeye hazırlanan hastabakıcı kıza uzattım. -Dikkatim her vakit ki gibi ikiye ayrıldı: Bir taraftan, dizimdeki sargının açılmasına, öte taraftan ellerini yıkayan operatöre bakıyordum. Yüzünde bıkkınlıkla sebatın kavgası var. Hepsi konuşmadan, süratle işlerini yapıyor: Asistanlar deftere bir şeyler yazıyorlar, camlı dolapları karıştırıyorlar, hastabakıcılar benimle meşgul ve tımarcı yerdeki kanlı pamukları süpürüyor.

(…)

SOFANIN BANA SÖYLEDİKLERİ

İki yastık, bir şişe, bir mendil.

Fakat eve gittim. Şehrin bir ucundan öbür ucuna. Kenar mahalleler. Birbirine ufunetli adaleler gibi geçmiş, yaslanmış tahta evler. Her yağmurda, her küçük fırtınada sancılanan ve biraz daha eğrilip büğrülen bu evlerin önünden her geçişimde, çoğunun ayrı ayrı maceralarını takip ederdim. Kiminin kaplamaları biraz daha kararmıştır, kiminin şahnişini biraz daha yumrulmuştur, kimi biraz daha öne eğilmiş, kimi biraz daha çömelmiştir ve hepsi hastadır, onları seviyorum; çünkü onlarda kendimi buluyorum ve hepsi iki üç senede bir ameliyat olmadıkça yaşayamazlar, onları çok seviyorum ve hepsi, rüzgârdan sancılandıkça ne kadar inilderler ve içlerinde ne aziz şeyler saklarlar, onları çok… çok seviyorum.

(…)

BENİ KARŞILAYAN SÜKÛT

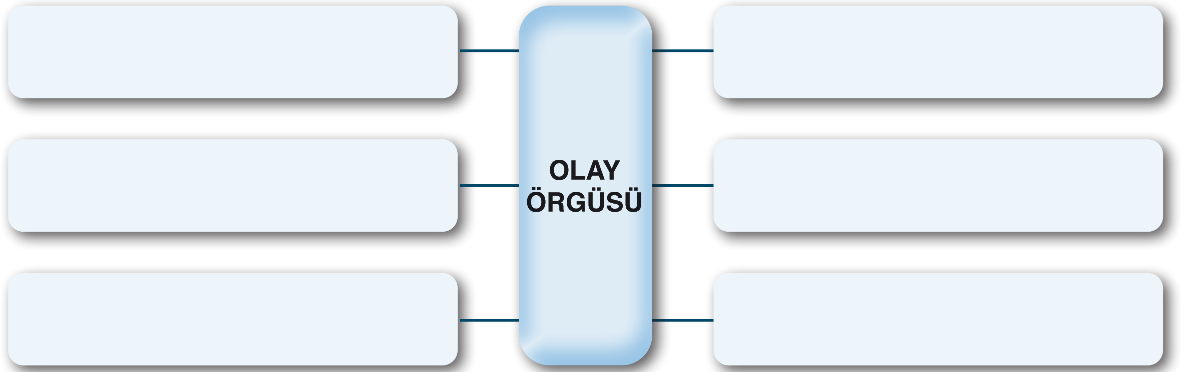
Bu odada bir şey var, mühim bir şey.

Köşke girdim, fakat aşağı sofalarda, merdivenlerde, kapısı açık odalarda ve salonda kimseye tesadüf etmedim. Paşa'nın yatak odasının önünden geçerken içerde hararetli bir konuşma duydum. Nüzhet'in sesi de geliyordu.

(…)

Peyami Safa, Dokuzuncu Hariciye Koğuşu
(Metinler, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

1. **a)** Romandan alınan bölümlerden hareketle olay örgüsünü aşağıdaki boşluklara yazınız.

b) Romanda olayların yaşandığı üç ana mekânı aşağıdaki tabloya yazınız.

Romanda Geçen Üç Ana Mekân

1 ……

2 ……

3 ……

2. Hastanedeki insanlar ve mahalledeki evlerin betimlemelerini göz önünde bulundurarak mahallede yaşayan insanlarla mekân arasında nasıl bir bağlantı kurulmuştur?

……………………………………………………………………
……………………………………………………………………
……………………………………………………………………
……………………………………………………………………

3. Romanda olayların geçtiği zaman dilimi hakkında neler söylenebilir?

……………………………………………………………………
……………………………………………………………………
……………………………………………………………………
……………………………………………………………………

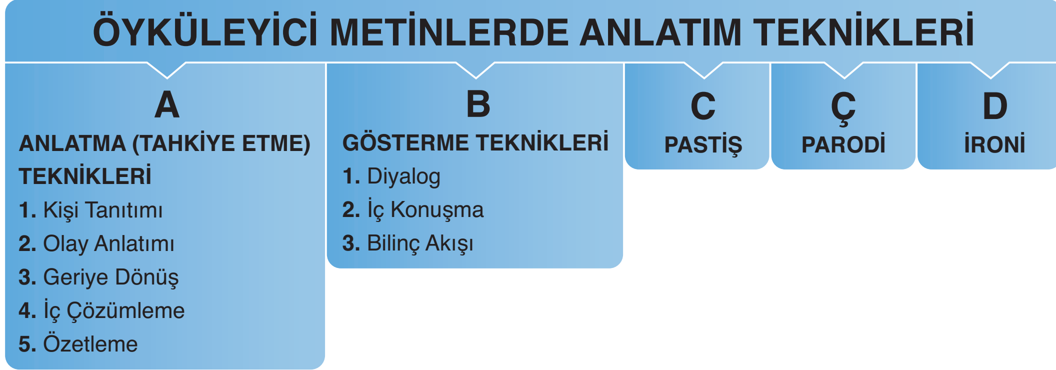

5. ÜNİTE : ***ROMAN > Romanlarda Anlatım Teknikleri > Anlatma (Tahkiye Etme) Teknikleri***
Kavram : *Anlatma (Tahkiye Etme) Teknikleri*
Genel Beceriler : *Bilgi Okuryazarlığı Becerisi*
Alan Becerileri : *Okuma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**NASIL ANLATILMIŞ?**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Romandaki tahkiye etme tekniklerini tespit etme.*	

Yönerge: *Aşağıdaki bilgi haritasını inceleyiniz ve metni okuyunuz. Bilgi haritası ve metinden hareketle soruları cevaplayınız.*

I. Metin

OSMANCIK

(…)

Sonunda, Kara Güne'nin de katıldığı karar alınıyor: Osmancık bey seçilecek, sınanacaktır. Osmancık -Ede Balı'nın deyişi ile- ya bey olacaktır, ya olamayacaktır. Osmancık başına buyruk bırakılmayacaktır ki, hangi bey başına buyruk bırakılmıştır ki, bey olmayacaksa korkulsun? Ama Osmancık beyliği hak ederse, dileklerine ve öğütlerine, elbette herkes uyacaktır.

(…)

Tarık Buğra, Osmancık

II. Metin

HUZUR

(…)

Orta boylu, vücuda bir nevi, bostan korkuluğu manzarası veren çökük omuzlu, esmer, çakır gözlü bir adamdı. Büyükçe, kemerli ve aşağıya doğru sarkık bir burun zayıf yüzünü adeta iki ayrı mıntıkaya ayırıyordu. O kadar ki hemen arkasından gelen kısa ve beyazı fazla bıyığın ve dudakların düz ve keskin çizgisi ancak onun bittiği yerde çehreyi tekrar toparlayabiliyordu. Bu haliyle Emin Bey devrinin en büyük musikişinasından ziyade -gümrük, posta işleri gibi- şehrin umumi hayatından adeta uzakta kalmış görünen bir bürokrasinin o görünmez, fakat çok çalışkan memurlarından birine benziyordu.

(…)

Ahmet Hamdi Tanpınar, Huzur

III. Metin

ÇALIKUŞU

(…)

Böylece aylarca zaman yol gittikten sonra, tam şehri basacakları gece Allah küçük sultana acımış, karanlıkta sinsi sinsi ilerleyen bu siyah kefenli gece ordusunu taşa çevirmiş. Bu sıra sıra dizilmiş siyah taşlara bakarken o eski masalı hatırladım: "Sakın burası o korkunç ölüm askerlerinin taşa döndüğü masal memleketi olmasın!" diye düşündüm.

(…)

Reşat Nuri Güntekin, Çalıkuşu

İNCE MEMED

(…)

Memed, sıcak çorba tasını eline alınca, yıllar önce aynı ocağın, aynı köşesinde gene böyle üşürken çorba içişini anımsadı. O zaman yalnızdı. O zaman korkuyordu. Her şeyden korkuyordu. Orman üstüne üstüne geliyordu. Korkuyordu. Şimdi cesur. Karar vermiş.

(…)

Yaşar Kemal, İnce Memed 1

YABAN

(…)

Bir gün, bir öğleüstü idi. Kahvenin çardağı altında oturuyorduk. Bizim Mehmet Ali, Bekir Çavuş, Salih Ağa ve Muhtar, hep orada idiler. Bahis, harp üzerine ve onun akıbetlerine dairdi. Onlara İstanbul'un dört devletin askeri işgali altında olduğunu, İzmir'in ta Bursa'ya kadar Yunanlılar tarafından istila edildiğini, Adana'dan henüz Fransızların el çekmediğini, Urfa'da, Antep'te kanlı olaylar cereyan etmekte olduğunu haber veriyor ve her birinin yüzüne ayrı bir dikkatle bakıyordum. Hiçbirinde ne hayret, ne dehşet, ne de alelade bir alaka izine tesadüf etmedim. Ateşin içinden henüz çıkmış olan Mehmet Ali bile artık bunları geçmiş zamana ait bir masal gibi dinliyordu.

(…)

Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Yaban

(Metinler, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

1. Aşağıdaki tabloda anlatma (tahkiye etme) tekniklerinin açıklamaları verilmiştir. Buna göre kelimeleri uygun boşluklara yerleştiriniz.

- **İç çözümleme**
- **Özetleme**
- **Geriye dönüş**
- **Olay anlatımı**
- **Kişi tanıtımı**

Açıklamalar	Anlatma Teknikleri
a) Metindeki kişiler hakkında okuyucuya bilgi verilir.	
b) Metin olayların anlatılmasıdır.	
c) Metinde kahramanların geçmişe dair bir şeyler hatırlamasıdır.	
ç) Kahramanların iç dünyasının tahlil edilmesidir. Anlatıcı kahramanın içinden geçenleri okuyucu ile paylaşır.	
d) Olayların, kişilerin veya romandaki diğer unsurların özetlenerek anlatılmasıdır.	

2. Yukarıdaki roman bölümlerini okuyunuz. Bu bölümlerin hangi anlatma (tahkiye etme) tekniğine örnek olduğunu tespit edip uygun boşluklara romanların adlarını yazınız.

- **Osmancık**
- **Çalıkuşu**
- **Huzur**
- **Yaban**
- **İnce Memed**

Anlatma Teknikleri	Örnek
a) Olay Anlatımı	
b) Kişi Tanıtımı	
c) Özetleme	
ç) Geriye Dönüş	
d) İç Konuşma	

5. ÜNİTE : ***ROMAN > Anlatım Teknikleri > Romanlarda Anlatım Teknikleri***
Kavram : *Gösterme Teknikleri (Diyalog, İç Konuşma, Bilinç Akışı)*
Genel Beceriler : *Bilgi Okuryazarlığı Becerisi, Eleştirel Düşünme Becerisi*
Alan Becerileri : *Temsil Etme/Sunma Becerisi, Konuşma Becerisi, Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**FARKLI YAZARLAR FARKLI TEKNİKLER**	*30 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Metinlerde kullanılan farklı anlatım tekniklerini tespit edebilme.*	

Yönerge: *Aşağıdaki metinleri okuyunuz. Metinlerden hareketle soruları cevaplayınız.*

I. Metin

HAYIR...

Kar bütün gece yağdı. Hâlâ da yağıyordu; henüz bütünüyle aydınlanmayan sabahın içinde savrulup duruyordu. Ağzında şarkılar türkülerle hevesli hevesli hazırlanmasına karşın, üstünde bir kırıklık, bacaklarında, sırtında ağrılar. Sabahın içinde savrularak yağan kar, beton yığınları arasında ışıklı bir nokta gibi duran minik bahçenin kuru dallarında. Orada durmuş, karın, dışarı açılan camlı kapı önünde yığışıp yığışmayacağına bakıyordu: Bu havada hiçbir uçak kalkmaz. Keşke kalkmasa!..

İçinden geçen bu dilekten hemen utanmıştı: Ne demek keşke kalkmasa? Konferansa gitmek istemiyor musun? Bu, çoktandır insanlara, özellikle gençlere bir şeyler söyleyebilmen için sana verilmiş ilk fırsat.
(…)

Adalet Ağaoğlu, Dar Zamanlar III Hayır...

II. Metin

KAPLUMBAĞALAR

(…)

“Selam Irıza! Nerecikten böyle?”
“Tarladan, Abbas Emmi! Buğday biçtik bizimkilerle. (…) Siz nasıl ettiniz, kurtardınız mı?”
“Yoook be Irıza! Kurtarmadık daha! (…)”
“Şimdi de dönüp gidiyorsun, öyle mi?”
“Yok, tarlaya gitmiyorum! Köye gelirken bir kaplumbağacık gördüm. İçimdeki şeytana uyup ters çevirdim. Onu döndürmeye gidiyorum şimdi…”
(…)

Rıza, “Güneş insanın başına vuruyor Abbas Emmi!” dedi ama içinden sövdü.
Kır Abbas durdu.
“Ben bu kaplumbağayı ters çevirmezdim Irıza; kıracın ortasında ruhum sıkıldı, ne yapacağımı bilemedim yeğenim! (…) hata ettim!”
(…)

Fakir Baykurt, Kaplumbağalar

III. Metin

BU YAZ AYRILIĞIN İLK YAZI OLACAK

(…)

Ayrılıkla… Ansızın ayırt etmişti, hiç beklemezken: Buraya taşınalı kiraz ağaçları -biri yan bahçede ağaçların- her yaz meyveye durdu. Her yaz kırmızı kirazların kırmızı güzelliğiyle büyülendi. Yapraklar koyu yeşildi, her yaz, kirazlar kıpkırmızı. Yan bahçedeki kirazlar daha koyu renk, asıl ateş topu belki onlar, günbatımı alacaları. Her ilkyaz erik ağacı çiçek açtı. Ayrılıkla yepyeni şeyler gibi geliyor insana. Elimizin altındayken, bizimken, artık elimizden kayıp giden şeyler, su damlaları. Bu yaz, ayrılığın ilk yazı.
(…)

Selim İleri, Bu Yaz Ayrılığın İlk Yazı Olacak.
(Metinler, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

1.

İnsanların zihinlerinden, kalplerinden pek çok düşünce ve duygu aynı anda geçebilir. Ancak bu düşünce ve duygular çoğu zaman düzenli, kurallı bir biçimde ilerleyemez. Günlük yaşamda kurulan cümleler her zaman birbirini mantıksal bir bağla takip edemez. Bir düşünce bilinçaltının etkisiyle diğer bir düşünceyi, duyguyu çağrıştırabilir. Romanda uygulanan bu teoriler, bilinç akışı tekniğini ortaya çıkarmıştır. Modern anlatı geleneğinin bir ürünü olan bilinç akışı, roman kişilerinin duyumsamalarının, okura doğrudan yolla verildiği bir anlatım yöntemidir.

Buna göre,

a) Hangi metinde bilinç akışı tekniği kullanılmış olabilir? Gerekçelendirerek yazınız.

....
....
....
....
....

b) Sizce yazarlar romanlarında bilinç akışı tekniğini niçin kullanılır? Açıklayınız.

....
....
....
....
....

c) Bilinç akışı tekniğinde, iç konuşma tekniğinin aksine cümleler arasında anlatım ve mantıksal bağ kopukluğu, zayıflığı olduğu bilgisinden yola çıkarak sadece iç konuşma tekniğinin kullanıldığı metni tespit ediniz.

....
....
....
....
....

2. **a)** Aşağıdaki cümlede boş bırakılan yeri uygun şekilde doldurunuz.

.... isimli metinde yazar, kişinin vicdanıyla ilgili muhasebesini diyalog tekniğini kullanarak okura aktarmaya çalışmıştır.

b) Siz de okuduğunuz ve etkilendiğiniz bir romandan bir diyalog belirleyiniz. Sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

....
....
....
....
....
....
....
....

Hazırlayan: *Arzu GÜRVARDAR*

5. ÜNİTE : ROMAN > Anlatım Teknikleri > Romanda Anlatım Teknikleri
Kavram : Anlatım Teknikleri
Genel Beceriler : Bilgi Okuryazarlığı Becerisi, İletişim Becerisi, Yaratıcı Düşünme ve İnovasyon Becerisi
Alan Becerileri : Yazma Becerisi

Çalışmanın Adı	ÖYKÜLEYİCİ METİNLERDE ANLATMA VE GÖSTERME	20 dk.
Çalışmanın Amacı	Öyküleyici metinlerde kullanılan anlatım tekniklerini tespit edebilme.	

Yönerge: *Aşağıdaki metinleri okuyunuz. Metinlerden hareketle soruları cevaplayınız.*

I. Metin

(…)

Yollar kalabalıktı. Baktığı yeri gözlerinden en uzun sakladıkları için en çok Bebek tramvayına kızıyordu. Devetüyü paltolu bir kadın görünce yüreği çarptı; ama o değildi. Şapkalıydı. Kalktı. Kapıya yürürken duvardaki takvimi gördü. 7 Mart Cumartesi yazılıydı. 27'nin yarısı kara yarısı kırmızıydı. Rahatladı. İşte boşuna beklemişti.

(…)

Yusuf Atılgan, Aylak Adam

II. Metin

(…)

— Bilmiyor musun yoksa?
— Hayır, hiç duymadım böyle bir masal.
— Peki sen kimsin?
— Karagandalı bir Kazak'ım ben, maden işçisi yetiştiren bir okulda okudum.
— Hayır, onu sormuyorum, kimin oğlusun?
— Babamın ve annemin.

(…)

Cengiz Aytmatov, Beyaz Gemi

III. Metin

(…)

Meydan karanlıklaşıyordu. Çok iyi hatırlıyorum. Mustafa Ağa, torbasından yarım ekmek çıkarmış, altı parçaya bölmüştü. Kendinin payı bizim paylarımızdan çok küçüktü. Ekmeğini yerken, demin aramıza sokulan Rus'a gözü ilişmişti.

(…)

Cengiz Dağcı, Korkunç Yıllar

IV. Metin

(…)

Böylece aylar geçti. Yıllar geçti. Burkay sevgiden çılgına döndü. Izdırap, ızdırap üstüne, keder keder üstüne çekti. Hekimler geldi, ilâç bulamadı.

(…)

Hüseyin Nihâl Atsız, Ruh Adam

(Metinler, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

1. Yukarıda verilen metinlerde hangi anlatım tekniğinin kullanıldığını tablodaki boşluklara yazınız.

I. Metin	
II. Metin	
III. Metin	
IV. Metin	

2. **a)** Siz bir roman yazacak olsaydınız romanınızda hangi anlatım tekniğine ağırlık verirdiniz? Neden?

....
....
....
....
....

b) Seçtiğiniz anlatım tekniğini kullanarak aşağıdaki boşluğa kısa bir paragraf yazınız.

....
....
....
....
....

3. Aşağıdaki tabloda, roman yazmayı tasarlayan üç farklı yazarın roman yazma süreciyle ilgili bilgiler verilmiştir. Bu bilgileri sağ tarafta verilen uygun roman tekniği ile eşleştiriniz.

I.Yazar	Ahmet Hamdi Tanpınar'ın *Huzur* adlı romanının biçim ve üslubunu taklit ederek yeni bir roman yazacağım.
II.Yazar	Romanın bazı bölümlerinde mizahi bir dil kullanıp söylediklerimin tam tersini kastedeceğim.
III.Yazar	Romanımda *Leyla ile Mecnun* mesnevisinin konusunu, alaycı bir üslupla kullanacağım.

İroni
Pastiş
Parodi

Hazırlayan: *Gökhan ÇEVİK*

5. ÜNİTE : **ROMAN > Sözcük Türleri > Zamirler**
Kavram : Zamirler
Genel Beceriler : Bilgi Okuryazarlığı Becerisi
Alan Becerileri : Yazma Becerisi

Çalışmanın Adı	**TABLOLARLA ZAMİRLER**	20 dk.
Çalışmanın Amacı	Metindeki zamirlerin işlevlerini belirleyebilme.	

Yönerge: *Aşağıdaki metninleri okuyunuz. Metinlerden hareketle soruları cevaplayınız.*

DOKUZUNCU HARİCİYE KOĞUŞU

I. Metin

Hepsi konuşmadan, sür'atle işlerini yapıyor: Asistanlar deftere bir şeyler yazıyorlar, camlı dolapları karıştırıyorlar, hastabakıcılar benimle meşgul ve tımarcı yerdeki kanlı pamukları süpürüyor.

II. Metin

Son senelerde Paşa iyice ihtiyarladı. Konuşması ağırlaşmıştı ve bazı, konuşurken uyuyordu. Ben ona eğlenceli romanlar götürürdüm ve geceleri okurdum. Kanepeye yatar, arada bir, çocukluğumda çok işittiğim kahkahalarından birini atardı. Ben, son senelerde işitmez olduğum bu kahkahaları duymak için ona tuhaf romanlar okumaktan zevk alırdım. Ben de onu çok severdim. *M. Lavaredin kırk beş parası*, *Çalgıcının seyahati* romanları onu güldürmüştü. *Çalgıcı*'yı iki defa okudum. Nüzhet'e edebî romanlar götürürdüm. Biz babasıyla otururken o, odasına çıkıyor ve bunları kendi başına okuyordu.

III. Metin

— Ben bu adamı düşünüyordum, dedi.

— Hangisi o?

— İşte... O doktor Ragıp mı nedir? Hani beni isteyen adam.

— Ey?

— Ben onunla evlenirsem ne olur? diye düşündüm.

— Ne mi olur? Bilmem?

Bunu gayet tabiî ve kayıtsız söylemeye çalışmıştım; hattâ alâkamı gizlemek için yastığımın altındaki mendilimi aramakla meşgul görünüyor, mendil bir iki defa elime geçtiği halde bulamamış gibi yapıyordum. Susmaya mecbur oldu.

IV. Metin

Ben minderin üstünde arka üstü yatıyorum; etrafımın telâşını seyrederken kendimi unutuyorum. Hattâ bazı kendimi hepsinden fazla sakin buluyorum, fakat bu kalabalıklar dağılıp da felâketimle başbaşa kalınca; dehşet. Vücudumun büyük bir parçasını kaybetmek hayaline bir saniye katlanamıyorum, içime baygınlıklar geliyor, ellerimle hasta bacağı tutuyorum ve onun ölümünü kendi ölümümden daha dehşetli buluyorum.

Peyami Safa, Dokuzuncu Hariciye Koğuşu
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

1. Metinlerden hareketle zamirlerle ilgili tabloda verilen boşlukları tamamlayınız.

Cümleler	Zamir	Zamir Türü
Ben minderin üstünde arka üstü yatıyorum.	Ben	Kişi Zamiri
Ne mi olur? Bilmem?		
Etrafımın telâşını seyrederken kendimi unutuyorum.		
Hepsi konuşmadan, sür'atle işlerini yapıyor.		
Bunları kendi başına okuyordu.		

2. Aşağıdaki tabloda verilen ifadeleri doğru ya da yanlış olarak işaretleyiniz.

Cümleler	D	Y
I. Metinde işaret zamiri kullanılmıştır.		
III. Metinde soru anlamı bir zamirle sağlanmıştır.		
Tüm metinlerde kişi zamiri kullanılmıştır.		
Dönüşlülük zamiri sadece IV. Metinde kullanılmıştır.		
Metinlerin hiçbirinde belgisiz zamir kullanılmamıştır.		
II. Metinde kişi zamiri kullanılmamıştır.		

3. Aşağıdaki tabloda verilen sözcükleri soru zamiri olarak cümle içinde kullanınız.

Sözcükler	Cümleler
Ne	
Kim	
Hangi	
Nereye	

5. ÜNİTE	***: ROMAN > Sözcük Türleri > Zamirler***
Kavram	*: Zamirler*
Genel Beceriler	*: Bilgi Okuryazarlığı Becerisi*
Alan Becerileri	*: Okuma Becerisi*

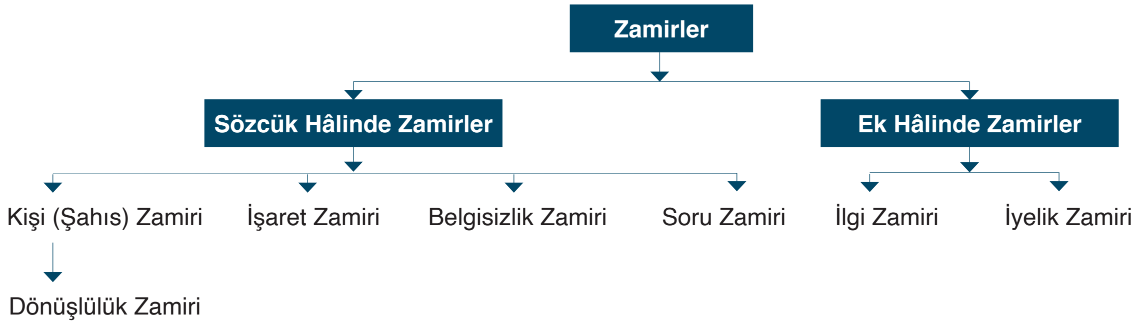
Çalışmanın Adı	**ZAMİRLERİ ÖĞRENİYORUM**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*İsmin yerini tutan sözcük veya söz öbeğini fark edebilme.*	

Yönerge : *Aşağıdaki etkinlikleri sorulardan hareketle uygun bir biçimde tamamlayınız.*

1. Aşağıdaki altı çizili sözcüklerin cümlede hangi kelime veya kelime gruplarının yerini tuttuğunu yazınız.

a)	Ahmet ve Kerem marketten üzüm ve peynir alıp parka gittiler, parkta onlardan başka kimse yoktu.	
b)	Sınıftaki bazı öğrenciler düşük not aldı, bu duruma kimi üzüldü, kimi bunu hiç umursamadı.	
c)	Kutudaki güvercinler büyüyünce bazılarını doğaya bırakmayı düşündü.	
ç)	Öğrencilerimizin sınavı çok iyi geçmiş, hiçbiri sınav salonundan erken çıkmamış.	
d)	Bütün bunları o, çok önceden bize söylemişti; bu konuda yine haklı çıktı Yılmaz Bey.	

2. Aşağıdaki kavram haritasını inceleyerek bu cümlelerde geçen altı çizili zamirlerin türlerini yanına yazınız.

a) Böylesine soğuk bir havada o sıcak sohbetinle kimleri rahatlattın, bir bilsen…	
b) Atalarımız, "Kendi düşen, ağlamaz." sözünü kolayına söylememiş.	
c) Servis müdürü, olayın detaylarını bize yarın açıklayacak.	
ç) Sizin gibi değerli bir insana böylesini layık görmeleri benim bile canımı sıktı.	
d) Bazıları, yılın sonunda girecekleri sınavın önemini kavrayamamış.	
e) Yakında bu şehre can dostumuz Oğuz'un da geleceğini kendin söyledin.	
f) Dünyanın gizemi yavaş yavaş ortaya çıkıyor ama Mars'ınki hâlâ çözülemedi.	
g) Bu evrakı diğer belgelerin arasına koydum, artık onu kimse bulamaz.	
ğ) Çocuklarla geçen yılın mayısında buraya gelmiştik.	
h) Bunca olaydan sonra hiçbirinizin yüzünü dahi görmek istemiyorum.	

3. Verilen bilgi kutucuklarından hareketle bu cümlelerde geçen altı çizili eklerin görevlerini yanına yazınız.

Bilgi Notu

- İlgi zamiri olan -ki, kendinden önceki kelimeye bitişik yazılır ve isim tamlamasındaki tamlananın yerini tutar.
- Sıfat yapım eki olan -ki (aidiyet eki), kendinden önceki kelimeye bitişik yazılır ve üstüne eklendiği sözcüğü sıfata dönüştürür.

Bilgi Notu

- İyelik eki (iyelik zamiri) olan -i, -ı, -u, -ü; isim soylu sözcüklere gelerek eklendiği sözcüğün kime veya neye ait olduğunu bildirir. Bu eki üstlenen sözcüğün önüne "onun" sözcüğü getirildiğinde cümle anlamlı olur.
- Belirtme (yükleme) hâli olan -ı, -i, -u, -ü; isim soylu sözcüklere gelerek eklendiği sözcüğü fiile ve fiilimsiye bağlar. Bu eki üstlenen sözcüğün önüne "onun" sözcüğü getirildiğinde cümle anlamsız olur.

a)	Ahmet'in iş ahlakıyla ilgili eksikliklerinin olduğunu biliyoruz ama bizim***ki*** bunu asla kabul etmiyor.	
b)	Önümüzdeki ayın son haftasında öğretmenler***i*** önemli bir seminere davet edeceğiz.	
c)	Çocuğ***u***, küçüklükten belliydi, çok önemli mevkilere gelmiş.	
ç)	Önemli olan şey, bu niteliklerin bizim kültürümüz içinde***ki*** yeridir.	
d)	Adana'nın doğal güzellikleri ile Rize'nin***ki*** farklı özellikler taşır.	

6. ÜNİTE : ***TİYATRO > Tiyatro (Tiyatro türleri nelerdir?) Tiyatro***
Kavram : *Tiyatro*
Genel Beceriler : *Bilgi Okuryazarlığı Becerisi, İletişim Becerisi*
Alan Becerileri : *Okuma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**TİYATRONUN KAYNAKLARI**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Tiyatro terimlerini kavrayabilme.*	

Yönerge: *Aşağıdaki metni okuyunuz. Metinden hareketle soruları cevaplayınız.*

Yunanca theatron, yani "görme yeri" anlamına gelen tiyatro, bağ bozumu tanrısı Dionysos adına yapılan dinsel törenlerden doğmuştur. İlk tiyatro şenliği MÖ 534 yılında Atina'da yapılmıştır.
(…)
Anadolu'da ise modern tiyatro öncesinde geleneksel Türk tiyatrosunun egemen olduğu bilinir. Köy seyirlik oyunları, meddah, Karagöz, orta oyunu gibi türlere ayrılan geleneksel Türk tiyatrosu, Tanzimat sonrasında da bir süre devam eder fakat değişen hayat şartlarıyla birlikte varlığını sürdüremez. Batılı anlamda tiyatro Türk edebiyatına Tanzimat'la birlikte Avrupa'dan gelir. Tanzimat sanatçıları Batı'dan çeviriler yapar. Bu dönemde İbrahim Şinasi, ilk Türkçe oyun olan *Şair Evlenmesi*'ni yazar; Ahmet Vefik Paşa, Molière'den (Molyer) uyarlamalar yapar. Millî Edebiyat ve Cumhuriyet Dönemi'nde tiyatro farklı anlayışlarla gelişmesini sürdürüp günümüze kadar gelir.

David Wilers, Cristine Dymkowski, Tiyatro Tarihi
Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.

MODERN TİYATRO

TRAJEDİ: Kökeni eski Yunan edebiyatına dayanır. Seyircide heyecan, korku ve acıma hissi uyandırma amacı güder. Eğitimli ve soylular arasından seçilen insanlar konu edilir. Kaba ve çirkin sözlere yer verilmez. Üç birlik kuralına uyulur.

KOMEDİ: Hayatın ve insanların gülünç yanlarını sergiler. Amaç, güldürürken düşündürmektir. Her türlü söze ve kabalığa yer verilir. Kahramanlar halktan kişilerdir. Üç birlik (bir olay, bir gün, bir mekân) kuralına uygun yazılır.

DRAM: Trajediyle komediyi bir araya getiren tiyatro çeşididir. Konuları tarihten ve hayatın acıklı veya gülünç, çirkin veya güzel hemen her olayından alabilir. Üç birlik kuralına uyma zorunluluğu yoktur.

Efes Antik Tiyatrosu

1. Aşağıdaki bilgilerin karşılarına doğru/yanlış (D/Y) uygun olanı yazınız.

a) Trajedi ve komedilerde olaylar en çok 24 saat içinde geçer.	
b) Trajedi ve komedilerde olaylar aynı yerde geçer.	
c) Dram türünde yalnızca bir tek olay olmak zorundadır.	
ç) Trajedi türünde ara sıra halktan kişiler de oyunda yer alabilir.	
d) Modern tiyatronun kaynaklarına Anadolu'da da rastlanmaktadır.	

KARAGÖZ

Geleneksel gölge oyunumuzdur. Deve derisinden yapılan, ”tasvir” denen figürlerin oynatılarak perde üzerinde canlandırılmasına dayanır. Karagözün oynandığı meydana “Küşteri Meydanı” denir.

Karagöz oynatıcıları da “hayalî”, “hayalbaz”, “hokkabaz”, “Karagöz-cü” adlarını alır. 4 bölümden oluşur: Mukaddime-muhavere-fasıl-bitiş. Güldürü ve şive taklitlerine dayanır. Yazılı metinleri yoktur, doğaçlamaya (tuluata) dayanır.

ORTA OYUNU: Karagözün perdeden meydana inmiş biçimidir. Kol oyunu, meydan oyunu gibi adlar almıştır. Orta oyunu meydanına “palanga” denir. Dekor olarak “yenidünya” denen bir paravana ile “dükkân” denen tezgâh veya birkaç iskemle kullanılır. Karagöz gibi yazılı metni yoktur, doğaçlamaya dayanır; şive taklitlerine yer verilir. Ana kahramanlar, Kavuklu ve Pişekâr’dır. Kavuklu, Karagöz’e; Pişekâr da Hacivat’a benzer özellikte tiplerdir. Karagöz’de olduğu gibi orta oyunu da “mukaddime-muhavere-fasıl-bitiş” olmak üzere 4 bölümden oluşur.

MEDDAH: Bilinen hikâyelerin tek kişi tarafından canlandırılarak anlatılmasına dayanır. Günümüzdeki karşılığı stand-up gösterileridir. Meddah, aksesuar olarak mendil ve baston kullanır. Doğaçlamaya ve şive taklidine dayalı gösterilerdir. Meddaha verilen bir diğer ad da “kıssahan”dır.

KÖY SEYİRLİK OYUNLARI: İnsanların düğünlerde, kış gecelerinde eğlenmek amacıyla sergiledikleri oyunlardır. Doğaçlamaya dayanır. Özel bir sahne ya da dekor yoktur.

2. Geleneksel Türk tiyatrosu ile modern tiyatro karşılaştırıldığında sizce aralarındaki en önemli fark nedir? Açıklayınız.

....
....
....
....

3. Namık Kemal; “Bir milletin güzel söyleyiş kudreti, edebiyatında; edebiyatın da en canlı ifadesi, tiyatroda belli olur.” sözüyle tiyatroyu diğer edebiyat türlerinden fazla önemsediğini belirtmiştir. Bunun nedeni sizce nedir? Açıklayınız.

....
....
....
....

6. ÜNİTE : ***TİYATRO > Tiyatro Türleri > Modern Tiyatro***
Kavram : *Trajedi, Komedi, Dram*
Genel Beceriler : *Bilgi Okuryazarlığı Becerisi, İletişim Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**HAYATTAN SAHNEYE**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Modern tiyatro türlerinin özelliklerini açıklayabilme.*	

Yönerge: *Aşağıdaki bilgi haritasını inceleyiniz ve verilen metinleri okuyunuz. Bilgi haritasından ve metinlerden hareketle soruları cevaplayınız.*

MODERN TİYATRO

TRAJEDİ

- Konusunu tarihten ya da mitolojiden alır.
- Kahramanları tanrılar ya da soylu kimselerdir.
- Kaba sayılan sözlere yer verilmez.
- Çirkin olaylar (cinayet, kavga vs.) seyircinin gözü önünde gerçekleştirilmez.
- Üç birlik kuralına (yer, zaman ve olay) uyulur.

KOMEDİ

- Konusunu günlük hayattan, sosyal olaylardan seçer.
- Kahramanları sıradan insanlardır.
- Üslupta kusursuzluk aranmaz.
- Çirkin, kaba olaylar seyircinin gözü önünde işlenir.
- Üç birlik kuralına uyar.

DRAM

- Konusunu günlük hayattan ya da tarihten alır.
- Hem acıklı hem komik olaylar aynı oyunda iç içe bulunur.
- Kahramanlar hem soylulardan hem sıradan insanlar arasından seçilir.
- Üç birlik kuralına uymak zorunda değildir.
- Her tür olay seyircinin karşısında gerçekleştirilebilir.

1. Aşağıdaki metnin hangi tiyatro türüne ait olduğunu gerekçesiyle birlikte yazınız.

PERSLER

(…)

DARİUS (DARYUS)

Öyleyse onlar bu büyük unutulmaz

felaketin sorumluları, hiçbir yıkım böylesine

boşaltmamıştı Susa kentini, Zeus tek bir kişiye koyun sürüleri yetiştiren bu Asya'yı

yönetmek şerefini bağışlayıp, eline

krallık asasını verdiği günden beri.

(…)

KORO BAŞI

Peki, ey Han Darius (Daryus), ne demeye getirirsin sözü?

N'etsek de kurtulsak bundan, Pers ulusu?

(…)

Aiskhülos (Eshilos), Persler

(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....

MASALAR

(…)

Ertan : Şaziye Hanım ortalarda yok, daha gelmedi galiba…

Meral : Bu sabah dişçide…

Ertan : Dün sabah hastanedeydi, bu sabah dişçide, her gün gidecek bir yer buluyor maşallah! Arada bir sabah da daireye uğrasa bari…

Meral : Onun masasını da yerinden kaydırdılar… Bakalım gelince ne yapacak?

Akif : Biraz gürültü eder herhalde…

Esin : Sadece biraz mı? (Gülüşürler.)

Ertan : Ağabey, kıyameti koparacak desene şuna! (Hüseyin ile Bekir, sağdaki odaya yeni şefin masasını getirirler.)

Hüseyin : (Dışardan) Kaldır kaldır, sola yatır!..

Bekir : Yatırırım görmez misin?

Hüseyin : (Dışardan) Yürü!..

Bekir : Ben yürürüm, sen de yürü…

Hüseyin : (Odaya girer.) Doğrult! Sıkı tut!

Bekir : Ben işimi bilirim, bak sen kendi işine… (Masayı kapıdan geçirirler.)

Hüseyin : Yürüsene be, Allahlık!..

(…)

Necati Cumalı, Bütün Oyunları 1
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

2. Yukarıdaki metnin türünü ve metinde bulunan türe ait özellikleri aşağıdaki tabloya yazınız?

METNİN TÜRÜ	METİNDE BULUNAN TÜRE AİT ÖZELLİKLER

3. Komedilerin kahramanlarının soylulardan ve tanrılardan değil de sıradan insanlardan seçilmesinin nedeni ne olabilir? Yazınız.

6. ÜNİTE : ***TİYATRO > Tiyatro Terimleri > Tiyatro Terimleri***
Kavram : *Tiyatro Terimleri*
Genel Beceriler : *Bilgi Okuryazarlığı Becerisi, Yaratıcı Düşünme ve İnovasyon Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**TİYATRO TERİMLERİ**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Tiyatro terimlerini ayırt edebilme.*	

Yönerge : *Aşağıdaki tabloyu inceleyiniz. Tablodan hareketle soruları cevaplayınız.*

Adaptasyon	1. Tiyatro için hazırlanmış bir yabancı oyunu, yöresel koşullar göz önüne alınarak uygun biçimde kendi diline çevirmek, çıkartmalar ve eklemeler yapmak. 2. Bir romanı ya da öyküyü sahne için yeniden düzenleme, derleme. 3. Uyarlama.
Aksesuar	Oyuncunun, dekor gereğiyle kullandığı eşyalar; dekora yardımcı olacak küçük parça eşyalar, sahne takımları.
Diyalog	Oyundaki iki ya da daha çok kişinin konuşması.
Figüran	Bir oyunun kalabalık sahnelerini doldurmak için kullanılan konuşmaya katılmayan ya da yalnız birkaç sözcük söyleyen kişi.
Jest	Rol gereği yapılan el, kol ve beden hareketleri.
Kulis	Sahne gerisinde oyuncuların oyuna hazırlandıkları ve sahneye çıkış sırasını bekledikleri yer.
Mimik	Duyguları, düşünceleri belirtecek biçimde yüzde beliren kımıldanışlar, hareketler.
Monolog	1. Bir oyunda, kişilerden birinin kendi kendine yaptığı konuşma. 2. Bir kişinin dinleyicilere anlattığı, genellikle güldüren olay.
Pandomim	Sözsüz oyun.
Perde	1. Bir sahne eserinin büyük bölümlerinin her biri. 2. Sahneyi seyirciye açan ve kapatan kumaş parçası.
Piyes	Oyun.
Replik	1. Oyuncunun, sözü karşısındakine bırakırken söyleyeceği son söz. 2. Oyunda, karşısındakinin sözüne gerekli karşılığı verme.
Suflör	Oyunculara, rollerinde unuttukları sözleri izleyicilere duyurmadan söyleyip hatırlatan erkek.
Tirat	Bir tiyatro oyununda oyuncuların bir defada söylediği parça.
Tuluat	1. Yazılı metin dışı, içe doğduğu ve akla geldiği gibi hareket etmek, söz söylemek. 2. Doğaçlama.

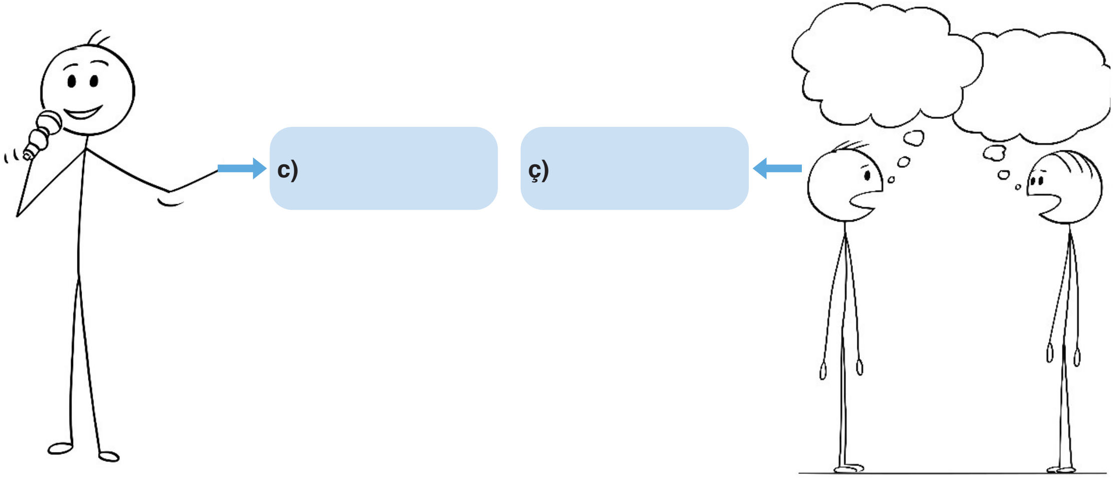
1. Aşağıdaki görsellerin hangi tiyatro terimi ile ilgili olduğunu yanlarındaki alana yazınız.

a)

b)

2. Aşağıda verilen karikatürdeki kişi ne yapmaktadır? Bu kişinin tiyatrodaki görevi nedir? Açıklayınız.

3. Aşağıdaki tabloda yer alan adaptasyon, aksesuar, figüran ve replik terimlerini birer cümlede kullanınız.

adaptasyon	
aksesuar	
figüran	
replik	

Hazırlayan: *Dr. Mustafa EREN*

6. ÜNİTE : ***TİYATRO > Tema ve Konu > Tiyatroda Tema ve Konu***
Kavram : *Tema ve Konu*
Genel Beceriler : *Bilgi Okuryazarlığı Becerisi*
Alan Becerileri : *Okuma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**RUH VE BEDEN**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Tema ve konunun özelliklerini açıklayabilme.*	

Yönerge*: Aşağıdaki metni okuyunuz ve kavram haritasını inceleyiniz. Soruları metne ve kavram haritasına göre cevaplayınız.*

AH ŞU GENÇLER

(…)
V. TABLO
(Anne, Kız, Koro, 1. Oyuncu)
ANNE — Ah Nebiş… Gel kızım gel.
KIZ — Ne oldu anne?
ANNE — Talih kuzusu İbrahim, başımıza kondu.
KIZ — Kim bu İbrahim?
ANNE — İbrahim. İbo. Süper İbo. Her eve lazım.
KIZ — Ne istiyor?
ANNE — Seninle evlenmek. İbo'yu şimdi al, kazan.
KIZ — Özelliği ne?
ANNE — Hiç sorma kızım. İbo'da atlar, katlar, yatlar, milyonlar var, milyonlar.
KIZ — Acaba akıllı mı?
ANNE — Zengin, hırslı.
KIZ — Genç mi, yakışıklı mı, anlayışlı mı?
ANNE —Para babası.
KIZ — Ya mutlu olamazsak.
ANNE — İbo'yla her şey daha güzel.
KIZ — Bilmem ki…
ANNE — Düşünme kızım. İbo'dan üstünü yok.
KORO — İ
ANNE — İyi.
KORO — B
ANNE — Becerikli.
KORO — O
ANNE — Olgun.
KORO — İİİBOOO…
ANNE — Süpürür, döver.
KORO — İbo, İbo, İbo.
ANNE — Genç İbo, iyi damattır.
KORO — Ram para pam pam pampam.
(…)

Turgut Özakman, Bütün Oyunları 3

Kişiler, olay, durum, konuşulanlar ve çatışmalar konuyu oluşturur.	Çatışmalardan ortaya çıkan ana duygular veya ana düşünceler temayı oluşturur.
İçeriğin görünür, açık yanıdır.	İçeriğin görünmeyen, örtük yanıdır.
Metnin iletisini şekillendiren bağlamdır.	Okura ulaşmasını istediğimiz iletidir.
Metnin bedeni gibidir, somuttur.	Metnin ruhu gibidir, soyuttur.
Genellikle yereldir.	Evrenseldir.
Özeldir.	Geneldir.

1. Metnin çatışmasını yazınız.

....
....
....
....
....

2. Metnin konusunu ve temasını yazınız.

Konu: ....
....
....
....
....

Tema: ....
....
....
....
....

Hazırlayan: *Osman ŞEN*

6. ÜNİTE : ***TİYATRO > Yapı Unsurları > Tiyatronun Yapı Unsurları***
Kavram : *Dramatik Örgü, Şahıs Kadrosu, Zaman, Mekân, Çatışma*
Genel Beceriler : *İletişim Becerisi, Yaratıcı Düşünme ve İnovasyon Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi, Temsil Etme/Sunma Becerisi*

Çalışmanın Adı	YÖNETMEN SENSEN	20 dk.
Çalışmanın Amacı	Tiyatrodaki yapı unsurlarını çözümleyebilme.	

Yönerge*: Aşağıdaki metni okuyunuz ve görseli inceleyiniz. Metinden ve görselden hareketle soruları cevaplayınız.*

TOMBALA

[Bir oda. Sağ dipte bir kapı. Mutfağa açılır. (…) Pencerenin solunda bir büfe. Üstünde irili ufaklı çerçeveler içinde kız, erkek genç kişilerin fotoğrafları. (…) bir yemek masası. Çevresinde kiminin bacağı, kimini arkalığı kırılmış on kadar iskemle. (…) geniş bir divan. O da iyice yıpranmış.
(…) Perde açıldığında geniş masanın bir ucunda çok yaşlı bir erkekle onun hemen yakınında çok yaşlı bir kadın oturmaktadır. Numara torbası erkeğin kucağında. Erkeğin gözünde gözlük, kadının kulağında bir işitme aracı vardır.]
(…)
YAŞLI ERKEK: (Torbayı bırakıp yerinden kalkar.) (…)
YAŞLI KADIN: Nereye gidiyorsun?
YAŞLI ERKEK: (Alçak sesle) Su içeceğim. (Mutfağa girer.)
YAŞLI KADIN: (Yüksek sesle) Kadayıfı bozma! Yarına Zühâl ile damat için hazırladım onu. (Daha yüksek sesle) Kadayıfa dokunma e mi?
YAŞLI ERKEK: (Elinde bir kâse ile geri gelir.) Ne kadayıfı?
YAŞLI KADIN: Dolabın altına saklamıştım. Buldun mu yine?
YAŞLI ERKEK: (Homurdanır.) Damatla Zühâl içinmiş! (Koltuklardan birine otururken, yüksek sesle) Yarın yemeğe gelmeyecekler, bilmiyor musun?
YAŞLI KADIN: Kim gelmeyecek?
YAŞLI ERKEK: Kızınla kocası işte. Yemeğe gelmeyecekler.
YAŞLI KADIN: Gelecekler. Geliriz, dedilerdi ya.
YAŞLI ERKEK: (…) Gelemeyiz, dediler. Bir süre ziyaretleri varmış.
(…)
YAŞLI KADIN: Saat kaç?
(Çektiği bir başka numarayı okur.) Seksen sekiz!
YAŞLI KADIN: Sekiz mi?
YAŞLI ERKEK: (… saate yakından bakar, döner.) Yedi.
YAŞLI KADIN: A, yedi mi? Bende var! (Hemen bir numarayı kapar.)
YAŞLI ERKEK: (Kadının kapadığı numarayı açar.) Çıkan numara değil. Saati sormadın mı?
YAŞLI KADIN: Yaa, öyle mi? (Suratı asılır.) Demek saat yedi. Durmuş mu?
YAŞLI ERKEK: Hayır niye dursun? (Yeniden bir numara çeker, okur.) Kırk beş!
(…)
YAŞLI ERKEK: Çinko dedim.
YAŞLI KADIN: Kaçıncı çinko?
YAŞLI ERKEK: Kaçıncı olacak? Birinci işte!
YAŞLI KADIN: Aa, ne çabuk! Oku bakayım.
YAŞLI ERKEK: Kendin de bak. On üç, otuz sekiz, kırk beş, yetmiş iki, seksen sekiz.
YAŞLI KADIN: (…) Seksen sekiz çıktı mı?
YAŞLI ERKEK: (…) Çıktı tabii… İşte bak. Burada.
YAŞLI KADIN: Niye okumadın peki?
(…)
YAŞLI ERKEK: (Öfkeli)Yine cınıma! Çinko dedim, cınıyorsun! Okumaz olur muyum? Hem okudum hem de… (… Boğulurcasına öksürmeye başlar.)
YAŞLI KADIN: Duymadıysam, daha iyi bağırsaydın. Duymamı istemiyorsun da ondan böyle… (Erkek daha da boğulurcasına…)
YAŞLI KADIN: (Durumu birden anlar.) Ay, dur!... (… Kadın acele yerinden kalkar. Erkeğin arkasına pat pat vurur.) Niye bağırıyorsun? Hem çenen durmuyor hem bağırıyorsun! Geçti mi? Geçti mi? (...)
YAŞLI ERKEK: (Somurtkan) Çinko dedim.
YAŞLI KADIN: Çinko dedin ya.
YAŞLI ERKEK: On kuruşumu isterim!
YAŞLI KADIN (…) Al. Al işte on kuruşun. (Kocasını zorla şenlendirmeye çalışır.) Çinko

dedin bak. Kötü mü? On kuruş kazandın. Hadi bakalım ikinci çinko kime kısmet… (…) Yaa… Hadi gelsene.

(…)

YAŞLI ERKEK: Oynamayacağım. (Masadan uzaklaşır.)

YAŞLI KADIN: (Kırılmıştır.) Oynama. Sanki bir şey! Zaten hep böyle yaparsın.

(…)

(Yerlerine otururlar. Bir süre sessizlik. Sonra erkek, geçer, tombala oynarken oturduğu ilk yere oturur.)

YAŞLI KADIN: (…) Niye oturdun oraya? (Geçer. Tombala oynarken oturduğu ilk yerine oturur.) Benim yerim hep burası. Burası değil mi?

(…) YAŞLI KADIN: Hadi çeksene.

(Erkek torbadan tek tek numaraları çeker. Çektikçe okur. Baştaki aynı oyun sürer.)

Adalet Ağaoğlu, Toplu Oyunlar

Kelime Dağarcığı:

cınımak: Oyunbozanlık yapmak.

1. Oyun iki kişilik olmasına rağmen diyaloglarda adı geçen kişiler de vardır. Oyuncu kadrosunu üçe çıkararak bu kişilerden birini oyuna nasıl dâhil edebilirsiniz? Açıklayınız.

....
....
....

2. Dramatik örgüdeki en güçlü çatışmanın doruk noktasında gerilimi artıran bir efekt kullanmak isteseniz bu eyleme oyunun hangi bölümünde geçerdiniz?

....
....
....

3. İzleyiciye olayların günümüzde gerçekleştiğini düşündürmek için oyunda ne tür değişiklikler yaparsınız? Bu farklı unsurlar, zaman kavramı yanında mekân kavramını da ilgilendiriyor mu?

....
....
....

4. Bir yönetmen olarak oyuna mekânla ilgili parantez içi ifadelerde yer almayan eklemeler de yapabileceğinizi unutmadan sahneyi tasarlayınız. Tasarımınızı aşağıdaki boşluğa çiziniz.

7. ÜNİTE : ***BİYOGRAFİ/OTOBİYOGRAFİ > Biyografi/Otobiyografi/Monografi > Biyografi/Otobiyografi/Monografi***
Kavram : *Biyografi/Otobiyografi/Monografi*
Genel Beceriler : *Bilgi Okuryazarlığı Becerisi, İletişim Becerisi, Yaratıcı Düşünme ve İnovasyon Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**BİYOGRAFİ/OTOBİYOGRAFİ VE MONOGRAFİ**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Biyografi, otobiyografi ve monografi türlerinin özelliklerini açıklayabilme.*	

Yönerge: *Aşağıdaki bilgi haritasını inceleyip metinleri okuyunuz. Bilgi haritası ve metinlerden hareketle soruları cevaplayınız.*

Biyografi (Yaşam Öyküsü)	Otobiyografi (Öz Yaşam öyküsü)	Monografi
Bilim, sanat, edebiyat, siyaset, spor vb. alanlarda ün kazanmış kişilerin hayat hikâyelerinin anlatıldığı yazılardır.	Bilim, sanat, edebiyat, siyaset, spor vb. alanlarda ün kazanmış kişilerin, hayat hikâyelerini kendilerinin anlattığı yazılardır.	Ünlü bir kişinin hayatı, mizacı, eserleri ve başarıları ayrıntılı bir şekilde ele alınır.
Tarafsız ve gerçekçi bir tutum izlenir.	Kişi, yaşam deneyimlerini öznel bir bakış açısıyla anlatır.	İncelemeye konu olan kişi, eser, sanatsal veya tarihî olay o ana dek gizli kalmış tüm yönleriyle incelenir.
Dolaylı anlatım vardır.	Doğrudan anlatım vardır.	Herhangi bir konu üzerinde bir yönteme bağlı kalınarak yapılan incelemelere de monografi denir.
Belge ve tanıklardan yararlanılır.	Aile büyükleri, çevre, kişinin kendi hafızası, resim ve belgelerden yararlanılır.	
Kronolojik sıra izlenir.	Kronolojik sıra izlenir.	

NAMIDİĞER İRFAN KÜLYUTMAZ

(…)

Ve tren yolculukları... Babasının sık sık tayini çıktığı için Kurtalan'a kadar bütün istasyonların adlarını bir çırpıda sayabilen küçük Hilmi, "bir şehrin yerlisi" olmaya fırsat bulamayan memur çocuklarındandır. Orhangazi'de başladığı ilkokulu Terme'de, ortaokulu Siirt'te bitirir. Yahya Bey, son olarak tayin edildiği Şebinkarahisar'ın iklimi sağlığını olumsuz etkileyince emekliliğini isteyip yerleşmek kararıyla memleketi Siirt'e göç eder.

(…)

Siirt'te lise bulunmadığı için kısa bir süre sonra Yavuz ailesine tekrar yol görünür. Ya Diyarbakır'a, ya İstanbul'a taşınılacaktır. Yahya Hikmet Bey, Hilmi'yi Galatasaray'da okutmak istediği için İstanbul'u tercih eder. Ve Kıztaşı'nda kiraladıkları eve yerleşirler. O yıl liseler dört yıla çıkarılmıştır. Üstelik Galatasaray'ın hazırlık sınıfı da vardır; beş yıllık lise tahsili Hilmi'nin gözünde büyür ve babasına lisan öğrenme sözü vererek Kabataş Erkek Lisesi'ne paralı yatılı olarak girer. Şanslıdır, çünkü burada Behçet Necatigil gibi bir edebiyat öğretmeninin "tehzib"inden geçecektir. Hilmi Yavuz'un bir şair ve kültür adamı olarak hamurunda, Necatigil mayası vardır dersem, abartmış olmam. Antik mitolojiye ve İslamî menakıba düşkünlüğü, divan şiiri zevki ve dile tasarrufunda, gerçekten bu seçkin edebiyatçının derin izlerini hemen seçebilirsiniz.

(…)

Beşir Ayvazoğlu; "Hilmi Yavuz", Defterimde 40 Suret
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

SİYAH KADİFE TAVAN

(…)

—Evet, evet, demişti annem; olur şey değil, sendeki hâfıza!..

Devam etmiştim:

—Galiba İstanbul'a gelen ilk otomobillerden birini babam satın almıştı. Bahçede otomobilin tekerlekleri, takozlarla hafifçe havaya kaldırılmıştı. Muayene mi, tamir mi bir şeyler yapıyorlardı. Gizlice arabanın altına girip âletlerini kurcalamaya başlamıştım. Üç dört yaşında var mıydım, yok muydum, bilmem! O sırada motoru işlettiler. Tekerleğin pul pul demirli lâstiği başıma çarptı ve derin bir yara açtı. Kanlar içinde yere serildim.

Annem haykırmıştı:

—Sus, sus! O meseleden büyükbaban, az kaldı hepimizi öldürecekti. Günlerce yatakta kaldın!

60 küsûr yıllık yaranın izini, sağ kaşımın üstünde, alnımın sağ yanında taşıyorum. Yara izi alnımda, fakat o günler nerede?..

Necip Fazıl Kısakürek, O ve Ben
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

1. a) Yukarıdaki metinlerden hangisi biyografi, hangisi otobiyografi türüne örnek olabilir?

....
....
....
....
....

b) Sizce ünlü birinin hayat hikâyesini başkasından veya kişinin kendisinden öğrenmek arasında ne fark vardır? Açıklayınız.

....
....
....
....
....

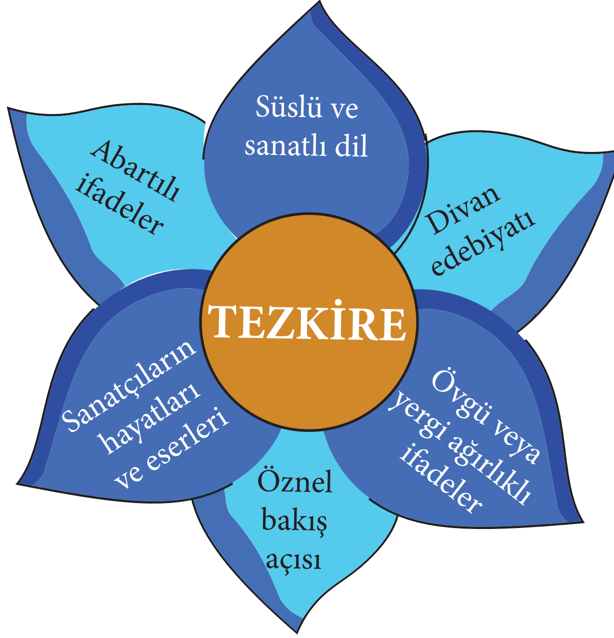
2. Türk dili ve edebiyatı dersinde her ay iki kitap tanıtımı yapılan 9/B sınıfında Begüm eserlerini çok beğendiği bir şairin otobiyografisini, Ali ise hayran olduğu bir basketbolcunun biyografisini sunacaktır. Sizce Begüm ve Ali, arkadaşlarına neden bir biyografi ve otobiyografi kitabı tanıtmayı tercih etmişlerdir? Açıklayınız.

....
....
....
....
....

7 ÜNİTE : **BİYOGRAFİ > Otobiyografi > Tezkire**
Kavram : *Tezkire*
Genel Beceriler : *Bilgi Okuryazarlığı Becerisi, İletişim Becerisi*
Alan Becerileri : *Okuma ve Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**YAŞAM ÖYKÜLERİ**	20 dk.
Çalışmanın Amacı	Tezkirenin özelliklerini açıklayabilme.	

Yönerge: *Aşağıdaki metni okuyunuz. Metinden hareketle soruları cevaplayınız.*

MECALİSÜ'N-NEFAİS'TEN

Mîrzâ Big: İnsâniyyet ve hoş ahlâkılıkda Horasan ve Semerkand mülkide yegâne irdi. Ve tab u fehm ü atar u tutarda bu iki mülk yigitleri arasıda serâmed-i zamâne. Zihni dikkat ü me'ânî nükûdıdın ganî irdi. Ve tab'ı bu nev ta'rîflerdin müstagnî. Bu matla anıngdur kim:

Közüngni belâ kara boluptur

Kim cânga kara belâ boluptur

Zü'l-kâfiyeteyndür. Ve kâfiyeleri tard u aks kim cevâb aytmak bu fakîr kaşıda muhâlâtdındur. Egerçi anıng tilige bu nev ebyât köp öter irdi ammâ hergiz pervâ kılıp bir yirde bitimes irdi. Bu matlaın fakîr tüketip anıng yâdgârı dîvânıda bitipmin. Hayf u yüz ming hayf ve dirîg u yüz ming dirîg kim hayât çeşmesidin sîr-âb bolmadı. Ve ömri nahli mîvesidin bâr yimedi. Mezârı Semerkand mahfûzasıda Ahmed Hâcı Big sellemehullah medreseside müte'ayyen medfenleridür. Mekânı ravza-i cinân ve rûhıga firdevs-i a'lâda mekân bolsun!

Mustafa İsen, Eski Türk Edebiyatının Kaynaklarından Şair Tezkireleri
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

Günümüz Türkçesiyle

Mirza Bey: İnsanlıkta ve güzel ahlakta Horasan ve Semerkant mülkünde eşsiz idi. Huy, anlayış ve debdebe bakımından bu iki ülke gençleri arasında zamanının önde gelenlerindendi. Zihni dikkat ve mana itibariyle zengindi ve yeteneği de tarife ihtiyaç göstermezdi. Bu matla onundur:

Gözün öylesine bela veren kara olmuştur ki adeta cana kara bela olmuştur.

Bu şiir çift kafiyelidir ve tard u aks tarzında olan kafiyelerine bu fakir (Ali Şir Nevayî) tarafından nazire yazılması mümkün değildir. Her ne kadar diline bu tür beyitler sıkça gelir idiyse de düşünüp bir yere kaydetmezdi. Bu matlaını fakir tamamlayıp onun yadigârı olan divanına dâhil ettim. Yazık, yüz bin yazık, eyvah, yüz bin eyvah ki hayat çeşmesinden susuzluğunu gideremedi ve ömrü fidanından meyve yiyemedi. Mezarı Semerkant içinde Ahmet Hacı Beg -Allah ona esenlik versin- medresesinde bilinen kabirlerdendir. Mekânı cennet bahçesi, ruhuna da Firdevs-i alâ mekân olsun!

tard u aks : *Bir mısra veya cümleyi iki parça hâlinde, ters yüz ederek söyleme sanatı.*
matla *: Gazel ve kasidenin ilk beyti.*

1. Aşağıdaki tabloda metinle ilgili bazı bilgilere yer verilmiştir. Bu bilgilerin doğru olup olmadığını ilgili yerleri işaretleyerek gösteriniz.

Bilgi	Doğru	Yanlış
Manzum ifadelere yer verilmiştir.		
Nesnel bir bakış açısıyla yazılmıştır.		
Sanatçının kişiliğinden ve edebî yönünden söz edilmiştir.		
Sanatlı ifadelere yer verilmemiştir.		
Sanatçıya yönelik yalnızca olumlu ifadeler kullanılmıştır.		
Yabancı kelime ve tamlamalara yer verilmemiştir.		

2. Okuduğunuz metin XV. yüzyıla ait bir tezkireden alınmıştır. Bu metnin günümüzdeki biyografilere benzeyen ve onlardan ayrılan yönleri nelerdir?

....
....
....
....
....

3. Tezkire yazarının kullandığı “İnsanlıkta ve güzel ahlakta Horasan ve Semerkant mülkünde eşsiz idi.”, “Zihni dikkat ve mana itibariyle zengindi ve yeteneği de tarife ihtiyaç göstermezdi.”, “Yazık, yüz bin yazık, eyvah, yüz bin eyvah ki hayat çeşmesinden susuzluğunu gideremedi.” gibi ifadeler tanıtılan kişiyle ilgili olarak okuyucuda bir ön yargı yaratabilir mi? Siz sevdiğiniz bir sanatçı için tanıtma yazısı yazacak olsaydınız nasıl bir üslup belirlerdiniz? Neden?

....
....
....
....
....

7. ÜNİTE : ***BİYOGRAFİ/OTOBİYOGRAFİ > Hâl Tercümesi, Öz Geçmiş/CV > Hâl Tercümesi, Öz Geçmiş/CV***
Kavram : *Hâl Tercümesi, Öz Geçmiş/CV*
Genel Beceriler : *İletişim Becerisi, Yaratıcı Düşünme ve İnovasyon Becerisi*
Alan Becerileri : *Okuma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**SİZCE HANGİ BÖLÜM ÖNEMLİ?**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Öz geçmiş/CV hazırlayabilme.*	

Yönerge: *Aşağıdaki bilgi haritasını ve öz geçmiş formu örneğini inceleyiniz. Bunlardan hareketle soruları cevaplayınız.*

Öz Geçmiş/CV Formu Örneği

Kişisel Bilgiler	
Adı soyadı: Serdar Kaya Hepgülümserler *Doğum yeri ve tarihi:* Manisa/19.12.1981	*Medeni durumu:* Evli (X) Bekâr ( ) *Askerlik durumu:* Yaptı (X) Yapmadı ( ) Muaf ( ) *Sürücü belgesi:* Yok ( ) Var (X) Sınıfı (B)
Eğitim Bilgileri	
İlkokul: Çaba İlköğretim Okulu (1987-1991) *Ortaokul:* Çaba İlköğretim Okulu (1991-1995) *Lise:* Manisa Lisesi (1995-1999) *Üniversite:* Celal Bayar Üniversitesi Elektrik-Elektronik Mühendisliği (1999-2003)	*Yüksek lisans:* Yıldız Teknik Üniversitesi Elektrik Müh. ABD Elektrik Tesisleri Yüksek Lisans Programı (2004-2006) *Doktora:* Ege Üniversitesi, Elektrik-Elektronik Mühendisliği Anabilim Dalı, Elektronik Bilim Dalı (2006-2010)
Yabancı Dil Bilgisi	
İngilizce	Konuşma: Orta ( ) İyi (X) Çok iyi ( ) Yazma: Orta ( ) İyi (X) Çok iyi ( )
İş Deneyimi	
Us Bilgisayar Sistemleri AŞ (2003-2006) Siper Güvenlik Yazılım Geliştirme AŞ (2006-2008) Acarca Akıllı Ev Aletleri AŞ (2009-2010)	
Nitelikler, Beceriler	
Bilgisayar bilgisi: Microsoft ofis programları, AutoCad, Python, Java, PHP, SQL, C++. *Sertifikaları:* KOSGEB İdaresi Başkanlığı Genel Girişimcilik Sertifika Programı. Yıldız Teknik Üniversitesi AutoCad Sertifika Programı. Anadolu Üniversitesi Bilgi Sistemi Tasarımı Sertifika Programı. İstanbul Boğaziçi Enstitüsü Office 365 Eğitim Paketi Sertifika Programı. *Yapılan projeler:* Küçük mutfak aletlerinin yazılımla akıllı hâle getirilmesi. Siber saldırılara karşı koruma kalkanı projesi. *İlgi alanları:* Elektronik, yazılım, enerji sistemleri.	
İletişim Bilgileri	
Adres: Kozgülü Mah. 9876 Sok. No.: 133/3 Yunusemre/MANİSA *Telefon:* 05611234875 *E-posta:* serdarkayagulumser@gmail.com	

1. Sizce yukarıdaki öz geçmiş formu örneğinde en önemli bölüm hangisidir? Açıklayınız.

....
....
....
....
....

2. Siz de aşağıdaki formu gelecek planlarınıza göre doldurunuz.

Öz Geçmiş/CV Formu Örneği

Kişisel Bilgiler	
Adı soyadı: *Doğum yeri ve tarihi:*	*Medeni durumu:* Evli ( ) Bekâr ( ) *Askerlik durumu:* Yaptı ( ) Yapmadı ( ) Muaf ( ) *Sürücü belgesi:* Yok ( ) Var ( ) Sınıfı ( )
Eğitim Bilgileri	
İlkokul: *Ortaokul:* *Lise:*	*Üniversite:* *Yüksek lisans:* *Doktora:*
Yabancı Dil Bilgisi	
İş Deneyimi	
Kurum veya kuruluş adı:	Göreve başlama tarihi/Görevden ayrılma tarihi
Nitelikler, Beceriler	
Bilgisayar bilgisi: *Sertifikaları:* *Yapılan projeler:* *İlgi alanları:*	
İletişim Bilgileri	
Adres: *Telefon:* *E-posta:*	

Hazırlayan: *Birkan OLGÜNER*

7. ÜNİTE : ***BİYOGRAFİ/OTOBİYOGRAFİ > Portre***
Kavram : *Portre*
Genel Beceriler : *Eleştirel Düşünme Becerisi*
Alan Becerileri : *Okuma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**PORTRE YAZISI**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Portre yazılarını ayırt edebilme.*	

1. Aşağıdaki metinleri uygun tanımlarla eşleştiriniz.

I. Metin

KARAKTERİNİN ANA ÇİZGİLERİ

(…)

"Çok defa sakal tıraşına önem vermeyen, bir Çinliyi andıran sarkık bıyıklı, güleç yüzlü bir genç adamdı. Üstü başı temizliğin ötesinde, zenginlik değil, bir özen ortaya koyuyordu. Günün şartlarına göre fazla vurucu renklerden seçilmiş bu giysiler içinde o, bir Osmanlı efendisinin kibarlığı ve nezaket taşıyordu."

(…)

Bilal Kırımlı, Âsaf Hâlet Çelebi

II. Metin

MİZACI

(…)

Çok zekiydi. Dinlerken insana çokluk bakmaz, adamın üstüne düşüp şaşırtmaz, yormazdı. Bırakırdı kendi hâline. Dinlemez bile görünürdü. Söylenenleri sevdiyse, aklına uygun bulduysa kendini tutmaz, düşüncesini açığa vururdu. Yok, gözü tutmadı mı kimi zaman itiraz eder, doğrultmaya, düzeltmeye kalkışır ama çok da ayak diremezdi. (…) Konuşkan değildi zaten. Çok tatlı susardı. İnsan onunla saatlerce konuşmadan iyi vakit geçirebilirdi. (…) Hafızası çok, ama çok kuvvetliydi. Arkadaşlarının mektup numaraları, telefon numaraları, yolculuk, tanışma, eğlence gibi irili ufaklı hâdiselerin tarihleri unutmadığı şeyler arasındaydı. (…) Hiç ukala değildi. Konuşması daha çok nükteli, alaylıydı. Karagöz'le Hacivat'ın muhaveresini çok güzel söylerdi. Sesi biraz kısık, çatlakça idi. Ama bazı türküleri, bazı eski şarkıları onun kadar içli, tatlı söyleyeni görmedim. Sohbetini herkes arardı. Herkesle iyi, candan, nazik konuşurdu. (…) Ama biraz, biraz değil epeyce kapalı adamdı. Başından geçenleri, derdini, üzüntüsünü pek anlatmazdı. Bazan ortadan kayboluverirdi. (…) Eli açıktı. İkramdan, davetten hoşlanırdı. (…)

Nuri Sağlam, Orhan Veli Hayatı, Sanatı, Eserleri, Eserlerinden Seçmeler
(Metinler, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

Bilgi Notu

- Ruhsal portre kişinin iç dünyasını, duygularını, düşüncelerini huy ve karakter özelliklerini anlatan portredir.
- Fiziksel portre kişinin dış görünüşünü yansıtan portredir.

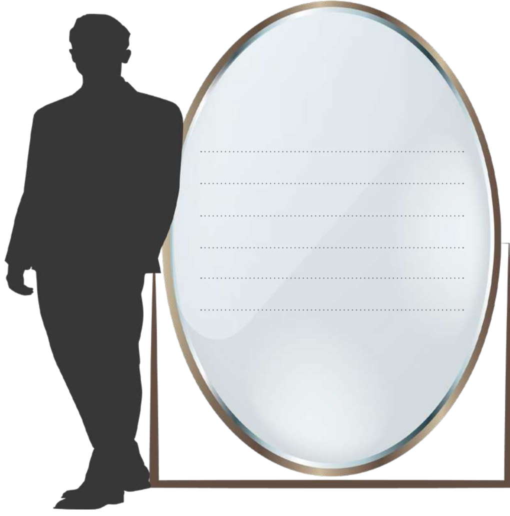
2. Aşağıda portresi verilen Muallim Naci'nin fiziksel ve ruhsal özelliklerini ilgili yerlere yazınız.

MUALLİM NÂCÎ'NİN KİŞİLİĞİNİ OLUŞTURAN ETKENLER

Nâcî, uzun boylu, esmer, şehla gözlü, belleği kuvvetli, zekî, nüktedân, çok çalışkan, iyi kalpli ve topluluktan kaçan, yalnız yaşamayı seven, dalkavuktan hoşlanmayan, kuvvetlilerin hücumlarına çok şiddetli karşılık veren, gençlere, zayıflara yumuşak davranan bir kişiydi.

Ahmet Özdemir, Muallim Naci

Fiziksel Özellikler:

Ruhsal Özellikler:

3. Aşağıdaki portre yazısında anlatılan kişinin fotoğrafı aşağıdaki fotoğraflardan hangisidir? Altındaki kutucuğu işaretleyiniz.

NÂMIK KEMAL'İN MİZACI, KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ, ALIŞKANLIKLARI

Nâmık Kemal gayet büyük, yuvarlak başlı, pek yüksek alınlı, pembe çehreli, hiddetlendikçe çatılır az iğri kaşlı, koyu elâ gözlü, irice burunlu, fevkalâde güzel ağızlı; kırk yaşından sonra siyah denilecek kadar koyulaşmış uzunca kumral sakallı; kıyasıya mail orta boylu; şişmanca, omuzları geniş, elleri ayakları küçük bir insandı.

Turan Karataş-Orhan Kemâl Tavukçu, Namık Kemal

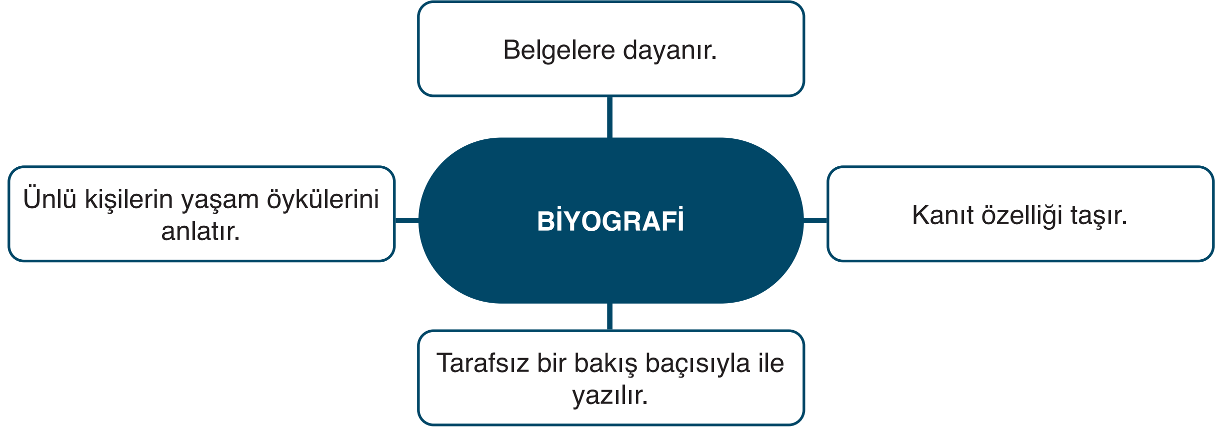

7. ÜNİTE : ***BİYOGRAFİ/OTOBİYOGRAFİ > Biyografi/Otobiyografi Hikâye, Roman, İlişkisi > Biyografi/Otobiyografi Hikâye, Roman İlişkisi***
Kavram : *Biyografi/Otobiyografi, Hikâye, Roman*
Genel Beceriler : *İletişim Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**BİYOGRAFİ/OTOBİYOGRAFİNİN ROMANDAKİ İŞLEVİ**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Roman türünde biyografi/otobiyografi türünden yararlanılabileceğini fark edebilme.*	

Yönerge : *Aşağıdaki metni okuyunuz. Metinden hareketle soruları cevaplayınız.*

BİR BİLİM ADAMININ ROMANI

(…)

Delikanlı ilk olarak biraz cesaretle konuştu: "Siz de bu Bilim'in içindesiniz galiba." "Olabilir," dedi orta yaşlı adam; "üstelik gözlüklerim de var, sanki törene çağrılmışım gibi koyu renk de giyinmişim. Ne dersin, dört yüz puanı filan geçersen, bu asık suratlı bilim ailesine sen de katılmak ister misin?" Genç adam küçük kasabasını, kerpiç evini, çevresini, yaşadığı bölgeyi ve bütün kültürünü bir anda açığa vuran bir sesle, "Böyle şeyleri biz nerden bilek?" dedi. "Tamam!" diye atıldı gözlüklü 'bilim' adamı; "Mustafa İnan da tıpkı bu sesle, bu şiveyle konuşurdu; ama bundan utanırmış gibi görünmezdi." Esmer delikanlı şivesinden utandığını gizlemek için elini yüzüne götürdü, alnını kaplayan sık saçlarını karıştırdı: "Kim bu Mustafa İnan?"

'Bilim adamı' ciddileşti: "Bugün bilim ödülü alacak işte." Mustafa İnan'ın hemşerisi olduğunu yeni öğrenen genç biraz heyecanlanmıştı: "Demek onu tanıyorsunuz." Kapıya doğru boynunu uzattı: "Herhalde ön sırada oturuyordur; onu göstersenize bana." "İçerde değil," dedi Mustafa İnan'ın tanıdığı. "Gelecek mi?" Orta yaşlı adam mahzunlaştı: "Gelemeyecek." "Neden? Hasta mı?" "Dört yıl önce hastaydı, bu zamanlar." Genç adamı kolundan tuttu: "Haydi içeri girelim."

Görevlilerden birine yaklaştı, kulağına bir şeyler söyledi. Adam toparlandı, "Buyrun hocam," diyerek kalabalıkta onlara yer açtı. Mustafa İnan ölümünden dört yıl sonra bilim hizmet ödülü alıyordu.

Cumhurbaşkanı kürsüye yaklaştı bu sırada; merhum Mustafa Hoca'nın eşi Jale İnan'a ödülü verirken, "Bunu Mustafa İnan'ın kendisine vermek isterdim," dedi; "size vermekte biraz olsun teselli buluyorum."

"İşte Mustafa'yı da parlak bir törenle andık," diyordu orta yaşlı profesör, törenden çıkarlarken. "Bir bakıma onun hayatında parlak dönüm noktaları çoktur; Mustafa İnan liseyi birincilikle bitirmişti. Mustafa İnan Teknik Üniversite'yi birincilikle ve daha önemlisi pekiyi derece ile bitirmişti. Bu dereceye orada yirmi yılda bir kere filan rastlanır.

Mustafa İnan İsviçre'deki doktorasını da parlak bir şekilde yapmıştı, Mustafa İnan Teknik Üniversite'de ilk doktorayı yaptırmıştı, Mustafa İnan dekan olmuştu, Mustafa İnan rektör olmuştu."

Bilimle ilgileneceksen bunu bilime yakışır bir biçimde yapmalıyız. İnsanların yaşantılarında dedikodunun ötesinde bir şeyler bulmaya çalışmalıyız, değil mi?" "Evet," dedi genç adam. "Öyleyse dinle:"

"Mustafa İnan doktorasını yaparak İsviçre'den döndüğü zaman Yüksek Mühendis Mektebi'nde Teknik Mekanik ve Mukavemet muallim muavinliğine tayin edilmişti. Aynı yıl, yani 1944'te Yüksek Mühendis Mektebi'nin İstanbul Teknik Üniversitesi olması üzerine doçentliğe getirildi. Aslında Mustafa İnan'ın doçentliği, bir bakıma çok eskiydi: Daha öğrencilik yıllarında, üçüncü sınıfta olduğu sırada Mustafa'yı çok seven matematik profesörü Kerim Erim, onu 'doçentim' diye tanıtıyordu öğretmen arkadaşlarına. Sonunda Mustafa İnan gerçek doçent oldu.

(…)

Oğuz Atay, Bir Bilim Adamının Romanı
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

1. Okuduğunuz metin biyografik romandır. Biyografinin roman kurgusu içinde anlatılmasının asıl amacı sizce neler olabilir?

....

....

2.

Ben de onların arasındaydım ve onların arasında büyüğüm de yoktu. Yalnız bende meçhul bir hastalık vardı, sekiz yaşımdan beri çekiyordum.
Ben de o muayene odasının ve nice muayene odalarının önünde senelerce bekledim. Benim yanımda büyüğüm de yoktu.

Peyami Safa, Dokuzuncu Hariciye Koğuşu

Peyami Safa'nın *Dokuzuncu Hariciye Koğuşu* romanı otobiyografik romandır. Otobiyografi ve biyografi arasındaki farklar nelerdir?

....

....

3. Biyografilerin belgelere dayandırılması ve biyografilerde tarafsızlık özelliğinin ön planda olması bu türe ne gibi özellikler kazandırmaktadır?

....

....

8. ÜNİTE : ***MEKTUP/E-POSTA > Mektup > Mektup Türleri***
Kavram : *Özel ve Resmî Mektuplar*
Genel Beceriler : *Bilgi Okuryazarlığı Becerisi, İletişim Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**MEKTUPLA ANLATMAK**	20 dk.
Çalışmanın Amacı	Özel ve resmî mektupların özelliklerini açıklayabilme.	

Yönerge: *Aşağıdaki metinleri okuyunuz. Metinlerden hareketle soruları cevaplayınız.*

I. Metin

1 Haziran 1957
Saat, gece 12

Merhaba canım Azra'cığım Merhaba!
Nasılsın? Seni candan gönülden öperim. Bak bana mektuplara tarihten başka saatı da kayıd etmesini öğretdin. Evvelden umurumda olmazdı günü saatı. Zamanın bir anında der geçerdim. Bir mektubunda Yaşasın Deniz'i beğenmediğini yazıyorsun, al benden de o kadar. Ben onlara seçmeleri için kırk hikâye vermişdim. En kuvvetlileri beğenirler sanıyordum. "Yaşasın Deniz" diye zaif (zayıf) bir hikâyemi başa koymuşlar. Sebebi de şu: Hikâyenin adını kitabın adı yapmak için. Ben o hikâyeyi bir Bodrumlu denizci arkadaş için yazmışdım. Adı, Kara Yusuf idi. Bodrum'daydı, sonra Küllüğe kayıkçılık etmek üzre gitti. Ben vapurla İstanbul'dan gelirken, vapur Küllüğe uğrayınca vapurdan çıkardım. (…)

Cevat Şakir

Azra Erhat, Mektuplarıyla Halikarnas Balıkçısı
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

II. Metin

ELÂZIĞ CUMHURİYET ANADOLU LİSESİ MÜDÜRLÜĞÜNE

Velisi olduğum okulunuz 9/A sınıfı öğrencilerinden 1234 No.lu Ayşe YILDIZ, 18.11.2020 tarihinde yapılan Türk dili ve edebiyat dersinin sınavına sağlık sorunu nedeniyle katılamamıştır. Öğrencimin 23.11.2020 tarihinde yapılacak olan mazeret sınavına girmesini istiyorum. Gereğini arz ederim.

Çaydaçıra Mah. Balakgazi Sok.
No.: 23. Kat: 5
Merkez / ELÂZIĞ

20.11.2020
(İmza)
Hasan YILDIZ

EK: Sağlık raporu

1. Okuduğunuz metinleri karşılaştırarak aşağıdaki boşlukları doldurunuz.

I. METİN		II. METİN
....	Mektup Türü	....
....	Yazılış Amacı	Resmî yoldan bir isteği iletme
Senli benli, doğal bir anlatım	Anlatım	....
....	Alıcı	Resmî bir kurum

2. **a)** *Mektuplarıyla Halikarnas Balıkçısı* adlı eser, yazar Azra Erhat ile Halikarnas Balıkçısı olarak bilinen yazar Cevat Şakir Kabaağaçlı'nın yazışmalarından oluşmuştur. Azra Erhat, Halikarnas Balıkçısı'nın mektuplarını sizce neden kitaplaştırmıştır?

....

....

b) Halikarnas Balıkçısı bugün yaşıyor olsaydı yazar arkadaşları veya okurlarıyla nasıl bir iletişim şeklini tercih ederdi?

....

....

....

8. ÜNİTE	***: MEKTUP/E-POSTA > Mektup > Resmî Mektup***
Kavram	*: Dilekçe*
Genel Beceriler	*: Bilgi Okuryazarlığı Becerisi, İletişim Becerisi, Yaratıcı Düşünme ve İnovasyon Becerisi*
Alan Becerileri	*: Okuma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**DİLEKÇENİN KURALLARI**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Dilekçelerin özelliklerini kavrayıp kuralına uygun dilekçe yazabilme.*	
Gerekli Malzemeler: Çizgisiz A4 kâğıdı veya aynı boyutta defter sayfası		

Yönerge*: Aşağıdaki metni okuyunuz ve görseli inceleyiniz. Metinden ve görselden hareketle soruları cevaplayınız.*

muhatap
(TBMM veya diğer yetkili makamların resmî adı kullanılır.)

metin
(Dilek ve arz bölümlerinden oluşur. Dilek bölümünde şikâyet ve sorunlar dile getirilir, gerekirse kişisel bilgiler verilir. Arz bölümünde dilekler makama arz edilir.)

iletişim bilgileri
(İş yeri veya ikametgâh bilgisi mutlaka olmalıdır. İstenirse telefon ve e-posta bilgileri de eklenebilir.)

ekler
(Dilekçe eklenmesi gereken belgeler burada gösterilir. Bizden fazla belge olması halinde numaralandırma yapılır.)

tarih
(İstenirse kâğıtın sağ üst bölümüne de yazılabilir.)

imza
(Ad ve soyadın üstünde olmalıdır.)

ad- soyad
(Ad ve soyad dilekçenin sağ alt köşesine yazılır.)

TRABZON-ORTAHİSAR ŞEHİT ÜNAL BIÇAKÇI MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ

Okulunuz 9 C sınıfı 1453 numaralı öğrencisi Veysel Can Balcı'nın velisiyim. Öğrenciniz 20/09/2021-24/09/2021 tarihleri arasında rahatsızlığı nedeniyle (bilgim dâhilinde) okula gelmemiştir. Sağlık raporu ektedir. Öğrencimin belirtilen tarihler arasında izinli sayılmasını istiyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

24/09/2021

İmza
Ahmet BALCI

Yeşiltepe Mah. Ahiler Sok.70/114
Ortahisar/ TRABZON

Ek: Sağlık Raporu

Zerrin Yıldız, Trabzon'un Ortahisar ilçesi, Kalkınma Mahallesi, Çalışkan Sokak'taki 110/4 Numaralı Apartman'da yaşamaktadır. Okula gitmek için belediye otobüslerini kullanmaktadır. Hafta içi her gün iki farklı araçla okuluna gitmek zorunda kaldığı için ulaşım giderleri artmıştır. Belediyenin öğrencilere uyguladığı ulaşım indiriminden yararlanmak istemektedir. Bunun için okulundan öğrenci olduğuna dair öğrenim belgesi de almıştır. Zerrin'in indirimli ulaşımdan yaralanmak için bir dilekçeyle Trabzon Büyükşehir Belediyesi Ulaşım Dairesi Başkanlığına başvurması gerekmektedir.

1. Zerrin'in dilinden A4 kâğıdına veya aynı boyuttaki defter sayfasına kurallarına uygun bir dilekçe yazınız.

2. Yazdığınız dilekçenin 3071 Sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun'daki maddelere uyup uymadığını aşağıdaki tablodan kontrol ediniz. Uyan satırları işaretleyiniz.

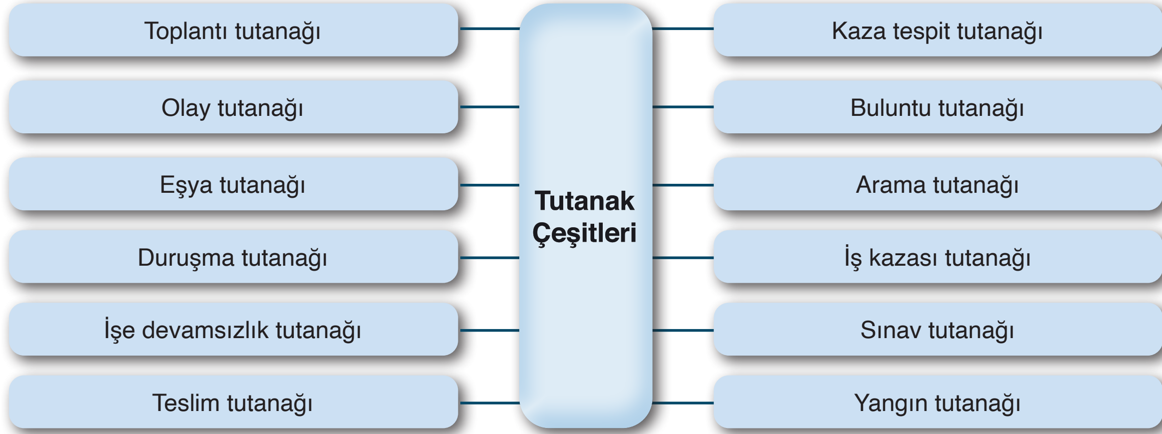
Sıra	3071 Sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun'a Göre Dilekçelerin Taşıması Gereken Bazı Özellikler	Kontrol Sütunu
1	Yetkili bir makama yazılmalıdır.	
2	Türk vatandaşı tarafından veya yabancı uyruklu biri tarafından Türkçe olarak yazılmalıdır.	
3	Belli bir konuyla ilgili olmalıdır.	
4	Dilekçe sahibinin adı, soyadı ve imzası bulunmalıdır.	
5	Yargı mercilerinin görevine giren konularla ilgili olmamalıdır.	
6	Dilekçe sahibinin iş yeri veya ikametgâh adresi bulunmalıdır.	

8. ÜNİTE : ***MEKTUP/E-POSTA > Mektup > Resmî Mektup***
Kavram : *Tutanak*
Genel Beceriler : *Bilgi Okuryazarlığı Becerisi, İletişim Becerisi, Yaratıcı Düşünme ve İnovasyon Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**TUTANAK TUTALIM**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Tutanak yazabilme.*	

Yönerge: *Aşağıdaki metinleri okuyunuz. Metinlerden hareketle soruları cevaplayınız.*

I. Metin:

İŞ KAZASI TUTANAĞI

Kaza Geçiren İşçinin Adı Soyadı: ....
SGK Sicil No: ....
T.C. Kimlik No: ....
Baba Adı: ....
Doğum Yeri: ....
Doğum Tarihi: ....
Görevi: ....
İşe Başlama Tarihi: ....
Kaza Tarih ve Saati: ....
Kaza Tarihindeki İşçi Sayısı: ....
Kaza Günü İşbaşı Saati: ....
Adres: ....
Telefon: ....
Uzuv Kaybı: ....
Kazanın Nasıl Olduğu Hakkında Bilgi: ....

	Yetkili	**Kazalı**	**1. Tanık**	**2. Tanık**
Adı Soyadı				
Görevi				
Adres				
Telefon				
İmza				

II. Metin

İŞE BAŞLATMA TUTANAĞI

.... unvanlı işyerinde ....
işinde çalışmaya başlayacak olan .... nın yaptığı iş ile ilgili çalışma şekilleri, alınması gereken tedbirler, iş güvenliği ve işçi sağlığı ile ilgili uyarılar yapılmıştır. Yukarıda adı geçen işçi, bu hususlarda yeterli bilgi ve beceriye sahip olduğu, işine azami ölçüde dikkat edeceği ve önem vereceği kanaatine varıldıktan sonra ..../......../........ tarihinde işe başlatılmıştır. İşbu tutanak görev yerinde okunarak taraflarca imza edilmiştir. ..../......../........

Vardiya Amiri ....

İşçi ....

III. Metin

İŞE GELMEME TUTANAĞI

Sayı: ....

İŞÇİNİN
İşyeri Özlük No: ....
Adı Soyadı: ....
T.C. Kimlik No: ....
Çalıştığı Bölüm: ....
İşe Gelmediği Tarih: ....
İşbaşı Saati: ....

.... unvanlı
.... adresinde kurulu
.... Bölge Çalışma Müdürlüğü sicil numarasında işlem gören işyeri çalışanı .... sigorta sicil numaralı ....
yukarıda belirtilen tarihteki mesaisine gelmemiştir.

Bu tutanak şahitler huzurunda anılan işçinin, çalışma yerinde olmadığının tespiti üzerine ..../......../........ tarih ve saat .... de düzenlenmiştir.

YETKİLİ ....

TANIK ....

TANIK ....

1. Tutanağı oluşturan unsurları aşağıdaki boşluklara yazınız.

Tutanağı Oluşturan Unsurlar	

2. Okulunuz öğrenci meclis başkanlığı seçim sonuçları ile ilgili bir tutanak hazırlayınız.

8. ÜNİTE : MEKTUP/E-POSTA > E-Posta Nedir? > E-Posta
Kavram : E-Posta
Genel Beceriler : Bilgi Okuryazarlığı Becerisi
Alan Becerileri : Okuma Becerisi

Çalışmanın Adı	E-POSTAM GELDİ Mİ?	20 dk.
Çalışmanın Amacı	E-posta türünün özelliklerini açıklayabilme.	

Yönerge: *Aşağıdaki bilgi haritasını inceleyiniz ve metni okuyunuz. Bilgi haritası ve metinden hareketle soruları cevaplayınız.*

Özge Öğretmen, uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerinden ödevlerini e-posta (elektronik posta) aracılığıyla göndermelerini istemiştir. Kurumsal ve kişisel e-posta adresi örnekleri ile e-posta gönderirken dikkat edilmesi gereken hususları paylaşmıştır.

Kurumsal E-Posta Adresi Örneği:

Kullanıcı Adı	Adres İşareti	E-Posta Sağlayıcı	Nokta	Site Türü	Nokta	Ülke Kısaltması
fatih_projesi	@	meb	.	gov	.	tr
dtcfogr	@	ankara	.	edu	.	tr

Kişisel E-Posta Adresi Örneği:

Kullanıcı Adı	Adres İşareti	Kişisel E-Posta Sağlayıcı	Nokta	Site Türü
Tercih Edilen Kullanıcı Adı	@	Tercih Edilen Kişisel E-Posta Sağlayıcısı	.	com

Alıcının e-posta adresini doğru yazdığınızdan emin olunuz.	✓
E-postanızın konusunu belirleyiniz.	✓
Hitap cümlesi ile başlayınız.	✓
Kendinizi tanıtınız.	✓
İçeriğinizi yazınız.	✓
Uygun cümleler ile (selam, saygı, sevgi gibi) içeriğinizi sonlandırınız.	✓
Yazım ve noktalama kurallarına dikkat ediniz.	✓
Ödev dosyanızı eklemeyi unutmayınız.	✓

1. Çınar'ın ödevi öğretmenine ulaşmamıştır. Çınar'ın neyi yanlış yaptığını tespit edip karşısına X işareti koyunuz.

a) İletisinin sonuna imza atmamıştır.	
b) Ödev dosyasını eklemeyi unutmuştur.	
c) Alıcının e-posta adresini yanlış yazmıştır.	
ç) Kendisini tanıtmamıştır.	

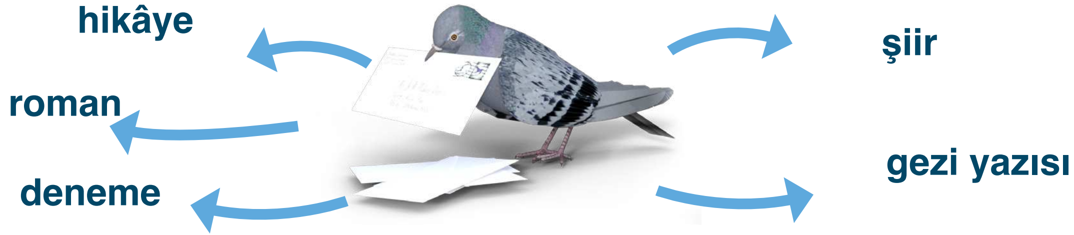
2. Aşağıdaki ifadeleri okuyunuz. Doğru ifadelerin karşısına √ işareti koyunuz.

a) E-posta adreslerinde virgül kullanılabilir.	
b) Pek çok e-posta sağlayıcısı vardır.	
c) Kurumsal e-posta adreslerinde site türü farklılık gösterebilir.	

8. ÜNİTE : ***MEKTUP/E-POSTA > Anlatım Tekniği > Mektup Anlatım Tekniği***
Kavram : *Mektup Anlatım Tekniği*
Genel Beceriler : *İletişim Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**MEKTUPLA YOLLARI KESİŞENLER**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Mektup türünün farklı türdeki metinlerle ilişkisini ve etkileşimini tespit edebilme.*	

Mektup, bir anlatım biçimi olmanın yanı sıra aynı zamanda bir edebî türdür. Tarihî, siyasi, felsefi, ahlaki, estetik, dinî, edebî… pek çok konuda kaleme alınan ve yazıldıkları döneme ışık tutan mektuplar bir anlatım tekniği olarak hikâye, roman, şiir dâhil diğer edebî türlere daima sızan, karışan bir özelliğe sahiptir.

Yönerge: *Aşağıdaki metinleri okuyunuz. Metinlerden ve yukarıdaki açıklamadan hareketle soruları cevaplayınız.*

I. Metin

Dostum,
Beni çok sevindiren mektubunu dün aldım, pazar günleri aldığım mektuplar beni çok sevindiriyor. Kemal'i gönderdiğim perşembe gününden beri çok mutsuzdum. Kemal'in burada kaldığı on gün bilsen ne kadar oyalanmış eğlenmiştim, şimdi eskisinden daha çok sıkılıyorum. Dışarda güneşli bir hava var ama ben yerimden kıpırdamak bile istemiyorum. Ah dostum. Bilsen mektupların nasıl mesut ediyor beni, mektuplar ve hayallerimden başka bir şey yok hayatımda.

Senin Ferhunde

Leyla Erbil, Mektup Aşkları

II. Metin

33.10.25, Bursa, (…)

Anne:
af olursa
nasip olur
üç güne dek
saçlarını okşayabilmek…
Yavrum!
Uyuyamıyorum!
Görünmez kuşlar ötüyor
üstünde kızıl ağaçların.
Alevli bir duman gibi tütüyor
gözümde saçların!
(…)

Nazım Hikmet, Karıma Birinci Mektup

III. Metin

Gönderilmedi.

Pek muhterem efendim,

Sizi ilk gördüğüm andan itibaren o kadar sevdim ki, size bir mektup yazmadan, bütün olup bitenleri anlatmadan edemedim. Bu samimiyetimi bir saygısızlık olarak kabul etmemenizi dilerim. Aslında size olan saygım o kadar büyük ki, ilk defa karşılaştığımız zaman, içinde birlikte bulunduğumuz çevreden edindiğim izlenime göre, eskimiş bir dil ve modası geçmiş bir anlatımla size derdimi anlatmayı yersiz buldum ve hemen bir sözlük bularak bu satırları yazarken yanımdan eksik etmemeyi, sizi sıkmadan size seslenmeyi kendime bir görev saydım.
(…)

Oğuz Atay, Korkuyu Beklerken
(Metinler, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

1. Bir şiirde, romanda, hikâyede mektubun anlatım biçimi olarak kullanıldığını nasıl anlarsınız? Yukarıdaki metinlerden örnekler vererek açıklayınız.

....
....
....
....
....

2. Leyla Erbil romanında, Nazım Hikmet şiirinde, Oğuz Atay hikâyesinde mektubu niçin bir anlatım tekniği olarak kullanmış olabilir?

....
....
....
....
....

3. Mektubun roman, şiir, hikâye gibi türlerle etkileşim hâlinde olmasının okur üzerinde nasıl etkileri olabilir?

....
....
....
....
....

8. ÜNİTE : ***MEKTUP/E-POSTA > Sözcük Türleri > Fiiller (Fiilde Zaman Kayması, Ek Fiiller ve Yapı)***
Kavram : *Fiiller*
Genel Beceriler : *Yaratıcı Düşünme ve İnovasyon Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**DİLİMİZİN ZENGİNLİĞİ "FİİLER"**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Fiilde zaman kayması, ek fiil ve yapı konularını açıklayabilme.*	

Yönerge: *Aşağıdaki metni okuyunuz. Metinden hareketle soruları cevaplayınız.*

FRANKFURT ÜZERİNDEN

Ankara, 29.05.91

Halûkçuğum,

Neredeyse beş aydır, yazmak istiyor, yazamıyor, bir şeylerin olgunlaşmasını, "ermesini" bekliyordum. Şu anda erik dalından düşer gibi...

Yolladığın gazetelere önce akıl erdiremedim, evirip çevirip "bir şey mi varmış?" diye taradım. İstediğin buymuş zaten, anlaşıldı. Sağ ol! Şöyle bir bakılıp bırakılsa da, senden haberdi, bir bakıma...

Yazıp babanı soracaktım. Oydu önemli olan. Çekindim galiba.

(…)

Bu aylar içerisinde ben de birtakım güçlükler çektim. Düşüp yüzümü çarptım; yüzümün "hali" düzeldikten kısa süre sonra salkımağrı nöbetleri başladı. Hoş şeyler oldu, çok tatsız şeyler oldu. Yakında görüşebilirsek, düşmeden başlayıp onbeş dakika içerisinde her şeyi anlatır, güldürürüm seni.

"Ne katıp ne götürdüğüm" konusunda ne karara vardın, bilemem ama, o çeşit hesapları bizden sonra gelecek olanlar da yapar nasıl olsa; üstelik biraz daha uzaktan bakarak... "Başka sulara açılmak" derken ne düşünür, ne dilersin? Orasını da bilemem. Ama her yazarın temel bir "sorunlar alanı" oluşuyor yıllar içinde, bilirsin. Böyle olması, "başka" şeyleri görmediği anlamına gelmez ama, kendi yazmak istediklerini bir başkasına havale etmeyeceğine göre, o alanı deşip durmaktan vazgeçememesini de yadırgamamak gerekir. Tabiî, o temel sorunları aynı çerçeve içerisinde ele alıp durmuyorsa.

Benim hep "eylûl" diye yazdığımı yeni mi farkettin?

Mersin'den verilecek bir haberim yok henüz. Bu akşam bana ulaştırılan bir haber var gerçi; nedense, aklım pek yatmadı. Dar vakitte, düşünmek de gerekince, karar vermek kolay olmuyor.

Niye "dar vakit" mi dedim? Çünkü, işitmiş de olabilirsin, Berlin'e çağrıldım. Haziranın 27'sinde "okuma gecem" var. Berlin'de dört gün kalacağım. Başka yerlere (de) gitmeği tasarlamıştım önceleri. Sonra hepsinden vazgeçtim. Bugün uçakta yer ayırtırken "Frankfurt üzerinden" diye direttim. İmdi, 24 haziran akşamı saat 20.30'da (Almanya saati tabiî!...) Frankfurt'a inecek uçaktan insem, seni karşımda bulabilir miyim? Beni misafir eder misin? '"Bayram günü; biz bir yerlere gidecektik..." diyorsan, mektubumu alır almaz bana haber ver, yolumu değiştireyim.

(…)

Bilge Karasu, Halûk'a Mektuplar
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

1. **a)** Aşağıdaki tabloda okuduğunuz metinden alınan cümleler verilmiştir. Bu cümlelerdeki fiilleri ve fiillerin yapısını tespit edip tablodaki boşluklara yazınız.

Cümle	Fiil	Fiilin Yapısı
I. Başka yerlere (de) gitmeği tasarlamıştım önceleri.		
II. Sonra hepsinden vazgeçtim.		
III. Yazıp babanı soracaktım.		

b) Yukarıda verilen cümlelerin fiilleriyle aynı yapıda fiiller kullanarak aşağıdaki tabloya birer cümle yazınız.

I.
II.
III.

2. Aşağıdaki tabloda okuduğunuz metinden alınan fiiller verilmiştir. Tablodaki boşlukları, birinci örnekten yola çıkarak uygun bilgilerle doldurunuz.

Fiil	Kip Eki	Ek Eylem (Ek Fiil)	Kişi (Şahıs Eki)
bekliyordum	Şimdiki zaman	Hikâye	1. Tekil kişi
durmuyorsa			
tasarlamıştım			
görüşebilirsek			
soracaktım			

3. “Yarın sabah erkenden kütüphaneye uğrarız.” cümlesinde “uğrarız” fiilinde geniş zaman kipi kullanılmasına karşın fiildeki kip gelecek zaman anlamı taşımaktadır. Buna “fiilde zaman (anlam) kayması” denir. Siz de aşağıdaki tabloda verilen cümlelerdeki kipleri ve bu kiplerin anlam olarak hangi kipi karşıladığını tablodaki boşluklara yazınız.

Cümle	Kullanılan Kip	Kipin Karşıladığı Anlam
Herkese kolay gelsin.		
Önümüzdeki yaz babamın köyüne gidiyoruz.		
Ödevlerini zamanında yapacaksın.		
Şairin ilk şiiri henüz 14 yaşındayken yayımlanıyor.		

Hazırlayan: *Gökhan ÇEVİK*

9. ÜNİTE : **GÜNLÜK/BLOG > Günlük Türleri > İçe ve Dışa Dönük Günlükler**
Kavram : İçe ve Dışa Dönük Günlükler
Genel Beceriler : Bilgi Okuryazarlığı Becerisi, İletişim Becerisi
Alan Becerileri : Yazma Becerisi

Çalışmanın Adı	**GÜNÜ GÜNÜNE**	20 dk.
Çalışmanın Amacı	Günlük türlerinden içe ve dışa dönük günlükleri ayırt edebilme.	

GÜNLÜKLER

I. Metin

"Saat benim saatimle beş buçuk, Bangkok'a geliyoruz, burada saat sabahın onu. Kahvaltı geldi. Pirzola, omlet, reçel. Karmakarışık bir yemek. Biraz yenmeli. Levent'te de kalktınız, bahçe yemyeşildir, sabah yeşili. Şöyle huzurlu, tatlı bir yaşam süremedik diyorum. Yaşamadık istediğimiz gibi. Yaşamayacak mıyız hiç?"

Oktay Akbal, Yeryüzü Korkusu

II. Metin

"Neyim? Kimim? Nelere muvaffak oldum? Hiçbir şey yapamadım mı? Ah, bir kere olsun kendi dışıma çıkıp kendimi görebilsem! Neye yarar?"

Ahmet Hamdi Tanpınar, Günlüklerin Işığında Tanpınar'la Başbaşa

III. Metin

"Dün sinemada Nilgün'ü gördükten sonra Bay Refik Halit Karay'ı düşündüm. Sevmesine sevmem ya, öyle bir filmin başında adı görülecek yazarlardan da değildir, ondan çok yüksektir. Kirpi'nin Dedikleri, doğrusu, cesaretli yazılardı. Unutmayalım ki Bay Refik Halit Karay, bugün çok kimselerin yazdığı, 'yaşayan dil' dediği Türkçeyi kuranlardandır."

Nurullah Ataç, Günce II 1953-1955

IV. Metin

"Mazim günahlarla dolu, hatalarla dolu. Ama yoluma ışık tutan olmadı. Olsa ne değişecekti bilmem. Ne var ki çocuklarıma karşı bilerek hiçbir kusur işlemedim. Hatalarım cehaletimden."

Cemil Meriç, Jurnal I

M. Halil Sağlam, Günlüklerde Yansıtıcı Düşünceler
(Metinler, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

1. Aşağıdaki tablodaki boşlukları metinlerden hareketle tamamlayınız.

Metin	İçe Dönük Günlük	Dışa Dönük Günlük
I. Metin		
II. Metin		
III. Metin		
VI. Metin		

2. Aşağıdaki günlüğün türünü belirleyiniz. Günlüğün türünden hareketle tabloda verilen cümleleri doğru ya da yanlış olarak işaretleyiniz.

"Düşünüyorum da: 'Asıl onlar haklı değil mi?' diyorum kendi kendime. Bir ezgi dinler, bir bülbülün ötmesini dinler, bir törenin hiç değişmez, anlaşılmaz sözlerini dinler gibi dinliyor onlar şiiri, böylece de şiirin özüne, ta kaynaklarına gitmiş oluyorlar. Biz yanılıyoruz, şiirde bir yenilik, yeni bir görüş, yeni bir duyuş, yeni bir düşünüş, yeni yeni biçimler aradığımız için biz yanılıyoruz. Ama olmuş bir kere olanlar, ayırmışız şiiri kaynaklarından, bir tören olmaktan çıkarmışız onu, kendimize göre bir şiir anlayışı kurmuşuz, artık onlarla, onların şiirleriyle uzlaşamayız, o şiirle yetinemeyiz, onların acunu bize, bizim acunumuz onlara kapalı"

Nurullah Ataç, Günce II 1953-1955

Kelime Dağarcığı:

acun: Dünya.

Günlük türü: ....

Cümleler	Doğru	Yanlış
Sosyal konular, yaşanılan olaylar ve bu olayların yazar üzerindeki etkisi anlatılır.		
Yazarlar başkalarıyla paylaşmadıkları dertlerini, pişmanlıklarını, geleceğe dair kaygılarını anlatır.		
Bu tür günlüklerde daha çok sanat, edebiyat, siyaset ve ekonomi gibi konular ele alınmaktadır.		
Yazarın duygularını, pişmanlıklarını, yalnızlığını, içsel çatışmalarını anlattığı günlüklerdir.		

3. Günlük yazarı olsaydınız içe dönük veya dışa dönük günlük türlerinden hangisini tercih ederdiniz? Görüşlerinizi gerekçeleriyle açıklayınız.

....
....
....
....
....
....
....
....

9. ÜNİTE : **GÜNLÜK/BLOG > Blog > Blog Nedir?**
Kavram : *Blog*
Genel Beceriler : *Bilgi Okuryazarlığı Becerisi, İletişim Becerisi, Yaratıcı Düşünme ve İnovasyon Becerisi*
Alan Becerileri : *Yazma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**BLOG TÜRÜNÜ TANIYALIM**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Blog türünün özelliklerini açıklayabilme.*	

Yönerge : *Aşağıdaki görseli ve diyagramları inceleyerek soruyu cevaplayınız.*

BLOG NEDİR?

- Temel olarak insanların bilgilerini büyük kitlelerle paylaşmasına imkân veren bir mecra olan blog, web tabanlı bir bilgi paylaşım ağıdır.
- Genel ağda (internette) kendine ait kişisel bir sayfa sahibi olmak isteyenler, adını weB-LOGin kelimelerinin kısaltmasından alan blog sayfalarını tercih ederek bildikleri veya öğrendikleri konularda çok çeşitli paylaşımlar yapabiliyor.
- Kişiler meslekî ya da ilgi duydukları konularda bilgilerini aktardıkları mecralardan biri de blog olarak adlandırılıyor.

BLOGGER NEDİR?

- Blogger en kısa tanımıyla blog yazarlığı yapan kişidir. Bunu kendine ait bir blogda yapabileceği gibi başkasına ait şahıs veya şirket bloglarında da yapabilir. Bu iş hobi veya para kazanma amaçlı yapılabilir.
- Bloggerlar, ilgi duydukları ve bilgi paylaşımında bulunmak istedikleri herhangi bir konuda yazı ve fotoğraflar paylaşarak günlük formatında bir mecra oluşturur.

BLOG TÜRLERİ

Kurumsal Blog: Günümüzde şirketler kendileriyle ilgili haber ve duyuruları kurumsal blog sayfaları üzerinden yaparak hedef kitleleri ile iletişim sağlıyorlar. Bunu yaparken samimi bir hitap dili kullanıyorlar. Bu sayede hedef kitleleri ile aralarında bir bağ oluşturabiliyorlar.

Kişisel Blog: Kişiler, becerilerini ve ilgi alanlarını internette bireysel olarak oluşturulan kişisel blog sayfalarında anlatabiliyor. Ayrıca mesleki bilgiler de bu sayfalarda paylaşılabiliyor. Sinema, teknoloji, çocuk gelişimi, edebiyat ve eğlence gibi birçok alanda kişisel blog sayfası oluşturulabiliyor.

Temasal Blog: Belirli bir konu üzerine yoğunlaşılan ve yalnızca bu konuyla ilgili bilgi ve paylaşımların sunulduğu blog türleri temasal blog olarak nitelendiriliyor. Belli bir tema dâhilinde kurulan bloglar çok çeşitli konu başlıkları altında kurulabiliyor.

Moda Blogları: Moda endüstrisi, trend kıyafetler ve giyim tarzları üzerine bilgi ve paylaşımların yapıldığı bloglar moda blogu olarak adlandırılıyor.

Seyahat Blogları: Gezmeyi, yeni yerler keşfetmeyi ve bunlarla ilgili bilgi paylaşmayı sevenler seyahat blogu yazabiliyor. Seyahat blogları ilgili yerlerin doğal güzellikleri, turistik yerleri, yeme-içme alışkanlıkları gibi konularda bilgiler içeriyor ve buralara gitmeyi planlayanlar için rehber niteliğinde oluyor.

Teknoloji Blogları: Mal ve hizmet üretiminde kullanılan yöntem, beceri, işlem ve teknikler ile ilgili bilgi paylaşımlarının yapıldığı bloglar teknoloji blogu olarak nitelendiriliyor. Bu blog sayfalarında ayrıca bilimsel araştırmalarla alakalı içerikler de bulunabiliyor.

Hobi Amaçlı Bloglar: İnsanlara çeşitli hobi fikirlerinin sunulduğu blog sayfaları hobi amaçlı olarak nitelendiriliyor. Yaratıcı fikirler, evde yapılabilecek el işleri, cam boyama, ahşap boyama, örgü, dantel ve bunlara benzer hobiler bu sayfalara konu olabiliyor.

1. Bu bilgilerden hareketle örnek kısa bir blog hazırlayınız.

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

9. ÜNİTE : GELECEĞE KALMA DUYGUSU > Günlük, Hikâye, Roman İlişkisi > Günlük, Hikâye, Roman İlişkisi
Kavram : Günlük, Hikâye, Roman
Genel Beceriler : Bilgi Okuryazarlığı Becerisi, İletişim Becerisi
Alan Becerileri : Okuma Becerisi

Çalışmanın Adı	GELECEĞE KALMA DUYGUSU	20 dk.
Çalışmanın Amacı	Günlük türünün hikâye ve romanla ilişkisini açıklayabilme.	

Yönerge : *Aşağıdaki metinleri okuyunuz. Metinlerden hareketle soruları cevaplayınız.*

GÜNLÜK: Bir kimsenin günlük yaşamından edindiği izlenimleri, bu izlenimlerin yarattığı duygu ve düşünceleri, tarih belirterek, günü gününe anlattığı yazılardır. Kişi, inandırıcı, içten ve samimi bir üslupla içini döker bu yazı türüyle. Kimi roman ve öyküler "günlük" şeklinde yazılmıştır.

Cuma, 9 Ocak
Bugün hava yağmurlu ve puslu… Saat 2'ye 5 var… Bu ana kadar defterimi açamadım. Hâlim bir tuhaf… Bugün anladım ki beni delikten çağırdıkları, meydancı gelip "Bir isteğin var mı?" diye sorduğu, berberin tıraşa geldiği, hâsılı insanlarla temas ettiğim an, üstüme acayip bir uyuşukluk, sinsi bir donukluk, anlatılmaz bir garipseme hissi çöküyor. Hayret! Bir aylık yalnızlığın tesirine bakın! Hayırdır inşallah, nereye gidiyorum?

Necip Fazıl Kısakürek, Cinnet Mustatili
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

1. Aşağıdaki bilgilerin karşılarına bilgiler doğruysa "D", yanlış ise "Y" yazınız.

a) Günlükler, yazan kişinin görüşlerini ve ruhsal yapısını yansıtırlar.	
b) Günlükler; tarih, biyografi ve anı için birer belgedir.	
c) Günlükler tarih atıldığı için inandırıcı yazılardır.	
ç) Günlükler üçüncü kişi ağzından yazılır.	
d) Günlükler, sadece kişisel konularda yazılabilir.	

2. "Bugün anladım ki beni delikten çağırdıkları, meydancı gelip "Bir isteğin var mı?" diye sorduğu, berberin tıraşa geldiği, hâsılı insanlarla temas ettiğim an, üstüme acayip bir uyuşukluk, sinsi bir donukluk, anlatılmaz bir garipseme hissi çöküyor." Yukarıdaki alıntıda yazarın kendi hayatının bir bölümüyle ilgili gözlemleri vardır. Bu gözlemlerden yola çıkarak yazar, bir hikâye ya da roman yazabilir miydi? Açıklayınız.

....
....
....
....
....

3. "Her gün not tutun; açık, okunaklı. Tarih atmayı da unutmayın. Hayatımın günlüğünü günü gününe tutmuş olsaydım, şimdilerde bir Larousse (Larus) sözlüğü olurdu elimde. Duyulmuş, derlenmiş bir kelime, yeniden karşılaşılan bir dünyadır. Ah, neler yitiriyoruz! Bütün o yitirdiğimiz incileri düşünün! Hayatınızın günlüğünü yazın!" Max Jacob'un (Maks Yakop) Genç Bir Şaire Öğütler adlı eserinden alınan bu cümleleri düşünerek "günlük" şeklinde yazılan romanların diğer romanlardan farkı sizce nelerdir?

....
....
....
....
....

9. ÜNİTE : **GÜNLÜK/BLOG > Fiiller > Fiiller (Genel)**
Kavram : *Fiiler*
Genel Beceriler : *Bilgi Okuryazarlığı Becerisi*
Alan Becerileri : *Okuma Becerisi*

Çalışmanın Adı	**FİİLLERİN İŞLEVİ**	*20 dk.*
Çalışmanın Amacı	*Fiillerin cümledeki işlevlerini açıklayabilme.*	

Yönerge: *Aşağıdaki metni okuyunuz. Metinden hareketle soruları cevaplayınız.*

80'LERDE BİR YAZAR

1 Haziran Pazar/BOĞAZ'DA BİR TEPE

Boğaz'da bir tepe. Bülbüller ötüyor. Kendi aralarında konuşuyorlar. Çelişkili bir gerçek. Ama bülbüllerin ötüşü bir güzel gerçek. Yüksek dallarda gözle görünmeyen kuşlar karşılıklı sesleniyorlar. Koltuğa yayılmış, Boğaz sularını, inen akşamı seyrediyorum. Dostlar var çevrede. Börekler yiyoruz, çay içiyoruz. Bir anlık sessizlik uzuyor, uzuyor. Kendimi dıştan görüyorum. Hepimizi… (…) Renkli, canlı ölümsüz bir tabloda yaşayan bir insan olabilmek. Hiç yitip gitmiyor o sanat kişileri. Yaşam sevinçlerini duyuruyorlar ellerinde bardaklar, salıncaklarda, kırlarda. Ama ben bir sanat yapıtında yaşamıyorum. Geçici bir zaman parçasının içindeyim. Renkler koyulaştı. Çaylar bitti. Kalkmak gerek. İşte gündelik yaşam. Gündelik konuşmalar. (…)

7 Haziran Pazar/KAPININ DIŞINDA

Olan oldu. Apartmanın kapısı kapanıverdi üstüme!.. Bir kedi doğurmuş sahanlıkta. Süt vereyim, dedim, bir ileri adım, derken küttt!.. Balkon açıktı, rüzgâr da sert... Dairenin önünde kalakaldım. Anahtarlar içeride! Tam Şarlo filmlerine göre bir durum. Ne yapmalı? Bir süre kediye ve yavrularına baktım. Kapı da kırılacak gibi değil, madenden yapılmış, o şiddet olayları günlerindeki korkuyla... Pencereden içeri girmek olanaksız. (…)

29 Mart Pazartesi/NAPOLYON İÇİN

(…) Yaşamı boyunca elli bin mektup yazdırmış. Kendini çok iyi duyuyormuş. "Ata binsem on beş fersah koştururum", dermiş... Oku oku bitmeyen bir kocaman kitap! (…)

Oktay Akbal, 80'lerde Bir Yazar
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

1. **a)** Aşağıdaki cümlelerde geçen altı çizili fiillerin anlamlarına göre (iş, oluş, durum) türlerini karşılarına yazınız.

Bir anlık sessizlik uzuyor, <u>uzuyor</u>.	
Koltuğa <u>yayılmış</u>, Boğaz sularını, inen akşamı <u>seyrediyorum</u>.	

b) Aşağıda verilen fiilleri kip-kişi yönünden tablodaki yerlerine yazınız.

yaşamıyorum	kapanıverdi	yapmalı	baktım

Görülen geçmiş zaman – 3. tekil kişi	
Şimdiki zaman – 1. tekil kişi	
Görülen geçmiş zaman – 1. tekil kişi	
Gereklilik kipi – 3. tekil kişi	

2. Aşağıdaki cümlelerde geçen altı çizili kelimelerdeki ek fiillerin türlerini ve işlevlerini yazınız.

	Türü	**İşlevi**
Balkon açıktı, rüzgâr da sert...		
Kendini çok iyi duyuyormuş.		

3. Aşağıdaki fiillerin yapısına göre türlerini altlarına yazınız.

doğurmuş	seyrediyorum	baktım	sesleniyorlar

Hazırlayan: *Levent ŞEN*

Çalışma No.: 1

1. Öğrencilerin “edebiyat” kavramıyla ilgili çağrışımlarını serbestçe yazmaları beklenir.
2. Edebiyat, insanın duygu, düşünce ve hayallerini söz ve yazıyla ifade ettiği bir sanattır. İnsanın duygu, düşünce ve hayallerine bir sınırlama getirilemeyeceği için edebiyatın ele alabileceği konuların da bir sınırlaması olamaz.
3. Olası cevap: Edebiyat sanatından yararlanarak şiir, öykü, roman, deneme, makale gibi eserler yazılabilir, konuşma yapılabilir. Beden dili kullanılabilir, kısa film ya da reklam hazırlanabilir, sosyal medyadan faydalanılabilir veya resim, heykel, müzik, dans gibi sanatlar aracılığıyla duygu, düşünce ve hayaller ifade edilebilir.
4. Edebiyatın malzemesi dildir. Edebiyat, dili kullanarak güzel ve etkili söz söyleme sanatıdır.

Çalışma No.: 2

1. Birçok bilimsel gelişme meydana çıkmadan önce edebî eserlerde onlardan bahsedildiği görülmektedir. Jules Verne’in romanları da buna örnektir. Bu durum da göstermektedir ki bilimsel gelişmelere edebî eserler kaynaklık edebilir. Bunun yanında bilim de edebî eserleri etkileyebilmektedir.
2. Jules Verne’in eserlerinin sadece edebiyat yönüyle ele alınmasının yeterli olmayacağı görülmektedir. Yazarın edebiyatçı kimliğinin yanında, bilimle de ilgilendiği eserlerinden anlaşılmaktadır
3. Olası cevap: Işınlanan nesne ve insanlardan bahsedebilirdi. Galaksiler arası yolculuk yapan uzay gemileri ve yarı insan yarı robot varlıklardan bahsedebilirdi.

Çalışma No.: 3

1. Bizi sanat eserinin biricikliğine, tekliğine götürür. Osman Hamdi Bey’in *İstanbul Hanımefendisi* tablosu dünya üzerinde tektir, özgündür.
2. Güzel sanat eseri diyemeyiz. Çünkü sanat eseri yaratıcılık gerektirir. Eseri üretenin mutlaka kendi duygu ve düşünce dünyasından ilhamla yeni bir biçimlendirmeye imza atması gerekir. Aksi takdirde ortaya çıkan eser bir kopyadan ibarettir, sanat değeri taşımaz.
3. **a)** Olası cevap: Bu fotoğraf; insanın özgür olma arzusu, doğanın güzellikleriyle kaynaşma, başarma duygusunun verdiği keyif ve huzur, güzelliğin hüznü vb. duygular anlatmaktadır.

   b)

Güzel sanatların özellikleri	*Ölüdeniz* fotoğrafının değerlendirmesi
Kişisellik	Fotoğraf, sanatçısının hem duygu ve düşünce dünyasından izler taşır hem de sanat zevk ve birikimini yansıtır. Bu nedenle kişiseldir.
Estetiklik	Fotoğraf estetik kaygıyla üretilmiştir. Ortaya çıkan eser “güzel”dir.
Yaratıcılık	Esere yaratıcılık hâkimdir. Fotoğrafçı, manzarayı seçişi ve esere dönüştüreceği kareyi biçimlendirişiyle yaratıcılığını göstermiştir.
Hayranlık uyandırma, etkileme	Eser farklı düzeylerde de olsa onu seyredenlerde hayranlık uyandırır, onları etkiler, duygulandırır.
Biriciklik, orijinallik	Bu fotoğraf tektir, biriciktir ve orijinal bir eserdir. Benzerleri ya da kopyaları olabilir ancak eser, sanatçı elinden bu hâliyle bir kez çıkmıştır.
Kalıcılık/ zamansızlık	Fotoğraf, üzerinden ne kadar zaman geçerse geçsin -yok olma/edilme tehlikesine maruz kalmadığı sürece- kendisiyle karşılaşanlara mesajını iletmeye devam edecektir. Bu yönüyle kalıcıdır, zamansızdır.

   c) Fotoğraf; güzel sanatlara ait kişisellik, yaratıcılık, estetiklik, etkileyicilik, biriciklik, zamansızlık gibi bazı temel özellikleri taşıdığı için bir güzel sanat eseridir.

Çalışma No.: 4

1.

	İshakpaşa Sarayı (mimari)	Yalnızlık (tablo)	Kuğu Gölü (bale)	Şık (roman)	Ayla (film)
Sese biçim verme			X	X	X
Maddeye biçim verme	X	X			
Harekete biçim verme			X		X
Yaratıcılık gerektirme	X	X	X	X	X
Coşku, hayranlık uyandırma	X	X	X	X	X
Biricilik, teklik	X	X	X	X	X

2. Görsel Sanatlar: Maddeye biçim veren, renk, boyut veya derinlik taşıyan sanatlardır. İşitsel Sanatlar: Ses ve söze biçim veren sanatlardır. Dramatik sanatlar: Harekete biçim veren, genellikle hareketle birlikte sese de dayanan sanatlardır.
3. Olası cevap: Aklında “edebiyat” veya “müzik” sanatını tutan öğrenci “Maddeyi mi biçimlendiriyor? sorusuna “Hayır” diyecektir. “Sese/söze dayalı bir sanat dalı mı? sorusuna “Evet” cevabını verdiğinde ise seçtiği sanatın işitsel sanat olduğu bilgisine ulaşacaktır.

Çalışma No.: 5

1. **a)**

   c) Tiyatro metinlerinin yer aldığı kitapçığa tekst denir.
   (Tiyatro oyunlarının yazılı olduğu kitapçık- edebî metin)

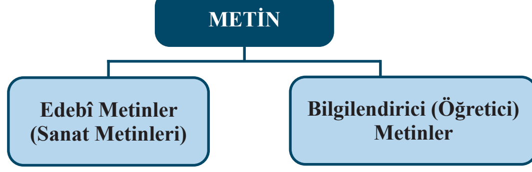
   ç) Kapalı şiir metinlerini anlamaya çalışmak matematik çözmek kadar eğlenceli.
   (Şiir türünde yazılmış eserden bir bölüm-edebî metin)

   d) Makale metnindeki altı çizili bölümü çok beğendiğim için tekrar tekrar okudum.
   (Makaleden alınan bir bölüm-bilgilendirici (öğretici) metin)

   e) Sinema üzerine yazılan eleştiri metinlerini okumaktan hoşlanırım.
   (Eleştiriden alınan bir bölüm-bilgilendirici (öğretici) metin)

f) Deneme türü en sevdiğim metin türlerindendir. (Denemeden alınan bir bölüm-bilgilendirici (öğretici) metin)

b)

2. a)

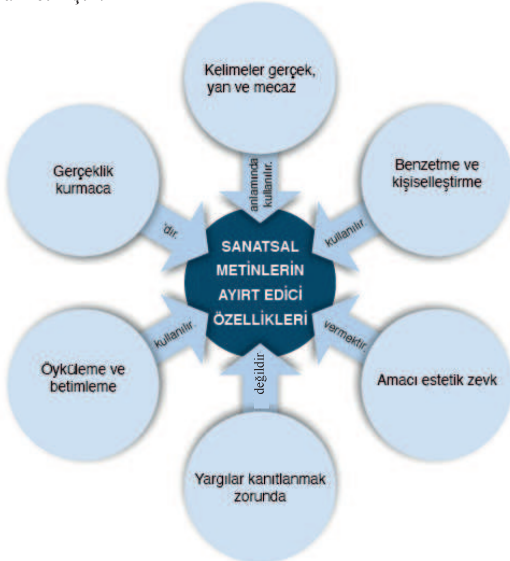
No	Metinler	Edebî Metin (Sanat Metni)	Bilgilendirici (Öğretici) Metin
1	*Mai ve Siyah*	III	
2	Etkileşimli Tahta Kullanma Kılavuzu		IV
3	*Vatan yahut Silistre*	I	
4	*Çanakkale Şehitlerine*	II	
5	*Dil ve Kültür*	IV	
6	*Diriliş Ertuğrul* dizisi eleştirisi		V

b) III. metin bir romandan alındığı için sanat değeri taşımaktadır. Yani bir sanat metnidir. Okuyanda estetik bir zevk oluşturması beklenmektedir.
V. metin ise bilgilendirici (öğretici) bir metindir. *Diriliş Ertuğrul* dizisinin eleştirisini konu edinmektedir. Amaç eser hakkındaki olumlu ve olumsuz yönleri dayanaklarıyla (nesnel bir şekilde) ortaya koymaktır.

Çalışma No.: 6

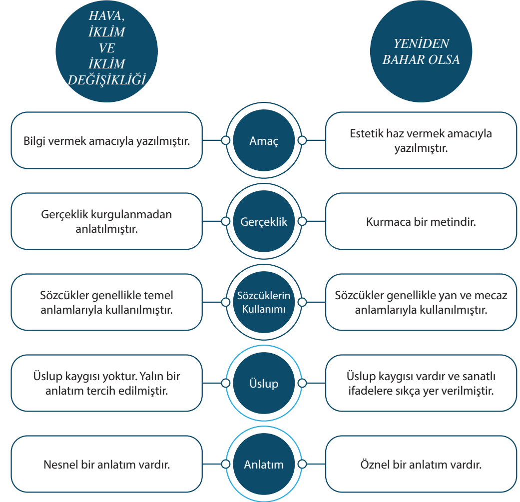
1. Verilen örnek metinlerde gerçeklik, olduğu gibi değil değiştirilerek ve yorumlanarak verilmiştir. Gerçeklik kurgulanmıştır.

2. İnsanlar sürekli iletişim ihtiyacı içerisindedir. Bu iletişim ihtiyacı içerisinde isteklerini doğru ve etkili bir biçimde aktarabilmek isterler. İnsanların kendilerini ifade etme çabalarından sanat metinleri ortaya çıkmış ve farklı şekillerde gelişerek devam etmiştir.

Çalışma No.: 7

1. a)

b) *Hava, İklim ve İklim Değişikliği* adlı metin öğretici, *Yeniden Bahar Olsa* adlı metin edebî (sanatsal) metindir.

2. Olası cevap: *Hava, İklim ve İklim Değişikliği* adlı metin bilgilendirme amacıyla ve nesnel yaklaşımla yazılmış bilgilendirici (öğretici) metin olduğundan belgesel türünde bir filme, *Yeniden Bahar Olsa* adlı metin ise estetik zevk vermek amacıyla yazılmış sanatsal metin olduğundan bir sinema filminin senaryosuna kaynaklık edebilirdi.

3. Olası cevap: Bir haber yazısı öğretici, bir masal veya şiir sanatsal metin örnekleridir. *Gençliğe Hitabe* öğretici, *İstiklâl Marşı* sanatsal metindir.

Çalışma No.: 8

1. **a)** Görünen o ki bu sanatçı, Dışişleri Bakanı ile yakındı, onunla arası iyiydi.

   b) Görünen o ki bu sanatçı, Dışişleri Bakanı'na dert yandı, bir derdini aktardı.

   c) Görünen o ki bu sanatçı, Dışişleri Bakanı'na mesafe olarak yakındı.

2. Bir metin yazarken veya biriyle konuşurken kullanılan bir ifadenin farklı anlamlara gelmesi, o metnin açıklık ilkesine aykırı olduğunu gösterir. Anlatılmak istenen ile anlaşılan ifade aynı değilse bu durum insanların birbirini yanlış anlamasına, iletişimde kopukluğa ve daha da önemlisi çatışmalara neden olabilir.

3. Bir kişiyle iletişim kuruyorsak düşünmeden konuşmamalıyız. Hatta bir metin yazıyorsak yazdıklarımızın ne anlama geldiğini yazım sürecinden sonra metni okuyup kontrol etmek, "Düşüncelerimiz ile yazıda aktardıklarımız birbiriyle uyuşuyor mu?" diye metni incelemek gerekir.

Çalışma No.: 9

1. **a)** Duru değil.
   b) Duru değil.
   c) Duru değil.

2. Olası cevap: Duru bir ifade de gereksiz kelime veya ekler kullanılmaz.

3. Olası cevap: Duru olmayan bir ifadede gereksiz kelime veya ek kullanıldığı için anlatım bozukluğu oluşur.

Çalışma No.: 10

1. **a)** Yalın. **b)** Yalın değil. **c)** Yalın değil.

2. Olası cevap: Yalın bir ifadede süslü (söz sanatlarının olduğu) ve ağdalı (anlaşılması zor, bilinmeyen) kelimeler ve imgeler kullanılmaz.

3. Olası cevap: Yalın olmayan bir cümle anlatımı olumsuz etkiler. Çünkü cümlede gereksiz uzatmalar, zorlama ifadeler, zor anlaşılabilen bir dil ortaya çıkabilir.

Çalışma No.: 11

1. İyi şairler az sözle çok şey anlatırlar (1. Özlülük). İşe yaramayan sözlere yer vermezler şiirlerinde (2. Duruluk). Onların şiirlerinde şatafatlı sözlere rastlayamazsınız (3. Yalınlık). Kullandıkları kelimeler sizi yormaz (4. Akıcılık).

2. Ahmet Haşim, bu şiirde "merdiven", "etek", "yaprak", "sema" gibi sözcükleri kullanarak açık istiare yapmıştır. Mecaz anlamda kullanılan bu sözcükler, şiirin açıklık ilkesine uymasını engellemiştir.

3. **a)** "Sürükleyicilik" ilkesinden bahsedilmiş.
b) "Yoğunluk" ilkesinden bahsedilmiş. Necip Fazıl'dan alıntı yapılan cümlede ise "yoğunluk" ağaç ve odun sözcükleriyle sağlanmıştır. Ağaç, canlılığı ve üretkenliği; odun ise cansızlığı, bitmişliği simgeler.

4. Öğrencilerin tabloyu bilgi birikimlerine göre doldurmaları beklenir.

Çalışma No.: 12

1. Olası cevap:

Benzetme İfadesi	Benzetme İlgisi Kuran Sözcük	Benim İfadem
Fuzûlî de tıpkı Nevâî gibi dikenli bahçelerde…	tıpkı	Fuzûlî de Nevâî misali dikenli bahçelerde…
Mecnun'un Leyla'yı sevmesi gibi…	gibi	Mecnun'un Leyla'yı sevmesi misali…
Ben diken gibi sert bilinen Türkçeyle…	gibi	Ben diken kadar sert bilinen Türkçeyle…
…gül yaprağı gibi şiirler söyleyeceğim.	gibi	…gül yaprağı misali şiirler söyleyeceğim.
…gül yaprağı gibi ince renkli söyleyişlere ulaştırmıştır.	gibi	…gül yaprağı kadar ince renkli söyleyişlere ulaştırmıştır.

2.

N	R	H	M	A	K	İ	N	I	E
T	İ	İ	İ	Y	K	V	L	G	Ö
I	Ş	P	S	N	L	Ç	C	J	R
K	Z	I	A	M	K	Ü	G	K	Ğ
P	A	S	L	T	Ü	İ	Y	Ü	Ş
I	O	T	I	İ	B	J	R	Ş	Ğ
T	B	İ	E	İ	Ç	A	L	V	Ö
L	D	T	V	D	B	E	S	S	R
V	G	Ü	E	C	A	B	N	Ü	Ü
E	M	K	A	D	A	R	G	H	T

SANKİ MİSAL
GİBİ TIPKI
ADETA KADAR

- Öyle özgür hissediyorum ki sanki gökyüzünde süzülen bir kuşum.
- Pazardan aldığımız kavun bal gibi tatlı ve güzeldi.
- Dünkü haberden sonra yüreğim âdeta bayram yerine döndü.
- Su misali akıp geçiyor zaman gözümüzün önünden
- Sana dünyalar kadar büyük bir sevgi bıraktım.
- Tıpkı yeni doğmuş bir bebek gibi günahsız ve savunmasızdı.

3. Olası cevap:

Antalya'da yaz güneşi cehennem ateşi misali tenimizi kavuruyor.	Öğretmenimin gelmesiyle okul âdeta cennete döndü.
Tatil kadar mutluk veren bir şey var mıdır?	Tıpkı Türkçe gibi temiz bir dil öğrenmek istiyor.
Trafik gibi sıkıcı ve gürültülü bir ortama girme.	Aşk sanki sessiz bir şarkının eseri.

Çalışma No.: 13

1.

Dize	Somutlaştırma Yöntemi
Ey sen ki gönüller tutuşur her bakışınla	Gönül, tutuşan bir nesneye benzetilerek somutlaştırılmış.
Sen istedin ondan bu gönül zorla tutuştu.	

2. Olası cevap:
Gönlüm bir şelale gibi coşkunca akıyor.
Gönlüm sanki dizginlenemeyen bir attı.

3.

Metin	Somutlaştırılan Kavramlar
I. Metin	Acı, sevda
II. Metin	Hayat
III. Metin	Pişmanlık, unutuş, ruh
IV. Metin	Korku
V. Metin	Gönül

Çalışma No.: 14

1. **a)** *... Brecht: "İdeal, halk için kralların dili ile yazmaktır." der*, cümlesini açıklamak için yazılmıştır. Çünkü bu kişi kendi alanında önde gelen bir yazardır.
b) Sait Faik'ten yapılan bir alıntı vardır. Bir gün Sait Faik bir hikâyeciden bahsederken: "*Bırak canım, öyle hikâyeci mi olur, daha balıkların adlarını bilmiyor.*" diyordu. Bu ve benzer kullanımlar metni somutlaştırıp inandırıcılığını ve etki derecesini artırmaktadır.

2. **a)** Olası cevap: Kullanırım. Çünkü muhatabımı ikna noktasında bana güçlü bir dayanak oluşturur.
b) Gösterilebilir. Çünkü iddianıza birini delil ya da tanık olarak ileri sürmektesiniz. Bu duruma tam olarak "tanık gösterme" denir.

Çalışma No.: 15

1.

Tanımlama	Kişinin kendi üzerine düşen görevleri zamanında yerine getirmesi değil midir, sorumluluk?
Karşılaştırma	Marmara Denizi'nde deniz salyası oluşumunun en büyük sebebi bu adam gibi sorumsuzlardır.
Tanık Gösterme	"Kişinin sahip olduğu erdemler ya da bilgelik kendisini nadiren mutlu etse de budalalıkları ve kötü huyları başkalarını sıkça mutsuz eder." Samuel Johnson
Örneklendirme	Ege, Akdeniz ve Karadeniz bu kirlilikten etkilenmektedir.

Benzetme	Bunun gibiler yüzünden denizlerimiz ölmektedir.
Sayısal Veriler	Uluslararası standartlara göre 5 milyar dolara ve on yıl gibi uzun bir süreye ihtiyaç var bu kirliliği temizlemek için.

2. **a)** Tanımlama
b) Tanık gösterme
c) Sayısal verilerden yararlanma
ç) Örneklendirme
d) Karşılaştırma
e) Benzetme

Çalışma No.: 16

1. İletişimin tam olarak gerçekleşebilmesi için iletinin açık ve net olması gerekir. İletişim telefon kanalı ile değil yüz yüze olsaydı iletişimin gerçekleştiği bağlamda "sıradayım" kelimesi anlamını bulacaktı. Örneğin banka önünde gerçekleşen bir iletişimde "Sıradayım." diyen bir kişi için sırada beklediği anlamı çıkacaktı.

Telefonda "sıradayım" diyen bir kişi cümle bağlamında kelimenin anlam kazanabilmesi için anlamı açık ve net bir şekilde oluşturacak diğer kelimelere ihtiyaç duyacaktır. "Bankanın önünde sıradayım." cümlesinde bağlam anlamın daha açık oluşmasını sağlar.

2. Bir dil birimini çevreleyen, ondan önce veya sonra gelen, birçok durumda söz konusu birimi etkileyen, onun anlamını, değerini belirleyen birim veya birimler bütünü.

3. Olası cevap:

a) Sıranın başında saatlerdir bekliyorum ama bir türlü kapıları açıp içeri almıyorlar.

b) Listenin başında ismimi görünce içim içime sığmadı, "Başarı işte budur!" diye haykırmak istedim.

c) O akşam sizinle uzun bir sohbet etmek istememe rağmen başım ağrıdığı için erken ayrıldım.

Çalışma No.: 17

1. İlk cümleye eklenen her kelime cümlenin anlamını genişletmiştir. Yeni kelimeler ilk cümledeki sözcüklerin anlamını da değiştirmiş ve cümle en sonunda çok farklı bir anlama gelmiştir. Bu da kelimelerin birlikte oluşturdukları ortamın cümledeki anlamı yeniden şekillendirdiğini kanıtlamaktadır.

2.

İlk cümle	İkinci cümle	Üçüncü cümle
Dünya düzelmişti.	İnsanı düzeltince dünya düzelmişti.	Üstünde insan resmi olan kırışmış sayfayı düzeltince sayfanın arkasındaki dünya resmi de düzelmişti.
Kalesini korudu.	Hücumlarına karşı kalesini korudu.	Düşman askerlerinin hücumlarına karşı kalesini korudu.
		Doksan dakika boyunca rakibin hücumlarına karşı kalesini korudu.
Kolları indirin.	Rahat çalışabilmek için kolları indirin.	Rahat çalışabilmek için makinenin iki yanındaki kolları indirin.
		Rahat çalışabilmek için kolları indirin ve derin bir nefes alın.
Bütün pencereleri kapatın.	Dosyalarınızın karışmaması için bütün pencereleri kapatın.	Dosyalarınızın karışmaması için görev çubuğundaki klasörün üzerinde farenizin sağ tuşuna tıklayın ve bütün pencereleri kapatın.
		Birazdan rüzgâr çıkacak, dosyalarınızın karışmaması için bütün pencereleri kapatın.
Boğazını temizliyor.	Düzenli olarak boğazını temizliyor.	Temizlik gemileri denizlerimizdeki doğal hayatı korumak için düzenli olarak İstanbul Boğazı'nı temizliyor.
		Şarkı söylemeden önce düzenli olarak boğazını temizliyor.

Çalışma No.: 18

1. **a)** Öğrencilerden "hüzünlü", "kuşkucu", "sinirli" ve "mutlu" sözcükleriyle birer cümle kurmaları beklenir.

b) Sosyal medyada yazdığımız cümleleri daha anlamlı kılmak amacıyla cümleleri yazarken içinde bulunduğumuz duygu durumunu aktarmak ve iletiyi daha anlaşılır kılmak amacıyla emojiler kullanılır.

2. Park yapılmaz,
Bisiklet yolu,
Yağmurlu ve gök gürültülü hava,
Tamam her şey yolunda.

Çalışma No.: 19

1. İletişim kanalında meydana gelen bir aksaklık iletişimin gerçekleşmesini engeller.

2. Olası cevap: İletişimde farklı kanalların kullanımı iletişimde aynı etkiyi sağlamayabilir. Telefon hatlarındaki arıza sebebiyle telefonla iletişim kuramayan insanlar posta (mektup) yoluyla iletişim kurmaya çalışırlar. Ancak telefonla görüşmekle duygu ve düşüncelerimizi daha etkili ifade ederken posta yoluyla duygu ve düşüncelerimizi telefonla ifade ettiğimiz kadar etkili anlatamayabiliriz.

Tiyatroda oturulan yerin sahneyi tam olarak görmeye engel bir konumda olması sebebiyle oyuncuların hareketlerinin tam olarak görülememesi tiyatroyu sadece seslere göre anlamlandırmaya çalışılması iletişimin eksik kalmasına sebep olur.

3. Olası cevap: Konserde ses sisteminin bozuk olması, canlı ders esnasında genel ağın zayıf olması, telefonla görüşürken hattın gitmesi, maç izlerken antenin çekmemesi ya da uydu vericisinin rüzgâr, fırtına nedeniyle arızalanması vb.

Çalışma No.: 20

1. Olası cevap: Daha önce gördüğüm bir alfabeyle fakat farklı bir kurala göre yazılmış. Bu nedenle okuyamıyorum ve anlamlandıramıyorum.

2. Olası cevap: Kodlamaya göre yazıları çözümlediğimizde şu dörtlük ortaya çıkıyor: "Unutmak kolay mı? " deme / Unutursun Mihriban'ım./Oğlun, kızın olsun hele/Unutursun Mihriban'ım.

Buradan çıkardığım sonuç da şudur: Eğer bir iletişimin tam anlamıyla sağlıklı gerçekleşmesini istiyorsak göndericinin ve alıcının aynı kod bilgisine sahip olmaları gerekir.

3. Olası cevap**:** Günlük hayatımızın ayrılmaz bir parçası olan diller elbette birer koddur. Çünkü hepsinin kendine göre kuralları vardır ve karşı tarafın sizi anlaması için aynı dili biliyor olmanız gerekir. İyi bir iletişim kurmak istiyorsanız kullandığınız dili en az muhatabınız kadar bilmeniz gerekir.

Çalışma No.: 21

1. Enigma, II. Dünya Savaşı sırasında Almanların gizli mesajları kodlamak ve tekrar çözmek için kullandığı makinedir. Bazı tarihçilere göre bu makinenin kod sisteminin çözülmesi II. Dünya Savaşı'nın iki yıl erken bitmesini sağlamıştır. Eğer bu makinanın kodları çözülemeseydi Almanların gizli mesajları tespit edilemeyecek, ona uygun tedbirler alınamayacaktı. Belki de savaşı Almanlar kazanacaktı. Bu da gizli yazışmalarda "çözülemez kod" kullanmanın savaşın kaderini nasıl etkilediğinin göstergesidir.

2. Trafik ışıklarında renklerden, kare kodda küçük karelerden, taşıt plakasında harfler ve rakamlardan, parmak izi okuyucuda parmak izi çizgilerinden, kredi kartında rakamlardan, barkodda değişik kalınlıkta uzun çizgiler ve sayılardan oluşturulmuştur.

3. **a)** I) doğru anlaşılır. II) çözümlenemezse III) yanlış anlaşılır.

b) Olası cevap: Telefonumuzun şifre veya kilit açma desenini yanlış girdiğimizde telefonumuz açılmaz.

Çalışma No.: 22

1. **I. cümle**

Gönderici (Kaynak)	Cümleyi kuran kişi/kurum
Alıcı	T.C. vatandaşları
İleti (Mesaj)	Evde kal, sağlıklı kal.
Geri Bildirim (Dönüt)	T.C. vatandaşlarının evden dışarı çıkmaması
Bağlam	Türkiye Cumhuriyeti toprakları
Kanal	Dil ve afiş
Kod (Şifre)	Resmî yazı dili

II. cümle

Gönderici (Kaynak)	Cümleyi kuran kişi/kurum
Alıcı	Hitap ettiği yörenin halkı
İleti (Mesaj)	Evden bir yere ırganman.
Geri Bildirim (Dönüt)	Yöre halkının evde kalması
Bağlam	Yöre halkının yaşadığı çevre
Kanal	Dil ve afiş
Kod (Şifre)	Yöresel ağız

III. cümle

Gönderici (Kaynak)	Cümleyi kuran kişi/kurum
Alıcı	Hitap ettiği yörenin halkı
İleti (Mesaj)	Gıldır gıcıh işler için dışarı çıkman.
Geri Bildirim (Dönüt)	Yöre halkının evde kalması
Bağlam	Yöre halkının yaşadığı çevre
Kanal	Dil ve afiş
Kod (Şifre)	Yöresel ağız

IV. cümle

Gönderici (Kaynak)	Cümleyi kuran kişi/kurum
Alıcı	Hitap ettiği yörenin halkı
İleti (Mesaj)	Hinci oturuve oturduğun yerde.
Geri Bildirim (Dönüt)	Yöre halkının evde kalması
Bağlam	Yöre halkının yaşadığı çevre
Kanal	Dil ve afiş
Kod (Şifre)	Yöresel ağız

2. Tüm cümleler, verilen iletiler bakımından aynıdır. Cümlelerin tamamında insanların evde kalmaları istenmektedir. Fakat cümleler arasında kod (şifre) farkı söz konusudur.

3. I. cümlede verilen iletiye, ülkemizin tüm bölgelerinde aynı şekilde dönüt verilebilirken diğer cümleler için bu mümkün değildir. II, III ve IV. cümlelerde yöresel ağızlar kullanıldığı için ülkemizin diğer yörelerinde bu afişlerin kullanılması iletişim kusurlarına yol açabilir.

Çalışma No.: 23

1. Olası cevap: Sosyal etkenler dilde önemli bir çeşitlenme nedenidir. Sosyal gruplar bir yerde zamanla kendi çevrelerine has, sadece kendi yörelerindeki kişilerle anlaşabilecekleri bir dil yaratır. Meslek, yaş, toplumsal statü, cinsiyet gibi kavramlar da dilin çeşitlenmesinde etkili bir rol oynar. Ayrıca uzun tarihsel süreç içinde başka dil ve kültürlerle sözcük alışverişleri, savaşlar, göçler de ağız kavramının ortaya çıkmasını sağlamıştır.

2. Olası cevap:

Trakyalı: Te burda beya nere baküsün?

İstanbullu: Pardon beyefendi anlayamadım sizi.

Konyalı: Yavrım guzum bi süsün gari, gafam gazan oldu valla.

İstanbullu: Ben hiçbir şey demedim ki beyefendi.

Egeli: Napdurunuz burada?

İstanbullu: Bu sefer anladım. Nasılsınız dimek istediniz sanırım. Eyvah! Yanınızda dura dura benim de konuşmam değişti.

Karadenizli: Bayiliysinuz boş gonuşmaya da.

3. Olası cevap: Bir ülkenin sınırları içerisinde ne kadar farklı konuşma biçimi olursa olsun o ülkenin yazı dili biriciktir, tektir. Kuralları vardır. Olması gereken de budur. Aksi bir durumda dil ile gerçekleştirilen her türlü iletişim alanında önemli sorunların görülmesi kaçınılmaz bir sonuçtur. Toplumdaki ortak dil kavramı bozulur. Bu da birçok yanlış anlaşılmaya neden olur. Eğitim alanında da aksaklıklar ortaya çıkar. İletişim ile elde edilmek istenen kazanımlara ters düşen durumlar görülür. Özellikle eğitim alanında iletişimin sağlıklı gerçekleşmesi şarttır. Örneğin öğretmen ve öğrencinin açık, anlaşılır bir dille iletişim kurması gerekir. Öğretmenin ya da öğrencinin belli bir yöreye ait sözcükleri sıklıkla kullanması iletinin taraflarca anlaşılmasını engelleyebilir.

Çalışma No.: 24

1. Olası cevap: Bu durum, günümüzde kullanılan farklı şivelerin köken olarak tek bir dilden geldiklerini gösterir. Yani Türkçe zaman içinde değişik kollara ayrılmıştır.

2. Olası cevap: Nasıl ki bir duvarın tuğlalarını ayakta tutan malzeme harç ise ülkemizin bütünlüğünü sağlayan en önemli unsur da Türkçedir.

3. Olası cevap: Türkler nüfus olarak kalabalık bir millet olduğu için geniş bir coğrafyaya dağılmıştır. Günümüzde farklı şivelerin kullanılmasının bir sebebi de, bu geniş coğrafi dağılımdır.

Çalışma No.: 25

1. Çuvaş ve Yakut lehçelerinin konuşulduğu bölgeler hem birbirlerine hem de Türkçenin konuşulduğu diğer coğrafyalara uzak kalmıştır. Tarihin tespit edilemeyen dönemlerinde yaşanmış olan bu ayrılık, Çuvaş ve Yakut Türkçesinde zamanla belirgin farklılıkların ortaya çıkmasına ve onların birer lehçeye dönüşmesine yol açmıştır.

2. Olası cevap: Lehçelerde ses, yapı ve söz dizimi farklılıkları vardır. İlk bakışta anlamak zor gibi gelse de bu lehçelerin aynı dilin bir parçası olduğu bazı kelime ve eklerden hissedilmektedir. Bir Çuvaş veya Yakut Türk'üyle birkaç gün geçirmek birbirimizi anlamamızı hızlandıracaktır.

3. Kılaaska biir oustual, üs oloppos baar. "Sınıfta bir masa, üç sandalye var."

Çalışma No.: 26

1. **a)** Yeni (Gagavuz-Azeri), yıl (Gagavuz-Uygur-Kumuk-Başkurt), cıl (Karakalpak- Kırgız-Yakut), ol (Azeri-Kırım Tatar), bol (Özbek-Uygur-Kazak-Karakalpak-Kırgız-Kumuk), kuttı (Kazak-Karakalpak)

b) İyelik eki: yıl-ınız, -ingiz, -ıgız, -ıngız

Şahıs eki: ol-sun, -sın, -sin

2. Yakut ve Çuvaş Türkçesi cümleler lehçe, diğer cümleler şive örneğidir.

3. **a)** Bu kelimeler, parantez içindeki kelimelerle temelde aynı kelimelerdir. Sadece bazı seslerde farklılıklar görülmektedir. Örneğin "bahalı, kuzi, uti, uvak, gar, hırtlak, kuva, böcüg" gibi kelimelerde ünlü veya ünsüz farklılaşmaları görülürken "ilanna, gı, boğda, azucuh," gibi kelimelerde harflerin düştüğü, türediği veya yer değiştirdiği görülmektedir.

b) Bu illerimizde yaşayan vatandaşlarımız kelimeleri yay ayraç içindeki biçimleriyle yazmalıdır çünkü bu kelimeler aynı ülke sınırları içerisinde sadece konuşma dilinde görülen farklılıkları ifade eder yani ağız özelliğidir. Ağız farklılıkları yazıya geçmez.

4. Olası cevap: Gümüşhane: kor (kör), zencir (zincir), erük (erik), çamaşur (çamaşır), çarşu (çarşı), mıhdar (muhtar)…

Çalışma No.: 27

1. Olası cevap: Daha çok eğitimsiz kişilerin tercih ettiği bir dil olması dolayısıyla toplumun her kesimi tarafından argo kullanılmaz. Ayrıca toplumun ahlak normlarına, manevî hassasiyetlerine uygun bulunmadığından argo kullanmak toplumca hoş karşılanmaz.

2. Olası cevap: Argonun kullanımı, toplumun dil ahlakına zarar veren bir durumdur. Yaygın olarak kullanıldığında dilin ve kültürün yozlaşmasına neden olur. Toplumun ahlaki ve manevi değerlerini zedeler.

Çalışma No.: 28

1. Asker jargonu, Ofis jargonu, Şoför jargonu

2. Olası cevap: Bireylerin toplum içinde kendini daha rahat hissedebilme ve çevre baskısından uzak olma istekleri jargonun ortaya çıkmasının nedenlerinden sayılabilir.

3. Olası cevap: Genel ağ (internet) ortamında çeşitli kısaltma veya kavramlarla birbirlerini anlamaya çalışan kişilerin yeni bir dil katmanı oluşturduklarını söyleyebiliriz. Kullanılan bu dil, genel ağ veya benzeri araçlarla ilgili söz biçimlerine yabancı olan kişiler tarafından anlaşılamayacak olduğundan bir çeşit jargon olarak düşünülebilir.

Çalışma No.: 29

1.

I. Metin: Şive	II. Metin: Ağız

2.

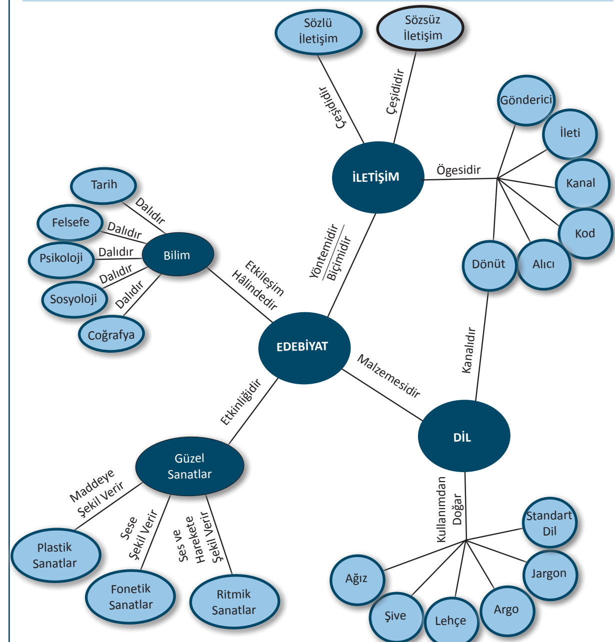
Örnek Cümle	Şive	Ağız	Lehçe
Burunqi zamanda bir padişaning güzel bir qizi bar eken.	X		
Şindi bazara sarımsak satma gidiyon.		X	
Şığır okaap berip gövnümüzi götererdi.	X		
Kılaaska biir ostuol üs oloppos turar.			X
Çok güzel, te büle ekmekler var.		X	
Manna biir kergen oloror.			X

3. **a)** Argo sözcüklerin standart dil dışında ikinci bir anlamı vardır ve bu ikinci anlam herkes tarafından bilinmez. Bu yüzden günlük hayatta argo kullanımı iletişimde güçlükler ortaya çıkarır. Ayrıca argonun günlük hayatta yaygınlaşması standart dildeki kelimelerin anlamlarında ve söyleyişlerinde bozulmalara yol açar.

b)

Kelime Örnekleri	Anlamları	Meslek Grubu
batın	Karın	Tıp
alabanda	Deniz teknelerinin iç yanları, borda karşıtı	Denizcilik
tertip	Askere alınma dönemi	Askerlik

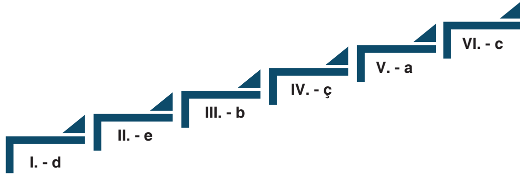
Çalışma No.: 30

Çalışma No.: 31

1. a)
   I. Anlatıcı ve otomobildekilerin yol üzerindeki bir köye uğramaları ve uğradıkları bir köyde boğazındaki bir rahatsızlıktan dolayı konuşamayan bir gençle karşılaşmaları
   II. Gencin testiden su içerken bir eşek arısı tarafından boğazından sokulmuş olduğunu öğrenmeleri ve genci şehirde tedavi edilmesi amacıyla yanlarına almaları
   III. Gencin durumunun giderek kötüleşmesi
   IV. Şehre giderken büyükçe bir köyde bir doktor tabelası görmeleri ve boğulan genci tedavi ettirebilmeyi umarak durmaları
   V. Köydeki doktorun bir gece önce öldüğünü öğrenmeleri ve giderek kötüleşen genci kaybetmeleri
   VI. Ertesi gün, ölen gencin yaşında birinin testideki suyu aynı şekilde içmesine şahit olması

   b) Arının gırtlağının iç tarafından soktuğu gencin adım adım iyileşmeye yaklaştığı noktada doktorun da ölmüş olması heyecanın kaynağıdır. Birden bire tansiyon ve heyecan bitme noktasına gelmiştir. Beklenmeyen bir son hissi vermektedir.

   Birinci şekil hikâyeyi açık bir şekilde ifade etmektedir. Çünkü adım adım artan tansiyon birinci şekil ile ifade edilmektedir.

Çalışma No.: 32

1.

Olay ve Durum Hikâyelerinin Özellikleri	
Olay Hikâyesi	**Durum Hikâyesi**
Serim, düğüm, çözüm bölümlerinden oluşur.	Serim, düğüm, çözüm bölümleri net değildir.
Olay ağırlıklıdır.	Durum ağırlıklıdır.
Merak ögesi ön plandadır.	Merak ögesi ön plana çıkarılmamıştır.
Hikâye beklenmedik bir sonla biter.	Hikâye okuyucuda bitmemişlik hissi uyandırır.

2. Durum hikâyesi, hayatın sadece bir kesitinden/anından ortaya çıkan öykü türüdür. Durum hikâyelerinde duygu, tahlil ve gözlem önemlidir. Durum hikâyelerinde olaylara yer verilir ancak bu olaylar gerilime bağlı olarak gelişmez. Hikâyenin anlatıcısı olayı bir gerilim vasıtası olarak değil, hayatın doğal akışı içerisinde gözler önüne serer. Bu sebeple durum hikâyesine “kesit hikâyesi” de denmiştir.

3. Olası cevap: Durum hikâyelerinde serim, düğüm ve çözüm bölümleri net değildir. Bir olaydan çok bir an veya hayatın bir kesiti konu edilir. Bu sebeple yazar anlamsız bir sesin peşinden gitmiştir. Yazar, olay hikâyesi yazmaktan hoşlanmayabilir. Hayatın hızlı akışı içinde ayrıntılara yer vermeyi seviyor olabilir.

Çalışma No.: 33

1. **a)** *Diyet* adlı hikâyede olay ön plandadır.
   b) *Diyet* adlı hikâye daha çok merak uyandırdı.
   c) *Karanfiller ve Domates Suyu* adlı hikâyede öznel ifadeler daha fazladır.

2. **a)** Evet
   b) Hayır
   c) Evet
   d) Evet

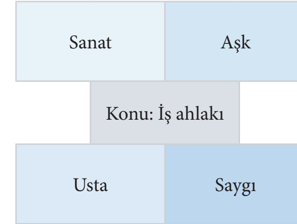
Çalışma No.: 34

1. **a)** Olası cevap: Ben metindeki duyguları “yalnızlık” ve “geçmişe özlem” kelimeleri ile ifade ederdim.
   b) Olası cevap: Metindeki duygu ve düşünceleri bir ya da birkaç kelime ile ifade ettiğimizde aynı zamanda metnin temasını açıklamış oluruz. Dolayısıyla metindeki temaları yansıtan kelimeleri seçtim. Yazar “yalnızlık” temasını sokaktaki ıssızlığı ayrıntılı bir şekilde betimleyerek, “geçmişe özlem” temasını ise geçtiği sokaktaki çocukluk hatıralarını dile getirerek vermiştir.

2. Olası cevap: Bir hikâye yazacak olsam “umut”, “yaşama sevinci” gibi duyguları ele alırdım. Çünkü yazacağım hikâye ile okurlarıma “umut” ve “yaşama sevinci” aşılamak isterdim.

Çalışma No.: 35

1. Olası cevap:

2. Olası cevap:

Cümleler	Örtüşür	Örtüşmez
“Evet, bu adam para âşıklısı değildi.”	X	
“Canım sen tak. Nene lazım...”		X
“Onun nazarında filan şey filan şekilde yapılır, başka türlüsü sanata saygısızlık olurdu.”	X	
“Canım, parasıyla değil mi? Sen takıver, ötesine karışma!”		X
“Para için işlemediğini iddia eden bu fakir ihtiyar, şüphesiz, sanatının âşığıydı.”	X	

3. Olası cevap: Görsel ile metnin konusu bence uyumludur. Çünkü, sevgi her zaman ön plandadır. Maddi konular, sevginin önüne geçemez.

Çalışma No.: 36

1. Bu hikâyede üzerinde durulan temel duygu ve düşünce “cesaret ve kahramanlık” tır.

2. Metinde daha küçük yaşta zorlu hayat şartlarının olgunlaştırdığı yiğit bir Türk çocuğunun portresi çizilerek ele alınan duygu ve düşünceler somutlaştırılmıştır.

Kavram	Öğrendiğim Tanım	Metnin Tema ve Konusu
Tema	Hikâyedeki temel duygu ve düşüncedir, genellikle soyuttur.	Cesaret ve kahramanlıktır.

Konu	Temanın kişi, zaman, mekân ve olay örgüsüyle sınırlandırılmış biçimdir.	Eşkıyaların yol kestiği zamanda dağ yollarında arabacılık yaparak geçimini sağlayan küçük çocuğun cesareti ve kahramanlığıdır.

Çalışma No.: 37

1. Olası cevap: köylüler ile şirket arasında bir çatışma vardır. Buna zavallılık ve uyanıklık veya merhamet ve acımasızlık çatışması da diyebiliriz. Şirket, köylüleri "siz beceremiyorsunuz" diyerek kandırır ve ağaçları keser. Bu çatışma dış çatışma türüne örnektir. İhtiyarlık ve delikanlılık çatışması ise ihtiyarın delikanlı iken gezdiği yerlerde şimdi yüreğinin sızlayarak gezmesidir. Bu çatışma iç (psikolojik) çatışma türüne girer.

2. Çatışma, hikâyede merak duygusu uyandırır, gerilimi sağlar. Okuyucunun hikâyenin tema ve konusunu anlamasına yardımcı olur.

3. Olası cevap: "Sabah uyandım. Okula doğru yola çıktım. İçimden bu gün okula gitmek gelmiyordu. Aklımdan türlü türlü hayaller geçiyordu. Sahilde gezmek, sinemaya gitmek… Bir an durakladım. Annemin hazırladığı sabah kahvaltısı ve babamın sözleri aklıma geldi. Sonra düşündüm okuldaki arkadaşlarımı ve öğretmenlerimi. Ardından okula doğru yoluma devam ettim.

Çalışma No.: 38

1. **a)** Olası cevap: Edebiyat eserleri hayatı yansıttığına göre hayatta sıklıkla karşılaşılan tiplerin eserlere de sıklıkla girmesi kaçınılmazdır.

Tipler temsil gücüne sahip şahıslardır. Bu nedenle yazar, tipin temsil ettiği anlamı eserine tip sayesinde yerleştirmenin avantajını sıklıkla kullanmak istemiş olmalı.

Yazarın seçimleri bir sebebe dayanıyor olmalı, bu nedenle tekrarlar; çalışan/fedakâr/yoksul çocuk tipinin onun çevresinde, duygu ve düşüncelerinde, değerler dünyasında özel bir anlamı olduğunu düşündürmektedir.

b)

Şahsın belirgin özellikleri nelerdir?	Çalışkan, fedakâr, hassas, yoksul, içinde bulunduğu durumu kabullenen bir çocuk.
Şahıs bir grubu temsil gücüne sahip mi?	Evet.
Şahıs bulunduğu çağda/toplumda genellenebilecek özellikler taşıyor mu?	Evet.
Şahsın olaylara hangi tepkileri vereceği tahmin edilebilir mi?	Evet.
Şahıs hikâye boyunca değişen, gelişen özellikler gösteriyor mu?	Hayır.
Bu şahsın benzerini başka yazarların hikâye, roman ya da senaryolarında görmek mümkün mü?	Evet.

c) Olası cevap: Bir gün kâhya yamağı, içinde bulunduğu zorlukların bilincinde, hassas, fedakâr bir çocuk olmasına rağmen bencilce bir davranışta bulunabilir. Annesini veya ablasını düşünmekten vazgeçebilir. Çalışmayı bırakabilir ya da kazandığı parayı sadece kendi zevklerine ayırabilir. Eğer kendisinden beklenmeyen, ayırıcı, şahsına özgü bir davranış sergilerse tip olmaktan çıkarak karaktere dönüşecektir.

2. Yazarın hikâyelerinde âdeta bir kalıp olarak kullandığı tipler, şablon yardımıyla üretilen şekillere benzetilebilir. Her ikisi de tekrarlanmaktadır. Bazı özellikleri kendinde toplayan, temsil gücü olan tipler geneldir; aynı tiplere hem bir yazarın birçok eserinde hem de bir dönemdeki pek çok eserde rastlamak mümkündür.

3. Başarılı edebî metinlerde her unsur bir anlam taşımakta bir göreve hizmet etmektedir. Tipin temsil ettiği grubun/zümrenin öne çıkan değerlerini, özelliklerini görmek tipin hikâyedeki işlevini anlamak demektir. Bu noktada hikâyedeki tip unsurunun anlam değerini çözmek hem diğer kahramanları yerli yerine oturtmaya yardımcı olur hem de temanın pekişmesine dolayısıyla eserin daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunur.

Çalışma No.: 39

1. Hayrullah Efendi, hırsızlık yapan adam, dükkân sahibi, Hayrullah Efendi'nin yardım malzemelerini göndermek için görevlendirdiği adam ve hırsızlık yapan adamın karısı.

2. Hayrullah Efendi ve Hayrullah Efendi'yi soyan adam karakter özellikleri göstermektedir.

3. Hayrullah Efendi bu hikâyeye özgü bir karakter olarak kurgulanmıştır. Hikâyede bireysel özellikleriyle yer almıştır. Normalde korkak biri olmasına rağmen kendisini soyan birini takip edecek kadar dinç, meraklı ve araştırmacı biri olması, iyiliksever bir insan olarak kendisini soyan bir insana yardımda bulunması onun birçok özelliğe sahip olduğunun göstergesidir.

Hayrullah Efendi'yi soyan adam da eserde ismi verilmemesine rağmen karakter olarak kurgulanmıştır. Fakir ve aç olmasına rağmen onurlu ve gururludur. Mecbur kaldığı için Hayrullah Efendiyi soymuş ancak soyduğu adamın cüzdanında çok daha fazlası varken sadece ihtiyacı kadar olanı alarak okuyucuda olumsuz bir algı yaratan hırsızlık suçunu işlerken bile soylu bir davranış sergilemiştir. Bu davranışın gerçek hayatta benzerlerine rastlanılmasının neredeyse mümkün olmayışı, hırsızlığı gerçekleştiren adama karakter özelliği kazandırmaktadır.

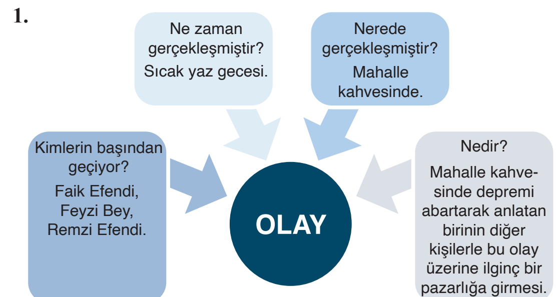
Çalışma No.: 40

1. Rozalya Ana, milislere karşı gösterdiği cesur ve gözü pek davranışlarla bu hikâye için kurgulanmış bir kahramandır. Cesur ve gözü pek olmak, bir halk hikâyesi veya destan kahramanının da sergileyebileceği tipik davranış özellikleridir. Fakat yazar bu özellikleri eserde Rozalya Ana üzerinden hiçbir abartıya yer vermeden insana özgü bir gerçeklikle aktarmıştır.

2. Olası cevap: Karakter: Fahim Bey (*Fahim Bey ve Biz*), Uzun İhsan Efendi (*Puslu Kıtalar Atlası*), Asya/İlyas (*Selvi Boylum Al Yazmalım*)…
Tip: Aydın tipi, memur tipi, köylü tipi, alp-eren tipi, alafranga tipi, öğrenci tipi, uyanık tipi, paragöz tipi, vefakâr yardımcı/uşak tipi, kıskanç tipi, cimri tipi…Bihruz Bey (*Araba Sevdası*), Ahmet Celal (*Yaban*), Kâhya (*Züğürt Ağa*)…

Çalışma No.: 41

1.

2. Kurmaca bir metin olan hikâyede yazar, mahalle kahvesi gibi gerçek mekândan, Faik Efendi gibi gerçek kişilerden söz etmekle okurda gerçeklik duygusunu oluşturmayı amaçlamıştır.

3. *Pazarlık* adlı hikâyede zaman sıcak yaz gecesidir. Zamanı vurgulayan ifadelerin kullanılması, hikâyede zaman unsurunun okuyucunun zihninde daha çok canlanmasını sağlamış, anlatımı güçlendirmiştir.

Çalışma No.: 42

1. Olası cevap: Kurmaca bir metin olan hikâyelerde yazar olayları, durumları, olguları anlatıcının dilinden aktarır. Hikâyenin başarılı olabilmesi için anlatıcının özellikleri, olayı aktarması, mekânı algılaması ve okuyucuya anlatması, kahramanlarla olan münasebeti önem kazanır. Bu yüzden anlatıcı seçimi "hayati" önem taşır.

2. Olası cevap: Kardeşin yalan söyleyerek suçu kardeşinin üzerine atması vicdan azabına sebep olmuştur. Kardeşin çaresizliği, duygusal yönü, evdeki diğer fertleri anlayabilecek yaşta olması gibi durumlar, anlatıcı olarak kardeşin seçilmesine uygundur. Hikâyede Dadaruh, anne veya baba anlatıcı olsaydı yazarın farklı bir duyguyu vermesi gerekirdi.

3. Olası cevap: Televizyon, kurmaca yapımlar olan dizi ve sinemalarla ya da gerçekçi yapımlar olan haber ve tartışma programları ile günümüzde hikâye anlatıcılarının yerini tutabilir.

Çalışma No.: 43

1.

Bir Gemici Hikâyesi'nde
anlatıcı
kahramanın geçmişini
kahramanın duygularını
kahramanın düşüncelerini
olayların neden/sonuçlarını
mekânla ilgili ayrıntıları
bilmektedir.

2. Hikâye, kahraman bakış açısıyla yazılmış kalır. Anlatıcının bildikleri kahramanın bildikleriyle sınırlı kalır. Böylece okur; kişileri, olayı ve mekânı kahramanın gözünden değerlendirir. Kahraman, kendisiyle ilgili bilgi verirken nesnellikten uzaklaşabilir. Kısıtlı ancak içten bir anlatım ortaya çıkar. Metin 3. kişi yerine 1. kişi ağzından yazılmış olur.

3.

Cümleler	Anlatıcı Taraflı Davranmıştır	Anlatıcı Tarafsız Davranmıştır	Açıklama
Babası yüzbaşıydı. Tekaüt olunca oğlunu okutamadı. (…) mektebi dördüncü sınıfta bıraktı. On dört yaşından on sekiz yaşına kadar yalnız boş gezdi.		✓	Anlatıcı, kahramanın geçmişi hakkında kendi düşüncelerini katmadan bilgi vermiştir.
Oğlunun haylazlıklarının, oldukça güngörmüş olan babanın ölümünde fazlaca tesiri olduğu da söylenebilir.	✓		Anlatıcı, kahramanın babasının ölüm nedeniyle ilgili kişisel bir yorum ortaya koymuştur.
İhtimal, deniz kenarı bir şehirde olmaları, gemilere girmesine sebep oldu. Bunda katiyen bir tercih falan yoktu. Aynı ihtimalle şoför ve bakkal çırağı da olabilirdi.	✓		Anlatıcı, kahramanın meslek tercihiyle ilgili ihtimallerden söz ederek çıkarımda bulunmuştur.
Zaten sıkmadan uzun uzun anlatmasını bilen yegâne geveze, denizdir. Ömürlerinin dörtte üçünü denizde geçiren ihtiyarların arasında bile, suların sesini sıkıcı, yeknesak bulan, bu sesten bıkan birine tesadüf edilmemiştir.	✓		Anlatıcı, denizin insanlar üzerindeki etkisiyle ilgili kişisel görüşlerini ortaya koyarak okuru yönlendirmiştir.

Çalışma No.: 44

1. **a)** Metinde kahramanların zihninden geçenlere, geçmişte yaşadıklarına, gelecekte yaşayacaklarına dair bilgiler yoktur. Çünkü yazar/anlatıcı sadece dış dünyada olanları gözleyip tarafsız bir şekilde okuyucuya aktarmayı tercih etmiştir. Yani sadece ayna gibi bir yansıtıcı rolündedir. Yazarın/anlatıcının görme, duyma ve bilme yeteneği, geçmiş ve geleceğe hakim olmadığı gibi kahramanların içinden geçirdiklerine de ulaşamaz.

   b) Hikâye boyunca tüm yaşananlar bir aynadan yansıyormuşçasına anlatıcı tarafından okuyucuya aktarılmaktadır. Bu yönüyle anlatıcı ile ayna arasında benzerlik kurulabilir.

2. Olası cevap: Çocuk, satıcıya derslerine ne zaman çalıştığını sordu. Satıcı da mektepten sonra çalıştığını söyledi.

3. Olası cevap: 3. kişinin ve tarafsızlığın ifade bulduğu gözlemci bakış açısını tercih ederdim.

Çalışma No.: 45

1. Olası cevap: 1. kişi anlatıcı ve kahraman bakış açısını kullanırdım. Bu tür metinlerde olay, şahıs kadrosu ve mekâna ait özellikler kahramanlardan biri tarafından anlatılır. 1. kişi anlatımda anlatıcı, anlattığı olayların bir parçasıdır; karakterlerden biriyle özdeşleşir, bütün bir hikâye onun penceresinden aktarılır.

   Olası cevap: 3. kişi anlatıcı ve hâkim bakış açısını kullanırdım. 3. kişi anlatıcı, roman ve hikâyelerde çok sık kullanılan bir anlatıcı türüdür. Bu tür anlatıcı, olaylara hâkimdir, kahramanların geçmişi, geleceği hakkında sınırsız bilgiye sahiptir.

   Olası cevap: 3. kişi anlatıcı ve gözlemci bakış açısını kullanırdım. Gözlemci bakış açısında yazar, bir kamera tarafsızlığıyla gördüklerini nakleder; tarafsızlığını korumak için anlatımın akışını bozacak müdahalelerden kaçınır. Anlatıcı olayların gelişimine veya karakterlerin değişim ve dönüşümüne herhangi bir müdahalede bulunmaz. Sınırlı bir bakış açısına sahiptir.

2. Hikâyenin kahraman bakış açısı ile kurgulanması, okurun birinci kişinin ağzından sunulan kurmaca dünyasının içine doğrudan girmesini sağlar. Bu durum kahraman bakış açısı tekniğinin kullanışlılığını artırır. Çünkü "gösterme"nin egemen olduğu bu konumda, roman kahramanı anlatıcıyla özdeşleştiği için okurda gerçeklik duygusunu artırır. Okuyucu olayları yaşayan kişiden dinler. Bu da öyküye canlılık ve inandırıcılık kazandırarak okuru hikâyenin içine alır.

3.
   - Anlatıcı yazarın kendisidir. Yazar, olayların içinde bulunur; görme, duyma, bilme, yaşama, düşünme gibi yetenekleriyle okuyucuya olayları aktarır.
   - Anlatıcı, kendisinin yaşadığı olayları anlatırken I. tekil ve çoğul kişileri kullanır. Olayların içindeki diğer kişilerin yaptığı eylemleri anlatırken de III. tekil veya III. çoğul kişiyi kullanır.
   - Yazar, eserdeki kahramanlardan biridir.
   - Kahraman bakış açısıyla yazılan eserlerde anlatıcının bildikleri sınırlıdır. Geleceği kestiremez, diğer kahramanların iç dünyasına inemez. Olayları doğrudan

yaşarken hissettiklerini ve düşündüklerini dile getirir.

- Kahraman bakış açısıyla yazılan eserlerde okuyucu ile yazarın iletişimi daha güçlüdür. Doğrudan bir kişinin başından geçen olaylar anlatıldığı için okuyucu ile kahraman daha samimidir.

Çalışma No.: 46

1. **a)** Betimleme **b)** Öyküleme

2. **a)** "Terasta yemlerini yiyen güvercinlerden biri aniden başının üzerinde kurşundan bir gölge hissetti. Çatıya tüneyen martı, şişmanlığından umulmayan bir çeviklikle güvercinin tepesine kurşun gibi inmiş, zavallıyı yerden iki metre yükseklikte vurmuştu." Yukarıdaki alıntıda örneklendiği gibi yazar değişen dünyanın ve kirlenen çevrenin ekosistemi nasıl bozduğunu, bir martının bir güvercini nasıl avladığı izlenimiyle anlatmıştır. İnsanların gün geçtikçe çevreyi bozduğunu, doğallığın yok edildiğini, bunun sonucunda da insanların kendi sonlarını hazırladıklarını hikâyede işlemiştir.

b) Olası cevap: Niteleyici kelimelerle anlatımına canlılık katan yazar, okuyucuyu hikâyenin içine çekmeyi başarmıştır. Yazar, niteleyici ögelerle okuyucunun etrafında olup biteni fark etmesini sağlamaya çalışmıştır, diyebiliriz.

3.

Kavram	Kendi Tanımım	Metinden Örnekler
Öyküleme	Olası tanım: Yaşanmış ya da yaşanabilir bir olayı başkalarına anlatmaktır	Ağaçları tıraş ettik, balıkların kökünü kuruttuk. Toprağı dejenere ettik.
Betimleme	Olası tanım: Etrafımızda olup bitenleri göz önünde canlandıracak biçimde anlatmaktır. Anlatılan bir olayı, niteleyici ögelerle resim yapar gibi göz önüne getirebilmektir.	1. Terasta yemlerini yiyen güvercinlerden biri aniden başının üzerinde kurşundan bir gölge hissetti." 2. Bir yerden şöyle kazara çıkmış bir çimen ucu…

4. **a)** Olası cevap: Öyküleme: Bir olay anlatılır. Haraket vardır. Yer, zaman ve kişi ögeleri bulunur. Betimleme: Varlıklar veya durumlar tasvir edilir. Durağandır. Yer, zaman ve kişi ögeleri yoktur.

b)

Öyküleme ve Betimleme Arasındaki Ayırt Edici Özellikler	1. Özellik: Öykülemede olaylar belli bir zamanda ve belli bir yerde geçer ve zaman durağan değildir. Betimlemede ise zaman durağandır ve olaydan çok, olayın içindeki kişilerin ya da mekânın özellikleri göz önünde canlandırılmaya çalışılır. 2. Özellik: Öykülemede yaşanmış ya da yaşanabilir bir olay anlatılır. Betimlemede ise kişilerin yaşadığı bir olay söz konusu değildir.

Çalışma No.: 47

1. Olası cevap: Bir hikâyede yazar, anlatmak istediklerini okura kurgunun bir parçası olan anlatıcı aracılığıyla aktarır. Yani anlatıcı, okurla metin arasında köprü görevi görür.

2. a) Olay anlatımı b) İç çözümleme c) Özetleme ç) Geriye dönüş d) Kişi tanıtımı

Çalışma No.: 48

1. *Evdeki:* İç Konuşma Tekniği
Eskici: Diyalog Tekniği
Beyhude Ömrüm: Bilinç Akışı Tekniği

2. Gösterme (Sahneleme) tekniğinde olaylar, kişiler, varlıklar okuyucuya doğrudan sunulur. Anlatıcı, okuyucu ile eser arasına girmez. Okuyucunun dikkati eser üzerine yoğunlaşır. Bu teknikte kişilerin konuşmaları ve hareketleri yansıtılarak okuyucunun kendisini eserin kurmaca dünyasında hissetmesi sağlanır. Gösterme tekniği; diyalog, iç konuşma veya bilinç akışı şeklinde olabilir.

Diyalog: Kahramanların karşılıklı konuşmalarına dayanan anlatım tekniğidir.

İç konuşma: Kahraman duygu ve düşüncelerini sesli düşünme şeklinde yansıtır. Karşısında biri varmış gibi kendi kendine konuşur.

Bilinç Akışı: Kişilerin iç dünyaları, zihinlerinden geçirdikleri kendi kendine konuşma şeklinde verilir. Kahramanların bilinçaltına inilir. İç konuşmadan farklı olarak cümleler arasında mantık ilişkisi zayıftır.

3. Olası cevap: "Yağmur bütün hızıyla yağıyordu. Sokakta kimseler yoktu. Dün akşam kararlaştırdığımız mahalleler arası futbol etkinliğimiz hava böyle giderse iptal olacaktı. Keşke yağmur dinse, ne güzel olurdu. Takım kadrosunu bile kafamda kurgulamıştım. Kesin şampiyon olurduk."

Çalışma No.: 49

1. *Ah Mercimeğim* adlı metin parçasında Aslı ile ilgili düşünceleri, söylenenleri bize bir anlatıcı aktarmaktadır. Bu metinde kahramanı, durumu veya olayı anlatıcının aracılığı olmadan öğrenemiyoruz. Fakat *Seni Ne İhtiyarlattı?* adlı metinde kahramanların konuşmaları dışında bize olayları anlatan bir anlatıcı yoktur. Kahramanların konuşmalarından yola çıkarak olaylar hakkında bilgi sahibi oluruz. Anlatıcı aradan çekilmiştir.

2. Olası Cevap: *Seni Ne İhtiyarlattı?* adlı metni gözlerim kapalı dinlediğimde âdeta sahneye çıkmış, rollerini canlandıran iki kişiyi dinlediğim hissine kapılıyorum. Doğrudan kahramanların sesiyle karşılaşıyorum.

3. *Diyalog* tekniğini temsil eden kişinin konuşması *Seni Ne İhtiyarlattı?* adlı metinde kullanılan teknikle örtüşmektedir. Karikatürde de ifade edildiği gibi olaylar anlatılırken kahramanların diyalogları kullanılmış, anlatıcıya gerek kalmamıştır.

Çalışma No.: 50

1. **a)** Olası cevap: söylenebilir. Özetleme; anlatıcının aktarma ihtiyacı duymadığı kısımları elemeyi, gereksiz uzatmaya sapmamayı, olayları yoğun ve kestirmeden anlatmayı sağlar. Ayrıca burada olduğu gibi anlatıcının anıları anlatmasına da imkân verir.

b) Olası cevap: Bu bölümde yazar; kahramanlarla, zamanla, olay ya da mekânlarla ilgili ayrıntıları aktarabilirdi. Bize Ömer'in yaşadıklarını genellemeye gitmeden, anbean gösterebilirdi.

2. Özetleme tekniği "I. Anlatım" da kullanılmıştır. Çünkü özetleme tekniğinin kullanıldığı anlatımda diğer anlatıma oranla kelime sayısı azalacak, ayrıntılar daha az verilecektir. Her iki anlatımda anlatılan süreç değişmeyecektir.

3. Olası cevap: Yazar özetleme yapılacak kısmı doğru seçemeyebilir. Yazarın detaylı anlatımdan kaçınarak diğer teknikleri -özellikle gösterme tekniğini- kullanmak yerine özetlemeyi tercih etmesi okurun merak ettiği ayrıntıların atlanması sonucunu doğurabilir. Bir diğer hata da yazarın özetlemeyi gereğinden kısa veya uzun tutması ya da metin

boyunca çok fazla tercih etmesi olabilir. Özetlemeye çok sık başvurmak da okuru sıkabilir.

Çalışma No.: 51

1. Kesik ve kopuk ifadeler yerine düzenli, mantıklı ve birbiriyle bağlantılı cümlelerin kullanılması metni daha akıcı hâle getirmiştir. Bu sayede kahramanın düşünceleri daha anlaşılır ve etkili biçimde okuyucuya sunulmuştur. Bu durum, kahramanın psikolojisinin yansıtılması bakımından da önem arz eder.

2. İç konuşma tekniğinin uygulandığı metinlerde, karşılıklı konuşma tekniğinin uygulandığı metinlere göre daha fazla psikolojik unsur yer alır. Bu tür metinler, olayın ön plana çıkmasından ziyade kahramanın duygu ve düşüncelerinin anlaşılmasında etkilidir. Ayrıca iç konuşma yönteminin kullanıldığı metinler, diğer metinlere göre genellikle daha az olay ve kahraman içerir.

   Olası cevap: Ben iç konuşmanın yapıldığı metinleri tercih ederim çünkü psikolojik unsurların yer aldığı ve yalnızlık duygusunun ön plana çıkarıldığı metinler daha fazla ilgimi çeker.

   Ben karşılıklı konuşma tekniğinin kullanıldığı metinleri tercih ederim çünkü kahraman sayısının fazla olması ve olay akışının devam etmesi benim için önemlidir. İç konuşmanın metne kattığı durağanlık benim için sıkıcı olabilir.

3. Olası cevap: Okulun ilk günü. Kimseyi tanımıyor olmanın verdiği tedirginlik yetmiyormuş gibi derse geç kalma endişesi de beynimi kemiriyor. Heyecanlıyım ama bu tür belirsizlik dolu ortamlardan da hiç hoşlanmıyorum. Öğretmenim ve arkadaşlarım nasıl insanlar acaba? Onlara da diğer arkadaşlarıma ve öğretmenime alıştığım gibi alışabilecek miyim? Babamın verdiği öğütleri aklımdan hiç çıkarmamalı ve yeni girdiğim ortamlarda kendime güvenmeliyim. Aksi takdirde insanlar üzerinde bıraktığım ilk izlenim hiç de olumlu olmayabilir.

Çalışma No.: 52

1. Olası cevap: Eğik yazı ile yazılmış bölümlerin iç konuşma tekniğiyle kaleme alındığı söylenebilir. Çünkü bu bölümlerde kahramanın iç dünyasına ışık tutuluyor, cümleler ve düşünceler arasında mantıksal bağ gözetilmiş, ayrıca birinci tekil kişili anlatım ve kahramanın iç dünyasında kendi kendisiyle konuşması var. Yine bu bölümlerde yazar anlatıcı devreden çıkarak okuru kahramanın iç dünyasıyla baş başa bırakıyor.

2. Olası cevap: Yazar, olayın kahramanının yaşadığı psikolojik gerilimi okurun daha iyi kavraması, kendini kahramanın yerine koyması için böyle bir tercih yapmış olabilir. Olayları yaşayan, duyguları hisseden kişinin yaşadıkları ve hissettiklerini kendisinden dinlemek daima daha içten ve inandırıcıdır. Kerim'in kendisini suçsuz olduğuna ikna etmek istemesi, annesini kendisinin masum olduğuna inandırma arzusu çok daha güçlü bir şekilde okura iletilmiş olur.

3. Olası cevap: Kerim, kendisini sakin kalmaya zorluyor, hiçbir şey yapmadığını ısrarla kendisine tekrar ediyordu. Bıçağın en son onun elinde olmadığını düşünüyordu. Üstelik arabacı vurulduğunda onu gören yoktu. Sakin kalmalıydı. Önce kendini inandırmalıydı.

   İç konuşma tekniğiyle yazılmış olan bölüm üçüncü tekil kişi anlatımıyla tekrar yazıldığında heyecanını, içtenliğini büyük oranda kaybediyor. Kahramanın duygularını kendinden dinlemek, yaşadığı duygusal çatışmalara bizzat şahit olmak çok daha etkili oluyor.

Çalışma No.: 53

1. Olası cevap: Karı ve koca kendi aralarında muhabbete dalarlar. Kocası vapurla İzmir'e giderek İzmir'i dolaştıktan sonra İstanbul'a gidebileceklerine dair planını karısıyla paylaşır. Kadın, kocasına çok masraflı olacağı için İzmir'e gitmeden İstanbul'a gitmeyi teklif eder. Koca, masraftan kaçınmak istemediği için İzmir'e gitmek için ısrarcı olur. Kadın masraf olmaması için kocasını ikna eder. Karı koca en nihayetinde İzmir'e uğramadan İstanbul'a gitmeye karar verirler.

2. *Çiçek Tefsiri* - Diyalog
   Tuzcuoğlu'nun Otçuluğu - Özetleme
   Bizim Köy Bir Balıkçı Köyüdür - İç Konuşma

Çalışma No.: 54

1. Olası cevap: Metindeki gereksiz uzatmaları engellemek, tekrara düşmemek ve okuyucuyu sıkmadan, olaylar dağılmadan hikâyeyi ilerletebilmek için yazar özetleme tekniğini tercih etmiştir.

2. Betimlemeler yazarın olay örgüsünü daha etkili yansıtabilmesini sağlamıştır. Ormanın güzelliklerini belirli bir biçimde sunarak anlatıma güçlü ve dikkat çekici bir özellik kazandırmıştır.

3. Olası cevap:

Anlatım Teknikleri	Gerekçesi
Diyalog	Kahramanları, sosyal statülerine uygun biçimde konuşturarak olay örgüsünü okuyucuya doğrudan verip kahramanların kişilik özellikleri hakkında okuyucunun fikir sahibi olmasını sağlamak için kullanırdım.
Geriye dönüş	Okuyucuya karakterlerin, yerlerin ve olayların geçmişiyle ilgili bilgi vermek için kullanırdım.
İç konuşma	Kahramanların içsel konuşmalarını aktararak onların duygu, düşünce ve kişilik özelliklerini daha iyi yansıtabilmek için kullanırdım.

Çalışma No.: 55

1. Açık, süsten ve zorlamadan uzak, kolayca anlaşılabilen anlatımdır. (YALINLIK)

   Üslup kelimesinin eş anlamlısıdır. (BİÇEM)

   Anlatımın belirsizlik taşımaması, net olmasıdır. (AÇIKLIK)

   Sözlü ve yazılı anlatımın gereksiz sözlerden, gereksiz uzatmalardan arındırılmış olma durumudur. (DURULUK)

   Bir sözcüğün gerçek anlamının dışında kullanılmasıdır. (MECAZ)

   Anlatımın ses akışına uygun olması, kolay ifadelere yer verilmesidir. (AKICILIK)

2. Olası cevap: Yazar Orhan Kemal'in hikâyelerinde anlatım özellikleri, anlatım teknikleri, anlatım biçimleri, kelimelerin anlam özellikleri, yöresel ifadelere yer verip vermediği gibi üslup özelliklerine göre değerlendirme yapmıştır.

3. Olası cevap: Yazar hikâyede gerçekçi bir izlenim oluşturmak amacıyla diyalog tekniğini kullanmıştır. Diyalog ve soru cümleleri kullanarak akıcı bir anlatım oluşturmuştur. Yöresel söyleyişlere yer verilmiş, hikâye kahramanları kendi konumlarına göre konuşturulmuştur. "Ağanın tesbihini şakırdatması" ifadesi tekrarlanarak okuyucunun ilgisi canlı tutulmaya çalışılmıştır. Abartıya kaçmayan betimlemelere yer verilmiştir. Gerçek anlamlı kelimeler kullanılmış mecaz ifadelerden kaçınılmıştır.

Çalışma No.: 56

1. **a)** 1. hikâye Ahmet Hamdi Tanpınar'a, 2. hikâye Selim İleri'ye, 3. hikâye Mustafa Kutlu'ya aittir.

b) Kelime kadrosu - cümle yapıları - anlatım teknikleri-nesnellik/öznellik - söz sanatları - akıcılık - açıklık vb. - duygusallık, çoşkunluk, şiirsellik vb.

2. Olası cevap: Okur, bu defa seçtiği yazarın konuyu nasıl anlattığını görmek için, üslubunu merak ettiği için kitabı satın almıştır. Hikâyenin ne anlattığını zaten biliyordur. Kitabın yazarı; konuyu, olayları kendi üslubuyla anlatacaktır. Okur, bu üslubun peşindedir.

Okur, hikâyeyi çok sevdiği için bir kez daha okumak istemiş olabilir. Bu noktada onun için hikâyeyi kimin anlattığı önemsiz, metinde ne anlatıldığı daha önemlidir. Bu da okurun, yazarın üslubunu önemsemediği anlamına gelebilir, onun için önemli olan konudur.

3. Olası cevap: Sevdiğim yazar Sait Faik Abasıyanık'tır. Tablodaki 1, 2, 4, 8, 10, 11 ve 12. maddeler uygundur. Hikâyelerinde kurgu bir anlatıcı yerine sanki yazar kendini/gözlemlerini anlatıyor, bu da anlatıma içtenlik kazandırıyor.

Çalışma No.: 57

1. Olası cevap: Bak, dedi, biz girdiğimiz gün nasıldı, şimdi çıkarken nasıl! ... Emeğine acıma. Görenler, "Burada adamlar oturmuşlar." demelidirler.
Bir iş yaparken insanların konuştuklarını dikkate almamak gerekir. Sonuçta zararlı çıkabilirsin.
Hikâyede "Bakarsan bağ, bakmazsan dağ olur." sözünün doğruluğu ortaya çıkıyor. Binbaşı Ali Köse ve oğlu, oturulamayacak durumdaki evi tamir edip herkesin hayran olduğu bir eve dönüştürüyorlar.

2. Olası cevap: Ev de insana yakışabilir. Eğer yaşadığın yeri güzelleştirir, oraya emek verir, alın teri dökersen o ev, bir elbise veya takı gibi sana yakışabilir.

3. Olası cevap: Tek katlı evde yaşayanlar, yeşili seven, toprağa yakın olmak isteyen insanlardır. Sakinliği, yalnızlığı, eskiyi, eskiye ait olanı sevmektedirler denebilir. Çok katlı binada yaşayanlar, topraktan, yeşilden uzak bir yaşam sürmektedirler. Hızlı, yoğun bir yaşamları vardır denebilir.

Çalışma No.: 58

1. Olası cevap: *Çığlık* tablosunda insanoğlunun ruhsal problemlerle boğuşması ve yalnızlığı resmedilmiştir. *Guernica* tablosu ise savaşın insanlık dışı yönünü ortaya koymuştur. Bunlar örtük iletilerdir. *Gençlik Berberi* adlı metindeki açık iletilere örnek olarak şu cümle verilebilir: Arasta'nın daracık sokaklarından birinin, kasabanın pazar yerini anacaddeye bağlayan sokakla kesiştiği köşede kalırdı dükkânı.

2. Olası cevap: Yazar, "Gidenlerin yerine yenisi gelmiyordu.", "Yüreklerinde öten o eski kuşlardan üçü beşi uçmuştu onlara görünmeden. Eski heves, eski sevinç yoktu içlerinde." ifadeleriyle yalnızlaşmayı, terk edilmişliği, zamanın yarattığı acımasız değişimi ve bu değişimin yarattığı üzüntüyü, geleceğe duyulan karamsarlığı, umutsuzluğu, gençliğin getirdiği heyecanın kayboluşunu anlatmak istemiş olabilir.

3. Olası cevap:
a) Metinde bireylerin yaşamından yola çıkılarak nesil farklılığı ve arkadaşlık, dostluk kavramları anlatılmak istenmiştir.
b) "Derken 1931 buhranı şaşkın bıraktı kasabayı. Buhrandan önce göremedikleri şeyleri de görüyorlardı artık. Çoktandır görünmez bir göç başlamıştı kasabadan. Lisede, üniversitede okuma olanağı bulan çocuklar öteden beri dönmüyorlardı. Kasabada ustalarının yanında marangozluk, kunduracılık öğrenenlerin de onların ardından İzmir'e, İstanbul'a, Ankara'ya göç ettikleri duyuluyordu." gibi ifadeler kasabadaki genç neslin farklı beklentiler, hayaller içinde olduğunu; "Bir söz dudaklarının kıyısında beliriveren küçük bir gülümseme bile çok şeyler hatırlatmaya yetiyordu ikisine de. Bir daha dalıp gidiyorlardı. Dükkânın kapısı üstünde, kuruyup çatlamış, rengini atmış boyasıyle, unutulup kalan Gençlik Berberi yazılı o tabelaya baktıkları yoktu hiç. Bakışları karşılaşınca, gençlik günlerinin tanıkları olarak, yıllar öncesini görüyorlardı birbirinin gözlerinde." ifadeleri ise bazı kimselerin arkadaşlığının, dostluğunun zamana yenik düşmediğini gösteriyor.

Çalışma No.: 59

1.

Cümleler	Sayısına Göre İsmin Türü
Erzurum'un hâli vakti yerinde bir ailesinin çocuğu imiş (…)	Topluluk ismi
Ben Erzurum'da iken bu bekleyen annelerin hikâyelerini çok dinledim.	Çoğul isim
Birdenbire bir arkadaş nefes nefese içeriye girdi.	Tekil isim

Cümleler	Maddesine Göre İsim Türü
Anası sevincinden ölümler geçirmiş.	Soyut isim
Böyle evlerde oturamam, elbise, muntazam yiyecek, sıcak yatak; bunlar bana zor geliyor…	Somut isim

Cümleler	Varlıklara Verilişine Göre İsim Türü
Bir başkası Şam'da rastlamış (…).	Özel isim
Bu esnada babası ölmüş, kardeşleri ve annesi belki bir gün döner ihtimaliyle mirastan hissesini ayırmışlardı.	Cins isim

2. **a)** Olası cevap: evini, köyünü, arkadaşını…
b) Olası cevap: birliğini, bölüğünü, ailesini…
c) Olası cevap: ümitlerini, hayallerini, özlemlerini…

3.

Çalışma No.: 60

1. 1. Somut, 2. Soyut, 3. Cins, 4. Özel, 5. Tekil, 6. Çoğul, 7. Topluluk

2.

Özel Somut Tekil	Cins Somut Tekil	Soyut	Çoğul	Topluluk
Moskova'ya	mektupla yüzünden sisle	acı	ağaçlarının gazetelerin müzelerden	orman halka

3.

Kavram	Örneklerim
Özel İsim	Elif, Türkiye, Uludağ…
Cins İsim	elma, kâğıt, ağaç…
Somut İsim	insan, kalem, kedi…
Soyut İsim	rüya, akıl, aşk…
Tekil İsim	araba, kalem, kitap…
Çoğul İsim	kitaplar, kalemler…
Topluluk İsmi	meclis, sınıf, orman…

Çalışma No.: 61

1.

Hikâyenin türü “olay hikayesi”dir. **1**

Hikâyenin teması “emek sömürüsü”dür. **2**

Hikâyedeki temel çatışma “sağlık ve para”dır. **4**

Hikâyenin konusu bir fabrika sahibinin para kazanma hırsıyla işçi kızların sağlığını hiçe sayarak ölümlerine neden olmasıdır. **3**

Hikâyenin şahıs kadrosu Saatçioğlu Hidayet Bey, Hasip Efendi, Fotika ve Papaz’dır. **5**

Hikâyedeki Hasip Efendi “tip”tir. Sevdiği kişi ölmesine rağmen kendi çıkarı için işçi kızların ölümüne göz yummaya devam etmektedir. **6**

Hikâyedeki olaylar Bursa’daki bir ipek fabrikasında ve yolda geçmektedir. **8**

İşçi haklarının önemsenmediği bir zaman dilimi ve akşam on birde gerçekleşmektedir. **7**

Hikâye 3. kişili anlatıcı ve “hâkim bakış açısı”yla yazılmıştır. **9**

Hikâyede kullanılan anlatım yöntemleri “öyküleme ve betimleme”dir. **10**

Yazarın okura iletmek istediği mesaj insanların haklarını gözetmeli, onlara haksızlık yapmamalıyız. **12**

Hikâyede “özetleme, anlatma, diyalog ve iç konuşma” anlatım teknikleri kullanılmıştır. **11**

Çalışma No.: 62

1. **a)** Olayları yaşayan, olayların içinde yer alan kahraman anlatıcı ve onun bakış açısıyla yazılmıştır.

b) *Ant* adlı hikâye bir öyküleme örneğidir. Öyküleyici anlatımda olay örgüsünün varlığı çok önemlidir. Olayların ardı ardına verilmesi, bir film şeridi gibi aktarımı da hareket bildiren sözcüklerle yapılır. Ayrıca hikâyede betimleyici anlatıma da yer verilmiştir. Betimleyici anlatımda okurun zihninde bir resim canlanması için niteleyici sözcükler ve benzetmeler sıklıkla kullanılır.

2. **a)** Metinde fedakârlık teması ele alınmıştır. Anlatıcının Mıstık ile kan kardeşi olması ve birbirlerini canı pahasına koruyacaklarına ant içmeleri, Mıstık’ın arkadaşını korurken köpeğin saldırısına maruz kalarak kuduz olup hayata gözlerini yumması temayı belirlememde yardımcı olan olaylardır.

b) Verilen sözün sorumluluğunu üstlenmek, dostluk, fedakârlık, minnet gibi duygu ve kavramlar ele alınmıştır.

c) “Dostlar gerektiğinde birbirleri için canlarını feda etmekten çekinmezler.

3. **a)** Olası cevap: Mıstık, verdiği sözün gereğini fazlasıyla yerine getirmiştir. Arkadaşını korumak için kendini köpeğin önüne atmıştır. Ben Mıstık kadar cesur olmazdım, arkadaşımla beraber köpekten kaçmaya çalışırdım.

b) Olası cevap: Türk milleti, sözüne güvenilir bir kişilik timsalidir. Anlatıcı, çağımızda insanların değiştiğini vurgulamaya çalışmıştır. Vefasızlık, bencillik, bayağılık dünyasına insanımızın sürüklendiğini görüp sözüne sadık kalmanın değerini Mıstık üzerinden anlatmaya çalışmıştır.

Çalışma No.: 63

1. Şiirin teması “yaşama sevinci”dir.

2. “Duymak havayı bağrında”, “Bir ağaç gölgesinde”, “bir su kenarında”, “Üstünde gökyüzü”, “çiçek kokusu”

3. **a)** Evet, uygundur. Şair bu başlığı seçmekle, nefes aldığı sürece insanın yaşama sevincini kaybetmemesi gerektiğini vurgulamıştır.

b) Olası cevap: Yaşamak Güzel. Bu başlığı belirlerken şiirin temasını göz önünde bulundurdum.

Çalışma No.: 64

1. Koşmanın teması güzelliktir. Görselin teması aşktır. Koşmada Karacaoğlan, sevgilisinin güzelliklerini anlatmaktadır ve ona âşıktır. Görselde ise kuşların gökyüzünde oluşturdukları aşkın sembolü olan bir kalp görülmektedir.

2. Şiirin teması özlemdir. Şair sevdiğini ve geçmişi özlemektedir. Şiirde tematik bütünlük vardır çünkü şiir boyunca aynı tema yani özlem teması işlenmiştir.

3. Olası cevap:

“Hayallerimde eski günleri andım,
Tekrar geri getireceğimi sandım,
O günlerin özlemiyle yandım,
Nerde kaldı o eski günler nerde…”

Çalışma No.: 65

1. Her iki metin de on ikişer dizeden oluşmuştur. I. Metin ikişer dizelik altı birimden, II. Metin dörder dizelik üç birimden meydana gelmiştir.

2. Şiirlerin kafiye düzeninin belirlenmesinde dize kümelerindeki sayı yani nazım birimi oldukça önemlidir. Beyitlerle kurulan bir şiirin uyak düzeniyle dörtlüklerle kurulan bir şiirin uyak düzeni aynı olmaz.

3. Ekleme yapılmadan önce şiirin nazım birimi beyittir çünkü şiir ikili dize gruplarından oluşmaktadır. Ekleme yapıldıktan sonra beşli dizeler ortaya çıktığından şiirin nazım birimi “bent”e dönüşmüştür.

4. Nâilî, Şeyhülislâm Bahâyi’nin şiirine birer dize daha eklemeydi dize gruplarındaki sayı beşten altıya çıkardı. Altılı dize grupları da bent olarak adlandırıldığından şiirin nazım birimi değişmezdi.

Çalışma No.: 66

1. Olası cevap: Dize/mısra için verilen örneklerin hepsi tek satırdan oluşurken beyit için verilen örnek şiir, ikişer dizeden oluşan bölümlere ayrılmış. Dörtlük örneğinde şiirin dörder

dizelik bölümlerden oluştuğunu görüyoruz. Bent başlığı altındaki şiirlerden birincisi üç, ikincisi altı, üçüncüsü beş dizelik bölümlerle kurulmuş. Bilgi notunu da göz önünde bulundurduğumuzda bendin dört dizelik bölümlerden de oluşabileceğini anlıyoruz. Bütün bunlardan hareketle nazım birimini oluşturan ölçütün dizelerin kümelenişindeki sayı olduğunu söyleyebiliriz. Bir satırlık nazım birimi dize, iki dizelik nazım birimi beyit, üç ve daha fazla dizeden oluşan nazım birimi de benttir.

2.
- Şiirin satırlarından her biri, mısra.
- Anlam bakımından birbirine bağlı iki dizeden oluşmuş şiir parçası.
- Dört dizelik bölümlerden oluşmuş şiir veya şiir parçası.
- Üç ve daha fazla dizeden oluşan nazım birimidir.

Dörtlük
Bent
Beyit
Dize

3.

DÂVET

Bekliyorum
Öyle bir havada gel ki,
Vazgeçmek mümkün olmasın!

Orhan Veli Kanık

Bent

BULMAK

Bir an kayboldun gibi! yaşadım kıyameti
Yoruldun ama buldun ey kalbim emaneti
(…)

Erdem Bayazıt

Beyit

Çalışma No.: 67

1. **I. Metin MÂNİ**
Ölçüsü: 7'li hece ölçüsü
Durak: 3+4 (3. mısra 4+3)
II. Metin KOŞMA
Ölçüsü: 11'li hece ölçüsü
Durak: 4+4+3 (1. mısra 6+5)
III. Metin HER ŞEY YERLİ YERİNDE
Ölçüsü: 14'lü hece ölçüsü
Durak: 7+7

2. Şiirde ahengi sağlar. Şiirin okuyucunun kulağına güzel, hoş gelmesini sağlar.

3.

İ	lim	i	lim	bil	mek	tir
İ	lim	ken	din	bil	mek	tir
Sen	ken	di	ni	bil	mez	sen
Ya	ni	ce	o	ku	mak	tır

Çalışma No.: 68

1. **I. Metin**

HAN DUVARLARI
(…)
Ellerim takılırken / rüzgârların saçına (7+7)
Asıldı arabamız / bir dağın yamacına. (7+7)
Her tarafta yükseklik,/ her tarafta ıssızlık, (7+7)
Yalnız arabacının / dudağında bir ıslık! (7+7)
(…)

II. Metin

BANA SENİ GEREK SENİ
(…)
Aşkın aldı / benden beni, (4+4)
Bana seni / gerek seni (4+4)
Ben yanarım / dün ü günü, (4+4)
Bana seni / gerek seni (4+4)
(…)

III. Metin

Nâ-dâna esrârı / etmeyiz ızhâr (6+5)
Nâ-ehline / ârifandan / sır çıkmaz (4+4+3)
Bezme kadem bassa / hezârân ağyâr (6+5)
Dilce söyler / tercümandan / sır çıkmaz (4+4+3)

2. Olası cevap: Duraklara dikkat ederek okumak şiirde tekdüzeliği engeller, kulağa hoş gelen bir ritim oluşturur.

3. Olası cevap: Tokatlı Nuri'ye ait olan dörtlüğün her dizesindeki duraklar aynı yerde olmadığından bu dörtlüğe duraksız denebilir.

Çalışma No.: 69

1. Olası cevaplar: Evet, aynı ahengi yakalayabilirdi. Çünkü şiirlerde ahengi sağlayan unsurların başında ölçü gelir. Usta bir şair, hem hece hem de aruz ölçüsünü kullanarak şiirin ahengini sağlayabilir.

Hayır, aynı ahengi yakalayamazdı. Çünkü her ölçünün kendine göre ahenk kuralları ve ritmi vardır. Aruzla ya da hece ölçüsüyle yazmak ahenk unsurlarında farklılık oluşturur.

2. Şiiri, düz yazıdan ayıran en önemli özelliklerden birisi de ahenktir. Ahenk, kelimelerin kulakta güzel bir etki bırakacak şekilde bir araya getirilmesi, sözün çeşitli yollarla etkileyici bir şekilde düzenlenmesidir. *Süleymaniye'de Bayram Sabahı* adlı şiir aruzun da katkısıyla ahenk yönü çok güçlü bir şiir olmuştur. Bunun gibi aruzla yazılan şiirler ahenk yönü güçlü olduğu için okuyucu veya dinleyici bazen anlamını bile kavramadan bu şiirlerin etkisi altında kalır.

3. Olası cevap: Dönemin edebiyat anlayışı, şiirde güçlü bir ahenk sağlama isteği, duygu ve düşünceleri en iyi şekilde verme arzusu olabilir.

Çalışma No.: 70

1.

Şiirin Özelliği	Şiirin Adı	Şiirin Ölçüsü
Dizelerdeki hece sayıları birbirine eşittir. Dizelerde durma yerleri (durak) vardır.	*Yağmur*	Hece ölçüsü
Dizelerdeki hece sayılarının eşitliği, uzunluk-kısalığı (kapalılık-açıklık) göz önünde bulundurulmamıştır.	*Salkımsöğüt*	Serbest ölçü

Dizelerdeki heceler uzunluk-kısalık yönünden birbiriyle uyum içindedir.	*Özleyen*	Aruz ölçüsü

2. Olası cevap: Metnin ilk dizesinde yavaş yavaş azalan nal seslerinden, ikinci dizesinde ise batan güneşin önünde birer karaltı hâlinde gitgide kaybolan atlılardan söz edilmiştir. İkinci birimde bu ses ve görüntünün azar azar kayboluşu görsel biçimde dizelere yansıtılmış ve dizelerdeki hece sayısı 11'den başlayarak tek heceye kadar düşmüştür. Hece sayılarının her bir mısrada azaltılmasıyla ve eksiltili cümlelerle ortaya çıkan bu şekil, son dizede sözü edilen "ömrün bitişi" düşüncesiyle de ilişkilendirilebilir.

3. Olası cevap: Adı geçen şairlerin farklı ölçülerle şiir yazmaları sanat anlayışlarının farklı olmasından, etkilendikleri şiir geleneğinden veya özgün olma isteğinden kaynaklanmış olabilir.

Çalışma No.: 71

1.

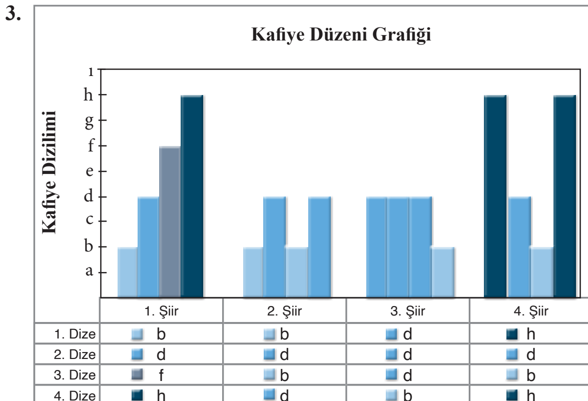
Yâr deyince kalem elden düşüyor	(**a**)
Gözlerim görmüyor aklım şaşıyor	(**a**)
Lâmbamda titreyen alev üşüyor	(**a**)
Aşk kağıda yazılmıyor Mihriban!	(**b**)
Önce naz sonra söz ve sonra hile	(**c**)
Sevilen seveni düşürür dile	(**c**)
Seneler asırlar değişse bile	(**c**)
Eski töre bozulmuyor Mihriban!	(**b**)
Tabiplerde ilaç yoktur yarama	(**d**)
Aşk değince ötesini arama	(**d**)
Her nesnenin bir bitimi var ama	(**d**)
Aşka hudut çizilmiyor Mihriban!	(**b**)
Boşa bağlanmamış bülbül gülüne.	(**e**)
Kar koysan köz olur aşkın külüne.	(**e**)
Şaştım kara bahtın tahammülüne.	(**e**)
Taşa çalsam ezilmiyor Mihriban!	(**b**)

Şiirin Kafiye Düzeni: Düz kafiye düzeni

2. Olası cevap:

.... gel (g)
.... sel (g)
.... el (g)
.... Mihriban! (b)

3.

	1. Şiir	2. Şiir	3. Şiir	4. Şiir
1. Dize	b	b	d	h
2. Dize	d	d	d	d
3. Dize	f	b	d	b
4. Dize	h	d	b	h

3. şiir *Mihriban* şiiri ile aynı kafiye düzenine sahiptir.

Çalışma No.: 72

1.

Eğer benim ile gitmek dilersen	a
Eğlen güzel yaz olsun da gidelim	b
Bizim iller kıraçlıdır aşılmaz	c
Yollar çamur kurusun da gidelim	b

Kafiye Düzeni: a b c b

2.

Karac'oğlan der ki buna ne fayda	e
Hiç rağbet kalmadı yoksula bayda	e
Bu ay da olmazsa gelecek ayda	e
On bir ayın birisinde gidelim	b

Kafiye Düzeni: e e e b

3. **a)**

Aşamazsın Karaman'ın ilini d
Köprüsü yok geçemezsin selini d
Gerdan yaylasını Perçem belini d
Lale sümbül bürüsün de gidelim **b**
Kafiye Düzeni: d d d b

b) Koşma Tipi Kafiye Düzeni:
a b c b / d d d b / e e e b … şeklindedir.

Çalışma No.: 73

1.

Sinilerde şekerim	-kerim	a
Üstüne bal dökerim	-kerim	a
Biber gibi sözünü		x(b)
Oğlun için çekerim	-kerim	a

Saraylar sıcak değil	-cak	a
Güller domurcak değil	-cak	a
Bir yastıkta kocayın		x(b)
Sevda oyuncak değil	-cak	a

2. **a)**

Halk Şiiri Örneği
Mâni

Bu dağlar olmasaydı	-o	a
Çiçeği solmasaydı	-ol	a
Ölüm Allah'ın emri		x(b)
Ayrılık olmasaydı	-ol	a
Sıra sıra kazanlar	-zan	a
Kara yazı yazanlar	-zan	a
Cennet yüzü görmesin		x(b)
Aramızı bozanlar	-zan	a

Anonim

Modern Şiir Örneği Lisan		
Güzel dil Türkçe bize,	-e	a
Başka dil gece bize.	-e	a
İstanbul konuşması		b
En saf, en ince bize.	-e	a
Lisanda sayılır öz	-öz	c
Herkesin bildiği söz;	-öz	c
Manası anlaşılan		d
Lügate atmadan göz.	-öz	c
Ziya Gökalp, Lisan *(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)*		

b) Mâni tipi kafiyenin modern şiirde de kullanıldığı görülmektedir. Bu şiirler karşılaştırıldığında modern şiir, halk şiirinden etkilenmiştir denilebilir.

3. Olası cevap:

Denizden gemi geldi.
Çayımın demi geldi.
Ağla, gözlerim ağla;
Sevda özlemi geldi.

Çalışma No.: 74

1. (a), (b), (a), (b).
Bu şiir çapraz kafiye düzenindedir.

2. (a), (b), (a), (b); (c), (d), (c), (d).
Şiirin her iki kıtası da çapraz kafiye düzenindedir.

3. Olası cevap:

"Dağları tepeleriyle canım İstanbul
Boğaz manzarası dünyalara bedel
Camilerinde çeşmelerinde huzur bul
Tarih kokuyor üzerinden esen yel."

Çalışma No.: 75

1. Olası cevap: Sarma, iç harcın asma yaprağının üzerine konulup sarılmasıyla yapılan bir yemektir. Şiirin kafiye düzenini incelediğimizde şeklinin sarmaya benzediğini söyleyebiliriz. İlk ve son dizelerin kafiyeleri sarmanın yaprağına, ikinci ve üçüncü dizelerin kafiyeleri de iç harcına benzetilebilir.

2. *İşaret* şiirinin kafiye düzeni abba biçimindedir ve sarmal kafiyedir düzenindedir. *Şaşırdım Kaldım* şiirinin kafiye düzeni ise abab biçimindedir ve çapraz kafiye düzenindedir.

3. I. Metin: Birinci dizeye "Ben miyim bu şeylerin sahibi?" dizesi, üçüncü dizeye "İç âlemim oyuncaktan farksız" dizesi gelmelidir.

II. Metin: İkinci dizeye "Gün doğuyor şehrin üzerine" dizesi, dördüncü dizeye "Gözleri uykulu atmacalar" dizesi gelmelidir.

III. Metin: Birinci dizeye "Alıp içinde sesler uçuşan bu akşamdan" dizesi, ikinci dizeye "Hafızamı bir deniz kıyısına çeken yol" dizesi gelmelidir.

Çalışma No.: 76

1. **a), b)**

ŞEHİR ÜSTÜNDEN YÜKSELEN AY	Renk Sütunu	Harf Sütunu
Karanlık sokaklara karıştı bir yarasa,		a
Bir kedi sırtı gibi niçin kabardı dağlar?		b
Sırtlarında ışıktan bir el mi gezdi yoksa?		a
Şimdi yükselen ayı aç köpekler selâmlar,		b
Kaldırım taşlarına uzanır bir derbeder.		c
Boğulan bir çan gibi diner bütün sedalar.		b
Ey Şehir! İsyanların nasıl yatıştı yer yer.		c
Sen şimdi kaybolurken gecelerin sisinde,		d
Bütün çığlıklarını Allaha götürürler,		c
Göğe yükselen ayın kan dolu tepsisinde...		d

c) Dinleyici/okuyucu şiir boyunca dize sonlarında yavaş yavaş değişen sesler duyar. Şiirde kafiyeler aynı kalmamakta, belirli bir düzenle değişikliğe uğramaktadır.

2. Anıyordum baharı; çırpınarak
Düştü bir gölge şey avuçlarıma;
Yine ölmüş zavallı bir yaprak...

Ey hazan artık intikam alma,
Şimdi zulmetleriyle haykıracak
Sana hüsran bakışlı mavi sema!..

Bu hazan belli çok fidan kıracak,
Örtecek dallarıyla yollarımı...
Sen fakat söyle ey güzel yaprak,

Söyle çehren kadar ölüm sarı mı?

3. Şiir, üçerli dizelerin aba-bcb-cdc-d biçiminde kafiyelendiği, sonda tek dizenin kaldığı örüşük kafiye özellikleri taşımaktadır.

Çalışma No.: 77

1. abba-Sarmal kafiye,
I. abab-Çapraz kafiye,
II. aaba-Mani tipi kafiye,
III. aaaa-Düz kafiye,
IV. aba/bcb/cdc/d-Örüşük kafiye,
V. aaab-Koşma tipi kafiye,
VI. aa/bb-Mesnevi tipi kafiye.

Çalışma No.: 78

1. İstiklâl Marşı: Düz kafiye (uyak), Her Şey Yerli Yerinde: Sarmal kafiye (uyak), Dar Kalıp: Çapraz kafiye (uyak), Kelebek: Örüşük kafiye (uyak), Ses: Mesnevi tipi kafiye (uyak), Usanç: Mâni tipi kafiye (uyak), Nerdesin: Koşma tipi kafiye (uyak).

Çalışma No.: 79

1. Şiire söyleyiş güzelliği ve güçlü bir ahenk kazandırır. Şiirin kulağa hoş gelmesini sağlar. Şiirin akılda kalmasını ve ezberlemesini kolaylaştırır.

2. ……………………………….kaşlar
……………………………….kuşlar
……………………………….aşlar

3.

… hepinizi … ümitsizi	"iz" tam kafiye	… ovalara … tarlalara	"a" yarım kafiye
… öğrenci … genci	"enci" zengin kafiye	… iplik … görürseydik	"ik" tam kafiye
… sokaklarda … parklarda	"k" yarım kafiye	… akınına … yakınına	"akın" tunç kafiye
… ermiş … oluvermiş	"er" tam kafiye	… bulutların … hudutların	"ut" tam kafiye

Çalışma No.: 80

1.

Tam kafiye	Tam kafiye + kelime hâlinde redif	Tam kafiye + ek hâlinde redif+ kelime hâlinde redif
Dünya	Naz olur	canan-dan gelir
derya	niyaz olur	şandan gelir
hülya	kiraz olur	zamandan gelir
rüya	saz olur	armağandan gelir
eşya	ayaz olur	handan gelir
güya	namaz olur	ceylandan gelir

2. eren bu - dörtlüğün sonundaki benzeyen sesler
en - ek halinde redif
bu - kelime halinde redif
er - iki ses benzediği için tam kafiye

3. bile
teselliyle tam kafiye

gece
keyfince tam kafiye

açılan
kapıdan tam kafiye

gönül
gül tam kafiye

Çalışma No.: 81

1.

Dizeler	Kafiyeyi Oluşturan Sesler	Redif Olan Ekler/ Sözcükler
Denizle toprak, yalnız onda ermiş visale; Ve kavuşmuş rüyalar, onda, onda misale.	-isal	-e
Her akşam camlarında yangın çıkan Üsküdar, Perili ahşap konak, koca bir şehir kadar...	-dar	-
Bir ses, bilemem tambur gibi mi, ud gibi mi? Cumbalı odalarda inletir "Kâtibim"i…	-ibimi	-
Gecesi sümbül kokan Türkçesi bülbül kokan	-bül	kokan

2. **a)** Dizelerde geçen "iklim" ve "sevgilim" sözcüklerinde "-lim" sesleriyle kafiye yapılmıştır. "İklim" sözcüğünün kökünde bulunan bu sesler, "sevgilim" sözcüğünde bir yapım (-li) ve bir çekim (-m) eki görevindedir. Görevleri farklı olan bu seslerle zengin kafiye yapılmıştır.
b) Olası cevap: âlim, bilim, değilim, milim, görelim, güzelim, kilim, zalim…

3. 1, 4 ve 6 numaralı sözcükler "bahtiyar" sözcüğüyle zengin kafiye oluşturabilir.

Çalışma No.: 82

1. Tunç kafiye oluşturmaktadır. "ışık" sözcüğü, "karışık sözcüğünün içinde aynen geçtiği için tunç kafiyedir.

2. I. "Melâl" ve "lâl" sözcüklerinde tunç kafiye vardır. Çünkü "lâl" sözcüğü "melâl" sözcüğünün içinde aynen yer almaktadır.
II. "Ejderi" ve "deri" sözcüklerinde tunç kafiye vardır. Çünkü "deri" sözcüğü "ejderi" sözcüğünün içinde aynen yer almaktadır.
III. "Deniz" ve "sendeniz" sözcüklerinde tunç kafiye vardır. Çünkü "deniz" sözcüğü "sendeniz" sözcüğünün içinde aynen yer almaktadır.

3. **a)** D **b)** D **c)** Y **ç)** Y

Çalışma No.: 83

1. **I. Metin:** Birinci dizede geçen "ölü-m" kelimesi "benim ölüm" anlamında kullanılmıştır. İkinci dizede geçen "ölüm" kelimesi "hayatın tam ve kesin olarak sona ermesi" anlamında kullanılmıştır.
II. Metin: Birinci dizede geçen "yoksun" kelimesi var kelimesinin zıddı olan "yok-sun" anlamında kullanılmıştır. İkinci dizede geçen "yoksun" kelimesi "belli bir şeyin yokluğunu çeken" anlamında kullanılmıştır.
III. Metin: Birinci dizede geçen "için" kelimesi edat göreviyle kullanılmıştır. İkinci dizede geçen "iç-in" kelimesi "gönül, akıl, irade" anlamında kullanılmıştır.
IV. Metin: Birinci dizede geçen "oda" kelimesi evin bir bölümü anlamıyla kullanılmıştır. İkinci dizede geçen "o da" kelimesindeki "o" işaret zamiri, "da" bağlaç olarak kullanılmıştır.
V. Metin: İkinci dizede geçen "bend (bent)" kelimesi "bağ" anlamında kullanılmıştır. Üçüncü dizede "bend'im" derken "su biriktirmek için akan suyun önüne yapılan set" anlamında kullanılmıştır.
VI. Metin: Birinci dizede geçen "an" kelimesi "zaman" anlamında kullanılmıştır. İkinci dizede geçen "an" sözcüğü ise "anmak" fiilinden emir kipi olarak kullanılmıştır.

2. Görsel 1 için olası cevap: Kuleden/Ses geliyor kuleden/O kaş o göz değil mi/Beni sana kul eden
Görsel 2 için olası cevap: Gül açılsın dudağında gülüver/ Bana n'olur açılan her gülü ver/Buna ister darıl ister gülüver/
Görsel 3 için olası cevap: Bilmem ki yaz mı gelmiş/Niçin açmış gül erken/Aklımı kayıp ettim/Nazlı yârim gülerken

Çalışma No.: 84

1. **HAN DUVARLARI**
(…)
Vara vara vardım ol kara taşa
Hasret ettin beni kavim kardaşa
Sebep ne gözden akan kanlı yaşa
Bir ayrılık bir yoksulluk bir ölüm
(…)
Karac'oğlan der ki kondum göçülmez
Acıdır ecel şerbeti içilmez
Üç derdim var birbirinden seçilmez
Bir ayrılık bir yoksulluk bir ölüm

İlk dörtlüğün dize sonlarında *–aşa* sesleri benzerlik gösterirken ikinci dörtlüğün dize sonlarında *–çilmez* sesleri benzerlik göstermektedir.

2. Vara vara vardım ol kara taş-a
Hasret ettin beni kavim kardaş-a
Sebep ne gözden akan kanlı yaş-a
Bir ayrılık bir yoksulluk bir ölüm
(…)
Karac'oğlan der ki kondum göç-ülmez
Acıdır ecel şerbeti iç-ilmez
Üç derdim var birbirinden seç-ilmez
Bir ayrılık bir yoksulluk bir ölüm

a) Birinci dörtlüğün ilk üç dizesinde –a yönelme hâl eki görevinde kullanıldığı için redif, –aş sesleri aynı anlamda veya görevde kullanılmadığından kafiyedir. İkinci dörtlüğün ilk üç dizesinde -( )l fiilden fiil yapan ek, -mez geniş zamanın olumsuzu 3. tekil kişi çekimi görevinde kullanıldığı için redif; -ç sesleri ise aynı anlamda veya görevde kullanılmadığından kafiyedir.

b) Ek hâlinde rediftir.

3. Şiirde ahengi sağlayan unsurların başında kafiye ve redif gelir. Kafiye ve redif sayesinde şiirdeki ses uyumları ön plana çıkar. Estetik ön plana çıktığı için şiirin etkileyiciliği de artar.

Çalışma No.: 85

1. a)

HÜTHÜT

Düştür doğaldır içlenme → e
Bezginlik göllerinde bir gece → e
Karanlıkta senin de → e
Yüzdüğün olmuştur.

KIRK DERECE

Başından kayar yastık, → ık
Nura döner karanlık; → ık
Sırlar çözülür artık, → ık
Kırka çıkınca ateş

NASİHAT

Senin saçların varsa altın gibi → i
Benim de vardı eskiden. → iden
Çocuğuma uyuma geceleri → i
Saçlarındır karanlıklarda giden. → iden

b) Kafiye; dize sonlarındaki anlamca ve görevce farklı sözcük, ek ya da seslerin yinelenmesi olduğuna göre *Hüthüt, Kırk Derece, Nasihat* adlı şiirlerdeki ses yinelemeleri de kafiyedir. Çünkü *Hüthüt* adlı şiirin dize sonlarında tekrarlanan "e" sesi, *Kırk Derece* adlı şiirin dize sonlarında tekrarlanan "ık" sesi, *Nasihat* adlı şiirin dize sonlarında tekrarlanan "i" ve "den" seslerinin anlamca veya görevce bir benzerliği, ilişkisi yoktur. Tekrarlanan bu sesler redif değildir.

2. a)

SÜRGÜN'DE BİR KUYTU

Sık yaprakları karaağaçların
Çoban şiirlerini düşündürü**r** -r
Ak bulutlar pamuk pamuk yürü**r** -r
Ki nur dolu başaklarda

SUSMANIN İKİNCİ YÜZÜ

Şimdi bütün anmalar bir susma'nın **içinde**… içinde
Şimdi bütün susmalar bir odanın **içinde**… içinde
Anlatmaya bir sözcük, bir bakış arıyorlar
Önce sakladıkları, bir adamın **içinde**. içinde

b) –r ek hâlinde, içinde sözcük hâlinde rediftir.

Çalışma No.: 86

1. Olası cevap: Tevfik Fikret'in şiirlerinde söyleyişe ahenk katmak için; özenli ve bilinçli seçilmiş kelimelerin, hecelerin, harflerin şiire müzikalite kattığı söylenebilir. Çünkü şiirde aliterasyon ve asonans gibi ahenk unsurlarından yararlanmıştır. Bu unsurlar da şiirde ahenkli bir söyleyiş ortaya çıkarmaktadır.

2.

Şiir Adı	Aliterasyon/ Asonans	Ahenk Sağlayan Sesler
Cânân-ı Girîzâna	Asonans	"e" sesi
Hân-ı Yağma	Aliterasyon ve Asonans	"n" sesiyle aliterasyon "a" ve "i" sesleriyle asonans
Rengîn	Aliterasyon ve Asonans	"n" sesiyle aliterasyon "e" ve "i" sesleriyle asonans
Hediye	Aliterasyon ve Asonans	"b" sesi aliterasyon "ü" sesi asonans
Sükûn İçinde	Aliterasyon	"r" sesi
Balıkçılar	Aliterasyon	"r" sesi
Hilâl-i Âhmer	Aliterasyon ve Asonans	"r" sesiyle aliterasyon "a" ve "e" sesleriyle asonans

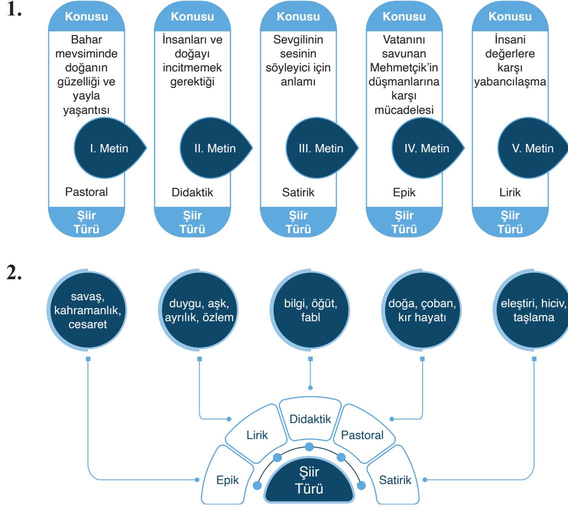
3.

Cümle	Doğru	Yanlış
Ünlü seslerin tekrarına aliterasyon, ünsüzlerin tekrarına ise asonans denir.		X
Aliterasyon ve asonans şiirde ahenk unsurlarındandır.	X	
Tevfik Fikret'in *Hediye* isimli şiirinde sadece asonans vardır.		X
Aliterasyon ve asonans, sadece hece ölçüsü ile yazılmış şiirlerde bulunur.		X
Şiirde ahenk unsurları, şiirin seslendirilmesini olumlu etkiler.	X	
İstiklâl Marşımızda aliterasyon ve asonans **bulunmamaktadır.**		X
Asonans ve aliterasyon şiir ve düzyazıda kullanılan ahenk unsurlarıdır.	X	

Çalışma No.: 87

1.

2.

Çalışma No.: 88

1.

ŞİİR TÜRÜ	Didaktik	Dramatik	Epik	Lirik	Pastoral	Satirik
ŞİİRLER	V	VI	II	I	III	IV

2.

	ÖZELLİK	KONULARINA GÖRE ŞİİR TÜRLERİ					
		Didaktik	Dramatik	Epik	Lirik	Pastoral	Satirik
a)	Çoban, kır, dağ, köy hayatı, doğal güzellikleri ve bunlara duyulan özlemleri anlatan şiirlerdir.					✓	
b)	Savaş ve kahramanlık gibi konuları işleyen şiirlerdir.			✓			
c)	Düşüncenin ağır bastığı eğitici, öğretici şiirlerdir.	✓					
ç)	Eleştirel bir anlatımı vardır. Bir kişi, olay ya da durumu eleştirir.						✓
d)	Daha çok tiyatroda kullanılır. Karşılıklı konuşmalar içerir. Toplumdaki acıklı olayları konu alır.		✓				
e)	Duygu ve düşüncelerin coşkulu bir dille anlatılması söz konusudur.				✓		

3. Olası cevaplar: Bence şiirin konusu türünü belirler. Çünkü halk edebiyatının âşık edebiyatı kolunda bir eleştiride bulunacaksanız koşma nazım biçimiyle taşlamayı kullanmanız gerekir.

Bence şiirin konusu türünü belirlemez. Çünkü modern şiirde, serbest tarzda, her konuda şiir yazılabilmektedir

Çalışma No.: 89

1. **a)** *Kutadgu Bilig* adlı metin bir manzumeden alınmış olabilir. Çünkü manzumelerde ağırlıklı olarak öyküleyici anlatımın özelliklerinden yararlanılır. Yaşanmış ya da yaşanabilecek olaylar belli bir plan dâhilinde verilir. Manzumeler, düzyazı biçimine getirilebilir. Dizeler hâlinde, kafiyeli ve redifli metinlerdir. Öğretici ögeler içerir. Örneğin *Kutadgu Bilig*'de geçen "Evinden kalkıp çıktı, düştü yola/Bazan yürüdü, bazen verdi mola/Gelip ulaştı hanın durduğu şehre/Cân ü gönülden dilediği yere." ifadeleri öyküleyici anlatımın özelliklerini yansıtır. Dize sonlarındaki "insan" ve "an", "yola" ve "mola" gibi sözcüklerin kendi arasında kafiye vardır."Bir kimse hizmete gireyim dese/İki şey gerek, sözü kestim kısa. Birincisi sağlıktır, hastalıksız/Ki hizmet edebilsin, ağartsın yüz." dizelerinde öğretici yönü ağır basan ifadeler söz konusudur. Bu nedenlerden dolayı *Kutadgu Bilig,* manzumenin birçok özelliğini taşımaktadır.

b) Şiirlerde imge ve çağrışımlarla yüklü bir anlatım görülür. Evrensel temalar, kapalı ve süslü bir dille aktarılır. Bireysel duygular ön plandadır. Öğretici bir yaklaşım yerine sanat yapma amacı gözetilir. Mecazlı, ahenkli bir söyleyiş hâkimdir. *Oarıstys* adlı metin tüm bu nitelikleri taşıyan bir metindir. Örneğin şiirde geçen "Ey hâtırası içimde yemin kadar büyük/Ey bahçesinin hoş günlere açık kapısı" ifadelerinde mecazlı bir söyleyiş görülür. Yine aynı ifadelerde ve şiirin birçok yerinde imge ve çağrışım vardır. Şiirdeki ayrılık, çocukluğa duyulan özlem temaları kapalı, sanatsal bir dille aktarılmıştır.

2.

3. Olası cevap: Şiir ve manzume birbirinden farklı özellik taşıyan iki edebî türdür. Ancak benzerlik taşıyan yönleri de vardır. Orhan Veli'nin kaleme aldığı şiir ile Yusuf Has Hacip'in manzumesini incelediğimizde ikisinin de dizeler şeklinde yazıldığı görülmektedir. Ayrıca her iki metinde de kafiye ve redif gibi ahenk unsurları kullanılmıştır.

Çalışma No.: 90

1. İnsanın kendisini karşılamaktadır. Nasıl ki insan, bu dünyada yalnız ve çaresiz ise kırın tepesindeki ağaç da öyledir.
2. Şair, bu dizelerde ağacın bu kırın tepesinde bir kere bu dünyaya geldiğini artık dönüşün olmadığını dile getiriyor. Burada kader inancı imgesi karşımıza çıkıyor.
3. Şair, insanoğlunun aynı bir ağaç gibi yalnız bir şekilde dünyaya geldiğini ancak bu hayatta her ne kadar zorlukla da karşılaşsak yaşamak ve ayakta kalabilmek için çabalamak gerektiğini ve yaşama sevincimizi kaybetmememiz gerektiğini dile getiriyor.

Çalışma No.: 91

1.

İmge	Tasarım	Çağrışım	Hayal	Mazmun

2. **a)** İmge, şiiri tekdüzelikten kurtarır, şiirdeki anlam zenginliğini güçlendirir, şairlerin kendi dünyalarına ait ipuçlarını okurlarına sunar. İmgelerin çağrışımsal gücü ile şiirler, hayaller ile süslenir. İmge ile şiirin ifade gücü kuvvetlenir. Şairin varlıklara yüklediği özel anlamlarla şiirin anlam kümesi genişler ve farklı yorumlanmasına imkân sağlar.

   b) İmge bir söz sanatı olarak kabul edilemez. İmge, sanatkâr tarafından ortaya konulan estetik öz kabul edilebilir. İmge edebî sanattan daha kapsayıcı bir kavramdır. Söz sanatları imgenin ifadesi için bir vasıta olabilir.

3.

Örnek Metinler	Şiirde Kullanılan İmge ve Metne Katkısı
I. Metin	Çöl, Mecnun'u sayıklaması ve kucaklaması ile bir imge olarak kullanılmıştır. Bu imge okurun zihnindeki çöl imajının değişmesine neden olur. İnsansı bir özellik kazanan çölün Mecnun'u sahiplenmesi, okurda çöle dair olumlu bir izlenim oluşturmaktadır.
II. Metin	Şair, bu şiirde "lügat" ile "ayna"yı imge olarak kullanmıştır. Her iki imge de bireyin benlik/kimlik oluşturmasında, gerçeği bulmasında görev almaktadır.
III. Metin	"Gemi" kelimesi insan ve yük taşımaya yarayan büyük bir deniz taşıtını ifade eder. *Sessiz Gemi* isimli şiirde gemi "demir almak" ve "meçhûle giden" ifadeleriyle birlikte okurun dünyasında farklı yansımalar, tasavvurlar oluşturmaktadır. *Sessiz Gemi* denizin engin sonsuzluğu içerisinde denizle birlikte sonsuzluğa yol alan ruhun çıktığı yolculuğun imgesidir.
IV. Metin	Bu şiirde değirmen ve derviş imge olarak kullanılmıştır. Değirmen, zamanın dişlileri arasında tüketilen bir "zaman kavrayışını" örneklemektedir. Derviş imgesiyle muradına ermek arasında ilinti kurulmuştur ve huzurun, mutluluğun, bir dervişin yolundan giderek elde edileceği anlatılmaktadır.

Çalışma No.: 92

1. **a)** Olası cevap: Görseller, benim zihnimdeki özgürlük kavramıyla örtüşmüyor. Özgürlük deyince aklıma gemilerde kürek mahkûmu olarak çalışan insanların zincirlerinden kurtulması geliyor. Görseller, öğrencilerin zihnindeki özgürlük kavramıyla örtüşüyor. Ali'nin zihnindeki özgürlük hayali gibi akvaryumdan kurtulan balığın denize kavuşmasının özgürlüğünü hayal ediyorum.

   b) Sözcükler sınırlı hayaller sınırsız olduğundan şairler, dilin sağladığı olanaklarla anlatmak istediklerini tam olarak dile getiremediklerinde imgelere başvururlar. Bu imgelerle özgünlüklerini devam ettirip geleceğe kalırlar. Sıradanlaşan dille şairler geleceğe kalamayacakları için kendilerini sürekli yenilemek zorundadırlar.

2.

a) İmge: "evlerin her gün bizi dışarı yollaması", "emredilen ekmek"

b) Çağrıştırdığı Anlam: Ev, bir hükümdar, komutan edasıyla emir verir. Rollerin değiştiği, konuşan ve söylenenin, hiddetlenenin ev olduğu görülür.

a) İmge: "tencerenin azgınlığı", "sofranın eritmesi"

b) Çağrıştırdığı Anlam: Ev eşyalarına insan özelliği verilerek eşyaların, tüm güçleriyle insanın ekonomik durumunu kötüleştirmeye çalıştığı anlatılmaktadır.

a) İmge: "evlerin insanları ezmesi", "evlerin boynumuzdaki ipi çekmesi"

b) Çağrıştırdığı Anlam: İnsan, sırtındaki bu yükü ailesi için çekmektedir. Şaire göre evlerin toplumla savaşı, evin insan ile yaptığı savaşın küçük bir parçasıdır. Dışarıdan bakıldığında küçücük olan ama insanın boynundaki ipi tutan ve sıkan bir güç izlenimi vardır.

a) İmge: "erzaklar hâlimizden anlasa"

b) Çağrıştırdığı Anlam: Erzaklar hâlden anlamaz bir insan gibi hayal edilmiş, evdeki temel gıda maddelerinin bile tam anlamıyla alınamadığı, insanın en temel ihtiyaçlarını bile gidermede yetersiz kalınabildiği anlatılmaktadır. Evdeki huzur için nesnelerin beklentilerini karşılamanın gerekli olduğu anlatılır.

Çalışma No.: 93

1. Karınca gibi çalışkan öğrenci.
2. Şair, köyleri ufka dizilen tozlanmış resimlere, yolları da köyleri saran eskimiş çerçevelere benzeterek teşbihibeliğ sanatı yapmıştır. Bu teşbih çeşidinde teşbihin sadece benzeyen ve kendisine benzetilen ögeleri vardır. Benzetme yönü ve benzetme edatı yoktur.
3. Verilen örneklerde teşbih sanatı şiirde işlenen duyguyu anlam bakımından güçlendirmiştir.

Çalışma No.: 94

1. **a)**

Benzeyen	Kendisine Benzetilen	Benzetme Yönü	Benzetme Edatı
Çocuk	Arı	Çalışkanlık	Gibi

b) Çalışkan arı, ödevlerini yaptıktan sonra bahçeye babasının yanına yardıma gitti.

c) Çalışkan çocuk, ödevlerini yaptıktan sonra vız vız uçarak babasının yanına gitti.

2. Sessiz bir gemiye benzetilen cenaze evinden çıkan bir tabuttur. Şiir boyunca tabut sessizce yol alan bir gemiye benzetilmiştir. Gemi, kendisine benzetilen olduğu için ve şiirde benzeyen unsur tabut kullanılmadığı için şiir boyunca açık istiare sanatı yapılmıştır. Şiir boyunca devam eden istiareye temsilî istiare (alegorik anlatım) denir.

3. Olası cevap: "Sınıf arkadaşıma kükreyerek seslendim."

Çalışma No.: 95

1. Olası cevap:

İstiareye dönüştürülmüş hâli	Dağlar yolumuzu kesiyor.
İstiareye dönüştürülmüş hâli	Çok şükür, cennette yaşıyoruz.
İstiareye dönüştürülmüş hâli	Pencereme bu sabah bir şiir kondu.

2. a)

Bal, bal! Almadan geçme.	Seni görünce **incileri** diziyorum.	Kurban olurum beşikte yatan **kuzuya**!
Karpuz	Dişler	Bebek

b) 2. Satır: Güneş "Bakır zirvelerin ardından doğması, kan rengi olması" Güneş yerine savaşan bir süvari kullanılmıştır.

3. Satır: Sevgili "Uyanmak fiilini kullanması" Güzelliğinden dolayı sevgiliye sunam denilmiştir.

4. Satır: Kızları, güzelleri "Baş bağlamak fiilini kullanması" Gençlikleri ve güzelliklerinden dolayı kızlar yerine fidanlar kullanılmıştır.

c) 2. Satır: İnsan/Şair "Dallarının kırılması" Bir ağaç için geçerli olabilecek dallarının kırılması eylemi insana aktarılmıştır.

3. Satır: Lale, sümbül "Boyun bükmek eylemi" İnsan için kullanılan boyun bükmek özelliği lale ve sümbüle aktarılmıştır.

4. Satır: Rüzgâr "Gezinmek" İnsan için kullanılan gezinmek özelliği rüzgâra aktarılmıştır.

Çalışma No.: 96

1. 3 ve 5. âşıklar, III. öncülde yer alan mecazımürsel yapma şartını yerine getirememiştir.

2. Âşıklar, özel-genel, neden-sonuç, eser-sanatçı, soyut-somut, yön-uygarlık anlam ilgilerini örneklendiren bir mâni söylememiştir.

3. 1. Âşık, "saz" sözcüğünü parça-bütün anlam ilgisiyle "sazın telleri" anlamında; 2. Âşık, "bağlama" sözcüğünü araç-kullanıcı anlam ilgisiyle "bağlamanın ya da âşığın sesi" anlamında; 4. Âşık, "mangal" sözcüğünü iç-dış anlam ilgisiyle "mangaldaki yanıcı malzeme" anlamında; 6. Âşık, "Konya" sözcüğünü yer-insan anlam ilgisiyle "Konya'da yaşayan insanlar" anlamında kullanarak mecazımürsel sanatı yapmıştır.

Çalışma No.: 97

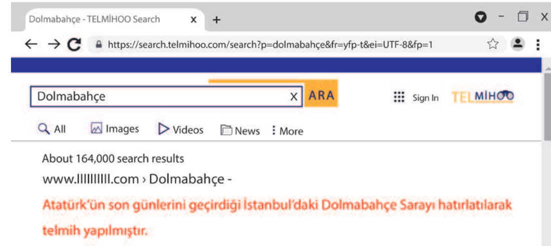
1. Baybars; "balık, yakamoz, yosun" sözcüklerini seçerse yazacağı dörtlükte tenasüp sanatına yer vermiş olur çünkü bu üç sözcük "deniz"i çağrıştırması bakımından anlamca birbiriyle ilgilidir.

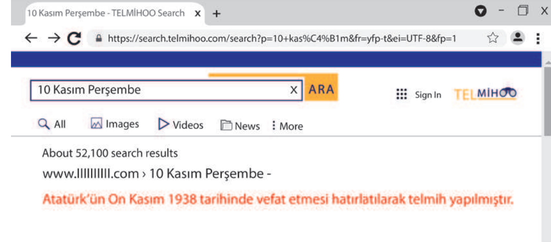
2. Olası cevap
- (koyu lacivert) : çiçekler
- (mavi) : sümbül
- (açık mavi) : kardelen

3. **I. Metin:** Dua, besmele, tesbih, seccade
II. Metin: İstanbul, Emirgân, Üsküdar, Eyüp Sultan
III. Metin: Hafta, asır, saat, saniye
IV. Metin: Sema, kuş, kanat, kuştüyü
V. Metin: Dalga, gemici, gemi, yüzmek, kıyı
VI. Metin: Makara, makine, kumaş, dokunmak, tezgâh

Çalışma No.: 98

1. CEMŞİT
SİNBAD
AFRODİT
ŞEHRAZAT
FERHAT
BARBAROS

3. Gazel – "Fuzûlî" kelimesi mahlas olarak kullanılmıştır.

Şeb-i Gam – "Fuzûlî" kelimesi telmih yapılarak Divan sanatçısı olan Fuzûlî kast edilmiştir.

Çalışma No.: 99

1. Anlamı: Güzel sebebe bağlamadır.
Tanımı: Bir olayı ya da durumu, gerçek sebebinin dışında hayalî bir sebebe bağlama sanatıdır.
Amacı: Anlatıma güzellik vermek, estetik bir değer oluşturmaktır.

2. Olası cevap:

a) Ağaçlar yoldan geçen sevgilinin güzelliğini örtmek için dikilmiştir.

b) Bir demet gülle yetinmeyen âşık, ağaçlarda açan tüm çiçekleri sevgiliye sunmak ister.

c) Göçmen kuşlar, çocukluktaki güzel günleri aramak için göç ederler.

3. Olası cevap: Cahit Sıtkı Tarancı, gökyüzü normalde mavi olmasına rağmen bunu insanların güzel şeyler düşünmesine bağlayarak hüsnütalil sanatı yapmıştır.

Yahya Kemal, askerlerin amacını atlarına yem verecek yeni yerler fethetmesi şeklinde güzelleştirerek hüsnütalil sanatı yapmıştır.

Faruk Nafiz, çoban çeşmesinin akmasını Ferhat'ın dağları yarmasına bağlayarak hüsnütalil sanatı yapmıştır.

Orhan Veli, gökyüzünün mavi olmasını herkes uykudayken kendisinin boyadığını söyleyerek güzel bir sebebe bağlıyor.

Çalışma No.: 100

1. Olası cevap: Metinde Boğaz'dan geçen tankerle ilişkilendirilen "gözyaşı" gerçekte "insan"la ilişkilidir. Dolayısıyla, bu "kederli, solgun" tanker imgesi "insan"ı çağrıştırmaktadır. Çünkü bir tankere gözyaşı yüklenmesi gerçek hayatta imkânsızdır. Ancak insanın gözünde yaş olması (üzülmesi) olağan bir durumdur. Söyleyici, cansız bir varlığın insanla ilişkisini kurmak için herkes tarafından bilinen bir gerçeği bilmezden gelmiştir. Şiirin ilgili bölümü "Bir insan kederli ve solgun görünüyorsa gözyaşına neden olan üzüntüyle dolmuştur." şeklinde yorumlanabilir.

Söyleyici, üzüntüye katlanmanın bir insan için ne kadar zor olduğunu anlatmıştır. "En ağır yükleri taşıyan bir taşıt bile gözyaşını (acı, üzüntü) taşımakta zorlanır ve dışarıdan bakılınca bu yükün ağırlığı hissedilir." demek istemiş olabilir.

2. Olası cevap: Dizenin özgün hâli daha etkileyicidir. Çünkü söyleyici, aynada gördüğü ve ne olduğunu çok iyi bildiği kırışıklıklar için "Nedir suratımda bu çukur yollar?" diyerek tecahülüarif sanatına başvurmuştur. Söyleyicinin bilinen bir gerçeği bilmezden gelmesi ve bunu soruyla pekiştirmesi, yüzündeki çukurların sebebi olan yaşlılığı kabullenemediğini ve şaşkınlık içinde olduğunu gösterir. "Belirdi yüzümde bu çukur yollar." ifadesinde bu anlam inceliği ve etkileyicilik yoktur.

3. Olası cevap: Metinde geçen "…gürül gürül yanan" ifadesi zarar veren "ateşi/yangını" çağrıştırmaktadır. Ancak söyleyici, yanma olayının "suyun içinde" gerçekleştiğini söyleyerek suyun ateşi söndürmesiyle ilgili fizik kuralını bilmezden gelmiştir. Şiirde sözü edilen ev, tahtadan yapılmıştır ve evin kiremitlerine yağmur yağmaktadır. Su ve yanmak ifadeleri bir arada kullanılarak yağmurun tahtadan yapılmış "bazı evler"e yangın kadar zarar verdiği nükteli bir biçimde anlatılmıştır.

Hayatın bazı gerçekleri dışarıdan göründüğü gibi olmayabilir ve herkes için aynı anlamı taşımayabilir. Örneğin varlıklı biri için keyif verici bir manzara oluşturan yağmur, bir yoksul için felaket habercisi olabilir.

Çalışma No.: 101

1. "Yüz karası değil" ifadesi metinde her ne kadar kömür madenciliğinden kaynaklı yüzü kara olmak anlamını ön plana çıkarıyor gibi görünse de aslında deyimin (mecaz) anlamını vurgulamaktadır. İfadenin Türkçe Sözlük'teki deyim anlamı "Utanılacak bir durum veya şey. Yüz kiri." şeklinde açıklanmaktadır.

2. II. Metinde; "gül dikende biter diken gül olmaz" ifadesi, doğal bir gerçeği değil de mecaz anlamı olan "iyiliğin bazen umulmadık, çirkin olan ve olumsuzluk ifade eden yerlerde ortaya çıkabileceğini; kötünün de iyi olamayacağı" anlamında kullanılmaktadır.

III. Metinde; "Yüzlerimi yere vurdum süründüm" ifadesi "yüzünün yere değmesi" ya da "sürtünmesi" anlamında değil de mecaz anlamı olan "yüzünü yere getirmek (veya geçirmek) utandırmak, mahcup duruma düşürmek, yoksul ve perişan bir yaşam sürmek" anlamlarında kullanılmaktadır.

IV. Metinde; "Yandım ateşine" ifadesi "ateşte yanmak" değil de mecaz anlamı olan "Bir kimse yüzünden zarara uğramak." anlamında kullanılmaktadır.

3. Olası cevap: Bahsi geçen dizeler şiirin anlam boyutunu güçlendirirken estetik hazzı daha üst seviyelere çıkarmıştır. Günlük dili şiire dâhil etmiş ve akıl oyunları oluşturarak merak ve heyecanı artırmıştır.

Çalışma No.: 102

1. **I. Metin**:

Bu dizelerde "ocak" sözcüğü kinayeli kullanılmıştır.

Gerçek Anlam: Ateş yakılan yer.

Mecaz Anlam: Aile.

II. Metin:

Bu dizelerde "pak alın" sözcükleri kinayeli kullanılmıştır.

Gerçek anlam: Alnın temiz, pak olması.

Mecaz anlam: Şerefli, namuslu olmak.

III. Metin:

Bu dizelerde şairin bozulmuş bahçeler görmüş olması kinayeli kullanılmıştır.

Gerçek anlam: Dağılmış, kurumuş, bakımsız bahçeler görmek.

Mecaz anlam: Birçok kimsenin öldükten sonra yuvasının, ailesinin dağılmış olmasını görmek.

2.

Cümle	Gerçek Anlam	Mecaz Anlam
Arkadaşın dayısı güçlüdür, halleder.	Arkadaşın dayısı güçlüdür.	Arkadaşın dayısının arkadaş çevresi geniştir, birçok sorunu çözebilir.
Ah yollarına kul, kurban olurum. Yüz çevirme benden, mahvolurum.	Yüzünü çevirmek.	Gösterdiği ilgiyi kesmek.
Çocukların velvelesi, herkesi ayağa kaldırdı.	Çocukların bağırışları oturan herkesi ayağa kaldırdı.	Çocukların ağlama ve bağırışları etrafta herkesi heyecanlandırdı, telaşlandırdı.
Ne yapsın, ayağı kaydı bir kere.	Yürürken ayağı kaydı.	İşleri kötüye gitti, zor durumda kaldı, sürekli sorunlarla karşılaştı.
Bu taşı bize dostumuz atıyorsa durup düşünmemiz gerekir.	Birine taş atmak.	Birini eleştirmek, onu küçük düşürmek.

Çalışma No.: 103

1. İlhan Berk'in şiirinde geçen "kış" sözcüğü görselde belirtildiği gibi hem kış mevsimi hem de kovmak anlamına gelen bir ünlem olarak kullanılmıştır.
Hilmi Yavuz'un şiirinde ise "arı" sözcüğü hem böcek hem de temiz anlamında kullanılmıştır.

2. Yahya Kemal *Maltepe* isimli eserinde geçen "kanmadık" sözcüğünü yakın ve uzak anlamını çağrıştıracak biçimde kullanmıştır. Sözcük, içinde bulunduğu dizede "aldanmak" ve "doymamak" anlamını taşımaktadır.

3. Sabahattin Kudret Aksal; hayalini kurduğu sevgiliyi, şiirinde "yıldız" sözcüğüyle anlatmak istemiştir. Ancak şairin burada başvurduğu söz sanatı tevriye değildir. Tevriyede bir sözcük, dize ya da cümle içinde iki farklı gerçek anlamı da düşündürecek şekilde kullanılır. Sözcüğün yakın anlamı söylenip uzak anlamı kastedilir. Asıl söylenmek istenen kapalı şekilde ifade edilir. Şiirdeki "yıldız" sözcüğünde ise böyle bir kullanım yoktur. Hayal edilen sevgili, göklerdeki yıldıza benzetilmiş ve bu açıkça söylenmiştir. Burada görülen söz sanatı açık istiaredir.

Çalışma No.: 104

1.

15 İnsan dışındaki varlıkları insan özelliğiyle donatma sanatıdır.

1 Aralarında ilgi bulunan iki şeyden zayıf olanı kuvvetli olana benzetme sanatıdır.

2 Aralarında benzerlik ilgisi bulunan iki sözcükten birini diğerinin yerine kullanma sanatıdır.

8 Amacı kapalı bir şekilde anlatma, iki anlama gelecek bir sözü mecaz yönüyle anlaşılacak şekilde kullanma sanatıdır.

12 Birini küçük düşürmek ve onunla alay etmek amacıyla, söylenecek sözü tam tersi olan bir söz ile nükte yaparak anlatma sanatıdır.

11 Kişileştirilen bir varlığı konuşturma sanatıdır.

6 Anlam bakımından aralarında ilgi bulunan iki veya daha fazla kelime, terim veya deyimi tezat olmaksızın bir araya getirme sanatıdır.

10 Bir nükte yapmak amacıyla iyi bilinen bir şeyi bilmiyormuş gibi davranma sanatıdır.

13 İnsanların çoğu tarafından bilinen ünlü bir olay, kıssa, fıkra, ilim konuları, atasözleri veya inanca işaret etme ve hatırlatma sanatıdır.

5 İki düşünce, duygu ve hayâl arasında birbirine karşıt olan nitelikleri ve benzerlikleri bir arada söyleme sanatıdır.

7 Bir fikri, konu ile ilgili bir atasözü veya tanınmış bir söz ile aydınlatma sanatıdır.

4 Sözün etkisini arttırmak için bir şeyi olamayacağı biçimde, yahut olduğundan çok veya az gösterme sanatıdır.

14 Nükte yapmak amacıyla birkaç anlamı olan bir kelimenin en uzak anlamını kastederek kullanma sanatıdır.

9 Herhangi bir olayı gerçek nedeninin dışında daha güzel ve hayali bir nedene bağlayarak açıklama sanatıdır.

3 Bir sözü benzetme amacı gütmeden gerçek anlamı dışında kullanma sanatıdır.

2. İrsalimesel otobüsü 1, 3, 5 ve 6 numaralı duraklara uğramalıdır. Çünkü bu duraklardaki şiirlerde irsalimesel sanatından yararlanılmıştır. 1 numaralı durakta "Balık baştan kokar.", 3 numaralı durakta "Mızrak çuvala sığmaz." 5 numaralı durakta "Taş düştüğü yerde ağır" ve 6 numaralı durakta "Her şeyin fazlası zararlıdır ya" ifadeleri irsalimesel sanatına örnektir.

3. Olası cevap:

Her şeyin vardır bir zamanı
Acele etmemek gerek
Ne demişler
Sakla samanı gelir zamanı

Çalışma No.: 105

1. **a)** Teşbih **b)** Kişileştirme **c)** İstiare **ç)** Tevriye **d)** İrsalimesel

2. **a)** Kullanılan Söz Sanatı: Teşbih
Açıklama: Şiirde türkülerimiz, candanlık ve temizlik yönünden daha güçlü olan ana sütüne benzetilerek anlatılmıştır.

Benzeyen: türküler
Kendisine Benzetilen: ana sütü
Benzetme Edatı: gibi
Benzetme Yönü: candanlık ve temizlik

b) Kullanılan Söz Sanatı/Sanatları: Kişileştirme, İstiare
Açıklama: Şair, güneşi insan gibi düşünerek hem kişileştirme hem de kapalı istiare yapmıştır.

c) Kullanılan Söz Sanatı/Sanatları:Tariz

Açıklama: Şiirde şair, öğütlenmemesi gereken şeyleri öğütlüyormuş gibi yapmış ve vermek istediği mesajı tersten düşündürmek istemiştir.

ç) Kullanılan Söz Sanatı/Sanatları: Tecahülüarif, Tezat
Açıklama: Şair, bildiği şeyleri yeni fark etmiş gibi davranmaktadır. Taşın sert olduğunu ve suyun insanı boğduğunu bildiği hâlde bilmemiş gibi yapmaktadır. Ayrıca su, ateş ve yakmak sözcükleriyle de tezat sanatı örneklendirilmiştir.

Çalışma No.: 106

1. Şairin kullandığı farklı anlam değeri taşıyan ifadeler okuyucuda estetik beğeni uyandırmaktadır. Okuyucu şairin düşünce ve hayal dünyasına yöneltmektedir. Okuyucuya anlam ve çağrışım ilgileri kurdurmakta, verilmek istenen duygu ve düşüncenin etkisini artırmaktadır.

2. **a)** teşhis (kişileştirme),
b) teşbih (benzetme)
c) istiare (eğretileme)

3. **a)** İntak (Konuşturma)
b) Hüsnütalil (Güzel Nedene Bağlama)
c) Mecazımürsel (Ad Aktarması)
ç) Telmih (Hatırlatma)

Çalışma No.: 107

1. Olası cevap: Şairin tapşırmaya başvurması; şiirine imza atması, mühür vurması gibidir. Şair kendini edebiyat dünyasına mahlasıyla tanıtır. Çoğu kez şairin adı unutulur ve mahlası onun gerçek adı yerine geçer, imza/mühür görevi üstlenir. Üstelik mahlas tesadüfen seçilmiş bir kelime değil şairin dinleyici/okuyucu üzerinde bırakmak istediği izlenime katkıda bulunan, şiiri anlamıyla, çağrışımıyla zenginleştiren bir kelimedir. Tapşırma mısra âdeta bir zarfın mühürle kapatılması gibi -genellikle son bölümde yer alışıyla- şiirin sonuna gelindiği/tamamlandığı mesajını da vermiş olur.

2. Öğrencinin Cönk'e kaydedeceği 1 ve 4. şiirler tapşırma örneği içermektedir. Türk halk şiiri geleneğinin yalın dil, hece ölçüsü, dörtlük nazım birimi, tapşırma gibi özellikleri Dadaloğlu ve Karacaoğlan şiirlerinde görülmektedir.

3. Olası cevap: Mahlas tercih edilirken kelimenin anlamı, ahengi ve okurda nasıl bir izlenim bırakacağı gibi bazı faktörler etkili olmuştur.

Çalışma No.: 108

1.

I. Metindeki Niteleme Sıfatları	azgın, yabancı, güzel, eski, başka, acı

2.

II. Metindeki Belirtme Sıfatları	bu (işaret sıfatı), her (belgisiz sıfat), bir (belgisiz sıfat)

3. Olası cevap: Bir gün bizde kalıp gitti.

Çalışma No.: 109

1. Olası cevap:

	Renk	Biçim	Durum
Toplantıya yetişmek için hızlı adımlarla **dar** sokakta ilerliyordu.			✓
Yarın kendim için **beyaz** gömlek satın alacağım.	✓		

Arkadaşlarımla beştaş oynamak için **yuvarlak** taşlar topladık.		✓	
Kilo almak istemediğimden **yağlı** yiyeceklerden uzak durmalıyım.			✓

2. Olası cevap:

	İşaret Sıfatı	Belgisiz (Belirsiz) Sıfat	Sayı Sıfatı	Soru Sıfatı
Yüzde elliye varan sezon sonu indirimleri başlamış.			✓	
Bazı öğrenciler derse hazırlıksız gelmiş.		✓		
O çocuk birinci olmuş.	✓			
Hangi ödevini bitirdin?				✓

3. siyah (güller) > niteleme sıfatı
ak (güller) > niteleme sıfatı
beyaz (yatak) > niteleme sıfatı
kanadı kırık (kuş) > niteleme sıfatı
kirli (çakallar) > niteleme sıfatı
bir (hal) > belgisiz sıfat

Çalışma No.: 110

1. Ahmet Salih; “Münacat, Naat, Mersiye, Methiye, Hicviye, Fahriye” adlı kitapları “Divan Edebiyatı Nazım Türleri” rafına koymalıdır.

2. Fatma, divan edebiyatı nazım biçimlerinden biri olan “Terciibent”i İslamiyet Öncesi Türk Şiiri rafından; İkbal, divan edebiyatı nazım biçimlerinden biri olan “Müstezat”ı Yeni Türk Şiiri Nazım Biçimleri rafından çıkarmalıdır.

3. Deniz, daha önceden “Semai”, “Destan” ve “Türkü”nün yer aldığı Halk Şiiri Nazım Biçimleri rafını düzenleyecektir.

4. “Güzelleme, Deme, Ağıt, Taşlama ve Şathiye” adlı eserler, Halk Şiiri Nazım Türleri rafına Şevval tarafından konmalıdır.

5. Ali, masadaki kitaplardan “Murabba, Muhammes, Mesnevi, Gazel ve Tuyuğ”u Divan Şiiri Nazım Biçimleri rafına koymalıdır.

Çalışma No.: 112

1.

HAMAMCI İLE KELOĞLAN	**MASALIN ÖZELLİKLERİ**
Bir varmış, bir yokmuş… Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde…	Masallar kalıplaşmış sözlerle, tekerlemelerle başlar.
… kırk gün, kırk gece düğün yaptırmış. Keloğlan, annesini de yanlarına getirip, güzelce yaşamışlar…	Masalların sonunda iyiler ödüllendirilir.
… padişaha haber vermişler…	Masalların şahıs (kişi) kadrosu genellikle dev, peri, padişah vb. kahramanlardan oluşur.
… Düzenle düzencinin elinden kurtuluş olmaz. Onlara masal… Bizlere ömür…	Masallar iyi dilek bildiren kalıplaşmış sözlerle son bulur.

2. Olası cevap: *Hamamcı ile Keloğlan* adlı masalda merak ögesini canlı tutan birçok cümle vardır. Örneğin “Hamamcının eve girdiğini görünce o da hemen arkasından girmiş.”, “Gidip bir kürk yaptırmış. Kürkün her tüyüne bir çıngırak bağlatmış.” cümleleri, sonrasında neler olacağına dair okurda ilgi uyandırmaktadır.

3. Olası cevap: Masallar yazanı, söyleyeni genellikle belli olmayan, anonim özellik taşıyan metinlerdir. Judith Malika Liberman “Masallar nereden geldi?” sorusuyla aslında masalın ilk ortaya çıkışını, kaynağını sorgulamış; aynı zamanda okuyucuya da bu düşünceyi sorgulatmak istemiştir. “Kadın” sözcüğüyle anneliği sembolize etmiş ve çocukların, masal kavramıyla ilk kez anneleri sayesinde tanıştığını anlatmaya çalışmıştır. Ayrıca bir hayal ürünü olan masalları hayal gücümüzün en geniş olduğu çocukluk dönemi ile ilişkilendirmiştir.

Çalışma No.: 113

1. **a)** Masalda küçük kız “akıl” ve “bilgi” kavramlarını temsil ediyor.

b) Olası cevap: Evet, “akıl” ve “bilgi” kavramları metnin temasını yansıtıyor. Çünkü masalın olay örgüsünde vezirin bilgisizliği karşısında küçük kızın aklı ve bilgeliği ön plana çıkarılmış.

2. **a)** Olası cevap: Masalda temel çatışma küçük kız ile vezir arasındadır.

b) Olası cevap: Evet, kişiler arasındaki çatışmadan yola çıkarak temaya ulaşılabilir. Masalda vezir ile küçük kız arasında yaşanan çatışmada küçük kız bilgeliği, vezir ise cehaleti temsil ediyor. Yani masaldaki temel çatışma aslında “bilgelik” ve “cehalet”tir. İki masal kahramanının temsil ettiği bu kavramlar üzerinden okuyucuya aklın ve bilginin önemi anlatılmak istenmiş.

3. **a)** Masalın konusu, fakir bir ailede yetişen küçük bir kızın ülke yönetiminde söz sahibi olan veziri aklı ve bilgisiyle alt etmesidir.

b) Olası cevap: Evet, masala konu olan olayla gerçek hayatta da karşılaşabiliriz. Masalda anlatılan olaya benzer bir olay günümüzde de yaşanabilir. Kişilerin sosyal statüsü ya da yaşı aklın ve bilginin önünde engel değildir. Bu durumu “Akıl yaşta değil baştadır.” atasözüyle özetleyebiliriz.

Hayır, masala konu olan olayla gerçek hayatta karşılaşmamız mümkün değil. Çünkü masallar tamamen hayal ürünü metinlerdir. Bazı evrensel kavramları insanlara öğretebilmek için hayalî kişi ve olaylardan yola çıkılarak kurgulanır.

Çalışma No.: 114

1. Olası cevap:

Döşeme	Bir varmış, bir yokmuş. Allah’ın kulu çokmuş. Çok söylemesi günahmış; hikâye söylemesi sevapmış.
Serim	Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde bir kurt yaşarmış.
Düğüm	Köye gideyim de oradaki inekten, koyundan yiyeyim, demiş.
Çözüm	Bütün avlarını kaçıran kurt, açlıktan ölmüş.
Dilek	Masalda dilek bölümü yer almamaktadır.

2. Olası cevap: *Aç Kurt* adlı masalın planında yer almayan bölüm dilek bölümüdür. Dilek bölümüne şu cümleleri yazardım: "Gökten üç elma düşmüş: Biri bu masalı anlatana, biri bu masalı yazana, birisi de bu masalı dinleyene."

3.

Masalcı, kahramanların iyi bahtını dinleyenler için de temenni eder.	Dilek
Asıl olayın geçtiği bölümdür.	Düğüm
Bu bölümde iyiler kazanır ve kötüler cezalandırılır.	Çözüm
Masaldaki yer ve kişiler tanıtılır.	Serim
Kalıplaşmış sözler veya tekerlemeler kullanılır.	Döşeme

Çalışma No.: 115

1. İhtiyar adamın elmayı yiyerek gençleşmesi, atın konuşarak masalın kahramanına yol göstermesi ve kurdun konuşarak kahramana yardımcı olması bu masaldaki mitolojik ögelerdir.

2. Olası cevap: Evet, vardır. Günümüzde de masal kitapları yazılmaktadır. Ayrıca fantastik romanlarda da mitolojik ögeler vardır. Sinema alanında fantastik türdeki ve bilim kurgu türündeki yapımlarda da benzer ögeler bulunmaktadır.

3. Olası cevap: Eski çağlarda insanlar; evreni ve yaratılışı anlamlandırmak için dağ, su, kurt, ağaç, at gibi çevrelerindeki varlıklara doğaüstü nitelikler yüklemişlerdir. Bu durum, farklı milletlere ait ortak bir özelliktir.

Çalışma No.: 116

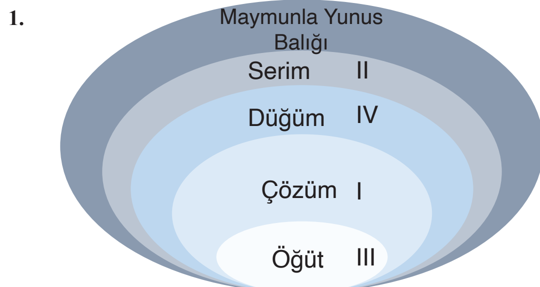
1. *Tencerecik* adlı masaldaki açık ileti, iplik eğirip satan anne kızın hayatının alınan bir tencere ile değişmesidir. Bu tencere sihirli bir tenceredir. Anne kıza; yemek, inci ve elmas getirir. Kız bu tencerenin getirdiği şehzade ile evlenir ve muradına erer.

2. *Tencerecik* adlı masaldaki örtük ileti, hayatta umudumuzu kaybetmemeliyiz ve çok çalışmalıyız; verdiğimiz emeklerin meyvesini bir gün alırız, şeklindedir. Bu ileti, anne ile kızın yokluk içinde yaşaması ve çok çalışmaları, ardından satın alınan bir tencere ile hayatlarının değişmesi, sihirli tencerenin çok çalışan bu aileye ulaşması ve onları mutlu etmesi gibi masalda geçen olaylardan çıkarılmaktadır.

3. Olası cevap:"İçinde mutlu bir ailenin olduğu bir masal yazardım. Bu ailede çocuklar büyüklerine karşı çok saygılı ve terbiyelidirler. Derslerinde de başarılı olan bu çocukların bir gün karşılarına bir sihirli lamba çıkar ve çocukların birer tane dileğini yerine getireceğini söyler. Çocuklar da hayatta en çok istedikleri şeyleri sihirli lambadan isterler ve dilekleri yerine getirilir. Burada açık ileti, büyüklerine karşı saygılı, terbiyeli ve çalışkan olan çocukların bir sihirli lambayla karşılaşmaları ve bu sihirli lambanın dileklerini yerine getirmesidir. Örtük ileti ise büyüklerine karşı saygılı, terbiyeli olan ve çalışkan kişiler hayatlarında mutlu olurlar ve başarıyı yakalarlar, şeklinde yorumlanabilir.

Çalışma No.: 117

1.

2. **a)** Olası cevap: Verilmek istenen mesajın hayvanlar üzerinden verilmesi insanların gururunu incitmeden ders almalarına açık bir ortam sunar.

b) Olası cevap: Verilmek istenen mesaj yeterince etkili olmazdı. Çünkü maymun fiziksel anlamda insana, köpekten daha çok benzemektedir. Bu benzerlikten hareket edilmiştir.

3.

	Fablın Genel Özellikleri	Maymunla Yunus Balığı'nda Bulunan Özellikler
1	Kahramanlar genellikle hayvanlardır. Kahramanları insanlar olan fabllar da vardır.	Kahramanlar; maymunlar, yunus balığı, köpekler ve insanlardır.
2	Fabl ders verme amacı güden, genellikle manzum bir edebî türdür.	Metinde ders verme amacı vardır ve metin manzumdur.
3	Fabllarda bir öğüt yer alır.	Öğüt: Olmadığınız biri gibi görünürseniz, büyüklenir ve kibre kapılırsanız nihayetinde bir yerde kendinizi ele verirsiniz.
4	Fabllarda verilen öğüt, genellikle bir atasözü ya da özdeyiş yoluyla verilir.	Maymunun durumunu anlatan ifadeler: "Her yeri görmüş gibi konuşurlar.", "(Ben de ne olayım) hiçbir yeri görmüşlerse."
5	Fabllarda soyut kavramlar, somut olaylar yardımıyla anlatılır.	"Kurnazlık" ve "büyüklenme ya da olmadığı biri gibi görünme çabası" soyut durumu karşılarken maymunun Pire Limanı'nı bir insansanması ve "mankafa" nitelendirmesine muhatap olması da somut olayı karşılar.
6	İnsanların başından geçen her türlü olay fablın konusunu, iyilik-kötülük gibi çatışmalar olay örgüsünü oluşturur.	Hayatını kurtarmak isteyen maymunun her şeyi biliyormuş gibi davranarak komik duruma düşmesi ve hayatından olması konuyu oluştururken temel çatışma, maymunun olmadığı bir kişi gibi görünmeye çalışmasıdır.
7	Hayvanlar fablda "kurnazlık, cesaret, kibir, kıskançlık, kahramanlık" gibi insani özellikleri temsil edecek şekilde yer alır.	Maymun üzerinden anlatılan insani özellik kurnazlıktır.
8	Kahramanları hayvan olan fabllarda genellikle teşhis ve intak sanatlarından yararlanılır.	Maymun ve yunus balığının karşılıklı konuşmaları teşhis ve intak sanatından yararlanıldığını göstermektedir.

9	Anlatmaya dayalı diğer türlerde olduğu gibi fablda da öyküleyici anlatıma başvurulur.	Öyküleyici anlatım ile yer yer diyaloglar vardır.
10	Fabl türünde de masalda olduğu gibi yer ve zaman belirsizdir.	Yer, muhtemelen Ege Denizi, zaman ise bilinmeyen bir zamandır.
11	Ders verme amacı güdüldüğü için fabllarda sade bir anlatım vardır.	Dili sadedir.
12	Zaman zaman kalıp sözlere yer verilir.	"Mankafa, foyası ortaya çıkmak, adam gibi oturmak" vb. ifadeler kalıp sözlere örnek olarak verilebilir.
13	Masalda olduğu gibi fablda da "dostluk, dayanışma, korku, öfke, kurnazlık" gibi evrensel tema ve kavramlar işlenir.	İşlenen evrensel tema "kurnazlık" ve "olmadığı biri gibi görünme çabası" olarak ifade edilebilir.

Çalışma No.: 118

1. Kurdun kuzuyu yemek için bahaneler üretmesi ve yaptığı işi kılıfına uydurmaya çalışması anlatılmaktadır.

2. Olası cevap: Adaletin olmadığı yerde güçlüler haklı olduklarını iddia eder.

3. Kurdun kuzuyu yemek için uydurma sebepler ileri sürmesine karşın kuzunun doğruları söylemesi nedeniyle yalan-gerçek çatışması görülür.

Çalışma No.: 119

1.

1	Zeynep
2	Osman
3	Âdem
4	Pınar

2. Zeynep'in cümlesi "Bu bölüm, metnin son iki dizesi olup bu bölümde fablın ana fikri söylenmiş; sonuç okuyucuya bırakılmadan açıkça ifade edilmiştir." şeklinde düzenlenirse bilgi yanlışı giderilmiş olur. Çünkü fablın son iki dizesinde sanatçı "Hep böyle kendi bildiğimizi okuruz yalnız/Bela başımıza gelmedikçe inanmayız." diyerek deneyimli kişilerin hayatla ilgili uyarılarına kulak asılmadığında başa gelecek sıkıntılarla karşılaşabileceği öğüdünü açıkça vermektedir.

3. Âdem'in cümlesi düğüm bölümüyle değil, serim bölümüyle ilgilidir. Kişiler ve olayların geçtiği yer hakkında düğüm bölümünde de bilgi verilmişse de kişiler ve yer hakkında bilgi verilen ilk bölüm, serim bölümüdür.

Çalışma No.: 120

1. Fabllar sembolik, alegorik eserlerdir. Fabllarda insan dışındaki canlı veya cansız varlıklar üzerinden özellikle de hayvanlar üzerinden insanlara öğütler veya ahlak dersi verilir. Metinde insanlar arasında yardımlaşmanın önemine, ihtiyaç hâlinde insanların birbirlerini koruyup gözetmesinin gerekliliğine vurgu yapılmıştır. Yardımlaşmak, gerekli durumlarda birbirini kollamak insanların gerçek hayatta sık sık karşılaştıkları durum veya eylemler arasında yer alır.

2.

	Fabllardaki Kahramanların Özellikleri
Şahıs kadrosu kalabalık mıdır?	Fabllarda diğer anlatı türlerine göre kahraman sayısı daha sınırlıdır.
Kahramanlar ayrıntılı mı yoksa yüzeysel mi betimlenmiştir?	Kahramanlar ayrıntılı olarak tanıtılıp betimlenmez. Eserde hangi tipi temsil ediyorlarsa bu kavram üzerinden kimlik kazanırlar.
Kahramanlar tip veya karakter olarak sınıflandırılabilir mi?	Fabllardaki kahramanlar hep aynı özellik, duygu veya değer üzerinden okur karşısına çıktıkları için karakter tanımlamasına uymaz. Örneğin hemen hemen bütün fabllarda tilki kurnazlığı, aslan cesaret ve gücü, karınca çalışkanlığı, kuzu ise saflık, masumiyet ve güçsüzlüğü temsil eder.
Kahramanların insan gerçekliğine yakınlığı nedir?	Fablların kahramanları, başta hayvan ve bitkiler olmak üzere insan dışındaki canlı ve cansız varlıklardır. Bunlar ancak kişileştirme yoluyla insana özgü davranışlar sergiler.
Kahramanların psikolojik derinliği var mıdır?	Fabllarda roman karakterlerinde olduğu gibi kahramanların psikolojik özelliklerine yer verilmez, dolayısıyla kahramanların psikolojik açıdan değerlendirilmesi söz konusu değildir.

3. Fabllarda verilmek istenen ahlak dersi, öğüt veya mesaj doğrultusunda insanların olumlu yönde davranış değişikliği göstermesi ve anlatılanlar üzerinde düşünmesi beklenir. Fabl metinleri bu amaçla yazılır. Dolayısıyla zaman ve mekân, fabllarda işlevsel değil tamamlayıcı birer unsur olarak kullanılır. Bu nedenle fabl metinlerinde olayların geçtiği zaman ve mekânla ilgili ayrıntılı betimlemelere yer verilmez.

Çalışma No.: 121

1. Fabllar, genel olarak çocuklara hitap ederek öğütler veren eserlerdir. Bu nedenle farklı kültürlerde yazılan fabllarda çocuklara doğru eğitim verebilmek amacıyla ortak değerler seçilir. Bunun bir sonucu olarak da fabllar içerik bakımından evrensel özellikler gösterir.

2. İlk metinde kartala imrenerek zor durumlara düşen bir karganın, ikinci metinde ise öküzler ve onların boynuzlarına imrenerek kendi kulaklarından olan eşeğin maceraları anlatılmaktadır. Her iki metinde de başkalarına özenen kişilerin sonunun iyi olmayacağı ve bu kişilerin pişmanlık yaşayacağı mesajı verilmektedir. Bu, aynı zamanda çocuklara kazandırılmak istenen ortak bir tutumdur. İlk metnin yazarı La Fontaine Fransız, ikinci metnin yazarı Şeyhi ise Türk'tür. Yazarlar farklı uluslardan olsa da sözü edilen tutumun bir sonucu olarak fabllarında benzer değerlere yer vermişlerdir.

3. Olası cevap: Fabllar çocuklara dostluk, barış, cömertlik, dürüstlük, öz güven, cesaret, çalışkanlık vb. değerleri kazandırmayı amaçlar. Bunlar belli bir millete özgü değil tüm insanlık için ortak değerlerdir. Bu değerlerin aktarılmasında da millî veya dinî yönü olan kahramanların kullanılması evrensel olma özelliğiyle uyuşmaz. Bu nedenle fabllar bir anlamda evrenselliğin sembolü olan, hiçbir ülkenin veya milletin tekelinde bulunmayan unsurlarla yani hayvan ve bitkilerle dile getirilir. Tarihteki savaşlar, liderler, birtakım coğrafi yerler milletlere özgü unsurlardır. Oysa hayvan ve bitkilerin ulusu

yoktur. Ayrıca anlatımın daha etkili kılınması ve birtakım olumsuz özelliklerin insandan uzaklaştırılarak kişiselleştirilmeden verilmesi de bu durumun nedeni olabilir.

Çalışma No.: 122

1. Olası cevap: İnsan bir şeyi elde edemediğinde onu beğenmiyormuş gibi davranır.

2.

	Örtük İleti	Açık İleti	Edebî Metin	Öğretici Metin
Fillerin en belirgin ve önemli özelliği büyüklükleridir.		X		X
Senin kalbinden sürgün oldum ilkin Bütün sürgünlüklerim bir bakıma bu sürgünün bir süreği	X		X	
elimden tut yoksa düşeceğim yoksa bir bir yıldızlar düşecek	X		X	
Koyun ilk evcilleştirilen hayvanlardan biridir.		X		X
Dumanlısı güzeldir türkülerin; Öyle hem seçik olsun, hem kapalı.	X		X	

3. Olası cevap: Fabl bir edebî metin türüdür. Edebî metinler iletilerini doğrudan aktarmaz. Onun yerine anlamı değişik şekillerde daha derinlere saklamayı tercih eder. Olaya dayalı metinlerde ileti olay örgüsünün tamamına yayılır ve okuyucudan metnin tamamından hareketle iletiyi yorumlaması beklenir. Fabl, bir olaya dayalı metin türü olduğu için onun iletisi de metnin tamamına yayılmış örtük iletidir.

Fabllar kahramanları hayvanlar olan hikâyelerdir. Hayvanların duygu, düşünce ve davranışları aslında insan duygu, düşünce ve davranışlarının örtük karşılığıdır. Gerçekte fabllarda sözü edilen varlık insandır. Bu yüzden örtük ileti olmadan fabl yazılması mümkün değildir.

Çalışma No.: 123

1.

	Açıl Sofram Açıl	Yaşlı Kedi ve Genç Fare
Tekerleme ile başlamıştır.	X	
Dilekle bitmiştir.	X	
Öğütle bitmiştir.		X
Düzyazı ile yazılmıştır.	X	
Şiir şeklinde yazılmıştır.		X
Kahramanları insanlar ve olağanüstü varlıklardır.	X	
Kahramanları hayvanlardır.		X
Olağanüstü olaylara yer verilmiştir.	X	
Teşhis ve intak sanatı vardır.		X
Anonimdir.	X	
Yazarı bellidir.		X
Masal metnidir.	X	
Fabl metnidir.		X

2. **a)** Olay etrafında oluşan metinlerdir.
b) Yer ve zaman belirsizdir.
c) Evrensel değerler işlenmiştir.
ç) Öyküleyici anlatım kullanılmıştır.

Çalışma No.: 124

1.

Başını kaldırıp da ayın on dördü gibi parlayan kızı görünce gözlerini ondan alamamış. "Cin misin, yoksa peri mi?" demiş Padişah, genç kıza.
"Ne cinim ne de peri, senin gibi bir faniyim," diye yanıtlamış kız.
"Bundan sonra da sana ne derlerse desinler sakın inme."

- da bağlacı an, zaman anlamı katmıştır.
- gibi edatı benzerlik anlamı katmıştır.
- mi edatı soru anlamı katmıştır.
- ne…ne bağlacı cümleye olumsuz anlam katmıştır.
- gibi edatı eşitlik anlamı katmıştır.
- sakın ünlemi asla anlamı katmıştır.

2. **a)** "Padişah ağaçtan insin diye boş yere yalvarmış kıza. Ne kadar dil döktüyse de kızı inmeye ikna edememiş. Bunun üzerine çok öfkelenen Padişah, adamlarına ağacı kesmelerini emretmiş. Adamlar baltalarını getirip ağaca vurmaya başlamışlar. Vurmuşlar, vurmuşlar, vurmuşlar. Ağacın gövdesi incecik kalana dek vurmuşlar. Fakat o sırada akşam çökmeye, hava kararmaya başlamış. Adamlar da ertesi gün devam etmek üzere işi bırakmışlar." paragrafındaki edatları gösteriniz.

b) Edat ve bağlaçları çıkararak paragraftaki cümleleri okuduğumuzda bazı cümlelerin anlamı daralmaktadır. Bazı cümlelerin ise anlamı bozulmaktadır.

3.

için	Bin kadar kişi mitinge gidiyordu. (aşağı yukarı) Avuç içi kadar yer kalmış. (büyüklüğünde)
kadar	Otobüse yetişmek için koştu. (amaç) Seni işte bulamadığı için eve gelmiş. (neden-sonuç)

Çalışma No.: 125

1.

Kelimeler	Edat	Bağlaç	Ünlem
A yolcu			X
de		X	
oğul			X
ama		X	
ki		X	
bile		X	
ile		X	
ne (…) ne		X	
gibi	X		
Açıl kapım açıl			X

2.

Cümleler	Anlamı
1. Cümle	Süre belirten bir söz.
2. Cümle	Amacıyla maksadıyla.
3. Cümle	Neden ve sonuç belirten bir söz.
4. Cümle	Hakkında.
5. Cümle	-den dolayı, -den ötürü.

Çalışma No.: 126

1. I. Metin: Tarihî roman
II. Metin: Psikolojik roman
III. Metin: Sosyal roman
IV. Metin: Bilim kurgu romanı

2.

	Roman Türü
1	Tarihî roman
2	Egzotik roman
3	Macera romanı
4	Bilim kurgu romanı
5	Psikolojik roman
6	Polisiye roman
7	Tezli roman
8	Sosyal roman
9	Fantastik roman

Çalışma No.: 127

1. a)

	TATARCIK ROMANININ KONUSU	✓
1	Olduğu gibi görünmeme	✓
2	Bir kadın için zor şartlara rağmen ayakta kalabilme	✓
3	Hedefi olma	✓
4	Çevresiyle seviyeli bir ilişki içinde olma	✓
5	Yeniliklere karşı durma	✓
6	Örnek insan ve davranışların değer bulması	✓
7	Gençler arasındaki ilişkiler	✓
8	Eğitim kurumlarının Cumhuriyet yıllarındaki durumu	✓
9	Çalışma azmi	✓
10	Yaşadığı çevrenin kurallarına aykırı bir yaşam	✓

b)

Kavram	Tanım	Tatarcık
Tema	Romanın bütününe hâkim olan temel duygu veya düşüncedir. Tema soyut ve genel bir kavramdır. Metin dışında da var olabilen sevgi, aşk, dostluk, yalnızlık gibi kavramlar temayı oluşturabilir.	Toplumsal değişim ve modernleşme sorunu
Konu	Soyut kavramların somutlaştırılarak kişi, yer, zaman ve durum bildiren biçimlerde anlatılmasına konu denir. Her romanın belli bir konusu vardır.	Cumhuriyet Dönemi'nde küçük yaşta babasını kaybeden Tatarcık adlı kızın hayat mücadelesi ve yaşadığı çevrenin onu kabullenmeyişi anlatılmaktadır.

2.

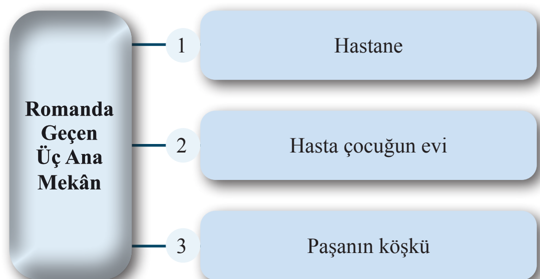
Kavram	Tanım	Tatarcık/Çatışma
Çatışma	Dramatik anlaşmazlık veya aykırılıktır. Karşıt duygu, düşünce ve isteklerin; kişilik özelliklerinin bir arada sergilenmesi ile ortaya çıkan durumdur. Olayların dayandığı asıl ögedir, merak duygusunu canlı tutar: hayal-gerçek çatışması vb.	Tatarcıkla köylüler arasında eski-yeni veya geleneksel-modern yaşam çatışması görülmektedir.
Çatışma Cümleleri	Bir kul, bu kadar iş arasında derslerine çalışmak için nerede ve nasıl vakit buldu, diye sormadı. Ve bisiklete yaman biner. Ne zaman talim etmiş? Bunu gerçi kimse kestiremiyor Neden mahalleli başka bisikletlere kulak asmıyor da Tatarcık kızınkine… (kızıyor), tahammül edemiyor? Burasını biraz izah etmek lâzımdır.	

Çalışma No.: 128

1. a)

b)

2. Olası cevap: Hastane ile mahalledeki evler arasında kahramanların sosyal konumları ve ruh hâllerini yansıtmaları bakımından bir uyum vardır. Hastane ve hasta çocuğun oturduğu mahalledeki evler hastalık/sağlık ikilemi değerlendirilebilir. Başkahramanın oturduğu mahalledeki evler birbirine yaslanarak ayakta durmaya çalışan insanlar gibidir. Her küçük fırtınada sancılanırlar. Rüzgârda kimi biraz daha çömelmiştir ve hepsi hasta bir insana benzer. Bu evler -romanın başkahramanı gibi-birkaç yılda bir tamir görmez, ameliyat olmazsa ayakta durmaları zorlaşır.

3. Olası cevap: Romanın kurmaca dünyasında zaman, “öğleye doğru” başlar. Romanın başkahramanı hasta çocuk, bir öğle vakti hastanede, muayene odasının önünde beklemektedir. “Her yağmurda, her küçük fırtınada sancılanan ve biraz daha eğrilip büğrülen bu evler” ifadesinden hareketle zamanın ilkbahardan yaza geçilen bir dönem olduğu tahmin edilebilir.

Çalışma No.: 129

1. **a)** Kişi Tanıtımı
b) Olay Anlatımı
c) Geriye Dönüş
ç) İç Çözümleme
d) Özetleme

2. **a)** Yaban
b) Huzur
c) Osmancık
ç) İnce Memed
d) Çalıkuşu

Çalışma No.: 130

1. **a)** *Bu Yaz Ayrılığın İlk Yazı Olacak* isimli metinde bilinç akışı tekniği kullanılmıştır. Söz konusu metnin kişisinin “Ayrılıkla yepyeni şeyler gibi geliyor insana. Elimizin altındayken, bizimken, artık elimizden kayıp giden şeyler, su damlaları. Bu yaz, ayrılığın ilk yazı.” gibi ifadeleri zihninden birçok şeyin aynı anda geçtiğinin ve bu zihninden geçen düşüncelerin mantıksal bir bağ içermediğinin göstergesidir. Ayrıca romandaki kişinin bu düşünceleri, kiraz ağacıyla ilişkilendirilmiştir. Bir düşünce bilinçaltının etkisiyle diğer bir düşünceyi, duyguyu çağrıştırmıştır.

b) Olası cevap: Bilinç akışı, modern romanda sıklıkla kullanılan bir tekniktir. Geleneksel romanda bireylerin iç dünyasını yansıtma kaygısı çok fazla görülmezken modern romanda bu durumun aksi olmuştur. Bu bağlamda bireyin iç dünyasını yansıtabilmek için bilinç akışı, çok etkili bir yoldur. İnsanın zihninden aynı anda geçen her düşünce bu teknik yoluyla aktarılabilmiştir. Ayrıca yine geleneksel romanda olaya ağırlık verilirken modern romanda biçimsel yapı, estetik kaygı olayların önüne geçmiş ve bu nedenle de bilinç akışı tekniğinden faydalanılmıştır. Bilinç akışı, yazarı sanatını icra etmede özgür kılan bir tekniktir.

c) *Hayır*... isimli metinde iç konuşma tekniği kullanılmıştır. Metinde geçen “Keşke kalkmasa! İçinden geçen bu dilekten hemen utanmıştı: Ne demek keşke kalkmasa? Konferansa gitmek istemiyor musun? Bu, çoktandır insanlara, özellikle gençlere bir şeyler söyleyebilmen için sana verilmiş ilk fırsat.” cümleleri kişinin kendisiyle bir konuşma, diyalog içinde olduğunun göstergesidir. Ayrıca cümleler arasında bilinç akışının aksine mantıksal bir bağ, düzen vardır.

2. **a)** *Kaplumbağalar* isimli metinde yazar, kişinin vicdanıyla ilgili muhasebesini diyalog tekniğini kullanarak okura aktarmaya çalışmıştır.

b) “Selim: “Bütün mesele, insan hayatının denklemini yazmak olduğuna göre, sayın müellif bize bu denklemin işaret sistemini ve bir insanda bilinen faktörlere ait katsayıların ne gibi bir transformasyonla değerlendirebileceğini açıklarlar mı?”
Turgut: “Derin tahlil kabiliyetiniz, burada da sizi ele verdi. Ben de zaten son olarak bu problemi düşünüyordum. Evet, meseleyi, (…) bir pratiğe dökmek gerekirse, bir insanda mevcut karakterlerin en uygun hangi işaret sistemiyle gösterilmesi gerekeceği sorununu ortaya koymalıyız.”

Çalışma No.: 131

1.

I. Metin	Bilinç Akışı
II. Metin	Diyalog
III. Metin	Geriye Dönüş
IV. Metin	Özetleme

2. **a)** Olası cevap: Ben bir yazar olsaydım yazacağım romanda iç konuşma tekniğine ağırlık verirdim. Roman kişilerinin psikolojilerini, aklından geçenleri kendimi yani yazarı hissettirmeden aktarır; yorumu da okuyucuya bırakırdım. Böylece romandaki gerçeklik algısını artırmış olurdum.

b) Olası cevap: “Sinirle telefonu kapattı. Odada dolanmaya başlamıştır şimdi. Bu akşam geleceğimi söyledim. Ne diye beni beklemeden gitti? Birbirimize söz vermedik mi? Ama… Belki de bana söyleyemediği bir şey vardır. Aslında bu kadar sinirli davranmam doğru değil. Buluştuğumuzda oturur, yüz yüze konuşuruz. Geçerli bir nedeni varsa anlatır zaten. Hem benim de sinirim geçmiş olur. Böylesi daha sağlıklı olur. Şimdi tekrar arayıp telefonda kavga etmenin manası yok.”

3.

I.Yazar	Ahmet Hamdi Tanpınar’ın Huzur adlı romanının biçim ve üslubunu taklit ederek yeni bir roman yazacağım.	→ Pastiş	İroni
II.Yazar	Romanın bazı bölümlerinde mizahi bir dil kullanıp söylediklerimin tam tersini kastedeceğim.	→ İroni	Pastiş
III.Yazar	Romanımda Leyla ile Mecnun mesnevilerinin konusunu, alaycı bir üslupla kullanacağım	→ Parodi	Parodi

Çalışma No.: 132

1.

Cümleler	Zamir	Zamir Türü
Ben minderin üstünde arka üstü yatıyorum.	Ben	Kişi Zamiri
Ne mi olur? Bilmem?	Ne	Soru Zamiri
Etrafımın telâşını seyrederken kendimi unutuyorum.	Kendimi	Dönüşlülük Zamiri
Hepsi konuşmadan, sür’atle işlerini yapıyor.	Hepsi	Belgisiz Zamir
Bunları kendi başına okuyordu.	Bunları	İşaret Zamiri

2.

Cümleler	D/Y
I. Metinde işaret zamiri kullanılmıştır.	**Y**
III. Metinde soru anlamı bir zamirle sağlanmıştır.	**D**
Tüm metinlerde kişi zamiri kullanılmıştır.	**D**
Dönüşlülük zamiri sadece IV. Metinde kullanılmıştır.	**Y**
Metinlerin hiçbirinde belgisiz zamir kullanılmamıştır.	**Y**
II. Metinde kişi zamiri kullanılmamıştır.	**Y**

3.

Sözcükler	Cümleler
Ne	Senin için bu hayatın anlamı ne?
Kim	Dün akşam anlattığın olayda kim suçlu?
Hangi	Hanginiz bu olayın sorumlusu?
Nereye	Pekala, şimdi nereye gidiyoruz?

Çalışma No.: 133

1.

a) Ahmet ve Kerem marketten üzüm ve peynir alıp parka gittiler, parkta onlardan başka kimse yoktu.	Ahmet ve Kerem
b) Sınıftaki bazı öğrenciler düşük not aldı, bu duruma kimi üzüldü, kimi bunu hiç umursamadı.	öğrenciler
c) Kutudaki güvercinler büyüyünce bazılarını doğaya bırakmayı düşündü.	güvercin
ç) Öğrencilerimizin sınavı çok iyi geçmiş, hiçbiri sınav salonundan erken çıkmamış.	öğrenci
d) Bütün bunları o, çok önceden bize söylemişti; bu konuda yine haklı çıktı Yılmaz Bey.	Yılmaz Bey

2.

a) Böylesine soğuk bir havada o sıcak sohbetinle kimleri rahatlattın, bir bilsen…	soru zamiri
b) Atalarımız, “Kendi düşen, ağlamaz.” sözünü kolayına söylememiş.	dönüşlülük zamiri
c) Servis müdürü, olayın detaylarını bize yarın açıklayacak.	kişi/şahıs zamiri
ç) Sizin gibi değerli bir insana böylesini layık görmeleri benim bile canımı sıktı.	işaret zamiri
d) Bazıları, yılın sonunda girecekleri sınavın önemini kavrayamamış.	belgisizlik zamiri
e) Yakında bu şehre can dostumuz Oğuz’un da geleceğini kendin söyledin.	dönüşlülük zamiri
f) Dünyanın gizemi yavaş yavaş ortaya çıkıyor ama Mars’ınki hâlâ çözülemedi.	ilgi zamiri
g) Bu evrakı diğer belgelerin arasına koydum, artık onu kimse bulamaz.	işaret zamiri
ğ) Çocuklarla geçen yılın mayısında buraya gelmiştik.	işaret zamiri
h) Bunca olaydan sonra hiçbirinizin yüzünü dahi görmek istemiyorum.	belgisizlik zamiri

3.

a) Ahmet’in iş ahlakıyla ilgili eksikliklerinin olduğunu biliyoruz ama bizim***ki*** bunu asla kabul etmiyor.	ilgi zamiri
b) Önümüzdeki ayın son haftasında öğretmenler***i*** önemli bir seminere davet edeceğiz.	belirtme hâli
c) Çocuğ***u***, küçüklükten belliydi, çok önemli mevkilere gelmiş.	iyelik zamiri
ç) Önemli olan şey, bu niteliklerin bizim kültürümüz içinde***ki*** yeridir.	sıfat yapım eki
d) Adana’nın doğal güzellikleri ile Rize’nin***ki*** farklı özellikler taşır.	ilgi zamiri

Çalışma No.: 134

1. **a)** D **b)** D **c)** Y **ç)** Y **d)** D

2. Geleneksel Türk tiyatrosunda belli bir sahne yokken modern tiyatroda olaylar sahnede canlandırılır. Geleneksel Türk tiyatrosunda taklit ve yanlış anlamalar üzerinden olaylar canlandırılırken modern tiyatroda konuya göre bir dil kullanılır. Geleneksel Türk tiyatrosu halk çevrelerinde ortaya çıkmışken modern tiyatro seçkinler arasında ortaya çıkmıştır.

3. Namık Kemal’in eserleri incelendiğinde edebiyat yoluyla toplumun bilinçlendirilebileceği düşüncesini eserlerinde ortaya koyduğu görülebilir. Namık Kemal, bunu en iyi tiyatroyla yapabileceğini anlatmak istemiştir.

Çalışma No.: 135

1. Metnin türü, konusunu tarihten aldığı ve kahramanları da tarihî ve mitolojik kişiler olduğu için trajedidir.

2. Metnin Türü: Komedi. Metinde Bulunan Türe Ait Özellikler:
   Konusunu günlük hayattan almıştır.
   Kahramanları sıradan insanlardır.
   Üslupta kusursuzluk yoktur.

3. Komedilerin kahramanlarının sıradan insanlardan seçilmesinin nedeni, soyluların ve tanrıların gülünç durumlarda gösterilmesinin uygun olmamasıdır.

Çalışma No.: 136

1. **a)** Mimik **b)** Jest **c)** Monolog **ç)** Diyalog

2. Karikatürdeki kişi, tiyatro oyununda oyunu yazılı metinden takip etmekte ve oyuncuların takıldıkları veya unuttukları yerlerde onlara repliklerini fısıldayarak duyurmaktadır. Bu kişilere suflör denmektedir.

3. Olası cevap:

adaptasyon	Edebiyatımızda ilk adaptasyon tiyatro eseri Ahmet Vefik Paşa’nın *Zor Nikâh* adlı eseridir.
aksesuar	Okulda düzenleyeceğimiz tiyatro etkinliğinin aksesuarlarını kendimiz temin ettik.
figüran	İlimizde çekilen yöresel dizide figüran olarak oynamak için form doldurdum.
replik	Tiyatro oyununda repliğimi unutunca suflörün yardımıyla oyuna devam ettim.

Çalışma No.: 137

1. Kız ve annenin evlilik konusunda farklı düşünmeleri çatışmayı oluşturur. Kız damat adayı için akıllı, genç, yakışıklı, anlayışlı ölçütlerini öne sürerken anne zengin, hırslı olması gibi daha çok varlıklı olmakla ilgili ölçütlerin önemli olduğunu dile getirir. Koro da halkın sesi olarak anneyi onaylamaktadır. Çatışma annenin savundukları lehine çözümlenir.

2. Konu: Anne ve kızın evlilik ve damat adayı konusundaki konuşmalarıdır.

   Tema: Metnin teması yozlaşmadır.

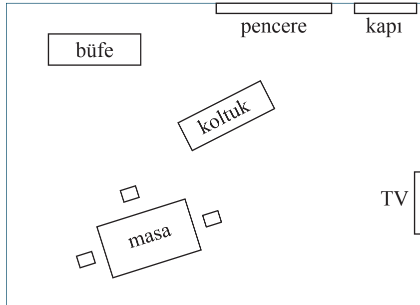
Çalışma No.: 138

1. Olası cevap: Sahneyi bir süreliğine karartır ve yaşlı çiftin kızı Zühâl'i sahnenin bir köşesinden oyuna dâhil edebilirim. Zühâl'in annesiyle bir anısı ya da ona son günlerdeki meşguliyetini anlatışı canlandırılabilir. Böylece oyuncu kadrosunu üçe çıkarırım.

2. Erkek ve kadının oyunda anlaşmazlık yaşadıkları, çinko konusunda tartıştıkları nokta çatışmanın en üst noktasıdır ve erkeğin tombala oynamayacağını söylemesiyle sona erer. Bu bölümde gerilimi efektle pekiştirirdim.

3. Olası cevap: Odanın dekorunda günümüzü yansıtan detaylar kullanırdım. Divan yerine koltuk, duvara monte edilmiş bir televizyon, bu yıla ait bir duvar takvimi, masanın kenarında yeni bir markete ait poşet vb... Olayın gerçekleştiği dönem hakkında bilgi veren bu eklemeler aynı zamanda mekânla ilgilidir.

4. Olası cevap:

Çalışma No.: 139

1. **a)** Metinler sırasıyla biyografi ve otobiyografi türlerine örnektir.

   b) Otobiyografide kişinin başından geçen olaylar kendisi tarafından, doğrudan anlatıldığı için bu tür eserlerin inandırıcılığı daha fazladır. Anlatım ne kadar içten olursa okur o oranda hayat hikâyesi anlatılan kişinin iç dünyasına vâkıf olur. Tüm bunların yanında otobiyografisini yazarken kişi, hayatıyla ilgili bazı kısımları atlayabilir veya abartabilir. Bu açıdan bakıldığında tarafsız ve nesnel bir tutumla yazıldığı için biyografiler daha güvenilir eserlerdir.

2. Olası cevap: Biyografi ve otobiyografilere konu olmuş ünlü kişilerin hayat hikâyelerinde anlatılanlar (bu kişilerin yaşam tecrübeleri, peşinden koştukları hayaller, elde ettikleri başarılar, atlattıkları badireler, insanlığa sağladıkları katkılar, ortaya koydukları eserler vb.) okurların ilgisini çeker ve onlara kendi yaşamları için ilham kaynağı olabilir. Begüm şiire meraklı, sanatsever bir öğrenci; Ali ise basketbol tutkunu sporsever bir öğrencidir. Bu nedenle meraklarını gidermek, iyi bir şair veya basketbolcu olmanın gereklerini ve aşamalarını öğrenmek için bu tür kitapları tercih etmiş olabilirler.

Çalışma No.: 140

1.

Bilgi	Doğru	Yanlış
Manzum ifadelere yer verilmiştir.	✓	
Nesnel bir bakış açısıyla yazılmıştır.		✓
Sanatçının kişiliğinden ve edebî yönünden söz edilmiştir.	✓	
Sanatlı ifadelere yer verilmemiştir.		✓
Sanatçıya yönelik yalnızca olumlu ifadeler kullanılmıştır.	✓	
Yabancı kelime ve tamlamalara yer verilmemiştir.		✓

2. Bu metin de günümüzdeki biyografiler gibi bir sanatçının hayatı ve edebî kişiliği hakkında bilgi vermektedir ancak biyografilerdeki nesnel yaklaşımın yerini bu metinde öznellik almıştır. Yazar, tanıttığı kişi hakkında abartılı övgülerde bulunmuş hatta onun için üzüntüsünü dile getirerek dua etmiştir. Ayrıca metinde günümüz biyografilerinden farklı olarak süslü ve sanatlı bir dil tercih edilmiştir.

3. Olası cevap: Tezkire yazarının kullandığı bu ifadeler, tanıtılan sanatçıyı bu yazıyla tanıyacak olan kişilerde bir ön yargıya neden olabilir çünkü metinde sanatçıyla ilgili hep olumlu özellikler verilmiş ve sanatçının gerek kişiliği gerekse edebî yönü övülmüştür. Okuyucu da ister istemez sanatçıyla ilgili olarak zihninde yalnızca olumlu niteliklere yer verecektir. Ben bir tanıtma yazısı yazacak olsaydım daha nesnel bir üslup kullanmayı tercih ederdim çünkü tarafsız biçimde yazılan, sanatçının olumlu ve olumsuz tüm özelliklerini ortaya koyan yazılar okuyucu için yol gösterici olmakla birlikte tarihî bir belge niteliği de taşıyacaktır.

   Bu ifadeler bir ön yargıya neden olmaz çünkü okuyucu bu ifadelerin tezkire yazarına ait kişisel fikirler olduğunun farkındadır. Ben de bir tanıtma yazısı yazacak olsaydım yazımda kişisel fikirlerime yer verirdim. Bu sayede okuyucuların o sanatçıyla ilgili fikirlerimi öğrenmelerini isterdim.

Çalışma No.: 141

1. Olası cevap: Günlük hayatta pek çok iş ilanında deneyimli eleman arandığı belirtilmektedir. İşverenler şirketlerine iş tecrübesi olan insanları almayı tercih etmektedir. İş tecrübesi olmayan insanların zamana ve işin gereklerini öğrenmeye ihtiyaçları vardır. Bu da işverenin işe aldığı kişinin yetenekleri ve bilgisinden istifade etme süresini uzatmaktadır. Bu sebeple bence verilen formdaki en önemli bölüm iş deneyimi bölümüdür.

2. Formun, örneğe ve bilgi haritasında verilenlere uygun şekilde öğrenciler tarafından doldurulması beklenmektedir.

Çalışma No.: 142

1. I. Metin - Fiziksel portre II. Metin - Ruhsal portre

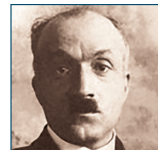
2. **Fiziksel özellikler:** Muallim Naci, uzun boylu, esmer, şehla gözlü biri olarak tasvir edilmiştir.

   Ruhsal özellikler: Muallim Naci, güçlü bir hafızaya sahip, zeki, nüktedan, çalışkan, iyi kalpli, yalnızlığı seven, dalkavukluktan hoşlanmayan, zayıfları koruyup kollayan, adaletli biri olarak anlatılmıştır.

3.

x

☐

☐

Çalışma No.: 143

1. Yazar ünlü ve başarılı kişilerin hayat hikâyelerini roman kurgusuyla anlatarak topluma olumlu değerler aşılamayı, örnek alınabilecek ideal modeller sunmayı amaçlar. Ayrıca yazar, anlattığı kişinin pek çok değişik özelliklerini ayrıntılı olarak vererek bir bakıma portresini çizer. Böylece okuyucunun roman kişisiyle özdeşleşmesini ister.

2. **a)** Biyografi, bir kişinin diğer kişiler tarafından kaleme alınmış ve insanlara aktarılmış hayatının özetidir, otobiyografi bir sanatçının kendi yaşam öyküsünü anlattığı eserdir.

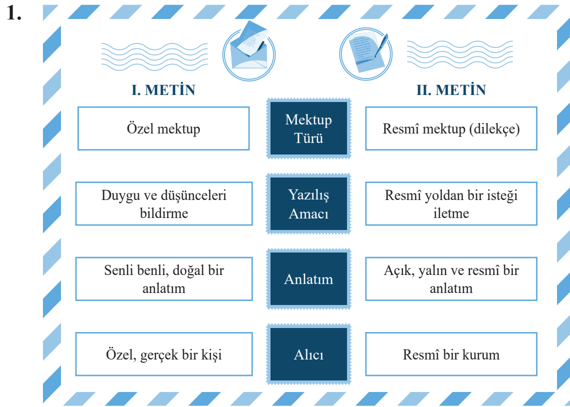
   b) Biyografilerde nesnel anlatım, otobiyografilerde ise öznel anlatım vardır.

   c) Biyografide belgeler önemlidir, otobiyografide kişinin belleği önemlidir.

3. Belgeye dayandırılan biyografilerin kanıtlanabilirlik özelliği ön plana çıkar. Sanat ve meslek alanındaki tarihçiler için önemli kaynaklar olurlar. Belgesel nitelikte olup gelecek kuşaklara önemli bilgilerin, tecrübelerin, örneklerin ve görüşlerin aktarıldığı hazine niteliği kazanırlar.

Çalışma No.: 144

1.

2. **a)** Olası cevap: Özel mektuplarda onları yazan kişilerle ilgili pek çok ayrıntıya rastlamak mümkündür. Bu mektupları yazanlar toplum tarafından tanınan kişiler ise bu ayrıntılar daha fazla önem taşıdığından mektuplar belge niteliği kazanır. Azra Erhat da Halikarnas Balıkçısı'nın yaşamı, düşünceleri, eserleri vb. ile ilgili bu türlü bilgilerin kendisiyle sınırlı kalmaması, geniş bir okur kitlesiyle buluşması için bu mektupları kitaplaştırmıştır.

   b) Olası cevap: Halikarnas Balıkçısı, yazar arkadaşları veya okurlarıyla daha çabuk iletişim kurabilmek için mektup yazmak yerine genel ağı kullanmayı tercih ederdi. Özel iletileri e-posta şeklinde gönderir, okur kitlesine ulaşmak için blog sayfalarını veya diğer sosyal medya ortamlarını kullanırdı. Genel ağda yayımladığı yazılarını fotoğraf, video gibi görsel içeriklerle zenginleştirebilirdi. Bu yazılar, yazarın kendisi veya başka biri tarafından derlenerek kitap hâline getirilebilirdi.

Çalışma No.: 145

1. Olası cevap:

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ULAŞIM DAİRESİ BAŞKANLIĞINA
TRABZON

Şehir içi ulaşımda belediyenizin otobüslerini sıklıkla kullanıyorum. Ulaşım giderlerimi azaltmak için öğrencilere sunduğunuz ulaşım indiriminden yararlanmak istiyorum. Öğrenim belgem ektedir.
Gereğini arz ederim.

28/07/2021

imza
Zerrin YILDIZ

Kalkınma Mah.
Çalışkan Sok. Apt. No.: 110/4
Ortahisar/TRABZON

Ek: Öğrenim Belgesi

2. Olası cevap:

Sıra	Kontrol Sütunu
1	X
2	X
3	X
4	X
5	X
6	X

Çalışma No.: 146

1.

Tutanağı Oluşturan Unsurlar	
Başlık	Giriş
Gelişme	Sonuç
Tarih ve Saat	İmza

2.

T.C.
ELAZIĞ VALİLİĞİ
ELAZIĞ ANADOLU LİSESİ
OKUL MECLİS BAŞKANLIĞI SEÇİMİ

01 NUMARALI SANDIK

Toplam Seçmen Sayısı:
Oy Kullanan Seçmenlerin Sayısı:
Geçerli Oy Sayısı:
Geçersiz Oy Sayısı:

SIRA NO:	ADAYIN ADI SOYADI	ALDIĞI OY SAYISI
	Kerem AYYILDIZ	
	Abbas YOLCU	
	Abdurrahman Cem ÇELİK	
	Elif YEŞİL	
	Sena ÇİÇEK	
TOPLAM OY SAYISI		

Murat DEMİR
ÜYE

Zeynep TİTİZ
ÜYE

Çalışma No.: 147

1.

a) İletisinin sonuna imza atmamıştır.	
b) Ödev dosyasını eklemeyi unutmuştur.	X
c) Alıcının e-posta adresini yanlış yazmıştır.	X
ç) Kendisini tanıtmamıştır.	

2.

a) E-posta adreslerinde virgül kullanılabilir.	
b) Pek çok e-posta sağlayıcısı vardır.	✓
c) Kurumsal e-posta adreslerinde site türü farklılık gösterebilir.	✓

Çalışma No.: 148

1. Mektup, hemen hemen bütün edebî türlerle içi içe geçmiştir. Bir edebî türde mektubun anlatım biçimi olarak kullanılıp kullanılmadığını öğrenmenin yolu, mektup türünün özelliklerini bilmekten geçer. Örneğin Leyla Erbil'in *Mektup Aşkları* romanı mektubun bir özelliği olan seslenme ünlemi ile başlamıştır. Ayrıca aynı metnin sonunda mektubu "Ferhunde" isminde birinin yazdığına dair ifade geçmektedir. Nazım Hikmet'in şiiri de "Anne" seslenme ünlemiyle başlamıştır. Ayrıca şiirin sağ üst köşesinde, mektuplardaki bir özellik olan tarih bildirme söz konusudur. Oğuz Atay'ın kaleme aldığı *Korkuyu Beklerken* isimli hikâyesi de diğer metinlerde görüldüğü gibi "Pek muhterem efendi" biçiminde bir hitap ile başlamıştır. Ayrıca metinde geçen "gönderilmedi" sözü de mektup türüyle ilişkili bir sözdür.
2. Olası cevap: Edebî türlerde, mektubun bir anlatım tekniği olarak sıklıkla tercih edilmesinin pek çok sebebi olabilir. Yazarlar veya şairler, mektubu bir anlatım tekniği olarak kullandıklarında, okuyucuları ile daha sağlam bir bağa sahip olacaklarını düşünüyor olabilirler. Çünkü mektup içten, doğal bir anlatımla yazılır. Ayrıca mektubun okur üzerinde inandırıcı bir etkisi vardır. Bu da eserleri daha etkileyici hâle getirebilir. Mektuplar yazar ve şairlerin, düşüncelerini özgürce yansıtabilmeleri için iyi bir imkândır.
3. Olası cevap: Mektup diğer edebî türlerle etkileşim hâlinde olduğunda okur, olayları anlatan kişinin hayatı ile ilgili kolayca empati kurabilir.Eserin kaleme alındığı zamanlara dair sosyal, siyasi, tarihî, dinî birçok çıkarım elde edebilir. Eserin yazıldığı dönemin özelliklerine ait okurda merak duygusu uyanabilir.

Çalışma No.: 149

1. a)

Cümle	Fiil	Fiilin Yapısı
I. Başka yerlere (de) gitmeği tasarlamıştım önceleri.	tasarlamıştım	Türemiş
II. Sonra hepsinden vazgeçtim.	vazgeçtim	Birleşik
III. Yazıp babanı soracaktım.	soracaktım	Basit

b)

I. Akşamki toplantıya Ahmet katılmadı.
II. Ankara'da yapılacak sınava başvurmuş.
III. Yaz tatilinde neredeyse bölgenin tamamını gezdim.

2.

Fiil	Kip Eki	Ek Eylem (Ek Fiil)	Kişi (Şahıs Eki)
bekliyordum	Şimdiki zaman	Hikâye	1. Tekil kişi
durmuyorsa	Şimdiki zaman	Şart	3. Tekil kişi
tasarlamıştım	Duyulan geçmiş Zaman	Hikâye	1. Tekil kişi
görüşebilirsek	Geniş zaman	Şart	1. Çoğul kişi
soracaktım	Gelecek zaman	Hikâye	1. Tekil kişi

3.

Cümle	Kullanılan Kip	Kipin Karşıladığı Anlam
Herkese kolay gelsin.	Emir	İstek
Önümüzdeki yaz babamın köyüne gidiyoruz.	Şimdiki zaman	Gelecek zaman
Ödevlerini zamanında yapacaksın.	Gelecek zaman	Emir
Şairin ilk şiiri henüz 14 yaşındayken yayımlanıyor.	Şimdiki zaman	Duyulan geçmiş zaman

Çalışma No.: 150

1.

Metin	İçe Dönük Günlük	Dışa Dönük Günlük
I. Metin	X	
II. Metin	X	
III. Metin		X
VI. Metin	X	

2. **Günlük türü:** Dışa dönük günlük.

Cümleler	Doğru	Yanlış
Sosyal konular, yaşanılan olaylar ve bu olayların yazar üzerindeki etkisi anlatılır.	X	
Yazarlar başkalarıyla paylaşmadıkları dertlerini, pişmanlıklarını, geleceğe dair kaygılarını anlatır.		X
Bu tür günlüklerde daha çok sanat, edebiyat, siyaset ve ekonomi gibi konular ele alınmaktadır.	X	
Yazarın duygularını, pişmanlıklarını, yalnızlığını, içsel çatışmalarını anlattığı günlüklerdir.		X

3. Olası cevap: Günlük yazarı olsaydım içe dönük günlük türünü tercih ederdim. Çünkü topluma değil, kendi benliğime yönelik yazılar yazmayı daha çok seviyorum.

Çalışma No.: 151

1. Olası cevap:

2021 LGS Nasıl Geçti?

7 Haziran 2021

Uzun bir aradan sonra tekrar sizinleyim. Yazmaya döndüm ar-

tık. Ortaokul yaşamıma hüzünle veda ederken böyle bir yazı ile yeni ufuklara yelken açıyorum. Bugünkü yazı, biraz hüzün ve emeklerin boşa gidişini içermekte.

Bloguma fazla vakit ayıramamamın nedeni LGS illetinin başımda olmasıydı. Uzun ve yorucu geçen bu sürecin sonunda sınavdaki başarısızlığıma rağmen o sıkıntıdan kurtulmak da ayrı bir mutluluktu benim için. LGS'de başarılı olsaydım, gelecekte de İletişim Tasarımı alanına yönelirdim. Bu alanı istememdeki en büyük neden, iletişime ve tasarıma yatkın bir kişiliğe sahip olmamdır.

Teknolojinin daha da hız kazandığı şu günlerde bu alanın gelecek vadediyor olması beni fazlasıyla umutlandırıyor. Gelecekte tasarımın yanında kodlamayı ekleyip farklı mecralarda kendimi göstermek istiyorum. Bu planların sonucunu da bize zaman gösterecek.

Çalışma No.: 152

1. **a)** D **b)** D **c)** D **ç)** Y **d)** Y

2. Roman, insanın gözlemlerinden yola çıkarak kurguladığı uzun kurgusal anlatımlarken hikâye ise bu kurgusal anlatımların daha kısa olanıdır. Yazar kendi hayatını gözlemleyip kurgulayabilir ve hikâye ya da roman şeklinde yazabilir.

3. Olası cevap: Günlükler günü gününe yazıldıkları ve özel oldukları için günlüklerin diğer türlere göre inandırıcılıkları ve ilgi çekicilikleri fazladır. Yazar, romanını günlük şeklinde yazarak eserin inandırıcılığını ve ilgi çekiciliğini artırır.

Çalışma No.: 153

1. **a)** Uzuyor: Oluş fiili, Yayılmış: Durum fiili, Seyrediyorum: İş fiili.
   b) kapanıverdi, yaşamıyorum, baktım, yapmalı.

2.

	Türü	İşlevi
Balkon açıktı, rüzgâr da sert...	Görülen (Bilinen) Geçmiş Zaman	İsim soylu kelimeyi yüklem yapmış.
Kendini çok iyi duyuyormuş.	Duyulan (Öğrenilen) Geçmiş Zaman	Birleşik zamanlı fiil yapmış.

3.

doğurmuş	seyrediyorum	baktım	sesleniyorlar
Türemiş fiil	Birleşik fiil	Basit fiil	Türemiş fiil

Çalışma No.: 3

https://cdnuploads.aa.com.tr/uploads/Contents/2019/10/23/thumbs_b_c_9dd544c4d49500428e5bfb55144baa9e.jpg?v=214233 (ET: 11.08.2021)

Çalışma No.: 5

Ersoy, M. A. (2014). Safahat. İstanbul: Bağcılar Belediyesi.

Kemal, N. (2019). Vatan yahut Silistre. Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 3899

Yusuf, N. (2018). Diriliş Ertuğrul. Bizim Külliye Dergisi, Ankara TDV Yayın Matbaacılık.

Uşaklıgil, H. Z. (2017). Mai ve Siyah. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Kaplan, M. (2008). Dil Üzerine. İstanbul: TAED.

Etkileşimli Tahta Kullanım Kılavuzu

Çalışma No.: 6

Güntekin, R. N. (2015), Acımak, İstanbul: İnkılâp Kitabevi.

Saba, Z. O. (1943), Sebil ve Güvercinler, İstanbul: ABC Kitabevi.

Çalışma No.: 7

Kaplan, M. (2005). Hikâye Tahlilleri. İstanbul: Dergâh.

Türkeş, M., Sümer, U. M. ve Çetiner, G. (2000). Küresel İklim Değişikliği ve Olası Etkileri. Ankara: Çevre Bakanlığı, Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi Seminer Notları.

Çalışma No.: 10

Öztelli, C. (2020). Karacaoğlan/Bütün Şiirleri. İstanbul: Özgür Yayınları.

Kısakürek, N. F. (2008). Çile. Büyük Doğu Yayınları: İstanbul.

Çalışma No.: 12

Banarlı, N. S. (2002). Türkçenin Sırları. İstanbul: Kubbealtı Neşriyat.

Çalışma No.: 13

Atsız, H. N. (2021). Ruh Adam. İstanbul: Ötüken Yayınları.

Tecer, A. K. (2001). Ahmet Kutsi Tecer'in Bütün Şiirleri. Leyla Tecer (Haz.). Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.

Yavuz, H. (1988). Bedreddin Üzerine Şiirler. İstanbul: Bağlam Yayınları.

Dranas, A. M. (2005). Şiirler. İstanbul: Everest Yayınları.

Kısakürek, N. F. (2008). Çile. İstanbul: Büyük Doğu Yayınları.

https://aregem.ktb.gov.tr/TR-12795/seyrani-1807---1866.html (ET: 10.09.2021)

Çalışma No.: 14

Kaplan, M. (2016). Kültür ve Dil. İstanbul: Dergâh Yayınları.

Çalışma No.: 16

Aktaş, Ş. (2013). Şiir Tahlili. Ankara: Kurgan Edebiyat Yayınları.

Türkçe Sözlük: https://sozluk.gov.tr/ (ET: 10.09.2021)

Çalışma No.: 19

(Haber) https://www.aa.com.tr/tr/dunya/suveys-kanalinda-siki-san-gemi-dunya-lojistik-sektorunun-gundemini-degistirdi/2189203 (ET: 22.06.2021)

Çalışma No.: 20

Karakoç, A. (1969). Hasan'a Mektuplar. İzmir: Fedai Yayınları.

Çalışma No.: 24

Sinanoğlu, O. (2000). "Bye-Bye" Türkçe. İstanbul: Otopsi Yayınları.

Çalışma No.: 25

Ercilasun, A. B. (2007). Türk Lehçeleri Grameri, Ankara: Akçağ Yayınları.

https://islamansiklopedisi.org.tr/cuvaslar (ET: 11.08.2021)

https://islamansiklopedisi.org.tr/yakutlar (ET: 11.08.2021)

Türkçe Sözlük: https://sozluk.gov.tr/ (ET: 11.08.2021)

Çalışma No.: 26

https://karadeniz.gov.tr/yore-agzi-ve-argosu/19.06.2021, 20.45

https://erzurum.ktb.gov.tr/TR-273919/erzurum-agzi.html (ET: 19.06.2021)

https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/gaziantep/kulturatlasi/antep-agzi (19.06.2012, 20.30(

Caferoğlu, A. (1963). Muğla Ağzı. Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten, 10, 107-130.

Çalışma No.: 27

Türkçe Sözlük: https://sozluk.gov.tr/ (ET: 11.08.2021)

Çalışma No.: 28

Türkçe Sözlük: https://sozluk.gov.tr/

Batur, Z. (2010). Kitle İletişim Araçlarının Oluşturduğu Yeni Bir Dil Katmanı: Öğretmen Adaylarının Kullandığı Kitle İletişim Jargonu. Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 3(2), 63-73.

Çalışma No.: 29

Acar, E. (2008). Kastamonu Merkez İlçe ve Köyleri Ağzı. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi.

Demir, G. (2013). Türk Halk Müziği Fonetik Notasyon Sistemi'nin Eğitsel/Öğretisel Uygulamalara Aktarım/Adaptasyon Süreçlerinde İdyolekt Özellikleri: Neşet Ertaş Gündelik Dil Felsefesi Örneklemi. Eğitim Felsefesi Ulusal Sempozyumu. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi & Türk Felsefe Derneği.

Ercilasun, A. B. (Editör) (2007). Türk Lehçeleri Grameri. Ankara: Akçağ Yay.

Hünerli, B. (2006). Kırklareli Babaeski Merkez İlçesi ve Köyleri Ağız İncelemesi. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi.

Kuyumcu, O. (2006). Türkçenin Hemşin Ağzı. Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi.

Vahapzâde, B. (1971). Şeb-i Hicran. Azerbaycan Uşag ve Gençler Edeb. Neşriyatı.

Türkçe Sözlük: https://sozluk.gov.tr/ (ET: 10.10.2021)

Çalışma No.: 31

Karay, R. H. (2009). Gurbet Hikâyeleri. İstanbul: İnkılâp Kitabevi.

Çalışma No.: 32

Abasıyanık, S. F. (1954). Alemdağ'da Var Bir Yılan. İstanbul: Varlık Yayınları.

Çalışma No.: 33

Ömer Seyfettin (2011). Bütün Hikâyeleri (Haz. Nazım Hikmet Polat). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Abasıyanık, S. (2012). Mahalle Kahvesi. İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları.

Çalışma No.: 34

Bener, V. O. (2011). Havva. (Haz. Murat Yalçın). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Çalışma No.: 35

Esendal, M. Ş. (2003). İhtiyar Çilingir. İstanbul: Bilgi Yayınevi.

Türkçe Sözlük: https://sozluk.gov.tr/ (ET: 23.09.2021)

Yazım Kılavuzu: http://tdk.gov.tr/tdk/kurumsal/yazim-kilavuzu/ (ET: 10.09.2021)

Çalışma No.: 36

Safa P. (2019). Hikâyeler. İstanbul: Ötüken Neşriyat.

Çalışma No.: 37

TDK Türkçe Sözlük: https://sozluk.gov.tr/ (ET: 11.09.2021)

Ali, S. (2017), Değirmen, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Çalışma No.: 38

Kemal, O. (1996). Kırmızı Küpeler. İstanbul: Tekin Yayınevi.

Çalışma No.: 39

Karay, R. H. (2018). Memleket Hikâyeleri, (166-170 ss.). İstanbul: İnkılâp Kitapevi.

Türkçe Sözlük. Erişim: https://sozluk.gov.tr/ (ET: 25.09.2021)

Çalışma No.: 40

Güzel Yazılar Hikâyeler 2. (1996). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Çalışma No.: 41

Esendal, M. Ş. (2009). Otlakçı. Ankara: Bilgi Yayınevi.

Çalışma No.: 42

Türk Dil Kurumu (2000). Güzel Yazılar Hikâyeler 2. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Ömer Seyfettin (2019). Ömer Seyfettin'den Seçme Hikâyeler. İstanbul: Anonim Yayıncılık.

Çalışma No.: 43

Ali, S. (2000). Bütün Öyküleri I. İstanbul. Yapı Kredi Yayınları.
TDK Türkçe Sözlük: https://sozluk.gov.tr/ (ET: 10.09.2021)

Çalışma No.: 44

Ali, S. (1998). Bütün Öyküleri. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Çalışma No.: 45

Esendal, M. Ş. (1988). Gödeli Mehmet. Ankara: Bilgi Yayınevi.

Çalışma No.: 46

Kutlu, M. (2014). Arka Kapak Yazıları. İstanbul: Dergâh Yayınları.

Çalışma No.: 47

Abasıyanık, S. F. (2004). Semaver. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Yücel, T. (1998). Ben ve Öteki. İstanbul: Can Yayınları.

Kutlu, M. (2018). Sevincini Bulmak. İstanbul: Dergâh Yayınları.

Buğra, T. (2020). Oğlumuz / Yarın Diye Bir Şey Yoktur. İstanbul: İletişim Yayınları.

Abasıyanık, S. F. (2004). Son Kuşlar. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Çalışma No.: 48

Atılgan, Y. (2017). Bütün Öyküleri, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Karay, R. H. (2009). Gurbet Hikâyeleri, İstanbul: İnkılâp Kitabevi Yayınları.

Kutlu, M. (2009). Beyhude Ömrüm, İstanbul: Dergâh Yayınları.

Çalışma No.: 49

Çiftçi, M. (2017). Ah Mercimeğim. İstanbul: İletişim Yayınları.

Harmancı, A. (2011). Seni Ne İhtiyarlattı?. İstanbul: İz Yayınları.

Çalışma No.: 50

Buğra, T. (2013). Yarın Diye Bir Şey Yoktur. İstanbul: Ötüken Yayınları.

Önderoğlu, N. (2000). Öykü Soruşturması. Türk Öykücülüğü Özel Sayısı, 621, 622. Ankara: Hece Yayınları.

Çalışma No.: 51

TDK (2008). Güzel Yazılar-Hikâyeler. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Çalışma No.: 52

Özdenören, R. (2010). Çözülme. İstanbul: İz Yayıncılık.

Çalışma No.: 53

Abasıyanık, S. F. (1987). Bütün Eserleri 2 Şahmerdan-Lüzumsuz Adam. İstanbul: Bilgi Yayınevi.

Esendal, M. Ş. (1998). Bizim Nesibe. Ankara: Bilgi Yayınevi.

Kemal, O. (2021). Ekmek Kavgası. İstanbul: Everest Yayınları.

Kutlu, M. (2017). Hayat Güzeldir. İstanbul: Dergâh Yayınları.

Çalışma No.: 54

Ali, S. (2014). Değirmen. İstanbul:Yapı Kredi Yayınları.

Çalışma No.: 55

Türk Dil Kurumu (2000). Güzel Yazılar Hikâyeler 1. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Tosun, N. (2013). Öykümüzün Kırk Kapısı. Ankara: Hece Yayınları.

Çalışma No.: 56

Burnazoğlu, C. S. (2019). Mavi Kuş Adlı Eserde Mustafa Kutlu'nun Hikâyeciliğine Dair Unsurlar. TURUK Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi, 16, s. 317-330.

Harmancı, A. (2006). Selim İleri'nin Edebi Kişiliği ve Öykücülüğü. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Konya.

Tosun, N. (2016). Öykümüzün Sınır Taşları. İstanbul: Dedalus Yayınları.

Tanpınar, A. H. (1991). Hikâyeler. İstanbul: Dergâh Yayınları.

İleri, S. (2010). Dostlukların Son Günü. İstanbul: Everest Yayınları.

Kutlu, M. (1999). Hüzün ve Tesadüf. İstanbul: Dergâh Yayınları.

Çalışma No.: 57

Esendal, M. Ş. (1971). Ev Ona Yaklaştı. Ankara: Dost Yayınevi.

Etkinlik No: 58

Cumalı, N. (1976). Gençlik Berberi. Türk Dili, 33 (296), 371- 373.

Çalışma No.: 59

Tanpınar, A. H. (2011), Hikâyeler. İstanbul: Dergâh Yayınları.

TDK Türkçe Sözlük: https://sozluk.gov.tr/ (ET: 11.08.2021)

Çalışma No.: 60

Ali S. (2003). Değirmen - Bütün Yapıtları. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Çehov A. (2004). Çehov'dan Öyküler. İstanbul: Karaca Yayınları.

Etkinlik No.: 61

Karay, R. H. (2009). Memleket Hikâyeleri. İstanbul: İnkılâp Kitabevi.

Çalışma No.: 63

http://tasova.gov.tr/turku-ve-manileri (ET: 10.09.2021)

https://osmaniye.ktb.gov.tr/ (ET: 10.09.2021)

https://www.kulturportali.gov.tr/ (ET: 10.09.2021)

Gökalp, Z. (1976). Yeni Hayat Doğru Yol. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Çalışma No.: 64

Öztelli, C. (1959). Karacaoğlan Hayatı Sanatı Şiirleri. İstanbul: Varlık Yayınları.

Beyatlı, Y. K. (1974). Kendi Gök Kubbemiz. İstanbul: Yahya Kemal Enstitüsü Yayınları.

Türkçe Sözlük: https://sozluk.gov.tr/ (ET: 15.09.2021)

Çalışma No.: 65

Asya, A. N. (1994). Bir Bayrak Rüzgâr Bekliyor. İstanbul: Ötüken Neşriyat.

İpekten, H. (1994). Eski Türk Edebiyatı-Nazım Şekilleri ve Aruz. İstanbul: Dergâh Yayınları.

Özdemir, A. (2012). Halk Şiirinden Seçmeler. İstanbul: Bordo Siyah Yayınları.

Çalışma No.: 66

Atlansoy, H. (2016). Yüzümdeki Eşik. Ankara: Hece Yayınları.

Ayhan, E. (1981). Zambaklı Padişah. Ankara: TAN Kitap Yayın ve Ticaret Ltd. Şti.

Bayazıt, E. (2017). Şiirler. İstanbul: İz Yayıncılık.

Kanık, O. V. (2007). Bütün Şiirleri. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Karakoç, S. (2011). Şahdamar-Körfez-Sesler. İstanbul: Diriliş Yayınları.

Çalışma No.: 67

Dilçin, C. (2000). Örneklerle Türk Şiir Bilgisi. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Uslu, M. (2001). Yunus Emre. İstanbul: Papatya Yayınları.

Çalışma No.: 68

Çamlıbel, F. N. (2019). Han Duvarları: Toplu Şiirler. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Devellioğlu, F. (2013). Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat: Ankara: Aydın Kitabevi.

Dilçin, C. (2013). Örneklerle Türk Şiir Bilgisi. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Güzel, A. (2005). Güldeste/Yunus Emre. Ankara: Akçağ Yayınları.

Türkçe Sözlük: https://sozluk.gov.tr

Çalışma No.: 69

Beyatlı, Y. K. (2002). Kendi Gök Kubbemiz. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Çalışma No.: 70

Beyatlı, Y. K. (2005). Kendi Gök Kubbemiz. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Ran, N. H. (2016). Bütün Şiirleri. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Tanpınar, A. H. (2015). Bütün Şiirleri (Haz. İnci Enginün). İstanbul: Dergâh Yayınları.

TDK Türkçe Sözlük: https://sozluk.gov.tr/

Çalışma No.: 72

Güzel, A. (2012). Türk Halk Edebiyatı El Kitabı. Ankara: Akçağ Yayınları.

Çalışma No.: 73

http://tasova.gov.tr/turku-ve-manileri (ET: 10.09.2021)

https://osmaniye.ktb.gov.tr/ (ET: 10.09.2021)

https://www.kulturportali.gov.tr/ (ET: 10.09.2021)

Gökalp, Z. (1976). Yeni Hayat Doğru Yol. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Çalışma No.: 74

Öztelli, C. (1959). Karacaoğlan Hayatı Sanatı Şiirleri. İstanbul: Varlık Yayınları.

Beyatlı, Y. K. (1974). Kendi Gök Kubbemiz. İstanbul: Yahya Kemal Enstitüsü Yayınları.

Çalışma No.: 75

Kanık, O. V. (2012). Bütün Şiirleri. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Tarancı, C. S. (2004). Bütün Şiirleri. İstanbul: Can Yayınları.

Karakoç, S. (2014). Gün Doğmadan. İstanbul: Diriliş Yayınları.

Çalışma No.: 76

Saba, Z. O. (1947). Geçen Zaman. İstanbul: Varlık.

Sazyek, H. (1992). Ali Canib (Yöntem)'in Şiirleri II. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türkoloji Dergisi, X/1, s. 59, 75.

Çalışma No.: 78

Dilçin, C. (2000). Örneklerle Türk Şiir Bilgisi. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Tarancı, C. S. (2020). Otuz Beş Yaş Bütün Şiirleri. İstanbul: Can Sanat Yayınları.

Çalışma No.: 79

Soysal, İ. (2009). 20. Yüzyıl Türk Şiiri Antolojisi. Ankara: Bilgi Yayınevi.

Behramoğlu, A. (2001). Son Yüzyıl Büyük Türk Şiiri Antolojisi 1. Cilt. İstanbul: Sosyal Yayınları.

Çalışma No.: 80

Beyatlı, Y. K. (1995). Kendi Gök Kubbemiz. İstanbul: MEB Yayınları.

Çamlıbel, F. N. (1996). Han Duvarları. İstanbul: Atlas Kitabevi.

Çalışma No.: 81

Kısakürek, N. F. (1999) Çile. İstanbul: Büyük Doğu Yayınları.
Türkçe Sözlük: https://sozluk.gov.tr/ (ET: 11.08.2021)

Çalışma No.: 82

Beyatlı, Y. K. (1974). Kendi Gök Kubbemiz. İstanbul: Yahya Kemal Enstitüsü Yayınları.

Çalışma No.: 83

Kısakürek, N. F. (2000). Çile. İstanbul: Büyük Doğu Yayınları.

Çalışma No.: 84

Öztelli, C. (2005). Karacaoğlan - Bütün Şiirleri. İstanbul: Özgür Yayınları.

Çalışma No.: 85

Kurdakul, Ş. (2002). Çağdaş Türk Edebiyatı C. 3. İstanbul: Evrensel Yayınları.

Özkan, A., Durbaş, R. (2003) Cumhuriyetten Günümüze Türk Şiiri Antolojisi. C. 1. İstanbul: Boyut Yayınları.

Çalışma No.: 87

Dağlarca, F. H. (2014). Bütün Şiirleri 1. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

İlhan, A. (2015). Duvar. İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları.

Karakoç, A. (2015). Yasaklı Rüyalar. Ankara: Kadim Yayınları.

Kaya, D. (2002). Âşık Veysel'in Şiirlerinde Yöresel Kelimeler ve Deyimler. Türk Dili. (607). 258-262.

Şatıroğlu, A. V. (1999). Dostlar Beni Hatırlasın (Haz. Ümit Yaşar Oğuzcan); İstanbul: Özgür Yayınları.

Tanpınar, A. H. (2015). Bütün Şiirleri (Haz. İnci Enginün). İstanbul: Dergâh Yayınları.

Türkçe Sözlük: https://sozluk.gov.tr/

Çalışma No.: 88

Dağlarca, F. H. (2012). Bütün Şiirleri. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Kısakürek, N. F. (2008). Çile. İstanbul: Büyük Doğu Yayınları.

Tanpınar, A. H. (2012). Bütün Şiirleri. İstanbul: Dergâh.

Ersoy, M. A. (2014). Safahat. İstanbul: Bağcılar Belediyesi.

Kanık, O. V. (2010). Bütün Şiirleri. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Oflazoğlu, A. T. (1983). Deli İbrahim. İstanbul: Adam yayıncılık.

Çalışma No.: 89

Kanık, O. V. (2002). Bütün Şiirleri. İstanbul: Adam Yayınları.

Ercilasun, A. B., İz, F., Kut, G., Kösoğlu, N. (1985). Başlangıcından Günümüze Büyük Türk Klasikleri. C. 1. İstanbul: Söğüt Yayıncılık.

Çalışma No.: 90

Ertepınar, Coşkun (1986). Çocuklar ve Papatya. Ankara: MEB Yayınları.

Çalışma No.: 91

Beyatlı, Y. K. (1995). Kendi Gök Kubbemiz. İstanbul: MEB Yayınları.

Canatak, A. M. (2018). "Yeni Türk Edebiyatının Temel Kavramları", Dil ve Edebiyat Eğitiminin Temel Kavramları, (ed: Mehmet Nuri Karadaş, Raşit Koç), Ankara: Pegem Akademi.

Can, A. (2015). Şiir Üzerine Yapılan Çalışmalarda İmge Terimi. Yeni Türk Edebiyatı, S. 12, s. 29-59.

Karakoç, S. (2000). Leylâ ve Mecnûn (Şiirler VI). İstanbul: Diriliş Yayınları.

Kısakürek, N. F. (2013). Çile. İstanbul: Büyük Doğu Yayınları.

Tanpınar, A. H. (1989). Bütün Şiirleri (haz. İnci Enginün). İstanbul: Dergâh Yayınları.

Çalışma No.: 92

Türkçe Sözlük: https://sozluk.gov.tr/ (ET: 11.08.2021)

Necatigil. B. (2002). Şiirler - Bütün Yapıtları. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Çalışma No.: 93

Kamu, Kemalettin. (2019). Gurbet Benim İçimde. İstanbul: Dergah Yayınları.

Ran, Nazım Hikmet. (2002). Kuvâyi Milliye. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Çalışma No.: 94

Beyatlı, Y. K. (1974). Kendi Gök Kubbemiz. İstanbul: Yahya Kemal Enstitüsü Yayınları.

Çalışma No.: 95

Kaya Yiğit B, Daşdemir H. D. (2018), Türkülerde Teşbih ve İstiare, Divanlar Arasında Bir Ömür. Prof. Dr. Ahmet Mermer Armağanı. Ankara: Akçağ Yayınları.

Ahmet Haşim. (1987). Bütün Şiirleri, (haz. İnci Enginün - Zeynep Kerman). İstanbul: Dergâh Yayınları.

Kudret, C. (1980). Örneklerle Edebiyat Bilgileri 1. İstanbul: İnkılap Kitabevi.

Gölpınarlı, A. (2006). Yunus Emre Hayatı ve Bütün Şiirleri. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Tanpınar, A. H. (1976. Bütün Şiirleri. İstanbul: Dergâh Yayınları.

Çalışma No.: 97

Bâkiler, Y. B. (1991). Yalnızlık. İstanbul: Polat Ofset.

Büyükbaş, A. (1993). Kimliğim Bir Gül Dalı. Kayseri: Geçit Yayınları.

Engünün, İ. (1992). Türk Dili Dergisi Çağdaş Türk Şiiri Özel Sayısı IV. (481-482), 649. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Kısakürek, N. F. (1995). Çile. İstanbul: Büyük Doğu Yayınları.

Külebi, C. (1997). Bütün Şiirleri. İstanbul: Adam Yayınları.

Tarancı, C. S. (2006). Otuz Beş Yaş. İstanbul: Can Yayınları.

Çalışma No.: 98

Anday, M. C. (1975), Teknenin Ölümü. İsatanbul: Sander Yayınları.

Gölpınarlı, A. (2000). Fuzûlî Dîvânı. İstanbul: İnkılâp Kitabevi.

Necatigil, B. (2019). Şiirler Bütün Yapıtlar. İstanbul: Can Yayınları.

Pala, İ. (1997). Divan Edebiyatı. İstanbul: Ötüken Yayınları.

Tarancı, C. S. (2013). Otuz Beş Yaş Bütün Şiirleri. İstanbul: Can Yayınları.

Çalışma No.: 99

Beyatlı, Y. K. (1995). Kendi Gök Kubbemiz. İstanbul: MEB Yayınları.

Çamlıbel, F. N. (1996). Han Duvarları. İstanbul: Atlas Kitabevi.

Tarancı, C. S. (1983). Bütün Şiirleri. İstanbul: Can Yayınları.

Kanık, O. V. (1997). Bütün Şiirleri. İstanbul: Adam Yayınları.

Çalışma No.: 100

İlhan, A. (2012). Ayrılık Sevdaya Dahil. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Karakoç, S. (2003). Gün Doğmadan. İstanbul: Diriliş Yayınları.

Kısakürek, N. F. (1999). Çile. İstanbul: Büyük Doğu Yayınları.

Çalışma No.: 101

Kanık, O. V. (2010). Bütün Şiirleri. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Şatıroğlu, A. V. (2009). Dostlar Beni Hatırlasın. İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları.

Çalışma No.: 102

Ersoy, M. A. (2011). Safahat. İstanbul: İnkılap Yayınları.

Tarancı, C. S. (2013). Otuz Beş Yaş-Bütün Şiirleri. İstanbul: Can Yayınları.

Çalışma No.: 105

Eyüboğlu, B. R. (2012). Bütün Şiirleri. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Bölükbaşı, R. T. (2015). Serab-ı Ömrüm. İstanbul: Çağrı yayınları.

Virani. (2000). Virani Divanı ve Risalesi. İstanbul: Can Yayınları.

Tarancı, S. C. (2013). Otuz Beş Yaş – Bütün Şiirleri. İstanbul: Can Yayınları.

Çalışma No.: 106

Bölükbaşı, Rıza Tevfik. (2005). Serâb-ı Ömrüm. İstanbul: Kitabevi Yayınları.

Damar, Arif. (1990). Alıcı Kuşu Kardeşliğin. İstanbul: Can Yayınları.

Akın, Sunay. (2016). Makiler. İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları.

Beyatlı, Yahya Kemal. (2018). Kendi Gök Kubbemiz. İstanbul: İstanbul Fetih Cemiyeti Yayınları.

Çamlıbel, Faruk Nafiz. (2016). Han Duvarları. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Çalışma No.: 107

Sever, M. (2013). Âşık Daimî. Türk Halk Şiiri. Ankara: Ankara Üniversitesi Yayınevi.

Karataş, T. (2001). Ansiklopedik Edebiyat Terimleri Sözlüğü. İstanbul: Perşembe Kitapları.

Sakaoğlu, S. (2013). Türk Şiiri Özel Sayısı (Halk Şiiri), 445-450. Ankara: TDK Yayınları.

Kudret, C. (1985). Fuzuli. İstanbul: İnkılâp Kitabevi.

Karahan, A. (1992). Nef'î Divanı'ndan Seçmeler. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Ergun, S. N. (1948). Karaca Oğlan Hayatı ve Şiirleri. İstanbul: Maarif Kitaphanesi.

Çalışma No.: 108

Kısakürek, N. F. (2004). Çile, İstanbul: Büyük Doğu Yayınları.

Çalışma No.: 109

Karakoç, S. (2000). Monna Rosa Şiirler 1 - İlk Şiirler. İstanbul: Diriliş Yayınları.

Çalışma No.: 112

Makas, Z. (2000). Türk Dünyasından Masallar. İstanbul:Kitabevi.

Liberman, J. M. (2017). Masallarla Yola Çık. İstanbul: Hep Kitap.

Çalışma No.: 113

Boratav, P. N. (1969). Az Gittik Uz Gittik. Ankara: Bilgi Yayınları.

Türkçe Sözlük: https://sozluk.gov.tr/ (ET: 11.08.2021)

Çalışma No.: 114

Demir, N. (2017). Anadolu Türk masallarından Derlemeler. İstanbul: Ötüken Neşriyat.

Çalışma No.: 115

Doğan, S. (2009). Kırgız Masalları. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çalışma No.: 116

Boratav, P. N. (1969). Az Gittik Uz Gittik. Ankara: Bilgi Yayınevi.

Çalışma No.: 117

La Fontaine (1984). Bütün Masallar. (çev. Sabahattin Eyüboğlu). İstanbul: Ayla Ofset.

Çalışma No.: 118

Eyüboğlu, S. (2000). La Fontaine Masalları. İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları.

Çalışma No.: 119

La Fontaine, J. D. (2019). Masallar. (çev. Sabahattin EYÜBOĞLU). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Türkçe Sözlük. https://sozluk.gov.tr/ (ET: 11.08.2021)

Çalışma No.: 120

La Fontaine. (2020). Masallar (Fables). (çev. Sabahattin Eyüboğlu). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Çalışma No.: 121

Öncel, M. (2010). Âşık Aslan-La Fontaine Masalları. İstanbul: Mor Menekşe Yayınları.

Özdemir, M. (2017). Şeyhî-Harnâme. İstanbul: Kapı Yayınları.

Çalışma No.: 122

Alkan, T. (2016). Ezop Masalları. İstanbul: Can Çocuk Yayınları.

Ayhan, E. (2016). Şiirimiz Mor Külhanidir Abiler. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

İlhan, A. (2014). Yağmur Kaçağı. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Karakoç, S. (2010). Gün Doğmadan. İstanbul: Diriliş Yayınları.

Özdem, F. (2018). Kitap Kurtları İçin 1: Kitap Kurtları İçin

Hayvanlar Âlemi – Doğadaki Dostlarımız. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Rieder, H. (2006). Koyunculuk. İstanbul: Bilge Kültür Sanat.

Verlaine, P. (1994). Seçme Şiirler. İstanbul: Yön Yayıncılık.

Çalışma No.: 123

Güney, E. C. (2016). Masallar. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.

La Fointaine. (2019). Masallar. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Çalışma No.: 124

Kúnos, I. (2018). Türk Masalı. (çev. Elif Nihan Akbaş). İstanbul: Maya Kitap.

Çalışma No.: 125

Türkçe Sözlük. https://sozluk.gov.tr/ (ET: 11.08.2021)

Safa, P. (2000). Fatih-Harbiye. İstanbul: Ötüken Neşriyat.

Güney, E. C. (1999). Türk Masalları. İstanbul: Yaylacık Matbaası.

Çalışma No.: 126

Buğra, T. (2010). Osmancık. İstanbul: Ötüken Yayınları.

Safa, P. (1996). Dokuzuncu Hariciye Koğuşu. İstanbul: Ötüken Yayınları.

Asimov, I. (1984). Şafağın Robotları. (Çev. Gönül Suveren). İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.

Kemal, O. (2204). Cemile. İstanbul: Epsilon Yayınevi.

Çalışma No.: 127

Adıvar H. E. (2009). Tatarcık. İstanbul: Can Yayınları.

Çalışma No.: 128

Safa, P. (1996). Dokuzuncu Hariciye Koğuşu. İstanbul: Ötüken Yayınları.

Çalışma No.: 129

Buğra, T. (2019). Osmancık. İstanbul: Ötüken Neşriyat.

Güntekin, R. N. (2020). Çalıkuşu. İstanbul: İnkılâp Kitabevi.

Karaosmanoğlu, Y. K. (2004). Yaban. İstanbul: İletişim Yayınları.

Kemal, Y. (2004). İnce Memed 1. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Tanpınar, A. H. (1999). Huzur. İstanbul: Dergâh Yayınları.

Çalışma No.: 130

Ağaoğlu, A. (2004). Dar Zamanlar III Hayır… İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Baykurt, F. (2008). Kaplumbağalar. İstanbul: Literatür Yayınları.

İleri, S. (2003). Bu Yaz Ayrılığın İlk Yazı Olacak. İstanbul: Doğan Kitapçılık.

Atay, O. (2004). Tutunamayanlar. İstanbul: İletişim Yayınları.

Çalışma No.: 131

Dağcı, C. (2014). Korkunç Yıllar. İstanbul: Ötüken Neşriyat.

Atılgan, Y. (2015). Aylak Adam. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Atsız, H. N. (2014). Ruh Adam. İstanbul: Ötüken Neşriyat.

Aytmatov, C. (2010). Beyaz Gemi. İstanbul: Ötüken Neşriyat.

Çalışma No.: 132

Safa, P. (2015). Dokuzuncu Hariciye Koğuşu. İstanbul: Ötüken Neşriyat.

Çalışma No.: 134

Namık Kemal.(1975). Celâleddin Harzemşah, (haz.Hüseyin Ayan). İstanbul: Dergâh Yayınları.

W. David. D. Cristine. (2019). Tiyatro Tarihi. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Çalışma No.: 135

Dilmen, G. (2014). Eski Yunan Tragedyaları 1. İstanbul: Mitos-Boyut Yayınları.

Cumalı, N. (2004). Bütün Oyunları 1. İstanbul: Cumhuriyet Kitapları.

Çalışma No.: 136

Türkçe Sözlük: https://sozluk.gov.tr/ (ET: 11.08.2021)

Çalışma No.: 138

Ağaoğlu, A. (1996). Toplu Oyunlar. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Çalışma No.: 140

İsen, M., Kılıç, F., Aksoyak, İ. H. (2019). Eski Türk Edebiyatının Kaynaklarından Şair Tezkireleri. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Çalışma No.: 142

Karataş, T. ve Tavukçu, O. K. (2011). Namık Kemal. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

Kırımlı, B. (2000). Âsaf Hâlet Çelebi. İstanbul: Şûle Yayınları.

Sağlam, N. (2002). Orhan Veli Kanık Hayatı- Sanatı- Eserleri- Eserlerinden Seçmeler. İstanbul: Hikmet Neşriyat.

Özdemir, A. (2002). Muallim Naci Hayatı- Sanatı- Eserleri- Eserlerinden Seçmeler. İstanbul: Hikmet Neşriyat.

Çalışma No.: 143

Atay, O. (2000). Bir Bilim Adamının Romanı Mustafa İnan. İstanbul: İletişim Yayıncılık.

Safa, P. (2000). Dokuzuncu Hariciye Koğuşu. İstanbul: Ötüken Neşriyat.

Çalışma No.: 144

Erhat, A. (1979). Mektuplarıyla Halikarnas Balıkçısı. İstanbul: Adam Yayınları.

Çalışma No.: 145

https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.3071.pdf
(ET: 15.09.2021)

Çalışma No.: 148

Erbil, L. (2010). Mektup Aşkları. İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları.

Okay, O., Aktaş, Ş., Özbalcı, M., Çelik, Y. (2002). Başlangıcından Günümüze Kadar Büyük Türk Klasikleri. C. 14. İstanbul: Söğüt Yayıncılık.

Atay, O. (2004). Bütün Eserleri 4 Korkuyu Beklerken. İstanbul: İletişim Yayınları.

Çalışma No.: 149

Karasu, B. (2002). Halûk'a Mektuplar. (haz. Halûk Eker). İstanbul: Devin Yayınları.

Çalışma No.: 151

Özcan, M. S. (2018). Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı 9. Sınıf Ders Kitabı. Ankara: Sonuç Yayınları.

Çalışma No.: 152

Kısakürek. N. F. (2010). Cinnet Mustatili. İstanbul: Büyük Doğu Yayınları.

Jakob. M. (1987). Genç Bir Şaire Öğütler. İstanbul: Sel Yayıncılık.

Çalışma No.: 153

Akbal, O. (1994). 80'lerde Bir Yazar, Günlük:4. İstanbul: Can Yayınları

Çalışma No.: 1

www.123rf.com ID:48296064
www.123rf.com ID:12285731

Çalışma No.: 2

www.123rf.com ID:52831724
www.123rf.com ID: 52018453
www.123rf.com ID: 61702800
www.123rf.com ID:37075701
www.123rf.com ID: 116537873

Çalışma No.: 3

https://www.kulturportali.gov.tr/medya/fotograf/fotodokuman/3829/fethiye-oludeniz (ET: 15.09.2021)
https://cdnuploads.aa.com.tr/uploads/Contents/2019/10/23/thumbs_b_c_9dd544c4d49500428e5bfb55144baa9e.jpg?v=214233 (ET: 15.09.2021)

Çalışma No.: 4

www.123rf.com ID:166619201
https://www.kulturportali.gov.tr/medya/fotograf/fotodokuman/2464/yalnizlik (ET: 01.09.2021)
www.123rf.com ID:8465082
https://emagaza-tdk.ayk.gov.tr/detay/1826/huseyin-rahmi-gurpinar-ayna-sik-2021 (ET: 01.09.2021)
https://cdnuploads.aa.com.tr/uploads/Contents/2019/07/23/thumbs_b_c_41157f52a9dfdfe8917c98b5c7401ee7.jpg (ET: 01.09.2021)

Çalışma No.: 15

www.123rf.com ID:90513454

Çalışma No.: 16

www.123rf.com ID:18183259
www.123rf.com ID: 135394701
www.123rf.com ID: 57039064
www.123rf.com ID: 6981458
www.123rf.com ID: 12057321

Çalışma No.: 18

www.123rf.com ID:12534453
www.123rf.com ID:118986801
www.123rf.com ID:41235063
www.123rf.com ID: 45275460
www.123rf.com ID:90752803
www.123rf.com ID: 123481127
www.123rf.com ID:39262773
www.123rf.com ID:154074584
www.123rf.com ID: 123947926

Çalışma No.: 19

https://www.aa.com.tr/tr/dunya/misir-mahkemesi-suveys-kanali-ni-tikayan-ever-given-gemisinin-alikonulma-kararinin-iptali-talebi-ni-reddetti/2229764 (ET: 22.06.2021)

Çalışma No.: 21

www.123rf.com ID:62649273
www.123rf.com ID:12072797
www.123rf.com ID:12430323
www.123rf.com ID:168927907
www.123rf.com ID:90601764
www.123rf.com ID: 16236695
www.123rf.com ID: 73509661
www.123rf.com ID:16590869
www.123rf.com ID:19026216

Çalışma No.: 24

https://www.harita.gov.tr/uploads/files/products/bagimsiz-turk-cumhuriyetleri-siyasi-haritasi-131.jpg (ET: 10.09.2021)

Çalışma No.: 25

www.123rf.com ID:51267114

Çalışma No.: 28

www.123rf.com ID:71258973

Çalışma No.: 35

www.123rf.com ID: 29414116

Çalışma No.: 36

www.123rf.com ID: 14125381

Çalışma No.: 46

www.123rf.com ID: 12942701

Çalışma No.: 57

www.123rf.com ID: 91272887
www.123rf.com ID: 110452591

Etkinlik No: 58

www.123rf.com ID:144090237
www.123rf.com ID:115996071

Çalışma No.: 64

www.123rf.com ID:16449898

Çalışma No.: 83

www.123rf.com ID: 173005314
www.123rf.com ID:122895033
www.123rf.com ID:159385305

Çalışma No.: 84

www.123rf.com ID:69009923

Çalışma No.: 85

www.123rf.com ID: 142167242
www.123rf.com ID: 16058206

Çalışma No.: 92

www.123rf.com ID: 14442249
www.123rf.com ID: 29644124

www.123rf.com ID: 91746395
www.123rf.com ID: 124531171
www.123rf.com ID:163587289

Çalışma No.: 93

https://www.aa.com.tr/tr/bilim-teknoloji/karincalar-yon-bulmak-icin-gunesin-konumunu-kullaniyor/731294 (ET: 01.09.2021)
https://www.aa.com.tr/tr/egitim/ogrenciler-yariyil-tatiline-yarin-baslayacak/2117768 (ET: 01.09.2021)

Çalışma No.: 94

www.123rf.com ID: 155100407

Çalışma No.: 99

www.123rf.com ID: 21679765
www.123rf.com ID: 12394263
www.123rf.com ID: 30675975

Çalışma No.: 104

www.123rf.com ID: 60302432
www.123rf.com ID:79411349
www.123rf.com ID: 54106661

Çalışma No.: 107

www.123rf.com ID:164921746

Çalışma No.: 116

www.123rf.com ID:36806145

Çalışma No.: 120

www.123rf.com ID:137235156

Çalışma No.: 134

www.123rf.com ID:29770404
www.123rf.com ID:35008519
www.123rf.com ID:35008520
https://www.aa.com.tr/tr/kultur-sanat/universiteli-meddah-osman-aga-sahnelerde/1687406 (E.T. 28.10.2021)

Çalışma No.: 136

www.123rf.com ID: 11889465
www.123rf.com ID: 55245073
www.123rf.com ID: 96115920
www.123rf.com ID: 125078655
www.123rf.com ID: 33963279

Çalışma No.: 142

https://sanliurfa.ktb.gov.tr/Resim/355252,sait-faik-abasiyanikjpg.png?0 (E.T. 23.09.2021)
https://www.kulturportali.gov.tr/repoKulturPortali/large/EtkinlikHaber/20190925115413980_Vatan%20Yahut%20Namik%20Kemal.jpeg?format=jpg&quality=50 (E.T. 23.09.2021)
https://www.ktb.gov.tr/Resim/24883,ahmethasimjpg.png?0 (E.T. 23.09.2021)

Çalışma No.: 151

www.123rf.com ID: 52412435

Çalışma No.: 152

www.123rf.com ID: 10478026

Kaynakçada listelenmeyen tüm çizim ve görseller, kitap komisyonu grafikerleri tarafından hazırlanmıştır.